



This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

EX LIBRIS

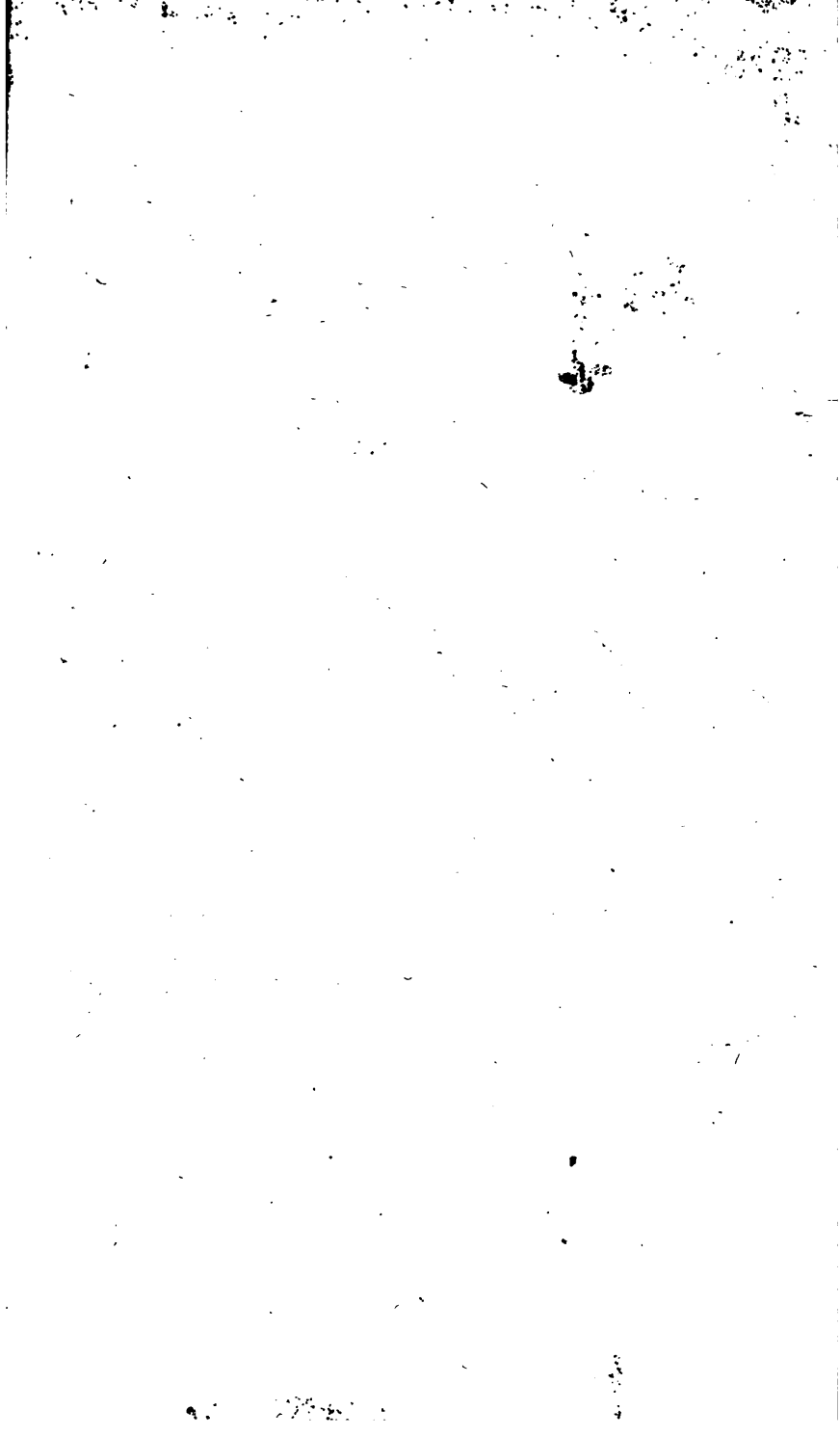


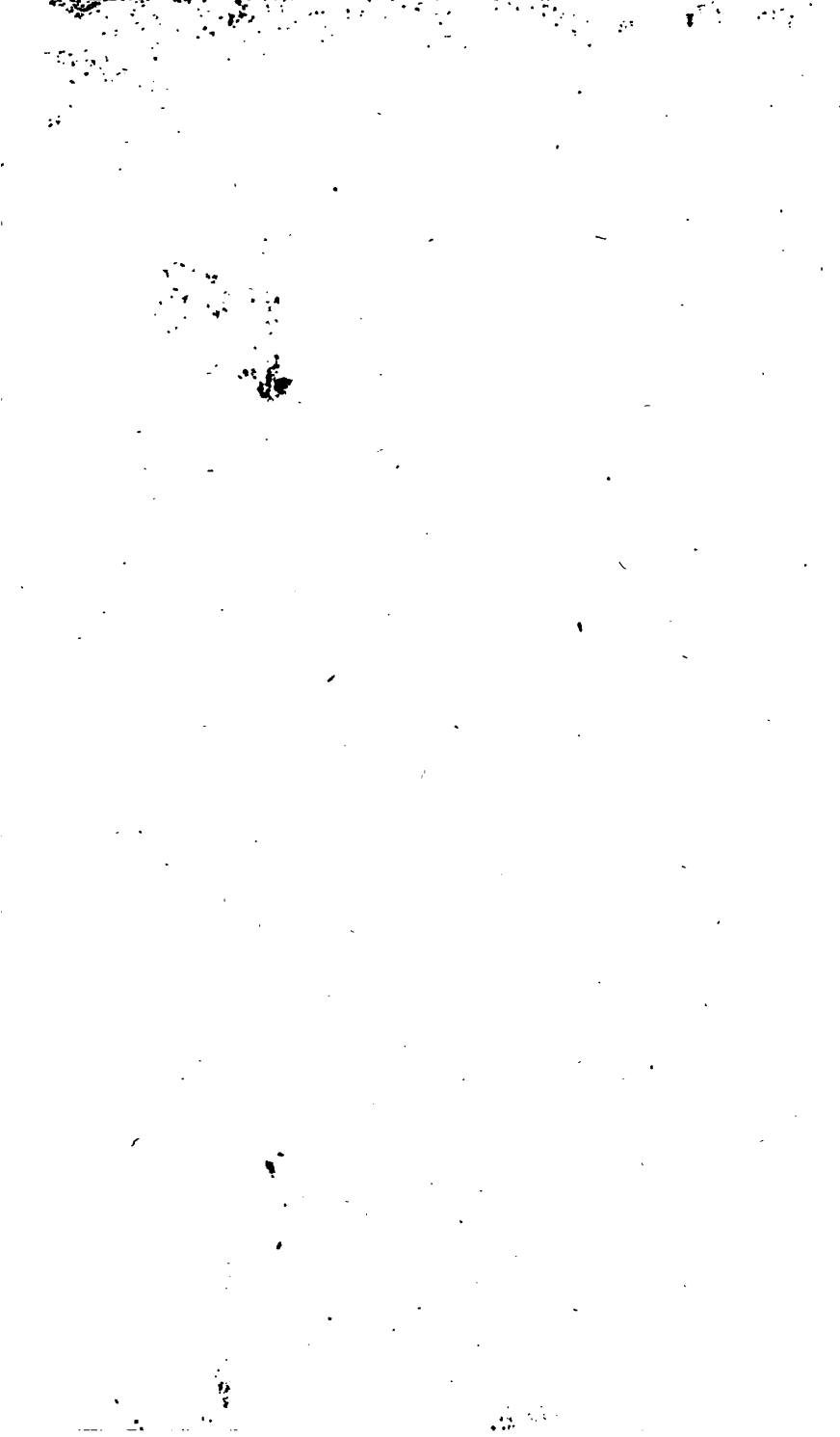
ALBRECHT
MENDELSSOHN
BARTHOLDY.

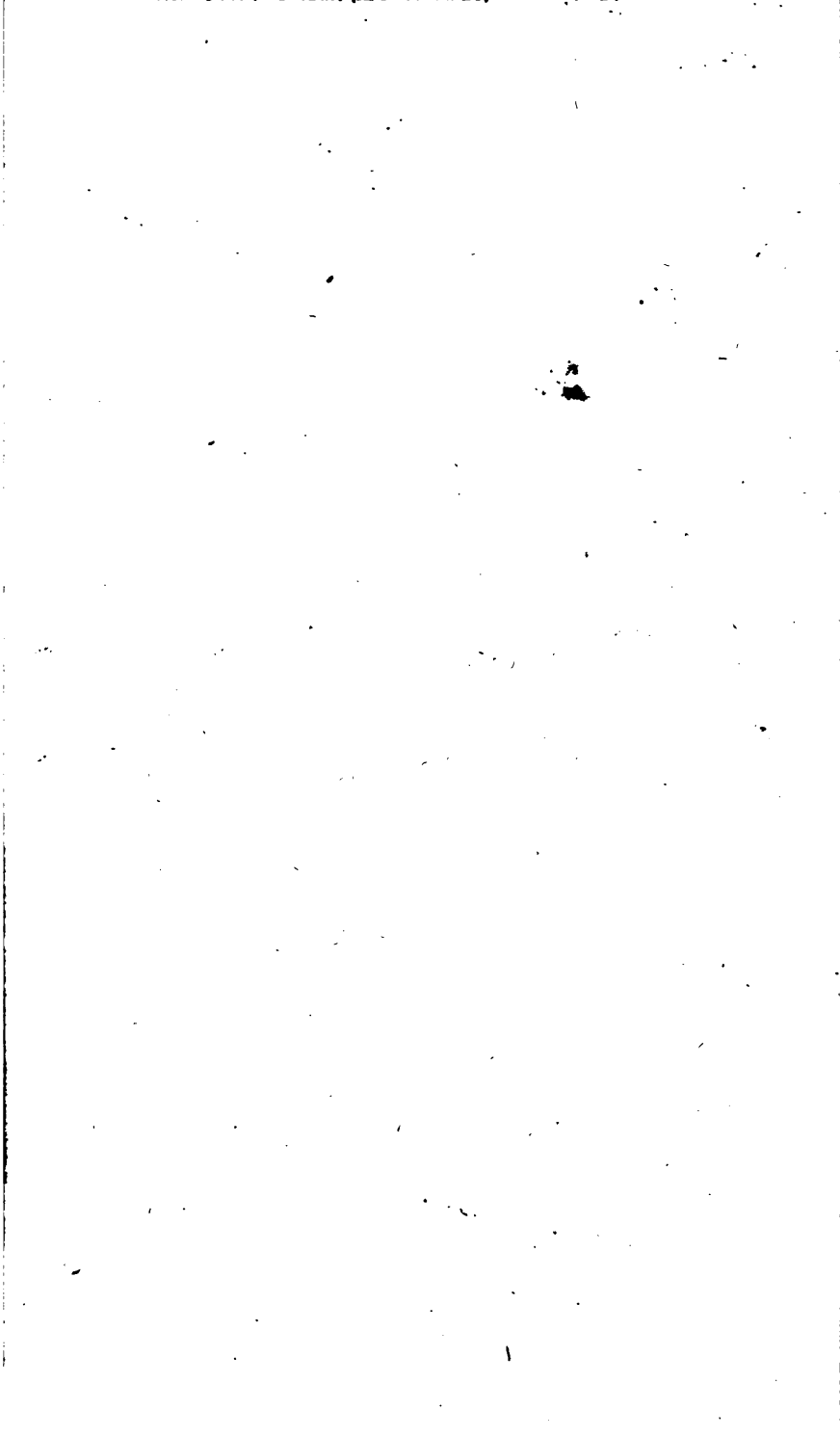
~~UNS. 162 d. 10~~



Vet. Ger. III B. 86







HOMERI CARMINA

CVM BREVI ANNOTATIONE

ACCEDUNT

VARIAE LECTIONES ET OBSERVA-
TIONES VETERVM GRAMMATICO-
RVM CVM NOSTRAE AETATIS
CRITICA

CURANTE

C. G. HEYNE

TOMVS TERTIVS

LIPSIAE

IN LIBRARIA WEIDMANNIA

LONDINI

APVD I. PAYNE ET MACKINLAY

MDCCCII

THE ANALYSIS

OF THE
LANGUAGE
OF THE
MIDDLE
AGES
BY
J. R. R. TOLKIEN
REVISED EDITION
BY
CHRISTOPHER Y. C. TOLKIEN



VERSIO LATINA
ILIADIS

PRAEMISSA COMMENTATIONE
DE
SVBSIDIIS, STVDII
IN HOMERICIS OCCVPATI

CVRANTE
C. G. HEYNE

LIPSIAE
IN LIBRARIA WEIDMANNIA
LONDINI
APVD I. PAYNE ET MACKINLAY
MDCCCLII

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

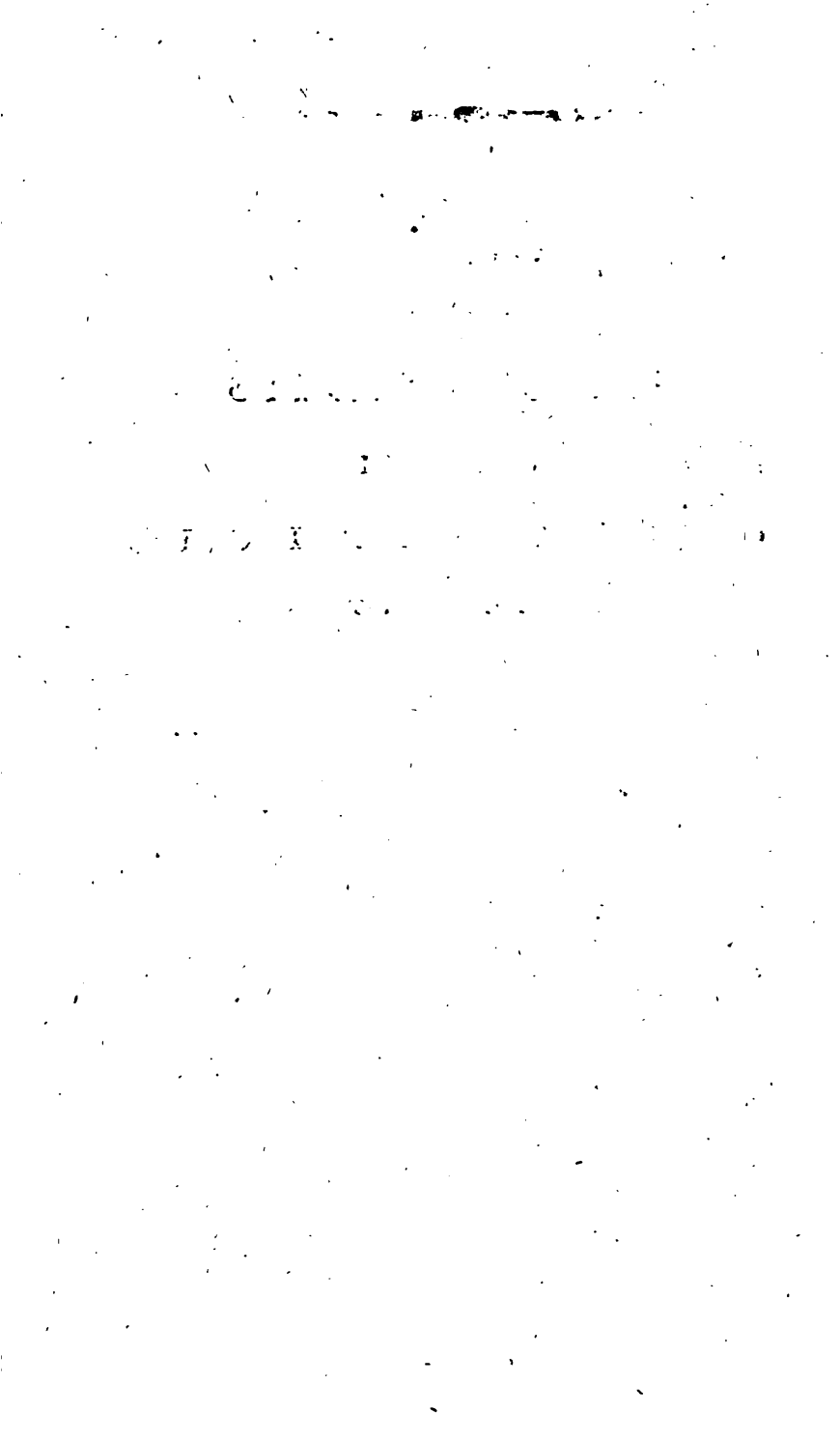
1959

1960

1961

1962

DE SVBSIDIIS
STVDII
IN HOMERICIS
OCCVPATI



D E

SVBSIDIIS STVDII IN HOMERICIS
OCGVPATL

Antèquam de iis, quae mihi ad manus fuere, recte agere possim: praemittenda mihi sunt nonnulla generatim de lectione per editiones propagata, de codicibus, et Scholiis antiquis. Est itaque dicendum I. *de editionibus Homeri*, II. *de Codicibus MS.* III. *de Scholiis antiquis.*

I. *Editiones, quae criticum usum habent,
cum lectionis vulgatae fortuna.*

Editionum recensum editum in Biblioth. gr. Fabricio-Harlesiana iis, qui omnium editionum indices et annos cognoscere volent, inspiciendum esse per se patet. Mihi tantum id agendum est, ut earum editionum enumerationem faciam, quae usum criticum habere possunt; *) et inde appare-

*) Nulla facile in iis est et nominum haud paucae editio, si modo vere extitit, editiones quae memorantur, cuius non possit genus ex litura obducendae sunt; eo, quem dedi, recensu, multae Iliadem complecti constitui, saltem probabiliter. Dixi, si modo extiterent, nam errore numerorum feruntur, sunt tamen partes editionum, aut rhapsodiae sigillatim vulgatae.

bit, editiones critici vltis esse paucissimas, videlicet, Florentinam, Aldinam secundam, aliqua ex parte Argentinam primam, tum Romanam, Adr. Turnebi et Henr. Stephani, qui lectionis inde vulgatae auctor est habendus; classicas autem esse nonnisi duas, Florentinam et Romanam.

Homeri editio princeps Florentina fol.

1488.

Graeca in fine subscriptione edocemur, absolutam esse eam Florentiae, sumtibus Bernardi et Nerii Tanaidis Nerilii f. Florentinorum; labore et sollertia Demetrii Mediolanensis Cretensis a. MCCCCLXXXVIII. IX Decembr.

Petro Mediceo (Petro Medicae, Laurentii filio, scribitur) librum inscribit breui epistola latina, *Bernardus Nerlius* seu Nerius *) praeter Nerii fratris liberalitatem laudat Ioannis Acciaoli

*) In praef. fronte Nerlius, mox iterum Nerius. In Graecis est: τῶν τινες ἐκ τῆς περιφανοῦς πόλεως Φλωρεντίας εὖ πεφυκότων νέοι καλοὶ τε καὶ ἀγαθοὶ. Φιλομαθεῖς τε καὶ φιλέλληνες; δύο μὲν ἀδελφοὶ, Βέρναρδος καὶ Νέριος, τῷ Νηριλίῳ, τρίτος δὲ εὖν τούτοις ἐταῖρος αὐτοῦν, Ἰωάννης ὁ Ἀκκίολος, οὐκ οἶδ' ἔπως, ἐπιπνοῖα τινὶ ἀναφύησαν εὖ μάλα πρόθυμοι εἰς τὸδε τὸ ἔργον. Iuuenum horum nobilissimorum nomen

ac memoria ad omnem posteritatem cara et grata esse debet, qui suis sumtibus tantum inceptum ad effectum perduxerunt. Quam generosioris indolis testis haec liberalitas est habenda, quanto illa illustrior et salubrior, quam ea, quae in vanam ostentationem opes a maioribus partes prodige et temere effundit! Saluate, iuvenes nobiles et generosi, χαίρατέ μοι — καὶ εἰν Ἀθῶν δόμοισι!

auxilium, Demetriique Cretensis dexteritatem; inprimisque hoc opportunum fuisse maximeque optatum, quod ad hanc rem Demetrium Chalcondylen Atheniensem nactus erat, virum ea tempestate doctissimum, praeceptoremque suum, a quo huiusmodi opus accuratissime recognosci posset. Memorat paria Demetrius Chalcondyles in praefatione graeca, e qua id quoque patet, quod ex ipsa re apparet, praecipuam eius operam in eo substituisse, ut totum carminum Homericorum corpus partibus in unam compagem collectis edendum curaret; in iis quae ad sensum et sententiarum nexum spectant, vix aliquid desiderari sperat; si qua sint vitia, operarum ea esse; nisi forte in hymnis, et batrachomyomachia foede corruptis. . . „O quantum, exclamat, gausuri essent maiores nostri, si illis nuntiaretur, rem ipsis tantopere desideratam et in votis habitam, ut Homeri exemplaria essent paratu facilia, nunc euentum habere.“

Studiis autem horum virorum, quanta gratia a posteritate debeatur, intelligetur, si reputaveris, quam tenuia et exilia eo tempore graecarum litterarum fuerint studia. . . Ex pristina caligine, in qua situ et squalore barbariei oppressa latebant, in lucem vix ea tum emerferant. Inter controuersias Latinorum et Graecorum Monachi Graeci adierant Italiam, et Itali Graeciam; per legationes mutuas Romam et Constantinopolin inuicem missas, et per Monachos Monasterii S. Basilii in Calabria apud Hydruntum, de litteris Graecis iterum Itali, leuam auditionem accepe-

rant; narratum est, misso a Nicolao Sigeros Constantinopoli a. 1354. ad Petrarcham Homerī codice, nondum fuisse aliquem in Italia, qui graeca legere posset. Primus *Barlaam, Calaber* Monachus, qui 1348 obiit, nonnulla e graecis latine verterat; eius discipulus, *Leontius Pylatus*, (Bocatii praeceptor, v. in Opusc. meis Vol. III. de Demogorgone Bocatii p. 304) primus Florentiae Homerum enarrauit. a. 1360. Inde alii Graeci Florentiae, Venetiis, Mediolani, Ticini, Romae aliisque urbibus litteras Graecas docere, nonnulla etiam, quae ad litterarum graecarum elementa spectabant, vulgare coeperant: Ge. Lecapenus, Manuel Chrysoloras, Emanuel Moschopulus, Georgius Gemistus Pletho, Bessarion Card., Andronicus Calistus, Theodorus Gaza, Io. Argyropulus, Georgius Trapezuntius, Constantinus Lascaris, magister P. Bembi, cumque his *Demetrius Chalcondyles*, Theodori Gazae discipulus, qui Florentiae et Mediolani litteras Graecas docuit, anno 1511 fatis functus. Hic igitur adolescentibus nobilissimis studia sua addidit, ut Homerica collecta prelo ederentur, ea aetate qua vix parui alicuius libelli graece prelo excudendi apparatus idonei suppetebant. At idem, quod Bernardus narrat, Homerī opera „cum *Eustathii commentariis conferris examinavit atque emendavit*“ hoc quoque ipse in Graecis affirmat; potuit id fieri in singulis locis; non utique in tota Iliade; obtigerant autem Demetrio codices si non optimi, satis tamen boni; ita ut Homericae lectioni omni-

no fundus idoneus in principe statim editione substratus esse videri debeat. Adiectae statim in hac editione Vitae Homeri, quae Herodotum et Plutarchum auctores prae se ferunt, cum Dionis Oratione LIII. de Homeri laudibus.

Sequuntae sunt *Aldinae* non vno eodemque loco habendae. *Prior* quidem

„Ομηρου *Ilias*. *Homeri Ilias*. *Aldus* — cum ancora delphino implicita. (1504. 8) subiectae in fine seu fronti praefixae (variant enim in ordine vetera exemplaria cum Aldina tum aliorum typographorum; forte et bibliopegorum) vitae Homeri Herodoto et Plutarcho tribui solitae. Inscribit Aldus librum Hieronymo Aleandro:

„Οδυσσεια. Βατραχομυομαχια. Ὕμνοι λβ. *Vlysses. Batrachomyomachia. Hymni XXXII*. Aldus. cum signo. Inscriptus et hic liber Aleandro, cum subscriptione: *Venetis secundo Calendae Nouem. M. D. IIII*. Sed in neutra praefatione aliquid de Homero.

Expressum in prima hac Aldina esse exemplum Florentinum, docuit iam Ernesti: qti et var. lect. dedit. Vitia Florentinae, etiam operarum, pleraque relictas sunt; sunt tamen sublata alia; v. c. K, 362 μεμηλώς, nunc est μεμηκώς: nonnulla quoque emendata, vix sine codice: vt Δ, 183 επιθαρσύνων vbi Flor. sola habet επιθαρσήσας. E, 96 πρόσθεν nunc πρὸ ἔθεν. Versus Π, 381 ἄμβροτοι, οὓς qui in ed. Flor. aberat in hac additus est. Π, 430 ἐπ' ἀλλήλοισι ἐπόρουσαν mutatum ἐπ' ἀλλήλοισιν ὄρουσαν. P, 449 οὐ γὰρ ἑάσω Ald. 1. statim reposuit pro οὐδὲ τις ἄλλος.

Alteræ editio Aldina:

priori, paginarum numero, habitu ac distributione, simillima, nisi quod ad calcem *Odyssæae*: *Venetis in aedibus Aldi, et Andreae Asulani Joceri. M. D. XVII. Mense Iunio* 8. 1517.

Ipsa præfatio ex priore, quæ ad paginarum quoque consensum respondet, repetita; nec vllum aliud indicium est manus doctæ, quæ plurima in hac editione mutauit, interdum et deprauauit; quod et Ernesti comparatione vtriusque editionis didicit; varietate quoque lectionis inde apposita. Passim tamen vitia operarum illata sunt, quæ inde manarunt in seqq. edd. ex ea exscriptas; emendata illa ab Argentinis, pauca a Francino, pleraque cum aliis vitiis a Turnebo ex ed. Rom. sublata: quem plerumque sequutus est Stephanus: dux sequentium edd. v. c. K, 115. Ald. 2. dedit: *νεκέσσω, εἴπερ μοι νεμεσήσῃαι*. Prius *νεκέσσω* iam Ald. 1. e Flor. ed. dederat; idque regnauit in edd. vsque ad Romanam, in qua emendate: *νεκέσω*. Alterum operarum vitium, pro quo iam antea in Flor. et Ald. 1. expressum fuerat, *νεμεσήσῃαι*, seruatum tamen ex Ald. 2. in apographis, donec tolleretur in Argentina. J, 327 emendatio *μαρναμένοις* in ed. 2. occurrit non bene relicta ab aliis. J, 570. vbi Flor. Ald. 1. dederunt *ἐλλίσσοντο*, habet Ald. 2. *ἐνίσσοντο* vitiose; hoc repetunt Ald. 3. Iunt. 1. 2. Farr. 542. Hernag. omnes. At *ἐλλίσσοντο* iterum Louan. Arg. 2. Ven. 551. Bas. 558. Turn. Steph. Bergl. *ἐλλίσσοντο* Crisp. Barn. Ceterum duæ hæc editiones Aldinæ fontem con-

situunt editionum sequentis aetatis, modo secunda sola, modo prior, modo utraque comparata, usque ad editionem Romanam, quam tamen nemo ante Turnebum ad perpetuam carminis emendationem adhibuit; satis visum, interdum consulere aut inspicere.

Tertia Aldina, simili prorsus titulo et habitu; nisi quod ad calcem: Venetiis in aedibus Aldi, et Andreae Asulani soceri. M. D. XXIII. Mense Aprili. 1524. 8.

nil nisi Aldinae secundae est repetitio, quod usu quoque cognouit Ernesti, apposita quoque ex ea lectionis varietate. Sunt in ea lectiones, etsi raras, in quibus ab Ald. 2. recessit. Sic K, 275 pro *πελλόν*, quod Ald. 2. intulerat, restitutum est *Παλλάς* A. at J, 327 *μαγαμένοις* ex ea retinuit: quod iterum dimisit ed. Argent. Hoc tamen miror, cum Scholia antiqua, vulgo sub Didymi nomine a multis laudata, nos breuia appellamus, Romae 1517 prodissent (sine Jliade) eodem anno, quo Aldina secunda, in qua quidem usus eius aliquis esse non potuit; mox repetita a Franc. Asulano 1521. (Scholia in Odyssaeam prodire demum 1528) horum tamen vix usum aliquem animaduerti in editione Jliadis 1524.

Ante hanc Aldinam tertiam prodierat Iuntina prima 1519 ex Aldina secunda expressa: de qua paullo post memorabo; ut et de bouanensi 1523. Nam memoratu dignior est Argentina, quae altero post Aldinam tertiam anno prodit.

Argentinæ.

Et prima quidem:

Ομηρου Ιλιας. Ἡ τῆς αὐτῆς πολὺπλοκὸς ἀνάγνωσις. *Argent. ap. Vuolf. Cephalæum. anno M. D. XXV.* 8. 1525.

Οδύσσεια. Βατραχομομομαχία. ὕμνοι. λβ. Ἡ τῶν αὐτῶν πολὺπλοκὸς ἀνάγνωσις. (subiunctis Vitis Homeri Herodoto et Plutarcho tributis) *Anno M. D. XXV.* 8. 1525.

Ad calcem secundi huius voluminis: Ἐν Ἀργεντοράτω παρὰ Βολφίῳ τῷ Κεφαλαίῳ. Ἐτεῖ τῆς σωτηρίας ἡμῶν α' φ κ. ε. Μηνὶ ἐλαφιβελιῶν. Potest haec editio ex Aldinis II. et III. expressa, etiam ad paginas, (et quidem ita, vt tertia operis exprimenda tradita esset: ita I, 342 αὐτοῦ. correcte habet ex tertia, quod in secunda erat αὐτοῦ ita et K, 275 Παλλὰς Ἀθηναίη.) inter Criticas haberi, haecenus quidem, quod ad Argentinas expressae sunt Basileenses, et quod vnam ex his Stephanus, etsi correctam a se, substrauerat suae editioni; quae exinde exemplum vulgare factum est; tum quod Io. Lonicerus, qui eam curauit, nactus exemplar Florentinum 1488. contulit cum Aldina utraque (pr. 1504. et alt. 1517) „*Proinde, inquit, in praef. ad Philippum Melancthonem, nihil temere immutatum est usquam, varias modo lectiones in vnum redactas calci subnectere consilium fuit, quo liberum cuique maneat seligendi quod velit.*“ Haec est illa ad calcem adiecta et in aliis edd. iterata πολὺπλοκὸς ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Φλωρεντίνης, καὶ τῆς

ἐκατέρως Ἀλδίνης, ἐκδόσεων συλλεχθεῖσαι. Apparet inde dilectum lectionis non sine iudicio esse habitum; modo enim Florentina, modo Aldina (ed. 2.) lectio est praelata. Lectiones, quae primum in ea apparent, obseruari: K, 246 τοῦ-
του δ' pro γ'. et K, 513 ἐπεβήσατα et 529 et A, 517. quas ferius ed. Romana protulit. Possunt tamen eae casui deberi.

Irrepsero etiam vitia, a Basileenfibus et aliis seruata, vt E, 141 ἀγχιστῆναι.

— — — M. D. XXXIII. (*Argentorati*
8. 1534.

Praefatur Volfius Cephalaeus: „anno ab hinc nono a se editum poetam; post in manus venisse exemplaria quaedam vetustiora, his conferendis summo iudicio ac studio absterfas esse mendas plures. Addit quoque litterarum ductum in hac editione factum meliorem oculorum aciem minus esse offensurum. Professioni huic partum vt tribuam, facit comparatio vtriusque editionis. Ita seruatum E, 141 ἀγχιστῆναι tum assequi non licet, quatenus illa exemplaria vetustiora fuerint; nam codicum nullum est vestigium; et editiones, praeter Florentinam, Aldd. et ex his profectas nouimus nullas.

— — — *Argent. ap. Wolf. Cephal.*
M. D. XLII. 8. 1542. 2 Voll.

repetita epistola Io. Loniceri ad Philippum ex priore editione, vt haec potius expressa videri possit quam altera. Mutationem memorabilem offendi vix vllam praeter Δ, 527 vbi pro ἐπεσσύμενον est ἀπεισ. petitum ex Schol. hr.

— — — ἐκ τῆς τετάρτης ἀναγνώσεως.
Cum Indice nunc primum adiecto Argent.
apud Wolf. Cephal. a. M. D. L. 8. 1550.

praefatus Io. Guinterus Andernacus.

— — — ἐκ τῆς πέμπτης καὶ ἐπιμελε-
 στέρας ἀναγνώσεως. *Cum Indice adiecto. Wor-*
matiae apud Wolfgangi Cephalaei haeredem Phi-
lippum et Sigismundum Feierabent.

8. 1563. 2 Voll.

deteriore charta.

Editiones Iuntinae et Venetae.

Ομηρου Ιλιάς. *Homeri Ilias.* (Flor. 1519. 8.)

Subiiciuntur vitae Homeri quae Hero-
 doto et Plutarcho tribuuntur, cum Dionis Or.
 LIII. Praefixa dedicatio — ab Antonio Fran-
 cino Varchiensi; e qua nihil ad rem discas. sub-
 scripta Florentiae Kal. Octobris 1519.

Οδυσσεΐα. Βατραχομυομαχία. ὕμνοι. ἄβ. *Vlyf-*
sea. Batrachomyomachia. Hymni. XXXII. Ad
 calcem: *Florentiae in aedibus haeredum Phi-*
lippi Iuntae anno — DXIX supra mille. Leo-
ne decimo Remp. christianam administrante.
 Dicatus liber Bartholomaeo Caualcanti ab eodem
Ant. Francino.

Est expressa ex Aldina Tercunda: quod iam
 Ernēsti docuit; et quidem cum ipsis vitiis, vt J,
 512 χαληπῶνοι. 570 ἐκίσσοντο. nec tamen satis fi-
 deliter; itaque nemo paullo intelligentior eam
 magno pretio emturus est.

Ομηρου Ιλιάς. *Homeri Ilias. Venetus*
 M D XXXVII. 8. 1537.

Ὅμηρον Ὀδυσσεΐα. Βατραχομυομαχίᾳ Ὕμνοι λβ.
 Ἡ τῶν αὐτῶν πολύπλοκος ἀνάγνωσις. *Homeri
 Odyssea. Batrachomyomachia. Hymni. XXXII.
 Eorumdem multiplex lectio. (nec tamen us-
 quam illa conspicitur) Venetiis MDXXXVII.*

8. 1537.

In fine: *Venetiis in officina Lucae Anto-
 nii Iuntae MDXXXVII. Mense Martio.* Tum
 subiiciuntur Vitae Homeri per Herodotum et Plu-
 tarchum.

Haec altera est editio ab eodem Ant. Franci-
 no curata. „Nunc vero, ait in praef., *nacti
 Venetiis vetusta et magis fide digna exempla-
 ria, hunc (poetam) rursus castigatiorem, et
 pene dixerim absolutum, imprimendum susce-
 pimus.*“ De hac accipiendum esse, non de
 priore, quod Ernesti fecerat, dictum Doruillii in
 Vanno Crit. p. 390. cum eam accuratissimam vo-
 cat, docet Villois. V. C. Proleg. p. XLIV. Vi-
 tia vulgaria in ea esse sublata non negem; ve-
 rum longe ea abest a Turnebi diligentia. Omni-
 no noli professionem Francini, vetera ab eo ex-
 emplaria adhibita esse, de codd. scriptis accipe-
 re. Nam πολύπλοκος illa ἀνάγνωσις inscripta in
 fronte Odysseae petita est ex ed. Argent. 1525.
 quam ante oculos habuit Francinus ex eaque
 profecit; v. c. Jl. J, 512 χαλεπαῖνοι pro χαλη-
 παῖνοι. K, 275 Παλλὰς Ἄ. nec tamen vbique, nec
 fideliter expressit, v. c. Jl. J, 699 ἀνώγη. quod
 eadem Argent. et Iuntina prior ex Ald. sec. re-
 cte receperat; nunc in altera reditum est ad vi-
 tiosum ἀνώγει. Ibid. v. 570 ἐνίσσοντο servatum,

quod in Argentina restitutum erat ex Flor. Ald.
 1. ἐλίσσοντο. Criticum igitur vsum aut vllam aliam
 praecipuam laudem, vt vides, non habet haec
 editio tam benigne commendata et laudata.

Ομηρου Ιλιας. *Homeri Ilias. Venetiis*
 MDXLII. 8. 1542.

Ομηρου Οδυσσεια. Βατραχομυομαχια. Τῦνοι λβ.
 ἡ τῶν αὐτῶν πολὺπλοῦς ἀνάγνωσις. *Homeri Odyf-*
sea. Batrachomyomachia. Hymni XXXII. Eorun-
 dem multiplex lectio (quam tamen frustra quae-
 siueris) *Venetiis MDXLII. 8.*

c. signo Io. Farrer in fronte et ad calcem
 nulla alia nota apposita, quamvis inter editiones
 raras habitā, est tamen illa infimi ordinis. Ex-
 pressa est ex Iuntina altera Francini 1537. cuius
 Iphalmata seruat: vt J, 233 τηλέκλῃτοι. adeoque
 ad classem ex Ald. secunda ductam pertinet; et-
 si nonnulla emendationa ex Ald. pr. adsciuit. Ita
 pro vitioso τὸν δ' ἐνίσσοντο edd. Iuntin. JI. J, 570
 repetiit ex Ald. 1. τὸν δ' ἐλίσσοντο. et pro λέξετο
 Δ, 131 λέξεται.

Ομηρου Ιλιας. *Homeri Ilias. Noua recogni-*
tione castigata. Venetiis. Inscribit eam *Ber-*
nardinus Felicianus Laurentio Massae: nulla
 suae operae mentione facta (8. 1551.

Ομηρου Οδυσσεια. Βατραχομυομαχια. Τῦνοι λβ.
Homeri Odyfsea. Batrachomyomachia. Hymni
XXXII. Omnia noua recognitione castigata.
Venetiis. Et ad calcem: *Venetiis apud Petrum*
de Nicolinis de Sabie, sumptu Melchioris Sef-
sae. M. D. LI. (8. 1551.

Deriuata est ex Iunt. 1537. cuius vitia seruat, aut ex Farreana, quae ex eadem expressa est; vt J, 233 *τηλέκλυτοι*. Itaque cum eadem J, 570 *τὸν δ' ἐλίσσοντο* habet, ex Ald. 1. petatum. Hactenus spectat ad classem ex Ald. sec. profectam. Romanam, quae iam 1542 prodierat, inspexit in nonnullis tantum locis.

Editiones Louanienses.

Ομηρου *Iliados βιβλοι* A. καὶ B. *Homeri Iliados liber I et IK* in fine plag. h. signum anchorae: *Theo. Martin.* excudebat. Tum sequitur *Rhapsodia γ.* et deinceps ceterae signaturā a — z tum medio libro K noua signaturā incipit A vsque ad CCC. et in fine eadem ancora cum nomine *Theodorici Martini*.

Οδυσσεια. Βατραχομυομαχια. Τρενοι λβ. *Vlysea. Batrachomyomachia. Hymni XXXII.* Louanii apud *Theodoricum Martinum Alostensem* anno M. D. XXIII. 4. 1523.

Signatura procedit ab a vsque ad zz. subiecta vltima plagula εζ.

Parata editio e subitaneo consilio; nec nisi mera repetitio *Aldinae secundae*, interpolatae e prima, vt B, 481 *ἀγρομένησιν*, etli nec hoc constanter. Ita J, 570 repetitum est ex Ald. pr. *ἐλίσσοντο*. K, 48 *ἐν ἡματι*. Forte operis appositum fuit exemplar Aldinae prioris correctae ex secunda. Etiam e Flor. video lectiones emendatas vt *κεῖτο* II, 485. Recte adeo Henr. Stephanus de ea in praef. sua: „Louanienſis, quam nonnul-

li immerito aliis anteponunt.“ Multum etiam ei tribuebat Valkenaer; immerito.

Eiusdem repetitio est

Ομηρου Ιλιας. *Homeri Ilias. Kaenundantur* (sic) *Louanii a Bartholomaeo Grauiio, sub sole aureo. et in fine: Louanii ex officina Rutgeri Rescii. Quarto Idus Octob. 1535. Sumptibus eiusdem ac Bartholomaei Grauii. 4. 1535.*

Ομηρου Οδυσσεια. Βατραχομυομαχια. Τμῳι λβ. *Homeri Vlyssæa. Batrachomyomachia. Hymni XXXII.* Tum sequitur similis subscriptio in fronte et ad calcem, nisi quod *pridie Idus August. M. D. XXXV.* adscriptum est; vt adeo *Odyssæam* priorem prelo exiisse necesse sit. 4. 1535.

Memorabiles itaque editiones hæc esse possunt in re typographica; in re critica auctoritatem non habent.

Interea noua lux affulserat Homero editione Romana:

Ευσταθίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης Παρεκβολαὶ εἰς τὴν Ὀμήρου Ἰλιάδα. *Romæ 3 Voll. c. Indice Deuarii. 1542 — 1550 fol.*

Prodiit liber cura Benedicti Iuntæ et Sociorum, in quibus fuit Nicolaus Maioranus, qui præfatus est; quem in Gymnasio Romano litteras docuisse suspicor. Ait ille exemplaria Eustathii iniuria temporum ad tantam paucitatem rediisse, vt non nisi duo supersint, alterum emendatius sane ac perfectius, in bibliotheca Nicolai Rodulphi Cardinalis; Marcellum Ceruinum Cardinalem intulisse alterum exemplar Vaticanæ;

his se vsum; alterum hunc non modo studio et auctoritate, sed etiam pecunia editionem operis adiuuissse; neque suam hac in parte liberalitatem desiderari passum esse Bernardinum Masseum Cardinalem. Inscriptus liber Iulio III. P. M.

Debeat inscriptus esse *Homeri Ilias et Odyssæa cum Eustathii Commentariis*. Est haud dubie inter præstantissimas Homeri edd. siue Commentarium respicias, siue contextum poetæ. Lectio enim diuersam a Florentina et aliis sectam constituit; quodque mireris, discrepat quoque in multis ab ipsa Eustathii interpretatione et codice, quem ille habuit; vnde apparet, aut Eustathium commentarios siue poetæ carmine vulgasse, quemadmodum plures sunt Scholiorum antiquorum codices siue carmine, vt Victoriani, aut si ille id apposuerat, codicem extitisse, a quo illud abesset; et adiecta postea esse poetæ carmina siue ab editoribus siue ab auctore alicuius codicis, qui Commentarios complectebatur. Vtilitas esset maior, et minor molestia, si haberemus editionem ita adornatam, vt singulis versibus adscriptis singula adiecta essent Scholia. In lib. III. IV sqq. plura conueniunt cum Ald. 2. vt hanc operis typographi aut correctori propositam fuisse haud dubitem. Ita vitium Δ, 27 καμέτην καὶ μοι ἵπποι pro δὲ μοι Ald. 2. et Romana habent commune; et mera sphalmata ex Ald. 2. propagata, vt E, 716 ἴλιον τ' ἐκκ. In ceteris vero ex codice seu editam seu emendatam Iliadem esse apertum est; quare mirari licet, editores sequentes ante Turnehum aut

nullam, aut exiguam, in nonnullis tantum locis inspectae eius, rationem habuisse. Erat tamen repetitus liber Basileae prelo Frobeniano, 1559. 3 Voll. omisso tamen Indice Deuarii, cui substitutus est breuior Index auctore Sebastiano Guldenbeck. Miro consilio, versione Latina adiuncta repetere typis Eustathium constituerat Alex. Politus Florentiae 1730. ultra librum quintum Iliadis haud progressus.

Extat quoque Eustathii tanquam Epitome, *Κερας Αμαλθειας η Ωκεανος των εξηγησεων Ομηρων εκ του Ευσταθιου παρεχθωνων συνημωσμενων. Copiae cornu, siue Oceanus enarrationum Homericarum, ex Eustathii in eundem commentariis concinnatarum, Hadriano Iunio autore. Basileae 1558 f.*

Consilium per se haud improbandum, si hominem nactum esset iudicii vi et subtilitate valentem, qui satis apud se deliberasset, quid in excerpando Eustathio maxime sibi sectandum esse putaret. Contexti verba et ipsa ex Romana, seu potius ex editione Basileensi, apographo Romanae, sunt expressa.

Editiones Basileenses:

Numero extant septem; nec tamen aut nouam, aut classem eandem constituunt; est enim lectio ex aliis exemplaribus repetita, et quidem e diuersis; codices adhibiti nulli; ex Scholiis breuius lectiones nonnullae mutatae sunt; aliae ex Eustathio, nihil autem consilio certo, et per Iliadem totam continuato, curatum esse vidi.

Perperam memorari editionem anni 1531. aut 1533. nunc compertum habeo; et esse primam omnium editionem 1535.

Ὅμηρου Ἰλιάς καὶ Ὀδυσσεὶα μετὰ τῆς ἐξηγήσεως. (Odyssae praefixum est μετὰ Διδύμου τοῦ παλαιούτου ἐξηγήσεως). *Homeri Ilias et Vlyssaea, cum interpretatione. ἡ τῶν αὐτῶν πολὺπλοκος ἀνάγνωσις. Variæ lectionis in utroque opere annotatio. Basileae apud Io. Heruagium M. D. XXXV.* fol. 1535.

Est ex ed. Argentoratensi 1525 aut 1534 ducta, etiam cum vitis, interdum aliis novis sphaematibus, quae accessere. Ex eadem petita est varia lectio utriusque carmini adiecta, reddita tamen latine: numeris passim turbatis. Scholia ex Ald. Scholiorum editione 1521. expressa esse dubitare haud licet.

Sequitur altera 1541: Ποιησεὶς Ὁμήρου ἀμφω — *Opus utrumque Homeri Iliados et Odysseae diligenti opera Iacobi Micylli et Ioachimi Camerarii recognitum. Adiecta: Porphyrii Homericarum quaestionum liber. Eiusd. de Nympharum antro Opusculum. Basileae ap. Iac. Heruagium 1541 f.*

In epistola ad Marchionem Ioachimum similia profitetur Camerarius, Iac. Micillum assiduitate recognitionis suae priorem editionem innumeris mendis scatentem repurgasse; opis quoque nonnihil allatum esse a se ipso ait. Et est sane emendatior in multis.

Tertio illa excusa per Io. Heruagium 1551 fol. in qua adiecta etiam est Batrachomyo-

machia. In marg. melior lectio e Turnebo, v. c. Jl. I, 341. Est haec eadem ipsa editio quam Barnes memorat Heruagianam tertiam. Memorari quoque vidi editionem Basileensem 1543. quam nullam fuisse censeo.

Basileensis per Castalionem ap. Brylinger 1561 et 1567. referenda ad Crispin. 1559. e Turnebo; tum cum Comment. Spondanii. 1583. 1603. 1606. infra. Interea prodierat editio inter ceteras praestantior:

Ὅμηρον Ἰλιάς. Homeri Ilias, id est, de rebus ad Troiam gestis. Typis regijs. Parisiis. MDLIII. Apud Adr. Turnebum typographum Regium. Similis fere subscriptio ad calcem. 8. 1554.

Nulla praefatio, nullum monitum, cernitur. Est tamen haec editio etsi ex Aldina, ipsis quoque paginis respondentibus, descripta, lectionis castigatiois dux et fax. Innumera vitia video in edd. superioribus propagata ab hac primum exulare. Editionis Romanae comparisonem diligentiore primus instituit Turnebus; tum ex edd. Cephalaei profecit. In fine adiectae sunt nonnullae lectt. var. ex comparisonem superiorum editionum, inprimis ed. Romanae, haud contemnendi iudicii.

Ὅμηρον Ἰλιάς. Homeri Ilias, id est, de rebus ad Troiam gestis. E typographia Io. Crispini Atrebatii. 12. 1559.

Satis nitida editio. Esse eam emendatissimam ait Hagerus. Recte; est mera repetitio *Turnebianae*; ex eadem lectiones var. in fine

subiectae sunt repetitae; suspicor tamen aliquam Basileensem ad Turnebianum exemplum correctam operis librariis fuisse subscritam e qua vitia remanserunt v. c. E, 141 ἀγχιστέῃαι. Emendata quoque nonnulla, quae in Turnebo neglecta: K, 12 καίετο quod ed. Rom. dabat. At mox 202 ἐπ' pro ἔπε' seruatum. Ex professione Castalionis ad edit. Basil. ap. Brylinger 1561. intelligo latinam interpretationem anno sequente fuisse excusam: de qua nihil memoratum vsquam vidi. Repetita prodiit editio, adiecta Odyssaea cum versione latina 1570. Ecce etiam tertiam:

Ομηροῦ Οδυσσεΐα. Homeri Odyssaea et rel. *Tertia editio. Cui praeter versionem latinam innumeris locis a docto quodam viro emendatam, accessit Heraclidis Pontici de fabulis Homericis perelegans libellus cum C. Gesneri versione et annotationibus* (sunt Castigationes; tum loci collecti a Nathanaele Mazerio in Heraclidem.) παρα Ε. Ουγγῶν.
α φ. π' 5. 12. 1586.

Diu incertus haesi, quemnam editorem hoc volumen habuerit, et quorsum referendum sit. Typographus praefatur eadem fere, et excusat longam inoram, qua Odyssaea Iliadem subsequatur. Typi sunt tenues et oculis infesti. Heraclidi adiecti sunt Nathanaelis Mazerii opera loci Homeri quos Heraclides excitat. Tandem vidi esse partem libri a Io. Crispino curati; qui collegat τὰ τῶν παλαιῶν σωζόμενα et quidem τὰ Ἡρωικά, Iliadem et Odyssaeam, tum Γεωργικά, Βουκολικά καὶ Γνωμικά. παρα Ε. Ουγγῶν α φ π δ.

1584. 12. iisdem litterarum formis; et repetita Geneuae ap. Iohan. Vignon 1620. 12. in praefatione huius alterius voluminis: „quum superioribus, inquit, annis ab Homero, poetarum principe coeptum esset, nunc alterum ab illo, Hesiodum Ascraeum — profsequi iucundum duximus“ vnde colligo priorem innui 1570 modo memoratam; et Odyssaeam ultimo loco esse in lucem emissam.

Successit editio splendida *Henrici Stephani*:

Poetae graeci principes heroici carminis
— *Excudebat Henr. Stephanus fol. 1566.*

Magnifice ille de sua editione sentit. Edd. Aldinam, (at quam?) Florentinam, Romanam, Louaniensem, Germanicas et Gallicas multas, numero octodecim consuluisse ait; nempe in locis mendosis: vbi saepe eas in mendis conspirasse queritur; (tam parum ille illarum editionum origines temperat) tum aliquot earum (at quas?) tantum dignas, quae consulerentur, iudicauit; primum quidem locum inter minus malas Romanae, secundum Florentinae tribuens: quas tamen et ipsas quum periculosis foedatas mendis *alicubi* comperisset, in *veteri quodam exemplari* et in *Eustathii commentariis* spem totam collocare coepit. *Vetus illud exemplar* scriptum sit an excusum non addit: prius tamen probabile; nam in Lexico passim ad illud provocat v. c. in *κλω*: consentiebat maxime cum lectione Eustathii, quando illa a ceteris recedebat. Coniecturis suis nullum in contextu locum

dedit; vna ipso nescio fuit recepta Od. Δ, 730 ἀναγίῃται pro vulgato ἀναγίῃται; est tamen emendatio certissima. Deteriores interdum lectiones recepit, cum meliores iam excusae essent; Sic J, 319 ἐν δ' ἰῃ, quod vitium ex Argent. in Basileenses transierat; vnde simul firmatur, quod aliis quoque locis, vt K, 246 patet, vnam ex his ipsius operae substratam fuisse, non Turnebi vel Crispini, in quibus quoque est ἐν δὲ ἰῃ. At in aliis vtrumque hunc sequitur, vt J, 641 ἐλίσσας. Sic Z, 287 καὶ δ' ἄρ' pro καὶ δ' ἄρ. Atque hoc illud est, quod me male habet, ab eo illum non esse memoratum, cuius doctae in Homero emendando operae plurimum ille debere se profiteri debebat.

Magnis laudibus efferre alii Stephani operam solent, alii deprimere. Scilicet cessit ei laudi hoc, quod Editores eum sequentes superiorum editionum notitiam nullam habuere, ei-que omnia bona adscribere, quorum melior pars Turnebo debita erat. Fuit eius opera non nisi subitanea, et in procinctu. Lectiones variantes in margine non sunt ab eo congestae, sed ex superioribus edd. Basileensibus maxime transcriptae. Primus tamen certam rationem sequutus est in particulis et praepositionibus. Omnino locum haud dubie tenet inter primores Homeri editores.

Subiiciendae nunc sunt ceterae *editiones Basileenses* diuersae ab Heruagianis; sunt enim sine Scholiis, et cum versione latina.

Homeri Opera Graecolatina — In haec operam suam contulit Sebastianus Castalio Basileae per Nic. Brylinger 1561. fol.

Castalio in praef. fatetur. Oporino flagitanti se hoc dedisse, vt et Homero operam aliquam nauaret et nomen suum apponi pateretur; sed in Iliadem (ex edit. Crispini cum versione expressam) nil nisi locos communes in margine signasse; in Odyssaea graeca infinitis locis depravata emendasse; latina correxisse; opus, *superiora* anno per *Crispinum Geneuensem* expressum graece et latine, ab operis librariis redditum esse; homo, superstitione pius religioni sibi duxerat operam in emendandis profanis scriptoribus positam. Eum tamen emendasse nonnulla, obuium est; corruptius tamen, quam ab aliis, editum est E, 141 ἀγχιστῆσαι.

Repetita est eadem editio Basileae per heredes Nic. Brylingeri f. 1567.

Adiectum in libri titulo: *Editio tertia* (ignoratur altera et probabile sit priorem praefixo titulo editionis secundae venditam esse.) *superioribus longe et emendatior et auctior; adiectis etiam, qui in prioribus alicubi desiderabantur, versibus aliquot et varia lectione; ad fidem postremae editionis* Henr. Stephani *diligenter expressa*; est itaque ad Henr. Stephani editionem emendata.

Nihil igitur magni fructus ad Homerum ex his editionibus expectari potest.

Homeri quae extant omnia — cum latina versione, omnium quae circumferuntur

emendatissima, aliquot iam locis castigatiore, Perpetuis item iustisque in Iliada simul et Odyssæam Io. Spondani Mauleonensis Commentariis, Pindari quin etiam Thebani Epitome Iliados Latinis versibus, et Daretis Phrygii de bello Troiano libri a Cornelio Nepote eleganter latino versi carmine. Indices Homeri textus et Commentariorum locupletissimi. Basileae Eusebii Episcopii opera ac impensa cl. lxxxiii. f. 1583,

Spondanus Bearnensi ditione ortus Henrico IV. (tum Nauarraeorum regi) librum dedicauit; ex Epistola ad Episcopium intelligitur, iuuenilem hanc esse Spondani operam; memorabilem tamen propter hoc, quod ad res illustrandas animum ille aduertit; nec praeiuerant alii praeter Camerarium, sed in duobus tantum libris, et Io. Hartungum minime cum eo comparandum. Hactenus illa inter antiquiores edd. eminent, eamque etiamnum ab eo, cui satis otii est, cum fructu inspicere posse censeo. De lectione quam sequutus sit typographus, altum est silentium. Apparet tamen expressam esse editionem superiorem Basil. per Brylinger 1567 adhibita forte iterum Henr. Stephani editione.

Repetita ea est *Basileae per Sebastianum Henricopetri. Editio ultima superiore limatior.* 1606. fol.

Dubitabam, quam fidem et auctoritatem editioni *Gifanii* tribuendam dicerem:

Ὅμηρον Ἰλιάς, ἢ μᾶλλον ἅπαντα τὰ σωζόμενα. Homeri Ilias, seu potius omnia eius quae ex-

nomine haud memorato typographus Berjon Geneuae 1621. 12. 2 Voll.

At priorem editionem cum Centonibus repetiit Iac. Stoer 1617. 12. et Io. Libert Parisiis Jlias 1622. Odyſſea 1624. 8. 2 Voll. adiectum in fronte: Editio poſtrema diligenter *recognita per I. T. P.*

Hic idem *Libert* ante haec Jliadem per ſingulas rhapsodias *) ſeorſum et temporum intervallis ediderat graece Parisiis in 4to inde ab anno 1616 — 1620. diuerſis quoque typis exaratas; exemplar, cui nihil deeſt, ſeruat Bibliotheca Georgiae Auguſtae; et hoc comparato vidi aliud exemplar eſſe illud, quod in Bibliotheca Caef. Vin- dobonenſi ſeruatum operoſe deſcribit doctiſſ. Fr. Car. Alter Vol. II. Homerj Jliad. praef. p. XXVI ſqq.

Euenit, nescio quo caſu, vt Editio *Paris.* 1622. 1624. 8. per I. T. P. recognita fieret exemplum, quod Homerj ſtudia ad Batauos et inde in Britanniam transferret. Nam repetita eſt primo *Amſtelaedami* ap. Io. Raueſteinium 1648. 1650. 2 Voll. „Editio poſtrema diligenter recogni-

*) Omnino per haec et retur, tanquam integris Ho- ſeqq. tempora paſſim ſingu- meri carminibus. Ita Ho- lae rhapsodiae ſunt prelo meri Opera gr. lat. Paris. excuſae; ita Parisiis a Steph. ap. Colinaeum 8. nihil aliud ſunt quam tres primae rhapsodiae Jliados Par. 1543. lo haud dubie ſcholarum ap. Iac. Bogardum vulga- habendarum cauſa: quas tae, vna cum Eobani Heſ- vide ap. Fabric. et Harleſ. ſi verſione. Fraudem fecere nonnullae, vt notitia de iis circumfer-

ta per I. T. P." tum, *lisdem verbis* Odyssæe adscriptis, *Cantabrigiæ* 1664. 8. excudebat Ioannes Field, celeberrimæ Academiae typographus, *Ilias* autem cum titulo: *Homeri Ilias cum interpretatione Latina*. Adiectæ sunt breues notæ marginales (mera sunt lemmata rerum narratarum) *Editio nouissima*, 1664. (alia exempla. 1665) 8. Hæc ergo fecit fundum studiorum inter Britannos mox de Homero tam præclare merituos. Repetita illa est seqq. annis *Cantabrigiæ* per Io. Hayes 1679. 8.

Interea editio *Schreueliana* vel *Hackiana* dicta prodierat: *Ilias graece et latine, cum Scholiis Didymi: curante Cornelio Schreuelio* Amsterd. ap. Elzeu. et L. B. 1656. 4. quam paulo post acerbissime exagitarunt viri docti, inprimis Meric. Casaubonus *Diatribæ* de nupera Homeri editione 1659. 8. add. præfat. edit. *Cantabrig.* 1689. propter Scholia breuia mutilata et corrupta: siue negligentia id factum erat, siue iudicio prauo. Repetierant tamen eam Oxonienses 1665. 1675. et suppletis in ed. 1695. ad calcem Scholiis omissis inde ab Jl. Z, 346 subiectisque Scholiis P. Victorii ad *Iliad.* IX. ab Horneio editis. Emendatius sine Scholiis carmina poetæ, modo *Ilias*, modo *Odyssæa*, aut vtraque simul, typis expressa sunt aliquoties Oxonii, vt 1705. 1714.

Ομηρου Ιλιας Καὶ εἰς Αὐτὴν Σχόλια τῶν Παλαιῶν. *Homeri Ilias Et Veterum in Eam Scholia, Quæ vulgo appellantur Didymi: Totum Opus cum Plurimis, Vetustissimis et Opti-*

mis Edit. collatum; Et Luculenter ex Earum fide Restitutum — Cantabrigiae 4. 1689.

Splendida professio! In praef. Editor ait, ad amussim esse expressam *Editionem Stephanianam*, sublatis tamen mendis: hac de causa se consuluisse Edd. Flor. Rom. Turneb. Sphalmata sane tolli poterant etiam sine his edd. Lectiones variantes in margine Stephani ad calcem sunt reiectae; una cum annotationibus Stephani in Iliadem. Versio latina, quae ex ed. Hackiana repeti coeperat, emendata, et a libro inde quinto fere noua. — Scholia, septem edd. eorum collatis, comparauit: (quae tamen sunt merae repetitiones.) De Scholiis eorumque auctore promittit Disf. *ad calcem Odyssae*: quae an prodierit, ignoro. Accedunt ad calcem p. 738. *Variae Lectiones, Emendationes et Coniecturae in Scholia Homerica; quibus inferuntur Additamenta ex Excerptis MSS. et suppositiorum scholiorum elenchus.* Excerpta illa MSS. sunt ab Aloysio Alamanno exemplari ed. Florent. appicta Florentiae. Scholia supposititia sunt ea, quae in ed. Hackiana 1656 pessime interpolata fuere. Eam sequutus erat Editor usque ad rhapsodiam Θ. (VIII) De his cf. infra *de Scholiis* dicenda.

Tandem de critica in Homerum opera codicibus quoque inspectis, expectatio facta erat per Lederlinum et Berglerum.

Homeri Opera — graece et latine: *Graeca ad principem Stephani ut et ad primam omnium Demetrii Chalcondylae editionem, at-*

que insuper ad cod. mss. excussa. Ex Latinis selecta sunt optima — Curante Io. Henr. Lederlino LL. Orient. in Acad. Argentor. P. P. et post eum Stephano Berglero Transylvano. Amstelædami ex offic. Wetsten. 1707. 12. 2 Voll.

Minutis litteris, verum portatilis. Narrat Bergler. in praef. „Wetstenium parasse sibi Iliadis et Odyssæe MSS. præstantissimos, scholiis nondum editis insignes, sed alterum profundæ antiquitatis nomine longe excellentissimum; alter in frontispicio etiam signa Aristarchi et Μυοβαρταρχομαχίας habet — præterea editionem — Chalcondylæ.“ Quid inde profecerit Berglerus, non apparet; nec quorum codices illi abierint. Contextum est Stephanianum, etiam cum vitiis, vt J, 319 ἐν δ' ἰὴν τῆς ᾤ. quod ex Flor. et aliis corrigi poterat.

Hac quoque spe incisa, arrecti debuere esse animi ad *Barnesii* promissa, cuius notissima editio 1711. Stephani lectionem ex Schreueliana, quod nolles, editione, etsi emendatam, exhibens, prodiit Cantabrigiæ 4. 2 Voll. quæ etsi iniqua multorum iudicia experta est, excusationem tamen habet ex eo, quod iudicia virorum doctorum de critica adhibenda et de eo, quod in editionibus classicorum scriptorum sequendum esset, eo tempore adhuc erant perparum explorata et cum subtilitate aliqua exacta. Nondum dispici solebat de lectionis origine, progressu, statu præsentis, non de codicum auctoritate et dilectu, de causis, legibus et consiliis emendandi;

satis erat cōdicem quem casus et fortuna obtulerat, cōferre, lectiones enotare et chartae mandare; coniecturas e litterarum ductu aut vocum similitudine et variari solito vsu, apponere; interpretationes autem intra verba continere, illustrandis verbis, in quibus variabat lectio, effundere copias philologicas, quas in aduersariis congestas apud se quisque seruaret; de difficilibus et obscuris, maxime in rerum notionibus, sententiis, habitu carminis, tacere. Verum quae ad excusationem Barnesii dici possunt, alio loco a me memorabuntur. v. Sect. II. de codicibus Homer. vbi de subsidiis dicetur, quibus ille vsus est.

Barnesiana lectio, hoc est Stephaniana in nonnullis emendatior, ab eo tempore repetita est ab operis librariis saepius: Jlias Londini 1714. 1722. et al.

Obscurauit Barnesii, paullo post editum Homerum satis functi, cui euulgando ipse rem familiarem impenderat, famam existimatio de editione, quae ei successit, *Clarkiana* satis splendide curata, et „in vsum Ser. Principis *Guilielmi Augusti Ducis de Cumberland*, Regis iussu scripsit atque edidit *Samuel Clarke*, S. T. P.“ inscripta. Nomen viri docti, acuti philosophi et theologi sobrie philosophantis, carum et sanctum mihi habetur. In Homeri editione utique fortuna meliore vsus est, quam Barnes; nam regio iussu editionem molitus erat, paratosque adeo habuerat virorum doctorum plausus

iam ante opus inchoatum. *) Lauream sibi paravit ex maiore studio grammatices et prosodias, saltem in capitibus nonnullis et in observationibus singulis: quarum repetitione ubique inculcata fastidium quidem movit intolerabile, utilitatem tamen iis inesse negari nequit, et si earum subtilitas magna ex parte ipso usu Homérico elevatur: de quibus disputatum est a me in Excursu. I et II. ad librum XVII. (P). In reliquis Barnesiani in Homerum studii fructus, nullo ipse labore functus, apposuit; varietatem lectionis inde transcripsit, ita tamen, ut, si curiosius eam excutere velis, ad Barnesium sit redeundum. Ex superioribus editoribus plura utilia in suas notas retulit, multa alia ex lectione classicorum scriptorum una cum locis et versibus Homericis in iis memoratis: quae quidem diligenter a me enotata videbis, et si eadem occurrebant mihi ipsi aut familiaribus meis antiquos scriptores in usum meum perlustrantibus. Quod loca Virgilii ex Homero expressa adscripsit, liberalium litterarum studiosis gratum fecit; modo non tot loca intulisset, quae rem quidem eandem exprimunt, aut in quibus graeca cum latinis convenire necesse est, quae imitatione Homericorum expressa esse dicere nolim. Equidem Virgiliana loca omisi, nisi in quibus ad interpretationem vel criticam aliquid elici poterat; reliqua ad Virgi-

*) In Biographia Britan. nem invidiam opus. "quod, vita Clarkii narratum lego: nisi odio Barnesii expressum, Bentleium pronuntiale edi. vix ab eo pronuntiatum editionem Clarkii, supra omni se credam.

II. DE CODICIBVS HOMERI.

De codicibus scriptorum veterum omnino ut satis idonea et probabilis disputatio institui posset, necesse esset, ut librorum, fata a primis inde apographis persequi liceret. Iam autem, si non facile in ullo alio scriptore, omnium minime in Homericis carminibus, id fieri potest; quorum antiquiorem faciem et conditionem, vicissitudines et mutationes, vix per obscura vestigia coniectando satis probabiliter fingere licet: Fuisse codices antiquioribus temporibus paucos et raros, nec nisi singularum fere rhapsodiarum, satis constat; rariore totius carminis, vix priuatorum opibus habendos; itaque in urbium fere copiis publicis habiti sunt tales codices, (οἱ κατὰ πόλεις, πᾶσι κοινοί.) donec frequentior succederet et materiae et scriptiois usus, ut et priuatorum fortuna codicibus parandis par esset. Qua de re exposita vide in Excurf. II. III. sq. ad Jl. α. Si tamen fortuna omnem certam notitiam antiquiorem nobis inuidit: utinam saltem studia Alexandrinorum grammaticorum, et eorum in carminibus constituendis curas, rationes et consilia, perspi-

cue cognita habueramus! Enimvero tametsi multa docte disputari possunt, et satis multa sunt disputata, imprimis a Villosione et inde a Villosioni editione Veneta, de Zenodoti, Aristophanis, Aristarchi, Cratetis, Arati, Tryphonis, aliorumque studiis; feriunt quidem aures et impellunt mentem auditaе voces *διωδάρεαι*, *ἰνδάρεαι*, lectionesque Aristophanis, Aristarchi, et sic porro: vel sic tamen nullius grammaticī operam satis declaratam habemus. Probabiliter dici posse apparet hoc: fundum nostrae lectionis esse Aristarcheum, mutatum tamen in multis et variatis iudiciis aliorum grammaticorum; interdum temeritate librariorum et vanitate correctorum; multis tamen in locis etiam emendatiorem ac meliorem ipsa Aristarchea. Cum in toto hoc genere grammatices ac critices nihil facile ultra probabilitatem, quae tamen in his iisdem demonstrationis vim et locum habere dicenda est, procedere possit: nihil est, quod de fortuna nostra magnopere conqueramur; acquiescere licet in lectione nostra, virorum doctorum studiis ad probabilem aliquem habitum ac faciem informata: Poterunt adhuc multa docte quæri ac disputari; multo magis de antiquiore ante Platonem et Aristotelem facie et fortuna; ab iis, qui Homericorum carminum lectione delectari, vniuersique carminis in singulis sententiis ac verbis propriam vim, versuum simplicitatem et suauitatem, etiam metricam, indolem, partes, dotes et laudes tenere volent: satis prospectum nunc est per ea, quae ex antiquioribus seruata et a re-

entioribus si non ad liquidum perducta, probabiliter tamen sunt constituta.

Procedit igitur notitia nostra codicum ac lectionis accuratior a multo senioribus saeculis. Ad quodnam saeculum antiquissimi nostri codices assurgant, pronuntiari nequit; multo minus de exemplaribus, vnde descripta ea sint. Eustathii lectiones, si recte a librariis redditae sunt, cum ille saeculo XII. vixerit, e codicibus vna vel pluribus aetatibus antiquioribus ductae esse possunt; sic Porphyrii notae ad saeculum III. a. C. N. et sic porro lectiones aliorum. Enimvero lectiones hae sunt singulorum versuum et locorum; totius vero carminis lectio non nisi e codicibus integris supersitibus peti et diiudicari potest, qualis fuerit aut sit. Cum de his, quibus editores vsi sunt, codicibus nihil illi prodiderint, eminimque criticorum subtilitas hac in parte desideretur, cumque, quicquid diplomatiei pronuntiant, non minus lubricum sit omne hoc de constituenda accurate codicum aetate iudicium; acquiescendum est hac quoque in parte critices in aestimatione aliqua probabili.

Accessit in Homericorum codicum recensu aliqua res, quae de antiquioribus, qui supersunt, codicibus notitias attulit paullo certiores: ex quo videlicet de Scholiis antiquis quaeri coepit. Quod enim iam antea doctorum virorum perspicacia animaduverterat, recentiores codices Scholiis deterioribus esse oneratos, in antiquioribus antiquiora et meliora seruari: hoc, ipsa re et vsu comprobatum, iudicium de antiquitate mirum in

modum adiuuit. Et de his quidem codicibus paullo post dicendi locus erit, quando de Scholiis agetur. Nunc autem ~~canon~~ de Codicibus.

Antiquiorum editorum morem, ut de codicibus, quibus vsi sint, nihil memorent, molestum accusare licet statim in editione principe *Florentina*; tum in *Aldina secunda*, quam ex codice multis locis, si non ubique emendatam, saltem mutatam esse, apparet. Inde a nullo editore codicem inspectum esse mihi compertum est, excepta editione Romana, cum Eustathio, quae ex alio codice expressa est, lectionis quoque diuersitate prostante in ipsis Eustathii commentariis. Est quidem appendicula variae lectionis in edit. Argentina 1525 et hinc in alias transcripta, verum est ~~καὶ ἐκ τῆς~~ illa ~~ἀντιγραφῆς~~ varia lectio ex Florentina et Aldina comparatis. (v. de iis edd.) Henr. Stephanus habet variam lectionem in margine, vsus, more superiorum aetatum; voc. „*γ*“ nullo discrimine habito inter ea, quae *γράφεται* in codice an in libro prelo vulgato, an e coniectura. Quae H. Stephanus apposuit, sunt lectiones eadem illae ex ed. Flor. Ald. 2. correctiones edd. Basileensium, ed. Romanae et ex ea Turnebi, cuius nomen non bene ille silentio preflit, ex Eustathio, et ex codice veteri, quem tamen non admodum locupletem lectionibus diuersis fuisse apparet. Has lectiones in margine repetiere edd. sequentes, Cantabrigienses autem 1689. eas ex ipsa edit. 1566 cum H. Stephani annotationibus, quae paucae numero sunt, praemissae Parti alteri Poe-

tar. gr. heroic., ad calcem suae editionis continua serie collocarunt.

Iosua Barnes codicibus usus est inque his L. vno inter antiquissimos habendo, magnae auctoritatis et ad partem beneficii; *Theodori* ille, *Episcopi Cantuariensis*, qui Saeculo VII vixit, fuisse creditur; designat Barnes codicem nota MS. CGG. (*Manuscriptum Collegii Corporis Christi*) nos simpliciter nota *Cant.* Inspectum eum iterum *Bezaeius*. Complectitur *Iliadem* et *Odysseam*, *Quinti Smyrnaei* carmine interposito.

II. *Codice Io. Mori*, episcopi *Eliensis Iliadem* complexus. Est et hic codex notae melioris.

III. *Romae* notae *Codice Barocciano Iliadia*. No. 203. qui multas cum *Mori* et *Cant.* codd. communes, nonnullas lectiones habet in aliis haud facile obuias. *Thos. Hearne* cum editis comparauerat. Cum *Mori* codice in vitiis quoque eum convenire vidi v. e. J, 46. A. 725. 726. quos duo versus contrahunt in unum ἐνδὶν ἑξάωντες ὕ.

IV. Adhibuit alia, minoris aut levis auctoritatis: a) *MStum Laudianum*, *Archiepiscopi Laudii*, in quo *Iliados* I. II. continetur usque ad initium *Catalogi navium*. b) MS. libri II. in *bibliotheca Bodleiana Oxonii*. c) in *Iliad. I.* ex *Tzetzae ἐξηγήσεις εἰς τὴν ἀρκαδικὰν Ἰλιάδος*, vix digna memoratu.

Memorat idem Codicem antiquissimum *Collegii Reginensis Oxonii*, temporis iniuria ita de-

formem, ut legi nequeat; *) porro MH. ab aliis
visa et laudata, *Colbertinum* et *Cantabrigiense*,
qualia haec sint, non addit.

Lectiones editionum passim memorat, nullo
tamen cum iudicio de auctoritate; habet enim
eodem loco edd. primarias et aliunde ab operis
expressas, vitiis inquinatas aut liberatas. Lectio-
nes ex Eustathio conquisiuit diligentius, quam
adhuc factum erat; alias aliunde, e margine
Stephani inprimis; alias varietates ipse commen-
tus est; hocque illud est quod me maxime male
habuit. Omnibus enim paginis subiiciuntur plu-
ra, signata per notam „γρ.“ quae apud veteres
declarat varietatem lectionis, γράφεται, γράφε-
ται καὶ οὕτως. At Barnes cum aliis viris doctis
hoc sibi sumsit, ut coniecturas suas eadem nota
designaret, quasi velit dicere γραπτέον, γράφε-
σθαι δέ. Porro ille varium librariorum morem
scribendi certa vocabula, eodem signo declarat,
tanquam in hoc quoque loco lectum esset, quod
aliis locis occurrere solet, γ. c. πάντοσε ἴσῃν. γρ.
παντός ἴσῃν. ἔειπες γρ. ἔειπας, quoniam aliis lo-
cis, non hoc, de quo agitur loco, variat. In-
eptius etiam adscribit „γρ.“ vbi duplici modo
scribi possunt composita, aut duplicatae conso-
nae, et similia; ita γρ. nullum alium sensum ha-
bet, quam posse etiam sic litteras pingi. οὐδὲ τι.
γρ. οὐδ' ἔτι. οὐ δ' ἔτι. οὐ δὲ τι. ἐπαίξαι. γρ. ἐπ-
αίξαι. Tanto magis intolerabile hoc est, quod

*) Esse hunc codicem Noui Collegii, monuit me Bur-
gess e Waffii schedis.

ipse de suis coniectatis interponit multa molesta et erronea, maxime quae in digammum peccant, cuius ille notitiam nullam habuit. Hoc itaque more prauo multae lectiones variae memoratae sunt, quae solius Barnesii acumine sunt subnatae.

Haec etsi ita se habeant, non tamen Barnes fraudandus est sua laude; primus utique ille, et ea aetate, qua tot magni critici florebant, vnicus fuit, qui operam et studium paullo seuerius Homero consecraret; idem post Turnebum primus fuit, qui accuratius in prosodica inquireret, et multa vitia huius generis primus tolleret; doctrina eius et iudicium criticum cum sensu eorum, quae in poeta probari possint nec ne, tum *καὶ οὐκ ὀφείλει* in comparandis formulis et locis litterarum sacrarum, haec, inquam, aestimanda sunt ex temporum hominumque, cum quibus vivebat, indole et more. Condonabunt nobis ipsis alia ex saeculi vitio contracta posteris, si erunt qui nostra legant.

Codices adhibuit *Sam. Clarke* nullos, nisi quod inde ab lib. XIII. *Sam. Clarke* filius varias lectiones *codicis Harleiani et Italicorum* quorundam a Thoma Bentleio communicatas suis locis inferuit; ex Italicis quidem, in his Florentini, et Vaticani, perpauca; Harleiani codicis copias melius in fructum verterat Rich. Bentley, ut infra commemorabitur.

Ernesti Codicis Lipsiensis, in bibliotheca Paullina, usum habuit, cum lectione variante a viro doctiss. C. L. Bauero excerpta, *Rectore*

Lycei Hirschfeldensis in Silesia; erat is inter Commilitones meos in Academia Lipsienſi, vir longe doctiſſimus, imprimis grammaticae ſubtilitatis ſtudioſiſſimus; ut de eius diligentia in lectione Codicis enotanda dubitare vix poſſim. Codicem ab indocto, ſermonis et metri imperito librario perſcriptum eſſe, varietas ipſa docet. Nobilitarunt codicem Scholia, de quibus v. Sect. III. de Scholiis.

Codices Vindobonenſes. Servantur in Bibliotheca Palatina Vindobonenſi Codices Homeri ſeptem: omnes recentiores: quorum recensum dedit Neſſelſius et ſecundum eum V. C. Franc. Car. Alter, Profeſſor Gymnaſii Vindob. praef. To. II. namque is miſo conſilio Iliadem ex vno horum codicum expreſſam edidit ſoedis vitioſo contaminato, dudum critica editorum opera ad meliorum codicum ductum ſublatis; quae cum vir doctus iterum intuliſſet, vitiorum correctionem iterum ad calcem ſublicere necelle habuit. Cauſſam ſuam hoc placito, de quo pro ſe quilibet diſpiciat, defendit vir doctus: „ſe certum habere, *codici cuique* plus fidei habere quam etiam optimae editioni.“ Eſt is codex No. XXXIX. quem Valkenar. Diſt. de Scholiis inedit. p. 107 tanquam *optimum procul dubio* commendaverat, videlicet ex auditione de Scholiorum magno numero quae in eo haberentur, non ex inſpectione. Notationem codicis et ſpecimina Scholiorum miſerat ad me iam M. Novembri LXXXIV Nicolaus Schow V. Cl. qui tum Vindobonae degebat et bibliothecae Palatinae

copia liberaliter sibi ad vtendum concessa praedicabat. Scholia sunt inter lineas adscripta, maximam partem eadem quae in Scholiis breuibus leguntur, admixtis nonnullis ex Scholiis secundae classis; nec ab homine admodum docto excerpta; continuata sunt vsque ad II, 36e. Quantum itaque cum ex his, tum ex specimine utroque et Alteri et Schewij quod dudum in manibus habueram, colligere licet, nihil habent, quod codicem valde notabilem reddere possit. E ceteris codd. enotatas lectiones, equidem, adscripsi iis, cum quibus illae conuenirent, omisi tamen meros lapsus et stupores librarii. Turbabat me subinde, quod codices non cum meliore lectione editionum nostrarum comparati sunt, sed cum lectione deteriore codicis Vindob. ab Altero expressa. Codex CXVII. est ab imperito librario descriptus; at lectio diligentissime exscripta ab Altero. Melioris commatis est Codex Busbequianus No. V. Tum Codex charta gossypina No. XLIX. inter meliores numerandus, cuius tamen inde a libro IX. lectiones excerptas reperio nullas; dignior utique opera habendus quam ceteri omnes. Etiam Alteri codice melior est Codex CLXXVI. Codicis LXI. lectiones paucissimas in prioribus libris expiscari potui. Codex septimus quis sit, haud reperio; nisi est Codex Hohen-dorffianus CXVI. de quo p. XXVI. agitur: editio Paris. apud Io. Libert. 1620. de qua iam inter editiones supra memoratum est, cui adscripta est insertis foliis chartaceis metaphrasis graeca Tzetzae e cod. aliquo descripta, quae vsque ad lib.

XII. continuatur. Quod versus nonnulli metaphrasibus rubro notati sunt, nihil ad ipsum Homerum spectare videtur. Ad carmen ipsum nonnullae lectiones e cod. Paris. adscriptae sunt. Memorat inde vir Cl. alium codicem huius metaphrasibus. De iis quae ad calcem Var. Lect. accessere, hic plura monere haud vacat. Ad calcem Odyssaeae p. 991. adiuncta est varietas e Cod. CCXLI imperitissimi librarii manu scripti, nec ultra librum IV. procedentis.

Hi sunt codices, quos adhuc aut vulgatos aut ab editoribus inspectos esse, comperi. Quos ipse adhibuerim, exponam Sect. IV. de Subsidiis novae editionis.

Non ignoro, codices adhuc superesse haud satis excussos, alios nondum vltibus doctorum hominum propositos: quorum notitiam petes e Fabricio - Harles. Biblioth. gr. Vol. I p. 401 sq. 408 sq. add. Villoison. Prolegom. p. XV. XVI. Quantum quidem ad Iliadis lectionem attinet, haud multa magni momenti inde expectari posse censeo: si quidem aestimationem facere licet re comparata cum lucro, quod lectio Homerica ex iis codd. tulit, qui adhuc comparati sunt, meliora enim debemus antiquis grammaticis, varians lectio vulgaris errat inter errores solennes et communes aliis quoque scriptoribus. Saltem antiquiores diligentius excuti velim, ceteros in parte aliqua carminis comparare et enotare varietatem, satis erit, ut iudicium de bonitate codicis fieri possit, an ille satis dignus sit, in quo diligentius excutiendo bonam horam aliquis per-

dat. Omnino codicum bona vulgari expetenda res est haud dubie; nolim tamen id ea ratione fieri, ut exulgentur omnia; pleraque enim, quae expectari possunt, sunt iam vulgata. In Homericis multo breuior et vtilior erit opera, si comparentur Scholia antiquorum codicum cum Scholiis Marcianis, nec enotentur nisi ea, quae noua sunt et ab his intacta. Non autem in verbis grammaticorum, qui easdem res variata oratione tradunt, est haerendum; nulla enim Scholia etsi ex eodem fonte hausta, et ex eodem exemplo descripta, ad verbum inter se conueniunt; nec ex minutis his enotatis vllus fructus ad litteras prouenit. Hoc institutum si sequantur viri docti, libellis paucorum foliorum ingens, ac tandem plenus, apparatus, Homericæ lectionis et interpretationis, litteris nostris vtilissimus, curari potest.

Sunt in his codicibus imprimis ipse *Vossianus* seu *Leidensis* in reliquis *Iliadis* partibus et *Lipsiensis*, tum *Amstelodamensis*, e quo *Er. Wallenbergh* specimina lib. I. II. proposuit. Vir hic doctissimus duas priores rhapsodias *Franequerae* 1783 exulgauit. eo Scholiorum apparatus instructus, ut, si per vniuersam *Iliadem* ille continuatus proficeret, multum laboris et aerumnæ editori esset leuatum. Ille itaque praeter *Voss. Cod. Scholia* *Ven. B.* a *Bongiouanni* edita, et alia, nactus erat *Codicem Amstelodamensem*, olim *Gernlerianum*, *Societatis Remonstrantium*: de quo. vi. ei. praefat. p. VII. Est idem quem *Valkenar* appellauit *Basileensem* et *Wetstenian-*

num. Ex iis, quae Wassenberg memorat, assequi licet, Scholia esse secundae classis, conveniunt cum Leid. et Veneto B. habere tamen, ut ceteros, propria quaedam. Quod Valk. ad Phoeniss. p. 569 ex eo Codice laudat ad Jl. Ψ, 679 *δεδωκότες Οιδανόδαο*, legitur quoque in Victor. Aliud ibid. p. 643 excitatum, spectans ad Jl. K, 290 est in Ven. A. Aliud ad N, 137 legitur in Ven. A. B. In eodem Codice est Paraphrasis de qua v. Wassenb. p. VIII. At in primis vss. *rov* A. quae habet, cum Regio (nos Paris. appellamus; v. de Tolliano apparatu in Sect. de Subsidiiis Edit.) communia habet.

Codicum *Escorialensium* notitiam edidit accurate et docte T. C. Tychsen noster V. C. (*Bibliothek der alten Litt. u. Kunst* 6. Stück p. 134.) unde apparet, comparandos esse illos quoque cum Scholiis alterius classis, in qua princeps est Venetus B.

Vaticanus Codex memoratur inter meliores, quia Porphyrii nonnulla habere fertur, fide Lucae Holsienii de Porphy. l. c. p. 244. Inspekerat eum Villoison. (Prolegom. p. XLVII.) ubi se Obsl. ex eo excerptis suis locis inseruisse ait; scilicet Δ, 433. 457. 491 et ad X, 1. unde patet esse eadem, quae in Ven. B. quoque leguntur: estque adeo et is Codex secundae Classis.

Ad eandem manifestum est referendum esse *Codicem Medicum* apud Bandin. Catal. MSS. Bibl. Medic. T. II. p. 124. Cod. III. Plutei XXXII. docent hoc adiecta specimina ex Z, 1. et Ω, extr. porro *alius Cod. VIII.* Alteruter ex his est

ille, quo Alex. Morus ap. Valken. de Scholiis p. 106. vsus erat et Holstenius in Notis in Stephanum Byzant.

Romae in *Bibliotheca Angelica urbis* servatur Codex Iliadis, quem e bibliotheca Card. Passionei eo esse translatum accepi. Notitiam eius debeo humanitati Viri Cl. Louis Lamberti, anno XCVI acceptam benevolentia officiosa V. C. Caroli Weigel, M. D. Is igitur me docuit, codicem esse chartaceum, optimae notae; Saeculo saltem XIII. exaratum, constantem foliis maioribus 174. Columnis paginae geminis versus scripti sunt caractere litterarum maiusculo; minusculo Scholia, singulis libris I—XII. prioribus apposita; magis quoque exiguo glossas continuas interlineares notasque marginales. Liber vsu et vetustate est attritus, blattis tineisque est adesus, ideoque chartaceis fasciis circumcirca reffectus, ita vt extrema marginalium Scholiorum verba subinde evanuerint. Scholia, quantum allequor, singulis rhapsodiis sunt subiecta, cum hoc titulo: *ἰστορίαι καὶ ἀπορίαι τῆς αἰτίας τῶν ἁλυσσόμενων* et sic porro; ad primam duodecim folia explent; ad ceteras duo triaue. Praemissa Scholiis nonnulla de vita Homeri, aliaque grammatica, mythologica, allegorica, moralia, vt alia in codicibus, ex Tzetzae allegoriis. Inde a rhapsodia N, si recte intelligo, vsque ad Iliados finem, carmen solum perscriptum est sine Scholiis.

Alium codicem No. 551. in Bibliotheca S. Marci Venetis inspexerat doct. Siebenkees, in quo erant *ἱστορίαι τῶν μετ' ἀλλήλοισιν καὶ ἱστο-*

ριῶν τινῶν εἰς τὸν Ὅμηρον cum aliis libellis, etiam Ἐκ τῆς Πρόκλου χρηστομαθίας γραμματικῆς Ἐκ-λογαί. e Card. Bessarionis libris. Sub eo titulo vidit latere Scholia excerpta in Iliadem, pleniora in libros octo priores Iliados, ad reliquos libros pauciora. Commode ut erat ingenio, impertivit nobis Specimen Scholiorum ad Γ. quae vidi continere alia, quae in Scholiis brevibus, alia quae in utroque Veneto occurrunt, alia in epitomen contracta, alia disertiora. Ita ad v. 13. habet ea quae de κοῖσαλος in Scholiis Venetis legimus, et de ἀέλλης, habet quoque: Ἀρίστα-Φάνης δὲ γράφει κοῖσαλου ὄρνυτ' ἀέλλης. quod si verum est, debuit illi haberi ὁ ἀέλλης, pro ἡ ἀέλλα dictum. ad 35 ceteris, quae alii quoque habent, ad εἶλα παρσιᾶς. Ἀρίσταρχος οὐδετέρως. ἐν τισι δὲ δηλυκῶς ὁ δὲ Σιδώνιος διὰ τῶν ἡ. διὰ τὸ παρσηῖον. ergo Dionysius Sidonius scripsit παρσιᾶ. Idem vir humanissimus Venetiis in bibliotheca Monachorum a Dominico appellatorum, S. Ioannis et Paulli, codicem cum Scholiis enotare coeperat; nescio magno ne cum fructu. Esse hunc video eum, quem Villosion memorat Prolegom. p. XIV.

De Codice *Parisiensi*, quem *Regium* appellat Wassenberg. v. Sect. IV de Subsid. edit. vbi de Tollianis.

Codicis *Witiani* desiderium admodum movent ea quae a Villosiono Proleg. p. XIV memorantur; videtur enim ille cum Scholiis suis ex prima classe fuisse et cognatus Veneto A. Coniecturam meam de hoc codice adhuc superstiti

v. inf. Sect. IV. de subsidiiis huius edit. vbi de Codd. Harleianis agitur.

Inter antiquiores, codices video Codicem *Meermannianum* referri cum paraphrasi perpetua, ap. Wallenberg. praefat. p. X.

Verum inutilis esset opera in enarrando codd. recensu non inspectorum, cum notitiae earum collectae sint in Biblioth. graeca Fabricio-Harles. Vol. I p. 401 sqq. et a Villoisono, vt iam dixi; videndum tamen est, ne sint memorati in his codd. qui deprehendantur esse rhapsodiae singulatim scriptae. Sunt in iis quoque codices cum *paraphrasi* seu *metaphrasi*, quorum vsum ad criticen quidem haud magnum esse video; saltem Scholia antiquiora hac ex parte praeferam his interpretamentis recentioribus; vtilis tamen esse possunt ad studium linguae graecae grammaticum; et hactenus adstipulabor Wallenbergio in praef. ad lib. I. II. Iliad. p. IX sq. natae eae sunt e glossis inter lineas appositis, partim e magistri ore exceptis. Laudem itaque habet opera in hoc genere codicum proferendo ex utilitate, eademque cum eximia doctrina coniuncta esse potest; e quo genere habemus V. C. *Thomae Burges* Initia Homerica — cum *graeca metaphrasi* ex Codd. Bodleianis et Noui Collegii MSS. (Oxonii 1788) quae particulae sunt ex Iliade, in his clipeus Achillis ex Σ. et tota rhapsodia Γ. cum metaphrasi graeca, quae in pagina aduersa, versionis latinae loco, apposita est; vna cum aliis particulis, simili interpretatione e codd., instructis. Metaphrasin

graecam Γ. ediderat iam Villoison e Codd. Paris. ad calcem Apollonii Lexici: de qua ipse disertè egit in Prolegom. ad Lexicon p. LXXXII sq. Primo loco commemoranda est Paraphrasis Codicis Amstelodamensis, cuius Specimen edidit Wassenberg, quem cum de ipsa paraphrasi, tum de toto genere doctè disputantem videbis in praefat. p. VIII sqq.

In *Epigraphis rhapsodiarum* variis, ex scriptis et editis, enotandis operam inutilem perdere nolui; multo minus in *argumentis*, *) quae a grammaticis profecta sunt, qui nihil de eorum ratione et consilio satis subtiliter aut prudenter meditati erant. Miscent inter se grauiora cum leuissimis, episodica pro primariis apponunt; tantum abest, ut rerum narratarum ordinem accurate, plane ac perspicue apponant, ita ut, si, quomodo res inter se nexae sint, discere velis, ex argumentis inspectis sine mora ordinem rerum aut teneas aut in animum reuoces; aut, si memoria fefellerit, quae rhapsodiae parte, quibus versibus res aliqua exposita sit, facile haec reperiās. Grammaticorum itaque omissis argumenta praemissi eius generis, quod in Virgilium adornatum fuit.

Rhapsodiis ab antiquioribus aliter constitutis, (de quo actum est in Exc. II. Sect. II. ad Ω.) Grammatici Alexandrini alium rhapsodiarum

*) *Perioclæ* quoque di- tiquiores; sunt in his eae, tae: cuius generis existere quas Aufonius latinis versibus reddidit.

ordinem et numerum substituerunt, secundum Alphabeti litteras XXIV constitutum; expedita sic erat ratio inscribendi et laudandi. Rhapsodiam α. β. γ. Adiecti tamen in libris sunt tituli breuiores, partim ad antiquiorum ductum varie confecti, vt ad J, modo *Αἶραι*, modo, *Περσέεια*, modo *Ἀπὸπειρα*, ab his iunctim; accessere versiculi, qui summam rhapsodias comprehenderent, plerumque ieiune confarcinati.

Variant haec omnia per omnes codices, nullo cum iudicio librariorum. Pro rhapsodiarum nomine inducta est appellatio librorum, recte vtique. Hic autem molestia exorta est, cuius penitus tollendae nulla suppetit ratio, quod duplex est mos loca ex carmine excitandi, siue recitando libri numerum v. c. libri XIV. XV. siue apponendo litteram alphabeti Z. O. et sic porro. Oblitus eram in prioribus Observationum voluminibus graecas litteras apponere; paulloque post molestias rei in comparandis diuersis editionibus et codicibus ipse sensi; coepi itaque inde a lib. IX. vtrumque morem notandi libros obseruare.

III.

DE SCHOLIIS IN HOMERICA CARMINA, LEXICIS ET GLOS- SARIIS.

Interpretatio et critica carminum Homericorum iam inter rhapsodos aliqua esse debuit, quandoquidem de sententiis versuum et de versibus varie recitatis, fallente memoria auriumque iudicio, disputari potuit; cum ipso temporum progressu, in recitationibus rhapsodorum sollennibus, ἀγῶνας vocarunt, controuersiae de certis locis ac partibus suboriri debuere; cum autem in grammaticorum scholis legerentur carmina, interpretatio a magistris expeti et addi debuit eorum, quae audientes et legentes, cum ex prisca aetate ac sermone ducta essent, non assequerentur. Haec omnia tantum probabiliter existimari possunt. Qui primi inde a Theagene Rhegino de Homero scripsisse narrantur, de eius annis tantum quaesivisse censendi sunt; v. Excurs. III. ad Ω. Ex iis autem, qui inter *interpretes* referri possunt, primi fuerunt ii, qui in mythorum impietate seu accusanda seu diluenda

operam collocarunt, et modo ad phyficas, modo ad ethicas interpretationes confugerunt: de quibus dictum satis in Excursu III. ad Jl. Ψ. *de allegoria Homerica*. Non sane licet accurate constituere de ipso interpretandi modo; tribuerintne sua commenta poetae, tanquam is ita voluerit sua dicta accipi, an professi sint, tales sensus et notiones rerum ex carminibus posse elici, aut posse mythos in eum, quem ipsi narrabant, sensum transferri; multum enim duo haec inter se differunt. Iudicium itaque superbius de horum virorum prudentium conatibus ferre nefas est. Ita ad vtramque rationem referri potest de Anaxagora quod traditur e Fauorino apud Diogen. Laert. II, 3, 11. *δοκεῖ δὲ πρῶτος τὴν Ὀμήρου ποιήσιν ἀποφύνασθαι εἶναι περὶ ἀρετῆς καὶ δικαιοσύνης*, et quae de Metrodoro, eius discipulo, sequuntur. Vtram rationem amplexus sit Anaxagoras, haud constat; anima candidissima et diuini ortus conscia; quippe qui interrogatus: *οὐδὲν σοι μέλει τῆς πατρίδος; εὐφήμει, ἔφη, ἐμοὶ γὰρ καὶ σφόδρα μέλει τῆς πατρίδος, δεῖξας τὸν οὐρανόν*.

Per philosophorum studia haec et alia subnatae sunt disputationes ac controuersiae, non quales nostra studia mouent, de vera lectione et sensu, verum de poetae pronuntiatis, varie ad opiniones philosophicas reuocatis; admixtae iis sunt subtilitates rhetoricae Sophistarum, de locis ambiguae vel obscurae sententiae. Ita exorta sunt *ἀπορήματα* et *ζητήσεις*, earumque *λύσεις*, quarum nonnullae in Scholiis sunt seruatae: de quibus post Kusterum a multis actum est, nunc au-

rem cum profusa doctrinae oepia a Villois. p. XLI sq. et Wolfio in Prolegom. Sunt in his quaestiones tam spinosae, inutiles et absurdae, ab omni poetarum rationum notione et indole alienae, ut quomodo ingenia non absurda tales nugae serio agere potuerint, haud assequaris. Quod si ea, quae de reprehensionibus Zoili in Homero ex eius libris nouem τῶν κατὰ τῆς Ὀμήρου ποιήσεως memorantur, etsi Porphyrius ait, γυμνασίας ἔνεκεν eum haec scripsisse, more rhetorum, qui, quae nos paradoxa appellare solemus, ingenii ostentandi causa affectare solebant, (ut Dio Chryl. de bello et Philostratus in Heroicis: ad quae v. praef. Olearii) quod si, inquam, ea compares, videbis illa eiusdem generis fuisse cum iis, quae a philosophis et sophistis iactari solebant. Verum eo tempore, quo Zoilus vivebat, non impune idem facere licuit: tanta tum erat admiratio diuini Homeri. Regnat enim in hoc quoque fortuna, quod aliorum admiratio cum vita euanescebat, aliis post mortem, Homero multis saeculis post, obtigit.

Aliud quaestionum genus accessit per grammaticos Alexandrinos, quod iam plura ad grammaticam spectantia complexum est; praeter ζητήματα, ἀπορήματα, λύσεις, προβλήματα, philosophici rhetoricique generis, nunc annotationes et commentarii subnati sunt de lectione et acceptione singularum vocum et sententiarum: de formis vocum, de etymis; nunc σημειώσεις, σχόλια, ὑπομνήματα, nunc μεταφράσεις, nunc λέξεις, γλῶσσαι: nunc ἀθετήσεις, qua voce quid sibi vel-

lent, grammatici, ne ipsi quidem notiones certas habuisse videntur. Alii artificium carminis declarare voluerunt, verum exigendo poësin ad rhetorica praecepta, v. c. statim ad A. 366. Ut tamen nec de his mihi multis agendum sit, omnia fecere viri docti supra memorati.

Cum omne hoc grammaticorum studium seu criticum seu exegeticum per singula de singulis locis scripta, tum ad singula genera et rhapsodias, exactum sit, nihil perpetua aliqua annotatione, multo minus ad totum carmen: deuenire aliquando necesse fuit ad enotandum et adscribendum vni codici plures annotationes diuersorum grammaticorum; cumque hoc per plures aetates processisset, tandem subnata sunt ea Scholia miscella antiquiora, e quibus nos habemus excerpta modo pleniora modo pauciora et exiliora, prout iudicio, otio aut studio vsi sunt ii, qui aut codices nostros aut exemplaria, vnde illi exscripti sunt, concinnarunt. Quibus ex ordine sua tempora assignare velle, inane studium foret: multo magis, cum illi omiserint nomina eorum, e quibus singula descripta sunt, vt promiscue in Scholiis habeantur antiquiora, et seriora; itaque nec de aetate eorum grammaticorum, qui in iisdem laudantur, certi aliquid liquet.

Grammaticorum autem, qui in Homerum commentati esse memorantur, et in iis ipsis Scholiis, quae ad nos perlata sunt, laudantur, incredibilis est numerus, in Fabricii Biblioth. gr. Harl. facile ad GL. nomina memorata computes; nec tamen eos ad totum Homerum com-

mentatos esse putes; sunt quoque in iis multa eruditionis laude inter veteres conspicua; poterit quoque eorum aliquando recensui institui haud inutilis ad litteraturam Graecam; ad ipsum enim Homerum non magnus inde fructus redire potest. Quem enim usum habet ad meliorem carminis intelligentiam, hunc vel illum obscurum grammaticum hoc vel illud statuisse; inprimis cum eorum nomina adscribantur iis locis, de quibus aliquid inepte pronuntiasse memorantur. Habent tamen haec speciem doctrinae, suntque omnino multa notabilia, quae non dixeris esse quoque memorabilia. Interea notitiae eorum peti possunt ex Villoisoni Prolegomenis, et ex Indicibus Bibliothecae Graecae Fabricio-Harlesianae Vol. I. insertis, comparatis capp. de grammaticis Vol. VI. Laudantur interdum nomina generalia, ut ὑπομήματα eis Ὅμηρον vniuerse, ut nos omnino *commentatores* in Virgilium et alios laudamus; ἡ παράδοσις, *lectio recepta*; libelli sine auctoris nomine, quod nunc non sine docta aliqua opera erui potest; ut: ἡ πολύστιχος ad Δ, 334 quae Seleuci fuit; at fuere Apollonii Dyscoli, quae laudantur exposita esse ἐν παραλλήλοις Δ, 539. ἐν τῷ περὶ παρωνύμων N, 102 et ad Z, 336. ἐν τῷ περὶ τῶν εἰς μι. tum ad Θ, 441 περὶ ἑρμηνείας. item ἐν τῷ περὶ ἀντωνυμιῶν. ut patet ad E, 219. At περὶ σχημάτων, J, 499 liber fuit Herodiani, v. ad Γ, 391. Notiora sunt: ἐν τῷ καθόλου, quae eiusdem Herodiani fuit. Laudantur alii nominibus, quae inter familiares notiora fuere, quam nunc sunt, aut esse possunt;

v. c. ὁ Αἴλιος, qui Aelius Dionysius Halicarnasensis est. ὁ Κοτυαεὺς, est. Alexander Cotyaeensis, Cotyaeo, Phrygiae epictetae vrbe ortus, quod et Cotiaem et Cotyaeum scribitur. ὁ Ἰξίων, Demetrius Ixion. ὁ Σιδώνιος, Dionysius Sidonius. Notiores sunt, ὁ τεχνικός, Dionysius Thrax. ὁ Ἀσκαλωνίτης, Ptolemaeus Ascalonita.

Porro tenendum est, in scholis, iis aetatibus, quibus vulgaris Graecorum sermo ab antiqua elegantia ita iam descuerat, ut qui veteres scriptores ac poetas legere vellet, linguae patriae disciplina imbuendus esset, iam tum coepisse Homerum ita legi, ut verba antiqua poetae notioribus redderentur; quae cum in codicibus in puerorum gratiam, inter lineas adscriberentur, succreuit sic seges codicum, in quibus Scholia interlinearia, quae vocant, alia ex aliis aucta fuerunt, multo magis eorum codicum, ex quibus homines latino sermone vtentes graecis litteris imbuendi erant. Ita a doctioribus vocibus interpretandis exorti grammatici descenderunt non modo ad notiora, verum et ad notissima; ea permixta et confusa codicum genus constituunt haud laude eadem et pari praedicandum, vixque criticis vltibus idoneum.

Interea multa ex antiquioribus Scholiis exegeticis sigillatim conscripta, λέξεις dictae, in ordinem redactae, λεξικά appellata, fundum Lexicis alphabeticis fecerunt, aliae γλῶσσαι, glossariis; vnde varia genera nata, de quibus post Ernesti, Ruhnkenium, Villoisonum, nemo plura desiderabit. Ex his lexicis et glossariis serius ite-

rum in codices translatae sunt rariorum vocum interpretationes. Facile hinc assequaris, quot Scholiorum confundendorum causae inde natae sint. Seruatum est ex antiquioribus scholiis in Homeram Apollonii Sophistae Lexicon a V. C. Anse de Villoison in lucem editum; inter ceteros libros huius generis Etymologicum magnum plurima Scholia HomERICA, in se habet, et propter hoc ipsum inter primaria subsidia Homericæ lectionis et verborum interpretationis merito habetur.

Ex diuersis his Scholiorum generibus ac fontibus ductam esse puta Scholiorum farraginem, quae in codicibus nostris habetur, verus *κρυκωὺς* seu cinnus doctrinae et imperitiae diuersorum hominum ac temporum; ita tamen vt, quo recentiores sint codices, eo magis ad minutias grammaticas et glossas inter lineas ad verba adscriptas illi desciscant, antiquiores autem meliora ac plura ex antiquioribus seruauerint; etsi nec hi sunt vnus eiusdemque generis, necdum vidi codicem aut Scholia laudari, in quibus non admixta essent primitiuis aliunde admixta, etsi parcius. Eo enim vbiuis est reuocandus animus, vnumquemque, qui librum haberet, ex aliis codicibus, quibus potitus esset, scholia in suum exemplar transcripisse, et prout esset doctior indoctiorue, meliora, deteriora; ita alium codicem auctiora, quam alterum, Scholia habuisse. Ita codices sunt, in quibus *αἱ ἰσογραφίαι* enotatae sunt, in aliis *αἱ ἀπογραφίαι καὶ ἰσογραφίαι* et sic porro. Eorum Scholiorum, quae nobis innotuerunt cer-

III. DE SCHOLIIS, LEXICIS

ta genera constituere in promptu est, modo ne tibi persuaseris, posse hoc discrimen tam certo ac tuto constitui, ut ex altero nihil in alterum fluxisse videri possit; neo posse nos fontes cuiusque generis constituere ita, ut pronuntiemus, ex hoc vel illo codice reliquos codices omnes ductos esse. Nos non nisi apographa codicum principum, aut verius, codicum ex iis duorum, habere mihi satis constat; et licere adeo genera ac classes constituere, non riuos et fontes, vnde manauerint. Multum autem profecimus hactenus quoque, quod eo peruentum est, ut Scholia antiqua probabili modo in classes distribuere possimus.

Primum genus fuit *antiquiorum* Scholorum, quae ex Alexandrinae Scholae scriptionibus de singulis vocibus, lectionibus, disputationibus coaluerant; ex his plurima sunt seruata in Codice Veneto principe, quem Villosion docta opera descriptum vulgavit; nonnulla quoque in Scholiis Townleianis et Victorianis; etiam in Scholiis breuibus, saltem utrisque sunt nonnulla communia, v. c. ad Δ, 319. J, 194. Enimvero in his dubitatio suboritur, an non haec sint inter ea, quae in primae classis codices aliunde sunt translata; nam etiam in Venetum codicem seriora, certe diuersa a prioribus, sunt illata; etiam e Porphyrio, ut J, 167. 182. Christianismi quoque vestigia sunt E, 23. Perperam itaque statuas, nos habere vlllo in loco aut codice Scholia antiqua intacta et genuina. Immo vero sunt permixta et confusa plura diuersi generis et diuersae indolis;

multo minus sunt omnia eodem loco habenda et aut promiscue probanda aut sine dilectu, aspernanda. Omnino Venetum codicem A non credere licet continere nisi Excerpta ex iis, quae a Grammaticis Alexandrinae Scholae notata fuerant, non totum apparatus, non integras copias. Sunt tamen in his quoque multa per se inutilia, docta tamen, quoniam antiquiora sunt. Multa enim respiciunt controuersias grammaticorum technicas; multa grammatica nunc vulgaria; multa de interpunctione ac scriptione, quae mireris aut controuersa fuisse, aut etiam notabilia esse potuisse; in his vero cogitandum est, ad ea tempora incunabula artis grammaticae esse referenda. Vtinam ex eo codicum genere, et classe hac, plures codices extarent, quorum comparatione proficere possemus! Pro his, quae fortuna nobis inuidit, locupletiolem habemus classem *abteratam*, in qua locum primum tenet Codex Venetus B., Townleianus et Victorianus; Lipsiensis, Leidenfis, Moscuensis; tum ceteri codices; in quibus Scholia meliora habentur, etsi admixtis aliis serioribus et deterioribus; in his sunt codd. Vratislauenfes et alii, de quibus infra sigillatim agetur. Etiam haec Scholiorum classis antiquos grammaticos habet auctores, non vero criticos, sed eius sectae, quae in quaestionibus et disputationibus versata est, quid in poetae narrationibus ac sententiis notabile esset vel reprehensione aut defensione dignum; in hoc genere regnat Porphyrius. Intolerabilis horum hominum est loquacitas in locis communibus, in declaranda

poetae prudentia, etsi vulgaribus vitae vñibus et sensu communi facile assequenda; eliciunt et accumulant ethica et rhetorica, ad quae sinistro iudicio poetam exigunt et aestimant; sensum poeseos raro videas eos habere; rhetorico artificio poetica metiuntur et aestimant; tum vero argutantur in manifestis ac perspicuis, nodos quaerunt in scirpo et ineptiunt; etsi interponunt saepe vtilia et valde probanda. Deprimit hoc admodum fastum nostrum litterarium, si reputamus, quanta doctrinae nostrae laudisque ex ea partae pars contineatur notitiis per se inutilibus, falsarum et absurdarum opinionum, nugarum et tricarum; quas tamen cognitae habere necesse est, propter alia utiliora, quae cum iis coniuncta sunt! adeo verum est: οὐ μὲν καλὸν, ὑπὲρβιον εὐχστᾶσθαι. Iudicii igitur solidioris nec, vana antiquitatis admiratione, praeuaricantis res est, ex his Scholiis meliora seligere et ad interpretationem adhibere; saepe quidem utilitatem habent in hoc, quod assequi inde licet, quae veteres passim de Homericis somniarint, subtiliter excogitarint, aut per argutias in ea de suis intulerint. Et hactenus pronuntiare licet, meliore iudicio nos innumera melius assequi, rectius perspicere et saniore iudicio constituisse, quam veteres illi eruditi, qui in Homericis desudarunt.

Tertiae classis sunt Scholia *breuia*, vulgo Didymi appellata, ex fonte diuerso a ceteris ducta, sed omnino manca ac mutila, et multo pluribus aliunde adscitis aucta, plerisque etiam ex glossis interlinearibus. Debit esse Codex ali-

quis antiquior bonorum Scholiorum; ex quo aliquis nonnulla excerpterat; haec excerpta in alios codices sunt transcripta; et multa cum interpolatione in aliis codd. repetita; vnus ex his codicibus in manus venit Ioanni Lascaris, a quo edita sunt Romae, indeque ab Aldo repetita. Sunt itaque et haec Scholia miscella, in multis partibus merae glossae inter lineas in codice appositae; in aliis copiosiores; prout aliquis codicis alicuius possessor adscripserat aliunde notata; reperiuntur itaque in iis passim ea, quae in codicibus primi et secundi ordinis leguntur; ita, si cum Cod. Ven. B. contuleris, ad K, 56. vbi de fragmento Euripideo cf. Valk. Diatribe p. 202. item ad K, 252. 351. 560. Quo casu viri docti in nomen Didymi inciderint, quod iis praefixerunt, haud constat; nomen Didymi, ex Aristarchea schola in iis excitatur, vti quoque in aliis Scholiis passim: egit de his docte Fabricius.

De *Porphyrio*, quae afferam luculentiora, non habeo post ea, quae egregie disputata sunt a doctissimo viro, Ge. Henr. Nöhden. Edidit ille *Commentationem de Porphyrii Scholiis in Homerum* Gottingae 1797. Cum praeter Quaestiones Homericas (*Ὅμηρικά ζητήματα*) inde ab a. 1518. saepius, cum Homero plerumque editas, nouissime, si bene memini, a Barnesio, cum praeter has, inquam, memorentur in Scholiis antiquioribus, vna cum particulis ex illis, alia quoque, quae in isto syntagmate haud reperiuntur; variae fuerunt coniectationes viro- rum doctorum de alio Scholiorum opere, aut

de duplici opere *Σημμάτων Ὀμηρικῶν* maiore ac minore; sed docuit vir laudatus, probabilius esse, libellum quem nos habemus, praefixa praefatione commentitia, (praefationis ipsius Porphyrii excerpta habentur in Scholi B. ad Jl. K, 252) complecti Excerpta ex opere multo ampliori, e quo etiam repetita sint reliqua, quae passim in Scholiis antiquis occurrunt, modo nomine appposito, modo omisso: quae tamen in promptu est agnoscere ac discernere similitudine indolis et argumenti; sunt enim partim grammaticae, partim ethicae ac rhetoricae disputationes de verbis sententiisque memorabilibus seu controuersis: quarum grammaticae quidem de verbis notabilibus, quae ex ipso Homérico vsu illustrantur, praesiant ceteris; aliae sunt de verbis tropicis; aliae difficultatum ex subtilitate grammaticorum intempestiua motarum solutiones, non minus importunae ac subtilitatis molestae. Magnam de his Porphyrii Scholiis existimationem monetat Valkenarius in Disl. de Codice Leideni, cuius ille insigne munus Porphyriana illa esse censebat; multo plura cum iisdem ex aliis inde codicibus innotuere; si tamen ea quaeras, quae criticam subtilitatem in *Homericis* aut interpretationis sagacitatem aut exquisitius iudicium prodere videri possint, messem haud opimam te comportaturum esse, persuasum habeo. At, vt dixi, bonae observationes grammaticae generaliores insunt; et hactenus non indignae illae sunt studio virorum doctorum; essetque materia libelli haud contemnendi, si quis fragmenta Porphyriana, seu

nomine notata, quorum recensum videre iam potes in Biblioth. Fabric. - Harl. Vol. I p. 449, seu ex reliquis Scholiis eruenda, maturo iudicio facile dignoscenda, vndique congereret, et congesta sub vnum obtutum exhiberet. Sunt enim multa huius generis, quorum auctoris nomen cum plures librarii omiserint, vnus aliquis prae-fixit, sunt alia aliunde haud difficulter Porphyrio assignanda; quorum magnam partem passim indicati. Edidit Specimen suo studio confectum in Dissertatione laudata Nöhden V. C. Ad historiam Scholiorum veterum illustrandam forte ista facerent; etsi ipsi Homero vix multum lucis inde sit appariturum. Fueritne vnus aliquis grammaticus, qui Porphyriana in suum codicem per particulas inferret, an plures excerpta aliis alio dilectu inseruerint, pronuntiare nequit; hoc autem satis liquere videtur, Scholiorum, quae ad nos peruenere, auctores vix ex ipso Porphyriano libello, sed ex aliis Scholiis Porphyriana petiisse et plerumque contracta et sine nomine suis adscripsisse. Ita factum, vt vix sit vlla Scholiorum compilatio, in qua non Porphyriana aut diserte memorentur, aut sine nomine apposita lateant. Per antiquiora Scholia quam multa sparsa sint, docuit Nöhden l. c. p. 15 sq. Adeo pauca sunt, quae integra et intacta nobis sint seruata. Nec magis pro certo constitui potest, Porphyriana sintne ipsius obseruata, an descripta ex antiquioribus: quod in multis locis probabile mihi visum est. Certe ἀπορίας et λύσεις ex superioribus petiit; et grammaticos Alexan-

drinos in his sibi praeiuisse profitetur ipse, in Schol. ad J, 684.

Eustathius plures haud dubie tractauisse codices Scholiorum videri debet, quos excerperet: itaque appellat suam Scholiorum congeriem *παρεμβολαίς, ἀπὸ τοῦ παρεμβαίνειν τὰ εὐχρηστικὰ εἰς τὴν ἐκλογὴν*. Ipse se iuniorum amicorum causa discendi cupidorum exorsum esse opus ait, nec adscripsisse omnia, sed tantum utilia, et suo loco, quo poterant quaeri, ea cum mente, ut ferat inde unusquisque, quod cupiat: sententias, vocabula, historias, mythos, imprimis rhetorice utilia; nam curabat imprimis (p. 1007, 8.) *τὰ εἰς διτορεῖαν εὐχρηστικά*, itaque ubique inculcat monitum, quomodo aliquis versu, vel formula aut verbo in re ac loco simili uti possit; quam ob rem nos quidem fastidio enecti ei nascimur, ipse suae tamen aetatis hominibus valde utilis esse potuit. Scripsisse quoque videtur, cum adhuc esset magister rhetorices; Commentarii in Periegeten et in Odyssaeam iam editi erant, cum in Iliadem commentari inciperet: p. 3, 1. Codices quos habuit, pauciora ex antiquioribus grammaticis praebuere; fuit tamen in iis vnus, qui ex Apione et Herodoro excerpta habebat. Scholia, quae ignorant alii Scholiorum compilatores: cum quibus ceteroqui communia sunt plurima alia, quae in Scholiis secundi maxime ordinis occurrunt; ex primo quoque ordine, imprimis, quoties *τοὺς παλαιούς* laudat, vel *τοὺς Σχολιαστάς*. et *Σχολιαστὴν* ad N, 599 p. 948, 58. Plurimum profecit ex Lexicis rhetoricis; adscripsit plurima ex Athe-

naeo, Strabone, Stephano Byz.^o Habet quoque nonnulla Porphyrii. Versatus valde fuit in lectione Tragicorum, Aristophanis, Lycophronis, Pindari, Theocriti, Hesiodi, Herodoti, Platonis, nam ex his videtur multa sibi ex lectione, non aliorum notatis, afferre.

His inter se comparatis intelligitur, Scholia antiquiora critici generis mature esse relicta, et lectorum studium transiisse ad illud alterum, donec sequioribus saeculis ad ea deflecteret, quae in puerili institutione vtilia esse poterant, mera grammaticae technicae praecepta. In medio illo studio multa vulgaria repetuntur in plerisque omnibus, doctiora raro, et modo in hoc modo in altero codice reperiuntur. Myths, nec tamen constanter, repetuntur, locis interdum, in quibus haud expectes, in aliis codicibus alio loco adscripti; ita tamen plerumque modo omittendo modo alia inferendo, corrupti, ut hinc facile assequi liceat, quomodo notitiae mythicae seriorum aetatum tam mirum in modum absurda completi possint. Cum enim in brevius redigere volebant librarii narrationes, aut alii aliis eas locupletare, modo obscuritates, modo interpolationes illatae sunt, quae omnem antiquam fidem evertunt.

Si nostram diligentiam veteres adhibuissent, ut singulis animadversionibus adscriberent nomen grammatici, qui earum auctor fuerat, aut unde eae petitae essent, bene nobiscum actum esset. Hoc enim si fecissent, liceret de auctoritate multorum Schohorum melius iudicare, etiam de ae-

tate: de qua nunc p̄ximo iudicium certum fieri nequit; nam discerni nequit, sintne verba quae legimus, eius qui Scholion scripsit, an eius, qui in congeriem, quam habemus, transtulit; v. c. si αἱ ἡμέτεροι leguntur ap. Vilhoif, Proleg. p. 27 f. si ad T, 79 Ἀπολλώνιος, ὁ δὲ δάσκαλος ἡμῶν; quod idem Scholion inferuit suis Quaestionibus Hom. 23. Porphyrius, vt etiam illum veteris grammatici verba transcripsisse inde appareat; nam ipse Apollonium magistrum suum appellare haud potuit. Quam parum similibus confidere liceat, vel vno exemplo declarabo: Prouocat Schol. A. ad Il. A. 294 εἰ δὴ σοι πᾶν ἔργον ad sua notata in Odyss. Γ. „ὅταν περὶ τῆς Ὀδυσσεΐας γραφῇ ἐπιχρῶμεν, πότερον, τοῦ ἔνεκά σοι προτέρω, ἢ, τοῦ ἔνεκά τοι προτέρω“ Versus est Od. Γ, 50, τούνεκά τοι προτέρω δῶσα χεύσειον ἄλυσον. Atqui qui istud Scholion scripsit, ipse Herodianus fuit, e cuius προσηδία Ἰλιανῇ (diuersa a τῇ καθολικῇ) illum locum transcriptum esse satis constat, vel ex Scholiis B. L. ad eund. v. 294. Fuit autem eiusdem Herodiani προσηδία Ὀδυσσειανῇ, vel εἰς Ὀδύσειαν. Ita quoque Schol. A. ad Il. M, 157 ἐξηγήσεται δὲ (de tono voc. ζαῖς) ἐν τῇ M. τῇς Ὀδυσσεΐας περὶ τῆς προσηδίας, recte, ad v. Od. M, 313. Eiusdem Scholion esse debet in Schol. B. et L. ad A, 401 de ὠμοθετεῖν ἐτι περὶ τούτου εἰ τὸ τέλος τοῦ Γ τῆς Ὀδυσσεΐας atqui hoc factum erat ad Odyss. Γ, 458, Idem Herodianus est intelligendus in aliis locis, vbi ad sua scripta prouocat, vt ad E, 9. ad librum περὶ ὀνομάτων, E, 100 ἐν τῷ περὶ ἐπιγράμματος

ros. et al. Porro, cum tot aliis locis τὰ Ἀει-
στάχου ὑπομνήματα laudentur tanquam inspecta,
in Schol. A ad B, 396. 435. patet, non ex ipsis
ὑπομνήμασιν hoc prodi, sed e Didymo, qui ex
istis ea prodiderit. Cum sibi in suos quisque
usus parauisset Scholia, atque alter ex altero
transcripisset, consilio seu aliquo seu nullo, eue-
nit, ut accommodaret ceteris, quae haberet, mu-
taret, in breuiora redigeret, unusquisque id,
quod exscribebat, alia omitteret, alia ferret,
alia infereret ex aliis. Ita fit, ut, si plura Scho-
lia compares, etiam si sententia eadem manserit,
verba tamen inter se variant; porro ut multorum
ne sensum quidem assequaris, nisi alia excerpta
ex iisdem fontibus compares: quo ipso efficitur,
ut molesta opera sit in his scholiis redigendis, ne-
que eius operae pretium satis magnum: plerum-
que enim ea, quae inde prodeunt, dudum me-
has tenebamus, quam ex Scholiis discas.

Noli porro, si *Scholia ad Iliadem* audie-
ris, tibi persuadere, nisi aliunde didiceris, uni-
versam Iliadem ea complecti, aut omnes libros
pari industria esse adornatos Scholiis, ne in eo-
dem quidem codice. Ita Ven. A. in mediis rha-
podiis est ieiunior. Itaque in singulis rhapso-
diis locupletiores sunt modo hic modo ille. For-
tuna mihi obtulerat in postremis libris multo co-
piosiora subsidia quam alii habebant. Ad rhapso-
dias I. K. pleniora Scholia aetas pertulit. Ex qui-
bus dictis, quam praeceps virorum doctorum in
his iudicium sit, existimari potest.

Est quoque hoc notabile, alias rhapsodias Scholiis paucioribus, alias copiosioribus, ut II. Z, esse instructas; neque hoc ubique ac semper librariorum cura vel incuria evenisse puta, verum quoniam veteres Grammatici plerumque in singulas rhapsodias commentati sunt; non in omnes pari continuoue studio.

Serius cum Iliadis libri, maxime priores, in ludis litterariis adhiberentur ad tradenda elementa grammatices, successit genus Scholiorum, quod puerorum tantum vñbus inservire potest, partim verba etiam vulgata et notissima interpretando, partim vocum flexiones et resolutiones tradendo. Ex hoc genere sunt Moschopuli Scholia ad duo priores Iliados libros a Scherperzelio vulgata (Traiecti ad Rh. 1719.)

Postquam fontes Scholiorum nostrorum quantum fieri potuit monstraui: memorabo nunc nonnulla de singulis; quae enim ad historiam litterariam spectant, petenda sunt ex Biblioth. Fabricii Harles. Vol. I p. 368 sqq. *Scholia brevia, minora, prima sive*, quae in lucem prelo sunt prolata *Romae* 1517. fol. *) et ad haec redii,

Cura Io. Lascaris, e gis haud paruo negotio chalcographo Gymnasia Me. restitutus (tenendum hoc, dici in Colle Quirinali, (ei ne forte putemus nihil in gymnasio tunc illi praefuit,) his recentioris manus accessisse) purus nitidusque, ac mille fratribus auctis, matris foecundissimae chalcographorum artis beneficio, in lucem prodeò. Mirum hoc, si iam tum

quoties de eorum veritate quaerebatur, quandoquidem in senioribus edd. vitia irrepere; ne de Schrevelii mala fide memorem, quam post Mericum Casaubonum manifestarunt editores Cantabrigienſes Iliadis cum Scholiis (ed. Cantabrig. 1689. 4.) Additae enim ad calcem, sunt: *variae lectiones, emendationes et coniecturae in Scholia Homerica; quibus interferuntur Additamenta ex Excerptis MSS. et suppositiorum* (a Schrevelio) *Scholorum elenchus*. Excerpta haec MSS. *Aloysi Alamanni* (ſeu Alamannii v. Villoſi. Proleg. ad Longum p. XLIX) manu in margine exemplaris ed. Florent. ex aliquo codice adſcripta erant; ſunt pauca nec magni momenti, ſi cum iis copiis, quas aetas noſtra vidit, compares; eſſi, pro ſua aetate merito, de iis magnifice pronuntiant Cantabrigienſes.

Exemplar illud ed. Florentinae cum Alamanni manu ſeruitur in Bibliotheca Etonenſi;

nullo exemplaria eiusdem libri excuſa fuere! *Didymi* nomen nec in hac princepe, nec in repetita inde *Aldi editione* 1521. memoratur; nec niſi in fronte Scholorum ad *Odyſſeam*, quae 1528. prodierunt cura *Franciſci Aſulani* cernitur: *Διδύμου τοῦ παλαιότερου ἐκ τῆς Ὀδυσσεύων ἐξήγησεως*. repetita haec ſunt *Parisiis* 1539. ubi editor

Scholiaſten hunc ἀμελέστατα παρὰ τῶν ἄλλων (vno Aſulano) ἐκδοθέντα correxiſſe proſitetur. Coniunctim poſtea edita ſunt *Iacobii Hedrotii*, cura cum praefat. Io. Sturmi *Argentorati* per *Wendelinum Rihelium* 1539. 8. Adiecta Scholia brevia in margine edd. *Basileenſium* ap. *Hervagium* 1555. 1541. 1551.

ē quo Scholia in Odyſſeam Ioſ. Barnes enotarat; at in *Iliadem* Scholia ex eodem codice Barnes, cuius opera in Scholiis excudendis omnino parum probatur, cum partim parum cauta ſit, partim audax et temeraria, ſatis habuit ad fidem editorum Cantabrigienſium repetere, inſerta Scholiis breuibus, ſteſſula tamen præfixa, ſub *Scholiorum Excerptorum* nomine; quæ nulla alia eſſe putanda ſunt, quam illa Alamanni manu enotata; etſi ipſe inter *Σχόλια Παλαιά* refert, quo nomine Scholia breuia designari ſolent, et designata ſunt in edd. Flor. et Ald. ſane quidem excerpta hæc quoque ex antiquioribus, vnde etiam cum iis *interdum* conueniunt, quæ Euiſtathius hoc nomine laudauit; omiſſis tamen grauioribus, enotatis leuioribus et admixtis aliis leuiſſimis.

Quod ad Scholia breuia ipſa attinet, abſterſis iis, quæ ſerius addita ſunt, Io. Laſcaris e variis codd. ea congeſta digeſſit, itaque conſtant particulis vndecunque collatis, nec integrum aliquod et partibus congruis conſtans opus conſtituunt; ſunt Scholia meliora ex primi ordinis Scholiis, nonnulla quoque ex his alibi haud obvia, in his quoque mythica nonnulla; alia fluxere e riuulis Scholiorum ſecundæ claſſis, contracta plerumque; tum vero multo plura ex gloſſis ſeu ſcholiis inter lineas appoſitis ad voces ſingulas interpretandas; dilectum a Io. Laſcaris factum facile credas; nomen Scholiorum *breuium* merito iis indiderunt; probabile ſit, virum doctum nullos alios codices ad manum habuiſſe,

vt doctiora et locupletiora inde apponeret. Wassenberg. V. C. praef. ad Paraphrasin p. XIX acute suspicatur, Paraphrasin aliquam disolutam in Scholiorum morem redhibitam esse a Lascari.

De copiis, quas Eustathius in opus suum transtulisse videri potest, paullo ante dictum est. Quae ille de suo addidit, non admodum desideraremus, si abessent; pleraque rhetorici generis, dum docere vult, quomodo aliquis poetae dicta ac verba ad alia transferat; porro, quae praeclara in poeta sunt, edocere studet, vulgaria saepe monens, ubi subtilius causae recti et pulcri erant enucleandae. Reliqua e Scholiis, quae nactus erat, apposuit; ideoque ea, quae ex antiquioribus memorat, non ipse obseruasse, aut legisse putandus est; sed est grammaticorum omnis illa doctrina, nisi quod ex Athenaeo, Strabone et Byzantino adscripta eius ipsius indusitiae deberi videntur. Iudicium haud dissimile tulerat Valkenarius.

Venere inde in notitiam *Scholia Codicis Victoriani*; maxime per libellum: *Scholia vetusta in Iliadis librum IX. graece edita a Conrado Horneio*. Helmstad. 1620. 8. descripta a Io. Caserio e libro P. Victorii, Florentiae. Praeclarum hoc Scholiorum Specimen repetitum in edit. Iliados Oxon. 1695 et a Barnesio: cum reliquorum codicis magnum desiderium mouisset, eius explendi opportunitas tandem oblata est. Verum de his paullo post agatur in Sect. IV. de Substitis nouae editionis.

Saeculo et quod excurrit serius prodire Graeca Scholia Scriptoris Anonymi in Iliad. I. *Ant. Bongiovanni, ex MS. bibliothecae S. Marci eruit, latine interpretatus est, notisque illustravit* Venet. 1740. 4. Est hic codex Marcianus, alter e duobus, quorum Scholia vulgavit Villosionus; Codex quidem B. codice primi ordinis A. No. 454. praeterito. Est enim Cod. 453. cuius Specimen iam editum erat in Bibliothecae D. Marci Gr. codd. p. 243.

Alius est codex antiquus, cuius notitiam dedit Valkenarius, edito specimine: *Iliadis liber XXII. cum Scholiis veteribus Porphyrii et aliis e codice Leidenfis bibliothecae: vulgavit Lud. Casp. Valkenaer.* Accedit *Ei. Diss. de Codice Leidenfi, Leouardiae 1747. 8.* Est hic codex *Leidenfis* idem, qui *Vossianus*, de quo Spanhem de usu et praest. num. p. 85 memorauit; olim Peirescii fuerat, multis laudibus ornatus a Valkenario, cum illo tempore nulla aliorum codicum, quam nunc habemus, notitia esset. Nunc satis constat, esse codicem illum secundi ordinis, cuius plures alii simillimi extant, multo locupletiores, primo loco Venetus B. Optandum vique est, ut exemplum eius descriptum vulgetur, eodem consilio, quo Villosion doctorum hominum studiis impertit bona codd. Marcianorum. Verum quae optare licet, non iure quoque tanquam debita, licet exigere; non magis quam postulare, ut legibus bibliothecarum contentis, aut codices aliis communicentur aut in eorum commodum describantur vel

excerpantur. Desiderium codicis mox leuatum vidi partim specimine libri XXII. partim iis, quae Wassenberg. in Scholiis lib. I. et II. Iliados prae-tulerat (Franqu. 1783. 8.) tum Specimine libb. a Villoisono proposito, et Scholiis Marcianis ad-iecto; multoque magis Excerptis aliis MSS. e cod. Vossiano manu Jac. Gogeri factis, quae e bibliotheca Burmanni in bibliothecam Gottingen-lem peruenerant; pauca enim vidi occurrere, quae non in ceteris eius classis codicibus, plu-rumque pleniora, habeantur. Codicis Leidenis Scholia in libro XXIII. deficiunt.

Occurrit in iis, et in Schol. Mosenens. no-men grammatici *Συνεργισμ*, cuius Scholia non-nulla iisdem inserta sunt. Videtur ille circa Sae-culum XII. vixisse v. Villois. et ex eo Fabric. Harlef. Vol. I. p. 522. Quae seruata sunt, non magnum desiderium mouent amissorum; sunt enim e genere illo, quod sermocinantium in Ho-merum, non commentantium est. Alia de hoc codice Leideni v. congesta in Valken. Villois. Proleg. p. XV. Fabric. l. l. p. 399. Nöhden p. 16 sq.

Memineram paullo ante Speciminis *Ever-ardi Wassenbergh*, quod inscriptum: *Homeri Iliadis libri I et II. Franekeruae 1783.* Ex Valkenarii disciplina profectus vir doctissimus, qualem mihi omnis huius conatus mei in Home-ro socium obtigisse optandum erat, memorabile Specimen conatus Scholia diuersa in unam com-pagem congerendi proposuit. Valkenarii ille ex-emplo, et Cod. Leideni Scholia libri I et II.

edere instituerat; ei oblata sunt alia a Ruhnkenio, et aliis; copulata itaque digessit Scholia Leidensia seu Vossiana, Scholia Cod. Regii Parisiensis a Ruhnkenio descripta; (est Codex 2766. de quo inf. Sect. IV de Subsidiis nouae Edit. dixi) Scholia cod. Lipsiensis, et Scholia Mosquensia, vna cum Scholiis vulgaribus, seu breuibus, (quae appellat *edita*) et omnium Scholiis cod. Veneti B. a Bongiouanni vulgatis libri primi. Subiecit vir doctiss. Notas in Vitas Homeri, et in Paraphrasin, tum Emendationes in Scholia, sed ad lib. I, 149. abruptas. Vtinam continuatam haberemus eruditi viri operam in vna et altera alia rhapsodia; a qua eum auocasse videntur cum alia tum temporum calamitates, quibus tot virorum doctorum meditata fuerunt intercepta.

Inter codices cum Scholiis nobiliores habendus *Lipsiensis bibliothecae Paullinae*; Scholia in libro XVI. (P) 38. deficiunt; solum carmen suppletum est ab alia manu. cuius notitiam dederat Stephanus Bergler in Actis Erudit. Lips. (iam 1712 p. 316 promissam) 1719 p. 307. I. C. Wolfius Hamburgensis in Miscellan. Obs. crit. Vol. V. p. 153 sqq. sub Homerophili nomine. Opinionem ille, e Caseliano Specimine Scholiorum ad Iliados librum IX comparato susceptam, esse Scholia haec eadem quae Victoriana; videtur stabilire velle; at dicendum erat, utraque ex communi fonte fluxisse; sunt enim familia Scholiorum secundae classis et ordinis. Lectionem variam carminis editioni suae inseruit Ernesti, et de codice egit praefat. p. V. Scholiorum

autem comparationem cum Venetiis receperat Beckius V. G. primis annis, quibus de hac editione consilia communia, vt. in praefatione a me narratum est, agitabantur. Libri primi apographum habuit Bentleius, siue a Io. Burc. Menckenio, siue a Steph. Berglerp curatum (cf. Sect. IV. *de Subsidiis edit.*) e quo varias lectiones exemplari suo adscripserat Bentleius. Aliud Scholiorum libri I. apographum Sam. Frid. Nathan. Mori, optimi viri, humanitate peruenerat ad Wallenberghium, quod ille cum Scholiis cod. Leidenfis et Amstelod. et Veneti. B. comparauit. v. eius praefat. p. XV. XVI. Scholia integra e Codice transcripserat Steph. Bergler, in Io. Burc. Menckenii suspicor gratiam; quod quo peruenerit, non constat; nam ad R. Bentleium peruenis- se probabile non fit; verum ex illo apographo aliud apographum inciderat in manus Io. Chr. Wolfi Hamburgensis; cuius bibliotheca nunc pars est eximia *Bibliothecae Hamburgensis*, cui tandem nouissimis his annis Bibliothecarius obtigit, qui in ea ordinanda et constituenda doctam et efficacem operam praestat, *Chph. Dan. Ebeling*, V. C. Professor, cuius cura opes istae lautissimae litterarum vsibus redditae splendorem insignem consequentur, vnde haud dubie nouum decus cum Gymnasio nunc restituto, tum ipsi urbi paratum erit. Ex eo apographo Hamburgenfi libri I. II. III. et IX Scholia excerpta adiecit Marcianus Villoisonus: quem v. in Prolegom. p. XLVII. Nactus eram ipse apographum Scholiorum libri II. vsque ad nauium Catalogum, ma-

nu Marci Guif. Mülleri, Gymnafii Altonenſis Subreſtoris, doctrinae meae alumni deſideratiſſimi; immatura enim morte obiit a. LXXXV. is notitiā Scholiorum dedit, et ſpecimen aliud vulgavit ex Iliados libro II. inde a vl. 494 ſq. in Noua Bibliotheca philologica et critica Gotting. 1783. Vol. I. ſaſtic. II. Premebam deſiderium inſpiciendorum Scholiorum in reliquos libros; etſi amici erant, quorum facilitatem et promptam voluntatem perſpectam habebam. Cum autem ad calcem operae meae perueniſſem, precibus meis obtulit codicem Hamburgenſem vir optimus et amiciffimus, Ebeling; nec detrectaui hoc operae meae auctarium, vt potiora ex eo comparato vna cum Scholiis Victorianis infererem Supplementis, quae ſingulis voluminibus adiectae ſunt.

Potius interea eram alia ex parte *Scholiis Moſcuenſibus* in *Fragmentis* librorum M. O. P. Z. T. quae comparaui diligenter, cum viderem eſſe inter meliora referenda; ſunt ea ex eodem fonte deriuata, e quo fluxere Scholia cetera ſecundi ordinis. Horum gratiam Chr. Frid. Matthaei, Prof. Witteberg. deberi, narraui in Sect. IV. de *Edit. noſtræ Subſidiis*. Scholia in T (lib. XIX) ipſe vir doctiſſ. vulgauerat Programmatibus I. II. III. Miſenae ſcriptis a. 1786. In Sect. IV. modo memorata declaratum dedi, fragmenta haec Scholiorum Moſcoulendiſum ſpectare ad Codicem Moſcuenſem b, cuius omnino particulas illa conſtituiſſe videntur; nam et illis ineſſe narrantur Scholia, Porphyrii et aliorum

dicta; esse tamen ea eiusdem census, quam ea, quae paullo ante commemoravi, apparet ex iis, quae a V. C. Matthaei exposita sunt in praefat. ad Syntipae fabulas p. XIII. et ex Specimine, quod ad calcem adiecit, Scholiorum ad Jl. Ω. 1 — 475 in quo deficit codex; quae bono cum dilectu vir doctissimus vulgavit, cum Scholia Codicis Lipsiensis deficient in rhapsodia P. Leidensia in Ψ. Inscriptis ea „Porphyrî et aliorum Scholia inedita“ Valkenarij exemplo, quo Porphyrianis Scholiis insignis aliqua praestantia tribui coeperat. Sunt tamen Excerpta selecta ex genere Scholiorum quae in Codd. Veneto B. et aliis huius classis inserta sunt; in quibus etiam sunt nonnulla nomine Porphyrii modo omisso modo apposito. Me vera suspicatum esse, docuit me Specimen Scholiorum ad fragmentum libri A et M. a viro doctissimo, melioribus satis digno, Io. Wilh. Mellmann, Mosc. Professore a. XCV. ineunte ad me missum *); idque firmatum iri spero, si quis reliqua Scholia fragmentorum codicis Mosc. 2. cum Scholiis Venetis comparaverit; apparebit quoque Scholia inter lineas apposita esse Scholia brevia, quae in edd. nostris habentur.

Tandem a. LXXXVIII. expletum erat desiderium *Scholiorum codicis utriusque Marciani Veneti*, immortalî beneficio *Casp. d'Ansse Vil-
loison*, viri doctissimi et bene de litteris meriti,

*) Ex eo quoque didici, phyrî, cuius nomen in Scholion B. et L. ad A. Mosc. praefatum est
211. de *εὐαλδίου* esse Por.

qui humanitatis exemplum proposuit memorabile, quod aliorum studiis reliquit ea, quibus ipse maturius et melius de poeta ipso mereri poterat. De Scholiis et de Grammaticis idem egit disertissime in Prolegomenis, immensa eruditionis et lectionis copia refertis. Notitiam codicis habueramus iam antea (*in Bibliothek der alten Litteratur und Kunst* 1 Stück. Gottingae 1786. p. 63. et 3 Stück p. 58 lqq.) a viro docto Io. Pet. Siebenkees, postea Prof. Altdorf. tum Venetiis degente, unde haec tenemus: ipsa Iliadis verba eleganti manu, fere sine litterarum compendiis, exarata esse, Scholia autem antiquiora quidem eadem fere manu, (varias lectiones in interiore margine scriptas esse, monet Villoison p. XXIII.) frequentiora in prioribus et extremis libris, pauciora in mediis, alia cum notis verborum interlinearibus minutis et obscuris saepe, etiam per compendia, litterarum ductibus, nec ab una manu, nec eodem tempore, scripta esse; Scholia, Aristarcheam lectionem maxime indicantia, non multo serius prioribus, iisque antiquioribus, accessisse. Ex his colligere licet et diuersis aliis codicibus per plures viros doctos adscripta haec Marciani codicis munera esse; neque adeo omnia eodem loco habenda esse, nec iudicium certum siue de codicis siue de Scholiorum aetate et auctoritate ferri posse. Si incideris in nonnulla, quae Alexandrinum aliquem grammaticum, aut Apollonii Sophistae, aut Herodiani discipulum arguere videntur, sunt alia seriora, Porphyrii, adscripta a diuersis, ex antiquioribus codi-

cibus, qui tum supererant; accedere tamen nec minus alia aliunde minoris momenti. Vtinam in describendo codice meminisset vir doctus manus Scholiorum diuersas signis certis notare: quod ad iudicium de iis faciendum non exigui momenti erat. Quod accentus omittere placuit, ambiguitatem facit in iis locis, in quibus de accentu grammatici disputant, ut statim A, 175. Siebenkees etiam picturas ei codici inesse narrauit, arte quidem haud commendabiles, argumentis tamen suis; ad Procli eas. Excerpta spectare videntur, non ad ipsam Iliadem. Vellem et has picturas inspicere posse: quod nunc facilius fieri poterit, cum codex Parisius translatus sit. Valde auebam cognoscere accuratius ea, quae de signis, asteriscis aliisque notis grammaticis in eo Codice praedicari audieram: vidi tamen ad periphrastica ea redire, ὀβελόν, διπλῆν, διπλῆν περιεστρεμένην, ἀστερίσκον ✕ et ✕ reliqua ut Ω et Ω, tantum in primis foliis occurrentia adscripta esse ab aliquo, qui ex notatis *περὶ σημείων* in fronte, quae ad alios codices, non ad hunc, spectant, signa illa in hunc Codicem inferre voluit; omnino enim ista *σημεῖα* in codicibus admodum variarunt pro librariorum lubitu aut more. Verum de his nemo doctius et copiosius egit quam Villoisonus. Memorabilis est subscriptio librorum singulorum de illis *σημεῖοις*: apparet enim ista *signa* esse *Aristonici* et *Didymi* in *Aristarchi* *διόρθωσιν*, nonnulla etiam ex *Herodiani prosodia Iliaca*, et ex *Nicanore de interpunctione*: *παράκειται τὰ Ἀριστονίκου σημεία*, (ad calcem τῆς Σ adicitur

μετὰ ὑπομνηματίου) καὶ τὰ Διδύμου περὶ τῆς Ἀριστάρχου διορθώσεως, τινὰ δὲ καὶ ἐκ τῆς Ἰλιακῆς προσωδίας, (adiectum ad Δ. Ε. Ἡρωδιανοῦ) καὶ ἐκ τοῦ Νικάνερος περὶ στιγμῆς. adscripta haec libris omnibus, praeterquam rhapsodiae Γ. Ρ. Φ. Ω. Posset de his permultis agi, verum alia me vocant. Mirationem facit, in primis utique libris, magnus numerus versuum obelo notatorum et αἰθετουμένων; est tamen ille multo minor in reliquis libris, si ultra tres priores libros procefferis. Sunt quoque passim lacunae in Scholiis A. plerumque cum ipsis Iliadis foliis deficientibus, a Cl. editore notatae; deficiunt tamen aliquot locis Scholia A. ubi nihil de codicis accepta iniuria memoratum est, ut E, a 363 ad vl. 638. Videtur ergo et ille codex mutilatus fuisse, ex quo Ven. A. descriptus est.

Haec frere Scholia iam vulgata, quibus opera mea in Iliadem instructa et locupletata est; quo iudicio ac dilectu id factum sit, iam in Praefatione memoravi. Nam, quod unicuique obvium esse potest, non in Scholiis euulgandis et corrigendis opera mea aut fuit, aut esse debuit, occupata, sed in eorum usu siue ad interpretandum siue ad crisin qualemcunque carminis. Novus Scholiorum apparatus humanitate et liberalitate virorum praestantiorum mihi obtigit: de quo vide quae exposita sunt in subiecta Sectione IV. *de novis huius editionis Subsidiis.*

IV.

DE SVBSIDIIS HVIVS
EDITIONIS.

Dicendum nunc mihi quoque est de iis, quæ huic operæ meæ fortuna aliqua propitia obtulit; idque facio tanto lubentius, quoniam mihi memorandum est de iis, per quos profecerim, studiumque meum subleuatum et sustentatum, senferim. Est enim iucunda res, humanitatem et benevolentiam prædicare eorum, qui nullo tuo officio prouocati bene de te meruerint.

Me *Clarke - Ernestinam* editionem profundo meæ operæ substraxisse, facile, me non monente, intelligas; etsi verba poetæ ex *priori Wolfii V. C. editione*, ad mea consilia accommodate, prelo excudenda tradiderim. Erat enim mihi opus crepidine, cui Observationes superstruerem. *Clarkii* itaque bona, interdum breuib. enuntiata, iis inserui, quoties vtiliter tradita esse videbam. *Ernestii notas*, etsi iis tantum locis, de quibus aliquid, quod monere posset, ipse habuerat, adscriptas, facile in optimis mecum, numerabunt iudices intelligentes; commendat eas accurata doctrina viri summi,

simplicitas et perspicuitas, qua ipse delectabar, quo tempore eum e cathedra academica docentem audire mihi contigit. *Variam lectionem* in easdem *Observationes* conieci, ita tamen, vt editiones classicas et criticas ipse ad singula inspicerem. Lectionem *codicis Lipsiensis* Ernestio vnice debeo; nobilitarunt codicem Scholia, de quibus dictum est in Prolegom. Sect. III. *de Scholiis*. Idem lectionem *codicis Vratislauiensis, Mich. Apostolii* manu scripti adiecerat Volumini extremo: de quo paullo post iterum dicam.

Inter fortunae, si ita dicere licet, casus haberi poterat hoc, quod praestantiora subsidia nonnulla, dudum manibus virorum doctorum versata, nondum tamen in vsum carminum Homericorum versa erant, in iisque primo loco *Etymologicum Magnum*, quod magna ex parte ad Homerum interpretandum compositum est; ita vt in eo multa veterum grammaticorum obseruata recondita lateant, ex grammaticorum scriptis, quae perierunt. Apposita quoque sunt nonnullis nomina, in his imprimis Didymi, Herodiani, et Epaphroditi. Nota res est, posse has copias, etsi Sylburgii doctrina et industria plurimum iis profuit, multis aliis subsidiis adhibitis, insigniter locupletari; fuerat quoque his curis occupatus aliquando Kulenkamp, Collega noster, vir doctissimus, cuius apparatus a Bibliotheca Academica est comparatus; mihi vero de his non erat cogitandum, nec minus distinendus aliis, quae a consilio primario erant aliena; cui

vnice intentus circumspexi tantum ea, quae ad Homericam lectionem et interpretationem *utilia* esse poterant; omillis et reiectis innumeris argutiis, imprimis etymologicis, quae pro alius operae consilio, imprimis futuri editoris Etymologici, etiam cura debita, erunt exigenda. Quod operam meam haud parum leuauit, est, quod ab herede Kulenkampi dono acceperam exemplar, cui vir doctus locis Homericis in Etymologico excitatis numeros versuum in margine adscripserat.

Me post Etymologicum Magnum nec *Hesychium* et *Suidam* incuria praeteriisse, facile vnusquisque intelligat. Suidae quidem ad Homerum vsus est exiguus; insunt eius farragini paucissima, et ea quoque aliunde nota. Non ille in exscribendo ea, quae in corpus redegit, inciderat in lexica eius generis, in quibus veterum glossae seu scholia in Homerum aliosue epicos, aut tragicos erant notata; scholia vetera in Aristophanem exscribere contentus. Obtulerat quoque vsibus meis Indicem locorum Homericorum in Suida memoratorum vir doct. Albertus Chr. Meinecke, nunc Director Scholae Osterodanae sub montibus Hercyniis. Hesychium euolui ac consului magno cum fructu in locis, in quibus exquisitior aliquis vocis vsus aut vocabulum antiquatum me ad grammaticorum antiquiorum sententias comperiendas excitabat.

At nullus adhuc vsus ad Homericas editiones fluxerat ex *Apollonii Sophistae Lexico Graeco Iliadis et Odyssae*: quod in litteratorum commoda vulgatum doctae industriae viri

eiusdem de litteris graecis meritissimi debemus, a quo *Ilias* e codd. Venetis Marcianis est profecta; *Io. Baptistae Casp. d'Ansse de Villoison*, Parisi. 1773. editione splendide instructa; et aliquot annis serius eruditorum vñibus accommodatius ab *Hermanno Tollio* editum L. B. 1788. qui ex Ruhnkenii disciplina progressus, quam ipse grato animo profitetur, breuibus, sed doctis animaduersionibus, Excursibus et Indicibus instruxit; qua editione ipse vsus sum, maxime expeditiore libri vsu adductus; nec tamen neglexi inspicere Villoisoni exemplar, inprimis eius Prolegomena varia et exquisita doctrina referta. Apollonii Lexicon, etsi multis in locis truncatum, in pluribus corruptum et interpolatum, egregii tamen vsus et fructus ad antiquiorem et lectionem et grammaticorum iudicium de verborum vi et notatione esse cum per se cuius patet, tum ex Observationibus meis ad cognoscendum in promptu est. Nec neglexi acute obseruata in hoc Lexicon a *Boccho Slothhouwer*, Rectore Doccumano, in Tirocinio critico in vet. Aut. Gr. (Leopardiae 1792. 8.)

Fuit porro haud exigua operae pars posita in enotandis antiquioribus ex Eustathii Commentariis; ita quidem, vt ex iis siue ad crisin siue ad interpretationem vtilia seligerem: omissis iis, quae ille modo ex rhetoricis praeceptis, modo ad vulgarem disciplinam et vñum idonea cum legentis taedio saepe effudit.

Nouae autem opes litterariae in Homerum mihi obtigerunt hae:

Codices Vratislavienses sex.

Humanitate et liberalitate eximia Senatus Vratislaviensis Reichium vsum codicum Bibliothecae Gymnasii Elisabetani impetrasse, quos ad me mitteret, iam in Praefatione memoravi. Signati illi a me sunt litteris his, laudatique iisdem in Observationibus:

Codex *a.* membranaceus fol. mai. moduli, e bibliotheca Thomae Rhedigeri, foliis 176. luculenter et eleganter satis scriptus, ab indocto tamen et sordidi librario; multis versibus omis- sis, ab alia manu suppletis, tum vitiis calami ex incuria scribentis, omnes paginae scatent. Le- ctiones itaque inde enotatas tantum in compa- ratione cum reliquis codd. vulgaribus habere vsum criticum patet. Praecedit Batrachomyo- machia, recensitori Lycii plerumque consentiens, cum glossis interlinearibus, in prima tantum pa- gina; tum vita Homeri, a Leone Allatio vulga- ta; tandem Ilias, lib. I. II. III. IV. V. VI vsque ad vi. 356. tandem Odyssaea integra.

Codex *b.* membranaceus, rescriptus e bi- bliotheca Th. Rhedigeri. fol. mai. mod. 120 fo- liis. Ad calcem Βασεβολόμος aliquis (ita scriptum est) se scriptorem profitetur. Folia aliquot figu- ris monstrosis ex Iliade adumbratis per lusum in- genii lasciuientis sunt foedata; tum 2) ὑπόθεσις τῆς ὅλης ἱλιάδος, scriptura euanida. 3) Allego- riae aliquot cum Vita Homeri ab Allatio edita. 4) ὑπόθεσις Iliadis librorum I—V. 5) Ilias in- tegra cum Scholiis, quae Porphyrii esse crede- bantur, in margine et inter lineas a diuersis

manibus scriptis, tam parum attento animo, ut idem interdum Scholion bis terque verbis paululum mutatis appositum sit. Versus omissi a librario, ab alia manu sunt suppleti, et lectiones passim emendatae. Ductus litterarum sunt parum elegantes; nullis tamen foedata calami vitiis est lectio, ex codice haud infimi loci reperta, saepe codici Lipsiensi congruens. Ceterum codex multas magnasque iniurias passus oculos legentis multis in paginis fallit, oblitterata scriptura, in membrana, cuius prior scriptura eluta et abolita est. Specimen scripturae huius codicis Vratisl. *b.* ex η , 1—8. aere expressum est in Tab. A.

Codex *c.* membranaceus e Bibliotheca Tho. Rhedigeri fol. moduli maximi, splendide et diligenter scriptus, litteris quoque in fronte pictis, 403 foliis, nec tamen procedit ultra JI. A—K, vl. 377. Eustathio adiecto. Lectio carminis continet editionem Florentinae.

Codex *d.* membranaceus fol. min. e bibliotheca Tho. Rhedigeri: continens Iliadis alteram partem, videlicet rhapsodias N— Ω cum Eustathio, a diuersis manibus exaratus maximam partem indoctis; vel sic tamen haud contemnendus, quoniam multa e codice profecta sunt haud vulgari, etsi vitiose scripta; Codicem, qui ante oculos erat, litterarum compendiis obscuratum, valde vitiatum et in margine decurtatum fuisse colligas e syllabis deficientibus; Eustathius deficit versus finem libri O et initio libri Ψ . in hoc tamen suppletus a recentiore manu. Manus me-

lioris cum altera deteriore Specimen propositum vides in Tab. B. Extrema Eustathii ad P. et quatuor primi versus Σ.

Codex A. e Bibliotheca Tho. Rhedigeri, foliis minoris moduli 484. manu Michaelis Apostolii scriptus, expugnata patria Constantinopoli in Creta insula exulantis et victum libris scribendis quaerentis; mercenaria opera, qua excusatur incuria et oscitantia scripturae, e codice vulgari ductae. Complectitur Iliadis lib. I → XXIV. cum Scholiis interlin. Ad calcem, adscriptum: *Μιχαήλης Ἀποστόλης Βυζάντιος τῇ πενίᾳ ἐξέγραψεν.* Obiit ille a. 1472. Est hic Codex ille, cuius varietatem ad calcem Tomi quinti Corrigen-dis et Addendis inseruit Ernesti, et de quo egit in praefat. eiusdem Tomi quinti.

Alterum eius codicis Volumen constituit Odyssea: a duabus manibus diuersis scriptum, altera Apostolii, altera elegantiore ignoti librarii; subscriptum tamen ad finem voluminis: *Μιχαήλος Ἀποστόλης Βυζάντιος μετὰ τὴν τῆς αὐτοῦ πατρὶδος ἄλωσιν πενίᾳ συζῶν καὶ τόδε βιβλίον ἐν Κρήτῃ ἐξέγραψεν.* Codicem casu nescio quo male truncatum foliis excissis mox ab alia manu suppletum fuisse suspicor, insertis ex alio codice etiam mutilato foliis partim in charta laeuigata partim in charta vulgari. Occurrunt quoque in margine interdum lectiones variantes.

Vel ex his memoratis intelligitur, vsum horum codicum spectandum esse in hoc, quod passim bonas lectiones aliorum codicum firmant, interdum lectiones suppeditant codicum, quoque

rum lectio propria quaedam sibi habebat; et in his nonnunquam coniectandi meliora caussae et semina suppetunt.

In his codicibus comparandis vsus sum opera, quam facile sibi quisque in tali negotio votis expetat, viri exquisitè docti et graecarum litterarum scientia locupletissima instructi, quam vel Anthologiae Graecae illustratio nobilitauit, *Frid. Jacobs*, Professoris Gymnasii Gothani et e Praefectis Bibliothecae Ducalis. Eius igitur doctae industriae debetur fructus, qui ex his codicibus ad Homeram prouenerit; grati autem animi testificatio Viris Illustribus debetur, Directoribus, Consuli perpetuo et Senatoribus vrbis Vraetislae: quam nomen fortunet!

Codices Matthaeiani.

Chr. Frid. Matthaei; Professor Vniuers. Wittenbergensis, vir eruditissimus, et per multa e codicibus in lucem protracta de litteris graecis sacris profanisque meritissimus, dum Moscaee versabatur, codices quosdam Homeri quoque, qui ibi habentur, comparauerat; et lectiones inde enotatas exemplari editionis Ernestinae adscriperat. Parauit sibi hoc exemplar, auctore Reichio, vt iam in praefat. §. VI memorani, officina Weidmannia, et ad me misit; quo inspecto equidem laepe miratus sum operam doctam et laboriosam viri praestantissimi. Exscripta in eo exemplari est lectio varians

1) *Codiciſ e bibliotheca Archiui Collegii Imperialiſ*, qui scriptus esse dicitur Saec. XIV. forma maiore. Continet inde ab Iliad. A ad

Θ, vl. 434. cum Scholiis inter lineas, h. e. glossis, seu interpretamentis vocum singularum per vocabula magis trita et nota. Varietas lectionis magna ex parte ad diuersam scribendi rationem redit, in accentibus ac similibus aliis; bonas tamen passim lectiones in censum recipere potui quibus firmaretur melior aliorum librorum lectio.

2) *Codici truncati, sed bonae notae, ex genere eorum, qui ad Saec. XII. referri solent, e bibliotheca SS. Synodi No. 75. formae maioris.* Fragmenta, quae extant, continent: JL A, 195 — 331. 604 ad fin. B, 1 — 304. tum 391 406. tandem 424 — 440. E, 438 ad fin. Z, 1 — 97. 234 — 301. 438 ad fin. H, 1 — 24. A, 65 — 133. 340 ad fin. M, 1 — 60. Z, 237 ad fin. Π T. Φ. X. Ψ. integrae. Ω, 1 — 475. Praeter solennia scripturae a libraribus variari solitae, sunt enotatae multae lectiones bonae; vt omnino inter meliores hic Codex Mosc. 2. fit numerandus, vna cum Scholiis, de quibus v. sup. Sect. III. de Scholiis.

Ad supplendas lacunas nonnullas fortuna seruauerat *fragmenta alia librorum Iliadis* M, 61 — 467. O. P. Σ. T. integrorum, cum *Scholiis* in margine, quae ad genus Scholiorum Classis secundae pertinent, in qua Venetus B. pro principe haberi potest: vt iam memoratum est sup. Sect. III. de Scholiis. Haec fragmenta sunt, quae laudantur a me nomine *Fragmentorum Moscuensium*, et inter meliora antiquitatis monumenta referuntur. Enotauerat lectionem an. XC vir doct. Nöhden, disciplinae olim meae alu-

mnus, nunc in Britannis degens inter virorum doctorum studia. Paucas enotatas videbis varietates; haec vero omnino dos est meliorum codicum, si modo e bona lectione manarunt. Specimen scripturae exhibitum Tab. C. XII versuum ex Jl. P, 591—602.

3) *Codicis recentioris*, qui servatur in *Bibliotheca Tabularii*, seu *Archivi Imperialis*, et fragmenta exhibet Jliadis, lib. A, 1. ad fin. B, 1—26. Γ, 1—323. Δ—K (lib. IV—X) integros; tum Λ, 1—688. Inquinata sunt omnia vitis et lapsibus indocti librarii.

4) Comparata est tota *Odyssaea* cum *Codice Bibliothecae SS. Synodi* No. 286. membranaeo, Saeculi XII. vt adscriptum est; vitia tamen scripturae deducunt me ad seriore aetatem; quantivis tamen est momenti in hoc carmine cum paucis adhuc libris scriptis comparato.

Adscripta quoque est *Batrachomyomachiae* lectio varians e Cod. Vratislaviensi, supra memorati, insigniti littera a.

Tum *Hymnorum* e codice qui nunc servatur in *Bibliotheca Leidensi*, e quo Hymnum in Cererem edidit laudatissimae memoriae Ruhnkenius; deficit ille in Hymno in Mercurium p. 92 ed. Ernest. Eidem codici inesse comperti fragmenta cum Scholiis Jliadis J. K. A. M. N, 1—134. Vtinam has et tot alias lautissimas huius Bibliothecae copias lectionis varietate saltem enotata in lucem eductas aliquando adspiciamus!

Codex Bentleianus

h. e. adscripta Rich. Bentleii manu in margine exemplaris edit. Henr. Stephani.

Quorum virorum humanitati et beneuolentiae eximium ac singulare beneficium, inspiciendi hunc codicem, debeam, et quam grato animo acceptum hoc iis referam, ita vt in iis, quae in Homerum a me collata sunt, hoc principe loco ponam: declaratum est a me in Praefatione f. VII. Nunc mihi exponendum est, quatenus illa sint munera et ornamenta Homeri, quae Bentleii ingenio et doctrinae debeantur, quaeque vt virorum doctorum vñbus proponere possem; generosa Britannorum voluntas mihi permisit.

Rich. Bentley in noua Homeri recensione aliquando occupatum fuisse, inter viros litteratos constabat; qua vero aetatis parte hanc curam suscepit, quando et quibus de causis deposuerit, mihi quidem compertum non est; neque in hoc, quod ad mea consilia haud spectabat, laborandum mihi esse putavi; fructum laboris quaerebam. Notam quidem temporis nullam in codice reperi. Barnesii vtique editionem, vt et Clarkii in lucem emissas videre debuit; inciderunt enim haec in viri summi *) tempora. Mi-

*) Bentley natus Ianuar. 1661. ta decessit a. 1729. successit in eius partes filius, Sam. aetatis LXXXI. Barnes nat. 1654 obiit 1712 paulo post Clark. In *Biographia Britannica*, voc. *Burnes* p. 619 *Epistola Bentleii* nã prodierat. Sam. Clarke vi- Dr. Davies habet, in qua

ror tamen Barnesii vix ter quaterue mentionem ab eo in correctionibus lectionum factam; notatum Barnesium non vidi nisi ad Odyss. Δ, 652. H, 6. Θ, 299. Clarkium notat, sine obiurgatione ad Δ, 391 vbi *κονφόν* ex Barnes retinuerat, 732 vbi τὸ male inferere voluerat: ἀμφίσταντο τὸ τεῖχος. M, 100 propter Ἀρχιλόχους scriptum pro Ἀρχέλοχος.

Primarium R Bentleii consilium ab initio fuisse suspicor, vt de digammo certi aliquid statueret; itaque hoc vno respectu, vtrumque poema, etiam Hymnos, perlegisse et digamina vbi que apposuisse, fluctuans primo et incertus, saepe obliterando iterum scripta, mutando animi decreta; appinxerat quoque ad calcem multa de digammo notata, quae iterum obdlexerat calamo, aliis substitutis. Quantum equidem ex iis ipse profecerim, ex mea opera qua Excurs. ad lib. T. XIX. doctrinam de Digammo propositam, iudicari potest; si quam lucem quaestioni attulisse videri possum, debere me eam Bentleyo profiteor, cum in iis quae ex eius studiis profeci, tum

de Barnesio haec scribit: que statuere velint, te re-
„I was one of his first cte monentem seu clande-
subscribers, and an use- stina maleuolentia seu odio
ful director to him, if he implacabili insequantur. Nar-
had followed good advi- ratum tamen ibidem est,
ce.“ hoc ipso, puto, alie- Bentleyum, cum se a Bar-
 nata fuit voluntas Barnesii. nesio, in praefat. sugillari
 Solet enim hoc ita eveni- audiisset, contumeliose mi-
 re, vt ii, quibus consilia inas ei fecisse, si peti-
 salubria impertias, vt mo- se ab eo senserit.
 desti ac sobrie de se alijs

in explorandis et constituendis iis, quae ei nondum satis constituere et ad liquidum perducere licuerat. Inuentis et animaduersis aliorum, quibus acute cernere seu ingenii seu temporum et fortunae beneficio obtigit, addere alia facile est; tantoque magis modeste de se sentire debebant critici, qui ad minuta et tenuia sigillatim excutienda transferunt observationem aliquam vniuersae a viro docto enuntiatam; nec iactare se in iis, quae cum per se tenuia sunt, tum, ut ad singula transferantur, nec doctrinae copiam nec ingenii subtilitatem magnam desiderant. Equidem si nihil aliud Bentleio deberem, sunt tamen plura et magna quae ei debeo, hoc utique ei acceptum referrem, quod in re, cuius notionem obscure adhuc neo satis explicite et perspecte, mente conceperam, eius auctoritate firmatum sensi animum; uti in sensu animi et iudicio de Homericis carminibus in lucem proferendo, me, verecundia cunctantem, plurium virorum doctorum consensus fidentiore reddidit in profitendis iis quae sentirem; etsi de gloriola inuenti ne manum quidem verterim. Verbo, si qua est utilitas digammi in re critica Homericorum carminum, inuenti laus R. Bentleio debetur; tanto maior vero ea laus est, quod cum aliqua eius rei notitia exisset, risu et cauillatione aliorum ea est excepta: quod vel Popii versibus constat: de quibus v. Excurs. II. ad lib. XIX. Vol. VII. p. 721 sqq.

Hac cauillatione multorum, qui scurrili dicacitate ingenium ostentare maluerunt, quam

docilitate et explorandi subtilitate ingenii vires exferere, offensus Bentleius totum consilium recensionis nouae Homeri abiectisse videtur. Quo meditata eius post mortem abiissent, diu ignoratum est, donec ea cum aliis eius MStis ad Curatorem testamenti, Richardum Bentley, vnum ex senioribus Sociis Collegii S. Trinitatis Cantabrig. transiisse accepi; alia MSta peruenisse ad Richardum Cumberland, Bentleii e filia nepotem, dramatibus scriptis clarum. Ex his mss. editio parata est Lucani.

Verum praeter ea, quae ad digamma spectant, multa alia in chartis Bentleii se offerebant, quibus locupletare et ornare criticam Homeri licuit. Plures enim codices vir doctissimus partim contulerat cum Stephaniana lectione, partim in locis suspectis inspexerat; in aliis locis suam coniecturam adscripserat, quam, etsi non in contextum recipiendam, Bentleiano tamen ingenio dignam vbique facile deprehenderis; facilitate enim mirabili et sermonis proprietate se commendant; praeter Codices, qui ad Odyssaeam spectant, memoratos aut certis signis, obscuris tamen saepe et ambiguus, vt de iis saepe diu dubitauerim, designatos vidi sequentes:

Praeter Eustathium et marginem H. Stephani, laudat duo codices, quorum lectionem variam integram habuit, M. et C. quos aperte cognoui esse *Mori* et *Cantabrigiensem*, seu Cantuariensem; utroque vsus erat Barnes: v. sup. Sect. II. de Codicibus. Verum quantopere discrepet vsus codicis, quem viri, alter doctus et

acutus, alter doctus nec acutus, faciant, compa-
ratione facta saepe perspexi. Io. Móri, Episco-
pi Eliensis, codex Iliadis haud dubie est ex me-
lioribus, habet quoque Scholia antiquiora, e
quibus Bentleius ea, quae criticum usum habent,
sedulo elicuit; Cantuariensis autem, seu Canta-
brigienfis, inter praestantiores locum suum meri-
to habet ac tuetur.

H. est *Harleianus*. Habuit quidem Harle-
ianos duo; ex iis tamen alterum *optimum* ipse
appellat, ad E, 901 quem versam ille in margi-
ne habet: hocque vnice usus esse videtur; est et
hic inter principes codices habendus, manu cri-
tica descriptus, duplici lectione in locis dubiis
et ambiguis instructus, Scholiis quoque, e qui-
bus interdum criticam opem Homericis quaesi-
tam esse video. Eum iterum inspectum esse a
Tho. Bentleio, e nonnullis notis Clarkianis inde
a lib. XIII, apparet.

Cum plures sint *bibliothecae Harleianae*,
nunc in Museo Londinensi seruatae, codices Ho-
meri *), diu erravi inter eorum numeros, vt com-

*) v. *Catalogue of the Harleian Library* 5672. 5673. 5674. 5693. 5696. 1. 5727. 5617. 5658. 6301. 6325. 1771. Ex his copiis in usum bonarum littera-
rum euulgatis, melioribus-
que inde docte et pruden-
ter enotatis, quantopere no-
stra locupletari possint be-
ne intelligo. In votis ha-
bebam, vt vnus et alter ex
his libris a me inspicere pos-
set; nihil tamen, quod le-
gibus Curatorum volunta-
tem inhibentibus repugna-
ret, aut petere aut sperare
volui.

Est in iisdem Harleianis
No. 5674 eximius codex
150 foliorum, cum Town-
leiano Iliadis codice com-

pertum haberem, quis ex illis a Bentleio inspectus fuerit. *A. Stapferi*, V. C. per a. XCI Londini degentis, studio et humanitate notitia accuratior ad me missa certior me reddidit, non alium eum Codicem esse posse quam Codicem 5693 inscriptum: „Homeri *Ilias* cum glossis *Porphyrii*. graece.“ Codex Saec. XV. fol. in charta non optima, litteris minoribus et admodum inaequalibus; continet *Iliadem* integram, Scholia in margine et inter lineas, crebriora in libris prioribus, vt tamen nusquam totius paginae expleant spatium. Ex specimine misso et ex iis, quae a Bentleio memorata sunt, etsi paucioribus; intelligo Scholia esse classis secundae, admixtis tamen alijs ex Scholijs primae classis. Nisi fallor, codex notatum habet: „*Reu. Gasparis Volaterrani Apostolicae sedis Protonotarii*“ praemissa habet nonnulla grammatici generis; in quibus fuere: *Tryphonis* de dictionum figuris, proprietatibus *Homeri*, et eiusdem vita; *Procli* *Commentarii* super sex prioribus libris *Iliadis*: verum

parandus; *Odyssaeam* complexus, pergamenus, nitide, multis tamen cum mendis, vt ex specimine colligo, scriptus ab antiquiore manu, et cum Scholijs. Subscriptum ad calcem libri: „*Antonij Seripandi et amicorum*.“ Hunc esse suspicor codicem, e quo a viro graece doctissimo splendidam *Odyssaeae* editionem

parari audio. Suborta quoque mihi est alia suspicio, an forte hic Codex *Harleianus* 5674. cum altero 5693 ipsum illum codicem *Wittianum cum obelis Aristarchi* constituerint: in quo tantam iacturam factam esse conqueruntur viri docti. v. sup. de Codicibus.

hae duae particulae surreptae aut euulsae haud supersunt. Sunt in bibliotheca Harleiana no. 5727. Scholia in A—T. et ipsa Ilias chartae. 4. foliis 89. Codex vix antiquior Saeculo XVI. molestiae lectionis propter litterarum compendia. Quod inde habeo Specimen libri III. varia habet, quae Scholiis breuibus respondent; alia ex farragine Scholiorum primae et secundae classis una cum minutiis grammaticis aliunde adscitis. Apparet, codicem dignum esse, qui diligentius, comparetur cum iis quae habemus. Inscriptae sunt primae tres rhapsodiae ἀπορία καὶ ἰστορία τοῦ α. β. γ. ab quarta inde tantum: αὖ ἰστορία.

Ceterum dici non potest, quantopere Bentleiano ingenio et iudicio critico saepe recreatus et ad eius admirationem abreptus, fuerim, etiam in hoc, quod leuiores quidem e codd. adscribere haud neglexerat, nec tamen nisi in grauioribus tentare aliquid in animum induxerat; contemptis plane et praeteritis minutulis his coniectationibus, e quibus viri docti superiore aetate lauream sibi quaerebant.

Praeter ea, quae modo memorata sunt, vidi eum specimina nonnullorum codicum aut variae lectionis ex iis exscriptae in manibus habuisse; inque his primo loco, *Codicis Lipsiensis*, quem sub sigla L. latere intellexi, cum enotatis e Scholiis: nec tamen ultra librum primum ea, quae acceperat, siue a Menckenio siue a Berglero, (cf. Sect. III. de Scholiis) processerunt; suspicor quoque eum ex aliis rhapsodiis specimina nonnulla lectionis habuisse; nam video L. praescribi, O,

24. *Συμὸν* Vat. L. H. 79. 88. 114. totius vero Iliadis apographum Bergletianum ad Bentleium peruenisse, quod I. C. Wolff, sub nomine Homerophili narrat in *Miscell. Obsl.* Vol. V p. 154. haud probabile fit; cur enim Bentleium, si habuit, eius nullam mentionem nec usum fecisse putes? Porro *Codicis Etonensis*, quod fragmentum est primorum librorum, diligenter excussum et descriptum a V. C. Nöhden; de quo paullo post dicam. Specimen *codicis Vaticani* cum Scholiis eum habuisse, intelligo ex notatis ad rhapsodiam O. et passim in sequentibus usque ad T. tum *Medicei codicis* in particula rhapsodiae X inde a vs. 135. In primis rhapsodiae A versibus nonnullis adscripserat ms. Tzetz. sed videtur mox abiecit.

Codex Townleianus

qua humanitatis eximiae testatione a. XCI meis vsibus sit concessus a V. C. *Carolo Townley*, in cuius opibus litterariis ille habetur, iam in praefatione declaravi. Est ille codex facile omnium, quos habemus, vna cum Venetis, antiquissimus, idemque in optimis; hoc est, non tam nouas, in nullis aliis codd. reperiundas lectiones supeditat; id quod bonitatem codicis nec constituit; sed bonas lectiones cum aliis bonis codicibus, exhibet, nec nisi raro, vitiis librariorum sollennibus est inquinatus. Lectionem Aristarcheam seruat diligentius, quam alii codices. Est pergamenus, forma maiore, foliorum 288. (cf. Nöhden de Porphyrio p. 45 sq.) Propositum est ex eo specimen scripturae Tab. D. P,

478—484. ductus tamen, si bene memini, erant paullo maiores.

Idem Codex habet Scholia antiqua, quorum praestantiam ex speciminibus enotatis prima statim inspectione intellexi; persuasique facile V. Cl. *Ge. Henr. Nöhden*, tunc Seminarii philologici Sodali, ut totum codicem conferret, una cum Scholiis; cum in primis maxime foliis, admodum attritis, litterae essent euanidae ita ut vix assequi verba liceret, ab humanissimo viro petii, ut saltem ea describeret, quae legi sine molestia possent. Descripserat meis votis obsequutus Scholia integra rhapsodiarum A. T. T. Φ. X. quae statim vidi cum Schol. Ven. B. et Lips. in plerisque convenire, ex Schol. Ven. A. tamen nonnulla habere Scholia, si non ab eadem manu, qua ipsa Ilias, certe a manu eiusdem aevi sunt exarata. Inter lineas sunt adscripta alia a secunda et tertia manu, utraque recentiore, quae pleraque sunt vulgaria, partim parum docta: v. c. ad A, 65 inter lineam: *ἐκατόμβη, τελεία θυσία. ἣ δὲ ἐκατὸν βοῶν γινομένη. ἣ ἐκατὸν νομισμάτων ἀξία. οἱ γὰρ παλαιοὶ βοῶν ἐχάρασσον ἐν τῷ νομίσματι.*

Maluisssem ipse codicem ante oculos habere per omne tempus, quod in Observationibus conscribendis et critica lectionum exercenda exacturus eram; enimvero hoc vetabat pudor meus, ne humanitati incomparabilis viri, qui Codicem impertierat inspiciendum, parum humaniter respondere viderer; itaque, collecta in-

de per Nöhdenium meum lectione codicem amplissima cum gratae mentis significatione remisi.

Cum autem postea variae lectionis comparisonem cum reliquo apparatu facerem, eamque in Observationes locis suis inferrem, saepe pudoris mei poenitentia me incessit; multoque magis, cum Scholiorum fragmenta cum aliis adhibenda compararem; tam praeclara haec esse intellexi, multoque magis in extremis libris: vidi enim ea esse ex antiquissimis, excerpta partim e fonte primi ordinis, partim e fonte communi secundae classis: ex hoc quidem plura.

Cum superiore demum anno in manus meas peruenisset apographum Scholiorum Victorianorum: cum iam in libris quatuor extremis Iliadis opera mea versaretur: valde pupugit animum consensus inter Scholia Victoriana et Townleiana; coepique suspicari, ex vno non modo fonte ea esse derivata, verum ex vno eodemque exemplari utraque esse descripta; seposui tamen subtiliorem disquisitionem post laborem in ipsum carmen exhaustum.

Nunc omnem rem ex integro dispexi et loca, in quibus disensus a ceteris omnibus Scholiis, et consensum duorum inter se notaueram, denuo comparaui et exploraui, nuncque hoc pro certo et explorato habeo, codicem hunc *Townleianum*, facile principem, esse ipsum fontem Scholiorum *Victorianorum*, qui, quo pervenisset, omnes litteratores ignorabant; ut adeo eius dignitas sit summa gratulerque dignissimo possessori de exquisitissimo hoc cimelio. Ut au-

tem Scholiorum bona, quantum per me fieri posset, studiosorum Homeri in manus peruenirent, constitui, Excerpta eorum, quae in Venetis non habentur, pro Supplemento Observationibus meis in singulis Voluminibus adiacere.

Scholia vtraque, ut dixi, videbam accuratissime conuenire; at incertus haerebam, cum certiora de Monacensi codice rescuisssem: quem intellexi non esse nisi apographum in charta vulgari Scholiorum sine poetae carmine. Reminiscebar verba a Cl. possessore litteris a. XC perscripta: se Romae cum versaretur, ante viginti annos, adeoque circa a. LXX saeculi elapsi, cum aliis Mss. hunc codicem parasse; et Assemanum, Bibliothecae Vaticanae bibliothecarium, eo inspecto iudicasse Codicem esse Saeculi IX.

Inquisivi diligentius, nec incassum; tandem enim compertum habui, esse hunc ipsum codicem *Florentinum*, quem Lucas Holstenius de Vita et scriptis Porphyrii C. VII. (ap. Fabric. B. Gr. Vol. IV p. 244) memorat: „*extare*, ait, *Florentiae apud Ducem Saluiatum Scholia antiqua* in poetam, *ἀδελφον*, et multis in locis *vetustate* exesa, quae nonnulli Porphyrio, alii etiam antiquioribus auctoribus tribuunt. Apponit Specimen a Io. Bapt. Donio sibi communicatum; et ecce est hoc ipsum genuinum Codicis Victoriani et Townleiani: Cum exesa sit scriptura situque obscurata, non mirum est occurrere verba nonnulla, non eodem modo ab omnibus lecta. Ita in Monacensi exemplari diserte scriptum est ad vs. 1. ἢ ἐκ τοῦ παύους ἀκοναδου

πέρυσι τὸ τοιοῦτο μέρος τῆς ψυχῆς, nec aliter est
 legendum; nam est hoc ipsum Aristoteleum de
 Poetica, atque etiam Porphyrianum, *ut animae
 pars haec purgetur affectu*; cui substitutum est
 in Ven. A. a Villoissono edito, et in Cod. Par.
 ἀποκαταβρύση quod alienum est; nec bene pro-
 nuntiatum est, etiam Lipsiensem codicem ita
 legere, nam in illo est ἀποκαθαρεύση, etiam hoc
 recte. Descripserat porro Donius nonnulla ex
 inter lineas scriptis, quae cum Scholiis confun-
 denda non erant. *Mediceum* autem codicem
 non recte dictum arbitror, istum Florentinum;
 diuersi enim ab illo sunt omnes codices Medicei
 memorati apud Bandinium. At enim est vnus
 inter Codd. Mediceos Plut. XXXII, No. VIII.
 quem Holstenius testatus est esse simillimum Co-
 dici, quem Saluiati pro cimelio asseruant. Di-
 fertiora sunt verba Lucae Holstenii in recensu
 Mstor. optimorum Bibliothecae Mediceae codi-
 cum edito in *Selectis historicis et litterariis*
 (auct. Mich. Lilienthal. Regiomontii et L. 1715,)
 p. 98. „Codex. Homeri Ilias cum Scholiis an-
 tiquis non editis, optimae tamen notae. Hunc
 Scholiaften eundem esse deprehendi cum eo
 quem Saluiati pro cimelio asseruant; nisi quod
 illi primis aliquot paginis diuersarum annotatio-
 num farrago adiuncta sit; quo assumpto Co-
 dex Mediceus caret. Sane operae pretium es-
 set, exemplar hoc vetustate passim arrosum et
 exesum, recenserī a viro quodam docto et com-
 poni cum Codice Saluatorum, et cum altero,
 itidem vetusto, qui extat apud Marchionem Ri-

ciardum; posset enim ex cunctis egregius Scholiorum cento contexi.“

Nunc quoque assequutus sum, *Victoriana Scholia* nihil aliud esse, quam apographum e codice isto Saluiati, nec mirum esse, si illa cum Scholiis Townleianis tam mirifice conspirent; *unum enim eundemque codicem esse Florentinum Saluiati et Townleianum.*

Codex est ex iis, in quibus Catalogus novum deest cum Scholiis: quorum nec vestigium habetur in Scholiis Victorianis. Continuatur scriptura ab eadem manu et procedit post B, 493 ad Γ, 1. nulla addita eius, quod deficit, nota; nisi quod ab alia manu rubro adscriptum est: *λείπει ἐνταῦθα ὁ κατάλογος. στίχαι τ π δ'.* (384) Signa, quibus Scholia ad poetae verba retrahuntur, sunt varia et arbitraria, prouti se librarii animo offerebant. In extremo folio subscriptum est: *ἐτελειώθη μὴν Σεπτεμβρίου ιη, ἡμέρα ζ. Ἰνδκτιῶ ργ.* erasis reliquis, nisi quod in fine superest *πρῆαρχῶν χιδαν.* Fateor me non habere de hac subscriptione quid statuam. Estne primi librarii? an correctoris? Patriarcharum catalogos frustra excussi; numeros annorum aerae Graecae frustra in litteris singulis quaesivi.

Scholia Victoriana.

Apponam notitiam quam rogatus a me vir doctissimus et humanissimus *Ignatius Hardt* Presbyter et Bibliothecarius aulicus Monacensis ad me misit. „Est codex chartaceus No. XXI. forma maiore. 470 foliis. „Hunt Scholia in Iliadem sine ipso Homero: titulis et

initialibus miniatis, literis minutis, et nitidis, cum Scholiis marginalibus, et correctionibus *Petri Victorii*, mutilatus, praesertim initio, Saec. XV. incipiunt:

Ιλιάδος Ὅμηρου ραψωδίας. Μηνιν αἰεὶδὲ θεα.
ζητοῦσι, δια τι ἀπο τῆς μηνίδος ἤρξατο. et verba
codicis extrema: ὡς οἱ γ' ἀμφιέπον τάφον. αἰττικὶ
το περιδείπνον τάφον λεγούσι, Πωλυίδος δέ, το μνη-
μειον.

Codex in bibliothecam Monacensem transiit cum libris P. Victorii a Ser. Electore nostro Romae coemtis. Dolendum est, lacunis eum scaterere plurimis, et statim initio post duorum foliorum lacunas sex sequi folia omnino vacua."

Esse hunc eundem Codicem, e quo Scholia libri IX. Iliadis edidit Horneius, Helmstadtii 1620. 8. descripta a Io. Caselio Florentiae degente, a possessore aliquo in prima pagina adscriptum est.

Serius in manus meas peruenerat codex cum iam in nouissimis libris eram occupatus; itaque eum contuli exarando Observationes inde a libro γ. (XX) cuius habebam quoque Scholia ex Codice Townleii ab humanissimo Nöhden descripta. Pupugit me, vt paullo ante commemoravi, consensus vtriusque codicis; vltterius progrediendo ominabar, vnum idemque exemplum me ante oculos habere; verbo perspexi tandem et habui exploratum, Victorianum codicem esse apographum Scholiorum codicis Townleii, nec vero ab ipso Victorio, sed saeculo forte maturius, certe dudum ante Victorium,

ab aliquo viro docto descriptum; animaduerti et illud, quod modo dixi, Townleii codicem esse celebratissimum illum codicem Saluiati. Cum autem huic Scholiorum Codici Victoriano tanta bona inesse viderem, non piguit, totum apographum codicis ab humanissimo viro Ignatio Hardt transmissum inde ab initio Iliadis cum ceteris Scholiis conferre et memorabiliora in Supplenda referre.

Apparatus Tollianus.

Hermanni Tollii Viri Clarissimi eximiam graecarum litterarum scientiam perspectam habebam ex Apollonii Sophistae Lexico Homérico eruditis annotationibus ab eo adornato 1788. nec minus cognitam habebam eius humanitatem et comitatem. Cum itaque audiissem, ad librum Iliados XXII seruare eum lectionem variam e Codicibus Parisiensibus descriptam, appellauī virum praestantissimum litteris meis, petique vt eam mihi inspiciendam communicaret, a. XCI. Vide vero viri humanitatem ac liberalitatem! Misit ille non modo, quae rogaueram, verum etiam totum apparatus Homericum, quem iuuenilibus annis, cum Parisios adisset, sibi parauerat. Non possum satis eloqui, quantopere et ipsa re et animi egregia indole, quam ea testabatur, delectatus sim. Recreat enim et perfundit animum iucunditate, si virum, quem magni facis, colis et admiraris, laudanda facere videas, ita vt eum iure meritoque eo, quo habebas, loco habuisse intelligas.

De codicum dignitate et vtilitate iudicium solidius lectionum e codicibus his descriptarum studio et vfu me mihi parasse ingenue profiteor. Comparata est rhapsodia X (liber XXII.) cum vndecim codicibus msc. in Bibliotheca Parisiensi, quorum recensum videram in Catalogo MSSorum Bibliothecae Regiae Paris. Vol. II. No. 1805. 2680. 1. 2. 3. 4. 5. 2766. 2767. 2768. 2894. *) Sedulo lectiones a viro praestantissimo excerptas comparaui et ea, quae bonae frugis erant, suis locis adscripsi; vix tamen expectassem, tam multa librariis vitiis et calami erroribus in codicibus deberi, et tam pauca bonae frugis ex variis lectionibus interdum colligi. Sunt fere omnes hi codices recentissimi, simulque foedissimis vitiis referti. Soli codices 2766. et 2685 e bonis exemplaribus sunt descripti, ceteri e diuersis quidem inter se, vt videtur, apographis, nullo tamen meliore ea carminis lectione quam iam in prelo excusis habemus.

In eodem Codice 2766. bombycino, Saec. XIII. vt tradunt, (v. Villois. ad Apollon. p. LXXII) cum metaphrasi prosaica ad oram rubro adscripta, leguntur quoque Scholia, quae Ruhnkenius a se descripta laudauit praef. ad Hesych. p. 8. 9. et Koen. ad Gregor. p. 20. Comparauerat ea Tollius cum Scholiis breuibus ed. Barnes. et quae ampliora istis in codice erant, enotauerat.

*) Docte de nonnullis ex No. 2682 cum Porphyro his memorat Villoison Pro. genneti Scholiis 2681. 2766. legom. p. XIV. scilicet de 2767. 2768.

Esse ea apparet ex eo genere, quod Scholia breuia, vna cum farragine quiescentiarum grammaticarum, quibus pauca melioris notae adspersa sunt, complectitur. Praeter ea, quae in Obs. passim adscripta sunt, alia Auctario Scholiorum supplendorum inserui; proxime accedere videtur codici Amstelodamensi, quo Wassenberg. usus est.

Porro in iis chartis, quae additae erant, occurrebant Scholia antiqua in Iliados A. ex Codice Bibliothecae Coislinianae, postea S. Germanensis No. 387., membranaceo, quaternis, Saec. X, vt censerebat Montfaucon. Spem fecellit egregie lectio paucarum paginarum, nam Scholia haec meris argutiis grammaticis, etymologicis maxime, referta sunt, vt, vltra aliquot vicens paginas exscriptas, ipse Tollius taedium vltius tolerare nequireret. Nec proprie inter Scholia referri posse videntur, sed e Lexicis vndique excerpta et ad primam rhapsodiam congesta, inprimis e Philoxeno aliquoties laudato, semel *περὶ ἀναδιπλασιασμοῦ*, ad vs. 353. Inscriptus est liber nomine *ἐπιμερισμῶν τῆς α.*

Eiusdem generis *Lexicon Homericum* fuit, cuius *fragmentum* litterae A. inde a voc. *ἄλλος* describere coeperat Tollius; nil nisi ineptias etymologicas, minutiasque, et tricas grammaticas in iis reperire potui. Omitto alia leuiora ex iisdem Codicibus. Adiectae erant aliae schedae, in quibus doctrinam et studium Viri praestantissimi pertinax magnopere miratus sum.

Codex Etonensis

seruatur in Bibliotheca Collegii Regii Etonensis: membraceus, fragmentum Iliadis lib. I. II. III. IV. V. r—84 quo iam Bentleium vsum lectionesque annotasse, supra monui: etsi ille ultra librum secundum progressus esse haud videtur. Sunt quoque in eo Scholia, et ordine eorum, quae cum Schol. Veneto B. conueniunt, itaque Townl. Lips. ceterisque paria fere et cognata. Narrationem de hoc codice dedit Nöhden de Porphyrii Scholiis p. 56 sq. Eiusdem viri docti industriae et amicitiae, debet et Var. Lect. et Scholia. Specimen Codicis aere expressum est in Tab. E. Jl. B, 1—7, et 783—5. In Scholio, quod est ex Scholiis Classis secundae, verbis vltimis versus expressus est ε, 358 εφε' στ' εὐδαί Zeus.

Comparavi quoque Specimina codicum ex vna vel altera rhapsodia descriptorum: quod tamen non, nisi opera vniuersa finita, faciendum mihi esse censeo, cum iam omnem morem vsumque codicum cum variantis lectionis proventu haberem notum ac perspectum; Ita autem intellexi, longe aliud haberi animi iudicium, si iam qualemcunque codicum vsum et magnam lectionis variantis farraginem collectam habeas, quam si quis, nondum vsu codicum imbutus lectiones colligit aut e codice aliquo eas transcribit; huic enim notantur singulae lectiones, quae ab exemplari, quod in manu habet, discrepant, messemque inde aufert opulentam: etsi paullo post, ubi de vsu earum dispicit, plerumque multo plus inanis paleae, quam quod in granario recondi pos-

sit, collegisse se videat. Enimvero, si iam habes apparatus variantium lectionum, videbis, falce iam immissa legeti, se offerre partim librariorum errores et calami ludibria, vix annotatu digna, partim varietates sollemnes, ut in parte codicum sic, in aliis aliter legatur: ita vero otiosam operam esse, annotare, etiam hunc, vel illum, et tertium, et sic porro codicem ita quoque legere: "latis enim est, semel bonam lectionem auctoritate legitima esse constitutam; in his tantum *optimi Codices* in censum veniant; auctoritatem afferentes; vulgares frustra nulloque cum fructu memorantur; Nunc eae tantum varietates oculos nostros in se conuertunt, quae ab aliorum codicum professione prorsus recedunt, et nouae, nondum aliunde nota, suppeditant. Ita e bonis quoque codicibus varietas lectionis enotata potest esse valde parca, etsi forte per se haud aspernanda. Itaque e Speciminibus istis plerumque ea tantum in Observationes retuli, quae memorabilia essent; sic in codd. Paris. Excerptis versatus sum; sic in aliis, in *Specimine* quoque lectionum rhapsodiae F. *Codiciis Barocciani* 203 (qui mihi visus est esse idem, quem Barnes adhibuit) et *Codiciis Novi Collegii*, quod viri eximii, Thomae Burgess humanitas mihi iam a. LXXXVII obtulerat; impertierat quoque *Wassii emendationes* ex Barnesianae editionis exemplari descriptas, quod seruatur in Bibliotheca aenei nasi Collegii; sunt illae acuto cum iudicio scriptae, continent tamen se intra correctiones Barnesii, iudicia de hac vel illa lectione variante, excerpta

ex Eustathio et Scholis breu. Pleraque eius sunt generis, quae cuius litterarum graecarum notitia imbuto facile se offerant. Quod idem vidi locum habere in Exemplaribus, virorum doctorum manu passim adscriptas notas habere dictis, quae passim in venditionibus publicis venditari solent; ubi enim inspiciendi facultas data est, reperias fere ea, quae cuius alii obuia esse solent in simili lectione. Ita plerumque locum habet, quod dici solet, carbonēs pro thesauro; quod in Homero quoque me docuere exempli Burmanni aliorumque manum ostentantia. Dixi paullo ante librariorum errores sollennes vix dignos esse vt iterum iterumque enotentur; imprimis in poetis, in quibus tam facile illi se prodant quia sunt *αμερτα*, alia quia grammaticae manifeste repugnant. Incredibile est, quantum ignorantia rei mathematicae in codicibus, etiam melioribus occurrat; haec enotare, inane est studium; nec minus inutile est, sollennes lapsus in geminandis consonis, et vocalibus diphthongisque inter se permutandis et confundendis: quippe quae prosodia et orthographia vel minus peius ex praecipis grammaticis nota esse debent.

DE VERSIONE HOMERI LATINA.

De versione Graecis adiicienda equidem haud cogitaueram; neque videbatur ea cum consilio recensionis meae coniuncta esse, quod ad interpretationem grammaticam antiquitatisque nativam indolem, et ad criticam verborum rerumque spectabat; utque ea tanto facilius carerem, carmini ipsi tale notarum genus subieceram, quae et carminis summa et nexus continuo tenore legentibus ante oculos positus esset, et breuiter explicarentur ea, quae moram iniicere possent, cum remissione ad Observationes, in quibus de iisdem accuratius disputaretur, quoties aut in verbis, aut in iunctura, aut in sententia, narratione, mytho, aliqua obscuritas ac difficultas occurreret, aut si qua passim non grammaticae satis accipi vidissem. Cum tamen mancipem librarium alias rationes sequi comperissem, quibus mihi obtemperandum esse viderem: nolui repugnare, quin versio latina ex editione Clarke-Ernestina adiceretur.

Sunt quidem interpretationum seu versionum genera plura, quae pro consilio cuiusque et instituto probabilia esse possunt omnia, etsi aliud alio praestare dixeris. Possunt ea in doctiorum gra-

tiam confici, aut in eorum gratiam, qui doctrinam et scientiam graecarum litterarum consequi volunt; possunt quoque parari ad usum lectorum, qui graeca aut ignorant, aut otio ad graeca legenda haud vtuntur aut vsi nolunt, aut qui vel otii fallendi causa legunt, vel ingenii fingendi et ornandi materiam desiderant. Pro diuersis his consiliis laudes versionum esse possunt admodum diuersae.

Si itaque in alio versionum genere perspicuitatem, et elegantiam primo loco ponas, in aliis pro primatia virtute habebis subtiliorem curam, fidem, doctrinam exquisitiorem; in aliis sensus disertam enucleationem, etsi periphrasi illa sit propior; potest praeferrī pedestris, potest metrica versio. **Metricas Homericorum carminum versiones habemus plures, quae quidem si eo consilio procusae sunt, vt interpretationi poetae inserviant; vix consilio suo satis respondere videntur: quandoquidem et diuersa sermonis indoles et metri necessitas cogit, verbis graecis alia tantum ex parte respondentia substituere, eorum ordinem et colorem mutare, structuram et sententias inuestigare, nonnulla interponere, alia emittere; itaque in locis obscurioribus aut difficilioribus, in quibus haereas, raro aliquam lucem inde consequaris; aut enim alia clariora substituta sunt, aut redhibita obscura, plerumque in altero sermone, in quem translata sunt, etiam obscuriora. Quod igitur iam antea tenebas, quae sit sententiae et contexti summa, id firmes forte accedente alterius iudicio simili; quomodo vero hunc sensum ex verbis ipsis**

elicias, inde haud facile didiceris. Itaque versiones metricae Tragicorum et Lyricorum carminibus adiectae vix hoc nomine recte commendantur, si ad poetarum verba interpretanda illae aptae et utiles esse dicuntur; quod eo minus fieri potest, quo magis lingua et indolem habet a sermone carminis alienam ac diuersam.

Aliter statuendum est de iisdem versionibus, si de earum praestantia, seorsum ab illo consilio, ex earum virtutibus, ex artis et ingenii excellentia, iudicium fertur; tum possunt esse versiones, quae inter ingeniorum fetus, qui principem locum teneant, referendae sint. Sunt in hoc genere versiones, in quibus certamen ingeniorum committi dixeris, altero annitente, ut exaequet aut attingat alterius vitam aut felicitatem, dum interpretatio ita instituitur, ut reddantur carmina eo more, quo probabile sit auctorem sua redditurum fuisse, si nostro sermone usus esset. Talis versio est inter praeclarae artis opera referenda, et summo honore habenda. Prauo modo studio iis utuntur, qui iis lectis putant, se bene nunc antiquis litteris posse carere, aut qui graeca nondum ex disciplina accurata sibi cognita inde se assequi posse existimant.

Contra versionis genus est per se tenue et exile; nec facile elegantia aut sermonis proprietate commendabile, tolerandum tamen et utilitate probabile in hoc, quod verba verbis accurate respondentibus redduntur, unde il, qui nec satis usus ac peritiae, nec facultatis et otii habent, graeca tamen verba facile, quo sensu ac-

cipienda sint, assequantur, easque consulant in locis, in quibus aut interpretes aut alia subsidia ad manum haud sunt. Nolui itaque repugnare consilio talis versionis adiiciendae; ut aliam tamen conficerem, factu inutile esse iudicaui; correxi tamen multis in locis, quando me ab eius indole et consilio haud nimium recedere, contra vero substituta voce magis latina notionem ac vim commodè reddere posse viderem.

De versionibus Homericorum carminum latinis consulenda est Bibliotheca Fabricio-Harlesiana; unde tamen ducta sit haec in editionibus nostris repetita versio ad verbum facta, edoceri me haud vidi. Ernesti vitia eius nonnulla tantum notavit in notis. Clarke ait eam maxima ex parte a se esse correctam, parte aliqua denuo a se compositam esse. Unde tamen eam petiisse videri debet? Scilicet ex editione Barnesi. Iam is quoque praestetur se eam perpoliisse. Comparando perspexi, eum profundo habuisse, editionem Cantabrigiamensem 1689. Insinuerant illi editionem suam ad editionem Hackianam Schreuelii; mox autem, animadversa eius flagitiosa carminis et Scholiorum interpolatione, etiam de versione curatius dispexerant, ita ut ab ea recederent; professique sunt, se a libro quinto eam emendasse, ut fere pro noua haberi possit; adhibuisse se versionem Aemilii Porti; non, puto, eam, quae ab ipso Porto curata erat Lugduni 1580. sed eam, quae ab Henr. Stephano emendatior prodierat in edit. graecolatina 1589, 12. Hanc sequutae sunt editiones ab eo tempore,

quantum vidi, omnes. Pronuntiat autem H. Stephanus, versionem tot vitiis oneratam fuisse, ut in ea acquiescere haud posset; cumque Portum, ut recognosceret, frustra rogasset, tandem id, quod ab illo obtinere haud potuerat, partim a se ipso, partim ab aliis impetrare necesse habuisse. Apparet ex his, plurimum viro-
rum opera coniuncta versionem hanc confectam esse, mutando, interpolando, poliendo et emendando. Nec vero Aemilius Portus pro primo auctore habendus esse videtur; primum enim auctorem Iustinum Diuum fuisse apparet, primumque eam nactam esse emendatorem Henr. Pantaleonem, tum diuersos viros doctos in edd. Basileensibus per Nicol. Brylinger, primo quidem Sebast. Castalionem 1561, qui se ait editionem superiore anno à Crispino Geneuensi typographo curatam, reddidisse et versionem castigasse; multo tamen maiorem operam se in Odyssæa præstitisse. Castalionem sequutus est Spondanus in ed. Basil. 1583. Miror Castalionis diligentiam ab aliis fere esse neglectam aut ignoratam. Non dubito ab Henr. Stephano eam in consilium esse adhibitam, a quo sequentes editores et correctores pependisse paullo ante docui. Post omnes tamen has virorum doctorum curas nolim eam vilo alio nomine censeri, quam quod, cum κατὰ πρόθεσιν facta sit, verborum singulorum sensum qualicunque modo reddit; ceteroqui autem nec elegantia se commendat, nec vilo modo de poetica dignitate ac spiritu carminis iudicium aliquod admittit, aut vllum sensum pulcritudinis insillat;

nec nisi, quoties in verbis haereas, recte consuli potest ac debet.

Versionum latinarum lectionem nostra quidem aetate, qua tot vernaculo sermone factae versiones extant, nemo facile appetet. Aliter res se habebat superioribus saeculis, in quibus earum usus frequens, inde etiam magna laus tali opera parari poterat. Extant praeclarae versiones metricae latinae Nicolai Vallae, Vincentii Opfopoei et Helii Eobani Hessi coniunctis studiis factae; et ex recentiore aetate Francisci Xauerii Allegrii et Raymundi Cunichii. Perit tamen iis nunc omnis fere suus honos, ex quo studiorum nostrorum ratio penitus est immutata, et litterarum nostrarum ea iam est conditio, vt, *pro communibus omnis Europae litteris*, sermone aliquo eruditioni consecrato tanquam vinculo comprehensis, succedant *litterae*, vt in multo plura genera dispertitae, ita *per plures linguas* dispersae et disseminatae; quo ipso euenire necesse est, vt litterae cultioris Europae, non vno nunc, vt olim, alueo ferantur, verum in multos variosque alueos deductae distrahantur; quod et si et ipsum suas vtilitates habet, tamen ita verendum est, ne idem fiat, quod in fluminibus per plura brachia diremtis, et partim aquae cursu remissione partim aggesto limo vadosis; vt, cum humana ingenia rerum verborumque, ex linguarum diuersitate, copia et mole, obruantur, tanto languidiora et ieiuniora, saeculo iam nunc ad inertiam et mollitiem praecipite; succedant studia. Verum de his videbit posteritas.

I L I A D I S

LIBER I.

Iram cane, dea, Pelidae Achillis perniciosam,
quae plurima Achiuis mala attulit; multasque
fortes animas orco demisit heroum, ipsosque
5 praedam fecit canibus, alitibusque quibusuis:
Iouis autem perficiebatur consilium: ex quó uti-
que primum disfederunt litigando Atridesque,
rex virorum, et nobilis Achilles.

Quisnam igitur eos deorum contentione com-
misit ut pugnarent? Latonae et Iouis filius: hic
-10 enim regi iratus luem per exercitum excitauit
pestiferam; peribant autem copiae, quoniam
Chrysen contumelia affecerat sacerdotem Atri-
des. Ille enim venerat celeres ad naues Achiuo-
rum, redemturusque filiam, ferensque infini-
tum pretium *eius redimendae* infulamque ha-
15 bens in manibus longe-iaculantis Apollinis, au-
reo cum sceptro; et supplex orauit omnes Achi-
vos, Atridas vero imprimis, duos duces copia-
rum: „Atridaeque, et alii bene-ocreati Achi-
vi, vobis quidem dii dent, coelestes domos ha-
bitantes, excindere Priami urbem, feliciterque
20 domum reuerti: filiam autem mihi liberate di-
lectam, et pretium accipite, reueriti Iouis fi-
lium longe-iaculantem Apollinem.“

Tunc alii quidem omnes comprobarunt Achivi, reuerendumque esse sacerdotem, et splendidum accipiendum pretium: at non Atridae
 25 Agamemnoni placuit animo; sed contumeliose dimisit, minacemque sermonem addidit: „Ne te, senex, cauas ego apud naues offendam vel nunc, commorantem, vel posthac, reuerfum; ne forte tibi non profit sceptrum et insula dei. Hanc autem ego non liberabo; quin
 30 potius ipsam et senectus inuadet nostra in domo, Argis, procul a patria *sua*, telam percurrentem, et praesto stantem ad meum lectum. Verum abi; ne me irrita; saluus ut redeas.“

Sic dixit; timuit autem senex, et paruit mandato; iuitque tacitus iuxta litus multum-strepentis maris, et multum deinde seorsum iens precatus est senex Apollinem regem, quem pulchricoma peperit Latona: „Audi me, splendidum-arcum-gerens, qui Chrysen tueris, Cillamque eximiam, Tenedoque potenter imperas, Smintheu: si quando tibi venustum templum
 40 ronaui vel si quando tibi pingues coxas cremaui, taurorum et caprarum, hoc mihi perfice votum: Pendant-poenas Danaï ob meas lacrymas tuis sagittis!“

Sic dixit, orans; eum autem audiuit Phoebeus Apollo; descenditque ex coeli verticibus
 45 iratus animo, arcum humeris gestans, et tectam circumcirca pharetram: clangorem autem dederunt sagittae in humeris irati, eo moto; ipse vero ibat nocti similis. Sedit deinde seorsum a navibus, et sagittam emisit. Terribilis autem

50 clangor edebatur splendidi arcus. Mulos quidem primum petiit *telis*, et canes veloces. Sed postea ipsis (*hominibus*) sagittam mortiferam immittens feriebat; perpetuoque rogi cadaverum ardebant frequentes. Nouem dies quidem per exercitum ibant *emissae* sagittae dei. Decimo autem ad concionem vocauit populum
 55 Achilles; huic enim in animo posuit dea candidas - vlnas - habens Iuno; curam enim gerebat Danaorum, quia scilicet morientes videbat.

Hi itaque postquam congregati sunt, in unumque conuenerant, inter eos surgens locutus est pedibus velox Achilles; „Atride, nunc nos
 60 redeuntes puto reuersuros, si modo mortem effugerimus; siquidem simul bellumque domat et pestis Achiuos. Verum age quaeso, aliquem vatem consulamus, vel sacerdotem, vel etiam somniorum - interpretem, (etenim somnium quoque ab Ioue est:) qui dicat, cur tantopere
 65 iratus sit Phoebus Apollo; siue is nos ob vota - non - reddita inculcat, siue ob hecatomben: si forte agnorum nidorem caprarumque lectarum vult affecutus a nobis pestem depellere.“

Ille quidem sic locutus resedit: inter eos autem surrexit Calchas Thestorides, augurum
 70 longe optimus, qui nouerat et praesentia, et futura, et praeterita, et nauibus auctor (*nauigationis*) fuerat Achiuorum ad Ilium, suam propter vaticinandi artem, quam ei dedit Phoebus Apollo: qui ipsis cordatus concionatus est, et dixit: „O Achilles, iubes me, Iovi care,
 75 eloqui iram Apollinis longe - iaculantis regis.

Igitur ego dicam: tu autem animum aduerte,
et mihi iura, omnino te mihi propensum ver-
bis et manibus opem laturum. Profecto enim
suspicio virum iratum fore, qui late omnium
Argiuorum imperium habet, et ei obediunt Achiui.

80 Potentior enim rex, quando irascatur viro infe-
riori; etenim si forte iram quidem eodem die
reprefferit, tamen et postea retinet simultatem,
donec perfecèrit, (*ultus fuerit*) in pectore
suo: tu itaque dic, an me sis seruaturus.“

Hunc autem respondens alloquutus est pedi-
85 bus velox Achilles: „Confidens prorsus, dic va-
ticipinium, quodcumque scis: non enim, per
Apollinem Ioui carum, cui tu, Calcha, vota
faciens Danais vaticinia prodis, non ullus, me
vivo et in terrâ vidente (*lucem*), tibi cauas
90 apud naves graues manus adferet, cunctorum
Danaorum: ne quidem si Agamemnonem dixeris,
qui nunc longe potentissimum in exercitu profi-
tetur se esse.“

Et tum quidem cepit animum, et dixit vates
præcellens: „Neque hic (*nos*) ob vota non
reddita inculat, neque ob hecatomben; sed
causâ sacerdotis; quem contumelia affecit Aga-
95 memnon, neque liberauit filiam, et non ac-
cepit pretium redemptionis. Idcirco dolores de-
dit Longe-iaculans (*Apollo*), et adhuc dabit:
neque hic prius a peste graues manus abstinebit,
quam patri dilecto reddat (*Agamemnon*) nigris
oculis puellam intemtam, sine pretio; et ducat
100 (*mittat*) sacram hecatomben in Chrysam: tunc
ipsum (*Apollinem*) forte placando flexerimus.“

Ille quidem ita loquutus confedit: inter eos
autem surrexit heros Atrides late-dominans
Agamemnon dolens: iraque valde praecordia
(*sanguine*) atra, intumuerunt, oculique ipsi
105 igni lucenti similes-erant: Calchantem primum
torue intuens alloquutus est: „Vates malorum,
nunquam mihi gratum dixisti: semper animo
tuo iucundum est mala vaticinari: bonum au-
tem nondum aliquid dixisti verbum, neque effe-
cisti; et nunc inter Danaos vaticinans concio-
110 naris, quasi idcirco ipsis Longe-iaculans
(*Apollo*) dolores struat, quoniam ego puellae
Chryseidis splendidum *redimendae eius* pretium
nolui accipere, quandoquidem longe malo illam
domi habere; etenim *ipsi* Clytaemnestrae prae-
fero, quam-virginem-duxi, vxori; quoniam
115 non ipsa inferior est, neque corpore, neque
statura, neque mente, neque opere *muliebri*.
Sed et sic volo reddere, si hoc est melius: Ma-
lo equidem populum saluum esse, quam perire.
Sed mihi praemium statim *aliud* praeparate; vt
non solus Argiuorum praemio caream: quippe
120 *id* non aequum est. Videtis enim hoc omnes,
quod mihi praemium abit alio.“

Huic autem respondit postea pedibus-prae-
stans nobilis Achilles: „Atride gloriosissime,
avarissime omnium; quomodo vero tibi dabunt
praemium magnanimi Achivi? Non vtique sci-
125 mus communia vllibi reposita multa: sed quae
quidem ex vrbibus depraedati sumus, ea diuisa
sunt: Copias autem non aequum est iterum-
collecta haec congregare. Sed tu quidem nunc

hanc deo mitte: at Achivi tripliciter quadrupliciterque compensabimus; si quando Iupiter det urbem Troiam bene-munitam diripere.“

130 Hunc autem respondens allocutus est rex Agamemnon: „Ne sic, quamvis *sis* sollers, deo similis Achille, fallere mente: quoniam non anteuertes *astutia*, neque mihi persuadebis. Numquid vis, vt ipse habeas praemium, ac me frustra sedere indigentem? iubesque me hanc
135 reddere? Atqui si dabunt praemium magnanimi Achiui, parantes *illud* ad voluntatem *meam*, ut aequale sit valore; *bene est*: Sin autem non dederint, ego certe ipse auferam vel tñum, vel Aiakis, veniens, praemium, vel Vlyssis abducam ablatum; ille autem habebit cur irascatur
140 cui supervenero. Verum enimvero de his consultabimus posthaec. Nunc vero age, nauem nigram deducamus in mare vastum, colligamusque in eam remiges affatim, et hecatomben imponamus, ipsamque Chryseïdem pulcram-genas conscendere faciamus: vnus autem aliquis prae-
145 fectus ex proceribus sit, vel Ajax, vel Idomeneus, vel nobilis Vlysses; vel tu, Pelide, omnium honoratissime virorum: vt nobis Longeiaculantem (*Apollinem*) places sacris factis.“

Hunc autem torue intuitus alloquutus est pedibus velox Achilles: „Heu! impudentia in-
150 structe, lucri appetens, quomodo aliquis tibi promptus mandatis obsequatur inter Achiuos, vel vt expeditionem *aliquam* faciat, vel aduersus viros fortiter p̄gnet? Non enim ego Troianorum gratia veni bellicosorum huc pugna-

turus; quippe qui culpa in me carent. Non enim vnquam meas boues abegerunt, neque
 155 equas: neque vnquam in Phthia, glebosa, viro-
 rum alumna, segetem populati sunt; quoniam
 valde multi inter *iacent* montesque vmbrosi,
 mareque resonans. Sed te, o valde impudens,
 vna secuti sumus, vt tu gauderes, vltionem ho-
 norificam parantes. Menelao tibiue, canino-vir-
 160 aspectu, a Troianis: quae *beneficia* neque re-
 spicis, neque curas: quin et mihi praemium
 ipse te ablaturum minaris, super quo multum
 laboraui, dederuntque mihi filii Achiuorum.
 Non equidem tibi vnquam aequale habeo prae-
 mium, quando Achiui Troianorum exciderint
 165 bene-habitatam urbem, verum quidem ma-
 iorem partem impetuosius belli manus meae mi-
 nistrant; at si quando diuisio venerit, tibi prae-
 mium multo maius; ego vero modicumque gra-
 tumque quid venio auferens ad naves, post-
 quam defessus sim pugnando. Nunc itaque ah-
 170 ee in Phthiam; quoniam multo melius est, do-
 mam ire cum nauibus recuruis: neque tibi con-
 stitutum *apud me* habeo, hic contumelia affe-
 ctus quum sim, diuitias et opes colligere.“

Huic autem respondit postea rex virorum
 Agamemnon: „Fuge omnino, si tibi animus
 ad hoc fertur; neque te ego rogo, gratia mei
 175 manere: apud me et alii sunt, qui meam di-
 gnitatem tuebuntur; praecipue vero prouidus Iu-
 piter. Inuisissimus vero mihi es a-Iove-nutri-
 torum regum; semper enim tibi contentioque
 grata, bellaque, pugnaeque. Si valde fortis es,

deus certe tibi hoc dedit. Quin domum reuer-
 180 sus cum nauibusque tuis, et tuis fociis, Myr-
 midonibus impera: te vero ego non moror,
 neque *quicquam* te curo iratum: minabor au-
 tem tibi sic: quoniam a me aufert Chryseidem
 Phoebus Apollo, hanc quidem ego cum nau-
 que mea, et meis fociis mittam: ego autem
 185 abducam Briseïdem pulcram-genas, ipse pro-
 fectus ad tentorium, tuum praemium: ut bene
 intelligas, quanto potentior sim te: vereatur
 vero et alius aequalem *se* mihi dicere, et com-
 parari coram.“

Sic dixit: Pelidae autem dolor ortus est, et
 ipsi cor in pectore virili bifariam deliberavit,
 190 vtrum ipsemet, ense acuto stricto a femore,
 hos quidem dimoueret, ipse autem Atridem in-
 terficeret; an iram sedaret, compesceretque
 furorem. Dum ille haec agitabat mente et ani-
 mo, trahebatque e vagina magnum ensen,
 195 venit Pallas coelitus: praemisera enim dea vl-
 nis - candida Iuno, ambos simul *ex* - animo
 amansque, curansque. Stetit autem a-tergo,
 et flava coma prehendit Peliden, soli apparens,
 aliorum vero nullus videbat. Obstupuit autem
 Achilles et retro conuersus est, statimque agno-
 200 vit Palladem Minervam; terribilesque ei oculi
 visi sunt: et ipsam compellans, verbis alatis
 allocutus est: „Cur hac, Aegiochi Iovis proge-
 nies, venisti? An vt iniuriam videas Agamem-
 nonis Atridae? Sed tibi edico, quod et perfe-
 205 ctum iri puto; sua superbia cito tandem ani-
 mam perdet.

Hunc autem rursus alloquuta est dea caeciliis-
oculis Minerua: „Veni ego sedatura tuam iram,
si modo parueris, coelitus; praemisit autem
me dea candidis-vlnis. Iuno, ambos simul ex
210 animo diligensque curansque. Sed age, dimitte
contentionem, neque enssem trahe manu: at ver-
bis quidem conuitiator, sicut acciderit. Sic enim
edico, quod et perfectum erit: aliquando tibi
vel ter totidem obtingent splendida dona, iniu-
riae causa huius: tu autem cohibe te, obtem-
peraueque nobis.“

215 Hanc autem respondens allocutus est pedi-
bus velox Achilles: „Oportet quidem vestrum,
dea, iussum obseruare, quantumvis sim animo
iratus: sic enim melius. Quisquis utique diis
obtemperauerit, magis et *illi* exaudiunt ipsum.“
Dixit, et argenteo manubrio impressit manum
220 grauem, retroque in vaginam condidit magnum
ensem, neque fuit inobediens verbo Mineruae;
haec autem ad coelum abiit, in domos aegi-
dem gestantis Iouis, ad deos alios.

Pelides autem iterum asperis verbis Atri-
den alloquutus est, et nondum cessabat ab ira:
225 „Vinolente, canis oculos habens, cor vero cer-
vi; neque vnquam in pugnam vna cum copiis
armari, neque ad insidias ire cum primoribus
Achiuorum, ausus es animo: hoc utique tibi
mors videtur esse. Certe multo *tibi* fructuo-
230 sius est, per exercitum latum Achiuorum dona
auferre *illius*, quicumque tibi contradixerit, po-
pulum atterens Rex, quandoquidem hominibus
nullius pretii imperas: certe enim, Atrida,

nunc postremo contumeliam fecisses. Verum
 tibi edico, atque insuper magnum iuramentum
 iuro, nae per hoc sceptrum, quod quidem
 235 nunquam folia et ramos producet, postquam
 semel truncum in montibus reliquit, neque re-
 pullulabit; circum enim ei ferrum delibrauit fo-
 liaque et corticem; nunc autem ipsum filii Achi-
 vorum in manibus portant iudices, qui vtiqve
 imperium a Ioue tenent; hoc autem tibi erit
 240 magnum iuramentum: certe aliquando Achillis
 desiderium inuadet filios Achiuorum vniuersos:
 his autem non poteris, dolens licet, opitulari;
 quando multi ab Hectore homicida morientes
 cadent: tu autem intus animum lacerabis ira-
 tus, quod fortissimum Achiuorum non hono-
 245 raris.“ Sic dixit Pelides; sceptrumque proiecit
 in terram aureis clauis distinctum: confedit au-
 tem ipse.

Atrides vero ex altera parte ira ardebat. In-
 ter eos igitur Nestor: snaviloquus surrexit, ar-
 gutus Pylionum orator, cuius etiam a lingua
 250 melle dulcior fluebat sermo. Ei iam duae qui-
 dem aetates articulata-voce-loquentium hominum
 praeterierant, qui cum ipso antea simul nutriti
 erant et vixerant in Pylo eximia, inter tertios
 autem iam regnabat. Qui illis prudens concio-
 natus est, et dixit: „O dii, certe magnus lu-
 255 ctus Achiuam terram inuadit. Certe laetabitur
 Priamus, Priamique filii, caeterique Troiani
 valde gaudebunt animo, si de vobis haec om-
 nia audierint decertantibus, qui quidem con-
 filio Danaïs antecellitis, et pugnando. Sed per-

fradeamini: ambo nempe iuniores estis me.
 260 iam enim aliquando ego et cum fortioribus,
 quam vobis, viris versatus sum, et nunquam
 me ipsi parui pependerunt. Non enim vnquam
 tales vidi viros, neque videbo, qualem Piri-
 thoumque, Dryantemque, ducem populorum,
 Caeneumque, Exadiumque, et diuinum Poly-
 265 phemum, Theseumque Aegidem, similem im-
 mortalibus. Fortissimi certe illi terrestrium nu-
 triti sunt virorum: fortissimi quidem erant, et
 cum fortissimis pugnabant, Centauris montico-
 lis, et terribiliter stragem *eorum* dederunt. At
 270 qui cum illis vixi e Pylo profectus, procul ex
 Apia terra; evocarunt enim ipsi; et pugnabam
 pro meis *quidem* viribus ego; illis autem nullus
 eorum, qui nunc homines sunt terrestres, se
 aequipararet; et tamen mea consilia audie-
 bant, obtemperabantque dicto. Verum obedite
 275 et vos; quandoquidem obedire melius. Neque
 tu ab isto, quantumvis praestans, auferas puel-
 lam, verum sine, vt ei primum dederunt prae-
 mium filii Achiuorum: neque tu, Pelide, velis
 contendere regi contra: quia nunquam *vllus*
 similem, *atque hic*, fortitus est honorem scep-
 triger rex, cui vtique Iupiter dignitatem *hanc*
 280 dedit. Si autem tu fortior es, deaque te ge-
 neravit mater: at hic potentior est, quia plu-
 ribus imperat. Atride, tu autem compesce tu-
 am iram: verum, ego ipse supplico tibi, vt in
 Achillem deponas iram, qui magnum omnibus
 propugnaculum Achiuis est belli mali.“
 285 Hunc autem vicissim-alloctus est rex Agamem-

non: „Sane haec omnia, senex, conuenienter dixisti;
verum hic vir vult supra omnes esse alios; in om-
nes dominari vult, omnibusque imperare, et om-
nibus praeesse: in quibus minime ei obtemperatu-
290 rum me esse constitutum apud me habeo. Quod
si ipsum bellicosum fecerunt dii semper existentes,
an propterea ipsi permittunt contumelias loqui?“

Huic autem interpellato-sermone respondit
nobilis Achilles: „Certe timidusque et nullius
pretii vocari debeam, si vtique tibi in omni re
295 cessero, quamcunque dixeris. Aliis sane haec
impera; nec enim mihi praecipias; non enim
ego amplius *me* tibi obtemperaturum aio. Aliud
autem tibi dicam, tu vero in praecordiis tuis
conde: Manibus quidem non ego pugnabo
causa puellae, neque tecum, neque cum alio
quouis, quum a me aufertis, quod dedistis:
300 aliarum autem rerum, quae mihi sunt velocem
apud nauem nigram, harum vtique nihil aufe-
res abripiens, inuito me. Quin age, fac peri-
culum; vt cognoscant et isti: statim tibi san-
guis niger fluet circa lanceam.“

305 Sic hi contrariis contendentes verbis sur-
rexerunt; solueruntque concionem apud naues
Achiuorum. Pelides quidem ad tentoria et na-
ues aequales abiit, cumque Menœtiade et suis
fociis; Atrides autem nauem velocem in mare
deduxit, et in *eam* remiges elegit viginti, in-
310 que *eam* hecatomben imposuit deo; insuper
vero Chryseïdem pulcras genas habentem col-
locauit ducens; dux autem incendit sapiens
Vlysses. Hi quidem deinde, cum conscendisset

sens, innaugabant humidias vias. Exercitum autem Atrides lustrari iussit. Illi igitur lustrabantur, et in mare sordes proiciebant; sacrificabantque Apollini perfectas hecatombas taurorum et caprarum, iuxta litus maris infructuosi: nidor autem ad coelum ibat circumfusus fumo.

Sic hi quidem haec operabantur per exercitum: neque Agamemnon cessabat a contentione, quam primum minatus fuerat Achilli. Sed is Talthybiumque et Eurybatem affatus est, qui ipsi erant praecones et seduli ministri: „Abite ad tentorium Pelidae Achillis, manu prehensam adducite Briseïdem pulcris-genis. Quod si non dederit, ego ipse auferam, veniens cum pluribus: quod illi et acerbius erit.“ Sic dicens, praemisit; aspectum autem sermonem addidit *in mandatis*. Hi itaque inuiti iuerunt iuxta litus maris infructuosi: Myrmidonum vero ad tentoriaque et naues peruenerunt. Illum autem inuenerunt apudque tentorium et nauem nigram sedentem: neque fane hos intuitus laetatus est Achilles. Hi quidem timidi, et reuerentes Regem, stabant, neque ipsum alloquebantur, nec interrogabant. Sed is cognouit suis in mentibus, dixitque: „Saluete praecones, Iouis nuncii, atque etiam hominum: propius accedite; nihil mihi vos culpandi, sed Agamemnon, qui vos misit Briseïdis causa puellae. Verum age, generose Patrocle, educ puellam, et ipsis trade, ut abducant: ipsi autem testes sunt *iniuriae* coram diis beatis, coramque mortalibus hominibus, et coram rege immiti. Sin vero

vnquam posthac opus me fuerit ad foedam internecionem depellendam ab aliis: — certe enim ille perniciosus consiliis furit, neque omnino potest circumspicere simul praesentia et futura vt sibi apud naues salui pugnent Achiui.“

- 345 Sic dixit: Patroclus autem caro paruit sodali, eduxitque tentorio Briseïdem pulcris-genis, et tradidit abducendam: illi autem redibant ad naues Achiuorum: atque inuita vna cum his mulier ibat. Sed Achilles lacrymans, a so-
- 350 ciis statim seorsum secedens confedit littus ad maris cani, inspicieus nigrum pontum. Multa autem matri dilectae supplicauit, manus porrigens: „Mater, quandoquidem me peperisti brevis aevi futurum, honorem saltem mihi debebat Olympius tribuere, Iupiter altitonans; nunc autem neque me tantillum quidem honorauit;
- 355 certe enim me Atrides late-dominans Agamemnon contumelia affecit:prehendens enim habet praemium, ipse cum abstulerit.“

Sic dixit lacrymas fundens. Hunc autem audiuit veneranda mater, sedens in fundo maris apud patrem senem: raptimque emerfit e

360 cano mari, velut nebula; et ante ipsum sedit lacrymas-fundentem, manuque ipsum demulsit, et verba fecit, et compellauit: „Fili, quid fles? Quis vero tibi mentem inuasit moeror? dic; ne celes animo; vt sciamus ambo.“

Hanc autem grauitersuspiciens allocutus est

365 pedibus velox Achilles; „Nosti: cur tibi haec scienti omnia dicam? Iuimus in Theben sacram urbem Ectionis, hancque diripimus; et ad-

duximus huc omnia: et haec quidem bene diviserunt inter se filii Achiuorum, elegerunt autem Atridae Chryseïdem puloris-genis. Chryses vero postea sacerdos longe-iaculantis Apollinis venit ad veloces naues Achiuorum aere-loricatorum, redemturusque filiam, ferensque infinitum pretium-redemptionis, infulamque habens in manibus longe-iaculantis Apollinis aureo cum sceptro; et supplex oravit omnes Achiuos, Atridas vero inprimis, duos duces populorum. Tunc alii quidem omnes comprobant Achiui, reuerendumque esse sacerdotem, et splendidum accipiendum pretium; at non Atridae Agamemnoni placuit animo; sed contumeliose dimisit, et minacem sermonem addidit. Iratus itaque senex retro abiit; hunc autem Apollo precantem exaudiuit, quoniam valde illi carus erat; misit itaque in Argiuos malam sagittam; populi vero moriebantur alii super alios; ibantque spicula dei *emissa* quoquo-versus per exercitum latum Achiuorum. Nobis autem vates peritus in concione narrabat vaticinia Apollinis. Tum statim ego primus hortabar deum placare. Atridem vero deinde iracepit; statimque exurgens minans eloquutus est dictum, quod utique et effectum est. Illam quidem enim cum naui veloci nigris-oculis Achiui ad Chrysen deducunt, feruntque donaria deo: at *mihi* iam nuper e tentorio iuerunt praecones abducentes puellam Brisei; quam mihi dederant filii Achiuorum. Sed tu, siquidem potes, auxiliare filio tuo. Profecta ad

coelum Iouem precare, si vnquam vtique ali-
 395 quid vel dicto iuisti cor Iouis, vel etiam fa-
 cto: saepe enim te patris in aedibus audiui
 gloriantem, quum dicebas, ab atras-nubes-co-
 gente Saturnio Iolam te inter immortales indi-
 gnam perniciem auertisse, quando ipsum colli-
 400 gare coelestes voluerunt alii, Iunoque et Nep-
 tunus, et Pallas Minerva: sed tu eum, quum
 accessisses, dea, liberaasti a vinculis, statim
 Centimanum vocans in excelsum Olympum,
 quem Briareum vocant dii, homines autem om-
 nes Aegaeonem; is enim viribus suo patre
 405 *Urano*, praestantior. Qui porro apud Satur-
 nium confedit ferocia elatus. Hunc vtique ex-
 horruerunt immortales dii, neque *Iouem* am-
 plius ligauerunt. His nunc illi in memoriam
 reuocatis affide, et prehende genua, si quo
 410 modo velit Troianis auxiliari, hos vero apud
 puppes et ad mare conglobare Achiuos dum
 caeduntur, vt omnes fruantur rege, sentiat au-
 tem Atrides late-dominans Agamemnon suam
 culpam, quod fortissimum Achiuorum non ho-
 nore mactauit.“

Huic autem respondit deinde Thetis, lacry-
 mas-effundens: „Heu, fili mi, cur te enutriui,
 415 quem malo fato peperii? O vtinam apud naues
 sine lacrymis et illaesus sederes; quoniam tibi
 aeuum, in breue, neque valde diu futurum;
 nunc autem simul et cito-moriturus, et aerumno-
 sus supra omnes es: idcirco te malo fato pepe-
 ri in aedibus. Hoc tamen nuntiatura mandatum
 420 Ioui gaudenti-fulmine vado ipsa in Olympum

valde niuosum, si moueatur forte. Sed tu quidem nunc, nauibus assidens velocibus, irascere Achivis, bello autem abstine omnino. Iupiter enim ad Oceanum inter praeclaros Aethiopes hesternus abiit ad conuiuium, diique simul omnes sequuti sunt. Duodecima autem rursus veniet in coelum; et tunc postea vadam Iouis ad aere-fundatam domum, et ipsius genibus advoluar, et eum permotum iri spero.

Sic vtique locuta abiit; illum autem reliquit ibi iratum in animo, *propter* mulierem eleganter-cinctam, quam vtique vi ab inuito abstulerant. Sed Vlysses in Chrysen peruenit, ducens sacram hecatomben. Hi autem quando portum valde profundum intrauerant, vela quidem legerunt, posueruntque in naui nigra; malum autem receptaculo suo admouerunt, rudentibus demissum statim; ipsamque in stationem protraxerunt remis, ancorasque iecerunt, ac retinacula alligauerunt. Et ipsi autem exierunt in littus maris; et hecatomben exposuerunt longe-iaculanti Apollini. Dein et Chryseis naui exiuit pontigrada. Hanc quidem postea ad altare ducens sapiens Vlysses, patri caro in manibus posuit, et ipsum, allocutus est: „O Chryse, misit me rex virorum Agamemnon, filiamque tibi vt ducerem, Phoeboque sacram hecatomben sacrificarem pro Danais; vt placemus deum, qui modo Argiuis acerbissimas curas immisit.“

Sic locutus, in manibus posuit. Ille autem accepit gaudens filiam dilectam; hi vero con-

Hom. Il. Vol. III. B

festum Deo splendidam hecatombem ordine statuerunt aedificatum-pulcre circa altare, manusque deinde lauarunt, et molas sustulerunt.
 450 His autem Chryses alta voce precabatur, manibus sublatis: „Audi me, argenteum-arcum habens, qui Chrysen tuens, Cillanque eximiam, Tenedoque potenter imperas: iam quidem aliquando me antea exaudisti precantem; honorasti quidem me, valde autem afflixisti exercitum
 455 Achaeorum: itidem et nunc mihi hoc perfice votum, iam nunc a Danaïs indignam pestem remoue.“ Sic dixit orans; hunc vero exaudivit Phoebus Apollo.

Caeterum postquam precati sunt, et molas proiecerunt; *cervicem* retro egerunt quidem
 460 primum, et iugularunt, et excoriarunt, femoraque excrucerunt, adipeque cooperuerunt, postquam duplicauerant; super ipsis autem frustra cruda posuerunt. Adolebat autem ea super lignis fissis senex; et insuper nigrum vinum libabat; iuvenesque, secus illum, tenebant verua in quinque micrones fissa manibus. Tum, postquam femora exusta erant, et viscera gustarant, minuta-
 465 tum dein secuerunt caetera, et verubus transfixerunt, passaruntque scite, detraxeruntque omnia. Atque ubi cessarunt ab opera, appararuntque convivium, conuiuati sunt; neque quicquam animus indiguit cibo aequaliter distributo. Porro postquam potus et cibi desiderium exemerant,
 470 pueri quidem crateras coronarunt vino; distribueruntque omnibus, auspicando, *praebitis* poculis. Illi igitur totum diem cantu deum plac-

bant, laetum canentes paeonem, iuuenes Achivorum, cantu celebrantes longe iaculantem *Apollinem*: ille autem animo delectabatur audiens.

475 Quando vero sol occidit, et tenebrae supervenerunt, utique tunc dormiuerunt iuxta retinacula navis. Quando autem mane-genita apparuit rosea-digitos Aurora, tunc deinde re-
vecti sunt ad amplum exercitum Achivorum. His porro secundum ventum misit longe-iaculans

480 Apollo. Illi vero malum erexerunt, velaque alba panderunt; ventus autem flatu-implevit medium velum, circumque fluctus carinam ater valde resonabat, naui eunte; haec itaque currebat per fluctum conficiens vias. Ac postquam venerunt ad exercitum latum Achivorum;
485 navem quidem hi nigram in continentem subdu-
xerunt, alte super arenas, phalangasque longas subtenderunt: ipsi autem sparsi sunt per tentoriaque nauesque.

Verum iram, fouit, nauibus assidens velocibus, generosus Pelei filius pedibus velox Achilles, neque vnquam in concionem prodiit viros conspicuos reddentem, neque vnquam in praelium; sed macerabat suum cor, illic manens; desiderabat autem clamoremque pugnamque. At
490 quando iam ex illo duodecimus erat dies, tum utique ad Olympum redibant dii semper existentes omnes simul, Iupiterque praeibat. Thetis
495 autem non oblita est mandatorum filii sui, sed emerlit ex vnda maris, matutinaque conscendit in magnum coelum Olympumque. Inuenit au-

tem late-sonantem Saturnium seorsum sedentem
 ab aliis in summo vertice multa-ocumina-ha-
 500 bentis Olympi. Et ante ipsum sedit, et pre-
 hendit genua sinistra; dextraque mento pre-
 hensio, supplicans allocuta est Iouem Satur-
 nium regem: „Iupiter pater, si vnquam reuera
 te inter immortales iuui, vel dicto, vel re;
 505 hoc mihi perface votum: *Vlciscendo* honora
 mihi filium, qui brenissimae vitae prae caeteris
 est; sed ipsum nunc rex virorum Agamemnon
 contumelia-affecit: ereptum enim habet prae-
 mium ipse abripiens. At tu ipsum vlciscere,
 Olympie, sapientissime Iupiter; tamdiu autem
 510 Troianis para victoriam, donec Achiui filio meo
 satisfecerint affecerintque eum *debito* honore.“
 Sic dixit. Hanc autem nihil allocutus est nubes-
 cogens Iupiter, sed tacitus diu sedit. Thetis
 vero, ita vt apprehenderat genua, sic tenebat
 inhaerens, et rogabat secundo iterum: „Vere
 515 iam mihi promitte, et annue, vel abnue; quo-
 niam non tibi inest timor; vt bene sciam, quan-
 to ego inter omnes contemtissima Dea sim.“

Hanc autem grauiter suspirans allocutus est
 nubes-cogens Iupiter: „Sane odiosa res, quum
 me in offensionem impelles Iunoni, quando
 520 me lacessierit contumeliolis verbis. Atqui illa
 et temere mecum semper inter immortales Deos
 rixatur; atque me dicit in pugna Troianis au-
 xiliari. Sed tu quidem nunc abi, ne te videat
 Iuno; mihi autem haec erunt curae, vt perfici-
 am. Verum age, tibi capite annuam, vt si-
 525 dem habeas. Hoc enim a me inter immortales

maximum signum: non enim *promissum* meum
 reuocabile, neque fallax, neque infectum,
 quodcunque capite annuero.“ Dixit, et nigris
 superciliis annuit Saturnius, ambrosiae vero
 comae concussae sunt regis a capite immortalis;
 530 ac magnum tremefecit Olympum. Illi re sic
 deliberata discesserunt; haec quidem deinde in
 mare defiliit profundum e splendido Olympo;
 Iupiter autem *reduxit* in suam domum. Diis vero
 simul omnes assurrexerunt ex sedibus, sui pa-
 tris in occursum; neque quisquam sustinuit
 535 manere *in sede* eo accedente, sed obuii stete-
 runt omnes.

Sic hic quidem illic resedit in solio; neque
 ipsum Iuno ignorauit, conspicata, quod con-
 tulerat cum eo consilia argenteos-pedes-ha-
 bens Thetis, filia marini senis. Statim *itaque*
 540 conuitiis Iouem Saturnium allocuta est: „Quis
 vero tecum, dolose, deorum contulit consilia?
 Semper tibi gratum est, a me seorsum agenti,
 clandestina *consilia* ineuntem statuere: ne-
 que vnquam mihi lubens sustines dicere rem,
 quam animo agitaueris. Huic autem re-
 spondit deinde pater hominumque deorumque:
 545 Iuno, ne, quaeso, omnia mea sperato consilia
 te scituras: *difficilia cognita* tibi erunt, vxor
 quamuis *mea* sis: sed quod quidem par *faerit*
 audire, nullus: utique neque deorum prior
 hoc sciet, neque hominum. Quod autem
 ego seorsum a diis voluero animo concipere;
 550 ne tu haec singula interroga, neque perscru-
 tare.“

Huic autem respondit postea magnos oculos
 habens veneranda Iuno: „Seuerissime Saturnie,
 quale verbum dixisti? Et omnino te antea ne-
 que interrogavi, neque perscrutor: sed admo-
 dum imperturbatus ea consultas, quaecumque vis.
 555 Nunc autem valde timeo animo, ne te induxerit
 argenteos-pedes-habens Thetis, filia marini senis.
 Mutatuna enim tibi assedit, etprehendit genua.
 Cui te suspicor annuisse, certe fore, ut Achillem
 in honorem restituas, perdas autem multos ad
 naues Achivorum.“

560 Huic autem respondens dixit nubes-cogens
 Iupiter: „Improba, semper quidem suspicaris,
 nec te lateo; proficere, tamen nihil poteris, sed
 animo ingrata magis eris meo; hoc autem tibi
 acerbius erit. Si vero ita hoc habet, ut tu
 suspicaris, mihi ita constitutum erit, ut volo.
 565 Verum tacita sede, meoque obedi monito; ne
 tibi non auxilio sint, quotquot dii sunt in Olympo,
 aduersus me inuadentem te, quando tibi inui-
 ctas manus iniecerō.“


Sic dixit: timuit autem magnis-oculis vene-
 randa Iuno; et tacita sedit, suo animo com-
 570 presso. Ingemuerunt autem, per domum Iouis,
 dii coelicolae. „Elisce autem Vulcanus inclitus-
 artifex exorsus est dicere, matri dilectae grati-
 ficans, candidas-ulpas habenti Iunoni: „Certe
 pessima res haec erit; nec amplius tolerabilis,
 si quidem vos gratia mortalium contenditis hoc
 575 modo, interque deos tumultum excitatis; ne-
 que vlla conuiuii boni erit voluptas, quoniam
 deteriora obtinent. Matrem autem ego admo-

neo, et ipsam licet intelligentem; patri caro obsequium praestare Ioui; ne iterum iurget pater, et nobis conuiuium conturbet. Si enim vellet Olympius fulminator; ex sedibus *omnia* deturbare, ille fane longe potentissimus est. At tu hunc verbis demulceto molibus; statim deinde placidus Olympius erit nobis.“ Sic dixit: et surgens, poculum duplex rotundum matri dilectae in manibus posuit; et ipsam allocutus est: „Tolera, mater mea, et sustine, moesta quamvis sis; ne te, tam caram *mihi*, *his* oculis videam verberatam; tunc utique non potero, quantumvis dolens, iuuare; difficilis enim Olympius, cui resistatur. Iam enim me et alias adiuuare studentem deiecit, pede prehensum, de limine diuino; totam autem diem ferebar; vnaque cum sole occidente decidi in Lemno; parum autem iam animae inerat; ibi me Sinties viri statim exceperunt cadentem.“

595 Sic dixit: risit autem dea candidas vlnas habens Iuno; subridensque a filio accepit manu poculum. At ille caeteris diis a dextra-exorsus omnibus fundebat dulce nectar ab cratere hauriens. Immensus autem excitatus est risus
600 beatis diis, ut viderunt Vulcanum per aedes ministrantem.

Sic tunc totum diem vsque ad solem occidentem conuiuati sunt; neque quicquam animus indiguit dapibus aequalibus, nec cithara perpulcra, quam tenebat Apollo, Musisque,
605 quae canebant alternantes voce pulcra. Caeterum postquam occidit splendida lux solis, hi

quidem decubitori abierunt domum unusquisque,
vbi singulis domum inclitus utroque-pede-clau-
dus Vulcanus fecerat solertibus praeoordiis:
Iupiter autem ad suum lectum abiit Olympius
610 fulgurator, vbi antea dormiebat, quando ipsum
dulcis somnus inuaderet; illic dormiuit cum
ascendisset; iuxtaque, auream - folium - habens
Iuno.



I L I A D I S

LIBER II.

Caeteri quidem diique et homines bellatores
curules dormiebant totam noctem; Iouem au-
tem non tenebat dulcis somnus, verum is an-
xie-cogitabat animo, vt Achillem in honorem
restitueret, perderetque multos ad naues Achi-
5 vorum. Hoc autem ei in animo optimum vi-
sum est consilium, mittere ad Atridem Aga-
memnonem perniciosum Somnium; et id com-
pellans, verbis alatis allocutus est: „Vade, age,
perniciosum Somnium, celeres ad naues Achi-
vorum: ingressus in tentorium Agamemnonis
10 Atridae, omnia valde accurate nuntia, sicut
mando: armare ipsum iube comatos Achiuos
cum omnibus copiis; nunc enim capiat urbem
latas vias habentem Troianorum; non enim
amplius diuerse coelestes domos habentes im-
15 mortales sentiunt; inflexit enim omnes Iuno
supplicans; Troianis autem mala impendent.“

Sic dixit: iuit autem Somnium, postquam
sermonem audiuit; protinusque peruenit cele-
res ad naues Achiuorum, Iuit vtique ad Atri-
dem Agamemnonem; hunc vero deprehendit
dormientem in tentorio; circumque dulcis fufus
20 erat somnus. Stetit autem supra caput, Neleio

filio similis, Nestori, quem maxime senum honorabat Agamemnon: Huic se cum assimilavisset, eum *ita* alloquebatur diuinum Somnium: „Dormis, Atrei fili, bellicosi, equum-domitoris? non oportet per totam noctem dormire principi-
 25 pem virum, cui populi que sunt commissi, et tanta curae sunt. Nunc vero mihi mentem adhibe ocyus; Iouis enim tibi nuntius sum, armare te iussit comantes Achiuos cum omnibus copiis; nunc enim capias urbem latas vias habentem
 30 Troianorum; non enim amplius diuerse coelestes domos habentes immortales sentiunt; inflexit enim omnes Iuno supplicans; Troianis autem mala impendent a Ioue. Sed tu tuo tene animo, neque te obliuio capiat, quando te dulcis somnus dimiserit.

35 Sic quum dixisset, abiit; illumque reliquit ibi ea cogitantem animo, quae non effectum erant habitura: putauit enim capturum se Priami urbem die illo, stultus; neque ea sciebat, quae Iupiter scilicet moliebatur. Erat enim insuper
 40 impositurus doloresque suspiriaque Troianisque et Danaïs per acres pugnas. Experrectus igitur est ex somno; diuinaque ei *adhuc* circumfusa erat vox. Sedit autem attractus, mollemque induit tunicam, pulcram, novam: circaque magnum
 sibi iecit pallium: pedibus item sub nitidis ligauit
 45 pulcra calceamenta; circumque humeros suspendit ensen argenteis-clauis; prehenditque sceptrum paternum, incorruptum semper; cum quo iuit ad naues Achiuorum aere-loricatorum.

Aurora quidem dea conscendit magnum
Olympum, Ioui lumen nuntiatura et aliis im-
50 mortalibus: at ille praeconibus argutis-vocibus
praecepit, conuocare ad consilium comantes
Achiuos. Hi quidem conuocarunt, illi autem
frequentes affuerunt valde celeriter. Consulta-
tionem vero primum magnanimorum sedere iussit
Senum, Nestoream apud nauem Pylo-nati re-
55 gis: quos ille cum coëgisset, prudentem strue-
bat consultationem: „Audite, amici, diuinum
mihi in somnis venit Somnium, dulcem per
noctem; maxime vero Nestori nobili, forma-
que, staturaque corporisque habitu, simillimus
erat. Stetit autem supra caput, et ad me ver-
60 ba fecit: Dormis, Atrei fili, bellicosi, equum-
domitoris? non oportet totam noctem dormire
principem virum, cui populique commissi sunt,
et tanta curae-sunt. Nunc vero mihi mentem
adhibe ocyus; Iouis enim tibi nuntius sum, qui
de te, *quanquam* distans, valde sollicitus est, et
65 te miseratur. Armare te iussit comantes Achi-
vos cum omnibus copiis; nunc enim capias
urbem latas-vias-habentem Troianorum; non
enim amplius diuerse coelestes domos habentes
immortales sentiunt; inflexit enim omnes
Iuno supplicans; Troianis vero mala im-
70 pendent ab Ioue. Sed tu tuo tehe animo.
Sic illud loquutum abiit avolans; meque iu-
cundus somnus reliquit. Verum agite, si quo
modo armemus filios Achiuorum. Primum
autem ego verbis tentabo, quatenus fas est,
et fugere cum navibus multorum-transfrorum

75 inbebo : vos autem aliunde alius cohibete verbis."

Ille quidem sic loquutus, confedit. Inter illos autem surrexit Nestor, qui Pyli rex erat arenosae, qui ipsis prudens concionatus est, et dixit: „O amici, Argiuorum ductores et principes, siquidem aliquis somnium Achiuorum alius dixisset, mendacium diceremus, et auerfaremur admodum. Nunc autem vidit is, qui se longe praestantissimum in exercitu profitetur esse. Verum agite, si quo modo armemus filios Achiuorum."

Sic loquutus, concilio incepit excedere. 85 Hi autem surrexerunt, parueruntque pastori populorum, sceptrigeri reges; accurrebant autem *interea* copiae. Sicut gentes eunt apum confertarum, e petra caua semper recens venientium, in modum autem racemi volant super 90 per floribus vernis, et aliae hac confertim volant, aliae illac: sic horum gentes multae a nauibus et tentoriis littus ante immensum procedebant ordine turmatim ad concionem; interque ipsos Fama increbescerebat, incitans ire, 95 Iovis nuntia. Hi itaque congregati erant; tumultuabatur autem concio, subtusque gemebat terra, populis confidentibus; clamorque inconditus erat. Nouem autem ipsos praecones vociferantes cohibebant, ut aliquando a clamore desisterent, et Iovis alumnos reges audirent. Vix tandem resedit populus, cohibebaturque in 100 sedibus, cessantes a clamore: quum rex Agamemnon surrexit, sceptrum tenens; quod Vul-

canus labore-fabricauerat. Vulcanus quidem
dedit Ioui Saturnio Regi: sed Iupiter dedit in-
ternuntio Argicidae; Mercurius autem rex de-
105 dit Pelopi auriganti; ac rursus Pelops dedit
Atreo pastori populotum; Atreusque mo-
riens reliquit diuiti-pecorum Thyestae; ac rur-
sus Thyestes Agamemnoni reliquit gestandum,
vt multis insulis et Argo omni imperaret. Hoc
110 ille nixus, verba alata dixit: „O amici heroës
Danai, famuli Martis, Iupiter me valde Satur-
nius malo irretiuit graui; saeuus, qui antea
quidem mihi promisit et annuit, Jlio exciso
bene munito, *me* rediturum: nunc vero ma-
115 lam fraudem struxit, et me iubet inglorium
Argos redire; postquam multum perdidit popu-
lum. Ita scilicet Ioui videtur praepotenti pla-
citurum esse, qui iam multarum urbium demo-
litus est vertices, et adhuc etiam demohetur:
eius enim potentia est maxima. Turpe enim-
120 vero hoc erit etiam posteris auditu, incassum
adeo talem tantumque exercitum Achiuorum
irritum bellum gerere, et pugnare cum viris
paucioribus: exitus tamen nondum vllus apparet.
Si enim quidem velimus Achiuique Troianique,
125 foedere fido percusso, numerari vtrique; Tro-
ianos quidem legere, ciues quotquot sunt; nos
autem ~~in~~ decurias disponamur Achiui, Troia-
norumque viros singulos habeamus, qui vinum
fundant; multae vtique decuriae indigerent po-
cillatore. *In* tantum ego aio plures esse filios
130 Achiuorum Troianis, qui habitant in vrbe.
Sed auxiliares multis ex ciuitatibus hastas-vi-

brantes viri sunt, qui me valde impediunt, et non sinunt volentem Troiae expugnare bene habitatum oppidum. Nouem utique praeterierunt Iouis magni anni, et iam tigna computruerunt nauium, et funes disoluti sunt: et nostrae utique vxores, et infantes liberi sedent in aedibus expectantes: nobis autem opus frustra infectum, cuius gratia huc venimus. Sed
 140 agite, ut ego dixero, pareamus omnes: redeamus cum nauibus dilectam in patriam terram: non enim iam Troiam capiemus latas-vias-habentem.“

Sic dixit. His autem animum in pectoribus commouit, omnibus inter multitudinem, quicunque non consilium audiuerant. Mota est
 145 vero concio, ut fluctus ingentes maris Pelagi Icarii; quos quidem Eurusque Notusque commouit, cum irruerit patris Iouis ex nubibus. Sicutque quum mouerit Zephyrus ingentem segetum campum, veniens, rapidus superne ingruens, et *seges* inclinat se *cum* spicis; sic horum tota concio mota est. Alii autem fremitu
 150 militari ad naues ruebant; a pedibus vero subter puluis stabat excitatus; alii vero alios adhortabantur, ut prehenderent naues, et traherent in mare vastum; alueosque expurgabant. Clamor autem in coelum iuit. domum prope-
 rantium; subtrahebantque phalangas nauibus.

155 Tunc sane Argiuis praeter-fatum reditus contigisset, nisi Mineruam Iuno sermone affata fuisset: „Papae, Aegiochi Iouis filia indomita, sicine vero domum, dilectam in patriam ter-

ram, . . . Argiui redibunt super lata dorſa maris?
 160 Gloriam autem Priamo, et Troianis reliquerint
 Argiuam Helenam; cuius gratia multi Achiuo-
 rum ad Troiam perierunt, dilecta procul a
 patria terra? Verum abi nunc ad populum
 Achiuorum aere-loricatorum, tuisque lenibus
 165 verbis cohibe virum quemque, nec ſine naues
 in mare trahere, quae hinc et inde impelluntur
 remis.“

Sic dixit; nec non paruit dea caeſis-oculis
 Minerua. Descendit itaque ab Olympi vertici-
 bus concitata; raptimque venit veloces ad na-
 ves Achiuorum: inuenit deinde Vlyſſem Ioui
 170 conſilio parem, ſtantem; neque hic nauem
 bonis a tranſtris inſtructam nigram attingebat,
 quia ipſum dolor corde et animo inuaſerat.
 Prope igitur ſtans alloquuta eſt caeſis-oculis
 Minerua: „Generoſe Laertiade, ſolertiſſime
 Vlyſſe, ſiccine vero domum, dilectam in pa-
 175 triam terram, abibitis, in naues multa tranſtra
 habentes irruentes? Gloriam autem Priamo et
 Troianis reliqueritis, Argiuam Helenam, cuius
 gratia multi Achiuorum ad Troiam perierunt,
 dilecta procul a patria terra? Verum abi nunc
 180 ad copias Achiuorum, neque ceſſa; tuisque
 blandis verbis cohibe virum quemque, neque
 ſinas naues in mare trahere, quae vtrinque im-
 pelluntur remis.“ Sic dixit: hic autem intel-
 lexit deae vocem loquentis; tendebatque curre-
 re, laenamque abiecit: illam vero ſuſtulit prae-
 co Eurybates Ithacenſis, qui eum ſequabatur.
 185 Ipſe autem Attridae Agamemnoni obuius veniens,

sumsit ab eo sceptrum paternum incorruptum
 semper, cum quo iuit per naues Achiuorum
 aere-loricatorum. Quemcunque quidem, seu
 regem, seu primarium virum inueniret, hunc
 190 blandis verbis detinebat adstans: „Vir optime,
 non te decet, timidum vti, trepidare; quin
 ipse et sede, et alias sedere fac copias. Non-
 dum enim certo scis, qui animus Atridae: nunc
 quidem explorat mentes vestras, mox autem vl-
 cificetur filios Achiuorum. In concilio enim
 195 non omnes audiuimus quid dixerit. *Euen-*
dum igitur, ne iratus afficiat aliquo malo filios
 Achiuorum. Ira enim grauis est, Iouis-alumni
 regis; honor autem ab Ioue est, diligitque ipsum
 prouidus Iupiter.“ Quemcunque vero pleba-
 ium virum videret, vociferantemque offenderet,
 hunc sceptro percutiebat, increpitabatque voce:
 200 „Improbe, quiete sede, et aliorum dicta audi,
 qui te praestantiores sunt; tu autem imbellis et
 inualidus es, neque vnquam in bello aestima-
 tus, neque in concilio. Non quidem vilo pa-
 cto omnes regnabimus hic Achiui. Non bo-
 num, multorum principatus; vnus princeps esto,
 205 vnus rex, cui dedit, filius Saturni versuti scep-
 trumque et iura, vt ipsis dominetur.“

Sic ille imperatorem agens dirigebat exerci-
 tum. Illi autem ad concilium rursus ruebant,
 a nauibus et tentoriis, cum tumultu: sicut cum
 210 fluctus-multum strepentis maris. littore magno
 fremit, resonatque pontus. Ac caeteri qui-
 dem sedebant; tenebantque sedes. Therfites
 autem adhuc solus blaterans tumultuabatur, qui

dicta animo suo et scurrilia et multa tenebat,
ad temere, ac non prout decebat, exprobrandum
215 regibus, . verum, quodcumque ei videretur ridi-
culum Argiuis fore. Turpissimus autem vir ad
Ilium venerat; strabo erat, claudusque altero
pede; et ipsius humeri gibbi, in pectus con-
tracti; at superne acutus erat capite, rarum
220 vero supra spatium erat capillamentum. Inimi-
cissimus autem Achilli maxime erat et Vlyssi;
his enim *praecipue* conuiciari solebat. Tum vero
Agamemnoni nobili stridule clamans dicebat
probra; huic itaque Achiui vehementer irati
erant, et indignabantur animo. At hic alte vo-
ciferans, . Agamemnonem increpabat sermone:
225 „Atrida, quam ob rem quereris, aut *qua re* in-
diges? Plena tibi aere tentoria, multae et mu-
lieres sunt in tentoriis selectae, quas tibi Achi-
vi *omnium* primo damus, cum urbem ceperi-
mus. An adhuc et auro indiges, quod quis as-
230 ferat Troianorum equum-domitorum ex Ilio,
pro filio redemptionis-pretium, quem ego vin-
ctum duxero, vel alius Achiuorum? Aut mulierem
iuuenem, cum qua consuescas amore, quamque
ipse seorsum detineas? Minime quidem decet
eum, qui princeps sit, mala infligere filiis Achi-
235 vorum. O imbelles, ignavia probra, Achiuae,
non amplius Achiui. Domum cum navibus re-
deamus; hunc vero sinamus isthic ad Troiam
praemia concoquere; ut sciat, num in aliquo
ei et nos adiumento sumus, an non: qui etiam
240 nunc Achillem, se multo fortiprem virum, con-
tumelia affecit; ereptum enim habet eius munus

honorarium, quod ipse vi abstulit. Enimuero non Achilli bilis est in praecordiis, sed locors ille est; alioqui enim, Atrida, nunc postrepum iniurius fuisses."

Sic dixit, conuicians Agamemnoni, pastori populorum; Therfitēs: huic autem cito adfuit 245 nobilis Vlysses, et ipsum torue iatuitus duro increpauit sermone: „Therfite loquacissime, volubili lingua quamquam sis concionator, desine, neque velis solus conuiciari regibus: non enim ego, quam tu sis, censeo, imbelliorem mortalem alium esse, quotquot cum Atridis ad Ilium 250 venerunt. Quare ne reges in ore habens concioneris, neu ipsis probra facias, nec reditum opportune captes *ad id*. (Nondum plane scimus quomodo futurae sint hae res; vtrum bene, an male, redituri simus filii Achiuorum.) Propterea nunc Atridae Agamemnoni, pastori populorum, 255 sedes iacens conuicia; quia si valde multa dant heroēs Danaī; tu vero maledictis irritans concionaris. Sed tibi edico, quod et perfectum erit: Sicubi iterum te insanientem deprehendero, sicut iam hic, ne amplius de 260 inceptis Vlyssi caput super humeros sit, neque posthac Telemachi pater vocer, si non ego, te comprehenso, tuas quidem vestes exuero, laenaeque et tunicam, quaeque pudenda contegunt, ipsum autem te flentem veloces ad naues demiseri caesum, e concione duris verberibus."

265 Sic dixit, sceptroque tergum atque humeros, percussit; ille vero intorquebat se; verberaque ei exciderunt lacrymae; vibexque cruenta

in dorso exorta est, sceptro ab aureo; ipse
 tamen sedit, timuitque, dolensque vultu foe-
 270 do, absterfit lacrymas. Illi autem, quamvis
 moesti, super eo suauiter riserunt. Sic autem
 aliquis dicebat, intuens propinquum alium:
 „Dii boni, certe plurima Vlysses bona fecit,
 consiliaque inchoans bona, praeliumque in-
 struens: nuno vero hoc sane multo optimum
 275 inter Argiueos fecit, qui hunc conuiciatorem
 contumeliosum coërcuit a garrulitate. Nequa-
 quam certe ipsum iterum stimulat animus prae-
 ferox obiurgare reges contumeliosis verbis.“

Sic dixerunt multitudo. Sed urbium vastator
 Vlysses surrexit sceptrum tenens: (iuxtaque cae-
 280 sis oculis Minerua, assumulata praeconi, filere
 populum iussit; vt simul primique et postremi
 filii Achiuorum sermonem audirent, et expende-
 rent consilium:) qui ipsis prudens concionatus
 est et dixit: „Atrida, nunc te, rex, volunt
 285 Achiui omnibus probrosissimam rem facere ar-
 ticulate-loquentibus mortalibus: neque tibi per-
 ficiunt promissionem, quam polliciti sunt, huc
 venientes ex Argo equis alendis apto, Illo ex-
 ciso bene munito te rediturum esse. Tanquam
 290 enim vel pueri tenelli, viduaeue mulieres, in-
 ter se comploratione facta desiderant domum re-
 dire: Sane quidem ea est aerumna, quam to-
 leramus, vt possit aliquis ea confectus domum
 redire velle; etenim quispiam vel vnum men-
 sem manere *procul* a sua vxore aegre fert,
 apud nauem multa - transtra - habentem, quam
 procellae hybernae detinent, commotumque

295 mare: nobis vero nonus est, qui circumuolui-
 tur, annus: hic manentibus; qua de causa non
 succenseo, Achivos aegre ferre *moram* apud
 nauas recuruas. Veruntamen turpe, diuque ma-
 nere, inanemque redire. Tolerate, amici, et
 300 manete aliquandiu; ut sciamus, an verum Cal-
 chas vaticinetur, an et non. Probe enim hoc
 tenemus animo; estis autem omnes testes, quos
 non Parcae incesserunt mortis, auferentes he-
 rique et nudius tertius; Quando in Aulidem na-
 ues Achivorum congregabantur, mala Priamo
 305 et Troiamis ferentes; nos autem, circum circa
 fontem, sacris in altaribus faciebamus immor-
 talibus perfectas hecatombas, pulchra sub plata-
 no, unde fluebat limpida aqua: illic apparuit
 magnum signum: draco rubris maculis dorso di-
 stinctus, horribilis, quem ipse Olympius mise-
 310 rat in lucem; ex imo altari prolapsus, ad pla-
 tanum concitatus perrexit: ibi erant passeris
 pulli, pusilli nati, ramum super summum, sub
 foliis latentes, octo; verum mater nona erat,
 quae pepererat natos; ibi ille hos miserabiliter
 315 vorauit stridentes; mater vero circumuolabat
 lugens dilectos natos: Hanc autem implicitis ala
 prehendit valde clamitantem. Verum postquam
 natos deuorauerat passeris, et ipsam, hunc
 quidem mirabilem fecit deus, qui ostenderat:
 lapidem enim ipsum fecit Saturni filius versuti.
 Nos autem stantes admirabamur, quale factum
 320 esset. Sic igitur terribilia portenta deorum sub-
 sere hecatombas; Calchas vero statim deinde
 vaticinans *hoc modo* coniectionabatur: Cur muti

facti estis, comantes Achiui? Nobis quidem
hoc ostendit signum magnum prouidus Iupiter,
325 ferum, feri exitus; cuius gloria nunquam peribit.

Vtique, vt hic natos deuorauit passeris, et ipsam,
octo, ac mater nona erat, quae pepererat natos;
sic nos tot annos bellabimus ibi; decimo autem
330 urbem capiemus latae vias habentem. Et ille
quidem sic concionatus est: quae vtique nunc
omnia ad exitum properant. Verum age, ma-
nete omnes, bene ocreati Achiui, hic, vsque
dum urbem magnam Priami ceperimus.“

Sic dixit; Argiui vero altum clamabant (cir-
cumcircaque naues terribiliter sonitum redde-
335 bant, succlamantibus Achiuiis.) sermonem, col-
laudantes Vlyssis diuini. Inter hos autem dein-
dixit Gerenius aurigandi peritus Nestor: „Dii
boni, reuera pueris similes loquimini. paruis,
quibus non sunt curae hellicae res. Quo, ob-
sacro, pactaque, et iuramenta, ibunt nobis?

340 In ignem nempe consiliaque abierint, curaeque
virorum, foederaque vini libatione sancita,
et dextrae, quibus confisi sumus? Frustra vero
dictis contendimus, neque vllam rationem in-
venire possumus, multum tempus hic morando.
Atrida, tu vero etiamnum, sicut prius, habens

345 firmum consilium, impera Argiuis in duris
praeliis; hos autem sine tabescere vnum et al-
terum, qui ab Achiuis seorsum consultant, (ef-
fectus autem non erit ipsorum *propositi*.) vt
prius Argos relictus paretur, quam et, Iouis Ae-
giochi cognitum sit an falsa sit promissio, an
350 et non. Dico, epim annuisse praepotentem

Saturnium die illo, quando naues citas con-
 scenderunt Argini, Troianis caedem ac fatum
 ferentes; quum fulgurabatur ad dextram, fausta
 signa ostendens. Quare, nemo prius festinet
 355 domum redire, quam quisque apud Troiano-
 rum vxorem dormiuerit, vtusque fuerit Hele-
 nae raptum gemitusque. Sin autem quis vehe-
 menter volet domum redire, attingat suam na-
 vem, habentem bona transtra, nigram: vt an-
 360 te alios mortem et fatum assequatur. Sed, rex,
 tuque ipse bene consulito, et ausculta alteri:
 non reiectaneum consilium erit, quod dixerō.
 Secerne viros per tribus, per curias, Agamemnon,
 vt curiae curiis opem ferant, et tribus tribubus.
 Quod si sic feceris, et tibi paruerint Achiui,
 365 cognosces dehinc, quique dūcē ignauus, quique
 militum, et quis fortis fuerit; per seiplos enim
 pugnabunt. Cognosces etiam, vtrum diuina
voluntate urbem non sis expugnaturus, an vi-
 rorum ignauia, et imperitia belli. Hunc au-
 tem respondens allocutus est rex Agamemnon:
 370 „Reuera iterum in concione praecellis, o senex,
 filios Achiuorum. Vtinam vero, Iupiterque
 pater, et Pallas, et Apollo, tales decem mihi
 consultores essent Achiuorum! Sic cito caderet
 375 vrbs Priami regis manibus nostris captaque ex-
 cisaque. Sed mihi Aegiochus Saturnius Iupiter
 dolorem inflixit, qui me in vanas lites et con-
 tentiones impingit. Etenim ego Achillesque
 certauimus gratia puellae; inter-se-*aduersan-*
tibus verbis; ego autem primus coepi irasci.
 Sin autem vnquam in vnum consultabimus, non

380 amplius postea Troianis dilatio exoidii erit, ne
 tantillum quidem. Nunc autem abite pran-
 sum, vt conferamus pugnam: bene quidem
 quisque hastam acuito, bene et scutum parato,
 bene vero quisque equis prandium dato veloces-
 pedes-habentibus, bene vero quisque currum
 385 vndique explorans, pugnam meditator: vt per
 totum diem horrendo cernamus Marte. Nulla
 enim cessatio intercedet, ne tantillum quidem:
 nisi nox veniens diremerit ardorem virorum.
 Sudabit quidem multorum lorum circum pectora
 scuti, circumtegentis hominem, circum autem
 390 lanceam manum fatigabuntur: sudabit et mul-
 torum equus, politum currum trahens. Quem
 autem ego seorsum a pugna volentem videro
 manere apud naues recurvas, non ei postea
 auxilium erit ad effugiendum canes alitesque."

Sic dixit: Argiui vero altum clamabant, sic
 395 ut quando, fluctus ad litus altum cum *eum* ad-
 mouerit Notus ingruens procurrenti scopulo;
 quem nunquam fluctus relinquunt, quibusuis
 ventis *flantibus*, quando hinc vel illinc orian-
 tur. Surgentes autem ruebant, dispersi per
 naues, fumumque excitabant per tentoria, et
 400 prandium fumebant. Alius autem alii sacri-
 ficabat deorum semper-existentium, orans vt
 mortem fugeret, et discrimen pugnae. Atque
ipse bouem sacrificauit rex virorum Agamemnon
 pinguem, quinquennem, praepotenti Saturnio;
 vocauitque senes optimates omium-Graecorum:
 405 Nestorem quidem primum, et Idomeneum regem,
 ac deinde Aiaces duos, et Tydei filium; lex-

tum autem *Vlyssen*, Ioui consilio aequalem.
 Spontaneus vero ei venit bello strenuus Menelaus: norat enim in animo, fratrem epulas
 410 parare. Bœnem itaque circumsteterunt, et molas sustulerunt. Inter hos autem orans dixit rex Agamemnon: „Iupiter gloriosissime, maxime, atras-nubes-cogens, in aethere habitans, ne prius sol occidat, et tenebrae adueniant, quam ego pronum deiecero Priami palatium
 415 ardens, exasseroque igni infesto portas; Hectorëam vero loriceam circa pectora discidero, ferro ruptam; multique circa ipsum socii proni in pulueribus mordicus prehendant terram!“

Sic dixit; nec tamen ei annuebat Saturnius;
 420 verum hic accepit quidem sacrificia, aerumnam vero ei maiorem etiam destinabat. Caeterum postquam precati sunt, et molas proiecerunt, *ceruipem* petro egerunt quidem primum, et iugarunt, et excoiarunt, femoraque excrucuerunt, adipeque cooperuerunt, omento duplicato; super ipsis autem frusta cruda posue-
 425 runt: et haec quidem lignis-sillis-sine-foliis adurebant; viscera autem *verubus* fixa tenebant super ignem. Tum postquam femora exusta erant, et viscera gustarant, in frusta parua vtique conciderunt caetera, et *verubus* transfixerunt, assaueruntque scite, detraxeruntque om-
 430 nia. Atque, vbi cessarant ab opere, apparaverantque conuiuium, epulati sunt, nec quicquam animus indiguit epuli aequalis. Porro, postquam potus et cibi appetentiam exemerant, his loqui incipiebat Gerenius eques Nestor:

„Atrida gloriosissime, rex virorum, Agamemnon,
 435 ne nunc diutius hic tempus teramus, neque diu
 differamus rem, quam *peragendam* deus in ma-
 nus dat. Sed age, praecones quidem Achiuo-
 rum aereas-loricas-habentium copias praeco-
 nio congregent ad naues: nos autem conferti
 440 ita per exercitum amplum Achiuorum eamus,
 ut ocyus cieamus acrem Martem.“

Sic dixit: neque renuit rex virorum Aga-
 memnon. Statim praeconibus argutis imperauit,
 conuocare ad pugnam comantes Achiuos. Hi
 quidem conuocarunt, illi autem congregati sunt,
 445 valde celeriter. Qui autem circum Atridem
erant reges Iouis alumni, properabant *ordines*
 distinguentes; inter eosque, caesiis oculis Mi-
 nerua, aegidem habens valde pretiosam, senii
 expertem, immortalemque; *ex* qua centum fim-
 briae totae aureae suspensae erant, omnes be-
 ne contextae; centum-boum *nummorum* vna-
 450 quaeque. Cum hac impetum faciens percurre-
 bat exercitum Achiuorum, concitans ad eun-
 dum, roburque excitauit vnius cuiusque in
 pectore, ut indefinenter bellarent et pugnarent.
 His itaque statim bellum dulcius factum est, quam
 redire in nauibus cauis dilectam in patriam
 terram.

455 Velut ignis edax comburit immensam syluam,
 montis in verticibus; proculque apparet splen-
 dor: sic, his gradientibus, ab aere admirando
 fulgor vndique collucens per aërem coelum
 ascendit. Horum porro, sicut auium volatilium
 460 gentes multae, anserum vel gruum, vel cygno-

rum longa - colla - habentium, Alio in prato,
 Caystri circa fluenta, huc et illuc volitant, ex-
 ultantes alis, cum clangore, aliorum ante
 alios confidentium, resonatque pratum: sic
 465 horum gentes multae a nauibus et tentoriis in
 planitiem profundebantur Scamandriam; ac terra
 terribiliter resonabat sub pedibus ipsorumque et
 equorum. Steterunt autem in prato Scaman-
 drio florido infiniti, quot folia et flores na-
 scuntur tempore-verno. Veluti muscarum fre-
 470 quentium gentes multae, quae per caulam pa-
 storalem errant, tempore verno, quando lac-
 vasa rigat: tot contra Troianos comantes Achi-
 vi in campo stabant, profligere eos cupientes.
 Hos autem, ut greges magnos caprarum caprarii
 475 facile distinguunt, postquam in pascuis commixti
 sunt: sic hos ductores *sui* in ordines redige-
 bant huc et illuc, ut ad praelium irent: inter
 eos autem rex Agamemnon, oculis et capite si-
 milis Ioui gaudenti-fulmine, Marti autem bal-
 480 teo, pectore vero Neptuno. Veluti bos in ar-
 mento longe eximius est inter omnes taurus;
 (hic enim boues inter excellit congregatas;)
 talem Atridem fecit Iupiter die illo, insignem
 inter multos et eximium heroas.

Dicite nunc mihi, Musae, coelestes domos
 485 tenentes, (vos enim deae estis, adestisque, sci-
 tisque omnia; nos vero famam solum audi-
 mus, neque quicquam scimus:) qui duces Da-
 naorum et principes fuerint. Multitudinem au-
 tem *militum* non ego dixero, neque nomina-
 vero, ne si mihi decem quidem linguae, de-

490 cernque ora sint, vox autem frangi-nescia,
aëreumque mihi cor insit; nisi coelestes Musae,
Iouis Aegiochi filiae, commemorent quot sub
Ilium venerint. Principes utique nauium di-
cam, nauesque vniuersas.

Boeotis quidem Penelopeus et Leitus impera-
495 bant, Arcefilasque, Prothoenorque, Clonius-
que, quique Hyrien colebant, et Aulidem
petrosam, Schoenumque, Scolumque, iugo-
samque Eteonum, Thespiam, Graeamque et
Ispatiosam Mycalestum; quique circum Harma
500 habitabant, et Ilesium, et Erythras, quique
Eleonem tenebant, et Hysten, et Peteonem,
Ocaleam, Medeonemque bene aedificatam urbem,
Cepas, Eutresinque, columbisque abundantem
Thisben; quique Coroneam, et herbosam Ha-
liartum, quique Plataeam tenebant, et qui Glif-
505 tantem incolebant, quique Hypothebas habi-
tabant, bene aedificatam urbem, Onchestum-
que, sacrum Neptunium, pulcrum lucum; qui-
que vuis abundantem Arnen habitabant, quique
Mideam, Nissamque eximiam, Anthedonamque
remotissimam; horum quidem quinquaginta na-
510 ves venerant, quarum vnamquamque iuuenes
Boeotii centum et viginti conscenderant. Qui
vero Aspledonem habitabant, et Orchomenum
Minyeum, his imperabat Ascalaphus et Talme-
nus, filii Martis, quos peperit Astyoche, in
domo Actoris Azidae, virgo verecunda, supe-
515 riorem partem domus cum ascendisset, ex Mar-
te forti: hic enim ipsi accubuit furtim. Horum
autem triginta cauae naues ibant ordinibus.

Porro, Phocensibus Schedius et Epistrophus imperabant, filii Iphiti magnanimi Naubolidae; qui Cyparissum tenebant, Pythonemque petro-
 520 sam, Crissamque eximiam, et Daulidem et Panopeum, quique Anemoriam, et Hyampolin circumhabitabant, quique apud fluuium Cephissum nobilem habitabant, quique Lilaeam tenebant, fontem ad Cephissi: hos autem simul
 525 quadraginta nigrae naues sequebantur. Hi quidem Phocensium ordines constituiebant circum-euntes. Boeotos autem prope, ad laevam armabantur.

Locrensis autem erat dux, Oilei filius, velox Ajax, (minor, nequaquam tantus, quantus Telamonius Ajax, sed multo minor; parvus quidem erat, lineum thoracem gessans,
 530 hastae autem peritia eximius erat *inter omnes Graecos et Achiuos*.) Qui Cynumque colebant, Opoëntemque, Calliarumque, Bessamque, Scarphenque, et Augias amoenas, Tarphenque, Throniumque, Boagrii circa fluenta: hunc autem simul quadraginta nigrae naues sequeban-
 535 tur Locrensiū, qui habitant ultra sacram Euboeam.

Qui autem Euboeam tenebant, robur spirantes Abantes, Chaleidemque, Eretriamque, abundantemque vis Histiaeam, Cerinthumque maritimam, Diique altam urbem, quique Gary-
 540 stum tenebant, et qui Styra habitabant: horum utique dux erat Elephenor, soboles Martis, Chalcodontiades, magnanimorum princeps Abantum; hunc autem simul Abantes sequebantur

veloces, occipite comantes, bellatores, docti
 porrectis hastis fraxineis thoraces dirumpere
 545 hostium circa pectora; eamque simul quadra-
 ginta nigrae naues sequebantur.

Qui porro Athenas tenebant, bene aedifica-
 tam urbem, ciuitatem Erechthei magnanimi,
 quem olim Minerua nutriuit, Iouis filia, ab
 alma Tellure editum, et Athenis collocauit, suo
 550 in pingui templo: vbi ipsam tauris et agnis
 placant filii Atheniensium, circumuolutis annis.
 His utique praeerat filius Petei Menestheus.
 Huic haud quisquam similis inter terrestres fuit
 vir, in instruendis curribus et viris scutatis:
 555 Nestor solus aequabat: hic enim aetate grandior
 erat. Hunc autem simul quinquaginta nigrae
 naues sequebantur.

Ajax autem ex Salamine ducebat duodecim
 naues, constituitque ducens, vbi Atheniensium
 stabant phalanges.

Qui autem Argosque tenebant, Titynthem-
 560 que bene-munitam, Hermionem, Asinenque,
 profundum sinum occupantes, Troezenem, Eio-
 nasque, et vitibus-consitam Epidaurum, qui-
 que tenebant Aeginam, Mafetemque, iuuenes
 Achiuorum: his porro praeerat bello strenuus
 Diomedes, et Sthenelus, Capanei inclyti dile-
 565 ctus filius: cum his vero simul Euryalus tertius
 ibat similis-deo vir, Mecistei filius Talaioni-
 dae regis. Vniuersis autem praeerat bello stre-
 nuus Diomedes: hosque simul octoginta nigrae
 naues sequebantur.

Qui autem Mycenae tenebant, bene-aedifi-
 570 catam urbem, opulentamque Corinthum, be-
 neque structas Cleonae, Orniaeque colebant,
 Aethyreamque amoenam; et Styracem, ubi
 Adrastus primum regnavit; quique Hyperesia-
 que et excelsum Gonoessa, Pellenaque tene-
 575 bant, et Aegium incolebant, et per omnem
 oram maritimam, et circa Helicem spatiosam:
 horum centum navibus imperabat rex Agamem-
 non, Atrides: simul hunc longe plurimae et
 praestantissimae copiae sequebantur; ipse autem
 inter eos indutus erat splendido aere, gloria
 exultans, quod omnes inter elucebat heroas:
 580 quoniam maximus erat, longeque plurimas du-
 cebat copias.

Qui autem tenebant montibus clausam Lacedaemona magnam, Pharique, Spartamque,
 abundantemque columbis Messam, Bryllasque
 habitabant, et Augias amoenas, quique Amyclas
 585 tenebant, Helosque maritimam urbem, quique
 Laam tenebant, et Oetylum circumhabitabant:
 horum eius frater praeerat praelio strenuus Me-
 nelaus sexaginta navibus; seorsum vero arma-
 bantur; interque eos ipse ibat sua animosa vir-
 tute fretus, adhortans ad bellum; maxime vero
 590 cupiebat animo ulcisci Helenae raptumque ge-
 mitusque.

Qui autem Pylumque colebant, et Arenen
 amoenam, et Thryum, Alphei vadum, et bene
 aedificatum Aepy, et Cyparisseentem, et Am-
 phigeniam habitabant, et Pteleum, et Helos, et
 595 Dorion: ubi etiam Musae occurrentes Thamy-

rim Threſtium priuarunt cantu, ex Oechalia
 venientem, ab Euryto Oechalienſi: aſſerebat
 enim gloriabundus ſe relaturum victoriam, ſi vel
 ipſae Muſae canerent, filiae Iouis Aegiochi:
 at illae iratae caecum fecerunt, ſed et cantum
 600 diuinum ademerunt, et obliuiſci-fecerunt artem-
 pulſandi-citharam. His porro praeerat Gere-
 nius eques Neſtor; cum eo autem nonaginta
 cauae naues ordine proficiſcebantur,

Qui autem tenebant Arcadium, ſub Cyllenes
 montem, altum, Aepytium prope monumentum,
 605 vbi viri cominus-pugnantes: qui Pheneumque
 incolebant, et Orchomenum pecoroſum, Ri-
 penque, Stratienque, et ventolaſam Eniſpen, et
 Tegeam tenebant, et Mantineam amoenam,
 Stympalumque tenebant, et Parrhaſien cole-
 bant: horum imperabat Ancaeſi filius rex Aga-
 610 penor ſexaginta nauibus: multi autem in na-
 vem vnamquamque Arcades viri conſcenderant,
 periti rei-militaris. Ipſe enim eis dederat Rex
 virorum Agamemnon naues bene-transſuatas,
 vt transfretarent ſuper nigrum pontum, Atri-
 des: quoniam non ipsis res maritimae erant
 curae,

615 Qui autem Bupraſiumque et Elidem nobilem
 habitabant, quantum agri Hyrmiae et Myrſi-
 nus extrema, Petraque Olenia, et Alifiſium in-
 tus continet, horum utique quatuor duces erant,
 decem vero virum vnumquemque naues ſeque-
 bantur veloces, multique eas conſcenderant Epei.
 620 His quidem Amphinachus et Thalpius praeerant,
 filii, alter quidem Cteati, alter autem Euryti

Actorionis: illis vero Amaryncides imperabat fortis Diore: quartisque praeerat Polyxenus deo similis, filius Agasthenis, Augeiadae regis.

625 Qui autem *venerunt* ex Dulichio, Echinadibusque sacris insulis, quae sitae sunt trans mare, Elidis e regione; his utique praeerat Meges, aequalis Marti, Phylides, quem genuit Iovi dilectus rei curae studiosus Phyleus, qui olim in Dulichium migraverat: patri iratus.

630 Hunc autem simul quadraginta nigrae naues sequebantur.

Porro Vlysses ducebat Cephallenenses magnanimos, qui Ithacam tenebant, et Neritum frondosum et Crocylea colebant, et Aegilipem asperam, quique Zacynthum tenebant, et qui

635 Samum incolebant, quique terram continentem tenebant locaque iis obiacentia incolebant: his quidem Vlysses imperabat, Iovi consilio par. Hunc autem simul naues sequebantur duodecim proras-rubras-habentes.

Aetolis autem imperabat Thoas, Andræmonis filius; qui Pleuronem colebant, et Olenum, et Pylenen, Chalcidemque maritimam, Calydonemque petrosam. Non enim amplius Oenei magnanimi filii supererant, neque item amplius ipse supererat, mortuus autem erat flavus Meleager. Illi igitur summa-rerum erat commissa, ut imperaret Aetolis; eumque simul quadraginta nigrae naues sequebantur.

645 Cretensibus autem Idomeneus hasta clarus praeerat, qui Cnossumque tenebant, Gorty-

nemque bene cinctam moeribus, Lyctum,
 Miletumque, et albicantem Lycastum, Phacstum-
 que Rhytmumque, vrbes bene-habitas, caeteri-
 que, qui Crētā centum - urbium incolebant.
 650 His utique Idomeneus hasta - clarus praeerat,
 Merionesque par Marti homicidae: hos autem
 simul octoginta nigrae naues sequebantur.

Tlepolemus autem Heraclides, fortisque ma-
 gnusque, ex Rhodo novem naues ducebat Rho-
 655 diorum magnanimum, qui Rhodum incolebant
 trifariam instructi, Lindum, Ialysumque, et albi-
 cantem Camirum: horum quidem Tlepolemus ha-
 sta - clarus dux erat, quem peperit Aftyoeia for-
 titudini Herculeae; quam uxorem duxerat (*Her-*
 660 *cules*) ex Ephyra, fluvio a Sellēte, depo-
 pulatus vrbes multas Iouis - alumnorum iuuenum.
 Tlepolemus autem, postquam utique nutritus fue-
 rat in domo bene - extructa, illico patris sui
 dilectum auunculum interfecit iam senescen-
 tem Licymnium, sobolem Martis: statim igitur
 naues compegit, multasque copias eum coëgisset,
 665 abiit fugiens per mare; minati enim ei fuerant
 alii filii nepotesque fortitudinis Herculeae. At-
 que hic Rhodum venit errans, aerumnas perpe-
 sus. Trifariam autem *distincti* habitant tribu-
 tim, et dilecti fuerunt a Ioue, qui diis et ho-
 670 minibus imperat; et ipsis ingentes diuitias im-
 pluerat Saturnius.

Nireus porro ex Syma ducebat tres naues
 aequales; Nireus, Aglaëaque filius Charopique
 regis; Nireus, qui formosissimus vir ad Ilium
 venit, caeterorum Danaorum; post laudatissi-

675. *mum Peliden; sed imbellis erat, paucaeque
eum sequebantur copiae.*

Qui vero Nisyrumque tenebant, Crapathum-
que, Casumque, et Coon, Eurypyli urbem,
insulasque Calydnas, his Phidippusque et An-
tiphus praeerant, Thessali filii duo, Herculis-
680 filii regis; horum autem triginta cauae naues
ordine ibant.

Nunc vero istos, quotquot Pelasgicum Ar-
gos habitabant, quique Alon, quique Alopen,
quique Trachinem colebant, quique tenebant
Phthiam, et Helladem pulcras mulieres, ha-
bentem, Myrmidones autem vocabantur, et
685 Hellenes, et Achaei: horum utique quinqu-
aginta nauibus erat dux Achilles. Verum hi non
pugnam horrifonam curabant; non enim erat,
qui ipsos in ordinibus duceret; otiabatur enim
ad naues pedibus, velox nobilis Achilles, ob
690 puellam iratus, Briseidem bene comatam, quam
ex Lyrnesso, ceperat multos perpessus labores,
Lyrnessum depopulatus, et muros Thebarum:
quin et Mynetem deiecit et Epistrophum bellico-
sos, filios Eueni, Selepiadae regis: ob
istam is otiabatur moerens, cito autem se erectu-
rus erat.

695 Quique tenebant Phylacen, et Pyrasum flori-
ridam, Cereris sacrum locum, Itonemque
matrem ouium, maritimamque Antronem, et
Pteleum herbosam: horum utique Protefilaus
bellicosus dux erat, dum viueret; tunc vero
700 iam detinebat eum terra nigra. Eius autem
ambas laceratas genas vxor in Phylace relictas

erat, et domus semiperfecta; eum enim interfecit Dardanus vir, de naui desilientem longe primum Achiuorum. Et tamen ne isti quidem sine duce erant; desiderabant quidem ducem suum priorem; sed ipsos ordinabat Podarces, 705 proles Martis, Iphicli filius diuitis - pecore Phylacidae, frater germanus magnanimi Protefilai, minor natu: erat vtique maior natu et fortior heros Protefilaus bellicosus: at neutiquam copiae eius indigebant duce; desiderabant tamen 710 ipsum frenuum *Protefilaum*; hunc autem simul quadraginta nigrae naues sequebantur,

Qui vero Pheras colebant apud Boebeïdem lacum, Boeben, et Glaphyras, et bene-aedificatam Iaolcum; horum imperabat Admeti dilectus filius yndecim nauibus Eumelus, quem ex Admeto peperit praestantissima mulierum 715 Alceſtis, Peliae filiarum forma praestantissima.

Qui autem Methonen et Thaumaciam colebant, et Meliboeam tenebant, et Olizonem asperam, horum Philoctetes praeerat, arcu peritus, septem nauibus; remigesque in vnam- 720 quamque quinquaginta conscenderant, arcu periti ad fortiter pugnandum. Ceterum ille in insula iacebat ingentes dolores perferens, Lemno in diuinâ, vbi ipsum reliquerant filii Achiuorum, vlcere laborantem tetro perniciosi hydri. Ibi ille iacebat moerens: cito autem recordaturi 725 erant Argiui apud naues Philoctetae regis. Et tamen ne isti quidem sine duce erant, desiderabant tamen ducem suum, sed Medon ordina-

bat, Oilei spurius filius, quem peperit Rhena
ex Oileo urbium - euerfore.

Qui autem tenebant Triccam, et Ithomen mon-
730 tosam, quique tenebant Oechaliam, urbem Eu-
ryti Oechalienſis: horum duces erant Aesculapii
duo filii, medici boni, Podalirius et Machaon;
cum his autem triginta cauae naues ordine ibant.

Qui vero tenebant Ormenium, quique fon-
735 tem Hypeream, et qui tenebant Asterium,
Titanique albos vertices, horum dux erat Eu-
rpytus, Euaemonis praeclarus filius; hunc
autem simul quadraginta nigrae naues seque-
bantur.

Qui vero Argissam tenebant, et Cyrtonem
colebant, Orthen, Elonemque, urbemque Olo-
740 offonem albam: his itidem praeerat firmus bel-
lator Polypoetes, filius Pirithoi, quem immor-
talis genuit Iupiter: hunc utique ex Pirithoo
peperit inclyta Hippodamia eo die, quo Cen-
tauros ultus est hispidos; eosque ex Pelio pe-
745 pulit, et ad Aethicas usque abegit: non solus;
una cum eo Leonteus, soboles Martis, filius
magnanimi Coronae Caenidae; hos autem simul
quadraginta nigrae naues sequebantur.

Guneus vero ex Cypho ducebat duas et vi-
ginti naues: hunc autem Enienes sequebantur,
750 firmique bellatores Peraebi, qui circa Dodo-
nam valde frigidam domicilia posuerant, qui-
que circa amoenum Titaresium arua colebant,
qui in Penëum immittit pulcre-fluentem aquam,
nec ille Peneo commiscetur argenteos-vortices-
habenti, sed ipsum in summo supernatat, vel-

555 uti oleum; iuramenti enim gravis, Stygis
 aquae, est riuus.

Magnetibus vero praeerat Prothous Tenthre-
 donis filius, qui circa Peneum et Pelion fron-
 dosum habitabant; his quidem Prothous velox
 dux - erat; hunc autem simul quadraginta ni-
 grae naues sequebantur.

760 Hi utique duces Danaorum et principes erant.
 Quis iam horum praestantissimus fuerit, tu mihi
 dic, Musa, ipforum, et equorum, qui simul
 Atridas sequebantur? Equae quidem multo prae-
 stantissimae erant Bheretiadae, quas Eumelus
 765 agitabat, pedibus veloces, aëres veluti, eius-
 dem pili, eiusdem aetatis, quasi ad perpendi-
 culam dorso pares: quas in Pieria abivit ar-
 genteum - atcum - gestans Apollo, ambasq; foe-
 minas, terrore pugnas ferentes. Virorum au-
 tem longe praestantissimus erat Telamonius Ajax,
 tandem dum Achilles in ira permanebat; is enim
 770 multo fortissimus erat, et equi, qui ferebant
 laudatissimum Pelidem. Sed hic quidem in na-
 vibus recuruis, per pontum, transeuntibus, oti-
 abatur, inquam, frequens adversus Agamemnonem,
 pastorem populorum, Atridem; copiae vero
 ad littus maris discis delectabantur et hastili-
 775 bus iaculantes, arcubusque: equique apud
 currus suos singuli lotum depascentes, palu-
 streque apium, stabant: currus autem bene-
 tecti iacebant dominorum in tentoriis. Illi
 vero ducem bellicosum desiderantes vagabantur
 huc et illuc per castra, neque pugnabant.

780 Hi vero ibant, veluti si igni solum omne
 depalceretur, terraque subtus gemiscebatur, Ioue
 veluti fulminibus - gaudente irato, quando cir-
 ca Typhoëum terram verberat in Arimis, vbi
 dicunt Typhoëi esse cubile: sic utique horum
 785 sub pedibus multum gemiscebatur terra gradien-
 tium; valde vero velociter pertransibant campum.

Troianis autem nuntia venit pedibus - ventos
 aequans velox Iris, a Ioue Aegiocho, cum
 nuntio tristi. Illi vero conciones habebant in
 Priami vestibulis omnes simul congregati, tam
 790 iuvenes, quam senes. Prope autem stans allo-
 quata est pedibus - velox Iris; affimulauerat autem
 se voce filio Priami Politæ, qui Troianorum
 speculator sedebat, pedum velocitate fretus,
 tumultu in summo Aesyetæ senis, observans
 quando a nauibus impetum facerent Achiui;
 795 huic se cum affimulasset, alloquuta est pedibus -
 velox Iris:

„O senex, semper tibi sermones cordi sunt
 multi, sicut olim, quum pax esset; praelium
 autem nunc inevitabile instat. Equidem per-
 saepe praeliis interfui virorum, sed numquam
 800 tales tantasque copias vidi; prorsus enim fo-
 lliis similes, vel arenis, gradiuntur per cam-
 pum, praefiaturi circa urbem. Hectori, tibi
 vero potissimum mando hoc modo facere:
 (multi enim per urbem magnam Priami auxi-
 liares sunt, atque aliorum lingua late di-
 805 sperforum hominum est;) his unusquisque vir
 imperet, quibus princeps est; eorumque dux
 sit, ordinans suos ciues.“

Sic dixit: Hector autem minime deae orationem ignoravit; statimque dimisit concionem; ad ardua vero ruebant. Totae autem aperiebantur portae, et foras ruebant copiae, pedestres pariter, et similes: multasque tumultus coortatus est.

Hic vero quidam, ante urbem collis editus, ager planities, securus, circumdatus vadequeque: quem quidem homines Batiæam vocant, huminibus autem sepulcrum agillinae Myrinnæ; hic illic tunc Troiani in ordines discreti sunt, et auxiliares.

Hic Troianis quidem dux erat magnus impeditæ pugnam - ciens Hector. Priamides: cum hoc quam plurimæ et fortissimæ copias armabantur, promptæ hastis.

Dardaniis porro imperabat strenuus filius Anchisæ; quem ex Anchisa peperit diuæ Venus, Idæ in iligis, dea cum mortali cubans; non solus; cum eo dædæ Antenoris filii, Archilochusque, Abamasque, pugnæ periti omnigenæ.

Qui vero Zeteam habitabant sub pedem montis Idæ, diuites, bibentes aquam profundam Aesepi; Troianis hic porro præerat Lycaonis clarus filius, Pandarus, cui etiam arcum Apollo ipse dederat.

Qui autem AdrasTEAMQUE tenebant et civitatem Apasii, et Pityeam tenebant, et Tereas montem altum: his imperabat Adrastusque et Amphius lineum - thoracem gestans, filii duo Meropis Percolii, qui supra omnes noverat

vaticinia, neque suos filios finire volebat profici-
scisci in bellum homines perdens; ipsi vero ei non
paruerunt; Fata enim eos agebant atrae mortis.

835 Qui vero Percotem et Practium incolebant,
et Sestum et Abydum tenebant, et nobilem

Arishen, his porro Hyrtacides praefectus erat
Asiusque princeps virorum, hinc Asius Hyrtacides,
compugnique ex Ariaba ferebant equi splendidi, magni,
fluvio, et Selloente.

840 Hippotionque vero ducebat ingentes Pelago-
rum, et hastis acrobatorumque eorum qui Laris-

sam glebosam habitabant: his praererat Hippo-
siltheusque, Rylacusque, pedes Martis, filii duo
post Lathi Pelagi Frutamidae.

845 Castorem Phracas ducebat Acaimas, et Pi-
rous heros, quotquot Hallespontus aestuosus
in Antius continet, addensque ad nos inchoat.

850 Euphemus vero dux Ciconum erat bellicosus
Troezeni, Iouis alumni, Ceadae, [i.
ex Coe nati.]

855 Porro Pyraechmes dacebat Patonas carnis-
arcubus utentes, procul ex Amydone, ab

860 Axiolate fluentis, hinc Axiis, valus limpidissima aqua
diffunditur super terram.

865 Paphlagonibus vero praererat Phylamenes ani-
moso pectore, iuxta Enathia, vnde mularam genus
agrestium, qui Cytorum tenebant, et Sela-

870 num incolebant, et circaque Parthenium fluvium
875 inclytas domos habitabant, Croniamque, Ae-
gialamque, et excelsos Erythinos.

880 At Halizonibus Hodius et Epistrophus impe-
rabant, procul ex Alybe, vnde argenti est origo.

Myſis vero Chromis praeerat, et Ennomus
 augur; ſed non auguriis effugit mortem nigram,
 860 verum ſtratus eſt ſub manibus velocis Aeacidae
 in fluuio, vbi quidem Troianos contrucidabat
 etiam alios.

Phorcys porro Phrygios ducebat et Aſcanius
 deo ſimilis, procul ex Aſcania; ardebant vero
 praelio pugnare. Maeonibus porro Meſthlesque
 865 et Antiphus duces erant, filii Pylæmenis,
 quos Gygæa peperit palus, qui etiam Maeones
 ducebant ſub Tenelo natos.

Nafes porro Caribus praeerat barbæ-lo-
 quentibus, qui Miletum tenebant, Phthiro-
 rumque montem frondofum, Maeandrique flu-
 870 enta, Mycalesque alta cacumina. His vtique
 Amphimachus et Nafes praeerant, Nafes, Am-
 phimachusque, Nomionis clari filii, qui et au-
 rum geſſans ad bellum ibat, velut puella, ſtul-
 tus; neque omnia ipſi hoc depulit aſerbum in-
 teritum; ſed ſtratus eſt ſub manibus velocis
 875 Aeacidae in fluuio; aurum vero Achilles ab-
 tulit belli peritus.

Sarpedon autem praeerat Lyciis, et Glaucus
 laudatiſſimus, procul ex Lycia, Xantho a
 vorticoſo.

I L I A D I S

LIBER III.

At postquam instructi fuerunt una cum ducibus
quique; Troiani quidem cum clangoreque, cla-
moreque incedebant, aues veluti: sicut clan-
gor gruum procedit in aëre longe, quae post-
quam scilicet hyemem effugerunt et immensum
6 imbrem, cum clangore eadem volant supra
Oceani fluentia, hominibus Pygmaeis caedem
et mortem ferentes: aëriae quippe sae noxium
conflictum inferunt. At proficiscebantur cum
silentio robur spirantes Achiui, in animo ge-
ro stientes opem ferre sibi invicem. Quomodo-
dum cum montis verticibus Notus offudit nebu-
lam, pastoribus nequaquam gratam, furi au-
tem etiam nocte magis opportunam, et cons-
que quis cum prospicit, quousque lapidem iacit:
sic horum sub pedibus pulvis excitabatur turbi-
dus euntium; valde enim celeriter pertransi-
bant campum.

15 Hi vero quum iam prope erant se invicem
inuasuri, Troianis quidem in - prima - acie-
erat Alexander diuina - forma - praeditus pardi
pellem - humeris gestans et incuruos arcus, et
ensem: is porro hastilia duo praefixa aere
vibrans, Graecorum prouocabat quosque for-

20 tissimos, ut contra se dimicarent in laeva
pugna.

Hunc igitur postquam animaduertit bellicosus
Menelaus incedentem ante agmen, magnis
passibus gradientem: sicut leo gaudens est, qui
magnum in corpus incidit, natus aut cer-
25 vum cornutum, aut agrestem capram, efu-
riens; aude enim deuorat, etiam si ipsum in-
quantur velocesque canes, florentesque iuuenes;
sic gaudens est Menelaus Alexandrum diuina-
forma praeditum oculis conspicatus; cogitabat
enim ulturum se virum sceberatum; statim ita-
que de curru cum armis descendit humi.

30 Illum autem postquam animaduertit Alexan-
der diuina forma praeditus in prima acie
apparentem, percussus est suo corde; retroque
sociorum in agmen recessit, mortem euitans.
Ut soliet cum quis draconem conspicatus res-
iliens fugit montis in saltibus, saltusque tre-
35 mor occupauit artus, retroque recessit, pallor-
que eius cepit genas: sic retro in agmen se
recepit Troianum superbarum metuens Atrei
filium Alexander diuina forma praeditus.

Hunc autem Hector obuium conspicatus,
probrosis verbis: „Infelix Pari, forma praestan-
40 tissime, mulierose, deceptor, utinam non na-
tus fuisses, aut nuptiarum expers peritisses. Sa-
ne illud mallet, et quidem multo utilius esset,
quam te sic dedecus esse, et turpi spectaculo om-
nibus. Certe cachinnantur comantes Achiui,
suspicati egregium propagnatorem esse, quoniam
45 venusta species tibi inest: sed non est vis ani-

me, neque ullum robur. Num talis cum his,
 in pontum - transeuntibus naubus mare emen-
 sus, sociis caris coactis, iuvenis exteros,
 mulierem formosam abduxisti ex Apia terra,
 50 spensam viri bellicosi *Menelai*, patrique tuo
 magnum detrimentum, civitatisque, totique po-
 pulo, inimicis quidem gaudium, dedecus au-
 tem tibi ipsi? Nonne vero sustinueris bellicosum
 Menelaum? Nolle utique qualis viri teneas flo-
 rentem uxorem. Non tibi profuerit cithara, et
 55 dona Veneris, et coma et species; cum in pul-
 verem prouolutus fiteriaris. Sed valde Troiani sunt
 ignavi: *alias* certe iam lapideam indutus esses
 tunicam, aut malorum gratia, quae patraisti.
 Hunc autem sicillim alloquitur *Alexan-*
der divina forma praeditus; *Hector*, quo-
 niam me dure intepasti, non iniuria *feram*;
 60 semper tibi cor, securis velati, est, sed onustum,
 quo penetrat lignum, a viro *atque* quili arte
 lignum navale excindat, augeatque viri impetu-
 sum; si sic tibi in praecordiis intrepidus animus
 adest. Ne mihi dona amabilia exprobra anreae
 65 Veneris: neutiquam aspernanda sunt deorum
 praestara dona, quaecunque ipsi dederint,
 suo arbitrio autem non quisvis ceperit. Nunc
 vero, si me vis bellare et pugnare, ceteros
 quidem sedere facias Troianos, et omnes Achi-
 vos, me autem in medio et bellicosum Mene-
 70 laum committite, de Helena et opibus omni-
 bus ut pugnetus. Vter autem vicerit, supe-
 riorque fuerit, opes acceptas penitus omnes,
 mulieremque, domum abducatur; vos autem

caeteris, amicitia et foedere firmo percusso,
habitatis Troiam glebosam; illi vero redeant
75 ad Argos equis *pascendis* aptum, et Achaiam
pulcras mulieres habentem.

Sic dixit; Hector vero gaudius est valde, ser-
mone audito, et in medium progressus, Troiano-
rum cohibuit phalanges, media hasta prehensa;
illi autem resederunt omnes. In hunc autem sa-
80 gittas dirigebant comantes Achiui, missilibus-
que, collineantes, lapidibusque petebant. Sed
alte clamavit Rex virorum Agamemnon:

„Constite vos, Argivi, ne iaculemini,
filii Achiurum: pollicetur enim se aliquid di-
citurum expedite pugnam — ciens Hector.“

Sic dixit. Illi vero abstinuerunt a pugna,
85 silentesque facti sunt confestim; et Hector in-
ter utrosque locutus est:

„Audite ex me, Troiani, et bene ocreati
Achiui, sermonem Alexandri, cuius causa bel-
lum ortum est. Caeteros quidem lubet Troia-
nos et omnes Achiuos arma pulcra deponere
90 super terram aliam; se vero in medio et bel-
licosum Menelaum, solos de Helena et opibus
omnibus pugnare; vter autem vicerit, supe-
riorque fuerit, opes acceptas penitus omnes,
mulieremque domum abducatur; caeteri autem
amicitiam et foedera firma feriamus.“

95 Sic dixit; illi autem omnes taciti facti sunt
silentio. Inter illos vero itidem locutus est
bello strenuus Menelaus:

„Audite nunc et me; maxime enim dolor
iniuriæ incessit animum meum; censeo autem

direptum - iri iam Argiuos et Troianos; quo-
 100 niam mala multa passi estis propter meam bel-
 landi causam, et Alexandri propter ausum, quo
 laceffiuit; nostrum vero vtri mors et fatum
 paratum est, moriatur: caeteri autem dirima-
 mini citissime. Adferre vero agnos, alterum al-
 bum, alteram vero nigram, Terraeque, et
 105 Soli; Iouiue nos adferemus aliump. Adducite
 autem Priami vin, [*Priamum.*] vt foedus feriat
 ipse; quoniam ei filii foedifragi sunt et infidi;
 ne quis transgressionem Iouis foedus violet. Sem-
 per autem iuniorum virorum animi leues sunt:
 quibus vero senex interfuerit, in iis simul prae-
 110 terita et futura prospicit, vt quam optime in-
 ter vtrosque transigatur."

Sic dixit; at grauisi sunt Achiui Troianique,
 sperantes se finem facturos aerumnosi belli. Et
 currus quidem coërcuerunt in ordines, descende-
 runt autem ipsi, armaque exuerunt, quae quidem
 115 deposuerunt in terra prope se inuicem; exi-
 guum autem erat hinc inde terrae - spatium.

Hector vero ad urbem duos praecoones misit
 festinanter, qui agnosque adferrent, Priamum-
 que vocarent. At Talthybium misit Rex Aga-
 memnon, naues ad cauas vt iret, et agnum
 120 iussit adferre; ille vero haud fuit dicto non
 audiens Agamemnoni nobili.

Iris autem Helenae candidas - vlnas habenti
 nuntia venit, assimulata glori, Antenoridae
 vxori, quam Antenorides habebat Rex Helicaon,
 Laodicen, Priami filiarum forma praestantissimam.
 125 Eamque inuenit in domo. Ea vero magnam te-

lam texebat, duplicem, splendidam; multos-
que intexebat labores Troianorumque equum-
domitorum et Achiuorum aere-loricatorum,
quos sui causa sustinebant a Martis mani-
bus. Prope autem stans allocuta est pedibus
velox Iris:

- 130 „Huc veni, nympha cara, vt admiranda
facta spectes. Troianorumque equum - domito-
rum et Achiuorum aere-loricatorum: qui
prius sibi inuicem inferebant lacrymosum bel-
lum in campo, perniciosae cupidi pugnae:
iam vero sedent taciti, (bellumque cessat,)
135 scutis innixi, iuxtaque hastae longae fixae sunt;
at Alexander et bellicosus Menelaus longis ha-
stis pugnabunt de te; ei vero, qui vicerit,
cara vocaberis vxor.“

- Sic locuta dea, dulce desiderium iniecit
140 animo virique prioris, et vrbs, atque pa-
rentum, Protinus autem, candidis operta
velis, properauit ex gynaeceo, teneram la-
crymam effundens; non sola, simul eam et
famulae duae sequebantur, Aethra Pithei
145 filia, Clymeneque magnis oculis. Confestim
deinde peruenerunt, vbi Scaeae portae erant.
At Priamus et Panthous et Thymoetes, Lam-
pusque, Clytiusque, Hicetaonque, foboles Mar-
tis, Vcalegonque et Antenor, prudentes ambo,
150 sedebant populi-seniores in Scaeis portis, ob
senectutem scilicet a bello cessantes; sed erant
concionatores boni, cicadis similes, quae in
sylua arbori insidentes vocem suam emittunt;
tales utique Troianorum procures sedebant in

turri. Hi autem ut viderunt Helenam ad turrim
155 venientem, submisit inter se verbis alatis
dixerunt.

„Non est indigne ferendum, Troianos et
bene-ocreatos Achivos tali de muliere longum
tempus aerumnas pati: omnino immortalibus
deabus ad adspexitum similis est. Sed et sic,
160 talis quamvis sit, in navibus reddito, neque
nobis liberisque in posterum detrimentum re-
linquatur.

Sic dixerunt: Priamus autem Helenam vo-
cant voce: „Huc coram veniens, cara filia,
asside mihi, ut videas prioremque maritum,
affinesque, amicosque; (non mihi tu in causa
165 es; dii utique mihi in causa sunt, qui mihi im-
miserunt bellum lacrymosum Achivorum:) ut
mihi et istum virum ingentem notines, quis-
nam iste sit Achivus vir ampliusque magnusque.
Certe quidem aliis capite proceriores etiam alii
sunt: pulcrum autem adeo ego nondum vidi
170 oculis, nec adeo venerabilem; regi enim viro
similis est.“

Huic autem Helena verbis respondit, no-
bilissima mulierum: „Reuerendusque mihi es,
dilecte socer, timendusque. Vtinam mors
mihi placuisset mala, quando huc filium
tuum secuta sum, thalamo fratribusque relictis,
175 filiaque charissima, et coetu aequalium amabili!
Sed haec non facta sunt: quamobrem et lacry-
mis liquefco. Illud autem tibi dicam, quod
ex me quaeris atque percontaris: hic qui-
dem, Atrides est late imperans Agamemnon;

utrumque, Rexque bonus, fortisque bellator.
180 Leuir utique meus erat inuerecundae, aequi-
dem erat.

Sic dixit: hunc vero senex admiratus est,
dixitque: „O beate Atrida, laeto - fato - nate,
fortunate, certe tibi multi sub imperio sunt iu-
venes Achiuorum. Olim etiam Phrygiam ingres-
185 sus sum vitiferam, vbi vidi plurimos Phrygas,
viros equos - agitando peritos, copias Otrei et
Mygdonis deo - similis, qui quidem tunc castra
habebant apud ripas Sangarii. Etenim ego,
auxiliaris cum essem, cum illis numerabar. die
190 illo, quando venerunt Amazones virgines. Sed
neque isti retulerant, quot viuidis oculis Achiui.

Secundo indein, Vlysseni conspicatus, inter-
rogauit senem: Dio age mihi et istum, dilecta
filia, quisnam is sit: minor quidem capite Aga-
memnone Atrida, latior vero humeris et pe-
195 ctoribus visu. Arma quidem ei iacent super
terram almam; ipse vero, caries veluti, obit
ordines virorum. Arieti ipsum ego assuilo den-
velleris, qui otium magnum gregem oberrat
candidarum.

200 Huic autem respondit deinde Helena Ioue nata:
Iste porro, est Laertiades solers Vlysses, qui nu-
tritrus est in populo Ithacae, aspersae licet, sciens
omnimodosque dolos et consilia prudentia.

Hanc autem Antenor prudens contra locutus
est: „O iudex, profecto valde hoc verbum
205 verum es locuta; iam enim et huc olim venit
nobilis Vlysses, tui causa legatus, cum bellicoso
Menelao; hos autem ego hospitio - accepi, et
Hom. Il. Vol. III. E

in aedibus humaniter tractauit, amborumque
indolem perspexit et consilia prudentia. At cum
210 iam Troianis congregatis essent, stantibus qui-
dem, Menelaus eminebat latis humeris; ambo-
bus autem sedentibus, angustior erat Vlysses.
Sed cum iam verba et consilia omnibus texebant,
certe quidem Menelaus succincte concionabatur,
pauca quidem, sed valde argute; quoniam non
215 multiloquus erat, neque verbis aberrans,
quamuis aetate minor erat. Sed cum iam solers
surrexisset Vlysses, is stabat, hincorsumque despi-
ciabat in terram oculis defixis; sceptrum vero
neque retrorsum, neque in anteriorem partem
mouebat, sed innotum tenebat, imperito viro
220 similis; dixisses iracundum aliquem esse, stultum-
que itidem. At cum iam vocemque magnam ex
pectore mitteret, et verba in labris nivalibus
similia hibernis: non deinde cum Vlysse con-
tendisset mortalis alius: non tunc adeo Vlyssis
mirabamur speciem intuentes.
225 Tertio rursus Aiacem conspiciamus; interroga-
bat senex: Quisnam itenim iste alius Achiuus
vir validusque magnusque, emans in Argiuis
tam capite tum latis humeris?
Huius autem Helena sinuoso peplo induta
respondit, nobilissima mulierum: Hic quidem,
230 Ajax est ingens, propugnaculum Achiuorum;
Idomeneus autem illinc inter Creteneses, deus
veluti, stat: circum versus ipsum Cretensium
duces congregati sunt. Saepe enim hospitio re-
cepit: bellicosus Menelaus, ad domo in nostra,
quum ex Creta venisset. Nunc vero alios qui-

235 dem omnes video vinidis oculis Achiuos, quos
facile cognouerim, nomenque protulerim; duo
vero non possum conspicerere principes populorum,
Castoremque equorum domitorem, et pugilatu
strenuum Pollucem, germanos - fratres, quos
mihi vna peperit mater. Aut non secuti sunt
240 Lacedaemone ex amoena, aut huc *illi* quidem
secuti sunt nauibus in pontigradis; nunc vero
nolunt pugnae interesse virorum, dedecora ve-
riti et probra multa, quae mihi sunt."

Sic dixit: hos autem iam continebat alma
tellus in Lacedaemone istic, dilecta in patria
terra.

245 Praecones autem per urbem, deorum fere-
bant sacra ad foedus firmum, agnos duo, et
vinum laetum, fructum telluris, vtre in capri-
no; ferebat etiam cratera splendidum praeco
Idaeus et aurea pocula, excitabatque senem ad-
stans, *his* verbis:

250 „Surge, Laomedontiade; vocant optimates
Troianorumque equum - domitorum, et Achiuo-
rum aere - loricatorum, in campum descende-
re, ut foedus firmum feriat: quippe Alexan-
der et bellicosus Menelaus longis hastis dimica-
255 bunt de muliere; victorem autem mulier et
opes sequentur: caeteri vero, amicitia et foe-
deribus firmis percussis, incolemus *nos* Troiam
glebosam; illi autem reuertentur in Argos
aptum - equis et in Achaïam pulcras mulieres
habentem."

Sic dixit; cohorrui autem senex, iussitque
260 socios equos iungere; illi vero impigre parue-

runt. Ascendit itaque Priamus, ac lora traxit retrorsum: iuxtaque eum Antenor perpulcrum ascendit currum. Illi utique per Scaetas portas in campum dirigebant veloces equos.

At ubi iam venerunt ad Troianos et Achiuos, 265 ex equis descendentes in terram aliam, in medium Troianorum et Achiuorum processerunt. Surrexit autem statim deinde rex virorum Agamemnon, surrexit etiam Vlysses solers; at praecones, conspicui *res necessarias ad* foedera fida deorum cogebant, cratere autem vinum 270 miscebant; ac regibus aquam supra manus fuderunt. Atrides vero, districto manibus cultro, qui ei ad ensis magnam vaginam semper pendebat, agnorum ex capitibus abscidit pilos; et eos postea praecones Troianorum et Achiuorum 275 distribuerunt principibus. *Inter* eos vero Atrides alta voce precabatur, manibus sublati:

„Iupiter pater, qui ab Ida imperas, augustissime, maxime, Solque, qui omnia adspicis, et omnia audis, et Flumina, et Tellus, et qui sub *terra* mortuos homines punitis, qui 280 cunque periurium iurauerit, vos testes estote, et conseruate foedus fidum: Si quidem Menelaum Alexander interfecerit, ipse deinceps Helenam retineto, et opes omnes; nos vero in nauibus redeamus pontum - transeuntibus: sin autem Alexandrum interfecerit flauus Menelaus, 285 Troiani exinde Helenam et opes omnes reddunto, multam vero Argiuis pendunto, quam conuenit, quaeque etiam posteros inter homines sit *memorata*. Sin autem mihi multam Priamus Priami-

que filii pendere noluerint, Alexandro pro-
 290 strato: tum ego etiam deinde pugnabo, gratia
 multae, hic manens, usque dum finem belli
 inuenero.“

Dixit, et fauces agnorum abscidit saeuo fer-
 ro; et hos quidem deposuit super terram pal-
 pitantes, anima carentes: nam vires ademerat
 295 ferrum. Vinum insuper ex cratere haustum po-
 culis effundebant, et vota faciebant diis im-
 mortalibus. Sic autem aliquis dicebat Achiuo-
 rumque Troianorumque:

„Iupiter augustissime, maxime, et immorta-
 les dii caeteri; vtri priores contra foedus of-
 300 fenderint, ipsis sic cerebrum humi fluat, sicut
 hoc vinum, ipsorum, et liberarum; vxores
 vero cum aliis concumbant.“

Sic dicebant; nec tamen ipsis *votum* ra-
 tum faciebat Saturnius. Inter eos autem Darda-
 nides Priamus verba fecit:

„Audite me, Troiani, et bene-ocreati
 305 Achii; equidem ego abeo ad Jlium ventosum
 retro, quia nullo modo sustinebo oculis videre
 pugnantem dilectum filium cum bellicoso Mene-
 lao. Iupiter nimirum hoc scit et immortales dii
 reliqui, vtri mortis finis fato-destinatus sit.“

310 Dixit, et in currum agnos posuit diis par
 vir, et ascendit ipse, ac lora traxit retrorsum;
 iuxtaque eum Antenor perpulcrum ascendit cur-
 rum. Hi quidem itaque reuersi, ad Jlium ab-
 ibant.

Hector vero Priami filius et nobilis Vlysses
 315 locum quidem primum dimensi sunt: ac deinde

fortes in galea aerea quatiebant acceptas, vter prior emitteret aeream hastam. Populi interim supplicabant, diisque manus eleuabant; sic autem aliquis dicebat Achiuorumque, Troianorumque:

320 „Iupiter pater, qui ab Ida imperas; augustissime, maxime: vter horum facinorum inter utrosque auctor fuerit, hunc da interentum subire domum Orci; nobis vero rursus amicitiam et foedus ratum fieri.

Sic quidem dixerunt; concutiebat vero in-
 325 gens, expedite - pugnam - ciens Hector, retro aspiciens; Paridis autem illico fors exiliit. Illi deinde confederunt secundum ordines, vbi vniuique equi veloces, et varia arma iacebant. At circa humeros induit arma pulcra nobilis Alexander, Helenae maritus pulcras - comas - habentis,
 330 Ocreas quidem primum circa tibias posuit pulcras, argenteis fibulis apte - iunctas; tum postea thoracem circa pectora induebat sui fratris Lycaonis; habilis enim erat ipsi; circa autem humeros suspendit ensen argenteis clauis
 335 distinctum, aereum; ac postea scutum magnumque solidumque. Capiti vero forti galeam affabre - factam imposuit, setis equinis comantem; terribiliter vero crista desuper nutabat; sumsitque robustam hastam, quae ipsius manibus apta erat. Pari autem modo et Menelaus Maioribus arma induebat.

340 Hi igitur postquam ex vtraque acie armati erant, in medium Troianorum et Achiuorum processerunt, toruum intuentes; stupor autem

occupabat aspicientes! Troianosque equorum-
domitores, et bene-ocreatos Achiuos. At hi
345 propius steterunt dimenso in loco, quassantes
hastas, sibi inuicem irati. Prior autem Alexan-
der. emisit longam hastam, et ferit Atridae scu-
tum vndique aequale; neque perrupit aë; in-
flexa est enim ei cuspis. scuto in valido. At se-
350 cundus impetum fecit ferro. Atrides Menelaus,
precatus Iouem patrem:

„Iupiter rex, fac me vlcisci, qui me prior
iniuria affecit; solessem Alexandrum, et meis
sub manibus sternere; ut quisque horrescat etiam
posterorum hominum, hospitem iniuria afficere,
qui hospitalitatem exhibuerit.“

355 Dixit, et vibratam emisit longam hastam, et
ferit Priamidae scutum vndique aequale; per
scutum sane penetrauit fulgidum rapida hasta,
et per thoracem affabre-factum infixam est; pe-
360 nitus porro iuxta ille discidit tunicam hasta;
ille vero inclinatus est, et euitauit mortem atram.
Atrides autem aducto ense argenteis-clauis di-
stincto, percussit attollens galeae conum; su-
per eo vero in triaque et quatuor frustra dis-
ruptus excidit manu. Atrides autem ingemuit,
suspiciens in latum coelum:

365 „Iupiter pater, nullus deorum exitiosior
alius; certe speraueram me vlturum Alexan-
dram de iniuria: nunc autem mihi in manibus
fractus est ensis; mihiq; hasta emissa est mani-
bus irrita, neque sum affecutus ipsum.“

Dixit, et irruens galea eumprehendit setis-
370 equinis-depsa, trahebatque conuersus ad bene-

ocreatos Achivos; praefecabat autem eum acup-
 pictum ligamen tenero sub iugulo, quod ipsi
 sub mento retinaculum adstrictum erat galeae;
 et pertraxisset utique, et immensam tulisset glo-
 375 riam nisi cito sensisset Iouis filia Venus, quae
 ipsi rupit lorum bouis - vi - occisa: inanis au-
 tem galea simul sequebatur manum robustam.
 Eam quidem tum heros ad bene - ocreatos Achi-
 vos proiecit contorquens, sustuleruntque de-
 lecti focil. At ille iterum irruit interficere cu-
 380 piens hasta aerea: hunc autem eripuit Venus
 facile valde, utpote dea, cooperuitque caligine
 multa; collocavitque in thalamo suaueolenti,
 fragrante suffimentis. Ipsa autem Helenam voca-
 tura abiit; hanc autem inuenit turri in alta,
 385 circumque Troades magno numero erant. Ma-
 nu vero, odora veste concussit prehensam,
 anuque eam similis facta grandaeuae allocuta est
 lanificae, quae ipsi Lacedaemone habitanti- car-
 pebat lanas pulcras, maximeque ipsam dilige-
 bat: huic se cum assimilasset, allocuta est diua
 Venus:

390 „Huc veni, Alexander te vocat, ut domum
 redeas; ille ipse in thalamo et tornato lecto
 et pulcritudine splendens, et vestibus; neque
 dixeris cum viro *armis* - congressum illum re-
 diisse, sed ad choream ire, vel a chorea mo-
 395 do cessantem sedere.“ Sic dixit; huic autem
 animum in pectore commouit; atque ut vidit
 deae perpulcrum collum, pectusque amabile,
 et oculos *vibranti splendore* - coruscantes, ex-
 pauit inde, verbaque fecit, dixitque:

„Improba, quid me his cupis decipere?
 400 An in aliquam me vltius vrbium bene-habita-
 tarum abduces, vel Phrygiae, vel Maeoniae
 amoenae, si quis tibi et illic amicus, articula-
 te-loquentium hominum? Num, quia nunc
 nobili Alexandro Menelau victo, vult odiosam
 405 me domum abducere, ideo iam nunc huc do-
 los-struens aduenisti? Sede apud ipsam profe-
 cta, deorum vero abrenuncia vias, *reditum ad*
deos, neque vnquam tuis pedibus reuertaris in
 Olympum; sed semper circa illum aerumnas-
 perfer, et eum foue, *ministrando*, donec te
 410 vel vxorem fecerit ille vel ancillam. Illuc autem
 ego non ibe, (indigna res vtique esset). illius
 adornatura lectum. Troades sane me postea
 omnes vituperabunt; sustineo vero dolores im-
 menses animo.“

Hanc autem irata allocuta est diua Venus:
 „Ne me irrites, misera, ne irata te deferam,
 415 tantumque te odio habeam, quantum iam miri-
 fice amavi. In medio autem vtrorumque struam
 odia perniciofa Troianorum et Danaorum; tu
 vero mala fato pereas.“

Sic dixit; expauit vero Helena. Ioue progna-
 ta; iuitque, cooperta peplo candide splendi-
 420 do, tacite; omnesque Troadas latuit: praeibat
 autem dea. Hae vero vbi in Alexandri domum
 pulcram venerunt, ancillae quidem deinde ve-
 lociter ad munera *sua* conuertebantur: ipsa
 autem in altum thalamum ascendit nobilissima
 mulierum. Ei autem fellam prehensam Venus
 425 blanda: ex aduerso Alexandri dea deposuit fe-

rens; ibi sedit Helena, filia Iouis Aegiochi,
oculis auersis, virumque obiurgauit *hac* oratione:
„ Venisti ex pugna; utinam illic periisses, a vi-
ro interfectus forti, qui meus prior maritus erat.

430 Certa quidem antea gloriabaris, bellicoso Mene-
lao, tuisque viribus et manibus, et hasta, te
praestantiorum esse; sed vade nunc, prouoca
bellicosum Menelaum rursus pugnare contra; at
te ego desistere moneo, neque flauum Me-
435 nelaum contra pugnam pugnare, et praeliari
temere; ne forte ab ipso hasta interficiaris.“

Hanc autem Paris verbis respondens est allo-
cutus: „ Ne mihi, mulier, acerbis opprobriis
animum incessas. Nunc quidem enim Menelaus
440 vicit cum Minerua: illum vicissim ego *forte*
alias vincam; nam dii adsunt et nobis. Sed
age in gratiam redeamus concumbentes; non
enim unquam me sic amor mentem complexus est,
ne *tunc quidem*, quando te pridem Lacædae-
mone ex amoena nauigabam rapta in transeun-
445 tibus pontum nauibus, insula vero in Cranaë
iunctus sum amore et concubitu; sicut te nunc
amo, et me dulce desiderium capit.“

Dixit, et praebat in lectum ascendens,
simulque sequebatur vxor. Hi quidem igitur in
torquatis cubuerunt lectis. Atrides vero [*Mene-*
450 *laus*] per turbam ruebat, ferae similis, sicubi
conspicaretur Alexandrum diuina forma prae-
ditum. Verum nullus poterat Troianorum in-
clynorumque auxiliatorum ostendere Alexandrum
tunc bellicoso Menelaon nec enim propter ami-
citiam abscondissent, si quis vidisset; deque

enim ipsis omnibus odio erat, atque mors atra.
455 Inter hos autem locutus est rex virorum Agamem-
non: „Audite me, Troiani, et Dardani, et
auxiliatores; victoria quidem manifesta est belli-
cosi Menelai; vos igitur Argiuam Helenam et
opes cum ipsa reddite, et multam perfoluite,
460 quam oportet, quaeque et posteris hominibus
memoretur.“ Sic dixit Atrides: comprobabant
autem caeteri Achiui.

I L I A D I S

LIBER IV.

Dii interim apud Iouem sedentes consulta-
bant aureo in pauimento; interque hos ve-
neranda Hebe nectar ministrabat; illi autem
aureis poculis excipiebant alter alterum, Tro-
5 ianorum urbem aspicientes. *Tum* continuo co-
nabatur Saturnius irritare Iunonem, mordaci-
bus dictis oblique compellans: „Duae quidem
Menelao adiutrices sunt dearum, Iunoque Ar-
giua, et auxiliatrix - potens Minerua: at enim
10 ipsae seorsum sedentes, aspicientes oblectantur;
huic vero [*Paridi*] risum - amans Venus
semper adest, et ab ipso fata repellit; et nunc
conseruauit putantem *se* moriturum. Sed vi-
ctoria quidem, bellicosi Menelai: nos igitur
consultemus, quem exitum habiturae sint hae
15 res: vtrum rursus bellumque perniciosum et
certamen graue excitemus, an amicitiam inter
vtrosque conciliemus. Quod si ita hoc omnibus
gratum et iucundum sit, omnino vtique habi-
tetur vrbs Priami regis, retro autem Argiuam
Helenam Menelaus abducatur.

20 Sic dixit. Compressis vero labris gembant
Mineruaque et Iuno, propinquae hae vtique
sedebant, malaque Troianis cogitabant. Sane

Minerua quidem tacita erat, neque quicquam dixit, irata Ioui patri, indignatio enim ipsam saeva tenebat: Iuno vero non contiauit in peccatore iram, sed respondit:

25 „Improbissime Satarnie, quae verba dixisti! Quomodo vis vanum reddere laborem et sine fructu sudorem, quem sudavi praelabore? defatigati sunt mihi et equi copias cogenti, Priamo mala, eiusque filii. Fac; at nequaquam omnes comprobauimus dii caeteri.“

30 Huc autem valde indignatus respondit nubes - cogens Iupiter: „O bona, qui tibi Priamus Priamique filii tanta mala faciunt, quod indefinenter cupis. Ibi enervare bene aedificatam urbem? Quod si tu, ingressa portas et

35 muros altos, erutum voraberis Priamum Priamique filios; caeterosque Troianos: tunc fortasse iram saturaberis. Fac, quomodo vis; ne haec contentio posthac tibi et mihi magna concertatio inter utrosque sit. Aliud autem tibi

40 dicam, tu vero in praecordiis reponere tuis: Si quando et ego molitus, urbem excindere aliquam voluero, ubi tibi dilecti homines nati sunt, ne remoreris meam iram, sed me *facere* permittas: etenim ego tibi *urbem hanc* dedi volens inuito animo. Quae enim sub soleque et coelo

45 fœllifero sitae sunt urbes terrestrium hominum, harum a me maxime ex animo honorabatur Ilium sacrum, et Priamus et populus hœstæ-fraxineaeperiti Priami. Non enim mihi unquam ara carebat epulis convenientibus, libationeque, nide-
reque: hunc enim fortiti sumus honorem nos.“

50 Huic autem respondit deinde magis - oculis
 veneranda Iuno: „Certe mihi tres quidem mul-
 to dilectissimae sunt vrbes, Argosque, Sparta-
 que, et latas - vias - habens Mycene: has ex-
 scinde, quando tibi iniussae fuerint animo. Has
 55 non ego propugno, nec inuideo tibi. Quam-
 vis enim intercederem et non sinerem excindere,
 nihil profecerim intercedendo: quoniam multo
 potentior es. Sed oportet et meum facere labo-
 rem non irritum. Nam et ego dea sum, genus
 autem mihi inde, unde tibi, et me maxime-
 60 venerandam genuit Saturnus versutus, utrum-
 que, tum quod ad genus, tum quod qua coniux
 vocor: tu autem omnes inter immortales regnas.
 Verum enimvero in his quidem concedemus nos
 inter nos, tibi quidem ego, tu autem mihi;
 sequentur autem dii caeteri, immortales. Tu
 65 vero ocyus Minervae manda, ire in Troiano-
 rum et Achiuorum pugnam grauem, conari-
 que, vt Troiani gloria-elatos Achiuos inci-
 piant priores praeter foedera laedere.“

Sic dixit; neque non paruit pater hominum-
 que et deorum. Protinus Minervam verbis ala-
 tis allocutus est:

70 „Cito admodum ad exercitum vade, ad
 Troianos et Achiuos, et conare efficere, vt
 Troiani gloria-elatos Achiuos incipiant prio-
 res praeter foedus laedere.“

Sic fatus, instigauit antea propensam Miner-
 vam. Descendit vero ea ab Olympi verticibus
 75 festinans. Qualem autem stellam mittit Saturni
 filius versuti, aut nautis portentum, aut exer-

citui lato populorum, splendidam; ex ea autem multae scintillae emittantur: huic similis impetu ferebatur in terram Pallas Minerva, defiliitque in medium; stupor autem tenebat
80 aspicientes, Troianorumque equorum domitores, et bene ocreatos Achaeos. Sic vero aliquis loquebatur intuitus in propinquum alium:

„Sane rursus bellumque perniciosum et pugna grauis erit, vel amicitiam inter utrosque statuit Iupiter, qui inter homines arbiter belli est.“

85 Sic utique aliquis dicebat Achaeorumque Troianorumque. Illa vero viro similis Troianorum subiit multitudinem, Laodoco Antenoridae, forti bellatori, Pandarum deo similem quaerens, sicubi inueniret. Inuenit Lycaonis filium
90 laudatumque fortemque, stantem; circaque ipsum fortes ordines clypeatorum militum, qui ipsum secuti fuerant ab Aesepi fluentis: prope autem stans, verbis alatis allocuta est:

„Nunquid mihi parueris, Lycaonis fili bellicolae? ausis ne Menelao immittere velonem sagittam? Ab omnibus utique Troianis gratiam
95 et gloriam reportares, inter omnes vero maxime ab Alexandro rege: a quo profecto imprimis luculenta dona feras, si viderit Menelaum Mauortium, Atrei filium, tuo telo domitum,
100 rogam condescendentem tristem. Quin age, sagitta - pete Menelaum gloria sublimem. Vove autem Apollini in - Lycia - genito, arcu - inclyto, agnorum primogenitorum te sacrificaturum in

clutam hecatomben, domum reuerſum ſacrae
in urbem Zeleae.“

Sic dixit Minerva, huic autem animus de-
105 menti fletebat. Statim eduxit arcum perpoli-
tum, *factum ex veloci capro agreſti*, quem
quondam ipſe, ſub pectore conſecutus, e rupe
exeuntem excipiens in infidiis, percufferat in
pectus; hic autem ſupinus cecidit in petram.
Huius cornua ex capite ſexdecim - palmorum na-
110 ta erant: atque haec quidem elaborans cor-
num - politor aptauerat faber, totumque cum
recte leuigaſſet, aureum impoſuit cornu: et
hunc quidem *arcum Pandarus* ſcite diſpoſuit
tendendo, ad terram inclinans; ante autem
ſcuta tenebant ſtrenui ſocii, ne prius conſur-
115 gerent *in eum* Mauortii filii Achiuorum, quam
percuſſus eſſet Menelaus Mauortius, propugna-
tor Achiuorum. Porro ille detraxit operculum
pharetræ, exemitque ſagittam, nondum - in
quenquam coniectam, pennatam, profundorum
cauſam *validam* dolorum: ſtatimque ad ner-
uum aptauit *acerbam ſagittam*, proutque Apol-
120 lim *in Lycia* genito, *arca inclyta*, agno-
rum primogenitorum *ſe ſacrificaturum*, inclytam
hecatomben, domum reuerſum ſacrae in urbem
Zeleae. Traxit autem ſimul crenasque *ſagittae*
prehenſas, et neruum bubulum: neruum qui-
dem mammae admoſuit, arcui autem ferrum.
Porro poſtquam rotundum magnum arcum te-
125 tenderat, ſtriduit arcus, neruus autem valde
tonuit, exiitque ſagitta, acutam - habens-
euſpidem, in turbam aduolare cupiens.

Neque tuī, Menelaë, dū beati obliti sunt
 immortales, prima autem Iouis filia praedatrix,
 quae ante te stans, sagittam mortiferam depulsi-
 130 Haec vero tantum inhibuit a corpore, ut cum
 mater a filio arcet muscam, quando dulci so-
 pitus est somno. Ipsa vero eo direxit, ubi bal-
 tei annuli aurei constringebant *thoracem*, et
 duplex obtendebatur thorax. Incidit itaque in
 135 balteum bene - aptatum acerbo *sagitta*, et per
 balteum quidem adacta est affebre factum, et
 per *thoracem* artificiose - factum infixam est, fa-
 sciamque lamina munitam, quam portabat, tu-
 tamen corporis, munimentum aduersus tela;
 quae ipsum plurimum iuuat; perforauit tamen et
 140 ipsam; summamque *sagitta* perstrinxit cutem
 viri. Statim autem fluxit sanguis purpureus ex
 vulnere.

Ac veluti quando aliqua ebur mulier purpura
 tinxerit Maeonia, vel Caria, maxillare ut sit
 equorum: iacet autem in thalamo, multique
 ipsum optarunt equites gestare; regi vero est
 145 repositum ornamento, vtrumque, ornatusque
 equo, equitique decus: talia tibi, Menelaë,
 foedata sunt cruore femora formosa, suraeque,
 et malleoli pulcri inferius.

Cohorruit autem deinde rex virorum Aga-
 memnon, ut vidit atrum sanguinem defluentem
 150 ex vulnere; cohorruit autem et ipse bellicosus
 Menelaus. Quum vero vidit neruumque et *sa-*
gittae hamos extrorsum extantes, iterum ei
 animus in pectoribus collectus est. Inter hos
 autem grauiter suspirans locutus est rex Agamem-

non, manu tenens Menelaum; adgemebant-
 que socii:
 155 „Care frater, *in* mortem ergo tibi foedus
 percussi, solum cum obieci pro Achiuis cum
 Troianis pugnare: quandoquidem ita te vulne-
 rarunt Troiani, et foedus firmum conculcarunt.
 Non tamen vlllo modo irritum erit foedus sangui-
 que agnorum, libaminaque mero - facta, et
 160 dextrae, quibus fisci sumus. Etiam si enim pro-
 nus Olympius non perfecerit, attamen tandem
 aliquando perficiet; et magna luerint, cum
 propriis capitibus; vxoribusque et liberis. Bene
 enim ego hoc scio mente et animo, erit dies,
 165 quando pereat Ilium sacrum, et Priamus, et
 populus hastae - fraxineae - periti Priami. Iupi-
 ter vtique ipsis Saturnius, in excello sedens, *in*
 aethere habitans, ipse incutiet terrificam Aegi-
 dem omnibus, ob hanc fraudem iratus. Haec
 sane erunt non irrita. Sed mihi grauis dolor
 170 tui *causa* erit, o Menelaë, si moriaris, et fa-
 tum adimpleueris vitae. Vtique summa tum
 ignominia notatus carum Argos repetam. Statim
 enim cogitabunt Achiui de patria terra, glo-
 riam vero Priamo et Troianis relinquemus, Ar-
 giuam Helenam: tui autem ossa putrefaciet terra
 175 iacentis in Troia, non - ad finem perducto super
 bello; et aliquis sic dicet Troianorum ferocien-
 tium, sepulcro insultans Menelai gloriosi:
 Vtinam sic in omnibus iram expleat Agamemnon,
 180 sicut et nunc incassum exercitum duxit huc
 Achiuorum, et sane rediit domum, dilectam
 in patriam terram, cum vacuis nauibus, relicto

frenuo Menelao. Sic aliquando aliquis dicet;
tunc mihi dehiscat lata terra.“

Hunc autem confirmans allocutus est flauus
Menelaus: Bono sis animo, neque quicquam
185 terrefacias copias Achiuorum. Non in lethali
loco acuta fixa est sagitta, sed ante tutatus
est balteusque varius, et subtus cinctusque,
lana munita lamina, quam aerarii cuderunt
fabri.

Hunc autem respondens allocutus est rex Aga-
memnon: „Vtinam sane ita sit, dilecte o Me-
190 nelaë! : Vulnus autem medicus tractabit, et adhi-
bebit medicamina, quae sedent tetros dolores.“

Dixit; et Talthybiū, diuinum praeconem,
allocutus est: „Talthybi, quam citissime Ma-
chaonem huc arcesse, virum, Aesculapii filium,
195 laudatissimi medici, vt videat Menelaum ma-
vortium, ducem Achiuorum, quem aliquis
missa - sagitta vulnerauit, arcus peritus, e Tro-
ianis, vel Lyciis; *quod* illi quidem gloria, no-
bis vero luctus.

Sic dixit; neque ei praeco immoriger fuit,
quum audiuisset; perrexit autem ire per copias
200 Achiuorum aere - loricatorum, circumspiciendo-
quaerens heroem Machaonem; illum vero vidit
stantem, circumque ipsum fortes ordines clypea-
torum militum, qui ipsum secuti sunt Tricca
ex equorum - altrice. Prope autem stans, ver-
bis alatis allocutus est:

„Veni ocyus, Asclepiade; vocat rex Agamem-
205 non, vt videas Menelaum mauortium, Atrei
filium, quem aliquis sagitta - missa vulnerauit,

207 *Perceus peritus, e Troianis vel Lyciis: quod illi quidem gloria, nobis autem luctus.*

Sic dixit; huic vero animum in pectore commouit. Perrexerunt autem ire per turbam, per exercitum latum Achiuorum; ac quum iam peruenissent, vbi flauus Menelaus vulneratus fuerat, circumque ipsum congregati erant quique praestantissimi; corona - facta, ille vero in mediis stabat diuinus vir: protinus vtique e balteo bene - aptato extraxit sagittam. Ea vero dum extraheretur, retro curuati sunt acuti hami. 215 Soluit porro ipsi balteum variegatum, et subtus cinctumque, et laminam, quam aerarii cuderant fabri; atque vbi inspexerat vulnus, quo inciderat acerba sagitta, sanguine exsucto, lenia medicamenta peritus insperfit, quae eius quondam patri amicus praebuit Chiron.

220 Dum hi occupati erant circa bello strenuum Menelaum, interim Troianorum ordines admovebantur clypeatorum. Hi autem contra arma induerunt, et recordati sunt pugnae. Tunc non dormitantem vidisses Agamemnonem nobilem, neque trepidantem, neque detrectantem 225 pugnare; sed valde properantem pugnam in gloriosam. Equos quidem enim dimisit, et currum varium aere: et hos quidem minister seorsum tenebat anhelantes Eurymedon, filius Ptolemaei Piraeidae: huic plurimum mandauit prope se currus tenere, si quando ipsum per membra occuparet defatigatio, multos obeuntem et imperitantem; at ipse pedes obibat *infrans* ordines virorum, et quos quidem properantes

videret Danaorum velocium æquum, his magnopere animum addebat adstante verbis:

„Argui, de quid remittatis de acri fortitudine; non enim mendacis pater Iupiter erit auxiliator; sed qui priores contra foedus iniuriam intulerunt, horum certe ipsorum tenerum corpus vultures vorabunt. Nos vero uxoresque dilectas, et infantes liberos, abducemus in nauibus, postquam urbem ceperimus.“

Quos autem e contrario detrectantes videret inuisam pugnam, eos valde obiurgabat iracundis verbis: „Argui, sagittis addicti, probro digni, nonne vos pudet? Cur nam sic statis stupidi, sicut hiniuli? qui viliæ postquam fessæ sunt, per magnum campum currentes,stant, nec ullum ipsum in præcediis est robur: si vos statis stupidi, neque pugnat. Anne expectatis Troianos dum propius veniant, ubi nates subductæ sunt pulcras - pappes habentes, cæsi in littore maris, ut cognoscatis, an vos protegat manu Saturnius?“

Sic is imperitans obibat ordines virorum; venitque ad Creteneses, iens per cateruam virorum. Hi autem circum Idomeneum bellicosum armabantur. Idomeneus quidem in prima acie erat apud similes robore; Meriones autem ei extremas incitabat phalanges. Hos ergo conspectus, lætatus est rex virorum Agamemnon, protinusque Idomeneum allocutus est blandis verbis:

„Idomeneus, equidem te honore præ Danais pernicibus - aurigis, tam in bello, tum alio

quolibet in opere, tum etiam in convivio,
 260 quando honorarium nigrum vinum. Argiurum
 procures in crateribus miscent. Et si enim cae-
 teri comantes Achini portionibus certis bibunt,
 tuum sane plenum poculum semper stat, sicut
 mihi *meum*, ut bibas, quando animus iusserit.
 Sed propera in pugnam, qualis antea gloriaba-
 ris esse.

265 Hunc autem Idomeneus, Cretenfium dux,
 contra sic est allocutus: Atrida, valde qui-
 dem tibi ego concors socius ero, sicut pri-
 mum promisi et annui: verum alios hortare
 comantes Achinos, ut quamprimum pugnemus;
 270 quoniam foedus confuderunt. Troiani, his
 utique mors et mala postmodum erunt,
 quoniam priores contra foedus iniuriam in-
 tulerunt.

Sic dixit; Atrides vero praeteribat laetus
 corde, venitque ad Aiaces, iens per catervas
 virorum. Hi vero armabantur: simulque mim-
 275 bus sequebatur peditum. Sicut autem quando
 a specula vidit aubem pastor aliquis, venien-
 tem per mare a Zephyri flata: leique, procul
 stanti, nigra, cum pix, apparet veniens per
 mare, ducitque turbinem multum, cohorret-
 que videns, subque speluncam cogit pecudes:
 280 tales simul cum Aiacibus velocium in bello iu-
 venum, infestum in praelium densae moveban-
 tur phalanges, fuscas, scutisque et hastis hor-
 rentes. Et his quidem laetatus est visis rex Aga-
 memnon, et ipsos compellens verbis alatis est
 allocutus:

285 „Alaees, Argiuorum duces aere-loricatorum,
 vobis equidem, nec enim convenit, *miliēs* in-
 citare non praecipio: vos enim ipsi valde po-
 pulum instigatis ad fortiter pugnandum. Utinam
 enim, o Iupiterque pater, et *Miserua*, et *Apollo*,
 290 talis omnibus animus in-pectoribus esset: sic
 cito caderet *vrbs Priami regis*, manibus nostris
 captaque excisilae.

Sic fatus; hos quidem reliquit illic, iuit autem
 ad alios; ubi is Nestorem inuenit, argutum Py-
 liorum oratorem; suos socios ordinantem, et
 295 hortantem ad pugnandum; [*tempe*] circa ma-
 gnum Pelagōnem, Alastoremque, Chromiumque,
 Haemonemque principem, Biantemque pastorem
 populorum. Curribus pugnantes quidem primum
 cum equis et curribus, pedites autem a tergo
 constituit multosque et strenuos, vallum ut essent
 300 belli; imbelles vero in medium coegit, ut etiam
 non volens quis necessitate pugnaret. Curru pu-
 gnantibus quidem primum mandata dabat: hos
 enim iussit suos equos continere, neque turbatis
 ordinibus versari in turba. „Neue quis, equitan-
 di-peritiaque et robore fretus, solus ante alios sit
 305 nimis cupidus cum Troianis pugnandi, neque
 retrocedat; imbecilliores enim eritis. Quicun-
 que autem vir a suo curru ad alium currum
 venerit, *hūstā* porrecta appetat *hostem*: quo-
 niam multo *melius* sic *pugnare*. Sic et vetēres,
 vrbes et viros eueriebant, hanc mentem et
 animum in pectoribus habentes.

310 Ita sedex adhortabatur, dudum rei militaris
 bene peritus. Et eum quidem laetatus est cum

vidisset rex Agamemnon, et ipsum compellans
verbis alatis est allocutus:

„O senex, utinam, sicut animus est in pe-
ctore tuo, sic tibi genae essent, robur-
315 que tibi firmum esset. Verum te senectus atte-
rit omnibus aequae-molesta: utinam quis viro-
rum alius eam haberet, tuque in numero iu-
venum esses!“

Huic autem respondit deinde Gerenius eques
Nestor: „Atrida, valde quidem ego vellem et
ipse sic esse, ut quando nobilem Ereuthalio-
320 nem interfeci. Verum nunquam simul omnia
dii dederunt hominibus: si tunc iuuenis eram,
nunc vice-versa me senectus inuadit. Verun-
tamen et sic curru pugnantibus interero, et ad-
hortabor consilio et verbis; hoc enim munus
est senum. Hastas autem vibrabunt iunio-
325 res, qui me minores nati sunt, confident-
que robore.“

Sic dixit; Atrides vero praeteribat, laetus
corde. Ipse deinceps filium Petei Mene-
stheum equos agendi-peritum stantem; cir-
cumque erant Athenienses, periti pugnae. Cae-
330 terum prope stabat solers Vlysses, iuxtaque,
Cephalenum circum ordines non imbecilli, sta-
bant; nondum enim horum adierant copiae, cla-
morem pugnae, sed recens concitatae moveban-
tur phalanges. Troianorumque equum-domi-
torum, et Achiuorum; hi vero expectantes
stabant, quando phalanx Achiuorum alia inua-
335 dens, in Troianos impetum faceret, et inciper-
ent praelium. Hos itaque conspiciens obiur-

gavit rex virorum Agamemnon, et ipsos compellans verbis alatis est allocutus: „O fili Pe-
 340 terei, Iouis-alumni regis; et tu, malis dolis in-
 structe, astute; cur trepidantes abstititis, ex-
 spectatisque alios? Vos quidem conveniebat in-
 ter primos consistere, et pugnae ardenti oc-
 currere. Primi enim et ad convivium vocamini
 a me, quando convivium proceribus instruimus
 345 Achiui. Ibi iuvat assatas carnes edere, et po-
 cula vini bibere suavis, quoad usque placuerit;
 nunc vero libenter videretis, etiam si decem
 phalanges Achiuorum ante vos pugnarent sae-
 vo ferro.“

Hunc autem torue intuitus allocutus est so-
 350 lers Vlysses: „Atrida quale tibi dictum fugit ex
 lepto dentium? Quomodo tandem dicis in pu-
 gna remissos nos esse? Quando Achiui in Tro-
 ianos equorum domitores cievimus acre praelium,
 videbis, si volueris, sique tibi haec curae fue-
 rint, Telemachi dilectum patrem antesignanis
 355 immixtum Troianorum equum-domitorum; tu
 autem haec vana dicis.“

Hunc vero subridens allocutus est rex Aga-
 memnon, ut sensit iratum, vicissimque repetiit
 sermonem; iterum dixit:

„Generose Laertiade, solertissime Vlysse,
 360 neque te obiurgo temere, neque hortor. Scio
 enim, quod tibi animus in pectore tuo bene-
 vola erga me consilia novit, sensus fouet; eadem
 enim sentis, quae et ego. Quin age; haecce
 in posterum componemus, si quid male nunc
 dictum est; haec autem omnia dii irrita faciant.“

Sic locutus, hos quidem reliquit illic, iuit-
 365 que ad alios. Inuenit vero Tydei filium magna-
 - nimum Diomedem, stantem interque equos et
 - currus bene - compactos; iuxtaque ipsum stabat
 - Stenelus, Capaneus filius. Et hunc quoque ob-
 - iurgauit conspicatus rex Agamemnon, et ipsum
 370 compellans verbis alatis allocutus est: „Eheu,
 Tydei fili bellicosus equum - domitor, cur tre-
 - pidas? cur et circumspicis acies semitas? Non
 - vtique Tydeo ita solitum trepidare erat; sed
 - longe ante dilectos socios cum hostibus dimicare;
 - sicut dixerunt, qui eum viderunt praeliantem;
 375 non enim ego interfui, neque vidi: verum
 - aliis *eum* dicunt praestitisse. Certe enim sine
 bello [*sine copiis*] intrauit Mycenae hospes,
 cum deo - pari Polynice, copias colligens, qui
 - tunc bellum admouebant sacra ad moenia The-
 - bes; et valde supplicabant, vt darent inclytos
 380 auxiliares. Atque illi *quidem* volebant dare,
 et adponebant, sicut hortabantur illi. Verum
 Iupiter auertit, sinistra prodigia ostendens. Hi
 autem postquam abierant, et in via progressi
 fuerant, ad Alopeum venerunt iuncosum, her-
 bosum. Tum porro legatum (*Thebat*) Tydeum
 385 miserunt Achiui; atque ille abiit, multosque
 inuenit Cadmeos conuiuentes in domo forti-
 tudinis Eteocleae [*Eteoclis*]. Tunc non, ho-
 - spes licet esset, agitator - equum Tydeus pau-
 - bat, solus cum esset multos inter Cadmeos;
 quin ad certandum prouocabat; in omnibus au-
 390 tem vincebat facile: talis ei auxiliatrix erat Mi-
 nerua. Verum irati Cadmei, stimulatores equo-

rum, ei reuertenti densas insidias locauerunt
 adductos iuuenes quinquaginta; duo autem
 doctores erant, Maeon Haemonides, similia
 395 immortalibus, filiusque Autophoni, in pu-
 gna peruicax Lycophontes. Tydeus tamen et
 hic ducem mortem intulit; omnes scilicet inter-
 fecit, unumque solum dimisit domum redire;
 Maeonem utique dimisit, deorum signis obse-
 quens. Talis erat Tydeus Aetolus; sed filium
 400 genuit, se ipso inferiorem pugna, facundia au-
 tem praestantiorem.

Sic dixit: huic vero nihil respondit fortis
 Diomedes, reueritus regi increpationem ve-
 nerandi.

Huic autem filius Capanei respondit inelyti:
 405 „Atrida, ne mentiaris, sciens vera loqui. Nos
 sane patribus longe fortiores gloriamur esse;
 nos etiam Thebes sedem cepimus septem portas
 habentis, paucioribus copiis ductis sub murum
 Marti sacrum, freti signis deorum et Iouis
 auxilio: illi autem sua vecordia perierunt.
 410 Quare ne mihi patrea unquam in simili ponas
 honores.“

Hunc autem torae intuitus allocutus est for-
 tis Diomedes: „O mi Sthenele, tacitus sede,
 meoque pare sermoni; non enim ego succen-
 tes Agamemnoni, pastori populorum, cohor-
 tanti ad pugnandum bene ocreatos Achivos:
 415 huic enim gloria simul sequetur, si quidem
 Achivi Troianos debellarint, ceperintque Ilium
 sacrum; huic vero contra ingens luctus, Achi-

vis caesis. Verum age quaeso, et nos cogitemus [*utamur*] de acri virtute." Dixit, et de
 420 curru cum armis defiliit in terram; terribiliter
 autem sonnit aes circa pectus regis, qui concitus
 ferebatur; utique vel fortissimum metus
 corripuisset. Vt vero quando in litore sonoro
 fluctus maris concitatur alius super alium, sub
 Zephyro mouente: in alto quidem primum at-
 425 tollitur; sed postea terrae allisus vehementer
 fremit, et circa promontoria tumidus fastigia-
 tur, expuitque maris spumam: sic tunc aliae
 post alias Danaorum movebantur phalanges
 continuo ad pugnam. Imperabat autem suis
 unusquisque ducum; caeteri vero taciti ibant,
 430 (neque dixisses tantas copias sequi habentes in
 pectoribus vocem,) silentio reueriti ductores.
 Circum autem omnes arma varia splendebant,
 quibus induti procedebant ordine. Troiani
 autem, perinde ac oues locupletis viri in caula
 innumerae stant, dum mulgentur lac album,
 435 assidue balantes audita voce agnorum: sic
 Troianorum fremitus per exercitum fatum est
 exortus. Nec enim omnium erat una vocifera-
 tio, nec una vox, sed lingua missa erat, e
 multis quippe locis conuocati fuerant homines.
 Instigabat vero hos quidem Mars, illos autem
 440 caesus oculis Minerva; Terrorque et Fuga,
 et Discordia insatiabiliter furens, Maris homi-
 cidæ soror, sociæque, quae parua quidem
 primum attollitur, sed postea coelo condit ca-
 put, et solo ingreditur. Quae ipsis et tant li-
 tem utrinque perniciosam iniecit in medium,

445 gradiens per turbam, mouens ingentem gemitum virorum.

Hi vero, quanto iam in locum vnum coeuntes venerant, committebant scuta, vnaque hastas, et robora virorum aereis - thoracibus - induterum; atque clypei umbones - habentes adorti sunt se inuicem, multusque tumultus
450 coortus est. Tum vero simul eiulatusque et iactantia erat virorum, perdentiumque et per-euntium, fluebatque sanguine terra. Vt vero quando duo torrentes fluuii, de montibus fluentes, in conuallem conferunt rapidas aquas, scatebris ex magnis, concauum intra alueam voraginis;
455 horumque procul fragorem in montibus audit pastor: sic hisce congressis oriebatur clamorque timorque. Primus autem Antilochus Troianorum interfecit virum bellatorem, strenuum in prima acie; Thalysiadem Echepolum, quem utique percussit primus galeae in conum
460 setis - equinis - densae, inque frontem fixit; penetrauit autem os intra cuspis, aerea; eum vero tenebrae oculos operuerunt; ceciditque, sicut quando turris, in forti pugna. Hunc autem prostratum pedibus prehendit rex Elephenor Chalcodontiades, magnanimorum princeps Abantum,
465 subtrahebatque extra tela cupidus, ut quamprimum arma praedaretur: brevis vero ei fuit iste conatus. Cadauer enim trahentem conspicatus magnanimus Agenor, latera, quae ei inclinato a clypeo denudata erant, vulnera-
470 vit hastili aerato, soluitque membra. Itaque cum quidem reliquit animus; super eum vero

pugna coorta est ardua Troianorum et Achivorum: hi autem, lupi sicut, inuicem iruebant, virque virum manu occidebatur. Tunc percussit Anthemionis filium Telamonius: Ajax iuuenem, florentem, Simoësiū: quem olim
 475 mater ab Ida descendens, ad ripas Simoëntis peperit, cum parentes simul sequeretur, pecus ut videret: propterea ipsum vocabant Simoësiū: neque parentibus nutritia caris reddidit, brevis autem ei aetas fuit ab Aiace magnanimo
 480 lancea intersecto. Primum enim ipsum venientem percussit in pectore, ad mammam dexteram; ex aduerso autem per humerum aerea hasta iuit; hic autem in puluere humi decedit, populus ceu, quae in irriguo loco paludis magnae enata est laevis; atque ei rami in summo ver-
 485 tice creuerunt: quam quidem currum fabricator micanti ferro excidit, ut curuaturam rotae flectat ad pulcrum currum; illa quidem arefcens iacet fluminis ad ripas; talem sane Anthemidem Simoësiū intersectum spoliavit Ajax generosus: In hunc autem Antiphus indutus-
 490 varium thoracem Priamides perurbam iaculatus est acuta hasta. Ab eo quidem aberravit; at Leucum, Vlyssis fidum socium, percussit in inguine, cadaver aliorum trahentem; cecidit itaque hic iuxta illud, cadaver autem ei excidit manu. Ob hunc vero intersectum Vlysses valde
 495 animo iratus est, prodiitque per primos pugnatōres armatus corusco aere, stetitque valde prope accedendo et iaculatus est hasta splendenti, circa se oculis conuersus; at Troiani retrogessē-

runt, viro iaculante; ille vero non irritum telum misit, sed filium Priami nothum percussit
 500 Democoontem, qui ei ex Abydo venerat, ab equabus velocibus. Hunc utique Vlysses ob socium iratus, percussit hasta in tempore, atque alterum per tempus penetrauit cuspis aerea; illum autem tenebrae oculos cooperuerunt. Fragorem vero edidit cadens, sonitumque dedere
 505 arma super ipsum, recesseruntque et primi pugnatōres, et illustis Hector. Argiui autem altum clamabant, trahebantque cadauera; rectaque proruperunt multo longius. Indignatus est autem Apollo, ex Pergamo despiciens; Troianosque adhortatus est inclamans:

„Irruite, equum-domitores Troiani, neque
 510 cedite pugna Argiuis; quoniam non illis lapis est corpus, neque ferrum, ut aes sustineat acutum percussis. Sed neque Achilles, Thetidis filius pulcras-comas-habentis, pugnat, verum ad naues iram cruciantem coquit.“

Sic dixit ab urbe terribilis deus. At Achiuos
 515 excitauit Iouis filia gloriosissima Tritonia, gradiens per turbam, vbi remittentes *praelium* videret.

Tunc Amaryncidem Diorem fatum implicavit; pugillari enim saxo percussus est ad malleolum aspero in tibia dextra; percusserat autem
 520 tem Thracum dux virorum Pirus Imbrasides, qui ex Aeno venerat. Ambos autem nervos et ossa lapis improbus prorsus confregit; ille vero supinus in puluere decidit, ambas manus caros ad socios pandens, animam expirans. Ille

525 autem accurrit, qui percusserat; Pirus, vulneravitque hasta ad umbilicum; atque omnia effusa sunt humi intestina; illumque tenebrae oculos cooperuere.

Istum vero Thoas Aetolus irruentem percussit hasta in pectore super mammam, fixum est autem in pulmone aes. Prope autem ad illum
530 accessit Thoas, et validam hastam extraxit pectore; strinxit autem enses acutum, eoque is ventrem percussit medium, abstulitque animum. Arma vero non exiit; circumstabant enim socii, Thraces vertice summo comantes, longas hastas manibus tenentes, qui ipsum, magnum licet
535 et fortem, et praeclarum, propulsarunt a se; is vero recedens, vi repulsus est. Sic hi duo in pulvere prope alter iuxta alterum extensi sunt; hic quidem Thracum, ille vero Epeorum aeraloricorum, duces; multi autem circum intercepti sunt et alii.

Tum vero non pugnam quisquam reprehendisset interueniens, qui adhuc illaesus et inuulneratus acuto aere versaretur in medio, duceretque ipsum Pallas Minerva, manu prehensa, ac telorum auerteret impetum. Multi enim Troianorum et Achaenorum die illo proni in pulvere prope iuxta se deinceps prostrati sunt.

I L I A D I S

LIBER V.

Tum vero Tydidas Diomedi, Pallas Minerva
dedit robur et audaciam, vt conspicuus inter om-
nes Argiæ. Siret, et famam insignem auferret.
Accendebat *utique* ei ex galeaque et clypeo in-
5 defessum ignem, stellæ autumnali similem,
quæ maxime splendide collucet lota ex Oceano:
talem ei ignem accendebat a capiteque et humeris;
impulitque eum in medium, vbi plurimi tumultu-
abantur. Erat autem quidam inter Troianos
10 Dares, locuples, præclarus, sacerdos Vulcani;
duoque ei filii erant, Phægeus, Idaeusque,
pugnæ bene periti omnis: hi ei [*Diomedi*]
sempiti *a suis*, obuii prorsum; hi quidam ab
equis, ille vero a terra pugnam ciebat pedester.
Hi itaque quum iam prope erant in se mutuo va-
15 dentes, Phægeus quidem prior emisit longam
hastam, Tydidae vero super humerum sinistrum
venit cuspis hastæ, nec percussit ipsum; po-
sterior vero irruit hasta Tydides; huius autem
non irritum telum fugit a manu; sed percussit
pectus inter mammas, deturbauitque de equis
20 [*de curru.*] Idaeus autem defiliit, relicto per-
pulcro curru, neque ausus est protegere fra-
trem interfectum. Nam nec ipse quidem effu-

gisset mortem atram; verum Vulcanus eripuit,
 seruauitque caligine tectum; Ne scilicet ei pe-
 25 nitus senex contristatus esset. Equos autem ab-
 ductos magnanimi Tydei filius dedit focis ut
 deducerent cauas ad naues. I Troiani vero ma-
 gnanimi, ut viderunt filios Daretis, alterum
 quidem fugientem, alterum vero interfectum
 apud currus, omnibus perturbatus est animus.
 30 Caeterum caelis oculis Minerva manu pre-
 hensum, verbis allocuta est impetuosum Martem:
 „Mars, Mars, perniciēs hominum, iniqui-
 tate caede, murosque euerlor, an non iam
 Troianos quidem linemus et Achaeos pugnare,
 utris pater Iupiter gloriam praebat; nos autem
 cedamus, Iouisque euitemus iram?“
 35 Sic fata, praelio eduxit impetuosum Martem;
 hunc quidem postea sedere fecit in heroso Sca-
 mandro. Troianos autem in fugam verterunt
 Danai; interfecitque virum quilibet dactorum.
 Primus utique Rex virorum Agamemnon ducem
 40 Hektorum Hektorum magnum deiecit e curru.
 Primo enim ei verso in fugam in tergum ha-
 stam infixit humeros inter, penque pectora tra-
 iecit; fragorem vero edidit cadens; sonitum-
 que dedere arma super ipso.
 Idomeneus autem Phaestum interfecit, Mae-
 onis filium Bori, qui ex Tarne glebosa vene-
 45 rat. Hunc utique Idomeneus hasta intelytus
 longa hasta vulneravit, currum conscendentem,
 ad dextrum humerum; decidit autem de curru,
 horrendaque ipsum caligo inuasit. Hunc quidem
 inde Idomenei spoliarunt famuli.

Filiū autem Strophii Scamandrium, peri-
 50 tum venationis, Atrides Menelaus interfecit
 hasta acuta, bonum venatorem: docuit enim
 Diana ipsa iaculari ferarum omne genus, quas
 utique nutrit in montibus sylva. Verum non ei
 tunc profuit Diana sagittis - gaudens, neque
 peritia - iaculandi - eminus, qua antea instructus
 55 erat: sed ipsum Atrides, hasta - inclytus Mene-
 laus, ante se fugientem, in dorso vulneravit
 hasta, humeros inter, perque pectora traiecit.
 Cecidit autem pronus, sonitumque dederunt ar-
 ma super ipso.

Meriones vero Phereclum interfecit; fabri
 60 filium Harmonidae, qui manibus sciebat artifi-
 ciosa omnia fabricari, egregie enim ipsum di-
 ligebat Pallas Minerua; qui etiam Alexandro
 fabricatus fuerat naues aequales, exordia ma-
 lorum, quae omnibus exitium Troianis fuerunt,
 sibi que ipsi; quoniam non deorum oracula intel-
 65 lexerat. Hunc utique Meriones, cum scilicet
 assecutus esset insequens, ferit clunem ad dex-
 trum: at penitus e regione iuxta vesicam sub
 osse exiit culpis; in genua itaque prouolutus
 est eiulans, morsque ipsum obnupsit.

Pedaeum vero interfecit Megetes, Antenoris
 70 filium, qui nothus quidem erat, studiose ta-
 men *eum* educavit nobilis Theano, aequae cum
 dilectis liberis, gratificans marito suo; hunc
 utique Phylei filius Megetes hasta inclytus, prope
 cum venisset, ferit capitis ad occipitium acuta
 hasta; e regione vero per dentes linguam sub-

75 fecuit aes; ceciditque ille in puluere, frigidamque prehendit aes dentibus [*mordicus*].

Eurypylos vero Euaemonides Hypsenora nobilem, filium magnanimi Dolopionis, qui Scamandri sacerdos fuerat, deque instar honorabatur a populo; hunc utique Eurypylus, Euaemonis praeclarus filius, ante se fugientem, in cursu percussit in humero, ense irruens, absciditque manum grauem; sanguinolenta vero manus humi decedit: ipse autem oculos occupavit purpurea mors et fatum violentum. Sic hi quidem laborabant per acre proelium.

85 Tydidem autem non dignosces, utris interesset, utrum cum Troianis pugnaret, an cum Achiuis: furibundus enim ferebatur per campum, fluuio inundanti similis, torrenti, qui velociter fluens dissipat pontes: quem utique neque pontes muniti coercent, neque septa retinent camporum perquam virentium, venientem derepente, quando ingruerit Iouis imber; multae autem ab ipso segetes deiectae sunt laetae iuuenum: sic a Tydide densae turbabantur phalanges Troianorum; nec ipsum
95 sustinebant, multi licet existentes. Hunc autem postquam vidit Lycaonis praeclarus filius furibunde ruentem per campum, ante se turbantem phalangas, illico contra Tydidem intendebat incuruatum arcum, et percussit irruentem; feriens in dextro humero per thoracis catrum: 100 peruolauit autem acerba sagitta, atque in oppositam partem perrupit; foedabaturque sanguine

thorax; super hoc autem altum clamavit Lycæonis clarus filius:

„Ingruite, Troiani magnanimi, stimulatores equorum; vulneratus est enim fortissimus Achivorum; nec ipsum autumo - diu toleraturum
105 acrem sagittam, si vere me impulit *ut sagittam emitterem*, rex, Iouis filius, profectum ex - Lycia.“

Sic dixit iactabundus; hunc vero non sagitta velox interfecit; sed relato pede ante equos et currus stetit, et Sthenelum allocutus est, Capaneum filium:

„Propera, suavissime Capaneade, descende
110 de curru; ut mihi ex humero trahas acerbam sagittam.“

Sic dixit; Sthenelus autem de curru defiliit in terram; et adstans, sagittam velocem penitus - traiecit humero; sanguis autem ei aculebatur *se* per tortilem annulis tunicam. Tum vero vota concepit pugna strenuus Diomedes:

115 „Audi me, Aegiochi Iouis filia, indomita; si unquam mihi et patri fauens adstitisti ardenti in pugna: nunc rursus mihi faue, Minerva, atque da me virum *istum* interficere, et *eum* intra iactum hastae venire, qui me percussit prae-
120 veniens, et gloriatur, neque me dicit diu amplius visurum splendidum lumen Solis.“

Sic dixit precans; eum vero exaudiuit Pallas Minerva, ac membra fecit levia, pedes, et manus desuper; et prope stans verbis alatis est allocuta:

„Confidens iam, o Diomedes, contra Tro-
 125 ianos pugna; nam tibi in pectore robur pater-
 num immisi intrepidum, quale habuit vibrator-
 scuti eques Tydeus. Caliginem vero tibi ab ocu-
 lis abstuli, quae prius inerat, vt bene digno-
 scas tum deum, tum etiam hominem. Itaque
 130 nunc, si quis deus tentans te huc venerit, ne-
 quaquam tu immortales deos contra pugna
 alios: verum si Iouis filia Venus venerit in pu-
 gnam, hanc vulnera acuto aere.“

Sic quidem locuta discessit caecis - oculis Mi-
 nerua: Tydides vero reuersus primis pugnatori-
 135 bus mixtus est. Et licet antea quoque animo
 promptus *esset* aduersus Troianos pugnare, at
 tunc tamen illum ter tantum incescit robur, tan-
 quam leonem, quem opilio in agro apud lani-
 geras oues perstrinxerit quidem caulam transi-
 lientem, nec tamen interfecerit; eius quidem
 vim irritauit; postea vero non amplius *ei* resistit,
 140 sed stabulis se occultit, *oues autem* desertae fu-
 gantur; atque hae quidem confertae aliae super
 alias sternuntur, at ille alacer ex alto exilit
 ouili: sic alacer Troianis mixtus est fortis Dio-
 medes.

Tunc interfecit Astynoum, et Hypenora,
 145 pastorem populorum; altero quidem super mam-
 mam percusso aerata hasta; alterum autem ense
 magno in iugulo ad humerum percussit; ab
 ceruice vero humerum abscidit et a dorso. *At-*
que hos quidem omisit; Abantem vero petebat
 et Polydum, filios Eurydamantis, somnionum-
 150 interpretis senis: quibus non, ad bellum pro-

ficiscentibus, senex interpretatus est somnia,
 verum ipsos fortis Diomedes interfectos - spolia-
 vit. Perrexit autem *deinceps* ad Xanthum Tho-
 ònaque, Phaenopis filios; ambos prouecta-
 etate - genitos; ipse vero *Rhaenops* conficieba-
 tur senecta tristi, filium enim non susceperat
 155 alium, *quem* haeredem relinqueret. Tum ille
 hos interfecit, eorumque eripuit animam am-
 borum; patri vero luctum et curas tristes reli-
 quit, quoniam non viuos ex pugna reuerfos
 accepit; gentiles vero haereditatem partiti sunt.

Tunc filios Priami duos corripuit Dardanidae
 160 in vno curru stantes, Echemonemque, Chro-
 miumque. Vt vero leo in boues irruens cerui-
 cem fregit iuuentiae, vel bouis, fruticetum
 depascentium; sic hos ambos de curru Tydei
 filius deturbauit saeuiter inuitos, posteaque ar-
 165 mis spoliauit; equos vero suis sociis dedit ad
 naues agendos.

Hunc autem vidit Aeneas dissipantem ordines
 virorum, coepitque ire perque pugnam et per
 strepitum hastarum, Pandarum deo - parem
 quaerens, siubi inueniret. Inuenit *utique*
 170 Lycaonis filium laudatumque, fortemque, ste-
 titque ante ipsum, verbumque eo coram locu-
 tus est:

„Pandare, vbi tibi arcus et volucres sagit-
 tae, et gloria? qua nullus tecum contendit
 hic quidem, neque quisquam in Lycia te glo-
 riatur esse praestantior: sed age, huic immitte
 175 viro sagittam, Ioui manibus sublatis, quisquis
 is sit, qui superior est pugna, et sane malis

multis affecit Troianos; quandoquidem multorumque et fortium genua soluit. Nisi quis deus est, iratus Troianis, ob sacrificia succensens; acerba autem dei est ira."

Huic autem respondit Lycaonis clarus filius:
 180 „Aenea, Troianorum princeps aere-loricatorum,
 Tydidæ eum ego bellicosus in omnibus assimulo,
 clypeo agnoscens, oblongaque galea, equos-
 que inspiciens; plane vero haud scio, an deus
 sit. Quod si hic homo, quem dico, bellicosus
 185 *sit* Tydei filius: non hic sine deo ista furens
 facit, sed aliquis prope stat immortalium, ne-
 bula inuolutus humeros, qui ab isto sagittam
 velocem *eum iam* attingentem auertit alio;
 iam enim ei immisi telum, et ipsum percussi in
 humero dextro, penitus per thoracis cauita-
 190 tem; et ipsum ego putavi ad Plutonem demis-
 sum iri, attamen non occidi: deus sane aliquis
 est iratus. Equi autem non adsunt, et currus,
 quos conscendam; attamen alicubi in aedibus
 Lycaonis viderim sunt currus pulcri, noui,
 195 recens-facti; circumque vela expansa sunt;
 apudque eorum vnumquemque biuges equi ad-
 stant, hordeum album comedentes, et auenas.
 Atqui mihi valde multa senex bellator Lycaon
 proficiscenti mandata dabat in-aedibus affabre-
 factis; equis me iubebat et curribus vectum
 200 praeesse Troianis in acribus pugnis: sed ego
 non parui, (profecto multo satius fuisset,) equis parcens; ne mihi indigerent pabulo, apud
 viros *in vrbe* inclusos, soliti pasci largiter. Sic
 205 eos reliqui; ac pedes ad Ilium veni, arcubus

fretus: qui tamen mihi non erant profuturi.
 Iam enim duobus principibus *sagittam* immisi,
 Tydidæque et Atridae; atque ex ambobus ve-
 rum sanguinem eliei percussis; irritavi autem
 magis. Ideo malo fato de paxillo curuos arcus
 210 die illo detraxi, cum Ilium ad amoenum dux
 fui Troianis, gratificans Hectori nobili. Quod
 si rediero, et adspexero oculis patriam meam,
 vxoremque, et altam magnam domum: illico
 215 post mihi caput abscidat hostilis vir, si non
 ego hunc arcum lucido in igne posuero mani-
 bus contractum: inutiliter enim a me est ap-
 portatus.“

Hunc autem vicissim Aeneas, Troianorum
 dux, contra allocutus est: „Ne sic loquere;
 prius vero non erit aliter, quam nos ambo ad-
 220 versus hunc virum, cum equis et curru obuiam
 inuecti, cum armis, experti fuerimus. Verum
 age, meam currum conscende; ut videas qua-
 les *sint* Troii equi, periti *per* campum rapide
 valde huc et illuc insequi, et fugere; qui et
 225 nos ad urbem saluos perducent, si denuo Iupi-
 ter Tydidæ Diomedæ gloriam præbuerit. Ve-
 rum age, nunc scuticam et habenas miro artificio-
 factas accipe, ego vero de equis descendam, ut
 pugnem; vel tu istum adoritor, curae autem
 erunt mihi equi.“

Hunc autem vicissim allocutus est Lycaonis
 230 clarus filius: „Aenea, tu quidem ipse tene habe-
 nas et tuos equos; melius sub auriga consueto
 currum currum ferent, si retro fugerimus Ty-
 dei filium; ne hi, si expauerint, temere vagen-

tur, neque velint efferre praelio, tuam vocem
 235 desiderantes; nos autem cum impetu, infecutus magnanimi Tydei filius, ipsosque interficiat, et abigat solidos vngulis equos. Sed tu ipse age tuum currum et tuos equos, hunc autem ego irruentem excipiam acuta hasta.“

Sic locuti, curru varie ornato conscenso,
 240 impetu concitati contra Tydidem dirigebant veloces equos. Hos autem vidit Sthenelus, Capaneus praeclarus filius; confestimque Tydidem verbis alatis allocutus est:

„Tydide Diomedes, meo carissime animo,
duos viros video fortes contra te paratos pugnare,
 245 vires immensas habentes; alter quidem, arcuum peritus, *est* Pandarus, filius vero Lycaonis profitetur esse; Aeneas autem filius magnanimi Anchisae profitetur natus esse, materque ipsi est Venus. Verum age quaeso retro-
 250 cedamus conscenso curru, neque mihi sic discurrito furens per primos pugnatores, ne forte dulcem vitam perdas.“

Hunc autem torue intuens allocutus est fortis Diomedes:
 „Nequaquam ad fugam hortare, quoniam non te persuasurum puto: non enim mihi decorum *est* fugitantem pugnare, neque
 255 pavitare; adhuc mihi vires integrae sunt. Piget autem equos conscendere; Quin et sic obuiam ibo ipsis: trepidare me non sinit Pallas Minerva. Hos autem non iterum retro auferent veloces equi ambos a nobis, si vel alter quidem effugerit. Aliud vero tibi dicam, tu autem in animo re-
 260 conde tuo: Si mihi consultissima Minerva glo-

riam praeberit ambos interficiendi, tum vero
tu hosce quidem veloces equos hic detine, ex
orbili - ad - sellam - fixo habenis suspensis; in
Aeneae vero irrue memor equos, abigequae a
265 Troianis ad bene ocreatos Achiuos. Eius enim
stirpis *sunt*, e qua Troï late - tonans Iupiter
dedit pro filio pretium Ganymede: quoniam
optimi *sunt* equorum, quicunque sunt sub Au-
roraque, Soleque. Ex hac stirpe furatus est rex
virorum Anchises, clam Laomedonte, submissis
270 feminis equabus: horum ex stirpe ei *Anchisae*
sex nati sunt in aedibus; quatuor quidem ipse
retinens saginavit ad praesepe, duos autem Ae-
neae dedit, aptos bello: si hos ceperimus, re-
tulerimus sane gloriam magnam.“

275 Sic hi quidem talia inter se dicebant; illi
vero cito prope accesserunt, incitantes veloces
equos. Hunc prior allocutus est Lycaonis prae-
clarus filius:

„Pertinax, bellicose, illustris Tydei fili,
profecto te non telum velox interfecit, acerba
sagitta; nunc rursus hasta experiar, an ferire
valeam.“

280 Dixit, et vibratam emisit longam hastam,
et feriit Tydidæ clypeum: per eum autem pe-
nitus cuspis aerea volans thoraci admota est.
Tum vero altum clamavit Lycaonis praeclarus
filius:

„Vulneratus es ad ile penitus, neque te puto
285 diu amplius toleraturum; mihi autem magnam
gloriam dedisti.

Hunc autem non expauefactus allocutus est fortis Diomedes: „Errasti, nec feristi: at non equidem vos puto ante cessaturos, quam saltem alter - *vestrum* stratus sanguine fatiarit Martem inuictum bellatorem.“

290 Sic fatus iaculatus est, telumque direxit Minerva in nasum ad oculum; albos autem traiecit dentes. Eiusque linguam extremam abscidit aes rigidum, cuspis vero exiit ad extremum mentum. Cecidit autem e curru, sonitumque
295 dedere arma super ipso varia, collucentia; tremefacti vero resistabant eius equi pedibus celeres; eiusque ibi soluta est animaque roburque. Aeneas vero *tum* irruit, cum clypeo hastaque longa; veritus, ne qua sibi traherent cadauer Achivi. Circumiens autem *propugna-*
300 *bat*, tanquam leo, robori confusus; praetenditque ipsi hastamque, et clypeum undique aequalem, illum interficere paratus, quicumque huic obuius veniret; horribiliter vociferans. At saxumprehendit manu Tydides, magni ponderis, quod non duo utique viri ferrent, quales nunc homines sunt; ipse vero id facile vi-
305 brabat etiam solus. Eo percussit Aeneae coxendicem, ubi scilicet femur, in coxa vertitur; acetabulumque ipsum vocant; confregit autem ipsi acetabulum, et insuper ambos dirupit nervos; detraxitque cutem asper lapis: tum vero heros, constitit in genua lapsus, et sustentavit
310 se nixus manu robusta *in terram*; oculos vero nigra nox cooperuit.

Atque adeo ibi perisset rex virorum Aeneas,
 nisi cito animaduertisset Iouis filia Venus, ma-
 ter, quae ipsum ex Anchisa peperit boues - pa-
 scente; circum autem suum dilectum filium fu-
 315 dit lacertos candidos; antequam ipsum peplo
 nitidi plicaturam obtendit, septum ut esset xelo-
 rum; ne quis Danaorum celes - equos - re-
 gentium aere in pectora coniecto, ei animam
 eriperet. Illa quidem igitur suum dilectum
 filium subducebat e praelio; neque vero filius
 320 Capanei oblitus est mandatorum eorum, quae
 dederat pugna strenuus Diomedes; sed hic suos
 quidem inhabuit solidos - vngulis equos: seorsum
 a strepitu bellico, ex orbili - ad - sellam fixo ha-
 benis suspensis; Aeneae vero, irruens, subis-
 pulcris comantes equos abegit a Troianis, ad
 325 bene - ocreatos Achivos; deditque Deïpylo,
 socio dilecto, quem supra omnem honorabat
 aequalium coetum, quod sibi mente consentanea
 erat; naups ad cauas ut ageret; at ipse heros,
 suo curru conscenso, sumpsit habenas iusto - ar-
 tificio - factas; statimque post Tylidem egit
 330 validos - vngulis equos; alacer. Is vero Vene-
 rem persequabatur crudeli aere; ignarus quod
 imbellis esset dea, neque dearum earum, quae
 virorum pugnam imperio - administrant, neque
 Minerae, neque urbiū - vastatrix Bellona. At
 cum iam affecutus esset, frequentem per turbam
 335 persequens, tum protensa hasta magnanimi
 Tydei filius summam vulneravit manum insi-
 liens acuto aere imbecillam: statim vero hasta
 cutem perfodit, diuinum per peplum, quem

ei Charites elaborarant ipsae, extremam supra
 volam; fluebāt autem immortalis sanguis deae,
 340 iehor, qualis nempe fuit beatis diis, non
 enim panem edunt, neque bibunt nigrum vi-
 num; ideo exsangues sunt, et immortales ap-
 pellantur. Illa vero altum clamans, abs se de-
 iecit filium; et hunc quidem manibus eripuit
 345 Phoebus Apollo obscura nebula, ne quis Da-
 naorum celeres equos agentium aere in pe-
 cтора coniecto, animam eriperet. Illam vero
 altum inclamavit pugna strenuus Diomedes:

„Cede, Iouis filia, bello et pugna; an
 350 non satis, quod mulieres imbelles decipis? Sin
 autem tu in bello versabere, certe te puto re-
 formidaturam bellum, etiam si vel alibi *nomen*
eius audieris.“

Sic dixit: illa vero mente-turbata abiit;
 affligebatur enim grauiter. Eam vero Iris pre-
 hensam pernix duxit extra turbam, oppressam
 355 doloribus: liebat vero cutem pulcram. Inue-
 nit deinde pugnae ad sinistram impetuofum Mar-
 tem sedentem; caligine autem hasta erat abdi-
 ta, et veloces equi; illa vero in genua sua
 prolepta, fratris cari, multum supplicans, au-
 reis-phaleris insignes petebat equos:

„Dilecte frater, curamque mei gere, des-
 360 que mihi equos, ut ad Olympum perueniam,
 ubi immortalium sedes est. Valde doleo vulnere,
 quo me mortalis vulnerauit homo. Tydides,
 qui iam et aduersus Iouem patrem pugnaverit.,

Sic dixit: ei autem Mars dedit aureis-frae-
 nis-ornatos equos; eaque in currum conscen-

365 dit, moerens suo corde; iuxtaque ipsam Iris
 conscendit, et habenas cepit manibus; flagel-
 lauitque, ut irent; illi vero non inuiti volabant.
 Statim autem deinde peruenerunt ad deorum se-
 dem, excelsum Olympum; ibi equos sistebat
 pedibus pernix velox Iris, solutos ex curru,
 370 atque immortale apposuit pabulum. Ad genua
 vero cecidit Diones diua Venus, matris suae:
 haec autem vlnis, complectebatur filiam suam,
 manuque ipsam demulcebat, verbaque fecit,
 dixitque:

„Quisnam tibi talia fecit, dilecta filia, coe-
 licolarum temere; ac si quid flagitii patrasses
 palam?

375 Huic autem respondit deinde risum - amans
 Venus: „Vulneravit me Tydei filius, superbus
 Diomedes, eo quod dilectum filium subduce-
 bam e praelio, Aeneam, qui mihi omnium
 longe dilectissimus est. Non enim iam Troiano-
 380 rum et Achiuorum pugna grauis est; sed nunc
 Danaï etiam cum immortalibus pugnant.“

Huic respondit deinde Dione, eximia inter
 deas: „Perfer, filia mea, et tolera, inoesta li-
 cet: multi enim iam multa pertulimus coeli-
 colae ab hominibus, graues dolores inuicem
 385 inferentes. Pertulit quidem Mars, quando ip-
 sum Otus, fortisque Ephialtes, filii Aloï, li-
 gauerunt duris vinculis; aereo autem in car-
 cere vinctus erat tredecim menses. Et fortassis
 ibi periisset Mars, insatiabilis belli, nisi nouer-
 390 ca, perpulcra Eriboea, Mercurio indicasset;
 ille vero furtim subduxit Martem, iam confe-

etiam; dara enim ipsum vincula affixerant.
 Pertulit etiam Iuno, quando illam fortis filius
 Amphitryonis dextram ad mammam sagitta tri-
 cuspidē percussit: tunc ipsam grauissimus inua-
 395 sit dolor. Pertulit et Pluto inter hos ingens ve-
 lorem sagittam, quando ipsum idem vir, filius
 Iouis Aegiochi, ad Pylum apud inferos vulnera-
 tum doloribus affectit: (veram is iuit ad do-
 mum Iouis et excelsū Olympū; corde do-
 400 lens, doloribus confusus; nempe sagitta hu-
 merum in crassum adacta erat, cruciabatque ani-
 mum: hunc autem Paeon, doloris pellentia
 pharmaca inspergens, sanauit: non enim om-
 nino mortalis erat.) audax! facitrosus! qui
 pro nihilo duxit nefaria patrare, qui arcu vio-
 405 labat deos, qui Olympum habitant. In te au-
 tem hunc concitauit dea caeliis oculis Minerva.
 Demens! neque hoc scit animo Tydei filius,
 quod omnino non longaeuus sit is, qui cum
 immortalibus pugnauerit; neque omnino ipsum
 filii ad gēua pappavocant, reuersum ex bello
 410 et graui praelio. Itaque nunc Tytides, etsi
 valde fortis est, cogitet, ne quis secum fortior
 te pugnet; ne aliquando Aegialeā, cordata
 Adraasti filia, ex formosus, lugens, suos domesticos
 excitet, suum, quā se virginem duxit, deside-
 415 rans maritum, fortissimum Achiuorum, gene-
 rosā vxor Diomedis equū - domitoris.

Dixit, et ambabus ichorem a manu absterge-
 bat: sanata est manus, doloresque mitigati
 sunt graues. Tum vero intuentes Minerva et
 Iuno mordacibus verbis Iouem Saturnium irri-

420 tabant: inter hos autem sermonem orsa est dea
caelestis Minerva.

„Iupiter pater, num quid mihi succentibus
ob id, quod dixerō? Certe iam aliquam Ve-
nus Achiuarum stimulanis, Troianos vt simul
sequeretur, quos nunc vehementer diligit, uti-
que aliquam demulcens Achiuarum palcris - pe-
425 plis - indutarum, ad auream fibulam perstrinxit
manum teneram.“

Sic dixit, subrisit vero pater hominumque
deorumque, et aduocatam allocutus est auream
Venerem:

„Non tibi, filia mea, commissa sunt bellica
studia: quin tu desiderabilia ob munera nu-
430 ptiarum: haec vero Marti veloci et Minervae
omnia curae erunt.“

Sic isti quidem talia inter se colloquebantur.
In Aeneas autem irruit pugna strenuus Diome-
des, gnarus quod eum ipse tegeret moribus
Apollonis: sed ille haec deum quidem magnum re-
435 verebatur, cupiebat autem scilicet Aeneas in-
terficere, et inilytis armis eguere. Ter quidem
dehinc irruit, interficere cupiens: ter autem
illi incussit fulgentem clypeum Apollo: sed,
cum iam quartum impetum faceret O deo per-
minaciter tuta vero inorapitate allocutus est lon-
ge - iaculens Apollo:

440 „Pende, Tydide, et recede, neque diis
paria velis meditari: quoniam nequaquam genus
par est immortaliumque deorum, humi iace-
dentiumque hominum.“

Illi vero conuerſi ſunt a fuga, et aduerſi ſtet-
 runt Achiais. Argiui autem ſuſtinebant conſerti,
 neque in fugam verſi ſunt.
 Sicut autem ventus paleas diſſert alias per
 areas, viris ventilantibus, quando utique flaua
 Ceres ſecernit vrgentibus ventis fructumque et
 paleas; et ſubalbicans palearum receptacula
 ſic tunc Achiaei albi ſuperne facti ſunt puluere,
 quem inter ipſos coelum ad vſque ſolidam ex-
 citabant pedes equorum, conuerſa acie con-
 ſigentium; ſtecebant nempe equos aurigae.
 Ipſi vero robur manuum recta tulerunt; circum
 autem caliginem impetuoſus Mars offudit pro-
 ellio; Troianis opem ferens, omnem aciem
 obiens; effectaque dabat mandata. Phoebi
 Apollinis aureum enſem geſtantis, qui ipſum
 iuſſerat Troianis animam exſcitare, poſtquam
 vidit Palladem Mineruam abeuntem; haec enim
 erat Danaïs auxiliatrix. Ipſe autem Aeneas per-
 pingui ex adyto emiſit; et pectori robur indi-
 dit paſtori populorum.
 Aeneas itaque inter ſocios ſteſit: hi vero ga-
 viſi ſunt, ut viderunt vivumque et incolumem
 aduenientem, et vires integras habentem; ſper-
 conati ſunt tamen nihil; non enim ſiſcebat
 labor alius, quem argenteum arcam gerens
 Apollo excitabat, Mareque hominum perſicies,
 Discordiaque inſatiabiliter ſirens.
 At Aiaxas duo et Ulyſſes et Diomedes
 concitabant Danaos ad pugnam; ii vero etiam
 perſe neque vires Troianorum timebant, ne-
 que clamores; ſed expectabant eorum impe-

rum, nubibus similes, quas Saturnius, tranquillitatis - tempore, sistit in summis montibus, quiete, quando dormit vis Boreae, et aliorum
 525 impetuosorum ventorum, qui nubes opacas flatibus stridula dissipant flantes: sic Danaï Troianos expectabant firmiter, neque fugiebant. Atrides autem per aciem discurrebat, multa mandans:

„O amici, viri estote, et fortem animum
 530 sumite, et alius alium verecundantes obseruate per acrem pugnam. Verecundantium utique virorum plures salvi, quam interfecti sunt: fugientium vero neque gloria existit, nec ullum robur.“

Dixit, et iaculatus est hasta impigre; percussitque principem virum, Aeneae socium magnanimi, Delcoontem. Pergesidem, quem Troiani aequae ac Priami filios honorabant; quoniam impiger erat inter primos pugnare: hunc utique per scutum hasta percussit rex Agamemnon; illud vero non hastam inhibuit, transiit autem ea
 540 per balteum traiecit; fragorem autem edidit cadens, et sonitum dedere arma super ipso.

Tum vero Aeneas Danaorum interfecit viros hosce fortissimos, filios Dioclis, Crethonemque, Orsilochemque: horum pater quidem habitabat bene-aedificata in Phera; diues opum;
 545 genus autem erat a fluvio Alpheo, qui late fuit Pyliorum per terram: qui utique genuit Orsilochem multis viris imperatorem; Orsilochem autem genuit Dioclem magnanimum; ex

Diocle autem gemini filii nati sunt, Crethon,
 Onsilochusque, pugnae bene scientes omnigenae.
 550 Ac hi quidem puberes - iam - facti, nigris in na-
 vibus Ilium ad generosis - equis - fecundum
 simul Argiuos secuti sunt, honorem Atridis,
 Agamemnoni et Menelao, expetentes: eos ve-
 ro ibi terminus mortis obtegit. Quales leones
 555 duo montis in verticibus nutriti sunt sub ma-
 tre, profundae in densis recessibus sylvae:
 qui quidem rapientes boues et pingues oues,
 stabula hominum vastant, donec tandem et ipsi
 virorum manibus interfecti sunt acuto aere:
 560 tales hi manibus sub Aeneae domiti ceciderunt,
 abietibus similes proceris. Horum vero prostra-
 torum misertus est pugna strenuus Menelaus.
 Processit itaque per primos - pugnatore, arma-
 tus corusco aere, quassans hastam; eiusque
 excitabat animum Mars, ea cogitans, ut mani-
 bus sub Aeneae prosterneretur.

565 Hunc autem vidit Antilochus, magnanimi
 Nestoris filius; processitque per primos - pu-
 gnatores: valde enim timebat pastori populorum,
 ne quid pateretur humanitus, graviterque ipsos
 frustraret laboris. Illi quidem iam manusque,
 et hastas acutas, contra se invicem tenebant,
 570 parati pugnare: Antilochus autem valde prope
 adstitit pastori populorum. Aeneas vero non
 sustinuit, impiger licet existens bellator, ut vi-
 dit duos viros prope iuxta se stantes. Illi igitur
 postquam mortuos traxerant ad populum Achiuo-
 rum, eos quidem miseros posuerunt in mani-

575 bus foelorum ipsi vero conuerſi, inter primos
pugnabant.

Tunc Pylaemenem interfecerunt parem Marti,
principem Baphlagonum magnanimorum clypea-
torum. Hunc utique Atrides haſta inclytus
Menelaus ſtanti haſta vulnerauit, ad iugulum
580 aſſectus. Antilochus vero Mydonem percuffit
aurigam eius famulum, fortem Atymniaden,
(ille autem auertebat ſolidos ungulis equos,) ſaxo cubitum feriens medium: atque ex manibus
fraena candida eborè humi ceciderunt in puluere.
Antilochus autem irruens enſe percuffit tempus;
585 atque is anhelans affabre facto excidit curru,
praeceps in puluere, in ſinciputque et humeros.
Diu admodum fixus ſtetit, inciderat enim in are-
nam profundam; donec equi percuffum humi
deiecerunt in puluerem; illos autem ſcutica-
agitabat Antilochus, et ad exercitum egit Achi-
vorum.

590 Hos autem Hector animaduertit inter ordi-
nes, irruiſque in ipſos vociferans; vnaque Tro-
ianorum ſequebantur phalanges fortes; dux
autem erat ipſis Mars, et veneranda Bellona;
illa quidem, tenens Tumultum immanem pu-
gnae: Mars vero in manibus ingentem haſtam
595 quaſſabat; itabatque modo quidem ante Hecto-
rem, modò a tergo.

Hunc autem conſpicatus cohorruiſt pugna
ſtrenuus Diomedes. Ut vero cum homo rerum
imperitus, emenſus ingentem campum, conſti-
terit ad rapidum fluuium in mare profluentem,
ſpuma trementem conſpicatus, continuoquè re-

600 currit retrorsum: sic nunc Tydides recessit,
dixitque copiis:

„O amici, quam sane admiramur Hectora
nobilem, hastaque fortem esse, et audacem
bellatorem! Huic autem semper adstat vnus
aliquis deorum, qui mortem arceat: et nunc
605 ei adstat ille Mars, mortali viro similis. Sed,
ad Troianos conuersi semper, retro cedit,
(neque contra deos velitis fortiter pugnare.“

Sic dixit; Troiani vero admodum prope ve-
nerunt *ad* ipsos. Tunc Hector duos viros in-
terfecit, peritos pugnae, in vno curru existen-
610 tes, Menesthem, Anchialumque. Horum vero
prostratorum miseratus est magnus Telamonius
Aiax; stetitque, admodum prope cum acces-
sisset, et iaculatus est hasta fulgenti, ac percul-
sit Amphium, Selagi filium, qui in Paeso ha-
bitabat praediues, locuples; sed eum fatum
duxit, auxiliaturum, ad Priamumque et filios:
615 hunc ad balteum percussit Telamonius Ajax,
imoque in ventre defixa est longa hasta; frago-
rem vero edidit cadens; accurrebat autem illu-
stris Ajax arma detracturus; Troiani vero in
eum hastas coniecerunt acutas, collucens;
620 scutumque *eius* excepit multas. At ille calce im-
pressa ex cadauere aeream hastam euellit; non
tamen et alia potuit arma pulcra ab humeris
auferre; premebatur enim telis. Timuit itaque
circuitionem potentem Troianorum fortium,
qui multique et strenui instabant hastas tenentes,
625 qui ipsum, magnum licet, et fortem, et prae-

clarum, propulsarunt a se: ille vero recedens,
vi repulsus est.

Sic hi quidem laborabant per acrem pugnam.
Tlepolemum vero Heraclidam, fortemque, ma-
gnumque, incitauit in deo-parem Sarpedonem
630 Fatum violentum. Hi autem cum iam proxime
essent, se inuicem adorientes, filiusque nepos-
que Iouis nubes-cogentis, hunc utique Tlepo-
lemus prior verbis allocutus est:

„Sarpedon, Lyciorum princeps, quae tibi
necessitas trepidare hic cum sis pugnae imperi-
635 tus? Mentientes te dicunt Iouis sobolem Aegio-
chi esse: cum longe illis inferior sis viris,
qui Ioue prognati sunt temporibus priscorum ho-
minum. Longe alium aiunt vim Herculeam
[Herculeam] fuisse, meum patrem animosum,
640 spiritum-leonis habentem, qui quondam huc
profectus, causa equorum Laomedontis, sex
solis cum nauibus et viris paucioribus, Ilii ya-
stauit urbem; desolauitque compita. Tibi au-
tem ignauus quidem animus, intereunt vero co-
piae; neque te Troianis credo propugnaculum
645 fore, profectum ex Lycia, ne quidem si per-
quam fortis sis, sed a me interfectum ad por-
tas orci descensurum.“

Hunc vero Sarpedon, Lyciorum dux, con-
tra allocutus est: „Tlepoleme, sane ille euer-
tit Ilium sacram, viri *prae* vecordia, praecla-
650 ri Laomedontis, qui ipsum bene meritum malo
increpuit sermone, neque dedit equos, quo-
rum gratia e longinquo venerat. Tibi autem
ego hic edico caedem et mortem atram a me

futuram, meaque te hasta caelum gloriam mihi
daturum, animam vero Plutoni insigni equis."

855 Sic dixit Sarpedon; at sustulit fraxineam ha-
stam Tlepolemus; et horum quidem eodem-
tempore hastae longae e manibus euolarunt;
ac quidem percussit ceruicem median *Tlepolemi*
Sarpedon, cuspisque penitus transiit acerba;
eumque circum oculos caliginosa nox operuit.
660 Tlepolemus autem femur sinistrum *Sarpedonis*
hasta longa percussit; cuspisque pertransiit ra-
pido impetu acta, ossi inflicta; pater verò *Iu-*
piter mortem auertit.

Tum quidem deo - parem Sarpedonem nobi-
les focii ferebant e praelio; graui autem dolore
665 afficiebat eum hasta longa tracta *una*; quam
quidem nemo notabat, neque aduertebat fe-
more extrahere hastam fraxineam; ut *currum*
conscenderet, festinantium *utique*; tantum
enim habebant laborem, curam *eius* habendo.
Tlepolemum autem ex - altera - parte bene - ocre-
ati Achiui efferebant praelio. Animaduertit
670 autem nobilis Vlysses, fortem animum habens;
commotumque est ei suum cor. Anxie vero co-
gitabat deinde mente et animo, vtrum vlti-
rius Iouis filium magnum - sonantis insequeretur,
an ipse plurium Lyciorum animam eriperet.
Non utique Vlyssi magnanimo in fato erat,
675 fortem Iouis filium interficere acuto aere. Ita-
que ad multitudinem Lyciorum vertit *eius* ani-
mum Minerva. Tunc ille Coeranum interfecit,
Alastoremque, Chromiumque, Alcandrumque,
Haliumque, Noëmonemque, Prytanimque. Et

quidem adhuc plures Lyciorum interfecisset nobilis
 680 Vlysses: nisi statim animaduertisset ingens
 agiliter pugnam - ciens Hector. Processit itaque
 per primos pugnatores armatus corusco aere,
 terrorem inferens Danais; gaudius est autem eo
 accedente Sarpedon, Iouis filius, verbaque lu-
 gubria dixit:

„Priamide, ne quaeso me praedam Danais
 685 linas iacere: sed auxiliare; deinde me vel de-
 serat vita in vrbe vestra; quoniam non eram
 ego, reuersus domum, dilectam in patriam
 terram, oblectaturus vxoremque dilectam et
 infantem filium.“

Sic dixit; huic autem nil respondit agiliter
 690 pugnam - ciens Hector, sed praeteruolauit,
 ardens cupidine, ut quam citissime repelleret
 Argiuos, multorumque vitam eriperet. At qui-
 dem deo - parem Sarpedonem nobiles focii col-
 locarunt sub Aegiochi Iouis perpulcra fago, ex
 eius autem femore hastam fraxineam extraxit foras
 695 fortis Pelagon, qui ei dilectus erat socius.
 Hunc autem deseruit anima, circumque oculos
 offusa est caligo; rursus tamen spiritum - rece-
 pit, ac circum aura Boreae recreabat adspirans
 aegre spirantem animam.

Argui vero propter Martem et Hectorem
 700 aere - armatum nec unquam versis - tergis - fu-
 giebant nigras ad naues, nec unquam contra-
 ferebantur in pugnam; sed semper retro cede-
 bant, postquam audierant apud Troianos Mar-
 tem esse.

Tum quem priantem, quemque vitantem in-
 terfecit. Hectorque Priami filius et aereus Mars?
 705 Deo: parum Teuthrantem, et insuper equum-
 agitstorem Orestem, Trechumque, hastatum
 Aetolum, Oenomaumque, Oenopidenque He-
 leaum, et Oresbium mitram-habentem: variam,
 qui in Hyla habitabat, valde diuitis *panandis*
 intentus, lacui vicinus Cephissidi; iuxtaque
 710 ipsum alii habitabant Boeoti, valde opulentum
 tractum habentes. Hos quum igitur animaduer-
 tit dea candidas-vinas-habens Iuno Argiuos
 interimentes in acri pugna, illico Mineruam
 verbis alatis allocuta est:

715 „Papae, Aegiochi Iouis filia indomita, cer-
 te vanum *hoc* promissum fecimus Menelao,
 Jlio exciso bene-munito eum rediturum; si
 sic futere sinamus perniciosum Martem. Sed age
 iam et nos cogitemus de strenua virtute *exfe-
 renda*.”

Sic dixit; neque non obsecuta est dea caecis-
 720 oculis Minerva. Ac quidem aggreſſa aureis-
 fraenis-ornatos instruebat equos Iano, vene-
 randa dea, filia magni Saturni: Hebe autem
 curſui velociter admovit curuos *orbis rotarum*,
 aereos, octo-radios habentes, ferreum atem
 circum; quorum utique aurea curuatura peren-
 725 nis; ac desuper aereae laminae *rotam*-mu-
 nientes, adaptatae: mirabile visu; modiolus au-
 tem ex argento erant rotundi vtrinque, sella
 vero aureis et argenteis funibus *tenta* erat;
 duoque semicirculi, unde-habenaе-suspendun-
 tur, erant. Ex hac porro argenteus temp pro-

730 currebat; ad cutas extremitatemque ligavit au-
 ream pulcrum iugum, et lora iugalia: pulcra
 innexuit, aurea: sub iugum vero: duxit Iuno
 equos pedibus celeres, cupida ponsictus et
 placidus.

Ceterum Minerva, filia Iovis Aegiochi,
 peplo quidem laudum destituta sine pulcrum,
 735 parvis super pectus, varium, quod ipsa fe-
 perat et elaborat manibus, ipsa autem, lori-
 cam, induta Iovis rubes eogentis, armis ad
 pugnam armabatur lacrymosam. Circum autem
 humeros posuit tegidem simbricam, horribi-
 lem, cui quidem undique Terrores circumdatus

740 erat; in ea Contentio, in ea Fortitudo,
 in ea atrox Infestatio; in ea et Gorgo-
 nitum caput dirum monstrum, dirumque, hor-
 rendumque, Iovis potentium Aegiochi. Capiti
 vero clavis undique ornata galeam imposuit
 quatuor-conos-habentem, auream, centum

745 virbum peditibus sufficientem. Inque currum
 fulgidum pedibus ascendit; summaque hastam
 graevam, magnam, validam, quae domat ordines
 virorum, hieronem, quibuscunque irascitur prae-
 potenti-patre nata. Iuno autem scutica velo-
 ces urgebat equos. Sponte sua autem portae
 crepuerunt coeli, quas custodiebant Horae,

750 quibus commissum est magnum coelum Olympus-
 que, ut et aperiant densam nubem et claudant.
 Hac utique via, per eas, stimulo parentes di-
 rigebant equos. Inasenerunt autem Saturnium,
 a diis seorsum sedentem aliis, summo vertice
 755 multa cacumina-habentis Olympi. Ibi equos

assens dea candidas - vlnas - habens Iano Iovem supremum Saturnium interrogavit, et allocuta est: oroy ~~magis deo~~ ~~magis deo~~

„Iupiter pater, anton succentes Marti ob haec atrocia facta, eo quod tantasque et tales perdideris copias Achinerum temera nec secundum ~~id quod fas est~~ Mihi sane dolor: at 760 vero quieti delectantur Venusque et argenteo arcu decorus Apollo elementem hunc quum extimulariet, qui nulla novit iura. Iupiter pater, nunquid mihi irasceris, si Martem graviter perussam pugna exegerim?“ ~~coram~~

Hanc autem respondens allocutus est habes- 765 cogens Iupiter: „Agedum, aduersus ipsum incitata Minervam praedatricem, quae ipsam maxime solita est in graui dolore comicerat.“

Sic dixit; nec non obsecuta est dea candidas - vlnas - habens Iano; et scutica verberavit equos: hi autem non ruiti volabant per medium terraeque et coeli stellati. 770 Quantum vero aëris per - horizontem - extensi - spatium homo videt oculis, sedens in specula, prospectans in nigricantem pontum; tantum saltum conficiunt deorum altisoni equi. At quando iam Troiam pervenissent, fluviosque labentes, quae fluentia Si- 775 mois commisceant et Scamander: ibi equos stitit dea candidas - vlnas - habens Iano, solutos curru; circumque caliginem multam fudit. Illis vero ambrosiam Simois summisit ad depascendum.

Hae autem ierunt pauidis columbis incessu 780 similes aut viris Argivis auxiliari properantes. Sed quando iam venerant, ubi plurimi et fortissimi

habant, circum vim Diomedis equum domitoris
 [circum Diomedem] conferti, leonibus simi-
 les cruda-vorantibus, vel suis apris, quo-
 rum robur non imbellis: ibi stans clamavit dea
 785 candida, theas habens Iuno, Stentori assimu-
 lata magnanimo, aeream vocem-habens, qui
 tantum vociferabatur, quantum alii quinquaginta:
 Proci pudor, Argivi, turpia probra, for-
 ma tantum admirabiles! Quamdiu quidem in
 bello verfabatur nobilis Achilles, nunquam
 790 Troiani ante portas Dardaniæ progrediebantur;
 illius enim timebant validam hastam:
 nunc vero procul ab urbe cauas apud naues
 pugnant.

Sic lata, commovit robur et animum vnius-
 cuiusque. Tydidae autem superuenit dea cae-
 lis-oculis Minerva; reperitque hunc regem
 795 apud equos et currus vulnus refrigerantem,
 quod ei inflexerat Pandarus sagitta: sudor enim
 ipsum affligebat sub lato loro clypei pulcre-or-
 biculati; quo utique affligebatur, laborabatque
 manu, ac eleuans lorum, nigrum sanguinem
 abstergebat; equinum autem dea iugum attigit,
 dixitque:
 800 Profecto parum sibi filium similem genuit
 Tydens. Tydens utique parvus quidem erat
 corpora, sed pugnator. Ac quando ipsum ego
 pugnare non sinebam, neque furenter irrueret.
 quando scilicet venit, fecimus ab Achivis lega-
 805 tus ad Thebas, multos ad Cadmeos, conuolari
 ipsum iussi in arcebus quietum: sed in ultimum
 retinens suum sortem, sicut prius, stantes

Cadmeorum pronotabat; in omnibus autem vincebat facile: talis illi ego adiutrix eram. Tibi vero equidem ego assiltoque, et ceteros; et te prompto animo hortor aduersus Troianos pugnare: sed tibi vel defatigatio ex multo labore membra subit, vel te certe aliquo modo timor tenet exanimis. Non sane tu posses Tydei soboles esse reputandus, rei militaris periti Oenidae.

Hanc autem respondens allocutus est fortis Diomedes: Agnosce te, dea, filia Iouis Aegiochi, ideo tibi lubenter dicam rem, neque celabo. Neque aliquis me timor tenet exanimis, nec villa ignauia; sed adhuc tuorum recorde mandatorum, quae mandasti. Non me linebas cum beatis diis ex aduerso pugnare caeteris, sed si, Iouis filia, Venus veniret in praelium, hanc vulnerare acuto aere. Quare nunc et ipse recedo, atque etiam caeteros. Argiuos iussi se colligere hic omnes; agnosco enim Martem in praelio pugnando — aliis — praeuntem.

Huic autem respondit deinde dea caesiis oculis Minerva, Tydide Diomedem meo carissime animo, neque tu Martem hunc vilate suspicet, neque quemquam deo immortali similem: talis tibi ego adiutrix sum. Verum age, in Martem prius dirige solidos Iuguis equos, ferique eum cominus, neque recedere impetuosum Martem, hunc infanientem paratum, machinulorum omnium partium, qui non ita pridem tibi quies et Iunoni promissit dicens, ut aduersum Troianos se pugnaturum, atque Argivum auxilia-

turum; nunc vero cum Troianis versatur, horumque est oblitus.“

835 Sic locuta, Sthenelum quidem e curru depulit humi, manu retrorsum trahens; ille autem dicto citius desiliit; ipsaque in currum conscendit iuxta Diomedem nobilem ira concitata dea: valde autem genuit saginus axis sub pondere; gravem enim vehebat deam, virumque fortissimum. Corripuit autem scuticam et habenas Pallas Minerva; ac statim in Martem primum dirigebat solidos ungulis equos. Ille quidem Periphantem ingentem occidebat, Aetolorum longe fortissimum, Ochesii praeclarum filium: hunc utique Mars occidebat caede quinatus; sed Minerva induit Graeci galeam, ne ipsam videret impetuosus Mars.

Postquam vero vidit hominum imperitias Mars Diomedem nobilem, is quidam Periphantem ingentem illic fuisse iacere, ubi primum interficiens abstulerat animam; atque iuit recta in Diomedem equum domitorem. Hi vero quum iam prope erant, alter in alterum invadentes, prius Mars protenta manu iaculatus est super iugum, habenasque equorum, hasta aerea, cupiens animam empere; et vero hanc manu prehensam dea caecis oculis Minerva summo-
855 vit a curru, ut incassum praeterfugeret. Secundum impetum fecit pugna strenuus Diomedes hasta aerea; infixit autem connixa Pallas Minerva iugum in ile, ubi cingebatur cinetu; ea utique parte ipsum vulneravit affecutus, cutemque pulcrum dilaceravit, atque hastam extraxit rursus.

860 Tum vero boabat aereus Mars, quantum scilicet novies - mille clamant, vel decies mille viri in bello, certamen committentes Martis. Tum vero tremor occupavit Achiuosque Troianosque territos: adeo boabat Mars, infatiabilis belli.

Qualis autem ex nubibus nigra apparet caligo, ab aestu vento graviter - spirante excitato: talis Tydidæ Diomedæ aereus Mars apparebat; cum nubibus iens in coelum latum. Statim vero venit deorum in sedem, excelsum Olympum: propterque Iovem Saturnium sedit, 870 animo: moerens, ostenditque immortalem sanguinem defluentem ex vulpere, et lamentans verbis alatis allocutus est:

„Iupiter pater, nonne indignaris, videns hæc violenta facinora? Semper sane acerbissima dii palli sumus, - mutuo consilio, gratificantes 875 nempe hominibus. Atqui tui causa omnes pugnamus: tu enim peperisti dementem filiam perniciosam, cui semper iniqua facta curæ sunt. Alii enim quidem omnes, quotquot dii sunt in Olympo, tibi que obediunt, et subiecti - sumus unusquisque: hanc autem neque verbo coërces, 880 neque quaquam facto, sed indulges, quoniam ipse genuisti filiam pestiferam; quæ nunc Tydet filium insolentem Diomedem furere extimulavit in immortales deos. Venerem quidem primum cominus vulneravit manu ad carpum; ac postea in me ipsum irruit deo se- 885 æquans. At me labdixerunt veloces pedes; profecto alioqui diu tibi dolores pallus fuissetem

inter horrendas cadauerum - frages, aut vivus
viribus - fractus fuisset aëris ictibus."

Eum autem torue intuitus allocutus est nu-
bes-cogens Iupiter: „Nequid mihi, diuersarum
890 partium desertor, affligens quiriteris: Inuisissi-
mus utique mihi es deorum, qui Olympum te-
nent; semper enim tibi contentioque grata,
bellaque, pugnaeque: matris tibi ingenium est
intolerandum, cedere nescium, Iunonis; quam
quidem ego vix reprimis verbis: idcirco te pu-
895 to illius haec pati consiliis. Attamen non te
amplius diu patiar dolores sustinere; nam et me
genitus es, mihi que te peperit mater. Quod si
aliquo ex alio deorum natus esses ita improbus,
sane iam pridem fuisses inferior Vrani - filius,
[Titanibus.]"

900 Sic dixit, et Paeonem iussit mederi. Ei
itaque Paeon dolorem - pellentia medicamina in-
spargens, - eum sanauit; nequaquam enim mor-
talis erat. Sicut autem quando fici - succus dac-
album agitur in - coagulum - cogit, - liquidum
quod erat; valde autem velociter circumagitur a
miscente; sic utique is celeriter sanauit impe-
905 tuosum Martem. Hunc autem Hebe lauit, ele-
gantesque vestes induit; iuxtaque Iouem Satur-
nium sedit gloria exultans.

Tum vero rursus ad domum Iouis magni re-
dierunt, Ianoque Argius, et potens - auxilia-
trix Minerva, postquam repressissent hominum-
perniciem Martem a virorum - caedibus.

I L I A D I S

LIBER VI.

Troianorum, porro destituta, est et Achiuorum pugna grauis *deorum praesentia*. Saepe autem huc et illuc propendebat impetus praelii per campum; *copiis* se inuicem dirigentibus, aeratas hastas, inter Simoëntis et Xanthi fluentes. Ajax autem primus Telamonius, marus Achiuorum, Troianorum rapit phalangem, spemque locis attulit, virum percutiens, qui fortissimus inter Thracas erat, filium Eëssori, Acamaneem, strenuumque, magnumque. Hunc percussit primus in galeas cono setis - equinis - denigro sae, inque fronte fixit; penetrauitque intra os cuspis aërea: eum vero tenebrae oculos coeperunt.

Axylum porro interfecit pugna strenuus Diomedes, Teuthranidem, qui habitabat benestructa in Arisba; diues opum, benignusque erat hominibus: omnes enim excipiebat - comiter; ad viam *suas* aedes habitans. Sed ab eo nullus horum tunc arcuit tristem interitum, ante subueniens; sed ambo animam priuauit *Diomedes*, ipsum et famulum Calistum, qui tunc equorum erat auriga; hique ambo terram subierunt.

20 Drēstū autē Euryalus et Opheltium inter-
fecit; perrexit porro ad Aesepum et Pedasum,
quos quondam nympha Nais Abarbarea peperit
insigni Bucolioni; Bucolion autem erat filius
clari Laomedontis, maximus natu, clandesti-
25 num vero ipsum peperit mater; pastor autem
quum *Bucolion* esset, inter oues ei mixtus est
amore et cubili; ea vero grauida - facta gemel-
los peperit filios. Et quidem horum soluit ro-
bur et pulcra membra Mecistei filius, *Eurya-*
lus, et ab humeris arma detraxit. Atyalum
30 item occidit bellicosus Polypoetes, Pidytem
vero Vlysses Percosium interfecit hasta aerea;
Teucerque Aretaonem nobilem. Antilochus au-
tem Ablerum interemit hasta splendenti Nestori-
des; Elatum vero rex virorum Agamemnon;
habitant autem Satnioēntis pulcre - fluentis
35 apud ripas, Pedasum altam. Phylacum porro
interfecit Leitus heros, fugientem; Eurypylus
item Melanthium interfecit,

Adrastum vero deinde pugna strenuus Mene-
laus viuum cepit: equi enim ei pauore - atto-
niti - *fugientes* per - campum, ramo impediti
40 myricino, curuum currum cum fregissent ad
extremum temonem, ipsi quidem contenderunt
ad urbem, quo alii pauore - attoniti fugiebant:
ipse autem de curru iuxta rotam deuolutus est,
pronus in puluere in os; prope autem ipsum ste-
tit Atrides Menelaus, tenens longam hastam.
45 Adrastus vero deinde complexus genua supplex
orabat:

„Vivum - cape, Atrei fili, tuque dignum
accipe liberationis - pretium. Multae ytique in
dinitis patris domo res - pretiosae, - reconditae
iacent, aesque aurumque, varioque - artificio-
elaboratum ferrum: ex quibus certe tibi largie-
50 tur pater infinita dona liberationis - ergo, si me
vivum esse audiuerit ad naues Achiuorum.“

Sic dixit: huic autem animum in pectoribus
flectebat; ac sane ipsum mox erat veloces ad
naues Achiuorum daturus suo famulo dedu-
cendum: verum Agamemnon obuius venit cur-
rens, et minaciter - clamans verba fecit:

55 „O mollis; o Menelae, curam vero tu
sollicitus es ita *de servandis* hominibus? Certè
tibi optime res gesta est domi, per Troianos:
quorum nullus effugiat graue exitium, manus-
que nostras! ne quidem quem in sinu mater
infantem gesset, ne is quidem effugiat! sed simul
60 omnes ex Ilio funditus pereant, inhumati et
prorsus dispersi!“

Sic locutus mutavit fratris mentem heros,
recta admonens; illeque a se depulit - manu
heroem Adrastum; hunc vero rex Agamemnon
vulneravit ad ile; ille vero resupinatus est; Atri-
65 des autem pede pectoribus imposito extraxit
fraxineam hastam. Nestor autem Argiuoshorta-
batur, altum clamans:

„O amici, heroës Danaï, famuli Martis,
ne quis nunc exuviarum cupidus pona maneat,
70 ut plurima ferens ad naues redeat; sed viros

interficiamus, postea vero et his otiosi corpora
per campum spoliabitis mortua.“

Sic fatus, concitavit ardorem et animum
vniuscuiusque. Ac tum sane Troiani bellicosus
ab Achiuis in Ilium se recepissent, prae igna-
75 via sua domiti; nisi Aeneaeque et Hectori
dixisset adstans Priamides Helenus, augurum
longe praestantissimus:

„Aeneaque, et Hector, liquidem labor vo-
bis maxime Troianorum et Lyciorum intumbit,
quia praestantissimi omnem ad conatum estis,
80 ad pugnandumque et ad consulendum; stete
istic, et copias continete ante portas, quoquo-
versum discurrendo; prius quam in complexum
vrorum fugientes incidant, hostibusque gau-
dium fiant. Ac postquam phatanges cohortati
fueritis omnes, nos quidem aduersus Danaos
85 pugnabimus hic manentes, quamvis valde
pressi; necessitas enim vrget; Hector, at tu
urbem adi; dicitoque demum matri tuae et
meae; eaque congregans honoratas matronas
in templum Mineruae oculos-caesiae, in arce
90 summa, apertis claue valuis sacrae aedis, pe-
plum, quod sibi videtur elegantissimum et maxi-
mum esse in aedibus, et sibi longe carissimum
ipsi, ponat Mineruae ad genua pulchrae-comas;
et ei voueat se duodecim boues in templo an-
niculas, iugum-non-passas, sacrificaturam, si
95 miserrata fuerit urbemque, et Troianorum vxo-
res, et infantes liberos; si vtique Tydei filium
auerterit ab Ilio sacra, ferocem bellatorem,
violentum artificem-fugandi-hostes; quem sane

100 ego fortissimum Achiuorum arbitror esse; nec
Achillem quidem vnquam sic timuimus, ducem
viro- rum, quem aiunt e deo *natum* esse: sed
hic valde furit, neque quisquam ei potest viri-
bus par esse."

Sic dixit: Hector vero nequaquam fratri non-
obsecutus est; statim vero de curru cum armis
desiliit in terram; vibransque acutas hastas, per
105 exercitum ibat quoquouersum, concitans ad
pugnandum; suscitauitque praelium graue. Illi
itaque conuersi sunt, a fuga, et aduersi stete-
runt Achiuis. Argiui autem pedem retulerunt,
desieruntque a caede: existimabant vtique ali-
quem immortalium de coelo stellato Troianis
110 auxiliaturum descendisse; ita conuersi sunt. He-
ctor autem Troianos hortabatur, altum incla-
mans:

„Troiani animosi, et e longinquo-vocati
focii, viri estote, amici, et exserite strenuam
fortitudinem, *tantisper* dum ego iuero ad
Ilium, et senibus dixero consiliariis, et nostris
115 vxoribus, deos vt precentur, voueantque he-
catombas."

Sic vtique locutus, abiit expedite-pugnans
Hector; circum autem ipsi malleolos pul-
sabat et ceruicem corium nigrum, ora, in-
quam, quae extrema ambiebat scutum vmbonem
habens.

Glaucus autem Hippolochi natus et Tydei
120 filius, in medium vtriusque aciei congregieban-
tur, animis-promti ad pugnandum. Hi vero
cum iam prope essent, se inuicem inuadentes,

illum prior allocutus est pugna strenuus Diomedes:

„Quisnam tu es, fortissime, mortalium hominum? non enim unquam vidi te pugna in
 125 gloriosa antehac; atqui nunc longe antecessisti
 cunctos tua confidentia, quandoquidem meam
 longam hastam expectasti. Infelicius sane filii
 meo robori occurrunt. Sin aliquis immortalium
 de coelo venisti, non equidem ego cum diis
 130 coelestibus pugnauero. Non enim, ne Dryan-
 tis quidem filius fortis, Lycurgus, diu vixit,
 qui cum diis coelestibus contendebat; qui utique
 furentis Bacchi nutrices persequabatur per sa-
 crum Nyseium montem; illae vero simul omnes
 thyrsos humi proiecerunt, ab homicida Lycurgo
 135 percussae stimulo - boario; Bacchus vero fugatus
 subiit maris undam; Thetisque excepit sinu ti-
 mentem; vehemens enim occupauerat tremor ob
 viri comminationem, huic quidem postea irati
 sunt dii tranquille viuentes, et ipsum caecum
 140 fecit Saturni filius; nec amplius diu vixit;
 quoniam immortalibus exosus erat omnibus diis.
 Quare nec ego cum beatis diis velim pugnare.
 Si vero quis es mortalium, qui telluris fructu
 vescuntur, propius accede, ut ocyus mortis
 ad metas peruenias.“

Hunc autem vicissim Hippolochi allocutus
 145 est illustris filius: „Tydide magnanime, cur ge-
 nus meum percontaris? Qualis foliorum gene-
 ratio, talis et hominum. Folia alia quidem
 ventus humi fundit, alia vero sylua germinans
 producit; varisque succrescunt tempore: sic

hominum generatio, haec quidem nascitur, illa
 150 vero desinit. Si vero vis et haec discere, vt
 bene cognoscas nostram stirpem, multi vtique
 ipsam homines norunt, est vrbs Ephyra, in
 recessu Argi equis - apti; ibi Sisyphus fuit, qui
 prudentissimus erat mortalium, Sisyphus Aeoli-
 155 des; Is autem Glaucum genuit filium; at
 Glaucus genuit laudatissimum Bellerophontem;
 huic autem dii pulchritudinemque et virtutem
 amabilem prae buerunt; sed ei Proetus mala
 molitus est animo; qui e ciuitate expulit:
 (quoniam Proetus multo potentissimus erat
 Argiuorum: Iupiter enim ei illos sub sceptro sub-
 160 diderat.) Cum hoc Bellerophonte vxor Proeti
 furiose cupierat, nobilis Antea, clandestino
 amore misceri; sed nequitiam persuasit bona-
 mente - praedito prudenti Bellerophonti. Illa
 vero mentita, Proetum regem sic allocuta est:
 „Moriendum tibi statue, o Proete, aut inter-
 165 fice Bellerophontem, qui mihi voluit amore
 misceri nolenti. Sic dixit: at regem ira occu-
 pavit, eo - quod - talia audierat; interficere
 quidem nolebat, religioni enim habuit id in ani-
 mo, misit autem ipsum in Lyciam, deditque
 is notas perniciosas, scribens in tabella compli-
 170 cata exitialia multa; ostendereque eam iussit
 suo socero, quo periret. Itaque ille abiit in
 Lyciam, deorum fausto ductu. Sed, quando
 iam ad Lyciam peruenisset Xanthumque fluen-
 tem, propenso - animo ipsum, honorauit rex
 Lyciae latae. Nempe per - nouem - dies eum
 hospitaliter - excepit, et nonnullas boues mactauit;

175 verum vt iam decima apparuit roseis - digitis au-
 rora, tum quidem ipsum interrogauit, et petiit
 notam (*tefferam*) videre, quam vtique sibi ge-
 nero a Proeto ferret. At postquam notam exi-
 tialem accepit generi, primum quidem Chimae-
 180 ram insuperabilem *eum* iussit interficere: haec
 vtique erat diuina progenies, non hominum,
 ante leo, post autem draco, media vero capra,
 terribilem spirans ignis vim ardentis. Et hanc
 quidem interfecit, deorum signis fretus. Se-
 cundo vero, *cum* Solymis pugnavit inclytis:
 185 acerrimam certe hanc pugnam dicebat *se* iniisse
 virorum. Tertio vero, interfecit Amazonas vira-
 gines. Hunc autem redeunti callidam fraudem
 aliam struxit: Delectis ex Lycia lata viris for-
 tissimis, collocauit insidias: ii vero nequaquam
 190 rursus domum redierunt; omnes enim interfe-
 cit eximius Bellerophontes. Sed quando iam
 cognorat *hunc* dei sobolem praeclaram esse,
 illic ipsum detinuit, deditque is filiam suam:
 dedit etiam ei honoris regii dimidium totius.
 Quin et ei Lycii portionem - agri dederunt separa-
 195 tam, praestantem caeteris, amoenam, et viti-
 feram et arabilem, vt coleret. Illa vero pepe-
 rit tres liberos prudenti Bellerophonti, Ifan-
 drumque et Hippolochum et Laodamiam. (Cum
 Laodamia quidem concubuit prouidus Iupiter,
 haecque peperit deo - parem Sarpedonem bellico-
 200 sum.) Sed quando iam et ipse [*Bellerophon*]
 exosus - fuit omnibus diis, sane is per cam-
 pum Aleium solus errabat, suum animum ex-
 dens, vestigia hominum vitans. Ifandrum vero

eius filium Mars, infatiabilis bello, pugnan-
 205 tem aduersus Solymos interfecit inclytos. Hanc
 autem irata aureas - habenas - tractans Diana oc-
 cidit. Hippolochus vero me genuit, et ex
 hoc dico me natum esse: misit autem me ad
 Troiam, et mihi valde multum mandauit, *ut*
semper fortissime rem gererem, et superior vir-
tute essem aliis; neque genus patrum dedeco-
 210 *rarem; qui quam fortissimi inque Ephyra ex-*
titerunt et in Lycia lata. Hoc tibi ex genere-
 que et sanguine gloriior esse."

Sic dixit; laetatus autem est pugna strenuus
 Diomedes; hastam quidem defixit in terram al-
 mam, atque ipse blandis *verbis* allocutus est
 pastorem populorum:

215 „Certe mihi hospes paternus es vetus: Oe-
 neus enim olim nobilis eximium Bellerophontem
 hospitio - excepit in aedibus, viginti dies reten-
 tum; hi autem etiam sibi mutuo dederunt xe-
 nia pulcra: Oeneus quidem balteum dedit pu-
 220 niceo - colore fulgentem, Bellerophontes au-
 tem aureum poculum duplex rotundum; et id
 ego reliqui, cum *huc* proficiscerer, in aedibus
 meis. Tydeum vero non memini; quoniam me
 adhuc paruulum existentem reliquit, quando ad
 Thebas perierunt copiae Achiuorum. Quare
 nunc tibi quidem ego hospes amicus Argo in me-
 225 dia sum; tu autem in Lycia, siquando Lycio-
 rum ad gentem venero. Hastis vero alter alte-
 rum *patere* vitemus et in turba; multi quidem
 enim mihi Trojani, inclytique focii, *quorum*
 occidam quemcumque deus obtulerit, et pedibus

assequantus fuero; multique vicissim tibi Achiui,
 230 *quorum* interficias quemcunque possis: arma
 vero inter nos permutemus, ut et hi norint,
 quod hospites paternos profitemur nos esse."

Sic utique loquuti, de curribus desilientes;
 manusque mutuo prehenderunt, et fidem - dederunt.
 Tum vero Glaucō Saturnius mentem ade-
 235 mit Iupiter, qui cum Tydide Diomede arma
 permutavit, aurea aeneis, centum - boues-
 valentia novem - boues - valentibus.

Hector autem ut ad Scaeasque portas et fa-
 gum pervenit, circa utique Troianorum vxores
 accurrebant et filiae, percontantes de filiisque
 240 fratribusque, amicisque, et maritis; ille vero
 deinceps diis supplicare iussit omnes ordine:
 multis autem mala impendebant.

Sed quando iam ad Priami domum perpul-
 cram pervenisset, fabrefactis porticibus extru-
 ctam; nempe in ea quinquaginta inerant tha-
 245 lami, ex polito lapide prope se inuicem aedifi-
 cati; ubi filii cubabant Priami, apud legitimas
 vxores; filiarum autem e regione oppositi in-
 tra atrium duodecim erant sub - tecto thalami
 ex polito lapide, prope se inuicem aedificati;
 250 ubi generi cubabant Priami, apud pudicas vx-
 ores; ibi ei benigna obuia venit mater, ad
 Laodicen iens, filiarum forma praestantissimam,
 inque eius haesit manu, verbaque fecit, et com-
 pellavit: •

„Fili, cur, relicto praedio aspero venisti?
 255 Certe valde iant, premunt detestandi filii Achiuo-

rum, pugnantes circa urbem; te autem, *cre-*
do, huc animus impulit profectum, ex summa
 arce Ioui manus attollere. Sed mane, donec
 tibi dulce vinum attulero, vt libes Ioui patri et
 260 caeteris immortalibus primum; deinde et ipse
 reficiaris, si biberis: viro vtique defatigato ro-
 bur valde vinum auget, sic tu defatigatus es,
 pugnans *pro* tuis ciuibus."

Huic autem respondit deinde ingens pugnam-
 expedite - ciens Hector: „Ne mihi vinum afferas
 265 mellitum, veneranda mater, ne me enerues,
 robore autem viribusque deficiam. Manibus au-
 tem illotis Iouis libare nigrum vinum vereor:
 nec villo - modo *fas* est, nubes - cogenti Saturnio
 sanguine et tabo inquinatum vota facere. Sed
 tu quidem ad templum Mineruae praedatricis
 270 vade cum suffimentis, congregatis *honoratis*
 matronis; peplum autem, quod tibi elegantissi-
 mum et maximum est in domo, et tibi longe
 carissimum ipsi, hoc pone Mineruae ad genua
 pulchrae - comas, et ei voue *te* duodecim boues
 275 in templo anniculas, iugum - non passas, sa-
 crificaturam; si miserata fuerit urbemque, et
 Troianorum vxores, et infantes liberos: si Ty-
 dei *nempe* filium auerterit ab Ilio sacra, fero-
 cem bellatorem; fortem auctorem fugandi - *hostes*.
 Sed tu quidem ad templum Mineruae praedatricis
 280 vade; ego autem Paridem adibo, vt vocem,
 si velit dicentem audire: vtinam ei illic terra
 dehiscat: magnum enim ipsum Olympius nutri-
 vit deifimentam Troianisque, et Priamo ma-
 gnanimus, eiusque filius. Si illum vtique vide-

285 rem descendantem in orcum, existimarim equidem, animum *meum* ingrata aerumna liberatum esse. “

Sic dixit; haec vero profecta ad aedes ancillis mandata dedit; et *illae* congregarunt per urbem matronas - honoratas. Ipsa autem in repositorium descendit odoribus - fragrans, ubi erant ei pepala omnigeno - artificio - varia, opera
290 mulierum Sidoniarum, quas ipse Alexander divina - forma - praeditus abduxerat a Sidone, navigando - permensus latum pontum, - ea via, qua Helenam adduxit nobili - patre - natam. Horum vnum promens Hecuba, tulit donum Minervae, quod pulcerrimum erat ornatu - versicolori, et maximum; velutque stella resplendebat: iacebat autem *issimum*, omnium. Perrexit itaque ire, multaeque propere - sequebantur matronae honoratae.

Illae vero cum *ad* templum pervenissent Minervae, in arce summa: Theis fores aperuit Theano pulcra genas, Cisseis, vxor Antenoris
300 equum - domitoris: illam enim Troiani fecerant Minervae sacerdotem. Illae vero voce sublata omnes *ad* Minervam manus sustulerunt. At pepalum acceptum Theano pulcra - genas, posuit Minervae ad genua comas - pulchrae; vovensque precabatur Iouis filiam magni:

305 „Veneranda Minerva, custos - urbis, excellentissima deorum, frange iam hastam Diomedis, atque ipsum pronum da cadere Scaetas ante portas: ut tibi statim tunc duodecim homines in templo anniculas, iugum - nondum - passas, sa-

310 crificamus; si miserata fueris urbemque, et
Troianorum vxores, et infantes liberos.“

Sic dixit vouens; abnuuit autem Pallas Mi-
nerua. Ita illae quidem vdtæ faciebant Iouis
filiae magni: Hector vero ad aedes Alexandri
iuit pulcras, quas ipse aedificaret cum viris,
315 qui tunc peritissimi erant in Troia glebosa ar-
chitecti viri; qui ei fecerunt thalamum, et te-
ctum, et atrium, prope aedes Priami et He-
ctoris in arce summa. Illuc Hector intrauit Ioui
carus; inque manu hastam tenebat undecim-
320 cubitorum; praemiabat vero hastae cuspis
aerea, circumque aureus ambiebat annulus. Il-
lum autem inuenit in thalamo perpulcra arma
curantem, clypeum, et thoracem, et curuos
arcus tractantem; Argiva autem Helena inter
famulas mulieres sedebat, et ancillis insignia
325 opera imperabat. Eum vero Hector obiurgauit
conspicatus, probolis verbis:

„Bone vir, non sana decore indignationem
istam concepisti animo; aeternae quoque per-
eunt circa urbem, altaque moenia, pugnan-
tes; tui autem gratia pugnaeque, bellumque
urbem hanc circum-orde; tu vero etiam ob-
330 iurgares alium, si quem usquam detractantem
videres horrendam pugnam. Verum, sarge, ne
forte urbs igni ardente deflagret.“

Hunc autem visissim alloquutus est Alexander
diuina forma praeditus. Hector, quoniam me
iure increpasti, nec iniuria, propterea tibi di-
cam; praeterea animum aduerte, et me audi:
335 Non ego, tam in Troianos ira, neque indigna-

tionem, sedebam in thalamo; sed volebam dolori dare - locum. Nunc vero me suadens vxor mollibus verbis, impulit ad bellum: videturque mihi sic et ipsi melius fore; victoria vtique al-
 340 ternis - vicibus accedit ad homines. Verum age nunc expecta, donec martia arma induero; vel praei, ego autem sequar; allecaturumque me te puto."

Sic dixit; ei autem non respondit pugnam-expedite - ciens Hector. Hunc vero Helena verbis allocuta est blandis:

„Leuir mei, impudentissimae, malorum au-
 345 ctoris, auersandae; vtinam me die illo, quo me primum peperit mater, abreptam tulisset perniciofa venti procella in montem, vel in vndam multo - strepitu - resonantis maris, vbi me fluctus obrutam - perdidisset, antequam haec facinora patrata forent. Sed quoniam haec ita dii
 350 mala statuerunt, viri saltem debueram fortioris esse vxor, qui sentiret indignationemque et probra multa hominum. Huic autem neque nunc mens est constans, neque in futurum erit; idcirco ipsum sua stultitia fruiturum credo. Verum age nunc, intra; et sede hac in sede,
 355 leuir, quoniam tibi maxime labor mentem inuasit, gratia mei impudentissimae, et Alexandri causa noxae: quibus Iupiter imposuit malam sortem, vt etiam in-posterum hominibus sumus famosa-cantilena posteris."

Huic autem respondit deinde ingens pugnam-
 360 expedite - ciens Hector: „Ne me sedere facias,

Helena, officiosa licet; nam nec mihi persuade-
 Hom. Il. Vol. III. K

bis. Iam enim mihi amicus incitatus est, ut succurram. Troianis, qui valde mei desiderium absentis habent: verum tu concites hunc, festinetque et ipse, ut me intra urbem allequatur
 365 subsistentem. Etenim ego, domum abeo, ut videam domesticos, uxoremque dilectam, et infantem filium. Neque enim scio, vtrum amplius ipsis redux veniam rursus, an nunc me sub manibus dii doment Achiuorum.

Sic utique fatus, abiit pugnam expediciens Hector; statimque postea peruenit ad aedes suas habitantibus commodas, nec inuenit Andromachen candidam, vlnas in aedibus; sed illa cum filio et ancilla eleganti peplo induta in turri stabat gemensque ploransque. Hector vero, ut iatus praeclaram non inuenit uxorem,
 575 stetit ad limen procedens, ancillisque dixit:

„Eia agite; mihi, ancillae, vera dicite: quo iuit Andromache candida, vlnas ex aedibus? an aliquo ad glorum, an ad fratrum elegantibus - peplis indutarum aedes, an ad Mineruae
 380 templum exiit, vbi aliae Troianae comas - pulchrae tremendam deam placant?“

Hunc autem vicissim sedula proma condita verbis allocuta est: „Hector, quandoquidem omnino iubes vera loqui, nec aliquo ad glorum, nec ad fratrum elegantibus - peplis - indutarum aedes, nec ad Mineruae templum
 385 exiit, vbi aliae Troianae comas - pulchrae tremendam deam placant: sed ad turrin iuit magnam Ilii; quoniam audiuit premi Troianos, praevalentemque esse vim Achiuorum. Illa qui-

dem *duāym* ad murum festinans contendit,
furenti similis: fert et una puerum nutrix: “

390 Dixit mulier proma conda; concitusque exiit
domo Hector eadem via retro, bene-structos
per vicos. Quam ad portas venisset, pertrans-
iens magnam urbem, Scaëas, (hac enim erat
egrediendum in campum;) tunc vxor, quae
magnam attulerat dotem; obuia venit currens,
395 Andromache, filia magnanimi Eëtionis; Eëtion,
qui habitabat in Hypoplacē filiola, Thebe in
Hypoplacia, Cilicibus viris imperans; cuius uti-
que filia nupserat Hectori aegē-armato: quae
ipsi tunc occurrit, utraque famula ibat cum ipsa,
400 filium in sinu gestans tenellum, infantem adeo,
Hectoris filium vācum, similem stellae pulchrae:
atque hunc quidem Hector vocabat Scaman-
drium, — at alii Astyanactem; solus enim tuta-
batur Ilium Hector. Et ille quidem subrisit,
405 intuens filium tacite; Andromache vero ipsi
prope adstabat lacrymans, inque eius haesit
manu, verbaque fecit, dixitque:

„Animose, perdet te tua virtus, neque mi-
sereris filique infantis, et mei calamitosae,
quae mox vidua tui ero; mox enim te interfi-
410 cient Achiui, omnes simul in te impetu facto;
mihi autem satius esset, a te destitutae, terram
subire. Non enim amplius aliud erit solatium,
postquam tu mortem obieris, sed moerores.
Nec mihi est pater, et veneranda mater. Etenim
415 patrem meum interfecit nobilis Achilles, et vr-
bem deuastauit Cilicum bene-habitatam, The-
ben-portis-altam; interemitque Eëtionem,

neque ipsum spoliavit: subueritus enim est id
 animo: sed ipsam combussit cum armis scite-
 factis, et tumultum - aggesta - terra super eum
 420 fecit; circum autem vlnos plantauerunt. Nym-
 phae Oreades, filiae Iouis Aegiochi. "Quisporro
 mihi septem fratres erant domi, hi quidem
 omnes vno migrarunt die ad orcum; omnes
 enim interfecit pedibus - celer nobilis Achilles,
 boues inter [*dum pascere*] flexipedes; et can-
 425 didas oues. Matrem autem, quae regio honore
 habebatur in Hypoplaco syluosa; hanc post-
 quam utique huc duxisset cum caeteris opibus,
 retro ille eam dimisit - liberatam; acceperat infini-
 to pretio; patris autem in aedibus ~~eam~~ per-
 cussit Diana sagittis gaudens. Hector, at tu
 430 mihi es pater et veneranda mater, et frater,
 tu etiam mihi floridus maritus. Sed age nunc
 miserere, et hic mane in turri, ne puerum pu-
 pillum facias, viduamque vxorem; exercitum
 autem siste apud capricum, vbi potissimum
 ascensu facilis est vrbe, et scandi potest murus.
 435 Ter enim hac venientes periculum fecerunt for-
 tissimi, Ataces duo, et perceleber Idomeneus,
 et Atridae, et Tydei fortis filius: ~~huc~~ quis ip-
 sis dixit vaticiniorum peritus, siue etiam ipforum
 animus eos impulit et iussit."
 440 Hanc autem vicissim allocutus est ingens pu-
 gnam - expedite - ciens Hector: "Certe et mihi
 haec omnia sollicitudinem iniiciunt, vxor; sed per-
 quam vehementer vereor Troianos et Troades
 longa - peplorum - firmata - trahentes, si signa-
 tus velut, eminus *sons* deuitem praelium. Neque

vero me animus ita facere iubet, quoniam di-
 445 *dici, esse fortis. . . semper, et primos inter Tro-*
ianos, pugnare, . . . conans - vendicare patris-
que magnam gloriam, et meam ipsius. Bene
enim, hoc scio mente et animo: . . . erit dies, quan-
do peribit Ilios sacra, . . . et Priamus, et popu-
 450 *lus hastae - fraxineae - periti Priami. Sed non*
tibi Troianorum tantopere curae est - dolor in
posterum, . . . neque ipsius Hecubae, neque Prie-
mi regis, . . . neque fratrum, qui sane multique et
fortes, in pulvere casuri sunt sub viris hostibus,
quantopere tui; quando aliquis Achiuorum aere-
 455 *loricatorum - lacrymabundam abduxerit, libe-*
rum, diem eripiens, . . . atque tu in Argo vi-
vens, sub alienae imperio telam texas, atque
aquam feras, ex fante Melleide, aut Hyperea,
valde ignita; dum autem incumbet necessitas;
et aliquando quis dixerit, - conspicatus lacrymas-
 460 *fundentem: . . . Hectoris, haec vxor, qui praestan-*
issimus erat in pugnando Troianorum equum-
domitorum, . . . quando Ilium circa - pugnant.
Sic aliquando quis dicet; tibi que rursus nouus
erit dolor ex desiderio talis mariti, ad depel-
lendum ferulem diem. Sed me mortuum ag-
 465 *gesta terra obtegit, antequam tuumque clamo-*
rem, tuamque abreptionem audiero."

Sic factus, suum filium porrectis - manibus-
 petiit illustris Hector; retro autem puer ad si-
 num eleganter - cinctae nutricis inclinatus est
 clamans, patris cari aspectum exhorrescens,
 timens aequae et cristae setis - equinis horridam,
 470 horrendum a summa galea nutantem intuens;

leuiter vero arrisit paterque carus, et veneranda mater. Tum statim a capite galeam abstulit illustris Hector, et hanc quidem deposuit in terra collucentem; atque ille suum dilectum filium ut osculatus fuerat, leuiterque agitarat manu, 475 dixit precans Iouemque, caeterosque deos:

„Iuppiter, aliqui dii, date et hunc fieri, filium meum, ut et ego sum, eximium inter Troianos, ita viribusque fortem, et Ilio potenter imperitare! et olim quis dicat, Patre vero 480 hic multo est fortior, ex pugna redeuntem conspicatus; referat autem spolia cruenta, interfecto hoste, gaudeatque animo mater.“

Sic fatus, vxoris dilectae in manibus posuit puerum suum; haec vero ipsum fragranti excepit sinu, lacrymabundum ridens: Vir autem mi- 485 sertus est intuitus, manuque ipsam demulsit, verbaque fecit, dixitque:

„O bona, ne mihi praeter modum tristeris animo; non enim quis me praeter fatum vir orco praemature mittet; fatum vero neminem arbitror, qui effugerit, esse hominum, neque ignauum, neque vero fortem, postquam pri- 490 mum natus fuerit. Sed in domum profecta, tua ipsius opera cura, telamque, columque; et ancillas iube munus obire; bellum autem viris curae erit omnibus, mihi vero praecipue, qui in Ilio nati sunt.“

Sic utique fatus, galeam sustulit illustris Hector setis equinis comantem; vxor autem dilecta domum abiit respectans, vberes lacrymas effundens. Statim autem deinde venit ad

aedes habitantibus - commodas Hectoris homici-
 dae; inuenitque intus multas ancillas; his vero
 500 luctum omnibus commouit. Hae quidem adhuc
 vivum lugebant Hectorem sua in domo; non
 enim eum amplius putabant reducem ex pugna
 venturam, elapsum robur ac manus Achivorum.

Neque vero Paris moram - trahebat in altis
 aedibus; sed is, postquam induit inclyta arma
 505 varia aere, properabat deinde per urbem, pe-
 dibus velocibus fretus. Vt vero cum stabulans
 equus, hordeo - pastus ad praesepe, vinculo
 rupto currit per campum terram - pedibus pul-
 sans, consuetus lauari in pulcre fluente fluuio,
 superbiens; alte vero caput fert, circumque iu-
 510 bae humeros motantur; ipse autem pulcritu-
 dine corporis fretus, facile ipsum genua ferunt
 ad loca - consueta et pascua equarum: sic filius
 Priami Paris a Pergami arce armis collucens,
 tanquam sol, incedebat exultans; veloces au-
 515 tem eum pedes ferebant; statimque postea He-
 ctorem nobilem inuenit fratrem, quando iam
 erat digressurus e loco, vbi cum sua colloque-
 batur uxore.

Hunc prior allocutus est Alexander diuina-
 forma - praeditus: „Venerande frater, certe val-
 de iam te etiam properantem detineo, remo-
 rans, neque veni mature, vt iussisti.“

520 Hunc autem respondens allocutus est pu-
 gnam - expedite - ciens Hector: „O bone, nemo
 tibi hominum, qui aequus - rerum - aestimator
 sit, facta vituperauerit bellica; nam fortis es.
 Sed sponte remittisque animum, et non vis pu-

gnare; at meum cor tristatur in animo, quan-
 525 do de te probra audio a Troiānis, qui ferunt
 multum laborem gratia tui. Sed eamus; haec
 autem postea componemus, si quando Iupiter
 dederit, coelestibus dīs sempiternis; craterem
 statuere liberum in aedibus, quum Troia ex-
 pulerimus bene-ocreatos Achivos."

I L I A D I S

L I B E R VII.

Haec fatus, portis erupit illustris Hector;
cumque eo simul Alexander iuit frater; animo
vero ambo ardebant bellare et pugnare. Sicut
5 autem deus nautis desiderantibus dat ventum-
secundum, postquam defatigati fuerint politis re-
mis pontum agitantes, laboreque membra so-
luta sunt: sic utique hi Troianis desiderantibus
apparuerunt. Tunc interfecerunt, hic quidem
[Paris] filium Areïthoi regis, in Arna habi-
10 tantem, Menesthium, quem claniger genuit
Areïthous, et Philomedusa magnis-oculis; He-
ctor autem Eïoneum feriit hasta acuta ad cer-
vicem sub galea aere-solida; soluitque membra.
Glaucus vero, Hippolochi filius, Lyciorum dux
virorum, Iphinoum feriit hasta, in asperâ pu-
15 gna, Dexii filium, currum insilientem velocem,
in humero; hic autem currum humi cecidit, solu-
taque sunt membra.

Hos vero ut animaduertit dea glaucis-oculis
Minerua Argiuos perimentes in aspera pugna,
descendit de Olympi verticibus impetu facto
20 Jlium ad sacram; ei autem obuius properabat
Apollo, ex Pergamo conspicatus, Troianisque
cupiebat victoriam; sibi inuicem autem hi oc-

currerunt apud fagum. Hanc prior allocutus est
rex, Iouis filius, Apollo.

„Cur tu vero rursus concitata, o Iouis filia
25 magni, venisti ab Olympo, magnusque te af-
fectus impulit? An ut iam Danaïs pugnae an-
cipitem victoriam des? quandoquidem minime
Troianorum pereuntium miseris. Sed si mihi
quid obtemperaveris, quod certe multo satius
esset, nunc quidem cessare - faciamus bellum et
30 pugnam hodie: posthac rursus pugnabunt,
donec finem Ilii invenerint: quandoquidem sic
gratum est animo vobis deabus, evertere hanc
urbem.“

Hunc autem vicissim allocuta est dea caecis-
oculis Minerva: „Ita sit, o eminus iaculans;
35 eadem enim sentiens et ipsa veni ab Olympo,
ad Troianos et Achiuos. Verum age, quomodo
fert animus praelium sedare virorum?“

Hanc autem rursus allocutus est rex, Iouis
filius, Apollo: „Hectoris excitemus fortem ani-
mum equum-domitoris, si quem forte Danao-
40 rum prouocabit, quocum solo solus ex aduerso
pugnet in graui pugna; tum autem ipsi indi-
gnati aere ocreati Achini, solum aliquem in-
citant pugnare cum Hectore nobili.“

Sic dixit; neque non obsecuta est dea glau-
cis-oculis Minerva. Horum autem Helenus,
45 Priami carus filius, sensit animo consilium,
quod utique diis placuit consultantibus. Stetit
itaque iuxta Hectorem profectus, et eum allocu-
tus est:

„Hector, fili Priami, Ioui confilio par,
 num mihi quid obsequeris? frater utique tibi
 sum. Caeteros quidem sedere fac Troianos et
 50 omnes Achiuos; ipse autem prouoca Achiuo-
 rum quicumque fortissimus, *ut* contra *te* pu-
 gnet in graui pugna. Nondum enim tibi fatum
 mori et interitum attingere; sic enim ego vo-
 cem auditui deorum immortalium.“

Sic dixit; Hector vero gaudius est vehemen-
 55 ter, sermone audito; et in medium progressus,
 Troianorum coërcuit phalangas, media hasta
 prehenſa: illi autem reſederunt omnes. Sed et
 Agamemnon sedere - fecit - ocreatos Achiuos:
 atque Minerva etiam et argenteum - arcum - ge-
 rens Apollo deſederunt, aubus ſimiles vulturi-
 60 bus, ſago ſuper alta patris Iouis Aegiochi,
 viris delectati: horum utique ordines ſedebant
 denſi, ſcutis et galeis et haſtis horrentes.
 Qualis autem Zephyri funditur ſuper pontum hor-
 ror ſurgere tam inchoantis, nigreſcitque pon-
 65 tus ſub illo: tales quidem ordines ſedebant
 Achiuorumque Troianorumque in campo. He-
 ctor autem inter vtroſque locutus eſt:

„Audite me, Troiani, et bene ocreati
 Achii, ut dicam quae me animus in pectori-
 bus iubet. Foedera quidem Saturnius in excello-
 70 ſedens non rata - fecit, ſed mala cogitans mo-
 litur vtriſque; donec vel vos Troiam bene-
 turritam ceperitis, vel ipſi ad naues domiti
 fueritis pontum - tranſiſcentes. Vobis quidem
 enim ſunt viri fortiffimi omnium Achiuorum;
 quorum nunc, quemcunque animus ſuus inuicem

75 pugnare iubet, huc prodeat ex omnibus, vt
 pugnet - ante - alios cum Hectore nobili. Sic
 vero aio, Iupiterque nobis testis adsit; si qui-
 dem forte me ille occiderit protensam, - culpi-
 dem - habente hasta: arma detracta ferat ca-
 vas ad naues, corpus vero meum domum re-
 80 mittat, vt ignis me Troiani et Troianorum
 vxores participem - faciant mortuum. Sin ego
 illum interfecero, dederitque mihi victoriam
 Apollo: arma detracta feram ad Ilium sacram,
 et suspendam ad templum Apollinis longe, acu-
 lantis; at cadauer ad naues bonis, transtris-
 85 instructas remittam, vt ei exsequias - faciant
 caput - comantes Achiui, tumulumque ei ag-
 gerant ad latum Hellespontum; et aliquando
 aliquis dicat etiam posterorum hominum, in
 naui multis - transtris - instructa natigans super
 nigrum pontum: *Viri quidem hic tumulus*
 90 *iam pridem defuncti, quem olim fortissime-*
se - gerentem occidit illustris Hector. Sic
 olim aliquis dicet; mea vero gloria nunquam
 peribit.

Sic dixit: illi autem omnes obmutuerant si-
 lentio; verebantur quidem renuere, timebant
 autem recipere. Tandem vero Menelaus fur-
 95 rexit, et inter eos dixit, cum increpatione
 probra - obiectans, grauiternque ingemiscebat
 animo:

„Me miserum! iactatores, Achiuae, non am-
 plius Achiui! Certe iam dedecus hoc erit gra-
 viter grauiternque, si nullus Danaorum nunc
 Hectori obuius it. Atque vos quidem omnes

100 aqua et terra fiat; sedentes hic singuli excordes, inglorii sic; aduersus istum vero ego ipse me armabo; verum superne victoriae summa habetur in immortalibus diis.

Sic fatus, induebat arma pulcra. Tunc
105 utique tibi, Menelae, adfuisse vitae finis Hectoris in manibus, quoniam multo fortior erat; nisi propere exsurgentes inhibuissent te reges Achaeorum: ipseque Atrides, late dominans Agamemnon, dextram prehendit manum, verbaque fecit, et compellauit:

Infans, Menelae Iouis-alumne; neque
110 quicquam tibi opus est hac dementia; contine vero te, dolens quamuis; neque velis, praecententionis-studio, te fortiori cum viro pugnare, Hectore Priamide, quem existimant et alii. Quin et Achilles huic pugna in gloriosa horret occurrere, qui te multo est fortior. Verum tu quidem nunc sede, profectus ad agmen sociorum; huic autem duellatorem
115 alium exorabunt Achaei. Licet tale periculum sit; et etiam si pugnae sit infatiabilis, existimo enim libenter genu flexurum, (confidendo) si efferit ardenti ex pugna, et graui praeflo.

120 Sic fatus flexit fratris praecordia heros, recta monens; ille autem paruit. Illius quidem postea laeti famuli ab humeris arma detraxerunt; Nestor autem inter Argiuos surrexit et dixit:

Ochi, profecto ingens luctus Achaeum terram inuadit. Certe valde plorauerit senex equum-agitator Peleus, praestans Myrindo-

nam consiliarius et concionator; qui olim
 me interrogans valde laetabatur sua in domo,
 omnium Achiuorum inquirens genusque sobolem-
 que. Quos nunc & metu & consternatos pro-
 130 pter Hectorem omnes audierit: saepe sane
 immortalibus suas manus attolleret, anima e
 membris ut descendat intra domum Plutonis.
 Utinam enim, o Iupiterque pater, et Minerva,
 et Apollo, effem iuuenis, sicut quando ad ra-
 pidum Celadontem pugnabant congregati Py-
 lliques et Arcades hastarum & visu & exercitati,
 135 Phaeae ad muros, Iardanis circa fluens; inter
 illos autem Ereuthalion in acie primus stabat,
 par deo vir, arma gerens humeris Areithoi
 regis, nobilis Areithoi, quem cognomento
 Cladigerum viri appellabant, eleganterque
 140 cinctae mulieres, quoniam utique non arcu
 pugnabat, hastaque longa, sed ferrea claua
 rumpebat phalangas. Hunc Lycurgus interfecit
 dolo, non vi, angusta in via, ubi utique non
 claua ei exitium artebat ferrea; ante enim Ly-
 145 curgus occupans hasta medium transfodit, is-
 que supinus solo allatus est; armisque interfe-
 ctum & spoliavit, quae ei dederat aereus Mars.
 Et ea quidem ipse postea gestabat in pugna Mar-
 tis; at postquam Lycurgus in aedibus senue-
 rat, dedit utique Ereuthalioni, dilecto famulo,
 150 gestanda. Illius igitur hic arma ferens prouo-
 cabat omnes fortissimos; hi autem valde tre-
 mebant et timebant, neque quicquam sustinebat;
 verum me animus impulit audax, ut pugnarem,
 confidentia sua; natus autem minimus eram om-

nium: et pugnabam cum - ea ego, deditque
 155 mihi victoriam Minerva. . Hunc utique proce-
 rissimum et fortissimum interfeci virum; mul-
 tus epim iacebat extensus hinc atque illinc. Vti-
 nam sic *nunc* pubescerem, viresque mihi inte-
 grae essent!, ita cito haberet, quicum - pu-
 gnaret expedite - pugnam - ciens Hector. . Ve-
 strum autem qui sunt fortissimi omnium Achiuo-
 160 rum, ne hi quidem alacriter parati - estis He-
 , etque obviam ire. "

Sic increpavit, senex; at *statim* novem omnes
 surrexerunt. Surrexit multo primus quidem rex
 virorum Agamemnon; post hunc autem Tydi-
 des surrexit fortis Diomedes; post hos autem
 165 Aiaces, strenua muniti fortitudine. Post hos
 Idomeneus, et armiger Idomenei Meriones,
 per Marti homicidae. . Post hos autem Eurypy-
 lus, Evaemonis praeclarus filius. Surrexit por-
 ro Thoas Andraemonis filius, et nobilis Vlysses.
 Omnes utique hi volebant pugnare cum Hectore
 170 nobili. . Hos autem inter rursus dixit Gerenius
 equorum rector Nestor:

„Sortibus nunc fortimini uniuersi, cui fors
 obtigerit; ille enim lane merebitur de bene-
 ocreatis Achiuis. Quin etiam ipse suo animo
 laetabitur, si effugerit ardenti ex praelio et
 graui pugna. "

175 Sic dixit: Ii autem sortem signauerunt sin-
 guli, et iniecerunt galeae Agamemnonis Atri-
 dae. Populi interim supplicabant, diisque manus
 attollebant, sic autem quis dicebat, intuens in
 coelum latum:

„Iupiter pater, *da* aut *Aiacem* fortiri, aut
 180 Tydei filium, aut ipsum regem diutius Myce-
 nes!“

Ita dicebant. Concutiebatque *fortes* Gere-
 nius equorum rector Nestor: exiliis autem
 fors e galea, quam utique volebant ipsi, Aia-
 cis; praeco autem ferens per coetum vndiqua-
 que, ostendit, orsus - a - dextra, omnibus
 185 principibus Graecorum. Hi autem non agnos-
 centes, renuerunt singuli. Sed cum ad illum
 pervenit, *praeco*, ferens per coetum vndiquaque,
 qui ipsam inscriptam *galeae* iniecerat illustris
 Ajax; porrexit quidem manum, et is imposuit
 prope - adstans; agnovit autem sortis signum
 190 conspicatus, et gaudius est animo. Hanc qui-
 dem ad pedem suum humi iecit, dixitque:

„O amici, sane *fors est mea*, gaudeoque et
 ipse animo, quoniam puto superaturum me
 Hectorem nobilem. Verum agite, dum ego bel-
 lica arma induo, interim vos supplicate Ioui
 195 Saturnio regi, tacite vobiscum, ut ne Troiani
 audiant; vel etiam palam; quandoquidem ne-
 minem timeamus prorsus. Non enim quis me vi
 volens nolentem summouebit, neque vero per
 imperitiam *meam*; quippe neque me rudem ad-
 eo spero in Salamine natum educatumque
 fuisse.“

200 Sic dixit; illi autem supplicabant Ioui Satur-
 nio regi. Sic autem quis dixit, intuens in
 coelum latum:

„Iupiter pater, qui inde - ab - Ida imperas,
 augustissime, maxime; da ut victoriam Ajax

et praeclearam gloriam referat. Quod si et He-
 205 ctorem diligis, et curam geris eius, aequalem
 ambobus vim et gloriam praebe,

Sic dixerunt. Ajax autem armabatur splen-
 dido aere. Postquam vero omnia circa corpus
 induerat arma, concitus — ferebatur deinde,
 qualis ingens incedit Mars, qui fit in bellum
 210 ad viros, quos Saturnius animum — resistentis
 contentionis vi commisit pugnare; talis utique
 Ajax progressus est ingens, mirus Achidorum,
 subridens terribili vultu, infra autem pedibus
 incedebat, magnis passibus gradiens, quassans
 praelongam hastam. Hanc autem et Argiui
 215 valde laetabantur adspicientes; Troianis autem
 fremor grauis subit membra singulis; Hecto-
 rique ipsi animus in praecordiis palpitabat; sed
 nequaquam iam poterat metu — refrigere, neque
 regredi retro copiarum in turbam, quoniam
 prouocarat ad certamen. Ajax autem prope
 220 accessit, ferens scutum, instar turris, aereum,
 septem — boum — pellibus — opectum, quod ei Ty-
 chius elaborarat fabricans, coriariorum longe
 praestantissimus, in Hyla aedes habitans: qui
 ei fecerat scutum varium, septem — bubulis — pel-
 libus — munitum taurorum praepinguium, octa-
 vum autem superinduxerat aes. Hoc ante pe-
 225 ctus ferens Telamonius Ajax stetit valde He-
 ctorem prope, minabundusque allocutus est:

„Hector, nunc sane manifesto scies per te
 solum solus, quales etiam Danae principes in-
 terfint, etiam praeter Achillem hostium — agmi-
 na perrumpentem, animo — leonino — praeditum.

Sed ille quidem in nauibus recuruis pontum-
 230 transeuntibus iacet iram - longam - fouens
 aduersus Agamemnonem pastorem populorum:
 nos autem sumus tales, qui tibi obuiam - ire-
 possimus, et multi. Sed prdire pugnam et
 certamen.

Hunc autem vicissim allocutus est ingens pu-
 gnam - expedite - ciens Hector: „Aiex nobi-
 235 lissime, Telamonie, princeps populorum, ne
 me, tanquam puerum imbecilem, tenta vel
 mulierem, quae nescit bellicas res. Atqui ego
 bene scio pugnasque, caedesque. Scio ad dex-
 tram, scio ad sinistram motare scutum ari-
 240 dum, ita vt possim indefessus bellare. Scio
 quoque in stataria pugna, ad saeui leges gres-
 sum - componere Martis: scio etiam, post-
 quam insiluerim, pugnam in curru equarum ve-
 locium. Sed enim non te volo ferire, talis
 cum sis, clanculum obseruans, sed aperte, si
 allequi potuero.

Dixit, et vibratam emisit praelongam hastam,
 245 et percussit Aiaceis ingens scutum septem - bubulis-
 pellibus - munitum, fumum ad aes, quod
 octauum erat in illo. Sex autem per plicaturas
 penetrauit dissecans hasta indomita; in septi-
 ma vero pelle haesit. Secundus vicissim Aiex
 250 nobilissimus, emisit praelongam hastam, et fe-
 rit Priamidae clypeum vndique aequalem. Per
 clypeum quidem penetrauit, splendidum rapida
 hasta, et per thoracem affabre factum infixa
 est: e regione autem iuxta ile discidit tuni-
 eam hasta; ille vero inclinatus est, et euitauit

255 mortem nigram. Itaque eductis longis hastis
 cominus simul ambo congressi sunt, leonibus
 similes cruda - vorantibus, vel suis apris,
 quorum utique robur non imbecille. Priami-
 des quidem postea medium scutum ferit hasta;
 neque rupit aes, reflexa est autem ei culpis.
 260 Ajax autem clypeum punctim ferit infiliens, et
 penitus transiit hasta; conturbavitque illum
 irruentem et caesim cervicem percussit; ater
 autem exiliit sanguis. Verum ne sic quidem
 cessavit a pugna expedite - pugnam - ciens He-
 ctor; sed retrocedens lapidem prehendit ma-
 265 nu robusta, iacentem in campo, nigrum, as-
 perumque, magnumque: eo percussit Aiakis
 ingens scutum septem - bubulis - pellibus muni-
 tum, medium ad umbonem; circumsonuitque
 aes. Secundus autem Ajax, multo maiore la-
 pide sublato, misit contortum, adhibuitque -
 270 connixus vires immensas; perfregitque cly-
 peum, percussum molari - veluti saxo; laesit-
 que ei genua: is autem supinus, extensus est,
 scuto inhaerens; sed eum statim erexit Apollo.
 Iamque ensibus cominus vulnerassent *se invicem*,
 nisi praecones, Iouis nuncii atque hominum,
 275 aduenissent, alter Troianorum, alter Achiuorum
 aere loricatorum, Talthybiusque et Idaeus,
 prudentes ambo. Medii autem inter - utros-
 que sceptrata tenuerant; dixitque sermonem
 praeco Idaeus, prudentium consiliorum peritus:
 „Ne amplius, filii dilecti, bellate, neque
 280 pugnate; ambos enim vos diligit nubes - co-
 gens Iupiter: amboque *estis* armis - acerrimi.

quod quidem et scimus omnes. Nox vero iam adest; bonum etiam nocti parere.“

Hunc autem respondens allocutus est Telamonius Ajax: „Idaee, Hectorem haec inbete
285 loquis; ipse enim ad pugnam protocauit fortissimos quosque; incipiat, ac ego omnino parebo, si quidem ille *paruerit*.“

Hunc autem vicissim allocutus est agens pugnam - expedite - ciens Hector: „Ajax, quandoquidem tibi dedit deus magnitudinemque vimque, et prudentiam, hasta autem Achiuorum
290 longe praestantissimus es; nunc quidem cessemus a pugna et certamine hodie; posthac rursus pugnabimus, donec fatum nos dirimat, det autem alterutri victoriam. Nox vero iam est; bonum etiam nocti parere: ut tunc ex
295 hilares omnes ad naues Achiuos, tuosque maxime amicos, et socios, qui tibi sunt; at ego per urbem magnam Priami regis Troianos exhilarabo et Troianas longa - peplorum firmata-trahentes, quae utique pro me supplicantes diuinum adeunt templum. Dona autem age
300 mutuo incluta demus ambo, ut quis sic dicat Achiuorumque Troianorumque: Profecto pugnarunt studio pugnandi animum exasperante, et iterum in amicitia discessere conciliati.“

Sic utique locutus dedit enses argenteis - clavis - distinctum, cum vaginaque offerens et
305 scite - facto balteo; Ajax vero cingulum dedit puniceo - colore splendidum.

Hi itaque digressi, alter quidem ad populum Achiuorum ibat, alter vero ad Troianorum

multitudinem vadebat. Hi autem gauisi sunt,
 ut viderunt viuumque et incolumem venientem,
 Aiaceis elapsam fortitudinem et manus inuictas,
 310 et deduxerunt ad urbem, desperantes saluum ef-
 se. Aiaceam vero ex altera parte bene-
 recreati Achiui ad Agamemnonem nobilem de-
 duxerunt laetum victoria. Hi autem cum iam
 in tentoriis Atridae essent, horum causa bo-
 315 vem sacrificauit Rex virorum Agamemnon ma-
 rem, quinquennem, praepotenti Saturnio; huic
 pellem detraxerunt, et curarunt, et ipsum dis-
 secuerunt totum, et in frustra parua con-
 siderunt scite, et transfixerunt verubus, et as-
 sarunt accurate, detraxeruntque omnia. Caeterum
 postquam cessarant ab opere, apparaue-
 320 rantque conuiuium, epulati sunt, neque quic-
 quam animus indiguit epuli aequalis; tergo
 vero Aiaceam perpetuo honorauit: heros Atri-
 des, late dominans Agamemnon. At, postquam
 potus et cibi appetentiam exemerant, his se-
 nex primus omnium texere coepit consilium.
 325 Nestor, cuius et antea optimum apparuerat con-
 silium: qui ipsis prudens concionatus est et
 dixit:

„Atridaeque et caeteri principes Achiuorum;
 multi quidem mortui sunt comantes Achiui,
 quorum nunc sanguinem atrum, circa pulcre
 330 fluentem Scamandrum, diffudit acer Mars,
 animaeque ad orcum descenderant: itaque te
 oportet pugnam quidem prima luce intermittere
 Achiuorum, nos vero congregati curribus
 aduehemus huc cadauera: bobus et mulis; ac

comburemus: ea prope ante naues, vt ossa
 335 filiis quiaque domum ferat, quando reuertamur in patriam terram; tumulum autem circa pyram vnum aggesta - terra faciamus egressi, omnibus communem in campo; iuxta autem ipsum aedificemus cito murum altum, (*vallum*) propugnaculum nauiumque et *nostrum* ipsorum; in ipsis autem portas faciamus bene coagmentatas,
 340 tas, vt per ipsas equestris via sit; exterius autem profundam fodiamus prope fossam, quae equos et viros prohibeat circum - ducta; ne quando irruat pugna Troianorum superborum. “

Ita dixit: Omnes autem approbarunt principes.

345 Troianorum item concio facta est Ilij in arce summa, trepida, turbulenta, ad Priami fores; in his autem Antenor prudens incepit concionari:

„Audite me, Troiani, et Dardani, et Socii, vt dicam quae me animus in pectore iubet.
 350 Eia agite, Argiuam Helenam et opes cum ipsa reddamus Atridis abducendas; nunc autem foedere fido violato pugnamus: quare nihil vtile nobis autumo effectum - iri, nisi fecerimus ita. “

Ille quidem sic locutus recessit. *It* ijs autem
 355 furrexit nobilis Alexander, Helenae maritus pulchrae - comas, qui ipsum respondens verbis alatis allocutus est:

„Antenor, tu quidem non iam mihi grata haec dicis; nosti et aliam sententiam meliorem haec excogitare. Sin autem reuera hanc
 360 serio dicis, vtique tibi iam dii mentem ad-

emerunt ipsi. At ego Troianos inter equum -
domitores dicam - sententiam: aperte autem
profiteor, coniugem quidem non reddam; opes
vero quascunque abduxi ex Argo nostram
domum, omnes volo dare, atque etiam de
meo alias adiungere."

365 Ille quidem sic locutus confedit. Inter eos
autem surrexit Dardanides Priamus, diis con-
siliarius par; qui ipsis sapiens concionatus est
et dixit:

„Audite me, Troiani, et Dardani, et Socii,
ut dicam, quae me animus in pectore iubet.

370 Nunc quidem coenam sumite per exercitum, sic
ut antea, et excubiarum mementote, et vigi-
late quisque: mane autem Idaeus eat cauas
ad naues, nuntiatum Atridis, Agamemnoni et
Menelao, sententiam Alexandri, cuius causa

375 contentio exorta est. Quin et hunc addat pru-
dentem sermonem, num velint cessare a bel-
lo horrifono, donec cadauera combusserimus;
postea iterum pugnabimus, donec fatum nos
dirimat, detque alterutrius victoriam."

Sic dixit; illi autem ei maxime ausculta-
380 et paruerunt. Coenam deinde sumserunt per
exercitum turmatim: mane autem Idaeus iuit
cauas ad naues. Inuenit vero in concione Da-
naos, famulos Martis, naus ad puppim Aga-
memnonis; atque ille inter eos, stans in me-
diis, vocem - edidit vocalis praeco:

385 „Atridaeque et alii Principes omnium Grae-
corum, iussit Priamusque, et alii Troiani illu-
stres, dicere, si quidem vobis gratum et iu-

cundum sit, sententiam Alexandri, cuius causa contentio exorta est. Opes quidem quas
 390 cunque Alexander cauis in nauibus adduxit Troiam, (utinam ante periisset,) omnes vult dare, et etiam de suo alias adiungere; iuuenem autem vxorem Menelai gloriosi negat se redditurum: quanquam eum Troiani sane hortantur. Quin et hunc *insuper* iusserunt dicere ser-
 395 monem, num velitis cessare a bello horrifono, donec mortuos cremauerimus; postea iterum pugnabimus, donec fatum nos dirimat, detque alterutris victoriam."

Sic dixit; illi vero omnes obmutuerunt silentio. Tandem autem inter eos locutus est pugna strenuus Diomedes:

400 „Ne quis nunc opes Alexandri accipiat, neque *ipsam quidem* Helenam; manifestum enim est, qui vel plane infans est, quod iam Troianis exitii vltima imminet."

Sic dixit; omnes autem acclamabant filii Achiuorum, sermonem admirati Diomedis
 405 equum domitoris. Atque tum porro Idaeum allocutus est rex Agamemnon:

„Idaeae, vtique sententiam Achiuorum ipse audis, quemadmodum tibi respondent: mihi autem *itidem* placet sic. Sed de mortuis cremandis nihil recuso. Non enim vlla prohibitio
 410 cadauerum mortuorum est, postquam occuberint, *illis* igne-gratum-officium-facere ocyus. Foederis autem Iupiter esto-testis, altitonans, maritus Iunonis."

Sic locutus, sceptrum iussulit omnibus diis.
 Retro vero Idaeus iuit ad Jlium sacram. Se-
 debant autem in concione Troiani et Dardani,
 415 omnes congregati expectantes quando rediret
 Idaeus; ille autem venit et nuntium exposuit,
 stans in mediis. Hi autem accingebant se per-
 quam celeriter, vtrumque *ad opus*, alii ad
 cadauera aduehenda, alii vero ad lignandum.
 Argiui item ex altera parte bonis transtris -
 420 instructis a nauibus properabant, alii vt ca-
 dauera adueherent, alii vero lignatum.

Sol quidem dein recens percutiebat *radiis*
 arua, ex leniter - fluente profundo Oceano,
 coelum ascendens; illi vero occurrebant sibi in-
 vicem. Ibi dignoscere difficile erat virum quem-
 425 que *in mortuis*; sed aqua abluentes tabum
 sanguinolentum, lacrymas calidas fundentes,
 curribus imposuerunt. Non tamen sinebat fle-
 re Priamus magnus; illi igitur silentio cadaue-
 ra rogo cumulatim - imponebant, moerentes cor-
 de; quum vero igne cremassent, redierunt ad
 430 Jlium sacram. Similiter etiam ex altera par-
 te bene - ocreati Achiui cadauera rogo cu-
 mulatim - imponebant, moerentes corde: *iis-*
que igne crematis, redierunt cauas ad naues.
 Cum vero nondum *esset* aurora, sed adhuc sub-
 lustris nox, tum circa pyram lecta surrexit
 435 manus Achiuorum; tumulumque circa eam
 vnum fecerunt egressi omnibus communem
 extra campum; iuxtaque ipsum murum (*vallum*)
 aedificarunt turresque altas, propugnaculum
 nauiumque et ipsorum; inque eis portas fece-

runt bene coagmentatas; ut per illas equestris
 440 via esset; exterius autem profundam prope
 illum fossam foderunt, latam, magnam; inque
 ea vallos defixerunt. Sic quidem opus facie-
 bant comantes Achiui.

Caeterum dii, apud Iouem sedentes fulgu-
 rum - auctorem, admirabundi - spectabant ma-
 445 gnum opus Achiuorum aere-loricatorum. Eos-
 que inter loqui orsus est Neptunus concussor -
 terrae:

„Iupiter pater, ecquis est mortalium in im-
 mensa terra, qui posthac immortalibus men-
 tem et consilium *suum* communicabit? [*eos con-*
sulet] Non vides, quomodo rursus comantes
 Achiui murum struxerint pro nauibus, circum-
 450 que fossam duxerint, neque diis dederint in-
 clytas hecatombas? Huius profecto gloria erit,
 quacunque diffunditur lux; illius autem obli-
 viscentur, quem ego et Phoebus Apollo heroi
 Laomedonti aedificauimus - circa urbem, malis -
 exerciti - laboribus.“

Hunc autem grauiter indignatus allocutus est
 455 nubes - cogens Iupiter: „Papae, terrae - con-
 cussor late - potens, quale *hoc* dixisti? Alius
 utique aliquis deorum hoc reformidasset ausum,
 qui te multo imbecillior manibusque animisque
sit; tua vero certe gloria *tibi* erit, quam - la-
 te diffunditur lux. Age porro, cum retro co-
 460 mantes Achiui abierint cum nauibus dilectam
 in patriam terram, murum deturbatum hunc
 quidem in mare totum demergito; postea au-

tem littus magnum arena obtegito; vt tibi ingens murus denefcat Achiuorum.“

Sic illi quidem talia inter fe colloquebantur. Occidit vero sol, absolutumque est opus Achiuorum. Boves autem mactabant per tentoria, et coenam fumebant. Naues porro e Lemno appulerunt, vinum vehentes, multae, quas miserat Iafonis filius Eunëus, quem peperit Hypsipyle ex Iafone pastore populorum. Seorsum autem Atridis, Agamemnoni et Menelao, dederat Iafonis filius muneri - ferendum vinum mille mensuras. Inde vtique vinum - emebant comantes Achiui, alii quidem aere, alii autem splendido ferro, alii autem pelhibus, alii vero ipsis bobus, alii demum mancipiis; apparabantque conuiuium laetum. Per totam noctem quidem deinde comantes Achiui epulabantur; Troës vero per urbem, et focii. Pernox vero ipsis mala moliebatur prouidus Iupiter, terribiliter tonans; illos autem pallidus timor cepit; vinum autem ex poculis in terram fundebant, nec quisquam ausus est ante bibere, quam libasset praepotenti Saturnio. Decubuerunt deinde, et somni donum ceperunt.

I L I A D I S

LIBER VIII.

Aurora quidem croceo - peplo - induta sorgeba-
tur totam per terram; Jupiter vero deorum con-
cionem habuit gaudens fulmine, summo in
vertice multa - cacumina - habentis Olympi. Ip-
se autem illis concionabatur, dii vero simul
omnes auscultabant:

5 „Audite me, omnesque dii, omnesque deae,
vt dicam, quae me animus in pectore iubet.
Ne qua igitur femina dea hoc, neu quis mas
deus tentet rescindere meam edictum; sed
simul omnes assentimini, vt celerrime perfici-
10 ciam has res. Quemcumque vero ego seorsum
deorum ultroque intellexero profectum, vt
vel Troianis auxilium ferat, vel Danais; fau-
ciatus indecore redibit in Olympum; aut ip-
sum correptum proieciam in Tartarum tenebro-
sum, procul valde, vbi profundissimum sub
15 terra est barathrum, vbi ferreaeque portae et
aereum limen, tantum infra Orcum, quantum
coelum distat a terra; cognouerit deinde,
quanto sum deorum potentissimus omnium.
Quin agite, periculum - facite dii, vt sciatis
omnes, catena aurea de coelo suspensa;
20 omnesque ex ea pendete dii, omnesque deae;

at non traxeritis de coelo in terram. Iouem
 summum confidarium, ne quidem si valde mul-
 tum labore contenderitis. Verum quando de-
 inceps ego lubens voluero trahere, cum ipsa
 25 utique terra traxero, ipsoque mari; catenam
 quidem dein circa cacumen Olympi alligau-
 ero; illa vero sublimia omnia pependerit. Tan-
 to ego superque sum deos, superque sum ho-
 mines.

Sic dixit. Hi autem omnes obmutuerunt
 silentio, orationem admirati; valde enim mi-
 30 naciter concionatus erat. Tandem vero inter-
 locuta est dea caecis - oculis Minerva:

„O pater noster, Saturnie, summe regum,
 bene et nos scimus, quod tibi potentia vinca-
 nescia; attamen Danaos lugemus bellicosos,
 35 qui iam malo fato expleto perierint. Verum
 enim vero pugna quidem abstinemus, si tu iu-
 bes: consilium vero Argiis suggeremus, quod
 proderit; ut ne omnes pereant, irato te.“

Hanc autem subridens allocutus est nubes -
 cogens Iupiter: „Bono - esto - animo, Tri-
 40 tonia, dilecta filia; nentiquam animo infesto
 loquor; volo vero tibi mitis esse.“

Sic fatus, sub curru iunxit aripedes equos
 celeriter - volantes, aureis iubis comantes; au-
 rum autem ipse induit circa corpus; cepitque
 scuticam auream, scite factam, suumque con-
 45 scendit currum. Scutica autem percussit, ut
 traherent currum, iique non inuiti volabant in
 medio inter terramque et coelum stellatum.
 Idam autem venit fontibus irriguam, matrem fe-

rarum; *ad* Gargarum, vbi utique erat ei ager
 sacer altareque odoratum: ibi equos stitit pa-
 50 ter hominumque deumque, solutos curru, ca-
 liginemque multam circumfudit. Ipse autem in
 verticibus sedit gloria exultans, inspicieus
 Troumque urbem et naues Achiuorum. Illi ve-
 ro ientaculum sumserunt, comantes Achiui, ra-
 ptim per tentoria, statimque post id armabantur.
 55 Troiani item ex altera parte per urbem ar-
 mabantur pauciores; prompti tamen erant et-
 iam sic pugna contendere, necessitate dura,
 proque liberis et pro vxoribus. Omnes ita-
 que aperiebantur portae, forasque ruebant co-
 piae, peditesque equitesque; ingensque tumul-
 60 tus coortus est. Hi autem cum iam in locum
 vnum congregientes conuenissent, commise-
 runt scuta; itemque hastas, et robora virorum
 aereis thoracibus indutorum; ac clypei umbo-
 nibus muniti appropinquabant inuicem: in-
 gensque tumultus est coortus.
 Tum vero simul etulatusque et gloriatio erat
 65 virorum: perentiumque et pereuntium: flue-
 bat autem sanguine terra. Quamdiu quidem
 tempus matutinum erat, et crescebat sacra dies,
 tamdiu utique utrorumque tela attingebant, cade-
 batque populus; quum vero sol medium coe-
 lum conscendisset, tum utique aureas pater
 70 attollebat lances; imposuitque duo fata lon-
 gum somnium adferentis mortis, Troumque
 equitum et Achiuorum aere loricorum sus-
 tinuitque medias prehasas: inclinata est autem
 fatalis dies Achiuorum. Utique Achiuorum sa-

ta in terra alma confidebant; Troum vero, ad coelum latum sublata - erant.

75 Ipse autem ex Ida magnum tonabat, ardens-
que misit fulgur in exercitum Achiuorum; illi
autem conspicati, obstupuerunt, et omnes pal-
lidus timor cepit. Tum vero nec Idomeneus
ausus est manere, nec Agamemnon, neque duo
80 Aiaces manserunt, famuli Martis. Nestor au-
tem solus mansit Gerenius, custos Achiuorum,
minime volens, sed equus debilitatus erat, quem
perculserat sagitta nobilis Alexander, Helenae
vir pulchrae - comas, summo in vertice, vbi
scilicet primi crines equorum cranio innascun-
85 tur; maxime autem lethale est. Doloze itaque
correptus erigebatur, sagitta enim ad cerebrum
penetrarat; conturbabatque equos, volutans
se circa ferrum. Porro dum senex equi huius
lora abscindebat gladio insurgens; interim He-
ctoris veloces equi venerunt per turbam - in-
90 sequentium, audacem aurigam ferentes. Hecto-
rem; atque tum senex vitam perdidisset, nisi
illico animaduertisset pugna strenuus Diomedes.
Horrendum autem clamauit, adhortans Vlysses:
„Nobilissime Laërtiade, sollertia - pollens
Vlysse, quo fugis, tergo obuerso, ignauus vel-
95 uti, in turba? *Cave*, ne quis tibi fugienti ter-
go hastam infingat. Quin mane, ut a senē pro-
pellamus truce virum.“

Sic dixit. At non exaudiuit patiens nobilis
Vlysses; verum raptim - praeteriit cauas ad
naues Achiuorum. Tydides autem, solus licet
100 existens, primis - pugnatoribus mixtus est ste-

titque ante equos Neleidae senis, et ipsum
compellans verbis alatis allocutus est:

„O senex, certe valde iam te iuvenes pre-
munt bellatores. Tuâ utique vis soluta est,
grauisque te senecta persequitur; debilis au-
tem tibi famulus, segnesque tibi equi. Verum
age, meos currus conscende, ut videas, quales
Troii equi, periti per - campum rapide valde
huc et illuc insequi et fugere: quos nuper ab
Aenea cepi artifice fugandi - *hostes*. Istos qui-
dem *tuos* famuli *tuus et meus*, curent: hos vero
nos Troianos in equum - domitores diriga-
mus, ut et Hector sciat, an et mea hasta in-
faniat in manibus.“

Sic dixit; neque non obsecutus est Gerenius
eques Nestor. Nestoreas quidem postea equas
famuli curabant: fortes Sthenelusque et Eury-
medon virtutis - amans: hi autem ambo Dio-
medis currum conscenderunt. Nestor autem
in manus sumsit habenas miro - artificio - factas;
perculsitque leucica equas, celeriterque Hecto-
rem prope fuerunt. Hunc porro recta irruen-
tem telo - petit Tydei - filius; et ab eo qui-
dem aberravit; sed aurigam famulum, filium
magnanimi Thebaei Eniopeum, equorum ha-
benas tenentem, perculsit pectus iuxta mammam;
decidit autem de curru, retrocesseruntque eius
equi veloces: eius autem ibi soluta est anima-
que roburque. Hectorem vero gravis dolor
operuit animum propter - aurigam; hunc qui-
dem dein fuit, tametsi dolens sodalis *gratia*,
iacere; ipse autem aurigam quaerebat audacem.

Neque sane diu equi indigebant rectore; statim enim inuenit Iphius filium Archeptolemum audacem, quem tunc equos pedibus veloces contendere fecit, deditque et habenas in manus.

130 Tum vero ingens clades fuisse, et exitiosa facinora edita fuissent; quin et conclusi fuissent - ut in stabulo Troiani in Ilum, ceu agni: nisi cito animaduersisset pater hominumque deumque Tonans autem grauitate, emisit candens fulmen, et ante equos Diomedes in-
135 iecit in terram. Terribilis autem flamma exorta est sulphuris ardentis; et equi territi consternabantur sub curru; Nestoris autem manibus fugerunt habenae miro artificio factae; timuitque ille animae, Diomedemque allocutus est:

„Tydide, age iam in fugam dirige Iovis ungulis equos. An non sentis, quod tibi a Iove non sequitur victoria? Nunc quidem enim huic Saturnius Iupiter, gloriam praebet hodie; postea rursus etiam nobis, si voluerit, dabit; homo autem nequaquam Iouis consilium impedierit, ne quidem fortissimus; quoniam ille longe potentissimus est.“

145 Huic autem respondit deinde pugna strenuus Diomedes: „Profecto haec omnia, senex, recte dixisti. Sed ille levis dolor, mihi cor et animum indescit. Hæc tamen aliquando dicet, inter Troianos concionans, Tydides a me fugatus se recepit ad naves. Sic aliquando gloriabitur, et tunc mihi debiscat lata terra.“

Huic autem respondit deinde Gerenius, eques
 Nestor: „Hæc mihi, Tyde, fili, bellicose, qua-
 le verbum dixisti! Et si enim te, Hector igna-
 vum et imbellem dixerit, attamen non cre-
 dent Troiani et Dardanidae, et Troianorum
 155 vxores magnanimorum clypeorum, quarum in
 pulvere deiecisti iuvenes maritos.“

Sic locutus in fugam vertit solidos - vngulis
 equos, retro in turbam fugientium; in eos
 autem Troianique et Hector cum clamore
 160 ingenti tela luctuosa fundebant. Tum vero
 altam inclamavit ingens pugnam - expedite - ciens

Hector:
 „Tydide, præ caeteris quidem te honora-
 bant Danaï pernices - equites sedeque, carni-
 busque, et plenis poculis; nunc vero te igno-
 minia - afficiant; mulieris vtique similis es.
 Abi - in - malam - rem, timida puella; quoniam
 165 minime, cedente me, turres nostras conscen-
 des, neque mulieres abduces in navibus:
 prius tibi fatum dabo.“

Sic dixit. Tydides autem bifariam anxie -
 cogitavit, equosque convertere, et contra pu-
 gnare. Ter quidem cogitavit mente et animo:
 170 ter vero ab Idaeis montibus intonuit, prouidus
 Iupiter, signum dans Troianis, pugnae alter-
 nantem victoriam: Hector autem Troianos
 hortabatur, alte vociferans
 „Troiani, et Ipe, et Dardan cominus pu-
 gnantes, viri estote, amici, et mementote, fire-
 175 nnae fortitudinis. Sentio, vtique, quod mihi
 lubens annuit Saturnius, victoriam et magnam

gloriam, at Danais exitium. Stulti, qui scilicet
 hos muros struxerunt infirmos, contemnen-
 dos, qui non robur meum arcebunt: equi ve-
 ro facile fossam transibunt, quam illi - foderunt.
 180 Verum quando iam naues ad cauas peruepero,
 memoria aliqua tum ignis ardentis esto; vt
 igne naues incendam, interficiam autem et ipsos
 Argiuos apud naues, attonitos in fumo."

Sic fatus, equos adhortatus est, dixitque:
 185 „Xantheque, et tu Podarge, et Aethon, Lam-
 peque generose, nunc mihi curam rependite,
 qua permagna Andromache, filia magnanimi
 Eetionis, vobis prioribus ante alios gratum
 190 tritum apposuit: vino etiam immisto ad bi-
 bendum, quodcumque animus iuberet, quam
 mihi, qui ei iuuenis maritus gloriior esse. Ve-
 rum insequimini et festinate; vt capiamus cly-
 peum Nestorem, cuius nunc fama ad coelum
 peruenit, totum aureum esse, manubriaque et
 ipsum; atque ab humeris Diomedis equum -
 195 domitoris, affabre - factum thoracem, quem
 Vulcanus elaborauit fabricans, Si haec utique
 ceperimus, sperauerim equidem Achivos hac
 ipsa - nocte rixes consensuros veloces."

Sic dixit glorians; indignata autem est vene-
 200 randa Iuno; et commouit se in folio, treme-
 fecitque magnum Olympum; et Neptunum,
 magnum deum, coram allocuta est:

„Eheu, Terrae - quassator, late - potens,
 nonne tibi quidem pereuntium Danaorum mi-
 serescit in praecordiis animus? Qui tamen tibi
 Helicenque et Aegae dona ferunt multaue et

205 elegantia; tu itaque ipsis cupias victoriam? Si
quidem enim velimus, quotquot Danais fauto-
res - *sumus*, Troianos repellere, et coercere
late - sonantem Iouem: illic sane tunc trista-
retur sedens solus in Ida."

Hanc autem valde indignatus allocutus est
rex Neptunus: „Iuno in dicendo - audax,
210 qualem hunc sermonem dixisti? Non equidem
ego velim cum Ioue Sathurnio pugnare nos
alios, quoniam longe potentissimus est."

Sic hi quidem talia inter se inuicem loque-
bantur. *Græcis* autem quod spatii iam inde
ex naubus a muro fossa inclusit, repletum
215 erat pariter equisque et viris feutatis coactis -
in - angustum; cogebat vero veloci par Marti
Hector Priamides, quando ei Iupiter hoc, *ut pu-*
gna superior esset, dedit. Et sane concremas-
set igne ardenti naues aequales, nisi in prae-
cordia posuisset Agamemnoni veneranda Iuno.
- ipsi per - se studiose - agentis, ocyus incitare Achi-
220 vos. Perrexit itaque ire ad tentoriaque et na-
ves Achitorum, purpuream magnam pallam
- tenens manu robusta. Stetit autem ibi Vlyssis
ingenti naue nigra, quae in medio erat, ut -
- vox - exaudiri - posset in utramque partem, et
225 ad Aiakis tentorium Telamonii, et ad Achil-
lis, qui duo utique ad extrema naues aequales
subdlexerant, virtute freti et robore manuum.
Vociferatus autem est alta - voce, Danaos incla-
mans:

„*Proh pudor, Argivi, turpia probra, forma*
tantum admirabiles! Quo abierunt gloriatio-

nes, cum profitebamur nos esse fortissimos;
 230 quas olim in Lemno vana - iactantes proferebatis,
 comedentes carnes multas bouum cornutorum,
 bibentesque crateras coronatos vino:
scilicet Troianorum aduersus centenosque duce-
 nosque, quemque *vestrum* staturum in pugna?
 nunc autem ne vni quidem aequales sumus
 235 Hectori, qui mox naues incendet igne ardenti.
 Iupiter pater, anne vllum adhuc praepotentium
 regum mali clade afflixisti, et eum magna gloria priuasti?
 Et tamen nego, me vnquam tuum
 vllum perpulcrum altare naue multis - transtris-
 instructa praeteriisse, quum huc malo - fato ve-
 240 nirem; sed in omnibus bouum adipem et femora combulli,
 cupiens Troiam bene - munitam excindere.
 At, Iupiter, hoc saltem mihi perface votum;
 nos ipsos saltem permitte ef-
 fugere et euadere, neque sic a Troianis, sinas
 interimi Achiuos."

245 Sic dixit. Huius autem *deorum* pater miser-
 tus est lacrymantis; annuitque ei exercitum
 saluum fore, neque periturum. Statim vero
 aquilam misit certissimum - augurium - facientem
 ex volucris, hinnulum tenentem vnguibus,
 isobolem ceruae velocis; iuxta autem Iouis al-
 250 tare perpulcrum deiecit hinnulum, ubi Panomphaeo Ioui sacrificabant Achiui.

Hi autem postquam viderunt, quod a Ioue venisset auxilium, alacrius in Troianos irrumpebant,
 recordabanturque pugnae. Tum nemo prior ex Danais, multi licet essent, glorietur est,

255 Tydidem ante, agitalle veloces equos, .. extra-
 que fossam egisse, et contra pugnasse; sed lon-
 ge primus ille Troianorum interemit virum arma-
 tum, Phradmonis filium Agelaum: is quidem
 in - fugam verterat equos; ei autem conuer-
 so, dorso hastam infixit, humeros inter, per-
 260 que pectora adegit; decedit autem de curru,
 sonitumque dederunt arma super ipso. Post
 hunc autem Atridae, Agamemnon et Menelaus;
 postque hos, Aiaces, strenuam induti fortitudi-
 nem; postque hos Idomeneus, et armiger Ido-
 265 menei Meriones, par Marti homicidat; post-
 que hos Eurypylus, Euaemonis praeclarus filius.
 Teucer autem novus venit, resiliens arcus ten-
 dens; stetitque sub Aiace scuto Telamonii. Ibi
 Ajax quidem ei submouebat scutum; at ille heros
 circumspiciens, posteaquam aliquem iaculatus in
 270 turba vulnerasset, ille quidem (*qui vulneratus*
erat) ibi delapsus animam amittebat, ipse ve-
 ro (*Teucer*) retro se - recipiens, puer tanquam
 ad matrem, submittebat se sub Aiace; ille
 vero eum scuto tegebat splendido. Tum, quem
 primum Troianorum interfecit Teucer eximius?
 Orsilochum quidem primum, et Ormenum et
 275 Ophelestem Daetoremque, Chromiumque, et
 deo - parem Lycophontem, et Polyaemonis
 filium Hamopaonem, et Melanippum, omnes
 alium super - alium deiecit in terram aliam.
 Eum autem conspicatus, laetatus est rex virorum
 Agamemnon, arcu e forti Troianorum per-
 280 dentem phalangas: stetit autem ad eum pro-
 fectus, et ipsum allocutus est:

„Teucer, carum caput, Telamonis fili, princeps populorum, iaculare sic; siquod forte lumen Danaïd. fias, patrique tuo Telamoni, qui te educavit paruulum existentem, et te, spurius licet esses, *uxore superinducta natus*, studiose - aluit sua in domo: hunc, etiam si procul absit, in gloriam euehe. Tibi autem ego edico, ut et perfectum erit: Si mihi dederit Iupiter Aegiochus et Minerva Ilii euertere bene - aedificatam urbem, primo tibi post me
290 praemium - honorarium in manu ponam, vel tripodem, vel duos equos cum ipsis curribus, vel mulierem, quae tecum eundem lectum concendat.“

Hunc autem respondens allocutus est Teucer eximius: „Atrida illustrissime, cur me propter tantam et ipsum incitas? neque enim, quantum in me certe est, cesso; sed ex quo Ilium
295 versus repulimus ipsos, ex eo utique sagittis exceptos viros interficio. Octo sane iam emissi longos hamos - habentes sagittas, omnes autem in corpore fixae sunt bellicosorum iuuenum; hunc vero nequeo percutere canem rabidum!“

300 Dixit, et aliam sagittam a nervo misit. Hectorem contra, ferire autem ipsum cupiebat animus: et ab eo quidem aberravit; sed eximium Gorgythionem, filium fortem Priami, ad pectus ferit sagitta: quem utique, ex Aesyma
305 ducta peperit mater, pulchra Castianira, corpore similis deabus. Papauer autem sicuti, in alteram - partem caput inflexit, quod in horto fructu *sic* grauatum, humoreque verno; sic

ille in alteram - partem inclinavit caput casside
granatum. Teucer vero aliam sagittam a ner-
310 *vo misit. Hectorem contra, percutere autem*
ipsum cupiebat animus. At iste etiam tunc ab-
erravit; avertit enim Apollo; sed Archeptole-
mun, audacem Hectoris aurigam, ruentem
ad pugnam, percussit in pectore iuxta mammam,
decidit autem de curru, retrocesseruntque eius
315 *equi veloces: ipsius vero ibi soluta est anima-*
que roburque. Hectori autem gravis dolor
oppressit mentem ob aurigam. Hunc tamen
demum reliquit, tristis licet sui sodalis gratia;
Cebriorem autem iussit fratrem, prope existen-
tem, equorum habenas capere. Hic porro
320 *non immorigerus fuit, vt. audiuit. Ipse autem*
de curru humi defiliit collucente, horribiliter
vociferans; et saxumprehendit manu; perre-
xitque recta in Teucrum, ac ferire ipsum ani-
mus iubebat. Ille quidem pharetra exemerat
amaram sagittam, posueratque ad nervum; il-
lum vero pugnam - expedite sciens Hector
325 *retro ducentem nervum, ad humerum, qua-*
parte iunctura dirimit, cervicemque pectus-
que, maxime autem lethalis locus est, ea uti-
que parte in se tendentem sagittam percussit la-
pide aspero. Rupit autem ei nervum. Obtor-
puit vero manus ad iuncturam; constititque
in genua lapsus, arcusque ei excidit de manu.
330 *Aiax autem non neglexit fratrem collapsum,*
sed accurrens protexit, et ei scutum praetendit.
Hunc quidem postea subeuntes duo chari socii,
Mecisteus, Echii filius, et nobilis Alastor, na-

ves ad caenas portarunt grauitèr gementem.
335 Rursus autem Troianis Olympius animos excita-
vit; illique recta ad fossam profundam repu-
lerunt Achiuos. Hector autem inter primos
ibat, prae ferocia oculos - truces - circum-
ferens.

Vt vero, cum aliquis canis aprum sylue-
strem, vel leonem, apprehendat a tergo, pedi-
340 bus velocibus fretus, coxasque clunesque,
conuertentemque se obseruat: sic Hector in-
sequebatur comantes Achiuos, semper occi-
dens postremum quemque; hi vero fugiebant.
At postquam perque vallos et fossam transierant
fugientes, multique domiti erant Troianorum
345 sub manibus: hi quidem iam apud naues
continebantur manentes, inuicemque horten-
tes, et omnibus diis manus attollentes, al-
ta - voce precabantur unusquisque. Hector
vero undique - circum - agebat pulcras - iubas -
habentes equos, Gorgonis oculos habens et
350 homines perdentis Martis. Hos autem conspi-
cata, miserta est dea candida - vlnis luno,
statimque Mineruam verbis alatis allocuta est:

„Eheu! Aegiochi Iouis filia, nonne iam nos
pereuntes Danaos curabimus, extremo saltem in
eorum casu? qui iam utique malo fato expleto
355 perierint viri vnus impetu: quippe furit non
amplius tolerabiliter Hector Priamides, et sa-
ne mala multa fecit.“

Hanc autem vicissim allocuta est dea caesiis -
oculis Minerva: „Atqui omnino hic quidem
ferociam animamque perdidisset, manibus Ar-

360 *giuorum confectus in patria terra: sed pater*
ille meus mente furit non sana, durus, sem-
per iniquus, mei animi - impetus impeditor.
Nec quicquam horum recordatur, quod ei saepe
*filium *Herculem* confectum *viribus* seruaui*
sub Eurysthei laboribus. Certe is quidem fle-
 365 *bat ad coelum; sed me Iupiter ei auxiliatu-*
ram de coelo demisit. At si ego haec sciuif-
sem mente prudenti, cum eum ad oreum va-
lidas - portas - habentem misit, ex Erebo du-
cturum canem horrendi Plutonis: non utique
 370 *effugisset Stygis aquae profunda fluenta. Nunc*
autem me quidem odit, Thetidia vero perfecit
consilia, quae ei genua osculata est, et pre-
hendit manu barbam, supplicans, ut honora-
ret Achillem vrbium suerforem. Erit tamen,
cum iterum dilectam Minervam dicat. Quin-
ta quidem nunc nobis iunge solidos - vngulis -
 375 *equos, dum ego; ingressa Iouis domum Ae-*
giochi, armis ad bellum instruar, ut videam
an nos conspiciens Priami filius pugnam - expe-
dite - tiens Hector gauisurus sit, quam appa-
rebimus per belli semitas. Certe aliquis et
 380 *Troianorum saturabit canes et alites pingue-*
dine et carnibus, stratus ad naues Achinorum.“

Sic dixit: neque non obsecuta est dea can-
 dida - vlnas Iuno. Ac quidem discurrens au-
 ro - phaleratos instruebat equos Iuno, vene-
 randa dea, filia magni Saturni. Minerva au-
 385 tem, filia Iouis Aegiochi, peplum quidem la-
 xatum - defluere - sinit tenue patris super pau-
 mento, varium, quod utique ipsa fecerat et

elaborarat manibus: ipsa vero lorìcam induta
 Iouis nubes - cogentis, armis ad bellum ar-
 mabatur lacrymosum. In currum autem fulgi-
 dum pedibus conscendit, sumisitque hastam gra-
 vem, magnam, validam, qua domat ordines vi-
 rorum. heroum, quibuscunque irascitur prae-
 potenti - patre nata. Iuno porro scutica ve-
 lociter vrgebat equos. Sponte - sua autem
 portae crepuerunt coeli, quas custodiebant Ho-
 rae, quibus commissum est magnum coelum
 385 Olympusque, vt et remoueant densam nu-
 bem, et admoueant. Hac vtique *via*, per
 eas, stimulo - parentes dirigeabant equos. Iu-
 piter autem pater ab Ida vt vidit, iratus est gra-
 viter, Irimque excitauit aureas - alas haben-
 tem, nunciaturam:

„Vade age, Iri velox, retro verte, neque
 390 eas sine aduersus me venire; non enim com-
 mode congregiemur in praelium. Sic enim
 edico, quod et perfectum erit: claudos -
 reddam quidem ipsis sub curribus veloces equos;
 ipsasque de curru deliciam, et currus confrin-
 405 gam; nec decem vertentibus annis vulne-
 ra perfecte - sanare - poterunt, per quae attin-
 gat eas fulmen. Vt intelligat Minerva, quan-
 do cum suo patre pugnauerit. Iunoni autem
 non tantopere succenseo, neque irascor; sem-
 per enim mihi solet interrumpere, quicquid in -
 animum - induxero.“

Sic dixit. Festinabat autem Iris cursu - pro-
 410 cellas - aequans, nunciaturā; iuitque ex Idae-
 is montibus, ad magnum Olympum. Primis

autem in portis multas - conualles - habentis
Olympi occurrens detinuit eas. Iquisque ipsis
exposuit sermonem:

„Quo tenditis? cur vobis in praecordiis fu-
rit animus? Non finit Saturnius auxilium -
415 ferro Argiuis. Sic enim minatus est Saturni
filius, si quidem perficiet, claudos - redditu-
rum quidem vobis sub curribus veloces equos,
vosque ipsas de curru deiecturum, et currus
confracturum. Neque decem vertentibus annis
vulnera perfecte sanabimini, per quae contigerit
420 vos fulmen. Vt scias, Minerva, quando cum
tuo patre pugnaveris. Iunoni autem non tan-
topere succenset, neque irascitur; semper enim
illa ei solet interrompere, quicquid in ani-
mum induxerit. Sed tu, o teterrima, q canis
inuerecunda; si reuera audebis, Iouem
contra, ingentem hastam, attollere.“
425 Ac quidem sic locuta, abiit pedibus velox
Iris. Tum Minervam Iano allocuta est:

„Eheu, Aegiochi Iouis filia, non amplius ego
nobis auctor sum, Iouem contra, mortaliū cau-
sa, pugnare; quorum alius quidem intereat,
430 alius autem viuat, ut cuique fors - ferat; ille
verò, quae sua sunt cogitans animo, Troianis-
que et Danaïs adiudicet, ut aequum est.“

Sic fata, retro vertit solidos - vngulis equos.
His porro Horae quidem soluerunt puleros - iu-
bis equos; et eos quidem, alligarunt ad am-
435 brosia praefepia: currum autem inclinarunt
ad parietes collucentes. Ipsae autem (Iano et
Minerva) aureis in sellis - recubitoriis sederunt

mixtum cum aliis diis, suo moestae corde. Iu-
 piter autem pater ab - Ida pulcras rotas - habentem
 currum et equos ad Olympum egit, deo-
 440 rumque pervenit ad sedes. Huic autem et
 equos quidem soluit inclytus terrae - quassator
 (Neptunus;) currumque ad receptaculum po-
 suit, linteo circumdato; ipse autem aureum
 in thronum late - sonans Iupiter, confedit,
 eique sub pedibus magnus concutiebatur Olym-
 pus. At solae a Ioue seorsum Minervaque et
 445 Iuno sedebant, nec omnino ipsum, alloque-
 bantur, neque interrogabant; sed ille cogno-
 vit sua in mente, dixitque:

„Cur ita moestae estis, Minervaque et Iuno?
 Non sane diu laborastis pugna in gloriosa ad
 perdendos Troianos, quorum odium acerbum
 450 cepistis. Omnino, quae sunt meae vires et
 manus invictae, non me converterint quot-
 quot dii sunt in Olympo. Vobis autem prius
 tremor cepit pulcros artus, quam pugnamque
 videretis, pugnaeque magna facinora. Sic
 455 enim edico, quod et euenturum fuisset: haud
 sane in vestris curribus, percussae fulmine, am-
 plius in Olympum redissetis, ubi immortalium
 sedes est.“

Sic dixit; at compressis - labris - gemebant
 Minervaque et Iuno. Propinquae hae utique
 sedebant, malaque Troianis cogitabant. At
 Minerva quidem tacita erat, neque quicquam di-
 460 xit, irata Ioui patri; ira quippe ipsam atrox
 tenebat; Iuno vero non continuit in pectore
 iram, sed allocuta est:

„Grauissime Saturnia, quale verbum dixisti?
 Bene et nos scimus, quod tibi potentia vinci
 nescia; attamen Danaos lugemus bellicosos,
 465 qui iam sane malo fato expleto perierint; at
 certe bello quidem abstinemus, si tu iubes:
 consilium vero Argiis suggeremus, quod prod-
 erit, ut ne omnes pereant, irato te.“

Hanc autem respondens allocutus est nubes -
 470 cogens Iupiter: „Crassino - mane etiam magis,
 praepotentem Saturnium videbis, si vis, ma-
 gnos - oculos - habens veneranda Iuno, per-
 dentem Argiuorum ingentem exercitum bellico-
 forum. Non enim prius a bello cessabit fortis
 Hector, quam excitatus sit ad naues velox -
 475 pedibus Pelides, die isto, quando hi quidem
 ad puppes pugnaturi sint conflictu in confer-
 tissimo, de Patroclo occiso. Sic enim fatale
 est. Tui vero ego non rationem - habeo iratae,
 neque si ultimos fines adieris terrae et
 480 maris, ubi Iapetusque Saturnusque sedentes,
 neque splendore supra - gradientis solis ob-
 lectantur, neque ventis; profundus autem tarta-
 rus circum; ne quidem si illic (*inquam*) per-
 veneris errabunda, tui ego iratae rationem -
 habeo; quoniam non te impudentius aliud.“

Sic dixit. Ei autem nihil respondit, candida
 485 vlnis, Iuno. Occidit vero in Oceanum splen-
 didum lumen solis, trahens noctem nigram
 super aliam terram. Ac Troianis quidem in-
 vitis occidit lux; sed Achiuis grata, exoptatissi-
 ma, superuenit nox tenebrosa.

Troianorum vero concionem habuit illustris
 490 Hector, seorsum a nauibus quam duxisset, flu-
 vium ad vorticosum, in puro; vbi utique ca-
 daveribus vacuum apparebat solum. Ex equis
 vero quum descendissent in terram, orationem
 audiebant, quam Hector dicebat, Ioui carus;
 in manu autem hastam tenebat undecim - cu-
 495 bitorum; pectusque habebat vero hastae cuspis aerea,
 circumque aureus ambibat annulus; hac ille
 mixus, verba alata allocutus est:

„Audite me, Troiani, et Dardani, et Socii;
 modo credidi, nauibusque perditis et omnibus
 Achivis, retro me rediturum ad Ilium vento-
 500 latis: sed prius caligo superuenit, quae nunc
 servavit maxime Argivos et naues in littore
 maris. Verum nunc quidem obsequamur no-
 cti nigrae, coenasque instruamus; atque pul-
 cris, iubeis equos soluite ex curribus, ipsis-
 505 quae apponite pabulum; ex urbe autem duci-
 te boves et pingues oves prope, vinumque
 suave assarte, panemque ex domibus; insu-
 perque digna multa colligite, ut per totam
 noctem, usque ad auroram mane genitum, ac-
 cendamus ignes multos, splendorque ad coelum
 510 perveniat: ne forte etiam per noctem coman-
 tes Achivi fugere aggrediantur super lata
 dorsa maris. Ne saltem sine aerumna naues
 ascendant quieti; sed faciamus ut quis eo-
 rum vulnus etiam domi curet, percussus vel
 515 sagittis, vel hasta acuta, dum navem prope-
 re conscendit: ut quis horreat etiam alius
 Troianis equum - dormitoribus infetra lamenta-

bile bellum. Praecones autem per urbem Io-
 vi cari iubeant, pueros pubescentes, et tem-
 poribus canos senes, excubias agere circum
 520 urbem, a diis aedificatis in turribus, his sequioris
 autem sexus feminae in suis aedibus quaeque
 ignem magnum accendant; custodisque aliqua
 certa sit: ne manus hostium per insidias in-
 grediatur urbem, copiis absentibus. Sic esto,
 Troiani; magnanimiti, ut dico. Ae. sermo, qui
 525 quidem nunc vilissimus, dictus esto; qui au-
 tem nunc vilis sit. Troianos inter, equum-
 domitores dicam. Nique vota facio sperans,
 Ioui quae caeterisque diis, expulsum me hinc
 canes funestis, fatis adductos, quos fata
 adduxerunt, nigris in nauibus. Verum enim
 530 vero per noctem custodiamus nos ipsos; ma-
 ne autem sub auroram armis armati, naues
 ad cauas excitemus acrem martem. Videbo,
 virumne me Tydei filius fortis Diomedes a
 nauibus ad murum repellat, an ego illum ae-
 re cum occidero, spolia etrupita auferam.
 535 Cras suam virtutem perspectam glabit, si meam
 hastam sustinuerit irruentem, sed in primis
 puto, faciebit vulneratus, multaque circa ipsum
 foetibus sole orto oras. Utinam enim ego ita
 sum immortalis et expertus senectutis per dies
 540 omnes, et honoris sicut honoratur Minerva
 et Apollo: ut iam dies hic malum feret Ar-
 givis.

Sic Hector concionatus est; Troiani autem
 acclamabant. Illique equos quidem solvebant
 iuge sudantes, ligabantque capistris apud cur-

545 rus suos unusquisque; ex vrbe autem adduce-
bant boues et pingues oves, — prope; vinum-
que suauē afferebant, panemque ex domibus;
et insuper ligna multa colligebant. Nidorem
autem ex campo venti ferebant ad coelum vsque.

Ipsi vero, multum elati, ad pugnae locum
550 sedebant per — totam — noctem; ignesque eis ar-
debant multi. Sicut autem quando in coelo
stellae lucidam circa lunam apparent per deco-
rae, quando vtique est sine vento aether; ap-
parentque omnes speculae, et cacumina summa,
et saltus; coelitus autem aperitur immensus ae-
555 ther, et omnia conspiciuntur astra; gaudetque
porro animae pastor: — ita tot, inter naues et
Xanthi fluenta, Troianorum, accendentium,
ignes apparebant. Ilium ante, Mille vtique in
campo ignes ardebant; ad singulos autem se-
debant quinquaginta viri, ad lumen ignis arden-
560 tis. Equi vero hordeum album comedentes et
aueenas, stantes apud currus, pulcro — seden-
tem — in — folio — auroram expectabant.

Ita quidem Troiani custodias agebant; at Achilles

diuinitus immissa agebat Fuga; Metus frigidi

socialis. Luctu vero intolerando sauciati erant

omnes fortissimi. Sicut autem venti duo pon-

5 tum commouent piscisum, Boreas et Zephy-

rus; qui utique e Thracia spirant, aduenien-

tes repentino; simulque et vnda nigra in acer-

vum attollitur, multamque extra mare algas fun-

dunt: sic scindebatur animus in pectoribus

Achivorum. Atides autem dolore magno lau-

10 clatus cor, obibat, praecedens canoros iabens,

nominationem ad concionem vocare virum vnum-

quemque, minime autem clamare; ipseque in-

ter primos laborabat. Sedebant tum in con-

cione tristes. Agamemnon autem surrexit la-

15 crymas - fundens; ceu fons aquis niger, qui

utique ab excelsa petra nigram fundit aquam;

sic ille grauiter suspirans verba Argivis fecit:

„O amici, Argivorum ductores, et princi-

pes, Iupiter me valde Saturnius detrimento

irretinit graui; infestus, qui antea quidem mi-

20 hi promisit et annuit, Ilio exciso bene - mu-

nito rediturum; nunc vero malam fraudem

struxit, et me iubet inglorium Argos redire,

postquam multum perdidit populum. Ita scilicet Ioui videtur praepotenti placitum, qui iam
 25 multarum urbium demolitus est vertices, atque adhuc demolietur; huius enim potentia est maxima. Verum agite, ut ego dixero, pareamus omnes; fugiamus cum nauibus dilectam in patriam terram; non enim iam Troiam capiemus latas - vias - habentem.

Sic dixit: illi vero omnes taciti facti sunt. Si-
 30 lentio. Diu autem muti erant tristes filii Achiuorum; tandem vero inter eos locutus est pugna - strenuus Diomedes: „Atrida, tibi primum aduersabor inconsulte loquenti, quia fas est, o rex, in concione: tu vero ne irascaris. De fortitudine quidem mihi antea conuicium -
 35 fecisti inter Danaos, dicens me esse imbellem et fortitudinis - expertem; haec autem omnia sciunt Argiuorum et iuvenes et senes. Tibi vero ex - duobus - alterum dedit Saturni filius versuti: sceptro quidem tibi dedit honorari supra omnes; virtutem autem non dedit,
 40 quod utique imperium est maximum. Bone vir, itane plane credis filios Achiuorum imbellesque esse et fortitudinis - expertes, ut dicis? Utique, si tibi ipsi animus properat ad redeundum, abi; patet tibi via, nauesque tibi prope mare stant, quae te secutae sunt a Myce-
 45 nis valde multae; at alii manebunt comantes Achiui, donec Troiam euerterimus. Quod si et ipsi volunt, fugiant cum nauibus dilectam in patriam terram: nos vero, ego Sthenelus-

que, pugnabimus; donec excidium Ilii inue-
nerimus; fauente enim Deo venimus.“

50 Sic dixit: Atque omnes acclamarunt filii
Achiuorum, orationem admirati Diomedis
equum domitoris. Inter eos autem surgens lo-
cutus est eques Nestor:

„Tydide, eximie quidem in pugna fortis es,
et consilio inter omnes aequales es optimus.

55 Nemo tibi hanc sententiam vituperauerit, quot-
quot *sunt* Achiui, neque contra dixerit; sed
non ad finem peruenisti consiliorum. Vtique
iuuenis es; meus vero etiam filius esse posses
minimus natu; et tamen prudentia loqueris. Ar-

60 giuorum regibus, quoniam recte dixisti. Ve-
rum age; ego, qui te senior gloriore esse, elo-
quar, et omnia persequar; neque aliquis mihi
sermonem improbauerit, ne quidem rex Agame-
mnon. Sine tribu, sine lege, sine lare est
habendus ille, quisquis bellum amat intesti-

65 num, horrendum. Verum enim vero nunc
quidem pareamus nocti nigrae, coenasque in-
struamus; custodes autem quique incubent ad
fossam, quam fodimus murum extra. Iuueni-
bus quidem haec praecipio: at deinde, Atri-
da, tu quidem incipias; tu enim supremus es.

70 Praebe consuium senibus: decet te, nequaquam
est indecorum. Plena *sunt* tibi vino tentoria,
quod naues Achiuorum quotidianae ex Thra-
cia per latum pontum aduehunt. Omnis tibi
adeft ad excipiendum apparatus, multisque im-
peras. Multis autem congregatis, illi obsequa-
75 ris, qui optimum consilium dederit: valde

enim opus est omnibus Graecis *consilio* : bono et prudenti; quoniam hostes prope naues accendunt ignes multos. Quia in his laetetur? Nox autem haec vel disperdet exercitum, vel servabit.

Sic dixit; illi vero eum libenter et audierunt et obsecuti sunt. Ac custodes cum armis properantes exierunt, nempe Nestoris filius, Thrasymedes, pastor populorum, et Ascalaphus et Ialmenus; filii Martia, Merionesque, Aphaereusque, Deipyrusque, et Creontis filius Lycomedes nobilis. Septem erant duces custodum; centeni vero cum singulis; iuvenes ordine ibant, longas hastas manibus tenentes; atque in medio fossae et muri sedebant profecti; ibi ignem accenderunt, apposueruntque coenam unusquisque.

Atrides autem proceres frequentes duxit Achivorum; in tentorium; ipsisque apposuit gratum - animo cenivium. Hi autem ad cibos paratos appositos manus extenderunt. Ac postquam potus et cibi desiderium exemissent, illis senex omnium - primus texere coepit consilium. Nestor, cuius et antea optimum apparatus erat consiliarius; qui ipsis cordatus concionatus est et dixit:

„Atrida gloriosissime, rex virorum, Agamemnon, in te quidem finiam, a teque incipiam; quoniam multorum populorum es rex, et tibi Iupiter in manus - dedit, sceptrumque, et iura; ut ipsis consulas. Ideo te oportet supra omnes et dicere sententiam, et audire,

perficere etiam et alterius *consilium*, quum aliquem animus iusserit dicere in bonum; penes te autem erit quicquid optimum - visum - fuerit. At ego dicam, ut mihi videtur esse optimum. Non enim quis sententiam alius meliorem hac
 105 excogitauerit, qualem ego sentio; et olim, et etiam nunc, ex eo tempore, quando, generose, Briseï filiam puellam irati Achillis iisti a tentorio auferens: nequaquam secundum nostram quidem sententiam: valde enim tibi ego multis dissuadebam; tu autem tuo magno animo
 110 cedens, virum fortissimum, quem etiam immortales honorarunt, contumelia affectisti; ereptum enim habes praemium; verum etiam et nunc deliberemus, quomodo ipsum placantes flectamus donisque placidis, verbisque blandis."

Hunc autem rursus allocutus est rex virorum Agamemnon: „O senex, nequiquam mentitus mea errata enumerasti; peccaui; neque ipse nego; multarum nempe insar copia sum est vir, quem Iupiter ex animo dilexerit, sicut nunc hunc honoravit, domuitque populum Achinorum. Verum quoniam peccaui, animo
 120 laevo obsecutus, iterum volo placare, dareque ingentia dona. Vobis autem coram omnibus inclyta dona nominabo, septem igni - nunquam - admotos tripodas, decemque auri talenta, splendidosque lebetas viginti, duodecimque equos validos, in cursu victores, qui
 125 praemia pedibus reportarunt. Non sane pauper esset vir, cui tot contigerint, neque inops valde - pretiosi auri, quot mihi attule-

dant praemia solidi - ungulisque. Dabo item
 septem mulieres forma et praestantes, operum
 suarum. Lesbiasque quas quandoque Lesbani be-
 ne habuerunt, cepit ipse deligi, quas pul-
 cherrimae erant, cumque multae, quibus
 dabo; interque eas erit, quoniam tunc ab-
 sumptis filiam Orestis, magnamque pulchram
 addam, nunquam enim cubile ascendisse, vel
 corpus in rem habuisse, quae mos hominum est,
 sed virorum et tantum hominum. Haec quidem statim
 requantia advenit, si ergo insuper urbem magnam
 etiam filii dederint; quartaeque Aenaeae abantibus
 multaeque, ut si ergo imples, inque, quan-
 tumque didemus praedam Achiui. Treianas por-
 ro, mulieres viginti ipse deligat, quas post Ar-
 givum Helenam pulcerrimae sint. Quod si un-
 quamque Argos redierimus Achaeum, verbera agat;
 Tum vero genibus mihi sit; honorabo autem ipsum
 aequaliter Orestem, qui mihi vniuersis nutritur, re-
 quantia copia in magna. Tres sistent mihi sunt
 filiae in domo bene constructae, Chrysothe-
 nis, et Laodice, et Iphianassa; Thetidem, quam
 ipse dilectam sine sponsalibus donis ducat
 ad domum Pelei; ego vero dotalia dona dabo
 multa valde, quoniam adhuc nemo suae dedit filiae.
 Septem porro ei dabo bene habitatas urbes,
 Cardamylen, Eropenque, et Hirani heptosam,
 Pherasque inelytas, et Antheam profundam ha-
 bentem prata, pulchramque Aepeam, et Pe-
 dasum vitiferam; omnes autem prope maris
 sunt, ultimae Pylum versus arenosam; viri-
 que eas incolant pecudibus et bobus abundantes,

155 qui ipsum idonis, deum, tanquam, conturbant,
 nec eius sub sceptris opulenta solent tributa;
 sed haec utique, si praestabo, si cessaueris ab ira.
 160 Exorari, si sine sinatu Pluto solus implacabilis est
 impetorabilis, ut, ut aquas et hominibus, ut deo-
 rum odiosissimus omnium: atque etiam mihi
 cedat, quatenus maior imperio sum, et qua-
 lov tenuis nota mihi, gloriator, effluat, et ab-
 sis, ut. Huic autem respondit deinde Geranius, atque
 Nestor, ut, Attrida gloriosissime, rex virorum,
 165 Agamemnon, dona quidem tantquam, ut per-
 170 manda das Achilli regi; tamen, ut agite iudicatos
 excitemus, si quis celerrimè, ut ad tentorium
 175 Pelidae, Achilles. Quin, age, hos ego hagam;
 180 ut autem pareant. Phoenix, quidem, primum,
 185 ut dilectus, sit, dux, et deinceps, ut Ajax
 190 magnus, et nobilis Vlysses, praekonem autem
 195 Hodiusque et Eurybates, simul sequantur. Fer-
 200 te autem ad manus, et lavandos aquam, et lin-
 205 guis, et fanere iubete, ut Ioni Saturnio suppli-
 210 cemus, si forte misereatur, et omni, et sibi,
 215 Sin dixit; his autem omnibus gratam, senten-
 220 tiam dedit. Illic, praedanea, quidem, aquam
 225 Sin manus, ladebunt, et iuvenes, autem, crateras
 230 coronaverunt viros, distribueruntque inde omni-
 235 bus, sulphicantes poculis. At postquam libas-
 240 mi, fecit, bibissentque, quantum voluit animus; pro-
 245 peribant ex tentorio Agamemnonis Attridae.
 250 Illis autem multa mandata dedit Geranius, et que-
 255 beret Nestor, ut oculos in vnumquemque vertens,
 260 Vlyssi autem maxime, ut eniteretur, ut flecte-
 265 rent eximium Pelidem. Hi autem iacerant iux-

ta litus multum strepentis maris, permulta
vota facientes, terram cingenti Neptuno, vt
facile flatterent magnam animam Acacidae.
185 Myrmidonum vero ad tentoriaque et naues per-
- venerunt; illamque inuenerunt animam ob-
lectantem cithara arguta, pulchra, affabre fa-
cta, (superne autem argenteum iugum erat,)
quam ceperat et Sphio, virbe Estionis cetera:
hac is animam oblectabat, canebatque utique
190 praeclara facinora virorum. Patroclus autem
solus in regione sedebat tacitum, inexpectans
Acadi filium, quando defineret camera. Hi
vero progressi sunt ulterius, praebat autem no-
bilis Ulysses; astantque ante ipsum attoni-
tus autem exiit Achilles, ipsamque cithara,
195 relicta sede, in qua sedebat. Eodem modo et
Patroclus, postquam vidit viros, surrexit; eos
autem dextra prehensens compellauit, pedibus
velox Achilles:
„Salute, sage amici viri venistis; certe ali-
qua magna necessitas urget. Qui mihi, quam-
vis irato, Achiuorum gratissimi estis.“
Sic fatus, ulterius duxit nobilis Achilles;
200 et federe fecit in sellis recubitoris, tapetibusque
parpureis. statim autem Patroclum allocutus
est, qui prope aderat:
„Maiorem iam craterem, Menoetii fili, ap-
pone, meraciusque misce, poculumque para
vnicuique; hi enim carissimi viri meo sunt
sub tecto.“
205 Sic dixit; Patroclus autem dilecto obsecutus
est socio. At ipse vas carnarium magnum

apposuit in ignis splendore, et in illo tergum
 posuit: cuius et pinguis caprae, et iniecit etiam
 porci saginati tergum abundans pinguedine. Ei
 autem tenebat carnes Automedon, miserabatque
 aro nobilis Achilles, cui atque eas quidem forte in-
 minata, dividebat, et et verubus transfigebat.
 Ignem autem Menoetii filius accendebat magnum,
 deo similis vir. Ac postquam ignis delagras-
 set, et flamma clangisset, prunis stratis, is
 verus desuper extendit: insperfitque sale sa-
 215 terque in fulora eleuata. Ac postquam assauisset,
 et in mentas coquinarias fudisset, Patroclus
 quidem panem acceptum distribuit in mensa,
 pulchris in cistis: sed carnes distribuit Achilles.
 Ipse autem e regione sedit Ulysses diuini, et ad
 parietem aetherum: dii autem sacrificare iussit
 220 Patroclum, illum sonum: is vero indignem iecit
 primitias. Hi itaque ad cibos patatos apposi-
 tos manus extenderunt. Ac postquam potus
 et cibi desiderium exuissent, innuit Ajax Phoe-
 nici, animas uertit autem diuinus: Ulysses, sup
 pletoque vino poculo, propinauit Achilli:
 225 Saluo, Achille; epularum quidem aequa-
 limi non indigentes saluis, et tunc in tentoria
 Agamemnonis Atridae, et tunc etiam hic nunc:
 adfunt enim animo grata multa, ad epulan-
 dum: atqui non iam conuiui amabilis apparatus
 sunt curae: sed valde magnam cladem, Io-
 230 vis alumne, inspicientes, et timemus, in dubio
 utique, vtrum seruaturi simus an perdituri: na-
 ves bonis transtris instructas, ni tu indueris
 fortitudinem. Prope enim naues et mura ca-

stra posuerunt. Troiani superbi et e- longin-
quo - vocati socii, accensis ignibus multis per
235 exercitum; neque amplius aiunt. prohiberi se
posse, quin in naues asigas inuadant. Iupiter
autem ipsis Saturnius fausta signa ostendens
fulgurat; Hector vero valde fortitudine oculos -
truces circumferens, furit terribiliter, fretus
Ioue; nec quicquam veretur homines, neque
240 deos: ingens enim ipsum rabies subit. Precatur
autem, ut citissime appareat auroa diuina;
affirmat enim nauium se abscissurum summa ro-
stra, ipsasque incensurum pernicioso igne; at-
que Achinos interfectorum ad ipsas, attonitos
in fumo. Haec grauitur timeo in mente, ne
245 ei minas perficiant dii; nobisque iam fatide sit
perire in Troia, longe ab Argo equis - apto.
Verum surge, si in animo tibi est, quamuis sepe
filios Achiuorum afflictos defendere a Troia-
norum impetu. Ipsi sane tibi postea dolor erit,
250 neque vilo modo acceptae iam cladis est re-
medium inuenire: sed longe ante considera, ut
Danais arceas funestum diem. O antice, pro-
fecto tibi pater praecipiebat Pelops die illo,
cum te ex Phthia Agamemnoni misit. Fili mi,
255 fortitudinem quidem Minervaque et Iuno da-
bunt, si voluerint; tu vero ingentes animos
contine in pectoribus; humanitas enim melior:
define autem a contentione noxia, ut te magis
honorant Argiuorum et iuuenes et senes. Sic
praecipiebat senex; tu vero obliuisceris. Atqui
260 vel etiam nunc cessa, mitteque iram tristem.
Tibi vero Agamemnon digna dona dat, si

defieris ab ira. Quod si vis, tu quidem me
 audi, egoque tibi recensebo, quot tibi in ten-
 toriis promiserit dona Agamemnon: septem-
 signi - nunquam admotos tripodas, decemque
 265 auri talenta, splendidosque lebetes viginti,
 duodecimque equos, et validos, in cursu victo-
 res, qui praemia pedibus reportarunt. Non
 sane pauper esset vir, cui tot contigerint, ne-
 que inops valde pretiosi auri, quot Agame-
 270 monis equi praemia pedibus reportarunt. Da-
 bit item septem mulieres formae praestantes,
 operum scientes, Lesbias; quas, quando Les-
 bum bene habitatam cepisti ipse, ²⁰¹ ~~con-~~ ²⁰² ~~de-~~ ²⁰³ ~~legit,~~ quae
 tunc pulcritudine vincebant genus mulierum.
 Has quidem tibi dabit, interque eas erit, quam
 tunc abstuisti, filiam Brisei; et insuper magnum
 275 iusurandum addet, nunquam ~~et~~ ²⁰⁴ ~~us~~ ²⁰⁵ ~~abile~~
 ascendisse, vel cum ea rem habuisse, qua mos
 est, rex, et virorum et mulierum. Haec qui-
 dem statim omnia aderant; si vero porro vr-
 bem magnam Priami dii dederint evertere, na-
 280 ves abunde auro et aere *congesto* impleas in-
 gressus, quando dividemus praedam Achiui.
 Troianas porro mulieres viginti ipse deligas,
 quae post Argiuam Helenam pulcerrimae fuerint.
 Quod si *unquam* Argos redierimus Achaicum,
 vber agri, tum verò gener ei sis; honorabit
 285 autem te aequaliter Orestis, qui et vnicus nu-
 tritur rerum copia in magna. Tres autem
 ei sunt filiae in domo bene constructae: Chry-
 sothemis, et Laodice, et Iphianassa: harum,
 quam velis, dilectam sine sponsalibus donis

ducas ad domum Pelei: ille autem dotalia -
 290 dona dabit multa valde, quot ante haec emo-
 suae dedit filiae. Septem porro tibi dabit be-
 ne - habitatas vrbes, Cardamylen, Enopen-
 que, et Hiran herbosam, Pherasque inclytas,
 et Antheam profunda - habentem prata, pul-
 295 cramque Aepeam, et Pedasum vitiferam: omnes
 autem prope mare *sunt*, extimae ad Pylum are-
 nosam: viri autem *eas* incolunt pecudibus et
 bobus abundantes, qui te donis, deum tan-
 quam, honorabunt, et tibi sub sceptro opu-
 lenta soluent tributa: haec utique tibi prae-
 300 stabit, si desieris ab ira. Quod si tibi Atrides
 quidem iniustus est ex - animo admodum, ipse
 et eius dona; at tu alios tamen vniuersos - Achi-
 vos afflictos miserare in castris, qui te, deum
 velut, honorabunt; certe enim apud ipsos
 valde magnam gloriam tuleris. Nunc enim
 Hectorem interfeceris, quum utique valde tibi
 305 prope venerit, rabiem habens perniciosam:
 quippe neminem putat similem sibi esse Da-
 naorum, quos huc naues vexerunt.

Hunc autem respondens allocutus est pedibus
 velox Achilles: „Nobilissime Laërtæ fili, soler-
 tia pollens Vlysses, oportet sane sententiam
 310 *meam* aperte dicere, quemadmodum sentio-
 que, et quemadmodum euenturum erit. Vt -
 ne mihi obstrepatis assidentes aliunde alius! Ini-
 micus enim mihi ille aequè ac inferni portae,
 qui aliud quidem occultat in animo, aliud vero
 dicit. Sed ego dicam, ut mihi videtur esse
 315 optimum: neque mihi Atrei filium Agamemno-

nem persuasurum puto, nec alios Danaos:
 quippe *mih*i haud *unquam* gratia fuit tributa,
 quod pugnaui hostibus cum viris assidue semper.
Vtique aequa pars datur cessanti, ac si acriter
 quis pugnet: inque eodem honore tum igna-
 320 vus, tum fortis. Occumbit aequae et iners vir,
 et qui multum laboravit. Nec quidquam mihi
 prae *aliis* ex re fuit, quod pertulerim mala. ani-
 mo, semper meam animam obiectana *periculis*
 pugnae. Sicut autem avis implumibus pullis
 affert escam, postquam ceperit; male autem
 325 ei est ipsi: sic et ego multas quidem infomes
 noctes duxi, dies autem cruentos exegi
 pugnans, cum viris praelians, vxorum gratia
 [*Atridarum*] ipsorum. Duodecim vtique clas-
 se vrbes vastavi hominum, pedester vero vn-
 330 decim aio per Troicum agrum glebosum: his
 ex omnibus suppellectilem multam et pretiosam
 abstuli, et omnia ferens Agamemnoni dabam
 Atrei filio: is vero remanens apud naues veloces,
 accipiens, pauca diuidebat, pleraque autem retine-
 bat; alia vero optimatibus dabat munera,
 335 et regibus. Et istis quidem ea firma manent;
 a me vero solo Achiuorum abstulit; habetque
 vxorem *meam* animo gratam: cui condormiens
 oblectetur. Quid autem oportet bella-
 re cum Troianis Arginos? Quid vero exerci-
 tum adduxit huc congregatum Atrei filius?
 340 An non Helenae causa pulchrae comis? An
 soli diligant vxores *suas* articulata voce loquen-
 tium hominum Atridae? Vtique quisquis vir
 bonus et prudens, suam ipsius amat et curat:

ut et ego hanc ex animo amabam, captiuam
 licet existentem. Nunc autem, postquam e ma-
 345 nibus praemium eripuit et me fraudauit, ne
 me tentet probe - gnarum, neque enim mihi
 persuadebit. Verum, o Vlysses, tecum et aliis
 regibus cogitet, *quomodo* a nauibz propel-
 lat hostilem ignem. Sane quidem iam permul-
 ta; fecit, sine me, ac scilicet murum aedifica-
 350 vit, et duxit fossam prope ipsum latam, ma-
 gnam; inque ea vallos defixit; sed ne sic qui-
 dem potest vim Hectoris homicidae sustinere.
 Dum autem ego inter Achiuos pugnabam, non
 voluit pugnam procul a moenibus ciere Hector,
 sed quantum ad Scaearumque portas et sagum pro-
 355 grediebatur: ibi olim *me* solum *semel* mansit,
 vix autem meum effugit impetum. Nunc vero,
 quoniam nolo pugnare cum Hectore, nobili-
 cras, sacris Ioui factis et omnibus diis, onera-
 tas bene naues postquam in mare deduxero,
 videbis, si volueris, et si tibi haec curae fuerint,
 360 bene mane Hellespontum super piscosum nau-
 gantes naues meas, inque *ipsis* viros remigan-
 di cupidos; si autem prosperam - nauigatio-
 nem dederit inclytus Neptunus, die sane ter-
 tio Phthiam glebosam peruenero. Sunt autem
 mihi permulta, quae reliqui, huc malo - fato -
 365 veniens; aliud vero hinc aurum et aes ru-
 brum, et feminas eleganter cinctas, splendi-
 dumque ferrum abducam, quae quidem for-
 titus sum. Praemium autem mihi, qui dedit,
 ipse per iniuriam abstulit rex Agamemnon
 370 Atrei filius. Ei omnia referto, ut mando, pa-

iam: vt et alii indignantur Achiui, si quem
 Danaorum adhuc sperat *se* frandatutum, sem-
 per impudentia instructus; neque sane mihi
 auit, proterue audax licet sit; faciem intueri;
 neque omnino cum eo consilia communicabo,
 375 neque factum *vllum*. Nam iam me decepit
 et offendit, neque adhuc rursus fallet verbis;
 latis autem ei *sit*. Verum quietus pereat:
 nam ei mentem ademit prouidus Iupiter. In-
 visa autem mihi eius dona, aestimoque eum ni-
 hili. Neque si mihi deciesque et vicies tot da-
 380 ret, quot et ei nunc sunt, et si alicunde alia
 accederent; nec quot Orchomenon adueniunt,
 nec quot Thebas Aegyptias, vbi plurimae in
 domibus opes reconditae iacent; quae et cen-
 tum habent portas, duceni autem per *vn*amquam-
 que viri egrediuntur cum equis et curribus:
 385 neque si mihi tot daret, quot *sunt* arenaeque
 puluisque: ne sic quidem iam animum meum
 flexerit Agamemnon, antequam totius mihi
 poenas persoluat acerbae contumeliae. Filiam
 autem non ducam Agamemnonis Atrei filii, ne
 quidem si cum aurea Venere pulcritudine certet,
 390 manusque operibus Minervae oculis - caesiae
 par - sit, ne sic quidem eam ducam; ipse ve-
 ro Achiuorum alium eligat, qui ei conueniat,
 et qui maior - imperio sit. Si enim porro me
 seruarint dii, et domum venero, Peleus tum
 395 mihi deinceps uxorem desponsabit ipse. Multae
 certe Achiuae sunt in Hellade Phthiaque, filiae
 principum, qui vtique vrbes tuentur: harum
 quam voluero, dilectam faciam uxorem. Illic

autem mihi plurimum appetit animus generosus,
 400 ducta legitima vxore, apta coniuge, possessio-
 nibus frui, quas senex acquisiuit Peleus. Non
 enim mihi vitae aequiparandum, ne quidem
 quantas *opes* aiunt Ilium possedisse, bene ha-
 bitatam urbem, antehac tempore pacis, prius-
 quam aduenissent filii Achiuorum; nec quan-
 tas lapideum limen iaculatoris intus continet
 405 Phoebi Apollinis, Pytho in saxosa. Praedan-
 do enim parabiles quidem bouesque et pingues
 oues, parabiles autem tripodesque, et equo-
 rum flaua capita: hominis vero anima ut red-
 eat, neque parabilis, neque *paratu* pressabi-
 lis, postquam semel transiuerit septum dentium.
 410 Mater enim me dicit dea, Thetis argenteos -
 pedes - habens, duplicia fata ferre mortis ad
 finem: Siquidem hic manens Troianorum vr-
 bem circa pugnaui, periit quidem mihi
 reditus, sed gloria immortalis erit; sin autem
 domum reuersus fuero, dilectam in patriam iter-
 415 ram: periit mihi gloria bona, diuturnum vero
 mihi aeuum erit, neque me celeriter finis
 mortis deprehenderit. Quin et aliis itidem ego
 suaserim, domum nauigare: quia iam non asse-
 quemini excidium Ilii excelsae: valde enim
 420 ipsam late sonans Iupiter manu sua protegit,
 et animo confirmato - sunt copiae. Sed vos
 quidem profecti principibus Achiuorum nun-
 tium renuntiate, hoc enim munus est legatorum;
 ut aliud excogitent mentibus consilium melius,
 quod ipsis nauesque seruet, et populum Achiuo-
 425 rum nauibus in cauis: quoniam non ipsis hoc

expeditum est, quod nunc excogitarunt; me
 iram fouente. Phoenix autem hic apud nos
 manens caret; ut me in nauibus dilectam in
 patriam sequatur. cras, si voluerit: vi autem
 neutiquam eum abducam.

430 Sic dixit. Illi autem omnes obmutuerunt si-
 lentio sermonem admirati: admodum enim ve-
 hementer recusauerat. Tandem vero inter eos
 locutus est senex equum agitator Phoenix, la-
 crymas cum suspiriis effundens; valde enim ti-
 mebat de nauibus Achiuorum:

„Si quidem iam reditum animo, illustris
 435 Achilles, cogitas, neque omnino defendere a
 nauibus velocibus ignem vis pestiferum; quo-
 nam iam ira incidit in animum: quomodo tan-
 dem a te, care fili, hic relinquer solus? te-
 cum vero me misit senex equum agitator Pe-
 leus die illo, quando te ex Phthia Agame-
 440 moni misit. puerum, nondum peritum omni-
 bus — aequae grauis belli, neque concionum,
 ubi et viri eminentes fiunt. Propterea me mi-
 sit, ut docerem te ista omnia, verborumque
 orator ut esses, actorque rerum. Quare dein-
 445 cept a te, dilecte fili, nolim relinqui; ne quidem si
 mihi promitteret deus ipse, senectute abraha, fa-
 cturum me iuuenem pubescentem: qualis eram,
 cum primum liqui Helladem pulcris mulieribus
 abundantem, fugiens iurgia patris Amyntoris
 Ormeni filii, qui mihi de pellice irascebatur pul-
 450 cra-comas, quam ipse diligebat, et ignominia
 afficiebat uxorem, matrem meam: haec autem
 semper me supplex-orabat *prehensis* genibus, ut

pellici prius - miscerer, vt *adeo* odio haberet senem.
 Huic parui, et feci. Pater autem meus, statim sen-
 tiens, multa imprecatus est, horrendasque in-
 455 vocabat Diras, ne vnquam genibus suis impo-
 neretur dilectus filius ex me genitus; dii au-
 tem ratas - fecerunt imprecationes, Iupiterque
 infernus, et horrenda Proserpina. Tunc mihi
 non amplius omnino sustinuit in praecordiis ani-
 460 mus, patre irato, in domo versari. Certe
 quidem multum familiares et cognati circum -
 stantes ibi orantes retinebant me in aedibus;
 multasque pingues oues et flexipedes cornibus -
 camuris boues iugulabant; multi quoque sues
 florentes pinguedine assandi, extendebantur per
 465 flammam Vulcani; multum etiam ex dolis vi-
 num bibebatur senis. Per nouem autem me
 circa ipsum noctes dormiebant; atque hi qui-
 dem per vices custodias habebant; neque vnquam
 exstinguebatur ignis, alter quidem in porticu
 470 bene - munitae aulae, alter autem in vestibulo,
 ante thalami fores. Sed quando tandem
 decima mihi aduenit nox tenebrosa, tunc ego
 thalami foribus solerter - iunctis effractis ex-
 iui, et transiui septum aulae facile, latens cu-
 stodesque viros, famulasque mulieres. Fugi
 475 deinde procul, per Helladem spatiosam, Phthi-
 amque perueni glebosam, matrem ouium, ad
 Peleum regem: is autem me labens suscepit, et
 me dilexit, vt pater suum filium dilexerit vni-
 cum, extrema - aetate - natum, amplis in pos-
 sessionibus; et me diuitem fecit, multumque
 480 mihi dedit populum. Incolebam autem extre-

mam - oram Phthiae, Dolopibus Imperans: et
 te tantum feci, *ad tantum aetatis educaui*, o
 diis - par Achille, ex animo diligens, quippe
 non volebas cum alio neque ad conuiuunt
 ire, neque in aedibus *tuis* cibum - sumere;
 485 ante quam te meis ego genibus impositum oplo-
 nioque satiassem secato - antea, et vinum admo-
 vens. Saepe *utique* mihi rigasti in pectore
 vestem, vino ex ore eiecto infantia difficili.
 Ita tui causa permulta passus sum; et multa labo-
 ranti; haec cogitans, quod mihi nequaquam
 490 dii prolem perficiebant *ex me ipso*; sed te
 filium, diis par Achille, adoptabam, vt a me
 aliquando indignum fatum propulsares. Verum,
 Achille, doma animum magnum; neque te oportet
 immisericordem animum habere. Flecti
 utique solent et dii ipsi, quorum tamen et ma-
 495 ior virtus, honorque; potentiaque. Ac qui-
 dem hos sacrificiis et votis placidis, libamine-
 que, nidoreque, auertunt *ab ira* homines sup-
 plicantes, cum quis transgressus fuerit et pecca-
 rit. Etenim Preces sunt Iouis filiae magni,
 claudaeque, rugosaeque, strabaeque ocalis:
 500 quae etiam a tergo Noxam curant sequentes:
 (*sequuntur sollicitae*) Noxa vero robustaque
 est, et pedibus - integra; idpo omnes longe
 praecurrit, anteuertitque omnem per terram,
 laedens homines: hae vero medentur postmodo.
 Quisquis quidem reuerabitur filias Iouis, propius
 505 accedentes: hunc valde iuuant, et exaudiunt
 precantem; qui vero renuerit, et obstinate
 recusauerit: precantur tum quidem hae Io-

vem Saturnium adjuvantes, eum vt Noxa simul
 sequatur, quod laesus poenas - luat. Sed,
 510 Achille, fac et tu Iouis filias sequi honorem,
 qui et aliorum utique flectit mentes fortium.
 Si quidem enim minime dona ferret, et alia in
 futurum nominaret Atrides, sed semper perti-
 naciter iratus esset, non equidem te ira ab-
 iecta hortarer Argiis auxiliari, quantumvis
 515 indigentibus: nunc vero simul in praesenti
 multa dat, aliaque in posterum pollicetur; vi-
 ros etiam, qui supplicarent, ad te misit praestan-
 tissimos, electos per exercitum Achaicum, qui-
 que tibi ipsi amicissimi Argiuorum: horum ne
 tu orationem asperneris, neque pedes; (itet
 520 *frustreris*). At prius, haud reprehendendum, te
 ira - exaruisse. Sic et priscorum audivimus laudes
 virorum heroum; quando aliquem vehemens
 ira occupasset, donisque placabiles erant, ex-
 orabilesque verbis. Memini hoc factum ego
 vetus, neutiquam recens, quale esset; inter
 525 vos autem narrabo omnes amicos. Curetes
 pugnabant et Aetoli fortiter - praelium - sustinen-
 tes, circa urbem Calydonem, et se mutuo in-
 terficiebant; Aetoli quidem, defendentes Ca-
 lydonem amoenam; Curetes autem, vastare
 ardentes Marte. Etenim his malum aureo -
 530 folio - sedens Diana excitavit irata; quod si-
 bi non sacra possit - fruges - comportatas in fe-
 cundo - loco agri Oeneus fecisset. Alii utique
 dii epulati - erant hecatombas; soli vero non
sacra fecit Iouis filiae magni, siue oblitus
 est, siue non aduertit; deus - erat certe mul-

sunt omnia, mala, quaecunque hominibus con-
 tingunt, quorum urbs capta fuerit: viros
 quidem occidunt, urbem autem ignis in-
 590 res redigit; liberosque alii abducunt, et
 profunde succinotas mulieres. Huius autem
 motus est animus audientis, saeva refecta;
 petronitque ire, corporeque arma induit collu-
 centia. Sic ille quidem ab Astolis propulsavit
 malum diem, obsecutus suo animo: ei autem
 595 non deinceps dona persoluerunt, multaque et
 pulchra; malum tamen depulit, etiam sic. Atqui
 tu ne mihi ista cogites in animo; neque te deus
 istuc vertat, amice; peris autem esset manibus
 demum incensa te ferre auxilium; sed *nunc* ac-
 cepta conditione donorum venia aequae enim
 600 te ac deum honorabunt Achivi. Quod si tan-
 dem sine donis pugnam viris pendentem inie-
 ris, non tamen aequae in honore eris, bellum
 quamvis propulsaveris. Hunc autem respondens allocutus est pedibus
 605 velox Achilles, Phoenix, pater, senex, Iouis
 alumnus, minime mihi hoc opus est honore:
 antepono enim me honoratum fore Iouis voluntate,
 610 qui honor meus consequetur, apud naues recurvas,
 idem spiritus in pectore maneat, et mihi mea
 ius genus inuolentur. Aliud autem tibi dicam, tu
 vero in animo recondentis, ne mihi turba
 socii animam; flens et moerens, Atridae heroi gra-
 615 tificans; nequitiam te convenit istum amare,
 neque ne mihi odio sis te *nunc* amanti; decet te
 620 thecum cum Naedae, qui me laedat: aequali-
 ter mecum regna, et dimidium sortire honoris.

accubabat, iram tristem coquens, propter di-
 560 vyras matris iratus, quae utique diis, multum do-
 lens supplicabat, fraternae caedis causa; mul-
 tam autem et Terram aliam manibus verberabat,
 565 inuocans Plutonem et horrendam Proserpinam,
 in genus confidens, (rigabantur autem lacry-
 566 mnis sinus) ut filio darent mortem; haec au-
 tem perit tenebras vaganti Erinyes exaudi-
 567 uerit ex Erubo, implacabile cor habens. Horum
 568 (Aetolorum) vero tum confestim ad portas tu-
 569 multus et strepitus excitabatur, turribus per-
 570 cussis; illum autem supplices orabant senes, Ae-
 571 tolorum, mittebantque deorum sacerdotes lectif-
 572 simos, ut muniret et propulsaret hostes, pol-
 573 liciti magnum donum; ubi scilicet pinguis-
 574 mus erat ager Calydonis amoenae, ubi eum
 575 iusserunt praedium per Aetolorum colligere, quin-
 576 quaginta iugerum; dimidium quidem, vitiferi so-
 577 li; dimidium autem, non conficiendae arboris agri
 578 separatim accipere. Multum item eum obse-
 579 crabat senex equum agitator Ctenus, limi-
 580 ne conscenso altum tectum habentis thalami,
 581 quatiens conglutinatos asseres, suppliciter prans
 582 filium; multum etiam eum forores et veneranda
 583 mater orabant; ille autem magis recu-
 584 sabat, multum et socii, qui ei carissimi et ami-
 585 cissimi erant omnia; sed ne sic quidem eius
 586 animum in pectore flectebant, antequam iam
 587 thalamus frequenter percontaretur, ipsaque turre
 588 conscenderent Caretes, et inbenderent magnam
 589 urbem. Tam vero donum Meleagrum elegan-
 590 ter cineta uxore orabat legens, et ei recen-

Init omnia mala, quaecunque hominibus con-
 tingunt, quorum vrbs capta fuerit: viros
 quidem occidunt, urbem autem ignis in-
 cin- 590 res redigit; liberosque alii abducunt, et
 profunde succolotas mulieres. Huins autem
 motus est animus audientis sasua ricta;
 petrexitque ire, corporeque arma induit collu-
 centia. Sic ille quidem ab Aetolis propulsavit
 malum diem, obsecutus suo animo: ei autem
 595 non deinceps dona persoluerunt multaque et
 pulchra; malum tamen depulit, etiam sic. Atqui
 tu ne mihi ista cogites in animo, neque te deus
 istue vertat, amice; prius autem esset manibus
 demum incensa te ferre auxilium; sed nunc ac-
 cepta conditione donorum veni: aequae enim
 600 te ac deum honorabunt Achivi. Quod si tan-
 tumpdem sine donis pugnam viros pendentem inie-
 ris, non tam aequae in honore eris, bellum
 quamvis propulsaveris. Hunc autem respondens allocutus est pedibus
 605 similis velox Achilles, Phoenix, pater, senex, Iouis
 alumnus, minimis mihi hoc opus est honore:
 puta enim me honoratum fore Iouis voluntate,
 610 qui honor me consequetur, apud naues recurvas,
 dum spiritus sinu pectore manent, et mihi mea
 iura genas moerentur. Aliud autem tibi dicam, tu
 vero in animo recondas, ne mihi turba
 mei animam, flens et moerens, Atridae heroi gra-
 615 tificans, neququam te convenit. Iustum amare,
 ut ne mihi odio sis te nunc amanti; decet te
 620 theum, quia Naedae, qui me laetilat: aequali-
 ter mecum regna, et dimidium fortis honoris.

Isti autem renuntiabunt; tu vero hic cubato re-
manens lecto in molli; simul autem atque au-
615 rora illuxerit, consultabimus, utrum sedeamus
ad nostra, an maneamus.

Dixit, et Patrocl' ille superciliis annuit tacite,
Phoenici, ut sterneret densum lectum; ut citissime
e tentorio de reditu cogitarent. Inter hos autem
Aiax deo — par Telamonius verba fecit:

620 Nobilissime Laertæ fili, solertia pollens
Vlysses abedimus; non enim mihi videtur ser-
monis nostri exitus hac quidem via effici; re-
nuntiare autem citissime oportet responsum
Danaï, etiamsi non laetum sit; qui utique
625 nunc sedant expectantes; et Achilles truncem
in pectoribus reposuit superbum animum, du-
rus, neque rationem habet amicitiae sodalium
illius, quia enim apud naues honorabamus supra
caeteros; immisericors; atqui aliquis etiam pro
fratris caede pretium, vel pro suo filio acci-
630 pit occiso; et iam quidem qui interfecerit, in
sua ciuitate manet ibi, multis perfolutis; et
alterius sedatur cor et animus generosus, pre-
tio accepto: tibi vero, a Achille, implacabilem-
que durumque animum in pectore dii posue-
runt, gratia puellae minus; nunc vero tibi fe-
635 ptem praebemus eximie praestantissimas, alia-
que multa, praeter has. Tu vero propitium in-
due tibi animum: reuerere etiam tuam do-
mam: sub tecto enim tuo sumas ex coetu
Danaorum, studemusque tibi supra alios ca-
rissimique esse et amicissimi omnium, quotquot
sunt Achaï.

Hunc autem respondens allocutus est pedibus
 640 velox Achilles: „Aiex nobilissime, Pelamonic,
 princeps populorum, omnia fere mihi ex ani-
 mo visus es dixisse: sed mihi tamen cor ira,
 quoties illius recordor, qui me ad honorem
 inter Argivos fecit: Atrei filius, tanquam ali-
 645 quem contemptibilem inquilinum. Sed vos abi-
 te, et nuntium renuntiate: non enim ante de
 pugna cogitabo sanguinolenta. Quam filius
 Priami bellicosi, Hector nobilis, Myrmidonum
 ad tentoriaque et naues venerit, cecidens Ar-
 650 givos, incendatque igne naues: circa vero
 meum tentorium et hanc nigram Hectorem,
 quantumvis ardentem, in pugna desistit iram puto.“
 Sic dixit. Illi vero unusquisque, accepto
 poculo duplice rotundo, libatione facta, ad
 naues redierunt; praelibant autem Vlysses. Pa-
 655 troclus vero focis et ancillis imperavit, Phoe-
 nici sternere densum *stragulis* lectum quam ce-
 lerrime: illae autem obediens straverunt le-
 ctum, ut imperavit, pellesque ouillas, stragu-
 lamque tinctam, linitque subtilem florent; ibi
 senex cubuit, et auroram diuinam expectabat.
 Porro Achilles dormit in recessu tentorii bene
 660 compacti; haec autem accubuit mulier, quam
 e Lesbo duxerat, Phorbantis filia, Diomedes
 pulchra genas. Patroclus autem ex altera par-
 te cubuit: iuxta item et ipsum Iphios eleganter
 cincta, quam ei dederat nobilis Achilles,
 Scyron cum cepisset vitam, Enyei urbem.
 665 Illi vero postquam ad tentoria Atrei illi ve-
 nissent, eos quidem aureis poculo filii Achi-

vorum excipiebant aliunde alius assurgentes, interrogabantque; primus autem interrogavit rex virorum Agamemnon:

„Dic age mihi, laudatissime Vlysses, ingens gloria Achiuorum; vtrumne vult a manibus propulsare hostilem ignem, an recusavit, ira-que adhuc tenet superbum animum? tristi

Hunc autem allocutus est laboriosus nobilis Vlysses: „Atrida gloriosissime, rex virorum, Agamemnon, ille quidem non vult restringere iram, sed adhuc magis impletur ira; te autem aspernatur et tua dona. Ipsum te consultare vna cum Argiuis iubet, quomodo nauesque serues et exercitum Achiuorum; ipse vero minatus est, simul atque aurora illuxerit, naues bonis - transiris - instructas in mare deducturum vtrique - remis - actas; atque etiam aliis dixit se suadere, domum ut nauigent: quia iam non (*inquit*) assequemini excidium. Illi excelsae: valde enim ipsam late - sonans Iupiter manu sua protegit, et animo - confirmato sunt copiae. Sic dixit. Adfunt autem et hi, ut haec dicant, qui me secuti sunt, Ajax et praecones duo, prudentes ambo. Phoenix vero illic senex cubavit: sic enim ille iussit, ut se in navibus dilectam in patriam sequatur cras, si voluerit; vi autem neququam eum abducat.“

Sic dixit. Illi autem omnes obmutuerunt si-
lentio, sermonem admirati; admodum enim aspere dixerat. Diu autem muti erant tristes filii Achiuorum; tandem vero inter eos locutus est pugna strenuus Diomedes:

690 Atrida, gloriosissime, rex virorum, Agame-
 mnon, vtinam non orasses eximium Pelei filium,
 695 infinita dona dans: is, utique insolens est, etiam
 alioqui, nunc vero eum multo magis in inso-
 lentiam coniecisti. Sed illum quidem missum -
 facias, siue abeat, siue maneat; tunc vero
 rursum pugnabit, quando ipsum animus in
 700 pectoribus iusserit, et deus incitauerit. Sed
 agite, sicut ego dixero, obsequamur omnes:
 nunc quidem cubitum ite, refecti vestrum cor
 cibo et vino; hoc enim robur est et vis; at
 postquam illuxerit pulchra, rosea - digitos, aurora,
 ocyus celerata naues siste copiasque pedestres et
 705 equestres; adhortans; quin et ipse inter pri-
 mos pugna. ²⁴

Sic dixit. Omnes autem assensu sunt reges,
 orationem admirati Diomedis equum, domito-
 ris; et tunc porro libatione - facta, iterunt
 ad suum tentorium unusquisque. Ibi cubue-
 runt, sed somni doirum ceperunt.

I L I A D I S

LIBER X.

Caeteri quidem ad naues principes vniuersorum
Achiuorum dormiebant per totam noctem,
molli domiti somno: at non Atrei filium Aga-
memnonem, pastorem populorum, somnus te-
5 nebat dulcis, multa animo voluentem. Vt ve-
ro, cum fulgurat maritus Iunonis pulcræ - co-
mas, parans vel multum imbrem immensum,
vel grandinem, vel nives, quando nix alba -
reddit arua, vel alicubi pugnae magnam aciem
amaræ; sic crebro in pectoribus suspirabat
10 Agamemnon, imo ex corde; tremebant autem
ei præcordia intus. Nempe, quoties in cam-
pum Troianum aspiceret, mirabatur ignes
multos, qui ardebant ante Ilium, tiliarum
fistularumque sonum, tumultumque hominum;
verum quoties in nauesque aspiceret et exercitum
15 Achiuorum, multos ex capite radicitus velle-
bat capillos superne esistenti Ioui; valde au-
tem gemebat generosam cor. Illa vero ei in
animo optima visa est sententia, Nestorem pri-
mum Nerei filium adire virorum; si quod cum eo
20 consilium bonum struere posset, quod mala de-
pulsurum ab omnibus Danaïs esset. Erectus

igitur induit circa pectora tunicam, pedibus-
 que sub nitidis ligavit pulcros calceos: deinde
 autem sanguine infectam circumdedit *sibi*
 pellem leonis fului, magni, talarem: sumsit
 25 que hastam. Eodem autem modo Menelaum
 tenebat tremor; neque enim illi somnus in
 palpebris insidebat, ne quid paterentur *infortu-*
nii Argiui, qui utique sui gratia longum per
 mare venerant ad Troiam, bellum audax mo-
 lientes. Pelle pardi quidem primum tergum
 30 latum texit varia; tum galeam capiti sublatam
 imposuit aeream; hastamque cepit manu robusta;
 perrexit autem ire excitatum suum fratrem, qui
 summum cunctos in Argiuos imperium habe-
 bat, deusque veluti honorabatur a populo.
 Hunc autem invenit circum humeros ponentem
 35 arma pulcra, navis ad puppim: huic autem
 gratus fuit veniens. Hunc prior allocutus est
 pugna strenuus Menelaus: „Quid ita, vene-
 rande frater, arma induis? an aliquem sociorum
 hortari vis, qui Troianos exploret? at perquam
 vehementer timeo, ne nullus tibi promittat
 40 hoc officium, ut hostes speculetur solus acce-
 dens noctem per placidam; admodum aliquis
 audax animo fuesit.“
 Hunc autem, respondens allocutus est rex
 Agamemnon: „Opus est consilio mihi et
 tibi, Iouis alumne, et Menelaë, prudenti,
 45 quod eximat periculo et seruet Argiuos et
 naues: quandoquidem Iouis mutatus est animus.
 Hectoris sane magis animum adiecit sacris;
 nondum enim vidi, nec audiui, qui diceret,

virum vnum tot ardua vno die molitum esse,
 quot Hector fecit Ioui carus in filios Achiuorum,
 50 talis cum sit, neque deae filius dilectus, neque
 dei. Res utique gessit, quas puto curae - fo-
 re Atgihis diu et in longum tempus; tot enim
 mala struxit Achiuis. Sed i nunc, Aiacem et
 Idomeneum voca, cito currens ad naues; ego
 55 vero ad Nestorem nobilem vado, et hortabor
 ut surgat: si velit ire ad custodum sacrum
 agmen, et consilium dare. Illum enim potissi-
 mum audient; eius enim filius praestitit custodi-
 bus, et Idomenei armiger Meriones: his enim
 commissus maxime.

60 „Huic autem respondit deinde pugna - stre-
 nuus Menelaus: Quomodo igitur mihi verbis
 mandas, et iubes? ibine ut maneam cum il-
 lis, praestolans donec veneris; an recurram
 ad te, quum diligenter illis mandauero?“

Hunc autem rursus allocutus est rex virorum
 65 Agamemnon: „Ibi mane, ne forte aberremus
 alter ab altero euntes; multae enim per ca-
 stra sunt viae. Clama autem, qua iueris, et vi-
 gilare iube; a patre et stirpe sua compel-
 lans virum quemque; omnes honorifice - no-
 70 minans; neque superbias animo; quia et nos
 etiam ipsi laboremus: ita nimirum nobis Iupi-
 ter nascentibus iniecit calamitatem grauem.“

Sic fatus, dimisit fratrem, postquam diligen-
 ter mandauerat. Atque ipse perrexit proinde
 ire ad Nestorem, pastorem populorum. Hunc
 autem inuenit apud tentorium et nauem nigram,
 75 lecto in molli; iuxta autem arma varia iacebant,

scutum, et duae hastae, splendidaque galea;
 prope quoque batus iacebat artificio - vario fa-
 ctus, quo senex cingebatur, quando ad pa-
 gnam viros - perdentem armaretur, copias
 ducens; quoniam nondum indulgebat senectuti
 80 tristi. Erectus autem in cubitum, capiteque
 leuato, Atridem allocutus est, et interrogabat
 verbis:

„Quisnam ita propter naues per castra vadis
 solus, noctem per tenebrosam, quando dor-
 miunt mortales caeteri? Num aliquem custo-
 85 dum quaerens, an aliquem sodalium? Loquere,
 neque tacitus ad me accede; quid tibi opus est?“

Hinc autem respondit deinde rex virorum
 Agamemnon: „O Nestor Nelei fili, ingens
 gloria Achiuorum, agnosces Atrei filium Aga-
 memnonem, quem supra omnes Iupiter con-
 90 iecit in labores perpetuo, quoad spiritus in
 pectore maneat, et mihi mea genua moueantur.
 Erro ita, quoniam non mihi in oculis dulcis so-
 mnus infidet, sed curae est bellum et clades
 Achiuorum. Vehementer enim de Danais ti-
 meo, neque mihi cor firmum, sed mentis -
 95 sum - attonitae; cor autem mihi extra pecto-
 ra subilit, tremunt vero subtus pulcra membra.
 Enimuero siquid agere - cogitas, (nam neque te
 sane somnus capit,) age ad custodes descenda-
 mus, ut videamus, ne illi labore defessi, et
 somno domiti, obdormiant, et excubiarum
 100 prorsus obiti sint. Hostes autem prope sedent,
 neque scimus, an forte etiam per noctis - op-
 portunitatem in - animo - habeant pugnare.“

Huic autem respondit deinde Gerenius eque-
 ster Nestor: „Atrei fili, gloriosissime, rex vi-
 rorum Agamemnon, non sane Hectori omnia
 105 cogitata prouidus Iupiter perficiet, quae for-
 tasse nunc sperat; sed ipsum credo curis labo-
 raturum et pluribus, si modo Achilles ab ira
 graui conuerterit suum cor. Te vero libenter
 sequar ego; insuper et excitemus alios, et
 110 Tydei filium, hasta - inclytum, et Vlysssem, et
 Aiacem *Oilei* velocem, et Phylei fortem filium.
 Quin si quis et hos adiens vocaret, deoque -
 parem Aiacem *Telamonis filium*, et Idomeneum
 regem; horum enim naues absunt longissime,
 neque valde prope. At carum licet existentem
 115 et venerandum Menelaum obiurgabo, etiamsi
 mihi succenseas, neque celabo; quoniam ita
 dormit, tibi que soli permisit operam enixe - na-
 vare: nunc debuerat apud omnes principes
 eniti suppliciter orans; necessitas enim vrget
 non iam tolerabilis.“

Hunc autem rursus allocutus est rex virorum
 120 Agamemnon: „O senex, alias quidem te *eum*
 etiam accusare iubeo; saepe enim cessat, nec
 vult vires - exferere, (non vtique pigritiae ce-
 dens, neque insipientiae mentis; sed me re-
 spiciens, et expectans dum ego incipiam;) nunc
 autem me prior multo surrexit, et mihi ad-
 125 stitit; *atque* eum quidem ego praemisi, voca-
 tum quos tu quaeris. Verum eamus: illos vtique
 inueniemus ante portas inter custodes;
 ibi enim eos monui, vt congregarentur.“

Huic autem respondit deinde Gerenius eque-
 ster Nestor: „Ita nemo ei succensebit, neque
 130 non obsequetur Argiuorum, quando aliquem
 hortetur et incitet.“

Sic locutus, induit circa pectus tunicam,
 pedibusque sub nitidis ligauit pulcros calceos,
 circum autem laenam fibula - connexuit puni-
 ceam, duplicem, amplam; crispa autem super
 135 eam florebat lanugo. Sumsit dein validam
 hastam praefixam acuto aere, perrexitque ire
 ad naues Achiuorum aere - loricatorum pri-
 mum; deinde Vlysses, Ioui consilio parem, e
 somno excitauit Gerenius equester Nestor vo-
 ciferans. Illi autem continuo ad animum accel-
 140 sit vox; exiuitque e tentorio, et ipsos sermo-
 ne allocutus est:

„Cur sic prope naues per castra soli erratis,
 noctem per dulcem? *quid est* quod iam necessi-
 tas adeo virgeat?“

Huic autem respondit deinde Gerenius eque-
 ster Nestor: „Nobilissime Laërtæ fili, solertia
 145 pollens Vlysse, ne indigneris: tantus enim do-
 lor oppressit Achiuos. Sed sequere, vt et
 alium excitemus, quemcunque conuenit con-
 silia agitare, vel fugiendi, vel pugnandi.“

Sic dixit; in tentorium vero reuersus consilio
 abundans Vlysses, varium circa humeros scu-
 150 tum posuit, secutusque est eos. Iuerunt porro
 ad Tydei filium, Diomedem; eumque inuenerunt
 extra pro tentorio cum armis; circumque socii
 dormiebant; sub capitibus autem habebant cly-
 peos; hastae vero ipsis erectae in cuspide -

posteriore fixae erant; longeque aes splendebat, velut fulgur patris Iouis; caeterum ipse he-
 155 ros dormiebat; substrataque erat pellis bouis
 agrestis; at sub capite tapes extensus erat splendidus. Hunc iuxta stans excitauit Gerenius
 eques Nestor, calce pedis mouens, vrsitque,
 obiurgauitque aperte:

„Surge, Tydei fili, cur per - totam - noctem
 160 somnum suauem carpis? Non audis, vt Tro-
 iani in tumultu campi sedent prope naues, ex-
 iguum autem iam spatium distinet?“

Sic dixit: ille vero e somno valde celeriter
 exiuit, et ipsum compellans verbis alatis allo-
 cutus est:

„Molestus nimium es, senex; tu quidem a
 165 labore nunquam cessas. An non et alii sunt
 iuniores filii Achiuorum, qui vtique vnum-
 quemque excitent regum, quaquaersum ob-
 euntes? tu vero nulla - arte - a - labore - reuoca-
 bilis es, senex.“

Hunc autem rursus allocutus est Gerenius
 eques Nestor: „Sane haec omnia, amice, re-
 170 cte dixisti: sunt quidem mihi filii eximii, sunt
 et copiae etiam multae, quarum aliquis voca-
 re posset: verum valde magna necessitas op-
 pressit Achiuos; nunc enim sane res omnibus
 in nouaculae sita est acie, vtrum valde triste
 175 exitium futurum sit Achiuis, an vita. Verum
 i nunc, Aiace[m] Oilei velocem, et Phylei filium,
Megetem, excita; tu enim es iunior; si mei
 misereris.“

Sic dixit. Is vero circum humeros induit
pellēm leonis fului, magni, talarem; cepit-
que hastam, perrexitque ire; illosque illinc ex-
citatos duxit heros.

180 Quum vero iam ad custodes congregatos
peruenissent: neque itidem dormientes custo-
dum duces inuenerunt; sed vigilanter cum ar-
mis sedebant omnes. Sicut nimirum canes cir-
cum oues difficilem - custodiam - agunt in caula,
185 feram audientes ferocem, quae per syluam ve-
niat de montibus; multus autem strepitus super
eam virorum est atque canum, atque ipsis
somnia periiit: sic horum suavis somnus a pal-
pebris perierat, noctem excubias - agentibus
tristem; ad campum enim semper conuerfi
erant, siquando Troianos audirent inuadentes.

190 Hos autem, senex gaudius est conspiciatus, confir-
mauitque oratione; et ipsos compellans, ver-
bis alatis allocutus est:

„Ita nunc, cari filii, excubias - agite, ne-
que quenquam somnus capiat; ne gaudium
fiamus hostibus.“

Sic locutus, fossam transiit; atque simul se-
195 quebantur Argiuorum reges, quotquot voca-
ti - erant ad consilium. Cum his autem Me-
riones, et Nestoris clarus filius, iuerunt: ipsi
enim eos vocabant, ut simul consultarent. Fos-
sam itaque transgressi depressam, confederunt
in puro, ubi utique cadaueribus vacuum appare-
200 bat spatium occisorum: unde rursus conuersus
fuerat impetuusus Hector, postquam multos -
perdidisset Argiuos, cum tandem nox obtegeret.

Ibi confidentes, sermones inuicem habebant.
His autem loqui coepit Gerenius eques Nestor:

„O amici, an non iam aliquis vir confusus
205 erit suo ipsius animo audaci, vt ad Troianos
magnanimos eat? si quem forte hostium ca-
piat in extremis - castris - errantem, vel ali-
quem forte etiam sermonem inter Troianos au-
diat, quae utique consultant inter se: vtrum
in animo habeant istic manere apud naues
210 procul, an ad urbem retro reuersuri sint,
quandoquidem domuerunt scilicet Achiuos.
Haec omnia *fortasse* audiat, et rursum ad nos
redeat incolumis; magna certe ei sub coelo
gloria esset vniuersos apud homines; et ei
praemium erit egregium. Quotquot enim na-
215 vibus imperant principes, horum omnium ei
singuli ouem dabunt nigram, feminam, agnum-
vbere alentem: cui quidem possessio nulla similis;
semperque in conuiujs et epulis aderit.“

Sic dixit: illi vero omnes obmutuerunt silen-
tio. Inter hos autem et locutus est pugna
strenuus Diomedes:

220 „Nestor, me mouet cor et animus genero-
sus virorum hostium ingredi castra, prope ex-
istentia, Troianorum; sed si quis me vir simul
sequatur et alius, magis (*maior*) fiducia, et
plus audaciae erit. Duobus quippe simul eun-
tibus, etiam alter ante alterum animaduertit,
225 quomodo commodum sit: solus vero *vnus*, et-
iam si animaduerterit, tamen ei tardiorque ani-
mus, debiliusque consilium.“

Sic dixit. Ac quidem volebant Diomedem multi sequi; volebant Aiaces duo, famuli Martis; volebat Meriones; valde autem volebat Nestoris filius; volebat et Atrides, hasta-inclytus Menelaus; volebat et fortis Vlysses penetrare in castra Troianorum; semper enim ei in praecordiis animus audebat. Inter hos autem et locutus est rex virorum Agamemnon:

„Tydei fili, Diomedes, meo carissime animo, cum quidem sane socium eliges, quem volueris, eorum qui adsunt fortissimum, quandoquidem prompti sunt multi. Neque tu reueritus tuo animo, fortiozem quidem relinquo, tuque adeo deteriozem comitem eligas, pudori cedens, ad genus respiciens; ne quidem si imperio maior sit.“

Sic dixit; timuit videlicet de flauo Menelao. Inter eos autem rursus locutus est pugna strenuus Diomedes:

„Si quidem reuera socium iubetis me ipsum eligere, quomodo tunc Vlyssis ego diuini obliuiscar, cuius eximie quidem propensum cor, et animus fortis est in omnibus laboribus; amatque ipsum Pallas Minerua? Eo certe comitante, etiam ex igne ardenti ambo redierimus; quoniam est admodum peritus consilii.“

Hunc autem vicissim allocutus est laboriosus nobilis Vlysses: „Tydei fili, neque me admoudum lauda, neque quicquam vitupera; scientes enim haec inter Argiuos loqueris. Sed eamus; valde enim nox praecipitat, propeque aurora; stellae utique multum processerunt; praeteriitque

maior noctis portio duarum partium, tertia autem adhuc pars reliqua est."

Sic locuti, armis horrendis induerunt *se*.
 255 Tydei filio quidem dedit bellator - strenuus Thra-
 symedes ensē ancipitem, (suus quippe apud
 naues relictus erat,) et scutum; circumquē ei
 galeam capiti imposuit taurinam, et clavis
 carentem, et crista, quae *cataetyx* vocatur;
 tuetur autem caput pubescentium iuuenum;
 260 Meriones porro Vlyssi dedit arcum, atque pha-
 retram, et ensē; circumquē ei galeam capi-
 ti imposuit ex pelle factam; multis autem in-
 tus coriis illigata erat firmiter; extrinsecus au-
 tem candidi dentes albos - dentes - habentis
 apri frequentes muniebant hinc atque illinc,
 265 bene et scite; in media autem pileus *lana com-*
pacta aptatus erat: hanc *galeam* quondam
 ex Eleone Amyntoris, Hormeni filii, ademe-
 rat Autolycus; solidam domum quum perfregis-
 set; in Scandia autem dedit Cytherio Amphi-
 damanti; Amphidamas vero Molo dedit hospi-
 270 tale - munus ut esset; hic autem Merioni de-
 dit suo filio gestandam; ac tunc Vlyssis textit
 caput circumposita. Hi itaque, postquam ar-
 mis horrendis induerant *se*, perrexerunt ire;
 reliquerunt vero illic omnes optimates. His
 275 porro dextram misit ardeolam prope viam Pal-
 las Minerua; ii tamen eam non viderunt oculis
 noctem propter tenebrosam, sed clangentem au-
 dierunt. Gaudius est autem de aue Vlysses, et
 precatus est Mineruam:

„Audi me, Aëgiochi Iouis filia, quæ mihi
semper in omnibus laboribus adstas, neque te
280 lateo, quum moueo me; nunc rursus maxime
me dilige, Minerua; da autem rursus ad na-
ves nos gloria - onustos reuerti, patrato ma-
gno facinore, quod quidem Troianis angori fue-
rit.“

Secundus deinde precatus est pugna strenuus
Diomedes: „Audi nunc et me, Iouis filia, in-
285 domita; comitare me, sicut quum patrem co-
mitabaris Tydeum nobilem ad Thebas; quan-
do utique pro Achiuis legatus iuit; nempe ad
Asopum reliquerat aere - loricatos Achiuos; at
ipse placidam orationem ferebat Cadmeis il-
luc; sed rediens valde ardua edidit facinora,
290 te fauente, magna dea, quando ei beneuola ad-
stares. Sic nunc mihi lubens adsta, et me ser-
ua. Tibi vero dein ego sacrificabo iuuentam
anniculam, lata - fronte, indomitam, quam
nondum sub iugum duxit vir: hanc tibi ego
sacrificabo, auro cornibus circumfuso.“

295 Sic dixerunt precantes; eosque audiuit Pallas
Minerua. Hi autem postquam precati sunt Io-
vis filiam magni, perrexerunt ire, veluti leo-
nes duo, per noctem nigram, per caedes, per
cadauera, perque arma, et atrum cruorem.

Nec vero Troianos fortes fuit Hector
300 dormire, sed conuocauit omnes optimates,
quot erant Troianorum ductores, atque princi-
pes: his ille conuocatis, solers struebat confi-
lium:

„Ecquis mihi hoc opus pollicitus perfecerit,
 praemium ob magnum? merces vtique ei suffi-
 305 ciens erit; dabo enim currumque, duosque
 arduos ceruicibus equos, qui quidem praestan-
 tissimi fuerint veloces apud naues Achiuorum:
 quicumque ausus fuerit, (sibi etiam ipsi gloriam
 reportauerit) naues veloces prope accedere,
 et cognoscere, vtrum custodiantur naues ve-
 310 loces, sicut antea; an iam manibus sub no-
 stris domiti, de fuga consilium - agitent inter
 se, neque velint noctu excubias - agere, la-
 bore fatigati graui.“

Sic dixit. Illi vero omnes obmutuerunt si-
 lentio. Erat autem quidam inter Troianos
 315 Dolon, Eumedis filius, praeconis diuini, di-
 ves - aurum, diues - aeris; qui specie quidem
 erat turpis, sed pedibus - velox; atque is so-
 lus erat inter quinque sorores; qui vtique
 tunc Troianisque et Hectori dixit adstans:

„Hector, me impellit cor et animus fortis
 320 ad naues veloces prope accedere, atque cogno-
 scere. Verum age, mihi sceptrum attolle, et
 mihi iura; certe equosque, et currus varios
 aere, daturum, qui ferunt eximium Pelei fi-
 lium; tibi autem ego non vanus speculator
 ero, neque *tuam de me* frustrabor opinionem.
 325 Eousque enim in castra penetrabo, donec vene-
 ro *ad* nauem Agamemnoniam, vbi fortasse
 erunt principes consilia agitantes vel fugiendi,
 vel pugnandi.“

Sic dixit. Ille vero in manibus sceptrum po-
 suit, et ei iuravit: „Sciat nunc Iupiter ipse,

330 altitonans maritus Iunonis, non sane istis equis
vir vehetur alius Troianorum; sed te affeuerō
perpetuo iis gauisurum."

Sic dixit, et sane periurium iurauit; eum tamen incitauit. Protinus vero *ille* circa humeros posuit curuos arcus: induitque exterius
335 pellem canis lupi, capitique imposuit viueriae -
pelle - munitam galeam; cepitque acutum iaculum;
perrexitque ire ad naues ab exercitu;
neque tamen erat venturus a nauibus retro,
vt Hectori nuncium referret. Quum autem
iam equorumque et virorum reliquerat coetum,
ibat per viam acer. Hunc autem animaduertit
340 accedentem nobilis Vlysses, Diomedemque al-
locutus est:

"Iste sane, o Diomedes, a castris venit vir,
haud scio an nauibus explorator nostris, an
aliquod spoliaturus cadauerum mortuorum. Ve-
rum sinamus ipsum primum praeterire *nos* per
345 campum paululum; deinde vero ipsum in-
sequentes capiamus celeriter: sin nos praeuer-
terit pedibus, semper ipsum naues versus a
castris compelle hasta impetens, ne forte vr-
bem versus effugiat."

Sic itaque loquuti, extra viam inter cadauera
350 reclinati sunt: ille vero celeriter praetercurrit
imprudencia. Sed cum iam abesset, quantum
fulci sunt mularum; (hae enim bobus prae-
stantiores sunt *ad* trahendum in nouali alto
compactile aratrum:) illi quidem accurrebant;
355 hic vero constitit strepitu audito; putabat enim
animo, qui *se* reuocarent, socios ex Troianis,

venire rursus Hectore iubente. Sed quando iam aberant hastae - iactum, vel etiam minus, sensit viros hostiles, velociâque genua movit, vt fugeret; illi autem confestim ad insequendum in-
 360 currerunt. Ac veluti quum asperis dentibus duo canes, periti venationis, aut hinnulum, aut leporem, vrgent constanter semper, locum per syluosum; ille autem praecurrit clamans: sic hunc Tydei filius, atque vrbium - vastator Vlysses, a suis cum interclusissent, persequen-
 365 bantur constanter semper. Sed quando iam mox esset appropinquaturus custodibus fugiens ad naues, iam tum robur iniecit Minerua Tydei filio; vt ne quis Achiuorum aere - loricato- rum prior gloriaretur vulnerasse, ipse vero secundus veniret; hasta itaque impetens allocutus est *eum* fortis Diomedes:

370 „Vel mane, vel te hasta assequar; neque te puto diu mea a manu effugiturum certam mortem.“

Dixit, et hastam emisit; volens autem aberavit ab homine; dexterumque supra humerum bene - politae - hastae cuspis in terra fixa est; ille autem constitit, trepidavitque, cre-
 375 pitans dentibus (stridor vtique per os fiebat dentium,) pallidus prae timore: ii vero, anhelantes affecuti sunt. Manibusque prehenderunt; ille autem lacrymans dixit:

„Vivum *me* capite, at ego me redimam: est enim *mihî* intus aesque, aurumque, et artificio multo - elaboratum ferrum: ex his vobis
 380 donabit pater infinita - dona - ob - liberationem,

si me viuum *esse* audiuerit apud naues Achivorum.“

Hunc autem respondens allocutus est consilio - abundans Vlysses: „Confide, neque omnino tibi mors obuerfetur animo; sed age, 385 mihi hoc dic, et vere narra: Quonam sic ad naues a castris vadis solus, noctem per tenebrosam, quando dormiunt mortales caeteri? an aliquod spoliaturus cadauerum mortuorum? an te Hector praemisit speculatum singula naues ad cauas? an te ipsum animus impulit?“

390 Huic autem respondit deinde Dolon, subitusque tremebant membra: „Multo me meo cum damno, praeter voluntatem, induxit Hector; qui mihi Pelidae praeclari solidos - vngulis equos daturum annuit, et currus varios aere; iussit autem me euntem, celerem per 395 noctem nigram, ad hostes prope accedere, et cognoscere, vtrumne custodiantur naues veloces, sicut antea; an iam manibus nostris domiti, de fuga consilium agitetis inter vos, neque velitis noctu excubias agere, labore fatigati graui.“

400 Hunc autem subridens allocutus est consiliis abundans Vlysses: „Sane tibi magna dona appetebat animus, equos Aeacidae bellicosi; atqui hi difficiles *sunt* viris mortalibus domitu, et equitatu, alii vtique, quam Achilli, quem 405 immortalis peperit mater. Verum age mihi hoc dic, et vera narra: Vbi nunc huc profectus reliquisti Hectorem, pastorem populorum? vbi vero ei arma iacent Martia? vbi vero ei equi?

quomodo item aliorum Troum excubiaeque et
contubernia? quaeque consultant inter se,
410 *narra*; vtrumne in animo habeant illic mane-
re secus naues procul, an ad urbem redituri
sint, quandoquidem domuerunt scilicet Achiuos.“

Hunc autem rursus allocutus est Dolon, Eu-
medis filius: „Atqui ego tibi haec valde vere
narrabo; Hector quidem cum iis, qui confi-
415 liarii sunt, consilia agitat, diuini ad sepulcrum
Ili, seorsum a strepitu; excubias vero quas
quaeris, heros, nullae certae seruant castra,
neque custodiunt. Quotquot enim Troiano-
rum ignis *sunt* foci, ii, quibus necesse, hi
vtique vigilant, excubiasque agere hortantur
420 inter - se: at contra e - multis - locis - con-
vocati focii dormiunt; Troianis enim permit-
tunt custodias; non enim ipsis liberi prope
sedent, neque vxores.“

Hunc autem respondens allocutus est confi-
liis abundans Vlysses: „At enim quomodo
nunc, Troianis - permisti - equum - domitoribus
425 dormiunt, an seorsum? expone mihi, vt sciam.“

Huic autem respondit deinde Dolon, Eume-
dis filius: „Ego vero tibi etiam haec valde
vere narrabo: Ad mare quidem Cares et Paeo-
nes curuis - arcibus - armati, et Leleges, et
430 Caucones, nobilesque Pelasgi; ad Thymbram
vero obtinent Lycii, Mysique feroces, et Phry-
ges equum - domitores, et Maeones bellatores -
curules, Sed cur me haec percontamini sin-
gula? Si enim iam cupitis Troianorum pene-
trare in castra, Thraces hi seorsum *sunt* noui-

435 aduenae, extremi omnium; inter ipsos autem
 Rhesus rex, filius Eionei; cuius equidem pul-
 cerrimos equos vidi, atque maximos; candi-
 diores *utique sunt* niue, cursu autem ventis pa-
 res; currus vero ei auroque et argento scite
 elaboratus est; arma autem aurea, suspicien-
 440 da, mirabile visu, venit habens: quae quidem
 neutiquam mortalibus conuenit viris ferre, sed
 immortalibus diis. At me nunc quidem naui-
 bus admouete velocibus, aut me ligatum re-
 linquite hic rigido in vinculo, donec redieri-
 445 tis, et experti fueritis de me, vtrum secun-
 dum veritatem dixerim vobis, an etiam secus.“

Illum autem torue intuens allocutus est for-
 tis Diomedes: „Ne, quaeso, mihi effugium,
 Dolon, meditere animo, bona quamuis nun-
 tiaſti, quum veniſti manus in noſtras; ſi enim
 te nunc pretio - accepto - liberauerimus, aut di-
 450 miſerimus, certe et poſthac venies celeres ad
 naues Achiuorum, aut ſpeculaturus, aut aper-
 te pugnans: ſin autem meis manibus domitus
 vitam amiſeris, non amplius poſthac tu nocu-
 mentum vnquam eris Argiuis.“

Dixit, et ille quidem eum erat mento manu
 455 craſſa prehenſo ſupplex precaturus: is autem
 ceruicem mediam percuſſit, enſe inſurgens, et
 ambos incidit neruos: loquentisque adeo il-
 lius caput pulueribus miſtum eſt. Eius autem
 viuerrae - pelle - munitam galeam a capite detra-
 xerunt, et pellem - lupinam, et arcus reſilien-
 460 tes, et haſtam longam: et haec quidem Mi-
 neruae praedatrici nobilis Vlyſſes in altum

sustulit manu, et precans verbum dixit: „Gau-
de, dea, hisce; te enim primam in Olympo
omnium immortalium inuocabimus; sed et insu-
per deduc nos ad Thracum virorum equos-
que et contubernia.“

465 Sic dixit, et *ista* a se in altum sublata po-
suit super myricam; conspicuumque signum ap-
posuit, conuellens arundines, myricaeque la-
te-frondentes ramos; ne laterent eos red-
euntes, celerem per noctem nigram. Ipsi au-
tem progressi sunt ulterius, perque arma, et
470 atrum cruorem: statimque ad Thracum viro-
rum ordines peruenerunt euntes. Illi autem
dormiebant labore fatigati, armaque illis pub-
era iuxta ipsos humi iacebant, scite et compositae
triplici-ordine; et ad eorum singulos biuges
equi. Rhesus autem in medio dormiebat; iux-
475 taque ipsum veloces equi, ex orbili-ad-
currum-lixo extremo, loris ligati erant. Hunc
autem Vlysses prior conspicatus, Diomedem
ostendit:

„Is tibi, Diomedes, vir; ii vero tibi equi,
quos nobis significauit Dolon, quem occidimus
nos. Verum age, profer validum robur: ne-
480 que omnino te oportet stare otiose cum ar-
mis; sed solue equos: aut tu viros occide,
eruntque curae mihi equi.“

Sic dixit. Illi autem inspirauit robur caesia-
oculis Minerua: interficiebatque circumqua-
que, horumque gemitus ortus est foedus ense
485 percussorum, rubescebatque sanguine terra. Vel-
uti autem leo pecudibus incustoditis superueniens,

capris, vel ouibus, mala machinans irruit: sic
quidem Thracas viros inuadebat Tydei filius,
donec duodecim interfecisset. At abundans -
consiliis Vlysses, quemcunque Tydides ense
490 percussisset adstans, hunc Vlysses pone prehen-
sum pede extrahebat, haec cogitans animo,
vt pulcri iubis equi facile transirent, neque
tremerent animo supra cadauera gradientes;
insueti erant enim adhuc eorum. Sed quando
495 iam regem affecutus esset Tydei filius, hunc
decimum - tertium dulci anima priuauit, suspi-
rantem: malum enim somnium capiti adfuit
illa nocte, Oenidae filius, per consilium Miner-
vae. Interea autem fortis Vlysses soluebat so-
lidos - vngulis equos; colligauitque loris, et
500 eduxit e turba arcu percutiens, quia non
scuticam splendidam varia ex sella - *currus*
memor - fuerat manibus sumere: sibilauit au-
tem dein, significans Diomedem nobili. At is
anxie *secum* cogitabat manens, quid audacius pa-
traret; an ipse currum prehensum, vbi varia
505 arma iacebant, temone extraheret, exporta-
retue in altum sublatum; an adhuc plurimum
Thracum animam eriperet. Dum ille haec vol-
uebat mente, interim Minerva prope adstans
allocuta est Diomedem nobilem:

„Reditus iam memento, magnanimi Tydei
510 fili, naues ad cauas, ne et fugatus - abeas;
ne forte quis etiam Troianos excitet deus alius.“

Sic dixit: Ille vero sensit deae vocem locu-
tae; confestimque equos conscendit; verbera-

bat autem Vlyſſes arcu; hique volabant ce-
res ad naues Achiuorum.

515 Neque vero caecam speculationem habebat
argenteum - arcum - gerens Apollo. Vt vidit
Mineruam Tydei filium comitantem, ei ira-
ſcens Troianorum ingreſſus eſt ingentem exerci-
tum; excitauitque Thracum confiliarium Hip-
pocoontem, Rheſi conſobrinum fortem. Hic
520 vero e ſomno exiliens, vt vidit locum va-
cuum, vbi ſteterunt veloces equi, viroſque
palpitantes inter foedas ſtrages, tum vero eiu-
lauitque, carumque inclamauit ſodalem. Troum
autem clangorque et immenſus ortus eſt tumul-
tus concurſantium ſimul; ſpectabantque admi-
525 rabundi ardua facinora, quibus viri patratis
redierant cauas ad naues.

Illi vero cum eo perueniſſent, vbi ſpeculato-
rem Hectoris occiderant; tunc Vlyſſes qui-
dem cohibuit, Ioui carus, veloces equos; Ty-
dides vero in terram deſiliens, ſpolia cruenta
in manibus Vlyſſi poſuit, conſcenditque equos,
530 tumque percuffit equos, ii autem non inuiti vo-
labant naues ad cauas: illac enim ire gratum
erat animo. Neſtor autem primus ſonitum au-
diit, dixitque:

„O amici, Argiuorum ductores et principes,
mentiar, an verum dicam? iubet autem me ani-
535 mus: equorum me pedibus - velocium circum
ſonitus aures ferit. Vtinam ſane Vlyſſesque et
fortiſſimus Diomedes huc protinus a Troianis
agant ſolidos - vngulis equos. Sed grauiter ti-

meo mente, ne quid *mali* passi sint Argiuorum illi fortissimi a Troianorum turba.“

540 Nondum totus dictus erat sermo, quum ad-
venerunt ipsi. Et illi quidem descenderunt in
terram; hi vero gauisi dextris salutabant, ver-
bisque blandis. Primus autem interrogabat
Gerenius equester Nestor:

„Dic age mihi, o laudatissime Vlysse, ingens
545 gloria Achiuorum, quomodo hos equos cepe-
ritis: penetrantesne in castra Troianorum?
an aliquis illos praebuit deus obuius? *utique*
perquam radiis similes *sunt* solis. Semper equi-
dem Troianis intersum *pugna*; neque villo mo-
do aio manere *me* apud naues, senex licet
550 sim bellator: attamen nondum tales equos vi-
di, neque animaduerti; sed aliquem vobis pu-
to dedisse deum obuium factum: ambos enim
vos diligit nubes - cogens Iupiter, filiaque Ae-
giochi Iouis, caesia - oculis Minerva.“

Hunc autem respondens allocutus est confi-
555 liis - abundans Vlysses: „O Nestor Nelei fili,
ingens gloria Achiuorum; facile deus quidem
volens etiam meliores, quam *sunt* hi, equos
donauerit, quoniam multo potentiores sunt *dii*.
Equi autem hi, senex, nuper - aduenerunt, de
quibus quaeris, Threicii: nempe ipsorum re-
560 gem strenuus Diomedes occidit, iuxtaque so-
cios duodecim omnes principes; decimum ter-
tium *autem* speculatorem interfecimus prope na-
ues, quem scilicet, vt explorator exercitus es-
set nostri, Hector miserat et alii Troiani illu-
stres.“

Sic fatus fossam transcendere fecit solidos -
 565 vngulis equos, gaudio exultans; vnaque cae-
 teri ibant gaudentes Achiui. Quum autem *ad*
Tydidæ tentorium bene - structum peruenissent,
 equos quidem alligarunt scite - sectis loris
 praeſepe ad equinum; vbi videlicet *Diomedis*
 equi stabant veloces - pedibus, dulce triticum
 570 edentes. *Nauis* autem in puppi spolia cruenta
Dolonis posuit *Vlyſſes*, dum sacrum parare
 possent *Mineruae*. Ipsi interea sudorem mul-
 tum abluebant mari, ingressi; cruraque, et
 ceruicem, circumque femora... Verum, post-
 575 quam ipsis vnda maris sudorem multum ab-
 luisset a corpore, et recreati essent suo corde,
 in folia - balneatoria ingressi bene - polita, laua-
 runt. Quum autem lauissent, et unxissent se
 pingui oleo, ientaculo assidebant; e oratere
 vero, *Mineruae*, pleno haustum libabant dul-
 ce vinum.

I L I A D I S

LIBER XI.

Aurora autem e lectis, a pulcro Tithono,
sorgebat, ut immortalibus lucem ferret atque
mortalibus: Iupiter, vero Discordiam misit ce-
leres ad naues Achiuorum luctuosam, belli
5 signum in manibus gestantem. Stetit autem ea
in Vlyssis ingenti naui nigra, quae in medio
erat; ut vox exaudiri posset in vtramque partem,
et ad Aiacis tentoria Telamonii, et ad Achil-
lis: qui duo utique ad extremas partes naues ae-
quales subduxerant, virtute freti et robore
10 manuum. Illic stans clamauit dea, altumque
horrendumque, intentissima - voce Achiuis,
magnumque robur immisit cuique in cor, ut
indefinenter bellarent et pugnarent. His au-
tem statim bellum dulcius factum est, quam red-
ire in nauibus cauis dilectam in patriam ter-
15 ram. Atrides porro clamauit, et accingi iussit
Argiuos; ipse quoque induit splendidum aes.
Ocreas quidem primum circa tibias posuit pul-
cras, argenteis fibulis apte - iunctas; tum de-
20 inde thoracem circa pectora induebat, quem
olim ei Cinyras dedit, hospitale munus ut esset.
Audiebatur enim ad - Cyprum - vsque magna fa-
ma, quod Achiui ad Troiam nauibus nauiga-

turi essent: quamobrem ei hunc dedit, gratificans regi. Ac huius quidem decem virgae
25 erant nigri cyani, duodecim autem auri, et viginti flanni: caerulei item dracones surgebant ad collum tres, ab utraque parte iridibus similes, quas utique Saturnius in nube fixit, signum articulate - loquentibus hominibus. Circa humeros dein iecit enfem; in eo vero clau-
30 vi aurei collucebant; at circum vagina erat argentea, aureis loris apta. Sustulit autem, totum - hominem - operiens, varium scutum, validum, pulcrum, circum quod orbis decem aerei erant; inque eo circuli erant viginti, ex stanno
35 candidi, et in mediis erat unus ex nigro cyano. In eo autem Gorgon trux oculis circumducta erat horrendum aspiciens, et circum Terrorque, et Fuga. Ex eo autem argenteum lorum erat; et in eo caeruleus sinuabatur draco, capitaque ei erant tria circumflectentia, una
40 ceruice enata. Capiti vero clavis - utrimque - ornatam galeam imposuit, quatuor - conos - habentem, fetis - equinis - comantem; horrendum autem crista desuper nutabat. Sumsit dein validas hastas duas, munitas aere, acutas; longe autem aes ab ipsis ad coelum usque
45 splendebat; insuperque sonitum ediderunt Minervae et Iuno, honorantes regem diuitis - auro Mycenae. Aurigae tum porro suo praecipiebat unusquisque equos bene ex ordine tenere illic ad fossam; ipsi vero pedites, cum
50 armis, armati alacres - ruebant; immensus vero clamor ortus est inde a mane. Priores au-

tem steterunt cum curruum agitatoribus ad fossam
 instructi; hi tamen paululum post sequeban-
 tur; inter eos autem tumultum concitavit
 perniciosum Saturnius, et ex alto demisit rores
 55 sanguine madidos ex aethere, quod esset mul-
 ta fortia capita Orco missurus.

Troes vero ex - altera - parte *aciem instrue-
 bant* super tumulo campi, Hectoremque cir-
 ca magnum, et eximium Polydamantem, Ae-
 neamque, qui inter Troianos, deus veluti, ho-
 norabatur a populo; tresque Antenoridas,
 60 Polybum, et Agenora nobilem, iuuenemque
 Acamantem, similem immortalibus. Hector
 vero inter primos ferebat clypeum vndique ae-
 qualem. Qualis autem ex nubibus apparet ex-
 itialis stella, *modo* collucens, modo autem
 iterum subit nubes opacas: sic Hector modo
 65 quidem inter primos apparebat, modo autem
 inter extremos, imperans. Totus vero aere
 splendebat, veluti fulgur patris Iouis Aegiochi.

Quemadmodum autem messorum oppositi in-
 vicem segetem *recto fulco* metunt, viri locu-
 pletis per aruum, tritici, vel hordei; manipu-
 70 li vero crebri cadunt; sic Troiani et Achiui
 in se inuicem infilientes caedebant; neutrique
 recordabantur perniciosae fugae: aequalia au-
 tem in pugna capita ferebant; ipsi vero, lupi
 veluti, ruebant: Discordia utique gaudebat lu-
 ctuosa aspiciens: sola enim deorum aderat pu-
 75 gnantibus; at alii non ipsis aderant dii, sed
 quieti suis in aedibus sedebant; ubi singulis
 domus pulchrae aedificatae erant, per iuga Olym-

pi. Omnes autem accusabant atras nubes - co-
gentem Saturnium, eo quod Troianis volebat
80 victoriam praebere. Eorum quidem utique
nullam - habebat - rationem pater: sed, secedens,
ab aliis seorsum sedebat, gloria exultans; in-
spiciens Troianorumque urbem et naues Achiuo-
rum, aerisque fulgorem, interimentesque, in-
tereuntesque.

Ac quamdiu quidem tempus matutinum erat
85 et crescebat sacra dies, tamdiu valde utrosque
tela attingebant, cadebatque populus. Quo
tempore vero lignator apparat prandium mon-
tis in saltibus, postquam satiauit manus cae-
dendo arbores altas, satiasque eius cepit ani-
mum, cibique dulcis circum praecordia desi-
90 derium incessit: tunc sua virtute Danaï per-
fregerunt phalanges, adhortantes socios per
ordines. Agamemnon vero primus exiliit; in-
terfecitque virum Bianorem, pastorem populo-
rum, ipsum, deinde vero et socium Oileum
agitatorem - equorum. Nempe hic ab equis de-
95 filiis, aduersus stetit; hunc autem recta ir-
ruentem in fronte acuta hasta percussit, ne-
que galea hastam ei morata est aere - grauis,
sed per ipsam penetrauit et os, cerebrumque
intus totum foedatum est; domuitque ipsum ir-
ruentem. Et hos quidem reliquit illic rex vi-
100 rorum Agamemnon pectora formosa - nuda-
tos, quum exutas - abstulisset tunicas; ipse ve-
ro iuit Isumque et Antiphum interfecturus, fi-
lios duos Priami, nothum et legitimum, ambos

in vno curru stantes: nothus quidem aurigaba-
 tur, Antiphus autem pugnabat inclytus: quos
 105 olim Achilles Idæ in iugis ligauit teneris vi-
 minibus, pascentes apud oues nactus, et libe-
 rauit pretio, Iam vero Atrides latæ imperans
 Agamemnon, horum alterum quidem supra
 mammam ad pectus percussit hasta; Antiphum
 autem ad aurem feriit ense, deiicitque a cur-
 110 ru, Festinans vero iis detrahebat arma pulcra,
 agnoscens: etenim ipsos antea apud naues celeres
 viderat, quando eos ex Ida duxerat pedibus velox
 Achilles, Sicut autem leo ceruae velocis par-
 vulos hinnulos facile confringit, correptos va-
 115 lidis dentibus, veniens ad lustrum, teneram-
 que ipsis animam aufert; illa vero, quamuis
 adsit valde prope, non potest ipsis opitulari;
 illam enim ipsam tremor vehemens subit; con-
 festimque fugit per querceta densa et syluam
 festinans, sudans, violentae ferae propter impe-
 120 tum: sic illis nemo potuit arcere perniciem
 ex Troianis, sed et ipsi ab Argiuis pellebantur.
 Porro Agamemnon, Pisandrumque et Hippolo-
 chum fortem, filios Antimachi bellicosi, qui
 potissimum, auro ab Alexandro accepto, splen-
 125 didis scilicet donis, non sinebat Troianos He-
 lenam reddere flauo Menelao; huius utique
 duos filios cepit rex Agamemnon, in vno cur-
 ru stantes, simulque agebant veloces equos:
 nam iis ex manibus fugerant habenae artificio-
 factae, atque eo turbati sunt: itaque in eos
 130 contra ruit, ceu leo, Atrides. Ii vero a cur-
 ru supplices orabant:

„Viuos - cape, Atrei fili, tuque digna acci-
pe pretia - liberationis: multae utique in An-
timachi aedibus opes reconditae - iacent, aes-
que, aurumque, varioque - artificio elaboratum
ferrum: ex his tibi donauerit pater infinita
135 dona, si nos viuos audierit apud naues Achi-
vorum.“

Sic hi flentes allocuti sunt regem blandis
verbis; non blandam vero vocem audiuerunt:

„Si ergo Antimachi bellicosi filii estis, qui
quondam in Troianorum concione Menelaum iu-
140 bebat, legatum profectum cum diuino Vlysse,
illic interficere, neque dimittere rursus ad Achi-
vos: nunc certe patris indignam luetis in-
iuriam.“

Dixit, et Pisandrum quidem ab equis deie-
cit humi, hasta percussum ad pectus; atque
145 ille supinus solo allisus est. Hippolochus autem
desiliit, quem porro humi interfecit, manibus
gladio abscissis, et ceruice amputata; morta-
riumque tanquam, proiecit voluendum per tur-
bam. *Atque* hos quidem reliquit; ipse vero,
vbi plurimae turbabantur phalanges, illuc ir-
ruebat. Simulque alii bene - ocreati Achiui.
150 Pedites quidem pedites interficiebant, fugientes
necessitate, equites vero equites, (sub ipsis
autem excitatus est pulvis e campo, quem ex-
citabant graue - strepentes pedes equorum,) ae-
re caedentes. At rex Agamemnon sem-
per caedendo insequabatur, Argiuos adhortans,
155 Vt vero cum ignis vastans in incaeduam inciderit
syluam, et quoquoersus contorquens ventus

differt, rami autem cum stirpibus cadunt impulsi ignis impetu: sic sub Atrida Agamemnone cadebant capita Troianorum fugientium,
 160 multique arduis - ceruicibus equi vacuos currus cum strepitu - rapiebant per aciei ordines, aurigas desiderantes eximios: illi vero in terra iacebant, vulturibus longe gratiores, quam vxoribus.

Hectorem vero extra tela subduxit Iupiter, extraque puluerem, extraque caedem, extraque sanguinem, extraque tumultum; Atrei filius autem insequēbatur, vehementer Danao, adhortans. Troës autem ad Jli sepulcrum veteris Dardani filii, medium per - campum iuxta caprificum ruebant, cupidi urbis adeu. lae: at clamans, sequebatur vsque Atrei filius, cruore autem puluerulento foedabatur manus inuictas.
 170 Quum autem iam ad Scaëasque portas et sagum venissent: ibi tandem confiterunt, et alii alios expectabant. Alii vero adhuc per - medium campum fugiebant, boues tanquam, quas leo territas - fugauit, aggressus nocte intempesta, omnes; vni autem alicui
 175 apparet certum exitium: huius nempe ceruicem frangit, corripiens eam validis dentibus primum; deinde etiam et sanguinem et viscera omnia haurit: sic hos Atrei filius insequēbatur rex Agamemnon, semper occidens postremum; illi autem fugiebant. Multi vero proni
 180 que et supini excidebant curribus, Atrei filii sub manibus: supra modum enim ante alios hasta furebat. At, cum iam forte esset ad urbem

altumque murum peruenturus, tum vero pater hominumque deumque Idae in cacuminibus resedit abundantis - scatebris, de caelo
 185 delapsus; tenebatque fulgur in manibus; Iri autem excitauit aureas - alas habentem, nuntiaturam:

„Vade age, Iri velox, hoc Hectori verbum dic: Quamdiu quidem videat Agamemnonem, pastorem populorum, furibunde ruentem inter primos pugnatores, perdentem ordines virorum, tamdiu *ipse quidem* pedem referat,
 190 caeteras autem copias hortetur pugnare cum hostibus per asperum praelium. Sed postquam *iste* vel hasta percussus, vel ictus sagitta, in currum saliet, tunc ei robur immittam ut caedat *Achivos*, donec ad naues bonis - transtris - instructas peruenerit, occideritque sol, et tenebrae sacrae superuenerint.“

195 Sic dixit. Nec non obsecuta est pedibus - ventosa velox Iris; descendit autem de Idaeis montibus Ilium versus sacram; inuenitque filium Priami bellicosi Hectorem nobilem, stantem inque equis et curribus bene - compactis; prope vero adstans allocuta est pedibus velox Iris:

200 „Hector, fili. Priami, Ioui consilio par, Iupiter me pater misit tibi, ut haec loquerer: Quamdiu quidem videas Agamemnonem, pastorem populorum, furibunde - ruentem inter primos - pugnatores, perdentem ordines virorum, tamdiu cede pugna, caeteras autem copias hortare
 205 pugnare cum hostibus per asperum praelium. Sed, postquam *iste*, vel hasta percussus,

vel ictus sagitta, in currum saliet; tunc tibi
victoriam dabit vt caedas *Achiuos*, donec ad
naues bonis transtris - instructas perueneris,
occideritque sol, et tenebrae sacrae superuene-
ripi.

210 Illa quidem sic locuta abiit pedibus, velox
Iris; . . . Hector autem de ourribus cum armis de-
siliit in terram, vibransque acutas hastas per
exercitum ibat quoquouersum, concitans ad
pugnandam; suscitauitque praelium graue. Illi
vero conuersi sunt a fuga, et aduersi steterunt
215 *Achiuis*. *Argiui* etiam ex altera parte corrobo-
rarunt phalanges; restitutumque est praelium;
steteruntque aduersi. *Agamemnon* autem primus
irruit; cupiit enim longe pugnare ante omnes.

Dicite nunc mihi, *Musae*, coelestes domos
tenentes, quisnam tum primum *Agamemnoni*
220 obuius venerit, seu ipforum *Troianorum*, seu
inclitorum sociorum. *Iphidamas* *Antenor*is fi-
lius, fortisque, magnusque, qui fuit educatus
Thracia glebosa, matre ouium; *Oisseus* hunc
educauit domi paruulum existentem auus-ma-
ternus, qui genuit *Theano* genis - pulcram.
225 At postquam pubertatis gloriosae peruenit ad
mensuram, illic eum detinuit; deditque ipse
filiam suam. Vt autem duxerat, ex ipso sta-
tim thalamo audito *Achiuorum aduentu* venit
cum duodecim nauibus recuruis, quae eum se-
quebantur. Has quidem deinde in *Percope* re-
230 liquit naues aequales; at ipse pedestri - itinere
profectus, ad *Ilium* venerat. Qui utique
nunc *Atrei* filio *Agamemnoni* obuius venit.

Quum autem iam prope erant alter in alterum
 vadentes, . . . Atrei quidem filius aberravit, eius-
 que aërfa est hasta. Iphidamas autem ad zo-
 235 nam, thoracem subter, *eum* percussit; et ipse
 valde - connixus - impressit, robusta manu fretus;
 neque perforavit balteum omni - artificio - va-
 rium, sed longe ante argento occurrens, plum-
 bum tanquam, retusa est cuspis. Et hanc qui-
 dem manu prehensam late - dominans Agame-
 mnon trahebat ad se, exasperatus, veluti
 240 leo; et ex manu *eius* euulsit; eique ense per-
 cussit ceruicem, soluitque membra. Sic is qui-
 dem illic lapsus dormiuit aereum somnum, mi-
 serandus, procul a legitima vxore, ciuibus auxi-
 lians, quam - virginem - duxerat, cuius non-
 245 dum vsum habuerat, multa autem dederat: pri-
 mum centum boues dedit, deinde autem mille pro-
 misit capras simul et boues, quae ei multae - ad-
 modum pascebantur. Tum sane Atrei filius Aga-
 memnon *eum* interfectum - spoliauit; abiitque
 ferens per turbam Achiuorum arma pulcra.

Hunc autem vt vidit Coon, clarus inter ho-
 mines, maior - natu Antenoris filius, vehe-
 250 mens eum dolor oculos cooperuit, ob fratrem
 prostratum; stetit itaque a latere cum hasta,
 latens Agamemnona nobilem, percussitque ei
 brachium medium, cubitum infra, in contra-
 riam vero partem perrupit splendidae hastae cu-
 spis. Cohorruit vero tum rex virorum Agame-
 255 mnon; at ne sic quidem cessauit a pugna, at-
 que praelio; sed irruit in Coonem, tenens
 ventis auctam et firmatam hastam. Ille qui-

dem Iphidamantem fratrem et eodem - patre -
 tum . trahebat pede festinans, et inclamabat
 quosque fortissimos; illum autem trahentem
 260 per turbam, sub clypeo umhone - munito, vul-
 neravit (*Agamemnon*) hastili acrato, soluitque
 membra; eiusque super Iphidamante caput
 abscidit astans. Ita illic Antenoris filii sub
 Atrei filio rege , fato expleto, descenderunt in
 domum Orci. Sed hic aliorum obibat ordines
 265 virorum, hastaque, enseque, magnisque saxis,
 quamdiu ei sanguis adhuc calidus exiliebat e vul-
 nere: at, postquam vulnus quidem llicatum
 est, cessavitque sanguis, acuti dolores subie-
 runt robur Atrei filii. Vt vero cum parturien-
 tem tenet telum *doloris*, acutum mulierem,
 270 acerbum, quod immittunt partuum praesides Ji-
 thyiae, Iunonis filiae, amarorum dolorum ar-
 bitrae: sic acuti dolores subierunt robur Atrei
 filii. In currum igitur insiliit, et aurigae prae-
 cepit naues ad cauas currum - agere; crucia-
 275 batur enim corde. Clamavit autem intentissi-
 ma - voce Danaïs vociferans:
 „O amici, Argiuorum ductores, et princi-
 pes, vos quidem nunc a nauibz arcete pon-
 tum - transenntibus praelium graue; quoniam
 non me prouidus Iupiter permittit cum Troia-
 nis per - totam - diem pugnare.“
 280 Sic dixit: Auriga autem flagellabat iubis -
 pulcros equos naues versus cauas; ii autem
 non inuiti volabant; spumabantque pectori-
 bus; aspergebanturque subtus puluere, labo-
 rantem regem a praelio seorsum ferentes. He-

ctor vero, vt vidit Agamemnonem abeuntem,
285 Troianosque et Lycios hortabatur, alte voci-
ferans:

„Troiani, et Lycii, et Dardani cominus -
pugnantes, viri estote, amici, et mementote
impetuofae fortitudinis. Abiit vir ille fortissi-
mus, mihique magnam gloriam dedit. Iupiter
Saturnius: sed recta impellite solidos - vngulis
290 equos in fortes Danaos, vt ampliorem gloriam
referatis.“

Sic locutus, concitauit robur et animum cu-
iusque. Vt vero cum aliquis venator canes
candidis - dentibus instiget in syluestrem suam
aprum, vel leonem: sic in Achiuos instigabat
295 Troianos magnanimos Hector Priamides, homi-
num - perniciiei par Marti; ipse autem inter
primos, magnos animos habens, gradiebatur,
irruebatque in praelium, desuper - flanti similis
procellae, quae vtique defiliens ferrugineum
pontum concitat.

Tunc quem primum, quem vero vltimum in-
300 terfecit Hector Priamides, quando ei Iupiter
gloriam dedit? Assaeum quidem primum, et
Autonoum, et Opitem, et Dolopem Clyti fi-
liam, et Opheltium, et Agelaum, Aesymnum-
que, Orumque, et Hipponoum fortiter - prae-
lium - sustinentem: hos quidem ille principes
305 Danaorum interfecit; at deinde plebem: vel
vti quum Zephyrus nubes agitet velocis Noti
ingenti vortice - imbrifero verberans; creber
autem tumidus fluctus voluitur, in altum vero
spuma spargitur venti multiuago flatu: sic

vtique crebra capita ab Hectore necabantur ple-
 310 bis. Tum vero exitium fuisset, et ineluctabi-
 le - malum afferentia facinora edita fuissent, et
 sane ad naues pulsi essent fugientes Achiui, ni-
 si Tydei filium Diomedem hortatus fuisset
 Vlysses:

„Tydei fili, quid passi obliuiscimur impe-
 tuosae fortitudinis? Verum age, huc *ad/sis*,
 315 amice; prope me sta: certe enim probrum erit
 si naues ceperit pugnam - expedite - ciens Hector.“

Eum autem respondens allocutus est fortis
 Diomedes: Certe ego manebo et sustinebo;
 sed parum nostri erit vlus; quoniam nubes -
 cogens Iupiter Troianis vtique mauult dare
 victoriam, quam nobis.“

Dixit, et Thymbraeum quidem ab equis de-
 fecit in terram, hasta percussum mammam si-
 nistram; Vlysses vero deo - parem famulum
 Molionem regis. Atque hos quidem deinde
 missos - fecerunt, quando a pugna cessare - fece-
 rant; ipsi autem per turbam euntes turbabant,
 325 sicut quando apri duo in canes venaticos ma-
 gnanimi irruunt: sic hi perdebant Troianos
 cum - impetu conuersi a fuga; atque Achiui
 laete a fugiendo Hectorem nobilem respirabant.
 Tunc *iidem* ceperunt currumque et viros, plebis
 fortissimos, filios duos Meropis Percosii, qui
 330 supra omnes norat vaticinandi - artes, neque
 suos filios sinebat proficisci ad bellum viros
 perdens: illi vero ei neutiquam paruerunt:
 fata enim dacebant nigrae mortis. Hos qui-
 dem Tydei filius hasta - inclytus Diomedes,

anima et vita priuatos, inclytis armis spoliauit:
 335 Hippodamum vero Vlyſſes et Hyperochum inter-
 fecit. Tunc illis aequatam pugnam intendit
 Saturnius, ex Ida despiciens; hi vero sese in-
 vicem occidebant. Ac quidem Tydei filius

Agastrophum vulnerauit hasta Paeonius filium
 340 herodem, ad coxam; non enim ei equi prope
 erant ad effugiendum; deſſus utique valde fuerat
 animi; hos etſim famulus ſeorſum teſtebat;
 ipſe autem pedes ruebat per primos pugna-
 tores, donec ſuam perdidit animam. Hector

vero illico animaduertit per ordines, concitusque
 ſerebatur in ipſos cum clangore; ſimulque
 345 Troiaſtorum ſequēbantur phalanges. Illum au-
 tem conſpicatus cohorrui pugna ſtreſſus Diome-
 des, ſtatimque Vlyſſem allocutus eſt prope
 ſtātem:

„In nos pernicies voluitur, furibundus He-
 ctor: verum age quaſo ſtemus, et arceamus
 ſuſtinētes.“

Dixit, et vibratam emiſit prælongam haſtam,
 350 et percuffit; neque aberrauit tollimans in caput
 ſammam iuxta galeam; exaſſum autem eſt ab
 aere aes, neque peruenit ad cutem pulſam:
 prohibuit enim galea triplex oblonga, quam
 ei dedit Phoebus Apollo. Hector vero veloci-
 ter procul recurrit, recepitque ſe in turbam;
 355 conſtititque in genua lapſus, et ſuſtentauit ſe ma-
 na robuſta in terra; oculos vero nigra nox
 cooperuit, dum vero Tydei filius ad peten-
 dum haſtam ibat, quam emiſerat, longe per
 primos pugnatores, ubi ei deſſa fuerat in ter-

ram: interea Hector rediit ad se, et, rursus
 360 in currum insiliens, egit in turbam, et euitavit mortem nigram. Hasta autem irruens allocutus est fortis Diomedes:

„Vtique nunc effugisti mortem, canis; certe tibi prope venit malum; iam *autem* denuo te eripuit Phoebus Apollo, cui soles vota facere,
 365 cum proficisceris in stridorem iaculorum; at tandem *sane* te conficiam, quum in posterum occurrero, si forte aliquis et mihi deorum adiutor est. Nunc interim alios persequar, quemcunque deprehendere potuero.“ Dixit, et Paeonis filium hasta inclytum interfectum - spoliabat.

At Alexander, Helenae maritus comas - pul-
 370 crae, in Tydei filium arcus tendebat pastorum populorum, columnae acclinis; viri defuncti ad sepulcrum, Jli Dardanidae, prisca lenis honorati. Ille quidem thoracem Agastrophil fortis detrahebat a pectore ornatu multum - vario insignem, clypeumque ab humeris,
 375 et cassidem grauem: hic vero arcus cornu traxit, et percussit, (nec ei irritum telum effugit manu,) plantam dextri pedis; penitus vero sagitta in terram defixa est. Hic autem valde suauiter ridens, ex insidiis exiit, et glorians verbum dixit:

380 „Vulneratus es, nec irritum telum effugit; vtinam tibi, imum in ile iaculatus, vitam eripuissem! sic enim Troiani respirassent a belli calamitate, qui vtique te horrent, leonem velut balantes caprae.“

Hunc autem non expauesfactus allocutus est
 385 fortis Diomedes: „Sagittarie, conuitiator, co-
 ma *in cincinnos flexa*, conspicue, puellarum -
 speculator - *calide*: si quidem aperte contra
 cum armis congredieris: non utique tibi pro-
 futurus esset arcus et crebrae sagittae. Nunc
 vero, postquam me perstrinxisti plantam pedis,
 gloriaris inaniter. Pro mihi habeo; perinde
 ac si me mulier percussisset, aut puer insipiens.
 390 Leue enim *est* telum viri imbellis, nullius pretii.
 Certe aliter a me, etiam si vel paululum attinge-
 rit, acutum telum exit, et *virum* exanimem
 statim reddit; ac illius *uxoris* quidem ambae
 laceratae sunt genae, liberique orbi; ipse au-
 395 tem sanguine terram rubefaciens: putrescit;
 alites vero circum plures *sunt*, quam mulieres.“

Sic dixit: Hunc autem Vlysses hasta inclytus
 prope veniens stetit ante; is vero a tergo
 confidens, telum velox ex pede traxit; dolor
 autem per corpus venit grauis. In currum ita-
 400 que conscendit, et aurigae praecipit: naues
 versus cauas agere *currum*; dolebat enim corde.
 Solus autem relictus est Vlysses hasta inclytus,
 neque quisquam apud ipsum Argiuorum ma-
 nebat, quoniam timor ceperat omnes. Inge-
 miscens itaque dixit ad suum magnanimum animum:

„Hei mihi! ego, quid mihi eueniet? ingens
 405 quidem malum, si fugero, multitudinem me-
 tuens; illud autem peius, si interceptus fuero
 solus: caeteros quippe Danaos in fugam vertit
 Saturnius. Sed cur mihi haec meus diserit
 animus? noui enim, quod ignaui quidem re-

ceduat a pugna; qui vero strenuus est in
410 praelio, hunc omnino oportet stare constanter, siue feriat, siue feriat alium. “

Dum is haec versabat in mente et in animo,
interim Troum ordines superuenerunt clypeatorum;
concluseruntque in medio, intra se pestem collocantes. Vt vero cum in aprum vndique
415 que canes florentesque - aetate iuuenes incitate feruntur, ille vero prodit alto ex fruticeto, acuens album dentem in incuruis malis; vndique autem in eum impetum faciunt; stridorque dentium suboritur: ii autem sustinent protinus, horrendum licet existentem: sic sane tum vndique in Vlysem, Ioui carum, incitate
420 te - ferebantur Troiani; ille vero primum quidem egregium Deiopitem vulneravit super humerum, insiliens acuta hasta; deinde vero Thoonem. et Ennomum interfecit; Chersidamantemque deinceps, ab equis desilientem, hasta, ad umbilicum, sed clypeo umbone - munito,
425 vulneravit; ille vero, in puluere delapsus, apprehendit terram palma. Atque hos quidem missos - fecit; Hippasi vero filium Charopem vulneravit hasta, germanum - fratrem generosi Soci. Huic autem auxiliaturus Socus venit, par - deo vinj; stetitque, valde prope cum accessisset, et eam sermone allocutus est:

430 „O Vlyse clarissime, dolorum infatiabilis, atque laboris, hodie vel duobus gloriabere super Hippasi filis, talibus viris interfectis; et armis spoliatis; vel tu mea hasta percussus animam perdes. “

Sic locutus, percussit in clypeo vndique ae-
 435 quali: per clypeum quidem penetrauit luci-
 dum rapida hasta, et per thoracem affabre -
 factum infixæ est; omnemque a costis cutem
 abstulit; neque tamen fuit Pallas Minerva
 subire viscera viri. Sensit autem Vlysses, quod
 440 sibi nequaquam telum lethale venerat; retro-
 que cedens Socum sermone allocutus est:

„Vah! miser, certe omnino iam te assequi-
 tur graue exitium, tu quidem me cellare feci-
 sti, ne cum Troianis *amplius* pugnem; tibi
 vero ego hic aio caedem et mortem nigram
 445 die hoc fore; meaque hasta domitum, gloriam
 mihi daturum, animam Plutoni equis - insigni.“

Dixit; et ille quidem in - fugam retro con-
 verso gradu abibat; ei autem conuerso, tergo
 hastam infixit humerorum in medio, perque
 pectora traiecit. Fragorem autem edidit ca-
 dens; insultauitque *illi* nobilis Vlysses:

450 „O Soce, Hippasi fili bellicosi equum - do-
 mitoris, occupauit te terminus mortis depre-
 hensum, nec effugisti. Vah! miser, non qui-
 dem tibi pater et veneranda mater oculos
 compriment mortuo videlicet, sed alites cru-
 da - vorantes te diripient, circum alis crebris
 455 verberatum: sed ubi ego mortuus fuero, iu-
 sta - facient mihi generosi Achiui.“

Sic fatus, Soci bellicosi validam hastam
 eque cute *sua* traxit, et clypeo umbone - muni-
 to; sanguis autem ei extracta hasta erumpe-
 bat, angebatque *illi* animum. Troiani vero
 magnanimi postquam viderunt sanguinem Vlyssis,

460 cohortantes se per turbam in ipsum omnes iurunt. Verum is retrocedebat, inclamabatque socios. Ter quidem tum clamauit, quantum caput capiebat viri; ter autem audiuit clamantem bellicosus Menelaus; confestimque Aiacem allocutus est prope stantem:

465 „Aiax nobilissime, Telamonie, princeps populorum, circa me Vlyssis magnanimi venit clamor, ei similis, ac si eum violenter - vrgerent solum stantem Troiani interclusum in acri pugna. Quare eamus per turbam; opitulari enim melius. Timeo, ne quid patiatur mali inter Troianos solus relictus, strenuus cum sit, magnum autem desiderium Danaos subeat.“

Sic fatus, ipse quidem praeibat, ille vero una sequebatur par - deo vir. Inuenerunt deinde Vlysses, Ioui carum; circa vero ipsum Troiani simul ibant, sicut perquam - auidi - caedis thoës in montibus circa ceruum cornutum vulneratum, quem utique vulnerarit vir sagitta a nervo *missa*; ac illum quidem euadit pedibus fugiens, quamdiu sanguis tepidus, et genua moventur: sed postquam hunc domuerit velox sagitta, cruda - vorantes eum thoës in montibus dilaniando - vorant, in nemore umbroso; leonem autem adduxit fortuna exitialem: tunc thoës quidem diffugiunt, atque ille *eo* veskitur: sic tunc circa Vlysses bellicosum versutum Troiani confluxerunt multique et fortes: sed ille heros, ruens sua hasta propulabat

485 crudelem diem. Ajax vero prope accessit, fe-
 rens scutum, velut turrin; stetitque iuxta;
 Troiani autem perterrefacti diffugerunt alio alius.
Atque hunc quidem Menelaus Mauortius eduxit
 e turba manu tenens, donec famulus prope
 egisset equos. Ajax autem Troianis infiliens
 490 interfecit Doryclum Priami filium, nothum;
 deinde vero Pandocum vulneravit; vulneravit
 et Lylandrum, et Pyraum, et Pylartem. Vt
 vero cum inundans flumen in campum decurrit
 torrens de montibus, vrgente Iouis imbre,
 495 multasque quercus aridas, multasque larices se-
 cum - rapit, multumque limum in mare proicit:
 sic insequabatur turbans per campum tunc illu-
 stris Ajax, concidens equosque et viros. Nec-
 dum Hector audierat; quippe pugnae in sini-
 stra - parte praeliabatur totius, ripas iuxta flu-
 500 vii Scamandri; vbi maxime virorum cadebant
 capita, clamorque immensus exortus erat, Ne-
 storemque circa magnum, et Mauortium Idome-
 neum. Hector utique inter hos versabatur, ar-
 dua patrans hastaque, curulique virtute; iuue-
 numque vastabat phalanges. Necdum tamen
 505 cecidissent de loco nobiles Achiui, nisi Alexan-
 der, Helenae maritus comas - pulchrae, cessa-
 re - fecisset a sirene pugnando Machaonem pa-
 storem populorum, sagitta tres - hamos - ha-
 bente percussum ad dextrum humerum. De
 hoc nempe pertimuerunt robur spirantes Achiui,
 ne forte eum, pugna inclinata, interficerent.
 510 Statim autem Idomeneus allocutus est Nestorem
 nobilem:

„O Nestor Nelei fili, magna gloria Achiu-
rum, age, tuos currus conscende, iuxtaque
Machaon ascendat, adque naues celerrime di-
rige solidos - vngulis equos: medicus enim
515 vir multis equiparandus aliis, sagittisque ex-
cidendis, mitibusque pharmacis inspergendis.“

Sic dixit; neque non - obsecutus est Gere-
nius eques Nestor. Statim autem suos currus
conscendit; iuxtaque Machaon ascendit, Ae-
sculapii filius eximii medici. Scutica autem ver-
berabat equos; hi vero non inuiti volabant
520 naues versus cauas; eo enim ire gratum erat
animo.

Cebriones interea Troianos turbatos animad-
vertit, iuxta Hectorem in - curru - sedens, et
ipsum verbis affatus est:

„Hector, nos quidem hic versamur inter
Danaos, in extremitate pugnae horrifonae: at
525 sane caeteri Troiani turbantur promiscue
equique et ipsi. Ajax scilicet turbat eos Tela-
monius; bene utique ipsum noui; latum enim
circa humeros gerit scutum. Sed et nos illuc
equosque et currum dirigamus, vbi maxime
equites peditesque, pernicioso certamine strenue-
530 conferto, mutuo - se occidunt; clamor autem
imensus exortus est.“

Sic fatus, verberauit iubis - pulcros equos
scutica arguta; illi autem verbera sentientes,
velociter agebant celerem currum inter Troianos
et Achiuos, calcantes cadaueraque et scuta;
535 sanguine autem axis subtus totus foedabatur,
et ambitus qui erant circa sellam-currus, quos

vtique ab equinis vngulis guttae aspergebant,
 atque a canthis; ille autem cupiebat ingredi tur-
 bam virorum, perrumpereque, insiliens; tu-
 multumque immisit malum Danaïs, parumque
 540 cessabat ab hasta. Ac quidem aliorum obibat
 ordines virorum, hastaque, enseque, magnis-
 que saxis; Aiakis autem vitabat pugnam TELA-
 monii.

Iupiter vero pater Aiaci in - alto - sedens
 metum incussit. Stetit vero *Ai*ax attonitus,
 in - tergumque reiecit scutum septem - bubulis -
 545 pellibus - munitum; pauefactusque recedebat,
 circumspectans in turba, ferae similis, subin-
 de - se conuertens, lente genua alternans. Vt
 vero feruidum leonem boum a stabulo abigunt
 canesque et viri rustici, qui vtique ipsum non
 550 sinunt boum pinguedinem eripere, totam -
 noctem vigilantes; ille autem carniū cupidus
 recta - irruit; sed nihil proficit: frequentia enim
 iacula aduersa volant audacibus a manibus,
 incensaeque faces, quas nempe horrens recedit,
 incitatus licet; mane autem seorsum discedit
 555 moesto animo: sic *Ai*ax tum a Troianis tristis
 corde abiit admodum inuitus; valde enim ti-
 mebat nauibus Achiuorum. Vt vero cum as-
 nus in aruum ingressus praeualet pueris tar-
 dus, in quo vtique multi baculi circum fracti
 sunt, tondetque ingressus altam segetem; pue-
 560 ri vero verberant baculis; -at vis infirma est
 ipsorum; vixque expellunt, *nec nisi* postquam
 saturatus sit pabulo: sic tunc dein *Ai*acem
 magnum Telamonium filium Troiani magna-

nimi et e longinquo - vocati locii, percu-
 tientes, hastilibus medium scutum, continenter se-
 565 quebantur. Aiax vero, nunc quidem recorda-
 batur impetuosae fortitudinis, retro conuersus,
 et cohibebat phalanges Troianorum equum -
 domitorum; nunc vero vertebat - se ad fugam;
 omnibus autem se opposuit, ne celeres ad naues
 irent. Ipse vero Troianorum et Achiuorum
 570 furebat in medio flans; at iacula audacibus a
 manibus, alia quidem in scuto magno figeban-
 tur, impetu - acta aduersus, multa vero et in
 medio spatii, antequam corpus candidum attin-
 gerent, in terra stabant, cupientia corpore se
 faturare.

Hunc autem vt vidit Euaemonis praeclarus
 575 filius, Eurypylus, crebris oppressum iaculis:
 stetit iuxta eum profectus, et iaculatus est hasta
 splendida, et percussit Phaulii filium Apisao-
 nem, pastorem populorum, hepar subter prae-
 cordia; continuoque genua soluit. Eurypylus
 autem insiliit et auferbat arma ab humeris.
 580 Hunc autem vt animaduertit Alexander diuina -
 forma - praeditus arma auferentem Apisaonis,
 statim arcum adduxit in Eurypylum, et ei
 percussit femur sagitta dextrum; fracta est au-
 tem arundo, et graui - dolore - affecit femur;
 retroque sociorum ad agmen recedebat, mortem
 585 euitans, vociferatusque est alta - voce Danaos
 inclamans:

„O amici, Argiuorum ductores, et princi-
 pes, consistite conuersi, et arcete saeuum diem
 ab Aiace, qui telis obruitur; nec ipsum opinor

euaſurum ex pugna horriſona: ſed omnino con-
 590 tra conſiſtite, circum Aiaceſ magnum Tela-
 monium filium.“

Sic dixit Eurypylus vulneratus; illi autem
 iuxta ipſum propinqui conſtiterunt, ſcuta hu-
 meris inclinantes, haſtas eleuantes. His autem
 obuius iit Ajax; ſtetitque conuerſus, vt venit
 595 ad agmen ſociorum. Sic hi quidem pugna-
 bant, inſtar ignis ardentis.

Nefteorem vero e praelio ferebant Neleïae
 equae ſudantes; ducebantque Machaonem,
 paſtoſem populorum. Hunc autem proſpiciens
 agnouit pedibus - celer nobilis Achilles: ſta-
 600 bat enim in extrema ingenti naui, intuens la-
 boreſ grauem, fugamque lacrymoſam: ſtatim
 vero ſocium ſuum Patroclum allocutus eſt, cla-
 mans e naui. Ille autem ex tentorio vt - audi-
 vit, prodiit par Märti; mali autem ei fuit prin-
 cipium. Hunc prior allocutus eſt Menoetii for-
 tiſ filius:

605 „Cur me vocas, Achille; quid autem tibi
 opus eſt me? Hunc autem reſpondens allocu-
 tus eſt pedibus velox Achilles:

„Nobilis Menoetii fili, meo cariffime ani-
 mo, nunc puto ad genua mea futuros Achi-
 vos ſupplicantes; neceſſitas enim vrget non
 610 iam *amplius* tolerabilis. Sed i nunc, Patrocle,
 Ioui care, Neſteorem interroga, quemnam
 hunc ducat vulneratum e praelio; certe qui-
 dem a tergo Machaoni omnia ſimilis - videtur
 Aſclepii filio, ſed non aſpexi vultum hominis:

equi enim me praeteriorunt, ulterius - pro-
perantes.“

615 Sic dixit; Patroclus vero dilecto obsecutus
est socio. Perrexit itaque currere, praeterque
tentoria et naues Achiuorum.

Illi interea cum iam ad tentorium Nelei filii
peruenissent, ipsi quidem descenderunt in ter-
ram almam; equas autem Eurymedon famu-
620 lus soluit senis e curru; ipsi vero se - reficie-
bant a calore sudorem exsiccando a tunicis,
stantes ad ventum in littore maris; ac deinde
in tentorium profecti, in sellis - recubitoriis se-
derunt. Iis autem parabat potionem - miscel-
laneam comas - pulcra Hecamede, quam ab-
duxit a Tenedo senex, quando eam diripuit
625 Achilles, filiam Arfinoi magnanimi; quam ei
Achiui electam - dederunt, quoniam consilio
praestabat omnibus. Haec eis primum quidem
apposuit mensam pulcram, pedes cyaneos -
habentem, politam; ac super eam aeream lan-
cem; et in ea cepam, potioni - aptum opso-
630 nium, atque mel recens, iuxtaque farinae sa-
cræ fructum; iuxta etiam poculum perpul-
crum, quod domo attulerat senex, aureis cla-
vis distinctum; ansae autem eius quatuor
erant; binaeque columbae circum singulas au-
reae pascebantur; duoque infra fundi erant.
635 Alius quidem senex non sine labore submouisset
a mensa, plenum existens: Nestor vero senex
sine - labore tollebat. In hoc utique ipsis mis-
cuit mulier, similis deabus, vino Pramnio, in-
super autem caprinum rasit caseum radula ae-

640 rea, superque farinas albas insperlit, ac bibe-
re iussit, postquam apparauerat potionem miscel-
laneam. Illi autem, postquam bibentes exeme-
rant peraridam sitim, sermonibus delectaban-
tur inter se colloquentes.

Patroclus vero foribus adstitit, par - deo vir:
hunc autem conspiciatus senex, a sede surrexit
645 splendida, introque duxit manu prehensum,
et considerare iussit. Patroclus autem contra re-
nuebat, dixitque sermonem:

„Non sedendi - tempus est, senex Iouis -
alumne, neque enim mihi persuadebis. Varen-
dus est, stomachosus est, qui me misit miscita-
tum, quemnam hunc ducas vulneratum; quin
650 et ipse agnosco; video nempe Machaonem,
pastorem populorum. Nunc igitur rem dictu-
rus, nuncius redeo Achilli: bene vero tu no-
sti, senex Iouis - alumne, qualis ille diffici-
lis vir; cito vel infontem culpauerit.“

Huic autem respondit deinde Gerenia eques
655 Nestor: Cur vero sis Achilles miseratur filios
Achiutorum, qui iam telis vulnerati sunt? ne-
que sane nouit luctus quantum excitatum sit
per exercitum; fortissimi enim in nauibus ia-
cent, eminus cominusque vulnerati. Percussus
est quidem sagitta Tydei filius fortis Diomedes;
660 vulneratus est etiam Vlysses hasta - inclytus, et
Agamemnon; percussus item Eurypylus ad fe-
mur sagitta: hunc etiam alterum ego modo
abduxi e praelio, sagitta a neruo percussum:
at Achilles, strenuus cum sit, Danaorum nul-
665 lam curam gerit, neque misereatur. An expe-

ctat, donec iam naues veloces prope mare, Ar-
 ginis *frustra* resistentibus, igne hostili comburan-
 tur, ipsique interficiamur alii super alios? non
 enim mea vis est, qualis antea fuit in agilibus
 membris. Vtinam sic pubescerem, roburque
 670 mihi firmum esset, sicut quando inter Eleos
 et nos certamen ortum est, de boum ab-
 actione, quando ego interfeci Itymoneum, for-
 tem Hyperochi filium, (qui in Elide habitabat,)
 pignora abigens; ille vero vim propulsans a suis
 bobus, percussus est inter primos mea a ma-
 675 nu iaculo; conciditque copiaeque undiqua-
 que trepidae aufugerunt agrestes. Praedam
 igitur ex campo coëgimus valde multam, quin-
 quaginta boum armenta, totidem greges ouium,
 tot suum greges, tot greges magnos caprarum,
 680 equasque flauas centum et quinquaginta, om-
 nes feminas; multis etiam pulli suberant. Et
 haec quidem abegimus Pylum Neleum intra,
 nocturni in urbem; laetatus est autem animo Ne-
 leus, quod mihi contigerant multa iuueni ad
 bellum profecto. Praecones autem canore
 685 edixerunt, simul ac aurora apparuit, illos ad-
 esse, quibus debitum deberetur in Elide ampla.
 Congregati itaque Pyliorum principes viri di-
 videbant; (multis enim Epei debitum debebant:
 quandoquidem nos, pauci *numero*, malis fra-
 cti in Pylo eramus. Veniens enim afflixerat
 690 vis Herculeas, superioribus annis; interfecti au-
 tem fuerant, quotquot optimi. Duodecim
 enim Nelei eximii filii eramus, quorum solus
 relictus sum; reliqui autem omnes perierunt.

Ob haec animo - elati Epei aere - loricati, nos
 695 insultantes, iniqua moliti erant.) Senex autem
 sibi armentumque boum et gregem magnum
 ouium exemit, electis trecentis, atque pasto-
 ribus, (nam et ipsi debitum magnum debeba-
 tur in Elide ampla, quatuor *scilicet* in cursu -
 victores equi cum ipsis curribus, qui ierant
 ad praemia *réportanda*; de tripode enim erant
 700 cursu - certaturi; eos autem illic rex virorum
 Augeas detinuit; aurigamque dimisit tristem,
 equorum *caussa*. *Ob* haec senex dicta iratus
 atque facta, exemit *sibi* admodum multa,) re-
 liqua autem populo dedit diuidenda, ne quis
 705 ab eo fraudatus abiret aequali *portione*. Nos
 quidem haec singula administrabamus, perque vr-
 bem faciebamus sacra diis. Illi vero tertio
 die omnes venerunt simul ipsique multi et so-
 lidi vngulis equi, cum vniuersis copiis; cum-
 que ipsis Moliones *duo* arma induerant, pue-
 ri adhuc existentes, nondum perquam periti im-
 710 petuosae - in - pugna fortitudinis. Est autem
 quaedam nomine Thryoessa vrbs., arduo loco si-
 ta, procul ad Alpheum, extrema Pyli arenosi:
 hanc obsidebant, enertere cupidi. Sed cum
 totum campum transissent, nobis utique Miner-
 va nuncia venit currens ab Olympo, ut arma
 715 remur, nocturna, nec inuitum per Pyhū po-
 pulum congregauit, sed valde incitatos - cu-
 piditate pugnandi; neque me Neleus sinebat
 armari; abscondit autem mihi equos; - nondum
 enim omnino me existimabat peritum esse belli-
 carum rerum. Veruntamen et sic inter equi-

720 tes insignis eram nostros, pedes licet, quan-
 doquidem sic *me* duxit ad pugnam Minerva.
 Est autem quidam fluuius Minyeius in mare *se*
 proiciens, prope Arenam, vbi expectabamus
 auroram pulcram equites Pyliorum; affluebant-
 que *interea* agmina peditum. Inde cum vni-
 725 versis copiis et armis, thoracibus induti, me-
 ridiani peruenimus ad sacrum fluentum Alpei.
 Ibi Ioui cum fecissemus praepotenti sacra opima,
 taurumque Alpheo, taurum et Neptano *sacrifi-*
cassimus, ac Mineruae oculos - caesia bo-
 vem indomitam: coenam deinde sumimus per
 730 exercitum turmatim, et dormiuimus in armis
 suis quisque circum fluenta fluuii. At magna-
 nimi Epei circumstabant iam, urbem vastare
 cupidi; sed ipsis ante apparuit magnum opus
 Martis. Quum enim sol lucidus eminuit supra
 735 terram, congnelli fumus pugna, Iouique sup-
 plicantes et Mineruae. At, quando iam Py-
 liorum et Epeorum *commissum* erat certamen,
 primus ego occidi virum, abstulique solidos-
 vngulis equos, Mulium bellatorem; gener vero
 is erat Augae, maximamque natu filiam ha-
 740 bebat flauam Agamedem, quae tot pharmaca
 norat, quot alit lata terra. Hunc quidem ego
 accedentem percussi aerata hasta; prolapsus-
 que est in puluere; ego vero in currum insiliens,
 steti inter primos - pugnatore. Sed magnanimi
 Epei territi - fugerunt alio alius, vt viderunt
 745 virum lapsus, ductorem equitum, qui fortis-
 simus erat in praeliando. At ego irruui, atrae
 procellae par; quinquagintaque cepi currus,

duoque in vnoquoque viri mordicus prehenderunt solum, mea hasta domiti. Et sane Actoris filios Moliones, lunenes interfecissem, nisi ipsos pater late - dominans Neptunus, ex pugna ereptos servasset, tentos caligine multa. Tum Iupiter Pylis magnam victoriam dedit. Tantisper enim infecuti sumus per stratum clypeis campum, interficientesque ipsos, armaque pul-
 755 cra colligentes, donec ad Buprasium tritici - ferax egimus equos, petramque Oleniam et Aleium, vbi Colone vocatur: unde rursus auertit copias Minerva. Ibi virum interfectam extremum reliqui; atque Achiui retro a Buprasio Pylum - versus agebant veloces equos.
 760 Omnes autem gratias agebant, ex diis Ioui, Nestorique ex hominibus. Talis fui, si quando eram, inter viros: sed Achilles solus virtute sua fruetur; certe ipsum credo multum post doliturum, vbi exercitus perierit. O amice,
 765 sane quidem tibi Menoetius sic praecepit die illo, quo te ex Phthia ad Agamemnonem misit: (nos autem intus stantes, ego et nobilis Vlysses, omnia sane in aedibus audiebamus, sicut praecepiebat. Pelei scilicet venimus domos habitantibus commodas, copias cogentes per Achaei-
 770 dem feracem; ibique tum heroem Menoetium inuenimus intus, atque te, iuxta et Achillem; senex autem equum - agitator Peleus pingua femora adolebat bouis, Ioui gaudenti - fulmine, aulae in septo, tenebatque aureum poculum,
 775 libans nigrum vinum super ardentia sacra. Vos quidem bouis apparabatis carnes, nos vero tum

stabamus in vestibulo; attonitus autem exiit
 Achilles, introque duxit manu prehenso, at-
 que confidere iussit, dapesque - hospitaes ab-
 vnde apposuit, quas hospitibus fas est. Ac
 780 postquam saturati fuimus cibo et potu, ordie-
 bar ego sermonem, hortans vos simul sequi;
 vos autem omnino volebatis; hi vero ambo mul-
 ta praeceperunt. Peleus quidem suo filio se-
 nex praecepit Achilli, semper fortissime se ge-
 rere, et virtute superiorem esse aliis: tibi ve-
 ro itidem sic praecepit Menoetius, Actoris filius.)
 785 *Fili mi, genere quidem superior est Achilles,*
maior natu vero tu es; viribus autem ille mul-
to praestantior: sed bene da prudens consi-
lium, et admone, et ei praecepe; ille autem
obsequetur in bonum sane. Sic praecepit se-
 nex, tu vero obliuisceris. Verumtamen vel nunc
 790 haec dicas Achilli bellicoso, si forte obsequetur.
 Quis vero scit, an ei, fauente deo, animum com-
 moueas admonitum; bona utique admonitio
 est amici. Si vero aliquod mentibus suis vati-
 cinium euitat, et aliquod ei a Ione dixit ve-
 795 neranda mater, quo minus ipse eat; saltem
 te mittat; simul autem caeterae copiae sequantur
 Myrmidonum: si forte quid luminis Danaïs has:
 et tibi arma pulcra det ad praelium gerenda;
 si forte, te illum ob - similitudinem - credentes,
 abstineant pugna Troiani, respirentque Ma-
 800 vortii filii Achiuorum afflicti iam: exigua sane
 respiratio in bello; profuerit: facile vero in-
 tegri defessos viros praelio - aggressi repella-
 tis ad urbem, a nauibus et tentoriis. "

Sic dixit; eique animum in pectoribus commouit: perrexit itaque currere iuxta naues ad
 805 Aeaci filium Achillem. Sed, cum iam e regione nauium Vlyssis diuini peruenisset currens Patroclus, vbi eis forumque et ius - dicendi - locus erat, vbi etiam eis deorum constituta erant altaria; illic ei Eurypylus percussus occurrit, generosus Euaemonis filius, fe-
 810 more sagitta, claudicans e pugna, humidusque defluebat sudor ex humeris et capite: eque vulnere graui sanguis niger scaturiebat: mens tamen firma erat. Hunc autem intuitus, miseratus est Menoetii fortis filius; et dolens, verbis alatis *eum* allocutus est:

815 „Ah miseri, Danaorum ductores et principes, siccine eratis procul ab amicis et patria terra satiaturi in Troia veloces canes alba pinguedine! Sed age mihi hoc dic, Iouis - alumne Eurypyle heros: Adhucne omnino sustinebunt immanem Hectorem Achiui, an iam
 820 conficiuntur ab ipso hasta domiti?“

Huic autem Eurypylus prudens respondit: „Nullum - amplius, nobilissime Patrocle, praesidium Achiuis erit; sed in naues nigras se recipient. Illi enim iam omnes, quotquot ante
 825 erant fortissimi, in nauibus iacent eminus comminusque vulnerati manibus Troianorum; horum vero robur augescit perpetuo. At me quidem tu serua, ducens ad nauem nigram; femoreque exscinde sagittam; ab eoque sanguinem nigrum ablue aqua tepida; et lenia medica-
 830 menta insperge, salubria, quae te aiunt ab

Achille doctum esse, quem Chiron docuit, iustissimus Centaurorum. Medici enim, Podalirius et Machaon, hunc quidem in tentoriis puto vulnus habentem, indigentem et ipsum
 835 eximii medici, iacere; alter autem in campo, Troianorum sustinet acrem Martem.

Hunc autem vicissim allocutus est Menoetii fortis filius: „Quo *evadent* hae res? quid agemus Eurypyle heros? Vado, ut Achilli bellicoso nuncium referam, quem Nestor mandavit Gereneus, custos Achivorum. Attamen ne sic quidem te dimittam afflictum.“

Dixit; et in sinu susceptum ferebat pastorem populorum in tentorium; famulus autem ut vidit, substravit pelles bubulas; ibi illo porrecto, e femore excidit cultro acutum telum peramarum; ab ipso autem sanguinem atrum
 845 abluit aqua tepida; et radicem immisit amaram, manibus contritam; dolores adimentem, quae ei cunctos sedavit dolores; vulnus quidem siccatum est, cessavitque sanguis.

I L I A D I S

LIBER XII.

Sic quidem in tentoriis *Patroclus* Menoetiæ fortis filius curabat Eurypylum vulneratum; verum pugnabant Argiui et Troiani cateruatim-misti, neque iam erat fossa amplius prohibitu-
5 ra Danaorum, et murus supra latus, quem fecerant ad *defendendas* naues; circum autem fossam duxerant; neque diis dederant inclytas hecatombas; vt sibi nauesque veloces et prædam multam intus continens teneretur; Diis contra inuitis structus erat immortalibus; quo circa etiam nequaquam longum tempus inte-
10 ger mansit. Quamdiu quidem Hector viuus erat, et irascebatur Achilles, et Priami regis non - euerfa vrbs erat, tamdiu utique et magnus murus Achiuorum integer fuit. At postquam Troianorum quidem mortui sunt, quotquot fortissimi, multique Argiuorum, partim quidem *e viuis* sublati sunt, partim autem super-
15 stites, et euerfa est Priami vrbs decimo anno, Argiuique in nauibus dilectam in patriam redierunt; tum tandem inierunt - consilium Neptunus et Apollo murum abolere, fluuiorum vi immissa, quotquot ab Idaeis montibus in
20 mare profluunt, Rhesusque, Heptaporusque,

Carefususque, Rhodiusque, Granicusque, et Aesepus, diuinusque Scamander, et Simois, vbi multa scuta et galeae procubuerant in arenis, et semideorum genus virorum: horum omnium
 25 eodem ostia conuertit Phoebus Apollo, perque nouem dies in murum immisit eorum cursum; pluebat interim Iupiter continuo, vt citius mari - submersa moenia redderet; ipse autem Neptunus tenens manibus tridentem, praeibat; omniaque fundamenta vndis amouit stipitum et lapidum, quae iecerant laborantes
 30 Achiui; planaue fecit iuxta rapidum Hellespontum, rursusque littus magnum arenis cooperuit, muro abolito, fluuios autem vertit, vt redirent in suum quisque alueum, quae ante demittebant pulcre - fluentem aquam.

Sic sane erant in posterum Neptunus et
 35 Apollo facturi; tum vero circa pugna clamorque exarsit murum bene structum; sonitumque - reddebant compages turrium percussae. Argini vero Iouis flagello domiti, naues ad cauas conclusi tenebantur, Hectorem timentes, violentum - artificem - fugandi hostes;
 40 quippe, sicut antea, pugnabat par turbini. Vt vero, quando interque canes et viros venatores, aper, siue leo verlatur, prae robore truces - oculos - voluens; illi vero quadratis - agminibus quum se - ipsos instruxerunt, ad
 45 versi stant, et iaculantur crebra spicula de manibus; eius autem nunquam generosum cor pauet, neque fugam - capessit; fortitudo vero ipsum occidit; crebroque se conuertit, ordi-

nes virorum tentans; quaque fecerit impetum, ibi cedunt ordines virorum: sic Hector
 50 turbam obiens se motabat; locios fossam adhortans, transcendere; neque *tamen* ei equi audebant, pedibus veloces; valde autem hinciebant in summo labio stantes: absterrebat enim fossa lata; neque transilire in promptu erat, neque transitu *erat* facilis: praecipitia enim
 55 declivia circum totam stabant vtrunque, desuper autem vallis acutis munita erat, quos defixerant filii Achiurum densos et magnos, *aduersus* hostes munimentum. Illuc non sane facile equus volubilem curram trahens intrasset; pedites vero animo incitato cupiebant,
 60 si perficere possent. Tum vero Polydamas audaci Hectori dixit astans:

„Hectorque, et alii Troianorum duces, atque sociorum, temere per fossam impellimus veloces equos: ea quippe admodum difficili transitu; valli enim in illa acuti stant, et ad
 65 ipsos murus Achiurum. Illuc nullo modo licet descendere, neque pugnare, equitibus; angustiae enim *sunt*, ubi eos sauciatum iri puto. Quod si iam omnino animo inimico Graecos perdit Iupiter altitonans, Troianisque vult auxiliari: sane equidem vellem vel extemplo
 70 hoc effectum, inglorios perire procul ab Argis hic Achiuos. Sin vero conuersi fuerint, et repulerint nos a nauibus, et fossae impegerimus profundae: non deinceps puto ne nuncium quidem reuersurum retro ad urbem, *elapsum*, iterum ad pugnam conuersis ab

75 Achivis. Verum agite, sicut ego dixero, obsequiamur omnes: equos quidem famuli contineant prope fossam; ipsi vero, pedibus, armis induti, Hectorem omnes sequemur conferti; et Achivi non sustinebunt, siquidem ipsis exitii fines impendent.

80 Sic dixit Polydamas: placebatque Hectori consilium tptum. Statim itaque de curribus cum armis desiluit in terram; ac ne caeteri quidem Troiani inaequis confluenerunt, sed desilierunt cum impetu, ut viderent Hectorem nobilissimum. Aurigae quidem deinceps illo praecipit. 85 quisque, ut equus bene ex ordine coherceret illic ad fossam; ipsi vero in ordines digesti, se ipsos instruentes, in quinque agmina distributi, simul duces sequebantur. Alii quidem cum Hectore ierunt et eximio Polydamante, qui proximi et fortissimi erant, cupiebantque maxime muro rupto, cauas ad naues pugnare; et ipsos Gekriones tertius sequebatur; apud curvis autem alio, Gekrione de- 90 teriorem, reliquit Hector. Aliis vero Paris praefuit, et Alcathous, et Agenor. Tertius autem Helenus et Deiphobus diuina forma praeditus, 95 filii duo Priami; tertiusque erat Asius heros, Asius Hyrtacii filius; quem ab Arisba vixerant equi rutili, magni, fluuio a Selleente. At quartorum ductor erat strenuus filius Anchisae Aeneas; cumque eo duo Antenoris 100 filii, Archilochusque Acamasque, pugnae periti omnigenae. Sarpedon vero dux erat inclytorum sociorum; assumisque Glaucum, et

Manortium Asteropaeum: hi enim ei visi sunt
 eximie esse fortissimi caeterorum, post se ip-
 sum scilicet; ipse vero antecellebat etiam omnes.
 105 Hi igitur, postquam se firme - aptassent affabre -
 factis hominum - tergoribus, iuerunt recta in Da-
 naos animosi, neque amplius putabant susten-
 turos, sed in nauibus nigris casuros.

Tum caeteri Troiani, et longe - vocati socii,
 110 consilio Polydamantis inculpati paruerunt. At
 non Hyrtaci filius voluit. Agas princeps virorum
 illic relinquere equos et aurigam famulum; sed
 una - cum ipsis processit ad naues veloces, de-
 mens; neque enim erat, malo fato euitato,
 115 equis et curribus exultans a nauibus retro re-
 versurus ad Ilium ventosam: prius enim eum
 fatum infaustum oppressit, ex hasta Idomenei
 praeclari Deucalionis filii. Irruit enim nauium
 ad sinistram - partem, qua Achiui: ex campo
 120 redibant cum equis et curribus; hac equos-
 que et currum egit, neque in portis inuenit
 occlusas ianuas, et longum vectem *appessulatum*;
 sed apertas tenebant viri, si quem sociorum e
 bello fugientem saluum reciperent ad naues;
 hac utique recta animo - elato equos dirigebat;
 125 et *sui* simul sequebantur acutum clamantes.
 Putabant enim non amplius Achiuos sustentu-
 ros esse, sed in naues nigras se recepturos.
 Dementes: in portis quippe duos viros inuene-
 runt fortissimos, filios animosos Lapitharum
 bellicosorum; alterum quidem, Pirithoi filium
 130 sirenum Polypoetem, alterum verò, Leon-
 teum, heminum - pernicipi parem Marti. Hi

scilicet ante portas altas stabant, vt quando
 quercus in montibus procerae, quae quidem
 ventum sustinent et pluuiam dies omnes, ra-
 135 dicibus magnis late - porrectis haerentes: sic
 vtique hi manibus freti atque viribus, mane-
 bant aduenientem magnum Asium, neque fugie-
 bant. Illi vero recta ad murum bene - stru-
 ctum, tergora - bouum arida in altum eleuan-
 tes, ibant magno cum fremitu, Asium circa
 140 regem, et Iamenum, et Orestem, Asique fi-
 lium Acamantem, Thoonemque, Oenomaum-
 que. Atque hi (*Polypoetes et Leonteus*) ad-
 huc quidem bene - ocreatos Achiuos horta-
 bantur, intus stantes, pugnare pro nauibus;
 postquam vero in murum ruentes animaduerte-
 runt Troianos, Danaorumque ortus est cla-
 145 morque fugaque; tum tandem hi duo erum-
 pentes, portas ante pugnabant, agrestibus apris
 similes, qui in montibus virorum atque ca-
 num excipiunt tumultum aduenientem, obli-
 quoque impetu - ruentes, circa se frangunt syl-
 vam, ad radices vsque excindentes, subtus-
 150 que stridor dentium oritur, donec aliquis ia-
 culatus vitam eis eripuerit: sic horum resona-
 bat aes in pectoribus lucidum, hinc illinc per-
 cussorum; valde enim fortiter praeliabantur, co-
 piis superne freti, atque *propriis* viribus. Illi
 quippe saxis - missilibus, bene - aedificatis a tur-
 155 ribus iaculabantur, propugnando sibi que ipsis
 et tentoriis, nauibusque velocibus. Nives au-
 tem vt cadunt in terram, quas ventus vehe-
 menter - flans, nubes opacas agitans, crebras

e - sublimi effundit in terram aliam: sic horum e manibus tela fluebant, tam Achiuorum, 160 quam etiam ex Troianorum; galeae autem circum raucum sonabant percussae ingentibus - laxis et clypei ymbonibus - muniti. Tum vero ingemuitque et sua percussi femora Alius Hyrtaci filius, et indignatus dixit:

„Iupiter pater, igitur iam et tu fallax factus es 165 omnino. Non enim ego putabam heroes Achiuos sustenturos nostrum robur et manus inuictas: at illi, vt vespae in medio maculae, aut apes, nidos faciunt viam ad asperam, neque relinquunt concauam domum, sed manentes 170 viros venatores, pugnant pro natis: sic illi nolunt a portis, *tantum* duo licet sint, recedere, antequam vel interficiantur, vel capiantur.“

Sic dixit, neque Iouis flexit mentem haec dicens. Hectori enim eius animus volebat 175 *huius diei* gloriam praebere. Alii interim circa alias pugnam pugnant portas. Difficile vero me haec, deum tanquam, omnia proloqui; undique enim circa murum excitatus est immane - ardens ignis lapideum; Argiui autem, moesti licet, necessitate pro nauibus pugnant; 180 dii vero tristes - erant animo omnes, quotquot Danaï in praelio fauebant.

Commiserunt autem Lapithae pugnam et praelium. Tum utique Pirithoi filius, fortis Polypoetes, hasta percussit Damafum per galeam aereis - munitam - malis; neque aerea 185 galea prohibuit; sed penitus cuspis aerea per-

rupit os; cerebrumque intus totum foedatum
 est; demuitque ipsum ruentem. Deinde vero
 Pylonem et Ormenum interfecit. Filium item
 Antimachi Leonteus, ramus Martis, Hippoma-
 190 chum percussit hasta; ad balteum feriens, de-
 inde autem, ex vagina extracto ense acuto, An-
 tiphatem quidem primum, impetu facto per tur-
 bam, percussit cominus; atque is supinus solo
 allisus est; tum dein Menonem, et Iamenum,
 et Orestem, omnes alium - super - alium ad-
 mouit terrae almae.

195 Dum ii hos interfectos - spoliabant armis co-
 ruscis: interea Polydamantem et Hectorem
 iuuenes sequebantur, qui plurimi et fortissimi
 erant, ardebantque maxime murumque per-
 rumpere, et incendere igne naues. Hi tamen
 adhuc anxie - deliberabant, stantes ad fossam:
 200 augurium enim ipsis superuenit transire cupienti-
 bus, aquila altiuolans, ad sinistram copias di-
 videns, cruentatum serpentem gestans vngu-
 bus immanem, viuum, adhuc palpitantem;
 necdum is oblitus erat pugnae; percussit enim
 205 rostra ipsam, tenentem se, ad pectus, prope col-
 lum, contortus retro; illa autem a se demisit
 in terram, affectus dolore, mediumque deie-
 cit in agmen; ipsaque clangens auolauit flati-
 bus venti. Troiani vero cohorrerunt, vt vi-
 derunt maculosum serpentem iacentem in me-
 210 diis, Iouis portentum Aegiochi. Ac tum qui-
 dem Polydamas audacem Hectorem allocutus est
 adflans:

„Hector, semper quidem fere me increpas in
 concionibus, *quanquam* recte momentem; vti
 quidem nequaquam par est, cuius qui sit, prae-
 ter *rectum* dicere, neque in concilio; neque
 vnquam in bello, sed *tuam* potentiam semper
 215 augere. Nunc autem rursus proloquar, vt mi-
 hi videntur esse optima. Ne eamus cum Da-
 nais pugnaturi de nauibus; sic enim euentu-
 rum puto, si quidem vere Troianis hoc au-
 gurium aduenit transire cupientibus, aquila
 220 altitrolans, ad sinistram copias diuidens, cru-
 entatum serpentem portans vnguibus immanem,
 viuum; citoque dimisit, antequam ad *caecos* nidos
 peruenisset, neque effecit portans vt daret pul-
 lis suis: sic nos, etiam si portas et murum
 Achiuorum perruperimus robore magno, ces-
 225 serintque Achii, non fauste a nauibus reuer-
 temur per easdem vias; multos enim Troia-
 norum relinquemus, quos quidem Achii ae-
 re interfecerint pugnantes pro nauibus. Ita
 certe interpretabitur augur, qui vere animo
 peritus sit prodigiorum, et ei paruerint populi.“

236 Hunc autem torue intuitus allocutus est pu-
 gnam - expedite - ciens Hector: „Polydama,
 tu quidem non iam mihi grata haec dicis; no-
 sti et aliam sententiam meliorem hac excogitare.
 Sin autem reuera iam hanc serio dicis: vtique
 235 tibi iam dii mentem ademerunt ipsi, qui iu-
 bes Iouis quidem altitonantis obliuisci consi-
 liorum, quae mihi ipse promisit et annuit. Tu
 vero *me* alitibus alas, expandentibus iubes pa-
 rere; quos minime moror, neque quro, siue

ad dextram vadant, ad auroramque, solemque,
 240 siue ad sinistram isti, ad occasum obscurum.
 Nos vero magni Iouis pareamus consilio, qui
 omnibus mortalibus et immortalibus imperat.
 Vnum augurium *est* optimum, pugnare pro pa-
 245 tria. Cur tu times, pugnam et praelium? Et
 si enim alii circum - occidamur omnes naues
 ad Argiuorum; tibi tamen non timor est pereun-
 di; non enim tibi *est* cor impetus - hostium -
 manens, neque pugnax. Si vero tu a pugna
 abstinebis, vel aliquem alium dehortatione -
 250 deceptum verbis auertes a praelio: statim mea
 hasta percussus animam amittes.“

Ita fatus praecessit; hi autem vna sequeban-
 tur, clamore immenso; insuperque Iupiter
 gaudens - fulmine excitauit ab Idaeis monti-
 bus venti procellam, quae recta naues - ver-
 255 sus puluerem ferebat, atque Achiuorum mol-
 liebat animum, Troianis vero et Hectori gloriam
 dabat: huius utique prodigiis confisi atque ro-
 bore suo, perfringere magnum murum Achi-
 vorum tentabant. Pinnae quidem turrium con-
 uellebant, et demoliebantur propugnacula, cre-
 pidinesque prominentes vectibus - labefactabant,
 260 quas Achivi primas in terra posuerant, ut
 essent stabilimina turrium. Has illi conuelle-
 bant, sperabantque murum Achiuorum se per-
 rupturos. Nondum tamen Danaei cedebant de
 loco; sed illi scutis bubulis praemunientes
 propugnacula, feriebant ex ipsis hostes murum
 subeuntes.

265 Ambo interea Aiaces hortantes in turribus
quaquaversum itabant, robur excitantes Achiu-
orum: alium *scilicet* blandis, alium duris verbis
increpabant, quemcumque omnino pugnam - re-
mittentem vidissent:

„O amici, Argiuorum quique eximius, qui-
270 que mediocris, quique deterior; quandoqui-
dem non omnes similes viri in bello; nunc
est res agenda omnibus. Et vero ipsi hoc ni-
mirum cognoscitis. Ne quis retrò vertatur ad
naues, *Hectori* minitanti auscultans: sed vltre-
275 rius procedite, et invicem hortamini; si forte
Iupiter det Olympius fulgurator, pugnam cum
repulerimus, hostes ad urbem persequi.“

Sic illi ante alios clamantes, pugnam excita-
bant Achiuorum. Horum autem, sicut floccu-
li nivis cadunt crebri die hiberno, quando
280 orsus est providus Iupiter ningere hominibus,
ostentans sua tela; Iopitis vero ventis fundit
constanter, donec operuerit cellorum mon-
tium vertices et cacumina summa, et campos
florentes, et hominum pingua culta; et super
maris cani funduntur portubusque et littoribus,
285 fluctus autem eos aduentans prohibet; alia vero
omnia operiuntur desuper, quum ingruat Io-
vis imber: sic horum vtrunque lapides volita-
bant crebri, hi quidem in Troianos, illi au-
tem a Troianis in Achiuos iaculantibus: mu-
rum autem supra totum strepitus ortus est.
290 Haudquaquam tamen tunc Troiani et illustres
Hector muri perrupissent portas et longum
vectem, nisi filium suum Sarpedonem provi-

dus Iupiter excitasset in Argiuos, leonem vel-
 uti in boues cornibus - camuros. Statim vero
 clypeum quidem ante *se* ferebat undique aequa-
 295 le, pulcrum, aeneum, lamina - ductili - te-
 ctum: quam faber ductili - artificio - fecerat,
 intus vero pelles - bubulas confuerat spissas,
 aureis virgis perpetuis circa orbem: hoc uti-
 que ille ante - *se* obiecto, duas hastas vibrans
 perrexit ire, sicut leo in - montibus - nutritus,
 300 qui indigus diu fuerit carniū, iubet autem
 ipsum animus magnus, oues tentaturum, et-
 iam ad bene - munitam caulam ire; et si enim
 inuenerit illic pastores viros cum canibus et
 hastis custodiam - agentes circa oues, haud
 tamen re - non - tentata sustinet a stabulo pelli;
 305 sed is aut rapuit insiliens, aut et ipse vulne-
 ratus est inter primos veloci ex manu iaculo:
 sic tunc diuinum Sarpedonem animus impulit
 murum inuadere, perque rumpere propugnacula.
 Statim autem Glaucum allocutus est, filium Hip-
 polychi:
 310 „Glaucē, curnam nos honoribus affecti su-
 mus - maxime, sedeque, carnibusque, et ple-
 nis peculis, in Lycia, omnes autem, deos tan-
 quam, *nos* aspiciunt, et agri, portionem pos-
 sidemus magnam Xanthi ad ripas, amoenam,
 315 vitifero solo et frugifero? Quamobrem nunc
 oportet, Lycios inter primos, stare, et pugnae
 ardenti interesse; ut aliquis sic dicat Lycio-
 rum bene - armatorum: Nequaquam inglorii
 inter Lycios summum locum tenent nostri
 320 reges, adiunctque pingues oues, vinumque ex-

inimam, dulce: verum utique et robur
 praestant, quandoquidem Lycios inter primos
 pugnantu. Chamaice, si quidem enim, bello
 hoc evitae, perpetuo porro essemus exper-
 tesque semii immortalesque fatum: nec ipse
 325 quidem inter primos pugnarem, neque
 mitterem pugnam in gloriosam. Nil enim vero,
 nihilominus quippe fata instant mortis phre-
 na, quae non licet effugere hominem, neque
 evitare, monemus; vel eliciam victoriam dabi-
 mus, vel aliqua nobis.

Sic dixit; neque Glaucus aversus est, ne-
 330 que non obsecutus est. Hi itaque recta
 ibant Lyciorum magnam gentem ducentes.
 Hos autem conspiciens cohorrui filius Petei
 Menestheus, huius enim iam ad turrin ibant,
 malum ferentes. Circumpexit autem per
 agmen Achiliorum, si quem videre posset
 ductorum, qui sibi malum a locis arceret:
 335 animadvertit autem Aiaces duos praelii inlatia-
 biles stantes, Teucrumque modo tentorio
 profectum prope; sed nullo modo ei lice-
 bat, si clamaret, exaudiri: tantus enim stre-
 pitus erat, sonitusque ad caelum perveniebat,
 percussorum scutorumque et levis equinis co-
 340 mantium galearum, et portarum; omnes
 enim erant oclusae; hostesque ad ipsas stan-
 tes nitebantur vi perrumpendo ingredi. Sta-
 tim itaque ad Aiacem misit praeconem Thooten:
 „I, nobilis Thoote, currens Aiaces voca,
 ambos quidem potius: hoc enim longe optimum

345 omnium esset; nam mox hic fiet grauis cae-
des; huc enim magna mole - feruntur Ly-
ciorum ductores, qui et antea magno impe-
tu irruere solent in acribus pugnis; si vero
ipsis etiam illic labor et certamen sortum est; at
350 saltem solus veniat Telamonius fortis Ajax, et
eum Teucer simul sequatur, arcumq; peritus."

Sic dixit; neque rei praeco non obsecutus
est, ut audiuit; perrexit autem currere prae-
ter murum Achiuorum aera loricatorum, et ste-
titque iuxta Aiaces profectus, statimque allocu-
tus est.

Aiaces, Argiuorum ductores aere-loricato-
rum, 355 efflagitat vos Petei, Iouis - alumni, cha-
rus filius illuc ire, ut laboris vel paululum
participes sitis: ambo quidem potius: hoc enim
longe optimum omnium esset, nam mox ibi
fiet grauis caedes; illuc enim magna - mole-
feruntur Lyciorum ductores, qui et antea
360 magno impetu irruere - solent in acribus pu-
gnis; si vero et hic etiam bellum et certamen
sortum est, at saltem solus veniat Telamonius
fortis Ajax, et eum Teucer simul sequatur,
arcumq; peritus."

Sic dixit; neque non - obsecutus est magnus
365 Telamonius Ajax. Statim Oilei filium verbis
alatis allocutus est:

Ajax, vos quidem hic, tu et fortis Lyco-
medes, stantes, Danaos excitate ad fortiter
pugnandum; ego vero illuc ibo, et interero
pugnae; protinus autem reuertar, postquam
bene ipsis auxiliatus fuero."

370 Sic utique fatus abiit Telamonius Ajax; et
cum eo Teucer ibat frater et eodem - patre -
natus; vna cum istis vero Pandion Teucris fe-
rebat curuos arcus. Quando Menesthei magna-
nimi ad turrin venerunt, murum intra eun-
375 tes, laborantibus utique superuenerunt; quip-
pe ad pinnas ascendebant, obscuro turbini simi-
les; fortes Lyciorum ductores atque princi-
pes. Congressi sunt autem ad pugnandum ex-
adverso, ortusque est clamor. Ajax vero pri-
mus Telamonius virum interfecit Sarpedonis
380 socium, Epiclem magnanimum, laxo aspero
percutsum, quod murum intra iacebat ma-
gnam ad pinnam summum; neque id facile
manibus ambabus sustulisset vir, ne aetate qui-
dem maxime floris, quales nunc homines sunt:
ille vero ex alto immisit sublatum; petrupit-
que quatuor - tons - habentem galeam, ossa-
385 que confregit omnia simul capitis; is autem
vrinatori similis, decidit ab excelsa turri,
hiquitque ossa anima. Teucer vero Glaucum,
fortem filium Hippolochi, sagitta, irruentem
percutsit ex muro alto, qua vidit nudatum
390 brachium, cessareque fecit a pugna. Retro
itaque a muro desiliit latens, ut ne quis Archi-
vorum vulneratum videret, et insultaret ver-
bis. Sarpedoni autem dolor fuit, propter
Glaucum abeuntem, protinus ut animaduoc-
tit, attamen non oblitus est pugnae; sed is
Thestoris filium Alcmaonem hasta assequutus
395 vulneravit, extraxitque hastam; ille autem se-
cutus hastam, cecidit pronus, circaque ipsum

sonitum - dedere arma varia aere, Sarpedon
 vero pinnam prehenfam manibus robustis, tra-
 hebat; illa autem secuta est tota prorsus; et
 desuper murus nudatus est, multisque fecit
 400 viam. Illum vero Ajax et Teucroer simul - affe-
 cuti, hic quidem sagitta ferit lorum circa
 pectora splendidum, clypei ingentis; Jupiter
 tamen fata arcuit a filio suo, ne navium ad
 puppes interficeretur. Ajax autem clypeum
 405 percussit insiliens; atque penitus transiit ha-
 sta, asperoque - repulit ipsum ardentem. Ces-
 sit itaque paululum a propugnaculo, neque is
 tamen in - totum recessit, quoniam ei ani-
 mus sperabat gloriam reportare. Adhortatus
 est autem diuinos conuersus Lycies:

Q. Lycii, quid ita remittitis impetuosam
 410 fortitudinem? Difficile autem mihi est, etiam si
 fortissimus sim, soli, cum murum perrupe-
 rim, facere ad naues aditum: sed vna - fe-
 quinqui; multorum utique opus melius.
 Sic dixit; illi autem regis reueriti adhorta-
 tionem, validius incubuerunt consilia - feren-
 415 tem circa regem. Argiui autem ex altera -
 parte corroborabant phalanges, murum intra,
 magna quippe ipsis obtulit se res agenda.
 Neque enim fortissimi Lycii Danaorum poterant
 420 viro rupto facere ad naues viam; neque
 inquam bellatores Danai Lycios poterant a
 viro retro repellere, postquam primum acce-
 derant; sed sicut de sinibus duo viri contem-
 dant, mensuras in manibus tenentes, com-
 parant in aruo, qui utique exiguo in loco li-

425 tignant de suo furo: sic quidem hos distine-
 bant pinnae; sique super ipsis *obtinentis* cae-
 debant alii - aliorum circa pectora bubula pel-
 le - factos clypeos rotundos, parmasque le-
 ves. Multi autem vulnerabantur corpus sae-
 vo aere, partim, cui verso terga nudarentur
 pugnantium; multi partim penitus per clypeum
 430 ipsum. Ubique vero turres et pinnae san-
 guine virbrum perfusae erant vtrinque a Tro-
 ianīs et Achiuis. Sed ne sic quidem pote-
 rant in fugam vertere Achiuos; sed se ita
 habebant, ut lances mulier lamificio - victum -
 quaeritans proba, quae stateram tenens et
 435 lanam, vtrinque appendit exaequans, ut
 liberis tantam mercedem ferat: sic quidem
 horum aequaliter pugna intendebatur bellumque;
 usque dum tandem Iupiter gloriam superiorem
 Hectori dedit Priamidae, qui primus irruit
 murum Achiuorum, clamavitque intentissima
 voce Troianis vociferans:

440 „Ingruite, equum domitores Trōes, per-
 rumpiteque murum Argiuorum, et navibus
 immitte immane - ardentem ignem.“

Sic dixit incitans; illi autem auribus omnes au-
 diuerunt, rectaque irruerunt in murum fre-
 quentes; sique deinde pinnas ascendebant,
 445 acutas hastas tenentes. Hector vero correptum
 lapidem ferebat, qui portas stabat ante extre-
 mus; crassus, et desuper acutus erat; quem ne
 duo quidem viri ex populo fortissimi facile
 in plaustrum a solo mouere possent, quales
 nunc homines sunt; ille vero ipsum facile vi-

450 brabat etiam solus; hanc scilicet ei leuem
 reddiderat Saturni filius versuti. Sicut autem
 quando opilio facile portat vellus arietis, ma-
 nu prehensum altera, exiguumque ipsum pon-
 dus urget; sic Hector recta in fores ferebat
 lapidem sublatum, quae portam muniebant
 455 valde spissae coagmentatas, biforem, altam:
 duo autem intus vectes firmabant inuicem -
 transuersi, vna vero clavis accommodata erat.
 Stetit vero valde prope accedens et adnixus per-
 cussit mediam, firmiter diuarcatis - cruribus -
 stans, ne ei imbelle telum esset, rupitque
 ambos cardines; cecidit autem lapis intro
 460 magno pondere, immane vero circa portae cre-
 puerunt, neque vectes sustinuerunt, fores
 vero disruptae sunt alio alia lapidis ex impe-
 tu. Insiliit autem illustri Hector, nocti ve-
 loci similis aspectu; fulgebatque aere terri-
 bili, quo indutus erat circa corpus; duas au-
 465 tem manibus hastas tenebat; haud quis illum
 inhibere potuisset occutrens, praeter deos,
 quando insiliit in portas; igne vero oculi arde-
 bant. Hortabatur autem Troianos conuersus
 ad agmen, murum transcendere; illi autem
 hortanti paruerunt, protinusque alii quidem
 470 murum transcenderunt, alii vero per ipsas af-
 fabre - factas insindebantur portas, Danaï au-
 tem diffugerunt naues ad cauas; tumultusque
 vehemens consecutus est.

I L I A D I S

LIBER XIII.

Iupiter vero postquam Troasque et Hectorem
naubus admouerat, eos quidem reliquit ad
illas, laboremque ut ferrent et aerumnas in-
definenter; ipse autem retro vertit oculos ful-
gidos. Teorsum, equestrium Thracum intuens
5 terram, Mylorumque cominus - pugnantium,
et illustrium Hippomolgorum, lacte - victi-
tantium longaeuorumque, iustissimorum homi-
num; ad Troiam autem non omnino amplius
vertebat oculos fugidos; non enim ille im-
mortalium quemquam existimabat suo in animo
venire, et vel Troianis auxiliari, vel Danais.

10 Neque *verò* caecam - speculationem agebat
rex Neptunus; etenim hic spectans sedebat
bellumque pugnamque alte super summum
verticem Sami syluosae Threiciae: inde enim
conspiciebatur tota quidem Ida, conspicieba-
15 tur et Priami urbs, et naues Achiuorum. Il-
lic *utique* is e mari sedebat egressus, miseraba-
tur autem Achiuos a Troianis domitos, Ioui-
que grauiter succensebat. Protinus itaque de
monte descendit praerupto, rapide pedibus
progressus: tremebant autem montes alti et syl-

va, pedibus sub immortalibus Neptuni inceden-
 20 tis. Ter quidem protendit gressum, quarto au-
 tem *passu* peruenit ad locum destinatum, Ae-
 gae: illic scilicet ei inclytæ aedes in imo mari,
 aureae, coruscantes, aedificatae sunt, incorrup-
 tae *Semper*. Illuc cum venisset, sub curru
 iunxit aeripedes equos, celeriter - volantes,
 25 aureis iubis *opimantes*. Iurum autem ipse
 induit circum corpus; accepitque scuticam au-
 ream; scite factam, suumque conscendit cur-
 rum; coepitque inveli super undas; exulta-
 bant autem cete sub ipso undique e latebris,
 neque non agnouerunt regem; cum laetitia
 etiam mare huc - illuc - diductum - cedebat.
 30 Hi itaque volabant. celeriter admodum, neque
 subtus madefcebat aereus axis. Hunc autem
 ad Achiuorum naues, agiles ferebant equi.
 Est autem quaedam specus ampla alti in pro-
 fundo maris, inter Tenedum et Imbrum aspe-
 ram: illic equos stabulare - fecit Neptunus
 35 terrae quassator, solutos curribus, iuxtaque
 diuinum posuit pabulum, ut ederent; circa-
 que pedes pedicas iecit aureas, infrangibiles,
 insolubiles, ut firmiter illic manerent redi-
 turum regem; is autem ad exercitum abiit Achi-
 vorum.
 Troiani vero flammæ pares conferti, sine
 40 procellae, Hectorem Priamiden inexploto ar-
 dore sequebantur, magnum - frementes, cla-
 mantesque; sperabant autem naues Achiuorum
 capturos se, occisurosque ad ipsas omnes Achi-
 vos. Sed Neptunus terram - cingens, terrae -

45 quassator, et Argivos excitabat, profundo e ma-
 ri egressus, cum se - assimilasset Calchanti
 corpore et indefessa voce. Aiaces prius al-
 locutus est, promtos animis etiam per se:
 „Aiaces, vos quidem servabitis populum
 Achiouum, fortitudinis memores, nequa-
 quam autem dirae fugae. Alibi enim equi-
 55 dem non timeo manus audaces Troianorum,
 qui magnum murum transcenderunt turba; sus-
 tinebunt enim omnes, hahe - ocreati Achiui;
 hac vero parte sane gravissime timeo, nequid
 incommodi accipiamus, qua hic rabiosus,
 flammæ par, dicit - copias. Hector, quæ
 60 Iouis iactat praepotentis filium se esse. At
 vobis sic deorum aliquis in mentibus ponat, ut
 et ipsi stetis fortiter, et hortemini alios; ita
 enim, ardentem licet, repuleritis a navibus
 velocibus, etiam si eum Iupiter ipse excitet.

Dixit; et sceptro, terram - cingens Neptu-
 65 nus, ambos feriens, implevit robore forti,
 membraque fecit levia, pedes et manus superne.
 Ipse, autem, ut accipiter alis - pernix se sustu-
 lit, ad volandum, qui e praerupta petra
 excelsa levatus properaverit per planitiem in-
 70 sequi, quem alius generis: sic ab his facto-
 impetu abiit Neptunus terrae - quassator. Ex
 ipsis duobus autem sensit prius Oilei filius ve-
 lox Ajax, statimque Ajacem allocutus est Te-
 lamonium filium:

„Ajax, quoniam aliquis nobis deorum, qui
 Olympum habitant, vati assimilatus iubet ad
 70 naues pugnare; (neque enim hic Calchas est,

vate: augur; vestigia quippe retro pedum et
 tibiarum facile cognoui abeuntis: facile uti-
 que discernuntur dii: continuo etiam mihi
 ipse animus in pectore meo, magis excitatus
 75. est, ad pugnandum atque praeliandum; pu-
 gnantque appetunt - gessientes subtus pedes, et
 manus superne."

Hunc autem respondens, allocutus est Te-
 larmonius Ajax: „Sic nunc et mihi circa ha-
 ram manus audaces, gessiant, et mihi ani-
 mus erectus est; subtusque pedibus sentio
 me - impulsam ambobus; animo vero incitato
 80. cupio vel solus, cum Hectore Priamide in-
 expletum ardenti pugnare."

Sic hi quidem talia inter se dicebant,
 pugnae - studio laeti, quod ipsis deus immise-
 rat animo. Interim autem postremos Neptu-
 nus excitabat Achaëos, qui ad naues velo-
 85. ces reficiebant suam animam: quorum uti-
 que simul grauique labore *defessa* membra so-
 luta erant, simulque ipsis dolor in animo
 oriebatur; aspicientibus Troianos, qui ma-
 gnum murum transcenderant cum tumultu.
 Hos illi scilicet insipientes, sub superciliis la-
 crymas fundebant; non enim putabant se
 90. effugituros perniciem. Sed Neptunus facile
 interuentu suo fortes conceitavit phalangas.
 Atque ad Teutrum quidem primum et Leetum
 venit hortans, Peneleumque herodem, Tho-
 antemque, Delpyrumque, Merionemque, et
 Antiochum, peritos pugnae; hos ille inci-
 95. tans, verbis alacris allocutus est:

95 „*Proh*, pudor, Argivi, iuvenes adolescentes!
 Vobis ego pugnantibus confido, salvas fore
 naues nostras; si vero, vos pugnam detrec-
 tabitis, grauem, iam nunc certe illuxit dies,
 quo Troianis succumbemus. O dii, profec-
 100 to ingens portentum hoc oculis video, in-
 dignum, quod nunquam ego euenturum puta-
 bam, Troianes, ad nostras accedere naues;
 qui prius fugacibus ceruis similes erant,
 quae per syluam, thoum, pardaliumque, lu-
 porumque escae sunt, temere errantes, im-
 105 belles, neque natae ad pugnam: sic Tro-
 iani antehac robur et manus Achiuorum ma-
 nere nolebant ex aduerso ne paululum qui-
 dem: nunc vero, procul ab urbe cauas ad
 naues pugnant, imperatoris ignauia, iner-
 tiaque militum, qui cum illo contendentes,
 110 propugnare nolunt: naues veloces, sed cae-
 duntur ad ipsas. Veruntamen etiam si omni-
 no reuera in culpa est: heros Atrides, la-
 te - dominans Agamemnon, eo quod con-
 tumelia - affecerit pedibus - celerem Pelei filium;
 nobis tamen nullo - modo licet intermittere
 115 pugnam; sed placemus ocyus; faciles utique
 ad placandum mentes bonorum; vos autem
 nequaquam honeste remittitis strenuam forti-
 tudinem, omnes fortissimi cum sitis in
 exercitu; neque vero ego, virum obiurga-
 verim, qui pugnam detrectet, quum im-
 120 bellis sit: at vobis subcensco, ex animo. O
 molles, mox sane aliquod malum admittetis gra-
 uius: hac ignauia. Sed in montibus oreponi-

re singuli pudorem, hominumque reprehensionem; certe enim ingens certamen ortum est. Hector nempe ad naves praelio strenuus pugnat, fortis; perfregitque portas, et longum vectem.

125 Sic fane adhortans Neptunus concitavit Achivos. Circum autem Aiaces duos stabant phalanges firmæ, quas ne Mars quidem vituperasset, si intervenisset, neque Minerva populorum concitatrix: quippe præstantissimi viri delecti Troianæque et Hectorem 130 nobilem manebant, constipantes hastam hastæ, scutum scuto densissimis ordinibus: clypeus nempe clypeum fulciebat, galea galeam, virum vir; seque inuicem attingebant scutis, equis comantes galeæ splendebant iconis nutantium; adeo densi stabant inter se. Hastæ autem crispabantur audacibus a 135 manibus concussæ; hi quippe in hostes recta tendebant, ardebantque pugnare. Troiani autem prius in eos impetum fecerunt obinferti; præibatque Hector contra alaces ruens; lapis cursu perniciosus sicuti a petra, quem de vertice montis fluvius torrens impulerit, abruptis immenso inbre 140 asperæ retinaculis petrae, alteque subfiliens volat, resonatque sub ipso sylva; hic autem cursu perpetuo currit magna vi, donec pervenerit in planitiem; tum vero nequaquam voluitur, cursu licet incitatus; sic Hector ubi hactenus quiescent minabatur, visque ad mare audis, facile perferentem ad tentoria et

- 144 naues Achiorum, . . . interficientem, esse ve-
rum, quando iam in densas incidisset phalan-
gas, stetit prope - admodum obnixa; ex
aduerso autem filii Achiorum, . . . percutientes
ensibusque et hastis vtrinque - acutis, . . . repu-
lerunt eum a se: ille, vero, cedens, aspere -
pulsatus est, . . . vociferatusque, . . . alta voce
Troianos, inclamans:
- 150 „Troiani, et Lycii, et Dardani continuus pugnan-
tes, perstate! haudquaquam diu me sustinebunt.
Achiui, . . . licet valde addensatis - ordine quadra-
to agminibus seiplos instruxerint. Sed, puto,
cedent hastae meae apes, si reuera me . . . incita-
vit deorum potentissimus, alitotans, maritus Iu-
nonis.“
- 155 Sic factus, excitauit robur et animum vius-
cuiusque. Deiphobus porro inter hos elato
animo incedebat. Priamides, . . . praesque se
tenebat clypeum vndique aequale, . . . laui pas-
su progrediens, et clypeo - tectus, procedens.
Meriones autem in eum colligans - dixit, ha-
160 stam fulgentem; . . . et percussit, nequa aberrav-
it, clypeum vndique aequale, . . . taurinum;
id vero haudquaquam traiecit, sed multo prius
in extremo fracta est longa hasta. Deiphobus
autem scutum taurinum tenuit, . . . procul a
se, timuit enim animo hastam Merionis
- 165 bellicosi; at heros Meriones retro sociorum
in agmen recellit; et iratus est grauitur pro-
pter vtrumque, victoriamque amissam, et ha-
stam, quam fregerat. Perrexit itaque ire
praeterque tentoria et naues Achiorum, . . . al-

laturus hastam longam, quae sibi ipse tentoria
reliqua erat. Caeteri vero pugnabant, cla-
morque immensus exortus est.

170 Ac Teucer quidem primus Telamonius virum
interfecit. Imbrium armis acerrimum, diui-
tis equorum Mentoris filium; habitabat au-
tem is Pedaeum, antequam venissent filii Achi-
vorum, filiamque Priami notham uxorem
habebat Medelicaeten; at postquam Danao-
rum naues venissent vtrunque remis actae,
175 rursus ad Ilium venit, excellebatque inter Tro-
ianos; habitabat autem apud Priamum: is-
que eum honorabat aequae ac filios. Hunc
vtrique filius Telamonis sub aurem hasta longa
vulneravit, euulsiitque hastam; is autem ceci-
dit, fraxineus tanquam, quae montis in ver-
180 tice procul conspicui, aere recisa, tenera
terrae folia *procumbendo* admovuit: sic ce-
cidit; circumque ipsum sonitum dederunt ar-
ma vana aere. Teucer itaque accurrit, cu-
piens arma exuere; Hector vero in accur-
rentem iaculatus est hasta fulgenti. Sed ille
quidem ex aduerso conspiciatus euitavit aeream
185 hastam paululum; hic autem Amphimachum,
Cteati filium, ex Actore nati, venientem in
pugnam ad pectus percussit hasta; Frago-
rem vero edidit cadens, et sonitum dedere
arma super ipsum. Hector itaque accurrit,
ut galeam temporibus aptam capite deripe-
190 ret magnanimi Amphimachi; Ajax autem
in accurrentem iaculatus est hasta splendenti
Hectorem; sed nusquam corpus penetrauit, te-

tus quippe aere horrendo rectus erat; ille
 tamen scuti umbonem percussit, repulitque
 eum vi magna. Is autem cedebat retro a
 cadaveribus ambobus; istaque ad se extraxe-
 runt Achivi. Amphimachum quidem Stichius;
 nobilisque Menestheus, principes Athenien-
 sum, portauerunt ad exercitum Achiuorum;
 Imbrium vero Aiaces, studiosi impetuosae pu-
 gnae: duo capram Teones, a canibus
 serratis dentibus ereptam, ferunt per vir-
 gulta densa, alte supra terram in malis te-
 nentes: sic utique hunc (*Imbrium*) alte te-
 nentes duo Aiaces bellatores, arma detra-
 xerunt; caput autem molli a cervice am-
 putavit Oilei filius, iratus Amphimachi causa;
 misitque illud instar globi rotatum per tur-
 bam; Hecitori vero ante pedes cecidit in
 pulueribus.

Ac tum quidem ex animo Neptunus iratus
 erat, nepotis causa (*Amphimachi*) caeli
 in grati pugna. Perrexit itaque ire praeter-
 que tentoria et naues Achiuorum, incitatu-
 rus Danaos, Troianisque clades moliebatur.
 Idomeneus autem illi hasta inclytus occurrit,
 rediens a socio, qui ei nuper e praelio ve-
 nerat, ad poplitem vulneratus acuto aere.
 Hunc quidem socii absportauerant; ille autem,
 medicis quum mandata dedisset, redibat
 ex tentorio; adhuc enim pugnae cupiebat
 particeps esse. Ipsum itaque allocutus est rex
 Neptunus, (assimilans se voce, Andrae-
 monis filio Thoanti, qui per totam Pleuro-

nem et excellam Calydonem, Aetolis impe-
rabat deusque tanquam honorabatur a po-
pulo);

„Idomeneu, Cretum princeps, quo tan-
220 dem minae abierunt, quas Troiana mina-
bantur filii Achiuorum?“

Hunc autem vicissim Idomeneus, Cretum
ductor, contra allocutus est: „O Thoa,
nullus vir nunc in culpa, quantum equidem
intelligo: omnes enim scimus praelariis, ne-
que quenquam timor detinet examigans, neque
225 quisquam pigritiae cedens, subterfugit pu-
gnam perniciosam; sed ita videtur nimirum
placitum esse praepotenti Saturnio, inglo-
rios perire procul ab Argo hic Achiros. At,
Thoa, quandoquidem ante bellicosus fuisti,
hortari soles autem et alium, ubi remitten-
230 tem videris, ideo nec nunc quidem cessa
ipse, hortareque virum quemque.“

Huic autem respondit deinde Neptunus qua-
tiens - terram: „Idomeneu, ne iste vir am-
plius reuertatur a Troia, sed hic canibus
ludibrium fiat, quicunque die hoc volens
235 remiserit pugnam. Sed age, armis huc sum-
tis veni; haec autem simul oportet matura-
re; si cui usui esse queamus, etiam duo cum
simus. Vtilis - certe - in - unum - collata vir-
tus est virorum, etiam valde imbellium: nos
autem et cum fortibus novimus pugnare.“

Sic fatus, ille quidem rursus abiit deus in
240 pugnam virorum; Idomeneus autem, quando
iam ad tentorium bene fructum venisset, in-

duit arma pulcra circa corpus, sumsitque duo-
 hastilia, perrexitque ire fulguri similis, quod
 scilicet Saturnius manu acceptum miserit vi-
 bratum e corusco Olympo, ostendens signum
 hominibus; praeclari autem *sunt* eius radii:
 245 sic huius aes splendebat circa pectora curren-
 tis. Meriones autem ei, famulus bonus, oc-
 currit, *quum abesset*, prope adhuc a ten-
 torio: nam hastam aeream ibat sumpturus,
 Hunc itaque allocuta est vis Idomenei, (*allo-
 cutus est Idomeneus*):

„Merione, Moli fili, pedibus celer, ca-
 250 rissime sodalium, cur venisti, praelioque
 relicto et pugna? numquid vulneratus es, te-
 lique te affligit culpis? an alicuius rei nun-
 tius ad me venisti? neque *vero* omnino ipse
 desidere in tentoriis cupio, sed pugnare.“

Hunc autem Meriones prudens vicissim al-
 255 locutus est: „Idomeneu, Cretum princeps ae-
 re-loricatorum, venio, si qua tibi hasta
 in tentoriis relicta est, sumpturus; eam enim
 iam confregimus, quam prius habebam, cly-
 peo Deïphobi percusso ferocientis.“

Hunc autem Idomeneus, Cretum ductor,
 260 vicissim allocutus est: „Hastas quidem, si vo-
 lueris, et vnam et viginti inuenies, stantes
 in tentorio ad parietes collucentes, Troia-
 nas, quas a caesis abstuli; non enim profiteor
 a viris hostibus longe stans pugnare; ideo
 mihi hastae sunt, et scuta ymbonibus - muni-
 265 ta, et galeae, et thoraces lucidum reni-
 dentes.“

Hunc autem Meriones prudens vicissim allocutus est: „*Quin et mihi apud tentorium-
que et nauem nigram multa sunt spolia
Troianorum; sed non prope sunt, ut - sume-
re - possim; neque enim ne me quidem pu-
270 to oblitum esse fortitudinis; sed inter pri-
mos in pugna illustres - viros - reddente* sto,
quando certamen exortum fuerit pugnae. Alium
fortasse aliquem magis Achiuorum aere - lo-
ricatorum lateo pugnans, te vero scire
ipsum puto.“

Hunc autem Idomeneus, Cretum ductor,
275 vicissim allocutus est: „*Novi virtute qualis sis;
quid te oportet haec dicere? Si enim nunc
prope naues seligamur omnes fortissimi ad
insidias, (vbi maxime virtus dispicitur virorum;
vbi, quique timidus vir, quique fortis, facile
apparet: quippe ignaui mutatur subinde co-
270 lor alius ex alio; neque ei, immotus ut
sedeat, continetur in praecordiis animus; sed
alterne - flexis - genibus - confidit, et super
ambos pedes sedet; intusque ei cor valde
in pectoribus palpitat, mortem expectanti;
stridorque insuper oritur dentium; viri au-
tem fortis, neque mutatur color, neque admo-
285 dum tremit, postquam primum se - collo-
carit in insidiis virorum; optat autem quam-
citissime misceri in praelio graui;) ne ibi
quidem tuum animum et manus quis vitupera-
rit. Si quando enim seu eminus vulneratus
fueris in - pugna - laborans, seu cominus, non
in cervicem tibi a tergo inciderit telum, nec*

290 in dorsum, sed vel pectori, vel ventri occurrerit, ulterius recta - ruentis, inter priorum - pugnatorum turbam. Sed age, ne amplius hæc interloquamur, fatui tanquam, *hic* stantes, ne forte quis valde reprehendat; verum tu ad tentorium profectus sume validam hastam."

295 Sic dixit. Meriones autem, veloci par Marti, raptim e - tentorio sustulit aeream hastam; secutusque est Idomeneum valde pugnae cupidus. Qualis autem hominum - perniciēs Mars ad - pugnam accedit, ipsumque Terror, carus filius, simul validus et impavidus, 300 comitatur, qui utique terret pectoris - licet - constantis bellatorem; *atque* hi quidem e Thracia in Ephyros armantur, vel in Phlegyas magnanimos; neque quidem iidem exaudiunt utrosque, alterutris autem gloriam dant: tales Merionesque, et Idomeneus, 305 ductores virorum, ibant ad pugnam, armati corusco aere. Hunc et Meriones prior verbo allocutus est:

„Deucalionis fili, qua - parte fert animus ingredi turbam? Num ad dextram totius exercitus, an per medios, an ad sinistram? 310 quoniam nusquam existimo adeo indigere certamine comantes Achiuos."

Hunc autem Idomeneus, Cretum ductor, vicissim allocutus est: „Naues quidem ad medias qui auxiliuntur, sunt et alii, Aiacesque duo, Teucerque, qui praestantissimus Achiuorum arte - sagittandi, strenuus etiam

315 et in stataria pugna; qui illum latis fati-
gent, perquam - incitatum licet ad pugnam,
Hectorem Priami filium; etiam si admodum for-
tis sit. Arduum *sane* ei erit, valde licet ar-
denti in praelium, illorum superato robore
et manibus inuictis, naues incendere; modo
320 non ipse Saturnius iniecerit ardentem tor-
rem nauibus velocibus. Homini autem non
cesserit magnus Telamonius Ajax, qui mor-
talisque sit, et edat Cereris fruges, aere-
que violabilis *sit*, magnisque saxis; ne ipsi
quidem Achilli hostium - agmina - perrumpenti
325 ille cesserit, in stataria quidem pugna; pe-
dibus autem nequaquam potest contendere.
Nobis itaque huc ad sinistram tende exerci-
tus, ut citissime videamus, an alicui glo-
riam praebituri simus, an quis nobis."

Sic dixit. Meriones autem, veloci par Mar-
ti, coepit ire, donec peruenissent ad exerci-
330 tum, qua eum iusserat. Hi autem, (*hostes*)
quum Idomeneum viderent, flammae similem
fortitudine, ipsum et famulum cum armis
vario - artificio - factis: cohortantes per
turbam, in ipsum omnes irruebant; mani-
busque - vtrinque - confertis, commissum - est
certamen ad puppes nauium. Vt vero cum
335 per stridulos ventos ingruunt procellae, die
illo quum plurimus puluis *est* in viis; qui
porro *venti*, vno loco pulueris magnam stare -
faciunt nebulam: sic utique his simul *irruen-*
tibus inita est pugna, ardebantque animo in-
vicem - se per turbam interficere acuto aere.

Horruit autem pugna mortalibus - exitiosa hastis
 340 longis, quas tenebant acutas; oculosque per-
 stringebat splendor aereus, galeis a lucenti-
 bus, thoracibusque recens - terfis, scutisque
 fulgentibus, congregientium in - vnum. Val-
 de utique audax - animo esset, qui tunc ga-
 visus esset viso labore, neque animo - turba-
 retur.

345 Diuisis ita *partibus* fauentes duo Saturni filii
 viribus - potentes, viris heroibus struebant
 dolores graues. Quippe Iupiter quidem Tro-
 ianis et Hectori volebat victoriam, glorio-
 sum - reddens Achillem pedibus velocem; ne-
 que *tamen* ille penitus volebat populum per-
 350 dere Achaicum, ad Ilium; sed Thetin ho-
 norabat, et filium *eius* magnanimum; Ar-
 giuorum vero Neptunus animos - excitabat in-
 teruentu *suo*, clam emerfus e cano mari;
 dolebat enim a Troianis *illos* domari, Io-
 vique vehementer iratus erat. Sane quidem
 vtriusque vnum *erat* genus, atque vnus ortus;
 355 sed Iupiter prior natus - fuerat, et plura no-
 verat. Quocirca etiam *Neptunus* palam qui-
 dem auxiliari cauebat, clam vero semper
 concitabat eos per exercitum, homini assimila-
 tus. Hi itaque certaminis vehementis et
 omnibus - aequae - grauis pugnae funem al-
 360 ternis variantes vtrisque intenderunt, infran-
 gibilemque, insolubilemque, qui multorum ge-
 nua soluit. Tum, semicanus licet, Danaos
 cohortans Idomeneus, Troianis infiliens fu-
 gam incussit; interfecit enim Othryoneum,

e Cabelo qui aderat; qui nuper belli ad
 365 famam venerat, petebatque Priami filiarum
 forma praestantissimam, Cassandram, indota-
 tam; pollicitus nempe fuerat magnam rem, a
 Troia *quantumvis* inuitos depulsurum *se* filios
 Achiuorum. Illi autem senex Priamus *eam*
 promiserat, et annuerat daturum esse; ille
 370 itaque pugnabat, promissis fretus. Idome-
 neus autem in illum collimabat hasta fulgenti,
 et percussit sublimi - gradu incedentem affecu-
 tus; nec arcuit thorax aereus, quem gesta-
 bat; medio autem *is* in ventre fixit: fra-
 gorem vero edidit cadens. Is autem super eo
 gloriatus est, dixitque:

„Othryoneu, te sane supra mortales laudo
 375 omnes, si utique vere omnia perficies, quae
 pollicitus es Dardanidae Priamo; *is* autem
 promisit filiam suam. Quin et tibi nos haec
 polliciti praestiterimus, dederimusque Atri-
 dae filiarum forma praestantissimam, ex Argis
 arcessitam, quam ducas; liquidem nobiscum
 380 Ilii expugnaueris bene - habitatam urbem. Sed
 sequere, ut ad naues in - colloquium - venia-
 mus pontum - transeuntes de nuptiis: quip-
 pe nequaquam soceri illiberales sumus.“

Sic fatus, pede traxit per acre praelium
 heros Idomeneus. Huic autem Afius venit vin-
 385 dex, pedes, ante equos; hos tamen anhe-
 lantes in humeros *eius* assidue tenebat au-
 riga famulus; ille vero cupiebat animo Ido-
 meneum percutere. At *is* illum prior percussit

hasta *ad* iugulum sub mento, pēnitusque
 hastam adegit. Cecidit igitur, sicut quando
 390 aliqua quercus cecidit, vel populus - alba, vel
 pinus alta, quam scilicet in montibus fabri
 exciderunt securibus recens - exacutis, navale -
 lignum ut - sit: sic ille ante equos et cur-
 rum iacebat porrectus, dentibus frendens,
 puluere manibus - prēhenso sanguinolento. De-
 fectus vero est eius auriga mente, quam ante
 395 habebat; neque is ausus est, hostium - ma-
 nus *ut* - effugeret, retro equos vertere.
 Eum itaque Antilochus bellicosus hasta me-
 dium transfodit affecutus; neque arcuit thorax
 aereus, quem gerebat; medio autem in ventre
 fixit. Atque hic quidem anhelans affabre -
 400 facto excidit curru; equos autem Antilo-
 chus, magnanimi Nestoris filius, abegit a
 Troianis ad bene - ocreatos Achiuos. Deī-
 phobus vero admodum prope venit Idomeneum,
 propter - Asium dolens, et iaculatus est hasta
 fulgenti. At ille quidem ex - aduerso con-
 405 spicatus euitauit aeream hastam, Idomeneus;
 occultatus est enim sub clypeo vndique aequali,
 quem ipse coriis boum et corusco aere tor-
 natum gerebat, duobus manubriis aptatum;
 sub hoc se totum collegit, superuolauitque ae-
 rea hasta: aridum tamen ei clypeus in -
 410 transcursu - stringente resonuit hasta; ne-
 que irritam sane robusta manu emisit *Deīpho-*
bus, sed percussit Hippasi filium Hypseno-
 rem, pastorem populorum, *ad* hepar sub
 praecordiis, confestimque is genua soluit. Deī-

phobus igitur valde super eum gloriatus est,
alte clamans:

„Non vtique inultus iacet Afius: sed ipsum
415 puto, ad Orcum licet euntem validas - por-
tas habentem, durum, gauisurum esse ani-
mo; quoniam ei dedi comitem, *qui deducat.*“

Sic dixit. Argivis autem dolor datus est, eo
gloriente; Antilocho autem maxime, belli-
coso animum commouit; non tamen, do-
420 lens licet, suum neglexit socium, sed accur-
rens protexit, et ei scutum praetendit; hunc
quidem deinde subeuntes duo cari socii, Me-
cisteus, Echii filius, et nobilis Alastor, na-
ves ad cauas portabant, grauiter gementes.
Idomeneus autem non remittebat de animo
425 magno; sed cupiebat assidue vel aliquem
Troianorum tenebrosa nocte tegere, vel ipse
fragorem edere - cadens, dum depelleret exi-
tium Achiuis. Tunc Aesyetae Louis - alumni
carum filium heroem Alcathoum; (gener au-
tem erat Anchisae: maximamque - natu du-
430 xerat filiarum Hippodamiam, quam ex cor-
de dilexit pater et veneranda mater in do-
mo; supra totum enim aequalium - coetum
eminebat pulcritudine, et operum peritia,
atque prudentia; quare et ipsam duxerat
vir nobilissimus in Troia ampla:) hunc tunc
435 sub Idomeneo Neptunus prostrauit, caligi-
ne - offusa oculis lucidis, praepediuitque *quasi*
vinculo pulcra membra. Neque enim retro
fugere poterat, neque declinare; sed tan-
quam columnam, vel arborem alto - vertice -

comantem, sine - motu stantem, pectus me-
 dium vulneravit hasta heros Idomeneus, in-
 440 terciditque ei loricaem aeream; quae ei an-
 te a corpore arcebat perniciem, ac tunc
 quidem aridum quid resonuit, fissa ab hasta;
 fragoremque - ille - edidit cadens, hasta vero
 in corde fixa erat, quod quidem ipsi pal-
 pitans, etiam extremum - ferrum quassabat ha-
 stae; tum vero deinde remisit impetum suum
 445 valida hasta. Idomeneus ergo valde super eo
 gloriatus est, alte clamans:

„Deïphobe, numquid iam tibi recte - iu-
 dicamus, repensum esse, tres pro vno oc-
 cisi ut sint, quando tu gloriaris inaniter? O
 bone, quin et ipse aduersus stato mihi, ut
 450 videas, qualis Iouis soboles huc venerim; qui
 primus Minoem genuit, Cretae custodem,
 Minos vero genuit filium eximium Deucalionem,
 Deucalion autem me genuit, multis
 viris regem, Creta in lata; nunc vero huc
 me naues aduexerunt, tibi perniciem, et
 patri, et caeteris Troianis.“

455 Sic dixit. Deïphobus autem bifariam delibe-
 ravit, vtrumne aliquem alicubi Troianorum
 sibi adiutorem - allumeret magnanimorum, re-
 gressus; an experiretur etiam solus. Sic au-
 tem ei cogitanti, visum est utilius esse, ire ad
 Aeneam. Eum vero postremum inuenit agminis
 460 stantem; iugiter enim is Priamo succensebat no-
 bili, quod se, strenuum licet existentem in-
 ter viros, nequaquam honorabat. Prope itaque
 stans Deïphobus, verbis alatis allocutus est:

ad *repetendam* suam hastam, nec vt *alterius*
 euitaret. Ideoque in stataria - pugna quidem
 515 arcebat faeuum diem, ad fugam vero *capef-*
sendam non iam facile *eum* pedes ferebant ex
 pugna. In hunc igitur lento - gradu abeun-
 tem iaculatus est hasta fulgenti Deïphobus:
 quippe ei infensus erat odio perpetuo semper;
 sed ille et tunc aberrauit; Ascalaphum autem
 percussit hasta, filium Martis; perque hu-
 520 merum rapida hasta penetrauit; hic autem
 in puluere lapsus,prehendit terram palma.

Necdum adhuc quidquam audiuerat clamo-
 sus impetuofus Mars, filium suum cecidisse
 in acri praelio; sed ille quidem summo in
 Olympo sub aureis nubibus sedebat, Iouis
 525 consiliis coercitus *ibi*, vbi caeteri immorta-
 les dii erant prohibiti a pugna. Hi autem
 circa Ascalaphum cominus in - pugnam - rue-
 bant. Ac Deïphobus quidem ab Ascalapho
 cassidem lucidam rapuit; Meriones vero ve-
 loci par Marti hasta *ei* brachium feriit in-
 530 siliens, e manuque oblonga galea humi
 resonuit lapsa. Meriones autem denuo infi-
 liens, vultur tanquam, retraxit ex imo
 brachio validam hastam, retroque sociorum
 ad agmen cessit. *Deïphobum* autem Polites,
 germanus - frater, medium manibus circumpre-
 535 xus eduxit e praelio horrifono, donec per-
 venit ad equos veloces, qui ei post pug-
 nam et praelium stabant, aurigamque et
 currum ornatu - varium habentes: qui il-

lum quidem ad urbem portabant grauitèr
mentem, laborantem; sanguis vero ex re-
540 cens - vulnerata fluebat manu. At caeteri
pugnabant, clamorque immensus exortus est.

Aeneas porro in Aphareum Caletoridem ir-
ruens, ad iugulum ferit, contra se ver-
sum, acuta hasta; inclinatum est autem in
alteram - partem caput, clypeusque appensus
sequebatur, et galea; circaque eum mors
545 fusa est exitialis. Antilochus autem Thoo-

nem, terga - vertentem obseruans, vulnera-
uit impetu - facto; venamque totam abscidit,
quae per dorsum currens penitus, ad cerui-
cem peruenit; hanc totam abscidit; ille au-
tem supinus in puluere decedit, ambas ma-
550 nus dilectis sociis extendens. Antilochus au-

tem infiliit, et detrahebat arma ab humeris,
circumspectans: Troiani autem circumstantes
aliunde alius telis feriebant scutum latum,
pulcrum; neque poterant intro perstringe-
re tenerum corpus saeuo aere, Antilochi:

555 vndique enim Neptunus, quatiens terram, Ne-
storis filium tuebatur; etiam inter multa tela.
Non enim vnquam *Antilochus* seorsum ab ho-
stibus erat, sed inter ipsos versabatur: nec
ei hasta cessauit, sed admodum assidue qual-
fata vertebatur; parabatque mente sua, aut
in aliquem eminus - iaculari, aut cominus ir-
560 ruere. Sed non latuit Adamantem *haec* ani-

mo - meditans in turba Asii filium, qui ei
perculsit scutum medio acuto aere, comi-
nus impetu - facto: comminuit autem eius cu-

spidem caeruleis - crinibus Neptunus, vi-
tam *Antilochi ei eripiendam* negans. Et
dimidium quidem illic mansit, tanquam fudes
565 *praeacuta* igne - praeusta, in scuto Antilo-
chi; dimidiumque iacebat super terra; re-
tro itaque sociorum ad agmen cessit *Adamas*,
mortem euitans; Meriones autem abeuntem
insecutus percussit hasta pudendaque inter
et vmbilicum, vbi maxime est Martis -
570 plaga grauis miseris mortalibus; illic ei ha-
stam infixit: is autem secutus (*decidens*) circa
hastam palpitabat; velut quum bos, quem
vtique in montibus bubulci viri vinctulis -
contortis inuitum vi ligatum ducunt; sic iste
vulneratus palpitabat paullisper quidem, haud
admodum diu; donec ei ex corpore hastam
575 euulsit prope accedens heros Meriones; ei
vero tenebrae oculos texerunt.

Deipyrum autem Helenus gladio cominus
percussit tempus Thracio, magno, galeam-
que perruptam abscidit; atque haec qui-
dem excussa, in terram decidit; et quidam Achi-
vorum pugnantium inter pedes deuolutam
580 sustulit; ei vero oculos tenebrofa nox coo-
peruit. Atriden autem dolor cepit, pugna
strenuum Menelaum: prodiit ergo minitans
Heleno heroi regi, acutam hastam vibrans;
hic vero arcus cornu adduxit. Ambo au-
tem simul concurrebant; alter quidem hasta
585 acuta cupiebat iaculari; alter vero, a ner-
vo, sagitta. Ac Priami quidem filius deinde
ad pectus percussit sagitta thoracis cauam -

partem, refiliit autem acerba sagitta. Vt videlicet cum a lato ventilabro magnam per aream
590 saliunt fabae nigræ, vel cicera, flatu a stridulo et ventilatoris impetu: sic a thora-
ce Menelai gloria - sublimis multum reiecta,
longe volauit acerba sagitta. Atrides autem
manum, in praelio strenuus Menelaus, eam
perculsit, quæ tenebat arcum politum; inque
595 arcu, e - regione per manum infixæ est aerea
hasta. Retro autem sociorum in agmen celsit
Helenus, mortem euitans, manu suspensa;
tractimque - una - ferebatur fraxinea hasta;
et hæc quidem e manu traxit magnanimus
Agenor, ipsamque *manum* colligauit scite -
600 circumuoluta ouis lana, funda *scilicet*, quam
ei minister tenebat pastori populorum. Pisander
autem recta in Menelaum gloria - sublimem
ibat: eum quippe ducebat fatum funestum,
mortis ad finem, a te, Menelae,
ut sterneretur in graui pugna. Hi ergo quando
iam prope erant, inter se concurrentes,
605 Atrides quidem aberrauit, ipsique auersa est
hasta; Pisander vero scutum Menelai gloria -
sublimis percussit, neque penitus potuit aes
adigere; prohibuit enim scutum latum, fractaque
est in extrema - parte hasta; hic tamen
mente sua gauisus est, et sperabat victo-
610 riam. Atrides autem extracto ense argenteis -
clauis - distincto, insiliit in Pisandrum; ille
autem sub scuto desumfit pulcræ securim
ex - aere - scite factam, oleaginum insertum -
habentem manubrium, longum, bene - po-

- litum; vno autem tempore alter alterum affectus est. Vtique hic quidem (*Pisander*) galeae conum percussit equinis - fetis densae
 615 summam sub cristam ipsam: ille vero accedentem, in fronte, nalo super extremo; crepueruntque ossa; atque ei oculi ad pedes sanguinolenti humi deciderunt in pulvere; incuruatusque est concidens; ille autem calcem in pectore ponens, armaque intersecto exiit, et glorians verbum dixit:
- 620 „Relinquetis ita demum naues Danaorum rei - equestris - peritorum, Troiani foedifragi, grauis insatiabiles pugnae. Alio quidem flagitioque et probro non carentes *estis*, quo me violastis, improbae canes; neque quidquam animo. Iouis altitonantis grauem veriti estis
 625 iram, hospitalis; qui aliquando vobis euerteret urbem altam: qui meam quam - virginem - duxi uxorem et opes multas nulla - iniuria lacelessi abduxistis, cum hospitio - accepti - fueratis ab ipsa: nunc vero in naues cupitis pontum - transeuntes ignem perniciosum
 630 iacere, occidereque heroes Achaivos. Sed aliquando coërcebimini, impetuosus licet, a pugna. Iupiter pater, sane te aiunt sapientia superare caeteros *omnes* homines atque deos; a te tamen haec omnia proficiscuntur: cum ita nempe viris gratificeris iniuriosis Troianis, quorum animus semper vi - iniusta gaudens,
 635 neque possunt pugna satiari omnibus - acque - grauis belli. Omnium quidem rerum satietas est, et somni, et amoris, cantusque

dulcis, et egregiae saltationis: quarum rerum quidem quis etiam magis appetit desiderium explere quam belli; Troiani vero pugnae insatiabiles sunt."

643 Sic locutus, arma quidem a corpore sanguinolenta detracta, sociis dedit Menelaus insignis: ipse vero iterum reuersus primis pugnatoribus immixtus est. Tunc ei filius insiliit Pylaemenis regis Harpalion, qui quidem patrem dilectum secutus erat, ut pugna-

645 ret ad Troiam; sed non rediit in patriam terram. Qui tunc quidem Atridae medium scutum feriit hasta cominus; neque penitus potuit aes adigere; retro igitur sociorum in agmen cessit, mortem euitans; quoquouer-

650 attingeret. Meriones autem in abeuntem misit aeratam sagittam; et percussit clunem ad dextrum: at sagitta e regione iuxta vesicae sub osse penetravit. Sublidens igitur ibidem, carorum inter manus sociorum, ani-

655 mam efflans, tanquam vermis, super terra iacebat extensus; sanguis autem niger effluebat, rigabatque terram. *Atque* hunc quidem Paphlagones magnanimi circum occupabantur; in currum vero collocatum ducebant ad Ilium sacrum dolentes; interque ipsos pater ibat, lacrymas fundens: ultio autem nulla filii contigit mortui.

660 Ob hunc autem interfectum Paris valde animo iratus est; hospes enim ei erat, multos inter Paphlagones. Propter hunc igitur

Is iratus emisit aëratam sagittam. Erat autem
 quidam Euchenor, Polyidi vatis filius, di-
 vesque, fortisque, Corinthi domos habitans,
 665 qui plane admonitus de fato suo exitiali, naui
 tamen vectus venit. Saepe enim dixerat senex
 bonis Polyidas, eum aut morbo graui in-
 teriturum suis in aedibus; aut inter Achi-
 vorum naues a Troianis occubiturum; ideo
 simul grauemque mulctam euitabat Achiuorum,
 670 morbumque tetrum, ut ne pateretur dolores
 animo. Hunc percussit Paris sub maxilla et
 aure; protinus autem animus abiit a mem-
 bris, horrendaque ipsum caligo occupauit.
 Sic hi quidem pugnabant, instar ignis ar-
 dentis. Hector autem non audierat Ioui di-
 675 lectus, neque quid norat, quod sibi nauium
 ad sinistram caedebantur copiae ab Argiis;
 propemodum autem etiam victoria Achiuorum
 fuisset; talis enim Neptunus terram quatiens
 impellebat Argiuos, insuperque et robore ipse
 auxiliabatur; sed perstabat Hector, vbi pri-
 680 mum portas et murum insilierat, perruptis
 Danaorum densis ordinibus scutorum; vbi
 erant Aiaciaeque naues et Protefilai, litus
 ad maris cani subductae; ac supra murus ae-
 dificatus erat humillimus. Ibi maxime acer-
 685 rimi erant in pugna ipsique viri et equi. Il-
 lic autem Boeoti, et Iacones longis vestibus -
 induti, Locri, et Phthii, et illustres Epei,
 acriter irruentem, a nauibus arcebant; neque
 tamen poterant repellere a se, flammae
 similem Hectorem nobilem, Atque Athenien-

lium quidem selecti - *stabant* prima - in - acie;
 690 iis autem praeerat filius Petei, Menestheus;
 vnaque sequebantur Phidasque, Stichiusque,
 Biasque fortis: at Epeis praeerat Phylei
 filius, Meges, Amphionque, Draciusque. An-
 te Phthios autem, Medonque, bellicosusque Po-
 darces, (ac quidem nothus filius Oilei di-
 695 vini erat Medon, Aiakis frater; et habita-
 bat in Phylace, terra procul a patria, vi-
 ro interfecto, fratre nouercae Eriopidis,
 quam habebat Oileus; at *Podarces*, Iphi-
 cli filius, e Phylaco nati, *erat*;) hi quidem
 700 ante Phthios magnanimos armati, naues de-
 fendentes, vna - cum Boeotls pugnabant.

Ajax vero haud omnino, Oilei velox filius,
 abhistebat ab Aiace Telamonio, ne paululum
 quidem; sed sicut in nouali duo - boues
 nigri compactile aratrum, parem animum ha-
 705 bentes, trahunt; circaque ipsorum ima cor-
 nua multus erumpit sudor; atque hos qui-
 dem iugum solum politum distinet, vaden-
 tes per sulcum, profcinditque (*aratrum*) fundum
 terrae: sic isti (*Aiaces*) coniuncti prope -
 admodum stabant inter se. Sed Telamonium
 710 quidem multique et strenui viri sequeban-
 tur socii, qui ei scutum *vicibus* excipiebant,
 quando ipsi defatigatioque et sudor genua oc-
 cupasset: at non Oilei filium, magnanimum
 Locri sequebantur: non enim ipsis in sta-
 taria pugna constabat suus animus; non enim
 715 neque habebant clypeos pulcre - orbiculatos,

et fraxineas hastas: sed arcubus et scite -
 torta ouis lana, ad Ilium simul secuti sunt,
 freti; quibus deinceps crebro iacientes, Tro-
 ianorum rumpebant phalanges. At tunc illi
 (*Aiaces*) quidem ante, cum armis vario - ar-
 720 tificio factis, pugnabant contra Troianosque
 et Hectorem aere armatum: hi autem (*Lo-
 eri*) a tergo iacientes, latebant; neque omni-
 no pugnae Troiani *amplius* recordabantur;
 conturbabant enim eos sagittae.

Tum sane magna - clade - accepta, a na-
 vibus et tentoriis Troiani recessissent ad
 725 Ilium ventosam; nisi Polydamas audacem
 Hectorem allocutus esset adstans:

„Hector, a te impetrare - nescis, ut *alio-
 rum* monitis obsequaris. Quoniam tibi de-
 dit deus bellica re, ideo et consilio vis pe-
 ritus esse supra caeteros. At nequaquam simul
 730 omnia poteris ipse - solus consequi: alii enim
 tribuit deus rem bellicam *ut excellat in ea*,
 alii autem artem - saltandi, alii citharam et can-
 tum; alii vero in pectus indidit mentem la-
 te - sonans Iupiter prudentem; cuius qui-
 dem, multi - fructum - percipiunt homines;
 quin et vrbes seruat; praecipue autem ipse, *qui*
 735 *habet, eius utilitatem* nouit. Sed ego di-
 cam, ut mihi videtur esse optimum. Vndi-
 que enim te circum corona belli flagrat; Tro-
 iani autem magnanimi, postquam trans murum
 iuerunt, alii quidem subducunt - se cum ar-
 mis, alii vero praeliantur pauciores contra -
 740 plures; dissipati circa - naues. Quin tu, re-

trocedens voca huc omnes proceres; deinde vero de summa - rerum inire - poterimus consilium; vtrumne in naues multa - trans- tra - habentes irruamus, si quidem velit deus largiri victoriam; an vero iam deinceps a nauibus abeamus illaesi. Certe enim equidem
745 timeo, ne hesternum rependant Achiui debitum; quoniam apud naues vir infatiabilis pugnae manet, quem non amplius omnino a pugna cessaturum puto.“

Sic dixit Polydamas. Placuit autem Hectori consilium tutum; continuo igitur e curru
750 cum armis desiliit in terram, et eum edita - voce verbis velocibus allocutus est:

„Polydama, tu quidem hic retine omnes fortissimos; at ego illuc ibo, et occurram praekio; protinus autem reuertar, postquam diligenter illis mandata - dedero.“

Dixit; et impetu - facto - abiit, monti ni-
755 voso similis, inclamans, perque Troianos volabat, et per locios. Hi autem ad Panthoi filium fortitudinis amantem Polydamantem omnes oegyus - accurrebant, simulac Hectoris audierunt vocem. At Hector Deiphobumque, vimque Heleni regis, Asiique filium Adaman-
760 tem, et Asium Hyrtaci filium, itabat per primos - pugnatore quacrens, sicubi inuenire - posset. Hos autem inuenit non iam prorsus illaesos, neque inextinctos; sed hi quidem iam, nauum ad puppes Achiuorum, sub manibus Argiuorum iacebant animabus deperditis; alii autem in muro erant eminus comi-

765 nusque vulnerati. Verum statim inuenit pugnae ad sinistram lacrymosae nobilem Alexandrum, Helenae maritum pulchrae — comas, animos — addentem focis, et incitantem ad pugnam; prope autem stans, *eum* allocutus est probrosis verbis:

„Infauiste — Pari, forma praestantissime, mu-
770 hierose, deceptor, vbi tibi Deïphobusque, visque Heleni regis, Alsiue filius, Adamas, atque Asius Hyrtaci filius? vbi vero et Othryoneus? nunc periit tota a culmine Ilios alta; nunc te certa *manet* grauis perniciēs.“

Illum autem vicissim allocutus est Alexander
775 diuina — forma — praeditus: „Hector, quoniam tibi animus *est* infontem culpae, *equidem reponam tibi, me male obiurgari*. Alias fortasse magis cessare a praelio potuerim, *non autem nunc*; cum neque me prorsus imbellem genuerit mater; ex quo enim apud naues pugnam suscitasti sociorum, ex eo hic
780 permanentes congregimur cum Danaïs inde sinenter; focii autem caesi sunt ii, quos tu requiris. Duo — soli Deïphobusque, visque Heleni regis, abierunt, longis faucii hastis, ambo manum; caedem autem arcebat Saturnius. Nunc vero duc, quo te cor animus-
785 que iubeat: nos enim paratissimis — animis sequemur, neque omnino puto virtutem te desideraturum, quantum quidem *in nobis* virium fuerit: ultra vires autem non licet, quantumuis cupido, pugnare.“

Sic fatus, flexit fratris animum heros.
 Perrexerunt autem ire, ubi maxime pugna et
 790 praelium erat; *ubi erat* Cebrionesque, et
 eximius Polydamas, Phalces, Orthaeusque,
 et diuinus Polyphoetes, Palmysque, Afca-
 niusque, Morysque, filii Hipotionis; qui
 ex Ascania glebosa, venerant suis - vicibus - die
 praecedenti; tunc vero Iupiter eos impulit ad
 795 pugnam. Hi autem ibant, vehementium ven-
 torum similes turbini, qui ex tonitru patris
 Iouis ingruit in campum, immanique cum
 tumultu mari miscetur, *insurguntque* multi
 fluctus aestuantes multo - strepitu - resonantis
 maris, tumidi, spuma - albescentes, ante
 800 quidem alii, ac deinceps alii: sic Troiani,
 ante quidem alii stipati, post etiam alii, ae-
 re coruscantes cum ducibus sequebantur; Hec-
 tor vero praeibat, hominum - perniciem par
 Marti Priami filius, et ante se tenebat scu-
 tum undique aequale, pellibus densum;
 multum autem super - inductum - erat aes;
 805 circumque eius tempora fulgens quassabatur cas-
 sis. Quoquoerlum vero circum phalanges
 tentabat pedem - inferens, si quo - modo
 sibi cederent sub clypeo - progredienti; sed
 non conturbabat animum in pectoribus Achi-
 vorum. Ajax autem primus prouocauit, ma-
 gnis - passibus gradiens:
 810 „O bone, propius - accede; cur territas -
 ita Argiuos? nequaquam pugnae imperiti
 sumus, sed Iouis flagello pernicioso domiti
 sumus Achii. Sane quidem tibi animus spe-

rat direpturum te esse naues; in - promptu
autem manus ad repellendum sunt et nobis,
815 Ac sane longe ante bene - habitata vrbs vestra
manibus nostris captaque excisaque erit. Tibi
vero ipsi aio *tempus* instare, quando fugiens
supplicabis Ioui patri et aliis immortalibus,
velociores accipitribus vt sint tui iubis - pul-
820 cris - comantes equi, qui te ad urbem fe-
rant, puluerem - excitantes per campum.“

Sic ei locuto superuolauit dextra aus,
aquila altiuolans; acclamauit autem populus Achi-
vorum, confirmatus augurio. At respondit ta-
men illustris Hector:

„Ajax blatero, ingens - et - hebes, quid
825 dixisti? Vtinam enim ego ita sane Iouis
filius Aegiochi essem dies omnes, pepe-
rissetque me veneranda Iuno, honorarer au-
tem sicut honoratur Minerva et Apollo: vt
iam dies haec malum fert Argiuis omnibus
prorsus; tuque inter illos occideris, si ausus
830 fueris manere meam hastam longam, quae
tibi corpus tenerum lacerabit: ac Troiano-
rum saturabis canes et alites pinguedine et
carnibus, prostratus ad naues Achiuorum.“

Sic vtique locutus praeibat; illi vero simul
sequebantur clamore cum immenso, accla-
835 mabant autem et copiae a - tergo. Sed et
Argiui ex - altera - parte acclamabant, neque
obliuiscabantur fortitudinis, sed manebant
Troum inuadentes fortissimos. Clamor autem
vtrorumque peruenit - ad aethera, et Iouis
lucidas - domos,

I L I A D I S

LIBER XIV.

Nestorem autem non fugit clamor, bibentem licet; sed Aesculapii filium verbis alatis allocutus est: „Vide, nobilis Machaon, quomodo euenient hae res; *Solito* - maior sane ad naues clamor florentium aetate iuuenum.
§ Verum tu quidem nunc bibe sedens rubrum vinum, dum calida lauacra comas pulcra, *Hecamede* calefaciat, et abluat tabum sanguinolentum; at ego conscensa actutum cognoscam specula.“

Sic fatus, scutum sumsit affabre - factum,
10 filii sui, iacens in tentorio, *Thrasymedea* equum - domitoris, aere collucens; ille autem habebat clypeum patris sui. Sumsit porro et validam hastam, praefixam acuto aere: sietitque extra tentorium; protinusque inspexit rem indignam, hos quidem turbatos, illos
15 vero turbantes a - tergo, Troianos ferocientes: dirutus autem erat murus Achiuorum. Vt vero quum nigrescit pelagus magnum vnda tacita, praesentiens stridorum ventorum celeres motus nullo - effectum, neque videli-

cet prouoluitur in - hanc - vel - illam - partem,
antequàm aliquis certus descenderit a Ioue ven-
20 tus: sic senex *secum* agitabat, distractus ani-
mo. bifariam: vtrum in agmen iret Danao-
rum equitum - velocium, an ad Atrei filium
Agamemnonem, pastorem populorum. Sic au-
tem ei cogitanti visum est vtilius esse, pro-
ficisci ad Atriden. Illi interim alii alios inter-
25 ficiebant, pugnantes; resonabat autem eis
circa corpus aes solidum, dum ferirentur
ensibusque et hastis vtrinque - acutis.

Nestori autem obuiam - facti - sunt Iouis -
alumni reges a nauibus ascendentes, quot-
quot vulnerati fuerant aere, Tydei filius,
30 Vlyssesque, et Atrei filius, Agamemnon. Lon-
ge enim seorsum a pugna subductae erant na-
ues *ipforum*, litore in maris cani; nam pri-
mas in planitiem traxerant, et murum ad
puppes aedificarant. Haud enim, quamvis
latum esset, potuit omnes litus naues ca-
35 pere; arctabantur autem copiae. Ideo alias -
ante - alias more scalarum subduxerant, et im-
plerant totius littoris fauces longas, quan-
tum complectebantur promontoria. Itaque hi
cupientes - videre tumultum et pugnam, ha-
sta nixi ibant conferti; tristabatur autem ipsis
animus in pectoribus. *Iis* verò obuiam - fac-
40 tus - est senex Nestor, perterrefecitque ani-
mum in pectoribus Achiuorum: quem et
voce - edita allocutus est rex Agamemnon:

„O Nestor Nelei fili, magna gloria Achi-
vorum, cur relicto praelio viros - perdente

huc venis? Metuo utique, ne iam mihi per-
 45 ficiat verbum impetuofus Hector, ut quon-
 dam minatus est inter Troianos concionans,
 non prius *se* a nauibus ad Ithum rediturum es-
 se, quam igne naues incendiisset, interfe-
 cissetque et nos ipsos. Is utique sic concio-
 nabatur; illa *autem* sane nunc omnia perfici-
 untur. O dii immortales! certe igitur et
 50 ceteri bene ocreati Achiui in animo repo-
 nunt aduersus me iram, sicut Achilles; ne-
 que volunt pugnare ad puppes nauium.“

Huic autem respondit deinde Gerenius eque-
 Nestor: Certe *iam* haec ipsa - re ita eueni-
 zunt, nec sane alio modo. Iupiter altito-
 55 nans ipse *haec iam* moliri - possit. Murus
 enim iam corruit, cui confidebamus, inui-
 labile nauiumque et *nostrum* ipsorum munimen
 fore; hi autem ad naues veloces pugnam
 animo, - obstinato, sustinent indefinenter;
 neque iam amplius noueris, diligenter licet spe-
 culans, vtra ex - parte Achiui agitati tur-
 60 bentur; adeo promiscue caeduntur, clamor-
 que ad coelum it. Nos vero deliberemus,
 quomodo haec euentura sint, si quid con-
 silium proficiet. Pugnam vero non nos suadeo
 ingredi; nullo enim modo vulneratum licet
 pugnare.“

Hunc autem rursus allocutus est rex viro-
 65 rum Agameimnon: „Nestor, quoniam iam na-
 vium ad puppes pugnant, murus vero non
 profuit structus, neque quid fossa, qua sa-

cienda multum defudarunt Danaï, sperabantque
 animo inuiolabile nauisumque et *sui* ipso-
 rum munimentum fore; ita sane videtur
 70 loui praepotenti gratum fore, inglorios per-
 ire longe ab Argis hic Achiuos. Equidem
 noram enim, quando lubens Danaïs auxiliaba-
 tur; scio autem nunc, quod illos (*Troia-*
nos) quidem aequae ac beatos deos gloria-
 insignit, nostros vero animos et manus quasi-
 vinculo - ligauit. Verum agite, quemadmo-
 75 dum ego dixero, obsequamur omnes: naues,
 quaecunque primae subductae sunt prope mare,
 trahamus, omnesque deducamus in mare va-
 stum; in alto vero ancoris stabiliamus,
 donec venerit nox intempesta, si vel in ea
 abstineant a pugna Troiani; deinde vero
 80 deducere - poterimus naues omnes. Non
 enim reprehensione dignum est, fugere malum,
 ne per noctem quidem. *Melius fecerit*, qui
 fugiens effugerit malum, quam qui captus
 fuerit.

illum autem torue intuens allocutus est con-
 filiis abundans Vlysses: Atride, quale tibi
 verbum fugit ex septo dentium? Perдите,
 85 utinam ignauo exercitui alii praeesses, non
 autem nobis imperarès; quibus utique Iupiter
 a iuuentute dedit etiam vsque ad senium con-
 ficere ardua bella, donec perierimus sin-
 guli. Siccine vero tibi - fert - animus Tro-
 ianorum urbem latas - vias - habentem de-
 relinquare, cuius gratia perpetimur - aerumnosi
 90 mala multa? Tace, ne quis alius utique Achi-

vorum hunc audiat sermonem, quem haud-
 quaquam vir quidem in ore omnino habuerit,
 quicumque norit suo *in* animo sana loqui, sce-
 ptriferque fuerit, et ei paruerint copiae tan-
 95 tae, quantis tu inter Argiuos imperas. Nunc
 autem tuam improbo omnino sententiam, quam
 dixisti: qui iubes, praelio iam - conferto et
 pugna, naues bonis - transtris - instructas
 in mare deducere, vt adhuc magis Troia-
 nis quidem optata contingant, iam superiori-
 bus licet; in nos autem grauis perniciēs
 100 ingruat; non enim Achini sustinebunt bel-
 lum, dum naues in mare deducuntur; sed
 respicient, cedentque pugna. Tunc sane
 tuum consilium nocebit, princeps populorum.

Hunc autem respondit deinde rex virorum
 Agamemnon: „O Vlysse, valde quidem meum
 105 tetigisti animum increpatione graui; sed neu-
 tiquam ego inuitos iubeo naues bonis -
 transtris - instructas in mare deducere filios
 Achiuorum. Nunc vero *utinam* fit, qui isto
 melius consilium dicat, vel iuuenis, vel
 senex: mihi autem lubenti fuerit.

Inter hos vero et locutus est pugna stre-
 110 nitus Diomedes: „Prope *adest* vir, non diu
 inquiremus; si quidem velit obsequi. Et
 haud prae ira *sententiam* eam vituperetis vnus-
 quisque, eo quod nati minimus sim inter
 vos. Patre tamen ex nobili et ego genere
 glorior esse Tydeo, quem Thebis ingesta
 115 terra cooperuit. Portheo enim tres filii ego-

gii procreati sunt, habitabant autem in Plena-
 rone et excelsa Calydone, Agrius, et Me-
 las, tertius vero erat eques Oeneus, pater
 mei pater; virtute autem praeestabat inter illos.
 At hic quidem ibidem vixit; pater vero meus
 120 Argis habitavit, actus erroribus; ita enim
 Iupiter voluit, et dii alii. Adraſti autem du-
 xit *vnā* e filiabus, habitabatque domum di-
 vitem opum, abundeque ei erant arua tri-
 tici - feracia, multique plantarum erant horti
 feorsum; multa etiam ei pecora erant; ex-
 125 celluit autem supra omnes Achiuos hastae -
 peritia. Haec vero comperta esse vobis probabile
 fit, ut vere *euenerunt*. Ideo non me ge-
 nere quidem ignaum et imbellem putantes,
 sententiam spreueritis libere - prolatam, quam
 quidem recte dixerō. Agite; eamus ad pu-
 gnam, etsi vulnerati, necessitate: ibi dein-
 130 de ipsi quidem propinqui - stemus praelio, ex-
 tra tela, ne forte quis super vulnere vulnus
 accipiat; caeteros vero adhortantes incitabi-
 mus, qui iam pridem, animo gratificantes,
 feorsum stant, nec pugnant.

Sic dixit: Illi vero ei omnino quidem au-
 scultabant, atque obsecuti sunt. Perrexerunt
 itaque ire, praecipatque ipsis rex virorum Aga-
 memnon.

135 Neque vero caecam - speculationem habuit
 inclytus terrae - quassator (*Neptunus*), sed
 ad ipsos accellit, seni viro similis; dexte-
 ram autem prehendit manum Agamemnonis Atrei

fili, et eum edita - voce verbis alatis allo-
cutus est:

„Atrei fili, nunc utique Achillis malis - gau-
140 dens cor laetatur in pectoribus, caedem et
fugam Achiuorum adspicientis, quoniam non
ei inest mens *prudens*, ne exigua quidem.
Verum ille quidem sic pereat, deusque illum
ignominia - afficiat! Tibi vero nondum pror-
sus omnino dii beati irati sunt; sed adhuc
145 sane Troianorum duces atque principes la-
tam pulvere - implebunt campum; tuque vide-
bis ipsos fugientes ad urbem, a nauibus et
tentoriis.“

Sic locutus, altum exclamavit, cursu - con-
citus per campum. Quantum utique novies -
mille exclamant, vel decies - mille viri in
150 pugna, certamen committentes Martis; tan-
tam ex pectoribus vocem rex quassator terrae
emittit; Achiuis autem ingens robur immisit uni-
cuique in cor, ut indefinenter pugnarent et
praeliarentur.

Iuno autem inspexit, aureum - solium - ha-
bens, oculis; stans, ex Olympo a vertice;
155 statimque agnouit fatigentem quidem, pu-
gnam per gloriosam, fratrem - germanum
et leuirum, gaudebatque animo. Iouem ve-
ro in summo cacumine fontibus - irriguae Idae
sedentem vidit; odiosus autem ei erat animo.
Anxie igitur cogitavit deinde magnis - oculis
160 veneranda Iuno, quomodo deciperet Iouis
animum Aegiochi. Hoc autem ei in animo

optimum visum est consilium, ire ad Idam,
 postquam scite ornasset se ipsam, si forte
 ille cuperet iuxta - dormire amore propter
 eius pulcritudinem, illi autem somnum incun-
 165 dumque dulcemque funderet in palpebras
 atque praeecordia prudentia. Perrexit igitur
 ire in thalamum, quem ei carus filius struxe-
 rat. Vulcanus, solidas autem fores postibus
 aptauerat cum clauē arcana: quem porro
 thalamum haud deus alius aperire poterat.
 Illuc haec ingressa, fores clausit fulgentes;
 170 atque ambrosia quidem primum a corpore ama-
 bili sordes omnes purgavit, vnxitque se pin-
 gui oleo, diuino, suauī, quod vtique sibi
 odoriferum erat; cuius, si modo agigaretur
 in Iouis solida domo, etiam ad terramque
 175 et coelum peruenit halitus. Eo vtique illa
 corpus pulcrum cum vnxisset, atque capillos
 pexisset, manibus cincinnos composuit nitē-
 tes, pulcros, diuinos, a capite fluentes
 immortalī. Circum porro diuinum pepalum
 induit, quod ei Minerua expoliuerat ela-
 borate - concinnatam, intexueratque artificii -
 180 plena multa, aureisque hoc fibulis ad pec-
 tus suum nectebat. Cinxit autem se zona,
 centum fimbriis concinnata; in auresque im-
 misit in scire - perforatas auriculas, tribus -
 gemmarum - oculis - insignes, elaboratas; gra-
 tiaque effulgebat multa. Calyptra porro de-
 185 super velaui se augustissima dearum, pulcra,
 recens - facta; candida autem erat, sol vel-
 uti. Pedibus demum sub nitidis ligauit pul-

eros calcēos. Tum postquam omnem circum
corpus apposuerat ornatum, perrexit ire ex
thalamo; aduocatamque Venerem ab aliis
seorsum diis, verbis in allocuta est:

190 „Nunquid mihi obsequi voles, dilecta filia,
in eo quod dixero? an recusaueris; irata
ob id animo, quod ego Danais, tu autem
Troianis auxiliaris?“

Huic autem respondit dea Iouis filia Ve-
nus: „Iuno, veneranda dea, filia magni
195 Saturni, eloquere quod in animo habes:
perficere enim me animus iubet, si possum
ego quidem perficere, et si perfici potest.“

Hanc autem dolos - struens allocuta est ve-
neranda Iuno: „Da nunc mihi amabilitatem
et desiderium, quo utique tu omnes domas
200 immortales, atque mortales homines: vado
enim visura almae fines terras, oceanumque,
deorum parentem, et matrem Tethyn; qui
me in suis aedibus magna - cum - cura nutrie-
runt et educarunt, excipientes a Rhea, quan-
do nempe Saturnum late sonans Iupiter ter-
205 ram subter deiecit et infructuosum mare; hos
vado visura, et ipsis acerbis lites dirimam: iam
enim diuturno tempore inter se abstinent cu-
bili et amore, quoniam ira eorum inuasit ani-
mum. Quod - si illos quidem, verbis per-
mouendo eorum animum, in lectum redu-
210 xero, ut - iungantur amore; semper sane
eis dilectaque et veneranda vocabor.“

Hanc autem rursus allocuta est amans - ri-
 215 tum Venus: „Non licet, neque decet, tu -
 216 quod - petisti, recusare; Iouis enim poten-
 tissimi in amplexibus dormis.“

Dixit, et a pectoribus soluit acu - pictum cin-
 215 gulum, Varium; in eo autem ei delinimen-
 ta omnia inclusa erant. Ibi inerant quidem
 amor, inerat desiderium, inerat et amantium -
 colloquium, blandiloquentia scilicet, quae
 217 furim - surripit mentem etiam prudentium.
 Hoc utique ei imposuit manibus, verbaque fe-
 cit, dixitque:

„Accipe nunc hoc cingulum, tuoque recon-
 220 de sinu, varium, in quo omnia inclusa
 sunt; neque te puto re - infecta redituram,
 quicquid mentibus tuis concupieris.“

Sic dixit. Subrilit autem magnos - oculos -
 habens veneranda Iuno; subridensque, dein-
 de suo recondidit sinu. Ac tum quidem iussit
 225 ad domum, Iouis filia, Venus; Iuno autem
 festinans reliquit verticem Olympi, Pieriam-
 que supergressa, et Emathiam amoenam, fe-
 rebatur super equestrium Thracum montes niuo-
 sos, summa cacumina; neque terram car-
 pebat pedibus. Ex Atho autem ad pontum
 230 descendit fluctuantem, Lemnumque peruenit,
 in urbem diuini Thoantis, ubi Somnum
 conuenit, fratrem Mortis, inque eius haesta
 manu, verbaque fecit, dixitque:

„Somne, rex omniumque deborum omnium-
 que hominum, si quidem unquam - antea
 235 meo verbo auscultasti, etiam nunc obse-

quere, ego autem tibi habeo gratias dies omnes.
 Sopito mihi Iouis sub palpebris oculos fulgentes,
 statim, postquam ego accubuerō in ampre,
 dona autem tibi dabo, pulcrum solium, in-
 corruptum in - perpetuum, aureum; Vulca-
 nus nempe meus filius utroque - pede - clau-
 240 dus fabricabit elaboratum; sub pedibusque
 scabellum mittet, cui utique imponas niti-
 dos pedes, dum - conuiuaris.“

Hanc autem respondens allocutus - est sua-
 vis Somnus: „Iuno, veneranda dea, filia
 magni Saturni, alium quidem ego deorum
 245 sempiternorum facile sopiuerim; etiam tor-
 rentis fluuenta Oceani, qui quidem parens
 omnibus est: Iouem autem non ego Satur-
 nium prope adiero, neque sopiuerō, quan-
 do non ipse quidem iusserit. Iam enim me
 250 et alias tuum sapere - fecit mandatum, die
 isto, quando ille magnanimus Iouis filius (*Her-
 cules*) nauigabat ex Ilio, Troianorum vrbe
 direpta. Tum ego sane demulsi Iouis men-
 tem aegidem tenentis, suavis circumfusus:
 tu autem ei mala struebas animo, excitatis
 255 laeuorum ventorum in pontum flatibus; et
 eum deinde ad Con bene habitata de - cur-
 su - detulisti, seorsum ab amicis omnibus.
Iupiter autem experrectus indignabatur, pro-
 turbans per domum deos; me autem maxime
 omnium quaerebat, et me perditum ab ae-
 there iniecisset ponto, nisi Nox domitrix
 260 deorum seruasset et hominum, quam adiui
 fugiens; ille autem cohibuit - se, iratus licet;

verebatur enim, ne Nocti celeri ingrata - animo faceret. Iamque rursus hoc me iubes periculosissimum aliud perficere.

Hunc autem rursus allocuta est magnis oculis veneranda Iuno: „Somne, quid verò tu
265 haec in mentibus tuis cogitas? putasne ita Troianis favere late - sonantem Iovem, sicut propter Herculem iratus est, filium suum? Quin ito *mecum*; ego autem tibi Gratiarum vnam iuniorum dabo ducendam, et tuam vocandam coniugem, Palitheam, quam semper amas dies omnes.“

270 Sic dixit. Gaudius est autem Somnus, respondensque allocutus est: „Age, nunc mihi iura inuiolabilem Stygis aquam, manumque altera quidem tange terram aliam, altera vero mate marmoreum; ut nobis omnes testes sint inferi dii, Saturnum circa existentes;
275 omnino te mihi daturam - esse Gratiarum vnam iuniorum, Palitheam, quam et ego amo dies omnes.“

Sic dixit. Neque non obsecuta est dea vinas - candida Iuno; iurabat autem ut is iubebat, deosque nominabat omnes subterraneos, qui Titanes appellantur. Tum postquam iuraueratque, absolueratque iuramentum, ipsi simul ibant, Lemnique et Imbri vrbe relicta, caligine induti, celeriter conficientes iter. Ad Idam autem peruenierunt fontibus irriguam, matrem ferarum, ad Lec-
280 ton; ubi primum liquerunt mare. Hique super

285 terra ibant, summa autem sub pedibus qual-
 labatur sylva; atque illic Somnus quidem
 manlit, antequam Iouis oculi viderent eum,
 abiete conscens admodum - procera, quae tunc
 in Ida altissima enata per aërem ad aethe-
 rem ibat: illic is sedit ramis dense - oper-
 290 tus abiegnis, aui argutae similis, quam uti-
 que in montibus Chalcidem nominant dii,
 homines autem Cymindin,

Iuno autem celeriter conscendebat in Gar-
 garum summum Idae excelsae. Vidit autem
 eam nubes - cogens Iupiter; ut vero vidit,
 continuo illum amor prudentia praecordia coo-
 295 peruit, perinde - ac quando primum con-
 gressi sunt amore, cubili inito suis clam
 parentibus. Stetit autem ipsam ante, ver-
 baque fecit, dixitque:

„Iuno, quo ab Olympo huc venisti? Dequi
 autem non adsunt et curas, quos consentas.

300 Hunc autem dolos - struens allocuta est ve-
 neranda Iuno: „Eo visura almae fines ter-
 rae, Oceanumque deorum parentem, et ma-
 trem Tethyn, qui me in suis aedibus magna-
 cum - cura nutrierunt et educarunt: hos va-

305 do visura, et ipsis acerbis lites dirimam. Iam
 enim diuturno tempore inter se abstinent cu-
 bili et amore: quoniam ira inuasit animum.

Equi autem in radicibus fontibus - irriguae Idae
 stant, qui me ferent supra aridumque et hu-
 midum. Nunc vero tui gratia huc ab Olym-
 310 po ob hoc venio, ne forte mihi posthac

364 ipse ego mollem soporem circumfasi, luno
autem in amoris cura deceptus et dorminet."

Sic fatus, hic quidem abiit ad inclytas na-
tiones hominum; Neptunum autem adhuc
magis impulit ad auxiliandum Danaïs. Sta-
tim itaque is inter primos longe profiliens
hortabatur:

Argivi, etiamas rursus conpedimus Hec-
365 tori victoriam: Priamidas, ut mauca cespit,
et gloriam referat? Argivi quidem sic existi-
mat, et gloriatur, quia Achilles navibus
in cauis manet iratus corde; illius tamen
non magnum desiderium erit, si quidem cae-
teri nos *fortiter* incitemur ad defendendum
370 inuicem. Sed agite, licet ego dixerō, ob-
sequamur omnes: clypeos, quotquot opti-
mi sunt in exercitu et maximi, nos indu-
ti, capitaque fulgentibus galeis tecti, ma-
nibusque longissimas hastas tenentes, eamus:
ac ego quidem praeibo; nec omnino opinor
375 Hectorem Priamidem manurum, admodum li-
cet anima incitatum. Quicumque autem
vir strenuus est, galeatque parvum scutum hu-
mero, imbelliori viro det, ipsa vero scutum
maius subeat."

Sic dixit. Hi autem ei maxime ausculta-
runt, atque obsecuti sunt. Atque hos qui-
dem ipsi reges instruebant, vulnerati licet,
380 Tydides, Vlyssesque, et Atrides Agamemnon;
obeuntes autem ~~copias~~ omnes, maria arma
commutabant; fortis quidem fortis induc-

bat, deteriora autem inbelliori dabant. Tum
 postquam induerant sibi circum corpus coruscum
 aëa, perrexerunt ire; præibat vero eis
 385 Neptunus quassator terræ, horrendum en-
 sem longum habens in manu robusta, simi-
 lem fulguris: ei autem non fas est congregi
 in pugna perniciofa, sed metus eius reprimat
 viros.

Troianos vero ex altera parte instruebat
 illustris Hector. Tum vero grauissimum cer-
 390 tamen pugnae intenderunt caeruleus cri-
 nes Neptunus, et illustris Hector; hic qui-
 dem Troianis, ille vero Achiuis auxilians.
 Exundauit autem mare ad tentoriaque nauesque
 Argiuorum; hi autem congregiebantur ingenti
 cum clamore. Neque maris vnda tantum
 395 boat ad terram, ex ponto impulsa flatu
 Boreae graui, montis in saltibus, quando
 conceitus exardescit crematurus syluam; ne-
 que ignis tantus adfremat crepitus ardentis,
 neque ventus tantum in quercubus alte co-
 mantibus insonat, qui maxime rapidum fre-
 400 mit saeuens: quantus quidem Troianorum
 et Achiuorum erat clamor, horrendo voci-
 ferantium, quando in se inuicem ruerent.

In Asiæcem vero primus iaculatus est illustris
 Hector hasta; quippe conuersus erat recta
 in ipsum; neque abstraxit, sed eum percuf-
 sit, quia duo baltei circa pectora extensi erant,
 405 alter quidem scuti, alter vero ensis argenteis
 clauis distincti; atque hi quidem ei tutati

ipsum puto et baculo inhitentem, descen-
susum domum Plutonis intra.

Sic dixit, Argivus autem dolor exortus est,
eo gloriantē; Aiāci autem maxime bellicoso
460 animum commouit Telamōnis filio; hunc

enim *Prothoenor* cecidit proxime; statim
igitur in *Polydamentem* abentem iaculatus est
hasta fulgenti. *Polydamas* autem ipse qui-
dem euitavit mortem nigram, in obliquum
abliens; excepit autem ictum *Antenor*is filius
Archilochus; huic enim dii destinaverunt per-
465 micem. Hunc percussit, capitisque et cer-
vicis in commissura, extremam ad vertebra;

ambosque dīcidit nervos; huius autem mul-
to prius caput, osque, naresque toto lapsa
sunt, quam tibiae et genua cadentis. *Aiax*
itaque vicissim inclamavit eximio *Polydamanti*:

470 Perpende, *Polydama*, et mihi verum dic;
annon hic vir pro *Prothoenore* vicissim occi-
di dignus; Non quidem mihi ignavis vi-
detur, neque ex ignavis; sed frater *Ante-*
*nor*is equorum, glomitoris, vel filius; ipsi
enim genere proxime similis videbatur mihi.

475 Sic dixit, bene cognoscens. *Troianos* autem
dolor capis animis. Tunc *Acaas* *Promachum*
Bodotum vulnerato hasta, suū fratrem
suum circumcirundo protegens; *Promachus* enim
lumbo trahebat pedibus. *Supergum* itaque
Acaas vehementer gloriabatur, et clamans:
Argivi, sagittarii insauti, minarum insa-
480 tiabiles, haud sane solis laborque erit et

luctus nobis, sed aliquando sic occidemini
et vos. Videte, ut vobis Promachus domi-
tus dormit, hasta mea; ut nequaquam fratris
ultio diu insoluta sit. Quare et quis optet
485 vir fratrem in aedibus credis vindicem
sibi relinqui."

Sic dixit. Argivis autem dolor obortus est,
eo gloriante; Peneleo autem maxime, bel-
licoso animam commovit; ruit itaque in Aca-
mantem. Ille vero non sustinuit impetum Pe-
nelei regis. *Peneleus* autem vulneravit Ilionem,
490 filium Phorbantis, diuitis pecorum, quem ma-
xime Mercurius Troianorum diligebat, et
possessions ei dederat; ex hoc autem mater
unicum peperit Ilionem; quem tunc sub
supercilio vulneravit. *Peneleus* ad oculi radices,
excussitque pupillam; hasta vero per oculum
495 penitus, et per occipitium transiit. Hic ita-
que in terram defecit, manibus porrectis: am-
babus; *Peneleus* autem, stricto ense vacato,
cervicem mediam ferit; deturbavit humi, ipsa
cum casside, caput. Adhuc vero valida hasta
erat in oculo; *Peneleus* autem dixit, capite -
500 *tanquam* - papaueris - capite sublato, de-
nuntiauitque Troianis, et glorians verba fecit:
„Renuntiate mihi, Troiani, illustris Ilionei
patri caro et matri, ut lugeant in aedibus.
Idque merito: neque enim magis Promachii
vxor Alegenoris filii, viro caro reuerso,
se laeto vultu offeret, quando demum
505 ex Troia cum manibus reuerterimur filii Achiv-
orum."

Sic dixit. Illos autem omnes pallidus timor
cepit; circumspectabatque unusquisque, qua
effugere posset gravem perniciem.

Dicite nunc mihi, Musae, coelestes domos
tenentes, quisnam primus Achivorum cruenta
510 spolia sustulerit; postquam inclinavit pugnam
indytus Neptunus.

Aiax quidem primus Telamonius Hyrtium
percussit Gyrtā filium; Myforum ductorem
magnanimorum; Phalcem autem Antilochus,
et Mermerum, interfectos spoliavit; Merio-
nes autem Morynque et Hippotionem interfe-
515 cit; Teucer vero Prothoonemque peremit, et
Periphetem; Atreique filius, Menelaus, dein-
de Hyperenorem, pastorem populorum, vul-
neravit ad ile; intestina autem aces penitus
hausit dilacerans; animaque per inflictum
vulnus erapit exacta; illum autem tenebrae
520 oculos texerunt. Plurimos vero Aiax inter-
fecit, Oilei velox filius: non enim ei quis-
quam par ad insequendum pedibus erat vi-
ros fugientes, quando utique Iupiter fugam im-
miserat.

I L I A D I S

L I B E R X V

At postquam vallosque et fossam transcendere
fugientes, multique domiti erant Danaorum
manibus, Troiani quidem iam ad
currus repressa - *fuga* manebant, pallidi
prae metu, exterriti. Experrectus vero est Iu-
5 piter Idae in verticibus, ex aureum - folium -
habentis - Iunonis *amplexu*; stetitque rap-
tim - exurgens, viditque Troianos et Achivos,
Troianos quidem turbatos, turbantes autem
eos a tergo Argivos; interque hos Neptu-
num regem. Hectorem vero in campo vidit
10 iacentem; circumque socii sedebant; is au-
tem grauiangebatur anhelitu, mente - et - vi-
ribus defectus, sanguinem vomens; eum
quippe non imbecillimus vulneravit Achivorum.
Hunc autem intuitus, misertus est pater homi-
numque deumque; ac terribili - modo tor-
vum intuens, Iunonem verbo allocutus est:

„Certo - certius mali - artifex, o fraudu-
15 lenta, taus dolus, Iuno, Hectorem nobi-
lem cessare - fecit a pugna, fugavitque *eius-*
dem copias. Haud equidem scio, annon

rursus machinationum perniciosarum prima
fructum sis perceptura, et te verberibus cae-
dam. An non meministi, quando pepen-
disti ab - alto, a pedibus autem incurdes -
suspenfas demissi duas, circum manus autem
20 vinculum missi aureum, infrangibile? tu au-
tem in aethere et nubibus pependisti; moe-
rore - afficiebantur autem dii per excelsum
Olympum; soluere tamen non poterant cir-
cumstantes; quemcunque autem prehenderem,
proiciebam correptum de limine *coeli*, donec
perueniret in terram vix - spirans; me ve-
25 ro - ne sic quidem ira missum - faciebat ve-
hemens ob dolorem Herculis diuini; quem
tu cum Borea vento inductis procellis, mi-
sisti per infructuosum pontum, mala machinans,
et eam deinde ad Con bene habitatam de -
cursu - detulisti. *Ac* eum quidem ego inde
30 liberaui, et reduxi iterum Argos equis -
aptum, multis licet malis - exercitum, Haec
tibi rursus - in - memoriam - reducam, vt de-
fistas a fallaciis; vt scias, an tibi profuerit
congressusque et cubile, quo congressa *me-*
tum es, veniens seorsum - a diis, et me de-
cepisti.“

Sic dixit: Cohorruit autem magnis - oculis
35 veneranda Iuno, et eam compellens verbis
alatis allocuta est:

„Sciat nunc hoc Terra et Coelum latum
superne, et subterlabens Stygia aqua, quod
vtique maximum iuramentum, grauissimum-

que est beatis diis; tabaque sacrum caput,
 40 et noster conuivorum nuptialis, quem quidem
 non ego vquam temere iurarem. Non
 meo hortamine Neptunus intrat, quallatorum cla-
 dem, infest. Troianis et Hectori, Argivis autem
 auxiliatur; sed nimirum ipsum suus animus in-
 citat iubetque, afflictos autem ad naues videns
 45 miseratus, est Achivos. Atquin et ei ego con-
 saluerim, noce, quo quidem tu, Jupiter,
 atras nubes coeans, imperaveris.

Sic dixit. Subiit autem pater hominumque
 deumque, et eam respondens verbis alatis ab-
 locutus est.

„Si quidem tu iam deinceps, magnis oculis
 50 veneranda Iuno, idem mihi sentiens inter
 immortales federis: tum eodem sane Neptu-
 nus, etiam si maxime velit aliter, confestim
 et suam converterit mentem, ad tuam et meam
 voluntatem. Quin, si iam quidem ex animo
 et vere loqueris, vade nunc ad coetus deorum,
 55 et huc vocates iube. Irinque accedens, et
 Apollinem inclytum arcu, ut illa quidem ad
 exercitum Achivorum aere loricatorum veat,
 et dicat Neptuno regi, ut, relicta pugna,
 suus ad aedes redeat; Hectorem vero excitet
 60 ad pugnam Ehoebus Apollo, iterumque inspi-
 ret robur, obliuisci que faciat dolorum, qui
 nunc ei premunt praecordia, Achivos autem
 iterum auertat, umbelli fuga limissa; fugien-
 tes autem, in naues multa transtra habentes
 incidunt Pelidae Achillis. Is vero excitabit
 65 suum amicum Patroclum, illumque interficiet

hasta illustris Hector Ilium ante; multosq; vbi-
 ille - peremerit iuvenes cum alios, tum filium
 meum Sarpedonem nobilem. *eg. Oh. Patroblum*
 autem iratus interficiet Hectorém nobilis Achilles.
 Ex eo deinceps tempore vt iterum in - fugam
 70 auertantur - *Troiani* a nauibus, semper ego
 efficiam perpetuo; neque dum Archiui Ilium
 excelsum ceperiat, Minervae consiliis. Prius
 autem neque ego cessabo ab ira, neque quem-
 piam aliorum immortalium Danaïs auxiliari hic
 finam, quam Pelidae expletum fuerit deside-
 75 rium; sicut ei promissi primum, meoque an-
 nui capite die illo, quando mihi dea Thetis
 tetigit genas, supplicans, vt honorarem Achil-
 lem urbium - vastatorem.

Sic dixit. Neque non - obsecuta - est dea vi-
 nas - candida Iuno. Discessit itaque ab Idaeis
 80 montibus, ut iret ad excelsum Olympum. Sic-
 ut vero cum cogitatione mouet se mens viri,
 qui per multas terras profectus, praecordiis
 in prudentibus secum - cogitat, huc iuerim,
 vel illuc, animoque - versat multa; sic oele-
 riter viam - carpens peruolauit veneranda Iuno;
 peruenitque in excelsum Olympum. Congregatis
 85 autem superuenit, immortalibus diis, Iouis in
 domo. Illi vero conspicati, omnes celeriter-
 adsurrexerunt, et excipiebant poculis. Atque
 haec alios quidem omisit, a Themide vero ge-
 nas - pulcra accepit poculum; prima enim
 illa obuia venit currens, et eam compellans
 verbis alatis allocuta est:

90 „Iuno, cur venisti; metu utique perculsae
 similis videris? Sane valde scilicet te territavit
 Saturni filius, qui tibi maritus.“

Hnic autem respondit deinde dea vlnas - can-
 dida Iuno: „Ne me, dea Themis, haec inter-
 roga; Icis et ipsa, qualis illius animus tru-
 95 culentus et durus. At tu quidem praesidis inter-
 deos, in aedibus, conuiuio aequali; haec au-
 tem et inter omnes audies immortales, qualia
 Iupiter mala opera denunciaret; neque omnino
 puto omnibus vna animum gauisurum, neque
 mortalibus, neque diis; etiamsi aliquis usque
 nunc conuiuetur hilaris.“

100 Ac quidem sic locuta confedit veneranda Iu-
 no. Molestae autem ferebant per domum Iouis,
 dii. Illa vero risit labiis *tenuis*, non autem
 frons super supercilia nigra exhilarata est; in-
 ter omnes autem, indignata locuta est:

„Dementes, qui Ioui irascimur insipientes;
 105 quique adhuc ipsum cupimus compescere, propius
 accedentes, vel suauis, vel vi! is vero e- lon-
 gino - sedens nostri rationem - non habet,
 neque mouetur; ait enim inter immortales deos
 viribusque potentiaque eximie *se* esse praestanti-
 simum. Quare tolerate, quodcunque vobis
 110 malum immitat unicuique; iam enim nunc
 opinor Marti utique damnum illatum esse: filius
 enim ei interiit in pugna, carissimus hominum,
 Ascalaphus, quem ait suum esse impetuosus Mars.“

Sic dixit. Mars autem robusta feriebat - sibi
 femora manibus pronis; lugens autem allocu-
 tus est:

115 „Ne nunc mihi succenseatis, coelestes domos incipientes, quod - vlcisci - velim caedem filii, profectus ad naues Achinorum, etiam si mihi *sic* fatale, Iouis percussum fulmine iacere, vna - cum mortuis, in sanguine et puluere.“

Sic dixit: et equos iussit Terroremque Hor-
120 roremque iungere: ipse autem arma indu-
bat collucentia. Tum sane quaedam maiorque
et grauior alia a Ioue in immortales ira et in-
dignatio exorta faisset: nisi Minerua, cunctis
metuens diis, prostrasset extra vestibulum, li-
125 quissetque solium vbi sedebat. Atque *Martis*
quidem a capite galeam demisit, et scutum hu-
meris; hastamque seposuit - erectam, robusta
e manu raptam, aeream; ipsa vero verbis
hisc corripuit impetuofum Martem:

„Furiolae, vecors, peristi! an vero tibi fru-
stra aures ad audiendum sunt, mensque etiam
130 periit et pudor? Non audias, quae dicit dea
vlnas - candida Iuno? quae iam nunc a Ioue
Olympio venit. An vis ipse quidem, perpeffus
mala multa, reuerti - ad Olympum, dolens
vtique, necessitate; atque etiam caeteris ma-
135 lum magnum omnibus creare? Continuo enim
Troianos quidem magnanimos et Achiuos lin-
quet *Iupiter*, ad nos autem veniet turbas - exci-
taturus in Olympum; corripiet autem alium-
post - alium, quique in culpa *sit*, quique etiam
non. Quare te nunc iubeo missam - facere iram
de filio tuo. Iam enim aliquis, eo et vi et
140 manibus fortior, vel interfectus est, vel etiam
posthac interficietur. Difficile quippe est, om-

nium hominum liberare a morte progeniemque partumque.“

Sic locuta, collocavit in folio impetuosum Martem. Iuno autem Apollinem vocavit domum extra, Irimque, quae diis internuntia est immortalibus; et eos compellans, verbis alatis allocuta est:

„Iupiter vos in Idam iubet venire quam celerime; ac postquam veneritis, Iouisque vultum aspexeritis, facite, quicquid ille hortatus fuerit et iusserit.“

Ac quidem sic locuta, retro cessit veneranda
150 Iuno, confeditque in folio; ii vero properantes volabant, Iamque perueniunt fontibus-irriguam, matrem ferarum. Impenerunt autem longe speculantem Saturnium in Gargaro summo sedentem, circumque ipsum odorata nubes circumfusa erat. Hi autem ut coram venerant Io-
155 ve nubes - cogente, steterunt; neque iis visus iratus est animo, quoniam sibi celeriter verbis suae vxoris paruerant. Irim autem priorem verbis alatis allocutus est:

„Vade, age, Iri velox, Neptuno regi omnia haec nuntia, neque falsa - nuntia sis:
160 relictis illum iubet pugna atque praelio, ire ad coetus deorum, vel in mare vastum. Si vero meis non verbis parebit, sed aspernabitur: perpendat deinde mente et animo, ne me nequaquam, fortis ut ut sit, innadentem valeat
165 sustinere; quoniam eo profiteor viribus multo praestantior me esse, et natu maiorem; il-

lijs autem non veretur cor . . . aequalem mihi se-
profiteri, quem metuunt etiam caeteri.“

Sic dixit; neque non - obsecuta est alis - ven-
tosis velox Iris. Descendit autem ab Idaeis
170 montibus Jlium versus sacram. Vt vero cum ex
nubibus volat nix, aut grando gelida, *acta*
impetu serenitatem - inducentis Boreae: sic fe-
stinanter viam - carpens peruolauit velox Iris,
prope autem stans allocuta est inclytum Ne-
ptunum:

„Nuntium quendam tibi, Neptune crines-
175 caerulee, veni huc ferens a Ioue aegidem - te-
nente. Relicta te iubet pugna atque praelio
ire vel ad coetus deorum, vel in mare vastum.
Si vero eius non verbis parebis, sed aspernaberis:
minatus est et ipsum - se ex - aduerso pugnatu-
180 rum huc venturum; te autem vitare iubet *suas*
manus: quia, *quam* tu *sis*, ait viribus multo *se*
praestantiorem esse, et natu maiorem: tuum
autem non veretur cor . . . aequalem *te* ei profi-
teri, quem metuunt etiam caeteri.“

Hanc autem valde indignatus allocutus est
185 inclytus Neptunus: „Eheu; certe, potens licet;
superbe locutus est, si me, pari honore prae-
ditum, vi inuitum coërcabit. Tres enim ex
Saturno sumus fratres, quos peperit Rhea, Iu-
piter et ego, tertius autem Pluto inferis impe-
rans; trifariam autem omnia diuisa - sunt,
vnusquisque vero *suam* sortitus est dignitatem.
190 Meae sane sortis erat, canum mare habitare per-
petuo, motis - fortibus; Plutoni autem sorte
obuenere tenebrae caliginosae; Ioui vero obue-

est coelum latum, in aethere et nubibus; terra
autem etiamnum communis est omnium; et excel-
sus Olympus. Quare sane nequaquam Iouis
195 degam ex voluntate; sed quietus, potens licet,
maneat sua tertia in portione. Manibus vero
nequid me omnino, ignaum veluti, territet.
Filiis enim et filios latius effret terrificis verbis
incessere, quos genuit ipse; qui et imperitan-
ti auscultabunt, etiam necessitate.

200 Huic autem respondit deinde pedibus - ven-
tos aequans velox Iris: „Itane vero a te, Ne-
ptune crines caerulee, hunc fero Ioui sermo-
nem durumque asperumque? an quid mutabis?
Flexibiles sane mentes prudentium. Nosti,
quod maioribus - natu Erinnyes semper affec-
laesunt.

205 Hanc autem vicissim allocutus est Neptunus
terrae - quassator: „Iri, dea, valde hoc ver-
bum recte dixisti: bonum et illud est, quando
nuntius vtilia norit. Sed hic grauis dolor cor
et animum meum occupat, cum parem - forte
210 et pari destinatum fato obiurgare vult iracun-
dis verbis. At sane nunc quidem, indignatus
licet, cedam; aliud vero tibi dicam, et mina-
bor illud animo: si quidem inuitis me et Mi-
nerua praedatrice, Iunone, Mercurioque, et
215 Vulcano rege, Jlio excelfo parcet, neque vo-
let euertere, dareque magnam victoriam Ar-
giuis: sciat hoc, nobis insanabilem iram fore.

Sic fatus, liquit exercitum Achaicum Neptu-
nus, subiitque pontum profectus; desiderabant

220. vero sum heros Achivi. Et tunc Apollinem
alloctus est, atque egens Iupitrem

„Vade, nunc, dilecte Phoebe, ad Hectorem
aene armatum: iam enim terram - cingens
terrae - quassator - abiit in mare vastum: cui-
tans iram grauem. nostram; nam omnino alio-
225. qui pugnam audissent et alii, etiam qui inferi
sunt dii, Saturnum circa qui sunt. Sed hoc
et mihi multo fatius, et illi ipsi est, quod
ante veritus cessit manus meas: quippe haud
sine - sudore perfecta - fuisset - res. Sed tu qui-
230. dem manibus accipe Aegidem limbratam, qua
admodum incussa terreas heroes Achivos. Tibi
vero ipsi curae sit, o Apollo e - longinque - fe-
riens, illustris Hector; tantisper enim ei exci-
ta robur magnum, dum Achivi fugientes ad
nauesque et Hellespontum peruenerint. Exinde
vero ipse ego consultabo opereque verbisque,
235. ut et vicissim Achivum respirent a labore.“

Sic dixit: Neque fane patri non - obsequutus
est Apollo; descendit vero ab Idaeis montibus,
accipitri similis celeri, columbarum - occisori,
qui celerrimus volucrum; inuenit filium Pria-
240. mi bellicosi Hectorem nobilem sedentem; ne-
que enim amplius iacebat; modo autem colle-
gerat animum; circum se agnoscens socios;
anhelitus vero et fudor cessarat, quando ipsum
reficiebat Iouis voluntas aegidem tenentis. Pro-
pe autem stans alloctus est longe - iaculans
Apollo:

„Hector, fili Priami, curam tu fecisti ab
245 aliis sedes viribus - defectus? nunquid aliquis
te dolor inuasit?

Hunc autem languidus allocutus est pugnam-
expedite - iens Hector: „Quisnam vero tu es,
optime deorum, qui me interrogas eorum?
Non nosti, quod me nauum ad puppes Achiuo-
rum, suos socios perdentem, pugna Brenuus
250 percussit Ajax saxo in pectus, cessareque me
fecit ab animosa fortitudine? Et sane ego pu-
tabam me mortuos et dotum Plutonia die
hoc visurum; quippe eam expirabam animam.“

Hunc autem vicissim allocutus est rex e - lon-
ginq - feriens Apollo: „Confide nunc, talem
255 tibi adiutorem Saturnius ex Ida misit, adstare
tibi et auxiliari, Phoebum Apollinem taeo-
gladio - conspicuum; qui te etiam antea tueri
soleo, simul ipsumque et excelsam urbem. Sed
age, nunc aurigas exhortare numerosos, na-
260 ves ad unas ut agant veloces equos: at ego
ante iens, equis viam omnem complanabo,
et veram vin - sagam heroes Achivos.“

Sic locutus, inspiravit rebur magnum pastori
populorum. Vt vero cum stabulatus equus,
hordeo - passus ad praesepe, vinculo rupto
currit per campum terram - pedibus - pulsans,
265 consuetus lauari in pulcre - fluenti fluitio, su-
perbiens; alte vero caput fert, circumque tubae
humeros motantur; ipse autem pulcritudine
corporis fretus, facile ipsam genua ferunt ad
loca - consueta et pascua equarum: sic Hector
270 celeriter pedes et genua mouebat, concitans

aurigas, postquam dei audiuit vocem. Sicuti
 vero vel in ceruam cornutum, vel syluestrem ca-
 pram, incitate - feruntur canesque et viri ru-
 stici: atque hunc quidem excelsa petra et den-
 se - umbrosa sylua seruat, neque enim ipsis
 275 eum prehendere iam - satis erat; horum autem
 clamore - excitatus apparet leo maxillis - terribi-
 libus ad viam, statimque omnes auertit, ar-
 denter licet persequentes: sic Danaï, hactenus
 quidem, cateruatim perpetuo sequebantur, se-
 rientes ensibusque et hastis utrinque - acutis;
 sed, postquam viderunt Hectorem obeuntem or-
 280 dines virorum, metu - percussī - sunt, omni-
 busque ad pedes decidit animus. Iis autem
 dein concionatus est Thoas, Andraemonis filius,
 Aetolorum longe praestantissimus, peritus quidem
 iaculo - pugnandi, strenuusque etiam in stataria
 pugna; concione vero ipsum pauci Achiuorum
 vincebant, quando iuuenes contenderent oratione;
 285 qui utique inter illos prudens concionatus est et
 dixit:

„O dii, profecto ingens miraculum hoc oculis
 video: cum ita iam de integro surrexit,
 morte euitata, Hector; atqui ipsum omnino
 sperabat animus cuiusque, manibus sub Aiakis
 290 mortuum esse Telamonis filii; sed aliquis rur-
 sus deorum liberauit et seruauit Hectorem,
 qui profecto multorum Danaorum genua soluit;
 quemadmodum et nunc itidem - fore puto; non
 enim sine Ioue altisonante primus - inter - pu-
 gnatores stat, adeo animo - incitatus. Sed
 agite, sicut ego dixero, pareamus omnes:

295 multitudinem quidem ad naues iubeamus redire;
 ipsi vero, quotquot fortissimos in exercitu profi-
 temur nos esse, stemus; si qua primum arcere
 poterimus, occurrentes. hastis cum eleuatis;
 hunc autem puto, ardentem licet, animo ve-
 riturum Danaorum ingredi multitudinem."

300 Sic dixit. Illique ei maxime quidem auscul-
 tarunt et paruerunt. Itaque Ajax et Idomeneus
 rex, Teucer, Merionesque, Magesque par
 Marti, ad pugnam copias instruebant, pro-
 ceribus conuocatis, Hectorem et Troianos con-

305 tra; sed retro multitudo - *imbecillior* ad na-
 ves Achiuorum redibant. Troiani vero priores
 in eos impetum fecerunt conferti: praeibat
 autem Hector passibus - magnis gradiens; an-
 teibatque ipsum Phoebus Apollo, indutus hu-
 meros aube, tenebatque aegidem impetuo-
 se - versatilem, horrendam, vndique - hirtam;

310 insignem, quam faber Vulcanus Ioui dederat
 gestandam, ad fugandos - in - pugna viros;
 hanc ille in manibus tenens, praeibat copiis.
 Argiui vero, impetum - sustinuerunt conferti;
 excitatus est autem clamor acutus vtrinque; a
 nervis vero sagittae exiliebant; multaue ha-

315 stilia fortibus e manibus, alia quidem in cor-
 pore sigebantur bellicoforum iuuenum; multa
 vero et in medio, antequam corpus pulcrum
 attingerent, in terra stabant - *fixa*, cupientia
 corpore se saturare. Ac quamdiu quidem ae-
 gidem manibus tenebat immotam Phoebus Apollo,
 tamdiu valde utrosque tela attingebant, cade-
 320 bantque copiae; sed postquam in - vultum re-

cta intuens Danaorum equitum & peracium
aegidem concussit, ipseque insuper clamavit vo-
 ce admodum ingenti, tum illis animos in pe-
 ctoribus dabilitavit, obliquoque sunt struuae for-
 titudinis. Sicuti autem vel boum armentum,
 vel gregem magnam ovium ferae duae tur-
 325 bant, nigra in nocte intempesta, aduentu re-
 pentino, custode non praesente: sic fugati
 sunt Achivi imbelles; his enim Apollo transiit
 terrorem, Trojanis autem et Hectori gloriam de-
 dit. Tum vero vit interfecit vitum, dissipata
 acie, Hector quidem Stichiumque et Arcesi-
 330 laum occidit; hunc quidem, Boeotorum du-
 ctorem aere-loricatum; illum vero, Mene-
 sibi magnanimi fidum socium. Aeneas autem
 Medontem et Iasum interfecit; ac quidem no-
 thus filius Oilei divini erat Medon, Aiakis
 335 frater; habitabat autem in Phylace terra,
 procul a patria, virum cum occidisset fratrem
 nouerbae Eriopidis, quam habebat Oileus; Ia-
 sus vero, dux quidem Atheniensum erat; filius
 autem Spheli vocabatur Buocoli filii. Mecisteum
 autem occidit Polydamas, Echiumque Polites
 340 prima in atle, Cloniumque interemit nobilis Age-
 nor. Deiochum porro Paris percussit extre-
 mum in lumbum a-tergo, fugientem inter
 propugnatores; penitus autem aes adegit.
 Dum autem in illos spoliabant armis, inte-
 rim Achivi in fossam et palos dempsi profun-
 345 dam, huc et illuc fugebant, introibantque
 murum, necessitate adacti. Hector autem
 Troianos hortabatur, altum clamans, in na-

ves ut irruerent, omitterentque spolia sanguinolenta:

„Quem autem, *inquirebat*, ego seorsum a nauibus alibi animaduero, ibi ei mortem moliar, neque sane eum fratresque sororesque rogi participem - *facient mortuum*, sed canes eum distrahent ante urbem nostram.“

Sic fatus, scutica super - humeros feriens - impulit equos, adhortans Troianos per ordines; illi vero, cum ipso omnes - minaciter - clamantes, dirigebant trahentes - currum equos, clamore immenso; ante autem Phoebus Apollo facile oras fossae profundae pedibus prouens in medium deiecit; muniuitque - tanquam - ponte - facto viam longam et latam, quam - longe hastae iactus pertingit, cum vir roboris.

360 *fui* periculum - faciens iatulatur. Hac via illi effundebant se turmatim; ante vero *ibat* Apollo, aegidem habens pretiosam; diruebat autem muram Achiuorum facile admodum, ut cum quis arenam puer prope mare; qui postquam fecerit ludicra - puerilia animo infantis, deinceps iterum destruit pedibus et manibus luitans. Ita tuq. architenens Phoebe, multum laborem et aerum ~~nam~~ *operosam* confudisti Argiuorum, ipsisque trepidam - fugam immisisti. Atque hoc modo illi quidem ad naues compellebantur, tandem se sistentes; inuicemque adhortantes, et omnibus diis manus attollentes, alta - voce

370 vota faciebant unusquisque. Nestor autem maxime, Gerenitis, castos Achiuorum, precabatur; manus porrigens coelum versus stellatum:

„Iupiter pater, si unquam aliquis tibi in Argo tritici - ferace, vel bouis, vel ouis pingua femora comburens, precatus est vt rediret,
 375 tu autem promissisti et annuisti: horum memento; et arce, Olympie, saeuum diem; neque sic a Troianis linas profligi Achiuos.“

Sic dixit orans: grande autem intonuit prouidus Iupiter, preces exaudiens Neleïdae senis. Troiani autem, vt intelligere - sibi - videbantur Iouis voluntatem aegidem tenentis,
 380 acius in Argiuos irruebant, recordabanturque pugnae. Veluti autem magna vnda maris vasti naus supra latera *in eam* transcendit, quando vrget vis venti; haec enim maxime vndas auget: sic Troiani magno *cum* clamore per murum scandebant. Equos autem vbi immisissent, intro ad puppes pugnabant, hastis vtrinque acutis cominus; hi quidem ex curribus, illi vero e nauibus ex - alto rigris, quas conscenderant, longis cum contis, qui sibi in nauibus iacebant ad - nauale - praelium - apti, compacti, os induti aere.

390 Patroclus autem, quamdiu quidem Achiuique Troianique murum circa pugnabant, veloces extra naues, tamdiu ipse in tentorio virtutem - amantis Eurypyli sedebatque, et hunc oblectabat sermonibus; inque vulnere graui pharmaca, medelas spargebat atrorum dolorum:
 395 sed postquam murum impetu - cum - magno - ingressos aduertit Troianos, ac Danaorum ortus est clamorque fugaque, eiulauit utique deinde, et

sua perculsit femora manibus pronis; iugens-
que, verbum dixit:

„Eurypyle, non amplius tecum possum, in-
400 digente licet, hic manere; sane enim magnum
certamen ortum est: sed te quidem famulus
oblectet; at ego festinabo ad Achillem, ut
impellam eum ad pugnam. Quis autem scit,
si forte ei, fauente deo, animum moueam ad-
monitu meo? Bona utique admonitio est amici.“

405 Atque hunc quidem sic locutum, pedes fere-
bant. At Achiui Troianos ingruentes sustine-
bant constanter; nec tamen poterant; paucio-
res illos licet, repellere a navibus; neque iti-
dem Troiani Danaorum valebant phalangibus
perruptis, tentoriis se admoere neque navibus.
410 Sed licuti amissis lignum nauale dirigit fabri
in manibus periti, qui totam bene callet ar-
tem praeceptis Mineruae: sic quidem horum
aequaliter pugna intendebatur praeliumque. At-
que alii quidem circa alias pugnam pugnabant na-
415 ves; Hector vero contra Aiacem incessit gloria-
sublimem. Hi itaque circa vnam nauem capie-
bant bellicum - laborem, neque poterant ne-
que hic illum vi - abigere, et incendere igni na-
ves, neque ille hunc repellere, postquam
prope - admorat deus. Tunc filium Clytii Ca-
420 letorem illustris Ajax ignem in nauem feren-
tem, ad pectus percussit hasta; fragorem vero
edidit cadens, torrisque ei excidit manu. He-
ctor autem, ut aduertit consobrinum oculis suis
in puluere procubuisse, nauem ante nigram,

Troianosque et Lycios adhortatus est, altum clamans:

425 „Troiani, et Lycii, et Dardani cominus pugnantes, ne qua iam recedatis a pugna in angustia hac: sed filium Clytii servate, ne ei Achiini arma detrahant in certamine ad naues humi delapso.“

Sic fatus, in Aiacem iaculatus est hasta fulgenti; ab eo quidem aberravit; ac deinde Lycophronem, Mastoris filium, Aiakis famulum, Cytherium, qui cum illo habitabat, quoniam virum interfecerat Cytheris inclytis; hunc utique percussit, caput super aurem acuta hasta, stantem prope Aiacem; illeque supinus 435 in pulvere, navis a puppe humi decedit; solutaeque sunt ei membra. Ajax autem exhorruit, fratremque allocutus est:

„Teucer dulcissime, sane nobis interfectus est filius socius Mastoris filius; quem nos, Cytheris huc profectum, aequae ac caros 440 parentes honorabamus in aedibus; hunc autem Hector fortis occidit; ubinam iam tibi sagittae letiferae, et arcus, quem tibi dedit Phoebus Apollo?“

Sic dixit. Hic autem intellexit, currensque ei prope adstitit arcum tenens in manu resilientem, atque pharetram sagittiferam; perquam autem cito sagittas Troianis immittebat; 445 et percussit Clitum Pisenoris illustrem filium, Polydamantis socium, praecleari Panthoi filii, fraena manibus tenentem. Hic quidem pugnat inter currus; eo enim dirigebat, vbi multo

plurimae turbabantur phalanges, Hectori et
 450 Troianis gratificans; statim vero ei venit ma-
 lum, quod ab eo nemo arcuit, ardenti licet;
 cernici enim eius a tergo luctuosa incidit sagitta.
 Decidit autem de curru, retrocesseruntque eius
 equi, vacuum currum succutientes - magno-
 cum - sonitu. Rex vero sensit citissime Poly-
 455 damas, et primus obuiam venit equis. *Atque*
 hos quidem ille Astynoo, Protiaonis filio, dedit;
 multisque *eum* hortabatur prope *se* ut teneret in
 conspectu equos; ipse autem rursus profectus
 primis - pugnatoribus mistus est. Teucer autem
 aliam sagittam in Hectorem aere - armatum de-
 promebat; et repressisset quidem *eum* a pugna
 460 prope naues Achiuorum, quandoquidem ei
 pugnanti fortissime sagitta - affecutus eripuisset ani-
 mam: sed non latuit Iouis prudentem men-
 tem, qui custodiebat Hectorem, Teucrum-
 que Telamonium gloria priuauit; qui *scilicet*
 ei, scite - tortum neruum in eximio arcu rupit,
 in *Hectorem* trahenti; detorquebatur autem ei
 465 alio sagitta aere - grauis, arcusque ei excidit
 manu. Teucer vero cohorruit, fratremque al-
 locutus est:

„Eheu, certe iam penitus pugnae consilia
 praecidit deus nostrae, qui mihi arcum excus-
 sit manu; neruum autem disruptit recens - tor-
 470 tum, quem ei illigaueram: hodie - mane, ut
 sustineret crebro exilientes sagittas.“

Huic autem respondit deinde magnus Tela-
 monius Ajax: „O amice, quin *tu* arcum qui-
 dem sine, et crebras sagittas iacere; quoniam
Hom. II. Vol. III. A a

confregit deus, Danaïs inuidens; sed manibus
 sumpta longa hasta, et scutum *ferens* humero,
 475 pugnaque *ipse* in Troianos, et caeteras excita
 copias: ne sine - labore saltem, victores licet,
 capiant naues bonis - transtris - instructas; sed
 recordemur pugnae.“

Sic dixit. Ille vero arcum quidem in tento-
 riis reposuit; ac circum humeros scutum sibi-
 480 cepit quadruplex, capitique forti galeam scite-
 factam imposuit, equinis - setis - comantem;
 terribiliter autem *et* crista desuper nutabat; sum-
 sit autem *et* validam hastam, praefixam acuto
 aere; perrexitque ire, admodumque celeriter
 currens Aiaci adstitit. Hector autem, vt vidit
 485 Teucris inutiles - factas sagittas; Troianosque
 et Lycios adhortatus est, altum clamans:

„Troiani et Lycii, et Dardani cominus-
 pugnantes, viri estote, amici, recordaminique
 strenuae fortitudinis, naues ad cauas; iam
 enim vidi oculis viri primarii a Ioue inutiles-
 490 factas sagittas. Admodum vtique facilis - agnitu.
 Iouis hominibus est potentia, tum quibus glo-
 riam superiorem dederit, tum quos minuat,
 et nolit defendere: sicut nunc Argiuorum mi-
 nuit robur, nobisque auxiliatur. Sed pugnate
 495 ad naues conferti; qui autem vestrum vulne-
 ratus eminus vel cominus, mortem et fatum asse-
 cutus fuerit, moriatur; non ei indecorum *erit*
 pugnanti pro patria mori; at vxorque salua
erit, et filii in - posterum, et domus, et pa-
 trimonium integrum, quando Achiui redierint
 cum nauibus dilectam in patriam terram.“

500 Sic fatus, excitauit robur et animum vnus-
cuiusque. Ajax vero vicissim ex - altera - parte
hortatus est suos socios:

„*Proh pudor, Argiui! nunc praestat, aut*
perire, aut viuere et auertere mala a nauibus.
An speratis, si naues ceperit pugnam - expedite
505 *ciens Hector, pedibus vos peruenturos esse in*
suam patriam terram singulos? Annon incitan-
tem auditis copias suas omnes Hectorem, qui
iam ad naues incendendas animo - fertur - inci-
tato? Non certe ad tripudium iubet ire, sed
ad pugnam. Nobis itaque nulla hac est sen-
510 *tentia, et nullum consilium melius, quam vt*
cominus conferamus manusque roburque. Me-
lius erit, aut perisse semel, aut vitam - seruasse;
quam per - longum - tempus paulatim - consumi in
gravi pugna, ita inultos, apud naues, a
viris deterioribus.“

Sic fatus, incitauit robur et animum vnus-
515 cuiusque. Tunc Hector quidem interfecit Sche-
dium, Perimedis filium, ducem Phocessum;
Ajax autem interfecit Laodamantem, ducto-
rem peditum, Antenoris clarum filium; Poly-
damas autem Otum Cyllenium interemit, Phy-
lei filii, (*Megetis*) socium, magnanimorum du-
520 cem Epeorum: in *Polydamantem* vero *Meges*
irruit, simul - ac - hoc - vidisset; at in - obliquum
se declinauit Polydamas; et ab eo quidem
aberrauit *Meges*; non enim Apollo sinebat
Panthi filium inter primos pugnatore proflerni;
at *Meges* Croesmi pectus medium vulnerauit
hasta; fragoremque is edidit cadens, *Meges-*

525 *que ei ab humeris arma detrahebat.* Interea
 autem *Megeti* infiliit *Dolops*, *hasta* - pugnandi
 peritus, *Lampetides*, quem *Lampus* genuit
 praestantissimus virorum *Laomedontis* filius,
 peritum strenuae pugnae. Hic *Dolops* tunc
Phylei filii (*Megetis*) medium scutum percussit
 hasta, cominus impetu - facto; densus autem
 530 tuitus est thorax, quem utique ferebat cauita-
 tes - firmiter - coniunctas - habentem; quem quon-
 dam *Phyleus* attulit ex *Ephyre*, fluvio a *Sel-*
leente: hospes enim ei dederat rex virorum
Euphetes, in pugnam ferendum, *aduersus*
 hostes munimen: qui ei et tunc filii a corpo-
 535 re defendit perniciem. *Dolopi* autem, *Meges*
galeae aereae equinis - setis densae coni - basin
 extremam percussit hasta acuta, abruptitque
 equinum conum eius; *ita ut* totus - *conus* humi
 deciderit in puluere, recens puniceo - colore
 fulgens.

Dum *hoc modo* *Meges* cum *Dolope* pugna-
 bat praestans, et adhuc sperabat victoriam,
 540 interim *Megeti* *Menelaus* *Mauortius* venit adiu-
 tor; stetitque *Dolopi* a - latere cum hasta, la-
 tens; percussitque humerum a tergo; cuspis
 vero pectus transegit rapido - impetu - acta,
 ulterius tendens; is autem pronus prolapsus est.
Tum illi quidem irruerunt, aerea arma ab hu-
 545 meris detracturi: *Hector* vero cognatos adhor-
 tabatur omnes valde; primum autem *Hicetao-*
nis filium increpabat fortem *Melanippum*. Is
 olim quidem flexipedes boues pascebat in *Per-*
eota, hostibus procul absentibus; sed, possi-

quam Danaorum naues venerant vtrinque - remis-
 550 actae, reuerfus ad Ilium est, excellebatque
 inter Troianos; habitabatque iuxta Priamum;
 isque eum honorabat aequae ac filios. Huno
 Hector iam increpabat, verbaque fecit, dixit-
 que:

„Itane vero, Melanippe, remisse - agemus?
 nec vel tibi mouetur - cura tuum cor, ob
 555 confobrinum occisum? nonne videt, vt Do-
 lopis circum arma hi occupentur? Sed sequere;
 non enim amplius licet eminus cum Argiuis
 pugnare, priusquam vel occiderimus eos, vel illi
 a culmine Ilium excessam ceperint, interfece-
 rintque ciues.“

Sic fatus, ipse quidem praecipat; ille vero si-
 560 mul sequebatur, deo - par vir. Argiuos autem
 excitabat magnus Telamonius Ajax:

„O amici, viri estote, et pudorem habete
 in animo; et alius alium verecundantes - ob-
 seruate, per acres pugnas; verecundantium
 quippe virorum plures salui, quam occisi sunt;
 fugientium vero neque gloria exsurgit, nec ullum
 auxilium.“

565 Sic dixit. Illi vero etiam per se ad arcan-
 dum hostem prompto - erant - animo; mente
 autem reponebant dicta; muniebantque naues
 muro aeneo. In eos autem Iupiter Troianos
 excitabat. Antilochum autem impellebat pugna
 strenuus Menelaus:

„Antiloche, nemo te iunior est alius Achi-
 570 vorum, neque pedibus velocior, neque robu-
 stus, sicut tu, ad pugnandum; aggredere, si

qua aliquem Troum exiliens virum percutere possis. “

Sic fatus, ipse quidem rursus recessit, hunc autem incitavit. Exiliit igitur *Antilochus* extra primos - pugnatōres, et iaculatus est hasta fulgenti, circum se spectans; Troiani autem recesserunt, viro iaculante; is vero non irritum telum emisit, sed Hicetaonis filium animosum *Melanippum*, euntē in pugnam percussit pectore ad papillam; fragorem vero edidit cadens, et sonitam - dedere arma super ipso. *Antilochus* autem irruit, canis tanquam, qui in hinnulum vulneratum accurrit, quem e cubili exilientem venator assequutus est iaculando, soluitque membra: sic ante, *Melanippe*, irruit *Antilochus* bellicosus, arma detracturus. Sed non latuit *Hectorem* nobilem, qui ei ob vius venit currens per praelium. *Antilochus* autem non mansit, impiger licet bellator; sed is fugit quidem, ferae quae malum patrauit similis, quae canem ubi interfecerit, vel bubulum circa boues, fugit, antequam multitudo congregetur virorum; sic fugit *Nestoris* filius; in eum vero Troianique et *Hector*, clamore cum ingenti, tela luctuosa fundebant. Stetit tamen conuersus, postquam venit ad agmen sociorum. Troiani autem, leonibus similes cruda - vorantibus, in naues ruebant; Iouisque perficiebant mandata; qui eis semper excitabat robur magnum, debilitabatque animos *Argiuorum*, et gloriam auferibat; horum vero excitabat - animos. *Hectori* enim eius ani-

mus volebat gloriam praebere Priami filio, ut
nauib. recuruis immane - ardentem ignem in-
iiceret indefessum; Thetidisque arduam supplica-
tionem totam perficeret. Hoc enim expecta-
600 bat prouidus Iupiter, nauis ardentis splendo-
rem oculis ut - videret; ex illo enim tempore
erat iterum - in fugam a nauibus coniecturus
Troianos, Danaisque gloriam praebiturus. Haec
cogitans, naues in cauas fuscitabat Hectorem
605 Priami filium, perquam ardentem per se. Fu-
rebat autem is, veluti cum Mars hastam - vi-
brans, vel perniciosus ignis in montibus furit,
profundae in densis - recessibus syluae; spuma-
que circum os oriebatur, eique oculi fulgebant
toruis sub superciliis; circum autem cassis hor-
610 rendum tempora quassabatur pugnantis Hecto-
ris; ipse enim ei ab aethere erat auxiliator Iu-
piter, qui eum plures inter viros solum hono-
rabat, gloriaque - extollebat; brevis enim aevi
erat futurus; iam enim ei admouebat fatalem
615 diem Pallas Minerva sub Pelidae viribus. Et
sane volebat *Hector* perrumpere ordines virorum,
tentans, quacunque plurimam turbam videret,
et arma optima: sed ne sic quidem poterat
perrumpere, valde licet ardens; sustinebant
enim quadratis - ordinibus conferti, veluti petra
620 excelsa, magna, caenum mare prope; quae
sustinet stridorum ventorum vehementes incur-
siones, vndasque ingentes, quae illiduntur in
ipsam: sic Danai Troianos sustinebant firmiter,
neque fugiebant. At *Hector* fulgens igne vn-
dique, insiliit in turbam; irruit autem, veluti

- 625 cum vnda velocem in nauem illiferit impetuo-
 sa e nubibus - ventis - aucta, *nauis* autem tota
 spuma cooperta est, ventique vehemens flatus
 in velo fremit; trepidantque animo nautae ti-
 mentes; paruulo enim spatio a morte vehuntur:
 sic scindebatur animus in pectoribus Achinorum.
- 630 At *Hector*, tanquam leo infestus bobus superue-
 niens, quae in irriguo - loco paludis magnae
 pascuntur innumerae, interque eas sit pastor
 haud recte gnarus cum fera pugnare, camu-
 ris - cornibus - bouis circa caedem; atque hic
- 635 quidem cum primis aut postremis bobus, vsque
 simul - graditur, *leo* vero in medias irruens
 bouem vorat, caeteraeque omnes - territae - fu-
 giunt: sic tunc Achivi diuinitus in - fugam-
 coniecti - sunt ab Hectore et Ioue patre om-
 nes; *Hector* autem solum occidit Mycenaeum
 Periphetem, Coprei dilectum filium, qui *Co-*
- 640 *preus* Eurysthei regis nuntius ibat ad Hercu-
 lem: hoc utique genitus erat ex patre multo
 deteriore filius praestantior omnigenis virtuti-
 bus, et pedibus, (*velocitate cursus*) et pugnan-
 do; et prudentia quoque inter primos Myce-
 naeorum fuit: qui tunc Hectori gloriam supe-
- 645 riorem praebuit. Conuersus enim retro, in
 scuti extrema - ora offendit, quod ipse gesta-
 bat, talare munimentum aduersus - iacula: eo
 hic impeditus, cecidit supinus; callis autem
 terribiliter circum sonuit circa tempora prolapsi.
Hector autem cito animaduertit, currensque ei
- 650 prope adstitit, pectorique hastam infixit, ca-
 rosque ipsum prope socios interfecit. Illi

autem non poterant, tristes licet ob socium,
 opitulari; ipsi enim valde timebant Hectorem
 nobilem; intra - ordines autem recesserunt na-
 vium, circumque eos sepsērunt extremae na-
 ves, quae propius a mari subductae erant; ho-
 655 *stes* autem certatim - insequēbantur. Argiui
 igitur a nauibus quidem recesserunt prae ne-
 cessitate prioribus; illic autem ad tentoria
 manserunt conferti, nec dissipabantur per ca-
 strā: retinebat enim pudor et metus; perpe-
 tuo enim vociferantes - hortabantur inuicem.
 Nestor autem maxime, Geranius, custos Achiuo-
 660 rum, obtestabatur per parentes supplicans viro
 cuique:

„O amici, viri estote, et cum - pudore re-
 veremini in animo alios homines; et recorda-
 mini quisque filiorum, et vxorum, et posses-
 sionis, et parentum, si cui viuunt, et si cui
 665 mortui sunt. Hos per hic ego supplico, non
 praesentes, ut - stetis fortiter; neque, *quaeso*,
 vertamini in fugam.“

Sic fatus, accendit robur et animum cuius-
 que. Illis autem, ab oculis nubem caliginis
 submovit Minerva diuinitus - immissam; valde-
 670 que ipsis lux coorta est vtrinque, et ex - parte
 navium, et ex parte omnibus - aequae - grauis
 praelii. Hectorem autem conspexerunt pugna
 strenuum, et socios, tum quotquot a - tergo
 abstiterant, neque pugnabant, tum quotquot
 ad naues pugnam pugnabant veloces. Neque
 vero amplius Aiaci magnanimo placuit mente
 675 stare, ubi alii consistebant filii Achiuorum: sed

hic nauium tabulata obibat, magnis - passibus
 gradiens, versabatque contum magnum naua-
 lem in manibus, compactum clavis - ferreis,
 duorum - et - viginti - cubitorum. Vt vero,
 680 quum vir equis desultoriis - vti peritus, qui,
 postquam ex multis quatuor selegit equos, agi-
 tans ex campo magnam ad urbem incitat pu-
 blicam per viam; multique eum admirantes - spe-
 ctant viri et mulieres; ipse autem firmiter
 sine - lapsu assidue subsiliens, alias in alium
 685 alternat; illique *interim* volant; sic Ajax mul-
 ta velocium tabulata - excelsa - in - puppibus na-
 vium obibat, magnis - passibus gradiens; vox-
 que eius ad aethera perueniebat; semper enim
 terribiliter clamans Danaos hortabatur naues-
 que et tentoria defendere. At neque Hector
 manebat in Troianorum turba bene armatorum:
 690 sed sicut auium volucrum aquila salua gentem
 inuadit, fluuium iuxta pascentium; anserum,
 vel gruum, vel cygnorum longa - colla - haben-
 tium: sic Hector impetu ferebatur - recta in
 nauem prora - caeruleam, prorsum prorum-
 695 pens; eumque Iupiter impellebat a tergo manu
 valde - magna, concitabatque populum vna - cum
 ipso. Iterum vero acris pugna ad naues com-
 missa est: dixisses certe indefessos et indefati-
 gables, inter - se occurrere in praelio: tanto
 cum impetu pugnabant. Ac pugnantibus hic
 700 erat animus: Achiui quidem non putabant *se*
 euasuros e clade, sed perituros; Troianis au-
 tem credebat animus in pectoribus cuiusque,
 naues incensuros esse *se*, occisurosque heroas

Achivos. *Atque* hi quidem his animis instabant sibi inuicem.

Hector autem puppim navis prehendit pontum transeuntis, pulcræ, velocis, quæ Protesilaum aduexerat. ad Troiam, neque retro reduxit *eum* in patriam terram: huius utique pro naue Achiivique Troianique occidebant alii - alios cominus. Neque sane ii sagittarum impetus omnia expectabant, neque iaculorum; sed cominus stantes, vnum animum habentes, acutis iam securibus et bipeanibus pugnabant, et ensibus magnis, et hastis vtrunque - acutis. Multi vero gladii pulcri, nigris - inditi - manubriis, capulis - magnis, alii quidem e manibus in - terram cadebant, alii vero ab humoris vi-
715 rorum pugnantium; fluebatque sanguine terra nigra. Hector autem puppim - *navis* postquam prehenderat, non dimittebat, summam - puppis partem manibus tenens; Troianis vero inclamabat:

„Ferte ignem, simulque et ipsi conferti excitemente pugnam. Nunc nobis omnium Iupiter instar diem dedit; ut naues capiamus, quæ huc diis inuitis profectæ, nobis clades multas intulerunt, ignavia seniorum; qui me, volentem pugnare ad puppes navium, ipsumque detinebant, inhibebantque exercitum. Verum, si tum laedebat mentes late - sonans Iupiter
725 nostras, nunc ipse impellit et iubet.“

Sic dixit. Illi autem inde acrius in Argivos irruebant. Ajax autem non amplius sustinebat, obruebatur enim telis; sed recedebat paululum,

(veritus, *se moriturum esse*;) ad transtrum septem - pedale; liquit vero tabulata navis undique
 730 aequalis. Ibi ille stabat obferuans; hastaque assidue Troianos arcebat a nauibus, quicumque ferret indefessum ignem; semperque horrendum clamans, Danaos hortabatur:

„O amici, heroës Danai, famuli Martis; viri estote, amici, recordamini¹que strenuae fortitudinis.
 735 An aliquos putamus esse adiutores a tergo? aut aliquem murum firmiorem, qui viris perniciem arceat? Non quidem aliqua prope est vrbs turribus munita, qua defendamur, suis vicibus - succedentem exercitum habentes: sed enim in Troianorum campo bene ar-
 740 matorum, ponto admoti, longe sedemus a patria terra; ideo in manibus salus, non in remissione pugnae.“

Dixit, et furens infectabatur hasta acuta, quicumque utique Troianorum cauas ad naues ferretur cum igne ardenti, in gratiam Hectoris concitantis,
 745 hunc Ajax vulnerabat, excipiens acuta hasta; duodecim adeo ante naues cominus ferit.

I L I A D I S

L I B E R XVI

Sic hi quidem de naui bonis - transtris - instructa pugnabant. Patroclus autem Achilli adstabat, pastori populorum, lacrymas calidas fundens, tanquam fons aquis - niger, qui utique
5 ab excelsa petra nigram fundit aquam. Hunc autem intuens miseratus est pedibus - celer nobilis Achilles, et ipsum compellans verbis alatis allocutus est:

„Curnam lacrymaris, Patrocle, tanquam puella paruula? quae cum matre currens, eam
se - brachiis - suscipere flagitat, vestem apprehendens, et properantem detinet; lacrymabunda autem ipsam suspicit, ut *vlnis - se* - attollat: huic similis, Patrocle, rorantem lacrymam effundis. Anne aliquid Myrmidonibus nuntias, aut mihi ipsi? An aliquem nuntium ex Phthia audiivisti solus? Vivere sane adhuc
15 aiunt Menoetium, Actoris filium; viuit et Aeaci filius Peleus inter Myrmidonas; quorum utique valde alterutro tristaremur mortuo. An vero tu Arginorum gratia luges, quod ita pereunt naues ad cauas, iniustitiam propter

suam? Eloquere; ne cela mente; ut sciamus
ambo.

20 Hunc autem grauitè - suspirans allocutus es,
Patrocle eques: „O Achille, Pelei fili, multo
fortissime Achinorum, ne indigneris: tam-
grauis enim dolor, oppressit Achiuos. Illi enim
iam omnes, quicunque ante erant fortissimi,
in nauibus iacent eminus cominusque vulnerati.

25 Eminus quidem sauciatus est Tydei filius, fortis
Diomedes; cominus vero Vlysses hasta - incly-
tus, atque Agamemnon: vulneratus etiam est
Eurypylus in femore sagitta. Atque hos qui-
dem medici multis - medicamentis - vtentes curan-
do - occupati sunt, vulnera sanantes: tu vero

30 inexorabilis es, Achille. Ne me *vnquam* talis
vtique ceperit ira, qualem tu seruās, in - ma-
lum - fortis! Quisnam a te alius iuuabitur post-
hac, si non Argiuis *nunc* indignam perniciem
propulsaueris? Immisericors! non vtique tibi
pater erat curru - pugnator Peleus, nec Thetis

35 mater; caeruleum autem te peperit mare, ex-
cellaeque petrae; quoniam tibi mens est saeua.
Quod si aliquod mentibus tuis vaticinium vereris,
et aliquod tibi a Ioue dixit veneranda mater:
at me saltem mitte cito, simul caeteras copias
praebe Myrmidonum, si forte lux, *salus*,

40 Danais sim. Da autem mihi humeris tua arma
ut induam; si forte, me ob - similitudinem-
esse te credentes, abstineant a pugna. Troiani,
respicientque Mauortii filii Achinorum: afflicti
iam: exigua autem respiratio in bello *contingat*.

45 Facile vero integri defessos viros praelio repul-
lerimus ad urbem, a nauibus et tentoriis.“

Sic dixit supplicans, valde demens; certe enim erat sibi ipsi mortemque malam, et factum rogaturus. Illum autem grauiter gemens allocutus est pedibus velox Achilles:

„Hei mihi, nobilissime Patrocle, quid dixi-
50 sti! Neque vaticinium vllum vereor, quod audiuerim; neque quidquam mihi a Ioue dixit veneranda mater; sed hic grauis dolor cor et animum occupat, quando aequalem quis voluerit priuare - *portione - sua*, et praemium
55 rursus auferre is, qui potentia antecellit. Grauis dolor hic mihi est: postquam perpeffus sum aerumnas animo, puellam, quam quidem mihi praemium *pro illis aerumnis* elegerant filii Achivorum, hastaque mea paraueram, vrbe bene - munita euerfa: hanc rursus e manibus eripuit rex Agamemnon Atrei filius, tanquam
60 ab aliquo honorum - exsorte inquilino. Sed haec quidem ante - acta - esse sinamus. Neque sane fas erat perpetuo iratum esse animo. Vtique statueram equidem, non prius iram *me* cohibiturum, quam cum iam ad naues meas peruenisset clamorque, pugnaque. Tu tamen humeris quidem mea inclyta arma indue,
65 et dux esto Myrmidonibus bellicosis ad pugnam; siquidem nigra Troianorum nubes circumdedit naues praeualide; at littore maris conclusi sunt, loci parua deinceps portionem habentes, Argiui; Troianorum autem ciuitas tota ingruit,
70 fiducia plena. Non enim meae galeae vident

frontem prope splendentis. Cito certe fugientes fossas - campestras impleuissent cadaueribus, si in me rex Agamemnon aequo animo fuisset; nunc vero exercitum occlusum - oppugnant. Non enim Tydei filii Diomedis in ma-
75 nibus furit hasta, a Danaïs mortem ut - arce-
re - possit; neque dum Atrei filii vocem audiui clamantis, inimico ex capite; sed Hectoris homicidae vox, Troianis adhortantis, resonat; illi autem cum clamore totum campum obti-
80 nent praelio vincentes Achivos. Sed et sic, Patrocle, a navibus pestem propulsans irruere strenue; ne iam igne ardenti naues incendant, dulcemque reditum praecidant. Pareto autem, sicut tibi ego sermonis summam in animo reposuero: quo mihi honorem magnum
85 et gloriam referas ab omnibus Danaïs; et illi perpulcram puellam abductam reddant, insuperque splendida dona praebeant. A navibus ubi - hostem - repuleris, reuertere. Quod si tibi dederit gloriam consequi altitonans maritus Iunonis: ne tu sine me sis - cupidus pugnandi
90 cum Troianis bellicosus; inhonoratiorem quippe me reddes. Neue exultans praelio et pugna, Troianos occidens, ad Ilium usque tuos milites ducas: nequis ab Olympo deorum sempiternorum *aduersus te* descendat; valde hos utique
95 diligit longe - iaculans Apollo. Sed reuertaris, postquam salutem navibus dederis, illosque sine per campum praelio - certare. Vtinam enim, Iupiterque pater, et Minerua, et Apollo, neu quis Troianorum mortem effugiat, quam

multi sunt, neue quis Argiuorum; nobis vero
 100 duobus effugere perniciem *contingat*: ut soli
 Troiae sacra moenia diruamus.,,

Sic hi quidem talia inter se loquebantur.
 Ajax vero non amplius permanebat; obruebatur
 enim telis; domabat enim *nempe* Iouisque con-
 silium et Troiani feroces, iaculantes: terribi-
 105 lem autem circa tempora fulgens galea per-
 cussa sonitum edebat: percutiebatur quippe assi-
 due. ad oleus - cassidis affabre - factos: ille
 vero sinistro humero delassabatur, firmiter vs-
 que tenendo scutum versatile; neque - tamen po-
 terant undique illum loco - mouere, vrgentes
 telis; ingiter autem graui tenebatur antelitu;
 110 sique sudor undique ex membris multus de-
 fluebat, neque omnino poterat respirare; ex
 omni - parte enim malo opprimebatur.

Dicite nunc mihi, *Musae*, coelestes domos
 tenentes, quomodo primo ignis inciderit na-
 vibus Achiuorum.

Hector Aiakis hastam fraxineam prope ad-
 115 hanc percussit ense magno, cuspide ad com-
 missuram cum ligno retro; penitusque lam-
 putauit. *Ac tum* quidem Telamonis Ajax
 vibrabat frustra in manu mutilem hastile; procul
 autem ab ipso cuspis aerea humi resonans ca-
 debat. Agnouit vero Ajax animo egregio, ex-
 120 hominitque acta deorum; quod penitus belli
 consilia praecidat. Iupiter altitonans, Troianis-
 que *tum* desinet victoriam; recessit itaque
 extra tela. Ili vero iniecerunt indefessum ignem
 pauli veloci; per hanc autem statim inextinguibilis

diffusa est flamma. Sic quidem puppim ignis
 125 circum - dedit. At Achilles femora percutens;
 Patroclum allocutus est:

„Propera, nobilissime Patrocle, eques, vi-
 deo vtique apud naues, ignis hostilis impetum:
 ne iam naues capiant, et non posthac facultas
 fugiendi sit; induere arma ocyas, ego autem
 copias congregabo.“

130 Sic dixit. Patroclus autem armabat se coru-
 sco aere. Ocreas quidem primum circa tibias
 posuit pulcras, argenteis fibulis apte - iunctas;
 deinde thoracem circa pectora induebat, va-
 rium, stellatum, pedibus velocis Aeacidae;
 135 circa humeros autem suspendit ensen argenteis-
 clauis - distinctum, aereum, ac deinde scutum
 magnumque solidumque; capiti vero forti ga-
 leam affabre - factam imposuit, setis - equinis-
 comantem; horrendumque crista desuper nutabat.
 Sumisit porro validas hastas, quae eius manibus
 140 quadrabant: hastam vero non sumisit vnicam
 eximii Aeaci filii, grauem, magnam, validam;
 quam quidem non potuit aliis Achiuorum vi-
 brare; sed ipsam solus norat vibrare Achilles;
 Pelicam fraxinum, quam patri eius dederat Chi-
 non Pelii ex vertice *caesam*, caedem futuram
 145 heroibus. Equos autem Automedontem con-
 festim iungere iussit: quem, post Achillem ho-
 stium - agmina - perrampentem, honorabat maxi-
 me; fidelissimus enim ei erat in pugna; ad
 expectandum hortatum: *ad excipiendo iussu A-*
chillis. Itaque Automedon iunxit sub iugum velo-
 ces equos, Xanthum et Baliu, qui cursu ven-

150 tis - aequo volabant; hos peperit Zephyro
 vento Harpyia Podarge, pascens in prato
 iuxta fluentum Oceani. Loro autem exteriore
 eximium Pedasum iunxit, quem quondam
 Eëtionis capta vrbe abduxit Achilles; qui
 equus licet mortalis, simul - ibat cum equis im-
 155 mortalibus. Myrmidones autem obiens arma-
 bat Achilles, omnes per tentoria cum armis;
 illi vero, lupi tanquam carniuori, quibus in
 praecordiis immensum robur est, qui ceruum
 cornutum magnum in montibus interfectum
 laniantes - vorant; omnibusque maxilla sanguine
 160 fit rubra; tumque gregatim vadunt, e fonte
 aquis - nigro haušturi linguis tenuibus nigram
 aquam summam, eructantes glutitum sangui-
 nem; animus vero pectoribus intrepidus inest,
 distenditurque venter: tales Myrmidonum du-
 165 ctiores, atque principes, circum strenuum fa-
 mulum velocis filii Aeaci magnis - ibant - ani-
 mis. Inter eos autem Mauortius stabat Achilles,
 adhortationibus - vrgens equosque et viros cly-
 peatos.

Quinquaginta erant naues veloces, quibus
 Achilles ad Troiam copias - duxerat Ioui ca-
 170 rus; in singulis autem quinquaginta erant viri
 ad transtra focii. Quinque autem duces fece-
 rat, quibus confusus erat, vt ii praeessent;
 ipse vero summam tenens - potestatem imperabat.
 Vnius quidem agminis dux - erat Menesthius va-
 rso - thorace - ornatus, filius Sperchii, a Ioue-
 175 fluentis fluiui; quem peperit Pelei filia, pul-
 cra Polydora, reuera Sperchio indefesso,

mulier deo concubitu - mista; sed, nomine-
 enus, Boro, Perieris filio, qui palam *eam*
 vxorem - duxerat, datis immensis *donis* sponsali-
 bus. *Agminis* autem secundi Eudorus Mauor-
 180 tius dux - erat clam - susceptus, quem peperit
 choreis - ducendis - inclyta Polymela, Phylan-
 tis filia: hanc *nempe* potens Argicida adama-
 vit, oculis conspicatus, inter tripudiantes - cum-
 cantu, in choro Dianae aureo - arcu - insignis,
 tumultuum - venaticorum - amantis; statim vero
 in superiora - domus ascendens, concubuit *cum*
 185 *ea* clam Mercurius pacificus; peperitque *haec*
 ei illustrem filium Eudorum, egregium et cur-
 sus - celeritate, et pugna. Porro, postquam
 hunc partum praeses Jliithyia eduxerat in-
 lucem, et solis *ille* vidit iubar, illam quidem
 190 Echelei fortis vis Actōris filii duxit domum,
 quum dedisset innumera dona sponsalia; hunc
 autem senex Phylas magna - cum - cura nutrit
 et educauit, vehēmenti - amore - prosequens
 tanquam suus *ipsius* filius foret. Tertiū autem
agminis Pisander Mauortius dux - erat Mae-
 mali filius, qui inter omnes excellebat Myrmido-
 195 nes, hasta pugnando, post Pelei filii socium.
 Quarto autem praeerat senex equum - agitator
 Phoenix. Quinto demum Alcimedon, Laërcei
 filius eximius. Tum postquam omnes cum du-
 cibus Achilles collocauerat bene ordinatos,
 acria utique mandata dedit:
 200 „Myrmidones, ne quis mihi minarum obli-
 viscatur, quas in nauibus velocibus minaba-
 mini Troianis, toto tempore *iste*; et me ac-

culabatis vnusquisque, *hoc modo*: Dure, Pe-
 lei fili, bili certe te nutriuit mater; immitis;
 205 qui apud naues tenes inuitos focios: domum
 saltem cum nauibus reuertamur pontum transeun-
 tibus, retro; siquidem tibi adeo pernicioſa ira
 incidit animo. Haec mihi, congregati, fre-
 quenter dicebatis; nunc vero apparet praelii-
 committendi magnum opus, cuius antea quidem
 cupidi - eratis; ibi aliquis, forte pectus habens,
 contra Troianos pugnet.“

210 Sic fatus, excitauit robur et animum vnus-
 cuiusque. Magis itaque cateruae addensatae-
 sunt, vt regem audierunt. Vt vero, quando
 parietem vir coagmentet apte - iunctis lapidibus
 domus altae, impetus ventorum vitans; sic
 arcte - iunctae - erant galeaeque et clypei umbo-
 215 nibus - muniti; clypeus nempe clypeum fulcie-
 bat, galea galeam, virum vir; seque - inui-
 cem - contingebant fetis - equinis - comantes ga-
 leae splendentibus conis nutantium: adeo
 denſi ſtabant inter - ſe. Omnes autem ante,
 duo viri armabantur, Patroclusque et Auto-
 220 medon, vnum animum habentes, in - prima-
 acie Myrmidonum pugnare. Sed Achilles per-
 rexit ire in tentorium; arcaeque operculum ape-
 ruit pulcræ, affabre - factæ, quam ei Thetis
 pedes - argentea impoſuit naui vehendam,
 quum bene - impleſſet tunicis, chlaenisque
 225 ventum - arcentibus, villoſisque tapetibus. Inibi
 autem ei poculum erat elaborate - factum; neque
 quis alius neque virorum bibebat ex eo nigrum
 vinum, neque cui libabat deorum, niſi Ioui

patri. Hoc utique tunc ex arca sumtum pur-
gavit sulphure. primum, postea autem lauit
230 aquae puro liquore; lauitque ipse sibi manus,
hausitque nigrum vinum. Precabatur deinde
stans medio in septo, libauitque vinum, cae-
lum suspiciens; Iouemque non latuit fulmine-
gaudentem:

„Iupiter rex, Dodonaeae, Pelasgice, procul
habitans, Dodonae praesidens hyberno - fri-
235 gore - infestae; circum autem Selli tui habi-
tant vates, pedibus - illotis, humi cubantes;
certe quidem iam olim meum sermonem exaudisti
precantis, honorasti quidem me, valdeque
laesisti populum Achiuorum: itaque adhuc
etiam nunc mihi hoc perface votum. Ipse qui-
240 dem enim ego manebo nauium in coetu; sed
socium mitto, multis cum Myrmidonibus, ad-
pugnam: cum hoc vna victoriam praemitte, la-
te - sonans Iupiter. Confirma autem ei cor in
praecordiis; ut et Hector intelligat, num,
etiam solus - *cum - sit*, sciat pugnare noster
famulus; an ei tunc *tantum* manus inuictae
245 infaniant, quando ego iero ad pugnam Martis.
Ac postquam a nauibus praelium clamoremque
repulerit, incolumis mihi postea veloces ad
naues redeat, armisque cum omnibus, et co-
minus - pugnantibus sociis.“

Sic dixit precans: hunc autem audiuit Iupi-
250 ter; eique alterum quidem dedit pater, alte-
rum vero abnuuit. A nauibus quidem ei repel-
lere praeliumque pugnamque dedit; saluum
autem *Patroclum* abnuuit e pugna reuerti. *At-*

que hic quidem, vbi ita liberatque et supplicauerat Ioui patri, rursus tentorium ingressus est, poculumque reposuit in arca. Stetit autem egressus pro tentorio; adhuc enim voluit animo spectare Troianorum et Achiuorum pugnam grauem.

Illi vero cum Patroelo magnanimo armati ordine ibant, donec in Troianos magnis cum animis irruerunt. Protinus autem vespis similes effundebantur in via habitantibus; quas pueri irritant de more, assidue vexantes, in via domicilia habentes, insipientes; commune autem malum multis faciunt; has porro si aliquis praeteriens homo viator mouerit insciens, ipsae continuo animosum cor habentes, vltro quaeque prouolat, et defendit suos fetus. Harum tunc Myrmidones cor et animum habentes, ex nauibus fundebantur; clamor autem immensus ortus est. Patroclus vero socios hortabatur altum clamans:

„Myrmidones, socii Pelidae Achillis, viri estote, amici; recordaminique strenuae fortitudinis; vt Pelei filium honoremus, qui longe fortissimus est. Argiuorum apud naues, et comminus pugnantes famuli; cognoscat autem et Atrei filius, late dominans Agamemnon, suam noxam, quod fortissimum Achiuorum nihil honorauit.“

Sic fatus, excitauit robur et animum vniuscuiusque. Irruerunt itaque in Troianos conferti; circum autem naues terribiliter resonarunt, clamantibus ab Achiuis. Troiani autem, vt

viderant Menestii fortem filium, ipsum, et
 280 famulum, cum armis coruscantes: omnibus
 commotus est animus, inclinataeque sunt phalan-
 ges, existimantes apud naues velocem Pelei
 filium irata quidem abiicisse, in gratiam vero
 rediisse. Circumspectabat igitur unusquisque,
 qua effugere posset grauem perniciem,

Patroclus autem primus iaculatus est hasta
 285 fulgenti, recta in medium, vbi plurimi tu-
 multuabantur, naus ad puppim magnanimum
 Proteclai, et percussit Pyraechmen, qui Pae-
 onas equestres bellatores duxit ex Amydone,
 ab Axio late fluente; hunc percussit dextrum
 290 humerum; is autem supinus in pulvere con-
 cidit edito gemitu; socii autem circa ipsum in-
 fugam coniecti sunt Paeones. Patroclus
 enim terrorem immiserat omnibus, ductore
 occiso, qui praestantissimus erat in pugna. A
 nauibus igitur eos repulit, extinxitque ardentem
 ignem. Semiusta autem naus relicta est illic.
 295 In fugam vero versi sunt Troiani, immani
 cum tumultu; Danaï autem effundebantur na-
 ves per cauas; tumultusque vehemens factus est.
 Vt vero, cum a summo vertice montia magni
 dimouerit densam nubem fulgurator Iupiter,
 continuoque apparent omnes speculae et cacu-
 300 mina prominentia, et saltus, coelitusque ada-
 peritur immensa aethra: sic Danaï, a nauibus
 quidem depulso hostili igne, paululum respi-
 rarunt; pugnae tamen non erat cessatio. Non-
 dum enim prorsus Troiani bellicosus ab Achiuis
 versis vbique tergis fugabantur nigris a nauibus;

- 305 sed adhuc resistebant, atque a nauibus recede-
bant necessitate. Tum vero vir interfecit vi-
rum, diffusa - late pugna, ducum. Primus
utique Menoetii - fortis filius statim auersi
Aresthyei percussit femur hasta acuta, penitus-
310 que aes transegit; Fregit autem os hasta; is
vero, pronus in terram decedit. Item Mene-
laus Maioribus vulnerauit Thoantem, pectore
nudatum iuxta scutum; soluitque membra. Phy-
lei filius, autem Amphiclum irruentem obseruans,
prior affecutus percussit extremum crus, ubi cras-
315 sissima sura hominis est; circumque hastae
cuspide nerui discissi sunt; eum vero tene-
brae oculos cooperuerunt. Nestoris autem filii,
alter quidem vulnerauit Atymnium acuta hasta,
Antilochus, perque ile traiecit aeream hastam;
cecidit igitur ille ante *Antilochi* pedes. Maris
320 autem cominus hasta in Antilochum irruerat,
ob fratrem iratus, stans ante cadauer. Eum
vero deo - par Thrasymedes prior est affecu-
tus, antequam is *Antilochum* vulneraret; nec
aberrauit, sed vulnerauit eum ad humerum
protinus; extremum autem brachium hastae cuspis
amputauit a musculis et os penitus abscidit.
325 Fragorem igitur edidit cadens, et caligo et ocu-
los cooperuit. Sic illi quidem duo duobus a
fratribus domiti iuerunt ad Erebum, Sarpe-
donis fortes focii, filii iaculatores Amisodari;
qui Chimaeram nutriuit insuperabilem, multis
perniciem hominibus.
- 330 Ajax vero Cleobulum Oilei filius impetu-
facto viuum cepit, impeditum in turba; sed

ei ibi - statim soluit robur, percutiens ense
 ceruicem capulum - magnum - habente. Totus
 autem incaluit ensis sanguine; at illi oculos
 occupauit purpurea mors, et fatum violentum.

335 Peneleus autem Lyconque concurrerunt; ha-
 sis enim aberrarant a se inuicem, et incassum
 iaculati erant ambo; hi igitur rursus ensibus
 concurrerunt. Tunc Lycon quidem, fetis
 equinis - cristatae galeae conum percussit, et iux-
 ta capulum ensis fractus est; at *ei* sub aure
 340 ceruicem percussit. Peneleus, totusque immer-
 sus est ensis; retinebat autem sola cutis;
 pendebatque *ab ea* caput; solutaque sunt *eius*
 membra.

Meriones autem Acamantem, assecutus pedi-
 bus velocibus, percussit, currum conscenden-
 tem, ad dextrum humerum; ceciditque *is* ex
 curru, oculisque offusa est caligo.

345 Idomeneus autem Erymantem in os saeuo
 aere percussit; atque in aduersum hasta aerea
 pertransiit subtus sub cerebro; diffiditque ossa
 alba; excussi vero sunt dentes; impletique
 sunt ei ambo sanguine oculi; quem et per os
 350 quoque et per nares efflauit aperto - ore;
 mortis autem nigra *eum* nubes obtexit. *At-*
que hi quidem ductores Danaorum, interfece-
 runt virum singuli.

Vt vero lupi agnis vehementi - impetu - ir-
 ruunt, vel hoedis, exitiabiles, e gregibus
 surripientes, qui in montibus pastoris stultitia
 355 dispersi sunt; hi autem conspicati, statim dis-
 cerpunt imbellem animum habentes: sic Danaï

Troianis vehementi - impetu - irruebant; illi autem fugae horrifonae meminerunt, oblique sunt strenuae fortitudinis.

Ajax vero ille magnus semper in Hectorem aere - armatum cupiebat iaculari; is autem
 360 scientia bellandi, clypeo taurino coopertus latos humeros, obleruabat sagittarumque stridorem, et sonitum iaculorum. *Ac* certe quidem iam videbat pugnae alio - inclinatam victoriam; sed et sic manebat, seruabatque caros focios.

Vt vero quando ab Olympo nubes vadit in
 365 coelis, aetherem post serenum, cum Iupiter nimbos - procellosos inducit; sic horum, a nauibus *fugientium*, factus est clamorque fugae; neque sine foeda - clade *fossam* transibant rursus: Hectorem autem equi efferebant veloces cum armis; deseruitque is populum Troianum, quos inuitos profunda fossa coërcebat.
 370 Multi vero in fossa trahentes - currum veloces equi, fractos ad summum temonem liquerunt currus regum. Patroclus autem insequabatur, vehementer Danaos adhortans, Troianis mala cogitans. Hi autem clamoreque fugae omnes implebant vias, postquam dissipati sunt; in
 375 altum autem procella *pulueris* spargebatur sub nubes; perneciterque currebant solidi - vngulis equi retro ad urbem, a nauibus et tentoriis. Patroclus vero, qua plurimum turbatas videbat copias, ea utique dirigebat *equos*, minaciter clamans; sub axibus autem viri cadebant proxi de curribus, currusque cum - fragore - euer-

380 tebantur. E regione autem fossam transilierunt
 veloces equi, immortales, quos Peleo dii dede-
 rant praeclara dona, prorsum pergere cupien-
 tes; in Hectorem autem instigabat *eum* animus;
 cupiebat enim ferire: illum vero extulerunt velo-
 ces equi.

Vt vero a nimbo procelloso tota nigra obru-
 385 ta - grauetur terra tempore autumnali, cum
 rapidissimum fundit imbrem Iupiter; quando
 utique hominibus iratus saeuit, qui vi in foro
 peruersa exercent iudicia, iustitiamque expel-
 lunt, deorum ultionem nihil verentes; horum-
 que omnes quidem fluvii inundant fluentes,
 390 multasque montium - deuexitates tunc abscindunt
 torrentes, et in mare purpureum valde stre-
 punt fluentes ex montibus in praecipitium; cor-
 rumpunturque opera hominum: sic equae
 Troianae valde ingemiscebant currentes. Pa-
 troclus autem, postquam primas intercidisset pha-
 395 langas, rursus ad naues coercitos - egit re-
 trorsum, neque ad urbem sinebat cupientes
 ascendere, sed inter naues et fluvium et moe-
 nia sublimia occidebat rapide - insequens, mul-
 torumque exigebat ultionem. Tunc quidem
 400 Pronoum primum percussit hasta fulgenti, pe-
 ctore nudatum iuxta clypeum; soluitque membra;
 fragorem vero is edidit cadens. *Patroclus* au-
 tem Thestorem, Enopis filium, iterum impe-
 tu - facto, (qui quidem eleganter - polita in sella
 sedebat contractus; percussus enim erat animo,
 ex manibusque habenae defluxerant; *Patro-*
 405 *clus* autem *eum*) percussit cominus malam

dextram, perque eius transegit dentes; traxit
autem eum hasta leuatum super orbile - ad - sel-
lam - currus fixum; veluti cum vir scopulo in
prominenti sedens, sacrum piscem ex ponto
foras lino et splendido aere: sic hunc traxit
410 e curru hiantem *Patroclus* hasta fulgenti; inque
os demum proiecit; lapsumque ipsum liquit ani-
ma. Tum deinde *Eryalum* irruentem percussit
Patroclus saxo, medio in capite; illudque in
duas - partes totum diffusum est in casside va-
lida; is itaque pronus in terram decidit;
415 ipsumque mors circumfusa est exitialis. Ac post-
ea *Eryinantem*, et *Amphoterum*, et *Epaltem*,
Tlepolemumque *Damastoris* filium, *Echiumque*,
Pyremque, *Ipheumque*, *Enippumque*, et *Ar-
geae* filium, *Polymelum*, omnes alium - super-
alium deiecit in terram aliam.

Sarpedon autem, postquam vidit discinctos
420 socios manibus *Patrocli*, *Menoetii* filii, do-
mitos, adhortatus est eximios increpans *Ly-
cios*:

„*Proh pudor*, o *Lycii*, quò fugitis? nunc
strenui estote; occurram enim huic viro, ut
intelligam, quisnam iste victor - grassetur; uti-
425 que iam malis multis affecit. *Troianos*; quippe
multorumque et fortium genua soluit.“

Dixit, et de curru cum armis desiliit in ter-
ram. *Patroclus* vero altera - ex parte, ut vidit,
desiliit de curru. Hi autem, sicut vultures
duo, vnguibus - aduncis, rostris - curuis, pe-
tra super excelsa, ingentem clangorem - edentes
430 pugnant: sic ei, clamantes, alter in alterum

irruerunt. Hos autem intuitus, misertus est
Saturni filius versuti, Iunonemque allocutus
est sororem vxoremque:

„Hei mihi, cum mihi Sarpedonem, carissimum hominum; in fati*s* *sic* a Patroclo Menoe-
435 tii filio domari. Bisariam autem animus mihi
fertur, in praecordiis versanti, vtrumne ipsum
vium pugna e lacrymosa ponam abreptum
Lyciae in opulento populo, an iam sub mani-
bus Menoetii filii necandum - dabo.“

Huic autem respondit deinde magnis - oculis
440 veneranda Iuno: „Importunissime Saturnie,
quale verbum dixisti? Virumne mortalem,
iam - olim destinatum fato, nunc vis a morte
tristi liberare? fac; at non tibi omnes assen-
tiemur dii caeteri. Aliud autem tibi dicam,
445 tu vero animo reconde tuo; si vium dimise-
ris Sarpedonem suam ad domum, perpende,
ne quis posthac deorum velit et alius abdu-
cendum - curare suum carum filium ex aspero
praelio. Multi enim circum urbem magnam
Priami pugnant filii immortalium; quibus
450 iram grauem iniicies. Sed, si *hic* tibi dilectus
est, tuumque *vicem eius* miseratur cor, eum
quidem finito in aspera pugna manibus sub
Patrocli, Menoetii filii, domari; at postquam
iam eum reliquerit animaque et vita, mitte
455 eum vt Mors ferat, et suavis Somnus, donec
Lyciae latae ad populum peruenerint; ibi ei
exequias - facient fratresque, amicique, *cum*
tumuloque, cippoque: hic enim honor est mor-
tuorum.“

Sic dixit; neque non - obsecutus - est pa-
 ter hominumque deumque; cruentas autem
 460 guttas demisit in terram, filium dilectum ho-
 norans, quem ei Patroclus erat iterenturus
 in Troia glebosa, procul a patria.

Hi autem cum iam prope erant alter - in -
 alterum irruentes, tum Patroclus quidem in-
 clytum Thrasymelum, qui strenuus famulus
 465 Sarpedonis erat regis, hunc (*inquam*) percussit
 imum ad ventrem; soluitque membra. Sarpe-
 don vero a *Patroclo* quidem aberravit hasta ful-
 genti, secundus impetum faciens; at Pedasum
 vulneravit equum hasta dextrum *in* humerum;
 is autem gemuit animam expirans; deceditque
 470 in pulvere eiulans, auolauitque anima. Duo
 autem *reliqui equi* disultabant; crepuitque iu-
 gum, habenaque ipsis confundebantur, quo-
 niam iacebat equus - exterioris lori in pulvere.
At huius - rei quidem Automedon hasta - incly-
 tus inuenit finem; educto *nempe* longo ense
 robusto a femore, insurgens abscidit equum *istum*
 475 funalem; neque legniter - egit. Itaque *binæ equi*
iterum apte - compositi - stabant, inque habenis
 directi erant; *Patroclus* vero *et Sarpedon*
 rursus congressi - sunt pugna in exitiosa.

Tum Sarpedon quidem aberravit hasta ful-
 genti, Patroclique supra humerum sinistram
 abiit cuspis hastae, neque percussit ipsum;
 480 posterior autem irruit aere Patroclus; huius
 autem non irritum telum effugit manu, sed
 percussit, ubi utique praecordia complectuntur
 densum cor. Cecidit autem, sicut quando ali-

qua quercus cadit, vel populus, vel pinus
alta, quam in montibus fabri exciderunt se-
caribus recens - exacutiq, nauale - lignum vt sit:
485 sic ille ante equos et curram iacebat porrectus,
dentibus - frendens, puluere manibus - prehenso
languinolento. Veluti taurum interficit leo
armento superueniens, fuluum, magnanimum
inter flexipedes boves, peritque is gemens sub
490 maxillis leonis; sic a Patroclo Lyciorum du-
ctor clypeatorum interfectus indignante - ani-
ma - gemebat, carumque nomine vocabat
locium:

„Glauce carissime, bellator inter viros, nunc
te admodum oportet pugnacemque esse,
et audacem bellatorem. Nunc tibi cordi - sit
495 pugna grauis, si praelio - impiger es. Primum
quidem adhortare Lyciorum ductores viros,
quaquauersum obiens, pro Sarpedone vt prae-
lientur; quin deinceps et ipse super me pu-
gnes aere. Tibi enim ego etiam posthac pudor
et opprobrium ero dies omnes perpetuo, si
500 quidem mihi Achilli arma detraxerint, in hoc
ad naues certamine interfecto. Verum capesse
pugnam strenue, adhortareque copias omnes.“

Sic ipsum locutum his mortis textit, oculos,
naresque; Patroclus autem, calce pectori-
bus impresso, e corpore traxit hastam, prae-
505 cordiaque ipsam adhaerentia sequebantur;
eiusque simul animamque et hastae euulsi-
tuspudem, Myrmidones autem illic detinuerunt
eius equos anhelantes, cupientes fugere, post-
quam reliquerant currus dominorum suorum.

Glaucō vērō gravis dolor ortus est vocem *amici* audienti: commotum autem est ei cor, quod
 510 non posset opem ferre. Manu autem prehensens *eum* fringēbat *sibi* brachium; affligebat enim eum grauitē vulnus; quod iam ei Teucer irruenti inflixerat sagitta; e muro excello malum a focis propulsans. Precans autem dixit longe - iaculanti Apollini:

„Exaudi, rex, qui alicubi Lyciae in opulento
 515 to populo es, vel in Troia: potes autem tu vndecunque auscultare viro dolenti, sicut nunc me dolor inuadit. Vulnus enim habeo, hoc graue, undique autem mihi manus acutis doloribus transfixa est, neque mihi sanguis scarari potest; grauatur autem mihi humerus per
 520 ipsum; hastam autem non possum sustinere firmiter, neque pugnare congressus cum hostibus. Vir autem fortissimus periit, Sarpedon, Ionis filius; ille vero ne suo quidem filio opem fert. Sed tu saltem mihi, rex, huic graui vulneri medere; sopi autem dolores, praebeque
 525 vires; ut socios adhortans Lycios excitem ad pugnandum; ipseque de cadauere mortuo pugnem.“

Sic dixit precans; hunc autem exaudiuit Phoebus Apollo; statim sedauit dolores, et a vulnere graui sanguinem atrum siccauit, fortitudinemque immisit animo. Glaucus autem agnouit sua mente, laetatusque est, quod se cito exaudinerat magnus deus precatum. Primum quidem excitauit Lyciorum ductores viros, quatuauerum obrens, ut super Sarpedone prae-

liarentur. Deinde vero Troas arcessitum ibat,
 535 magnis - passibus gradiens, Polydamantem ad
 Panthoi filium et Agenorem nobilem; arcessi-
 tum etiam iuit Aeneamque et Hectorem aere-
 armatum, prope autem stans verbis alatis allo-
 cutus est:

„Hector, nunc iam omnino oblitus es socio-
 rum, qui te propter, procul ab amicis, et pa-
 540 tria terra, animam deperdunt; tu vero non
 vis malum propulsare. Iacet Sarpedon, Lycio-
 rum ductor clypeatorum, qui Lyeiam tueba-
 tur iusque dicendo et virtute sua: hunc uti-
 que sub Patroclo domuit hasta aereus Mars.
 545 Sed, amici, adeste, indignaminique animo, ne
 arma abstulerint, indignisque modis acceperint
 mortuum Myrmidones, de Danaïs irati, quot-
 quot perierunt, quos apud naues veloces inter-
 fecimus hastis.“

Sic dixit. Troianos vero procius occupavit
 dolor intolerabilis, cedere - nescius; quippe
 550 ipsis columen urbis erat, alienigena licet;
 multae enim illum copiae sequebantur, inter
 quas ipse fortissimus erat in pugna. Ibant au-
 tem recta in Danaos ardentes; praeibatque ipsis
 Hector, iratus de Sarpedone. At Achivos
 concitabat *ad certamen* Menpetii filii, Patrocli,
 555 animosum cor; Aiaces, primos allocutus est,
 animis - incitatos etiam per se:

„Aiaces, iam vobis hostes propulsare cordi
 sit, quales quidem antea eratis inter viros, vel
 et fortiores. Iacet vir, qui primus insiliit in
 murum Achivorum, Sarpedon; sed *experia-*

mur an ipsum contumelia - afficere potuerimus
 560 *ab Achiuis abstractum, armaque ab humeris*
aufferre, et aliquem sociorum ab eo nos pro-
pulsantium prosternere laeuo aere."

Sic dixit. Hi vero etiam per - se *hostes* ar-
 cere promptis - erant - animis. Postquam au-
 tem vtrinque firmarant phalangas, Troiani et
 565 Lycii, et Myrmidones et Achiui; concurre-
 runt super cadauere mortuo pugnaturi, hor-
 rendum clamantes; ingenti autem fragore sonue-
 runt arma virorum. Iupiter vero noctem per-
 niciosam extendit super aspera pugna, vt dile-
 cto de filio, pugnae perniciosus labor esset.
 Mouerunt autem loco priores Troiani nigros -
 570 oculis Achiuos: percussus enim erat nequa-
 quam ignauissimus vir inter Myrmidones, fi-
 lius Agaclei magnanimi, nobilis Epigeus, qui
 in Budio bene - habitato imperabat antea;
 sed tunc strenuum consobrinum cum occidisset,
 ad Peleum venit - supplex, et ad Thetin argen-
 575 teis - pedibus - decoram: hi autem vna cum
 Achille hostium - agmina - perrumpente miserunt
 comitem Ilium ad generosis - equis - secun-
 dam, vt aduersus Troianos pugnaret. Hunc
 quidem tunc manum - iniicientem cadaueri per-
 cussit illustis Hector saxo caput; illud vero
 in - duas partes totum diffusum est in callide
 580 valida; is itaque pronus super cadauere deci-
 dit, ipsumque mors circumfusa est exitialis. Pa-
 troclo autem dolor ortus est de interfecto socio;
 recta vero prorupit per primos pugnatores, acci-
 pitri similis veloci, qui fugatos - persequitur

graculosque, sturnosque : sic recta - in Lycios
 585 Patrocle currus moderator, ruiſſi et Troianos;
 iratus nempe eras corde, de ſocio. Et percuſ-
 ſit Sthenelaum, Ithaemenis dilectum filium,
 ceruicem ſaxo, abruptitque eius tendines. Ceſ-
 ſerunt autem retro et primi pugnatoreſ et illu-
 ſtris Hector. Quantus autem iaculi iactus
 590 longi eſt, quod quidem vir emiſerit connixus
 vel in certamine - ludi, vel etiam in pugna,
 hoſtes propter animam - perdentes: tantum
 receſſerunt Troiani; locoque mouerunt eos A-
 chini.

Glaucus autem primus, Lyciorum ductor
 clypeatorum, conuerſus eſt, interfecitque Ba-
 595 thyclem magnanimum, Chalconis dilectum fi-
 lium, qui in Hellade domos habitans, opibus-
 que diuitiſque excellebat inter Myrmidones.
 Hunc quidem Glaucus, pectore medio, vulnera-
 vit haſta, conuerſus repente, quando ipſum
 iam - aſſequebatur inſequens; fragorem vero
 is edidit cadens. Vehemens autem dolor cepit
 600 Achiuos, quod - ita ceciderat ſtrenuus vir;
 admodum vero Troiani gauiſi ſunt, ſteterunt-
 que circa ipſum progreſſi frequentes; neque ſane
 Achini fortitudinis obliſi ſunt, ſed vires recta
 ferebant in eos.

Tum vero Meriones Troianorum interfecit
 virum armis - acrem Laogonum, audacem fi-
 605 lium Onetoris, qui Iouis ſacerdos Idaei erat,
 deusque veluti, honorabatur a populo; hunc
 percuffit ſub mala et aure; conſeſtim vero anima
 abiit e membris; horrendaeque illum tenebrae

occuparunt. Aeneas autem in Merionem hastam aeream misit; sperabat enim se stricturum esse eum sub clypei - tegmine progredientem: sed ille quidem ex aduerso conspicatus euitauit aeream hastam; in anteriorem enim partem proclinauit, a tergo autem hasta longa solo infixata est, superaque pars posterior quassabatur hastae; tum deinde remisit impetum rapide - actum aes; culpis adeo Aeneae vibrans in terram abiit; quippe incassum robusta e manu exilierat. Aeneas autem animo iratus est, dixitque:

„Merione, cito certe te, saltatorem quantumuis egregium, hasta mea compescuisset in perpetuum, si quidem te percussissem.“

Illum vero Meriones hasta - inclytus vicissim affatus est: „Aenea, arduum est, te, fortis licet sis, omnium hominum extinguere robur, quicumque te contra venerit propulsaturus; mortalis certe et tu es. Si et ego te percussissem affecutus medium acuto aere, statim, strenuus licet sis et manibus fretus, gloriam mihi dederis, animam autem Plutoni equis - insigni.“

Sic dixit: Hunc autem obiurgauit Menoetii fortis filius: „Merione, cur tu haec, strenuus licet, concionaris? O amice, neutiquam Troiani contumeliosis verbis a cadauere cedent, antequam aliquem terra tenebit: in manibus enim summa pugnae, verborum autem summa in concilio; quapropter haudquaquam oportet verba multiplicare, sed pugnare.“

Sic fatus, hic quidem praeibat, ille vero vna
 sequebatur deo - par vir. Horum autem vel-
 uti ligna - caedentium virorum fragor exoritur
 635 montis in saltibus, longeque exauditur: sic
 horum excitabatur strepitus a terra late - paten-
 te, aereque, corioque, boumque - tergoribus,
 scite - compositis, percussorum, enibusque et
 hastis vtrinque acutis. Neque iam vel solera
 vir Sarpedonem nobilem agnosset; quippe te-
 640 lis et sanguine et puluere a vertice obuolutus
 erat vsque ad pedes imos. Illi vero assidue
 circa mortuum pugnabant, ut quum muscae in
 stabulo murmurant lacte - plenas ad mulctras,
 tempore in vestro, quando lac vasa rigat: sic
 vtiue ille circa mortuum versabantur.
 645 Nec vnquam Iupiter vertebat ab aspera pu-
 gna oculos fulgentes, sed in ipsos vsque aspicie-
 bat, et consultabat animo multa admodum de
 caede Patrocli, anxie-deliberans, an iam et il-
 lum in aspera pugna, illic super deo - parem
 650 Sarpedonem illustris Hector aere caederet, de-
 que humeris arma auferret; an adhuc etiam
 pluribus aliis seruato Patroclo augetet laborem
 grauem pugna continuata. Sic autem ei co-
 gitanti, visum est satius esse, ut strenuus fa-
 mulus Pelei filii, Achilles, retro Troianos He-
 655 ctorem et aereis - armis - acrem repelleret
 ad urbem, multorumque animam eriperet. He-
 ctori autem primo imbellem animum immisit;
 curruque is conscenso in - fugam vertit - se, hor-
 tatusque est caeteros Troianos fugere; agno-
 vit enim Iouis sacras lances. Tum vero ne

fortes quidem Lycii sustinuerunt, sed in - fugam -
 660 versi - sunt omnes. regem enim viderunt vul-
 neratum pectore, iacentem in cadauerum acer-
 vo: multi enim super ipsum deciderant, quan-
 do certamen - alperum intendebat Saturnius.
 Ili vero ab humeris Sarpedonis arma abstule-
 runt, aerea, coruscantia, quae quidem cauas
 665 ad naues dedit ferenda sociis Menoetii fortis
 filius. Et tunc Apollinem allocutus est nubes -
 cogens Iupiter:

„Eia age nunc, dilecte Phoebe, atro sanguine
 purga profectus e telorum - aceruo *sub-*
latum Sarpedonem, et ipsum deinde, procul
 670 illinc efferens, laua fluminis fluentis, vnge-
 que ambrosia, immortalibusque vestibus induito.
 Deducendum autem eum da deductoribus veloci-
 bus qui ferant, Somno et Morti gemellis, qui
 quidem eum celeriter ponent Lyciae latae in
 opulento populo; ibi ei exequias - facient
 675 fratresque familiaresque, tumuloque cippoque:
 hic enim honor est mortuorum.“

Sic dixit. Neque patri non - fuit - dicto -
 audiens Apollo; descendit autem ab Idaeis
 montibus ad pugnam - grauem, statimque e
 telorum - aceruo Sarpedonem nobilem sublatum,
 procul inde efferens, lauit fluminis fluentis,
 680 vngitque ambrosia, immortalibusque vestibus in-
 duit; deducendum autem eum dedit deducto-
 ribus velocibus qui ferrent, Somno et Morti
 gemellis: qui quidem eum celeriter deposue-
 runt in Lyciae latae opulento populo.

Patroclus autem equos et Automedontem ex-
 685 hortatus, Troianos et Lycios insequabatur,
 et valde *mente* captus est, demens, quod si
 mandatum Pelidae observasset, certe effugisset
 fatum exitiale atrae mortis. Sed semper Iouis
 validius consilium, quam hominum; qui et
 fortem virum in fugam vertit, et aufert victo-
 690 riam facile, interdum autem ipse excitat ad
 pugnandum; qui ei et tunc animum in pe-
 ctoribus extimulavit. Tum quem primum,
 quem et postremum interfecisti, Patrocle,
 quando iam te dii ad mortem vocarunt? Adre-
 stum quidem primum, et Autonoum, et Eche-
 695 clum, et Perimum Megadem, et Epistorem,
 et Melanippum; deinde vero Elasum, et Mu-
 lium, atque Pylartem; hos interfecit; caeteri
 autem in fugam - *se vertendi* memores fuere
 quisque. Tum certe altam - portis Troiam ce-
 pissent filii Achiuorum, Patrocli sub manibus;
 supra - modum enim ante alios hasta furebat;
 700 nisi Apollo Phoebus bene - structa super turri
 stetisset, illi exitialia cogitans, Troianisque auxi-
 lians. Tar quidem in cubitum scandebat muri
 excelsi. Patroclus, ter autem ipsum - aspere -
 exceptum deturbavit Apollo, manibus immor-
 705 talibus fulgentem clypeum feriens; sed quan-
 do iam quarto irruebat deo par, minaciter
 tum vero increpitans allocutus est longe - iacu-
 lans Apollo:

„Recede, nobilissime Patrocle; neque enim
 fatum tua sub hasta urbem vastatum iri Troia-

norum magnanimorum, neque sub Achille, qui tamen te multo fortior.“

710 Sic dixit. Patroclus autem recessit longe retro, iram deuitans longe - iaculantis Apollinis.

Hector vero in Scaeis portis tenebat solidos - vngulis equos; secum enim ambigebat, num pugnaret in turbam iterum actis equis, an copias ad murum clamore - imperaret congregari. Haec quidem ei cogitanti adstitit Phoebus Apollo, viro cum - se - assimulasset iuuenique, fortique, Asio, qui auunculus erat Hectoris equum - domitoris, frater - germanus Hecubae, filiusque Dymantis, qui Phrygiam
720 habitabat fluentia ad Sangarii; huic se cum assimulasset, allocutus est Phoebus Apollo:

„Hector, cur a pugna cessas? neque enim omnino te decet. Vtinam quanto deterior sum, tanto te fortior essent; tum profecto statim tuo - malo a pugna recessisses. Sed age, in Patroclum impellito validos - vngulis equos,
725 si qua ipsum interficere potueris, dederitque tibi gloriam Apollo.“

Sic fatus, rursus quidem abiit deus per pugnam virorum: Cebrionem vero iussit bellicosum illustris Hector. equos ad praelium verberantem - agere. At Apollo ingressus est medium - agmen profectus; perturbationemque Argiis
730 immisit exitialem, Troianisque et Hectori gloriam praebuit. Hector autem caeteros quidem Danaos mittebat, neque occidebat; sed ille in Patroclum dirigebat validos - vngulis

equos. Patroclus autem ex - altera - parte ab
 equis defiliit in terram, sinistra hastam tenens,
 735 alteraque atripuit saxum candidum, asperum,
 quod eius manus capiebat; misit vero conni-
 xus, neque diu aberat a viro, neque frustra -
 misit telum; percussit enim Hectoris aurigam
 Cebrionem, nothum filium illustris Priami,
 equarum habenas tenentem, in frontem acuto
 740 lapide; ambo autem supercilia confregit lapis,
 neque eius restitit os; oculi autem humi ce-
 ciderunt in pulverem ipsius ante pedes; ipse
 vero, vrinatori similis, decedit ab affabre -
 facto curru; liquitque ossa anima. illum autem
 aspere - deridens allocutus es, Patrocle eques:

745 „Papae, profecto perquam agilis vir, quum -
 ita facile vrinatur; sicubi sane et ponto in
 piscoso esset, multos satiare posset vir hic,
 ostrea quaerens, naue defiliens; est tempe-
 stuosus esset: adeo nunc in campo e curru
 750 facile vrinatur. Profecto et inter Troianos
 vrinatores utique sunt!“

Sic secutus, Cebrionem heroem inuasit, im-
 petum leonis habens, qui stabula vastans, vul-
 neratur ad pectus, suaque ipsum perdit virtus:
 sic in Cebrionem, Patrocle, insiliisti ardens.
 755 Hector vero ex - altera - parte ab equis defiliit
 in terram. Hi duo de Cebrione, leones tan-
 quam, pugnabant; qui in montis verticibus
 de interemta cerua, ambo esurientes, magnis
 animis pugnant: sic de Cebrione duo artifi-
 760 ces pugnae, Patroclusque Menoetii filius et
 illustris Hector cupiebant alter alterius inci-

dere corpus saevo aere. Hector quidem capite postquam prehendit, non dimittebat; Patroclus autem ex altera parte tenebat pede; etiam caeteri Troiani et Danaï committebant acre praelium.

- 765 Vt vero Eurusque Notusque certant inter se montis in saltibus, profundam concutere sylvam, sagumque, fraxinumque, corticosamque cornum, quae altera alteri affligunt extensos - in - longum ramos: sono immenso, fragor autem ex-
 770 *oritur* inter frangendum: sic Troiani et Achiui mutuis assultibus caedebant, neutri vero meminerant perniciosae fugae. Multae autem Cebrionem circa acutae hastae defixae sunt, sagittaeque alatae a nervis salientes; multa et
 775 laxa ingentia clypeos contudere pugnantium circa ipsum; is autem in vortice pulveris: iacebat ingens ingenti - spatio, oblitus aurigationis.

- Quamdiu quidem sol medium coelum ascende-
 debat, tandiu valde utrosque tela attingebant; cadebatque populus. Cum vero sol transibat
 780 ad occasum: et tum quidem praeter fatum Achiui superiores erant. Cebrionem quidem e telorum aceruo heroem extraxerunt, Troianorum e tumultu, et humeris arma ademerunt. Patroclus vero Troianis infesto animo irruit. Ter quidem deinde irruit, veloci par Marti,
 785 horrendum clamans; ter autem novenos viros interfecit. Sed cum iam quartum impetum - faceret, deo par, tum vero tibi, Patrocle, manifestus - imminebat vitae finis; occurrebat

enim tibi Phoebus in aspera pugna terribilis.
 Hic quidem illum euntem per turbam non vidit;
 790 caligine enim multa tectus obuius - veniebat;
 stetit autem a - tergo, percussitque interscapilium,
 latosque humeros, manu prona; vertigine au-
 tem correpti - sunt ei oculi; eius vero a ca-
 pite quidem galeam deiecit Phoebus Apollo;
 voluta autem tinnitum dabat pedibus sub equo-
 795 rum oblonga galea; foedataeque sunt iubae
 sanguine et pulueribus; antea quidem fas utique
 non erat, fetis - equinis comantem cassidem
 foedari pulueribus; sed viri diuini caput, ve-
 nustumque frontem tuebatur Achilles; tum ve-
 800 ro Iupiter Hectori dedit suo capite ferendam;
 prope enim ei erat exitium. Tota vero ei in
 manibus fracta est praelonga hasta, grauis, ma-
 gna, valida, aere - praemunita; et ab humeris
 clypeus cum loro in humum cecidit talaris;
 soluit porro ei thoracem rex, Iouis filius, Apol-
 805 lo. Illi vero stupor animum occupauit, soluta-
 que sunt pulcra membra. Stetit itaque attoni-
 tus; a - tergo autem interscapilium acuta hasta
 humeros inter ex - propinquo percussit Dardanus
 vir, Panthoi filius, Euphorbus, qui supra ae-
 quales ornatus erat hastaque aurigandique -
 810 peritia, pedibusque velocibus: etenim iam
 olim viros viginti deturbauerat de curribus,
 cum primum venit curru - vectus, discens prae-
 liari. Qui tibi primus immisit telum, Patrocle
 eques, neque domuit. Is quidem retro recur-
 rit, immistusque est turbae, e corpore abre-
 815 pta hasta fraxinea; neque sustinuit Patroclum,

- nudum licet, in pugna. Patroclus
 plaga et hasta percussus, retro socior
 men recedebat, mortem euitans. He
 vt vidit Patroclum magnanimum retro
 820 vulneratum acuto aere, prope eum
 ordines, cominusque percussit hasta
 ile; penitusque aes adegit; fragore
 edidit cadens, magnoque affecit dolore
 Achiuorum. Vt autem cum aprum
 ingentem leo vrget pugna, hique n
 825 verticibus magnis animis decertant,
 exiguo; volunt quippe bibere ambo;
 autem anhelantem *aprum* leo domat v
 multos occidenti Menoetii forti filio
 Priami filius cominus hasta animum
 et super eum glorians verba alata dixit:
 830 „Patrocle, credidisti utique urbem
 turum nostram, Troianasque mulieres
 die erepto, abducturum esse in nauib
 ctam in patriam terram. Demens!
 enim Hectoris veloces equi pedibus
 835 dunt pugnatum; hasta vero ipse inter
 nos bellicosos excello, qui ab ipsis arceo
 seruilem; te autem hic vultures comedent.
 Felix, neque tibi fortis *licet*, auxilio fuit
 les, qui nimirum tibi admodum multis
 nens mandauit proficiscenti, ne mihi a
 840 vertere, Patrocle currus moderator, na
 cauas, quam Hectoris homicidae langu
 tam loricam circa pectora discideris.
 mirum te allocutus est, tibiue animum v
 persuasit. “

illum vero languens allocutus es, Patrocle
 curqus moderator: „Iam nunc, Hector, ma-
 845 gnis - verbis gloriator; tibi enim dedit victo-
 riam Iupiter Saturnius et Apollo, qui me profligant
 facile; ipsi enim ab humeris arma detraxerunt.
 Tales vero *qualis tu es*, etiam si mihi viginti occurrissent, omnes hic periissent,
 mea hasta domiti. Sed me fatum perniciosum
 850 et Latonae interfecit filius, eque mortalibus
 Euphorbus; tu vero me tertius interfectum -
 spoliast. Aliud autem tibi dicam, tu vero in
 animo reconde tuo: Haud sane ne tu quidem
 ipse diu in - vita progredieris, sed tibi iam
 prope adstat mors et fatum violentum, mani-
 bus casuro Achilles eximii Aeacidæ.“

855 Sic illum quidem locutum finis mortis obte-
 xit. Anima autem e membris volans ad or-
 cum descendit, suam sortem lugens, relicto
 robore - virili et iuventa. Hunc et mortuum
 allocutus est illustris Hector:

„Patrocle, cur mihi vaticinarius graue exi-
 860 tium? Quis vero scit, an Achilles Thetidis
 filius comas - pulcræ, prior mea hasta per-
 cussus animam perdiderit?“

Sic sane locutus hastam aeream e vulnere
 traxit, calce impresso; illum vero supinum repulit
 ab hasta. Statim autem cum hasta in Autome-
 865 dontem ibat, deo parem famulum velocis
 Aeacidæ; cupiebat enim percutere; illum ve-
 ro extulerunt veloces equi immortales, quos
 Peleo dii dederant, splendida dona.

I L I A D I

LIBER XVII.

Neque latuit Atrei filium, bellicosum,
leum, Patroclus a Troianis occisus
lios, processit autem per primos - pu
armatus corusco aere, ipsumque ci
protegebat, tanquam aliqua circum vitul
5 ter, tum primum enixa, querula, n
experta partum: ita circa Patroclum
vus Menelaus; praetendit autem ipsi
que et clypeum vndique aequale, illu
ficere paratus, quicumque sibi aduersum
Neque vero Panthoi filius hasta praestans
10 xit Patroclum prostratum eximium; pro
tem ipsam stetit, et allocutus est bel
Menelaum:

„Atride Menelae, Iouis - alumne, d
pulorum, recede, et linque mortuum,
que spolia cruenta; Non enim quisquā
15 Troianorum inclytorumque sociorum
clum percussit hasta in aspera pugna;
me sine gloriam magnam inter Troianos
tare, ne te percutiam, dulcemque an
eripiam.“

Illum vero grauiter indignans allocutus est
 Hauius Menelaus: „Iupiter pater, hāud tane de-
 20 corum superbe gloriari. Nec vero pantherae
 tanti spiritus, neque leonis, neque suis apri
 infesti, (cuius tamen maximus animus in pe-
 ctoribus supra - modum robore truculentus - ef-
 fertur) quantam Panthoi filii hastae - peritia-
 infignes ferociam - spirant. Atqui neque vis
 25 Hyperenoris equū - domitoris suae ignen-
 tutis fructum - percepit, cum me probris - in-
 cessit, et me *aggredientem* sustinuit, et me
 dicebat inter Danaos ignauissimum bellatorem
 esse; neque ipsum autūmo pedibus suis reuerſum,
 oblectasse vxoremque dilectam, venerandosque
 parentes. Sic certe et tuum ego ſoluam robur,
 30 ſi me contra ſteteris. Sed te ego recedentem
 hortor in turbam abire; neque aduerſus con-
 ſiſtas mihi, antequam aliquod malum paſſus
 fueris; factum vero et ſtultus agnouit. “

Sic dixit; illi vero non perſuaſit; ſed viciffim
 affatus eſt: „Nunc ergo iam, Menelae Iouis -
 35 alumne, omnino certe vitionem - dabis fratri
 meo, quem interfeciſti; et iactabundus praedi-
 cas; viduaſti autem vxorem in conclauſi tha-
 lami recentis, immenſumque parentibus lu-
 ctum et moerorem feciſti. Iſtis equidem mi-
 ſeris luctus ſinis fierem, ſi quidem ego caput-
 40 que tuum et arma reportata Panthoo in ma-
 nus dederō et Phrontidi nobili. Sed non qui-
 dem iam diutius intentatus labor erit, neque
 certaminis - expers, neque virtutis, neque ter-
 roris. “

Sic fatus, ferit clypeum undique
 neque tamen perrupit aes, recurvata
 45 ei cuspis scuto in valido. Secundus
 petum fecit aere. Atrei filius Mene-
 catus Iovem patrem. Pedem autem
 tis gulam intam percussit, et ipse c
 isprimebat, robusta manu fretus; e
 50 autem mollem per ceruicem abiit cuspis
 gorem vero edidit cadens, sonitumque
 arma super ipsum. Sanguine ei rigaba-
 mae, Gratiis similes, cincinnique, q
 que et argento constricti erant. Qual
 55 nutrit plantam vir late frondentem oliva
 co in solitario, vbi abunde scaturit aqua,
 crum, germinantem, quam flatus motant
 ventorum, et pallulat ea flore albo;
 autem repente ventus cum turbine multo,
 saque euertit, et extendit super terram:
 lem Panthoi. filium hastae - peritia - in
 60 Euphorbum Atrei filius Menelaus, po-
 interfecerat, armis spoliabat. Vt vero q
 quis leo in montibus nutritus, robore
 pascentis armenti bouem rapuerit, quae o
 truius autem ceruicem frangit, correptam
 dentibus, primum, deinde vero sanguine
 65 et viscera omnia haurit dilanians; circui-
 tem hanc canesque virique pastores
 admodum clamant e longinquo, neque a-
 fert contra ire; valde enim pallidus time-
 cupat: sic horum nemini animus in pe-
 bus audebat contra ire Menelaum gloria -
 70 limem. Tunc quidem facile abstulisset in
Hom. Il. Vol. III. D d

arma Panthoi filii Atrei filius; nisi ipsi innidisset Phoebus Apello, qui in eum Hectorem incitavit veloci parem Marti, viro se - cum - allimulasset Ciconum ductori Mentae; et ipsum edita - voce verbis alatis allocutus est:

- 75 „Hector, nunc tu quidem sic curris, quos - non - assequeris persequens. equos Aecidae bellicosi: illi vero difficiles viris quidem mortalibus ad domandum et regendum, alii saltem, quam Achilli, quem immortalis peperit mater. Interim autem tibi Menelaus, Mauortius
- 80 Atrei filius, Patroclum protegens, Troianorum fortissimum occidit Panthoi filium Euphorbum, sinemque imposuit impetuosae fortitudini.“

Sic fatus, rursus quidem abiit deus. per - pugnam virorum; Hectori vero gravis dolor circumtexit mentem profundam. Circumspectabat autem deinde per ordines; statim vero animad-

85 vertit hunc quidem auferentem inclyta arma, illum autem in terra iacentem; fluebat vero sanguis per inflictum vulnus. Processit autem per primos - pugnatōres, armatus corusco aere, acutum clamans, flammae similis Vulcani: inextinguibili; neque filium lauit Atrei acutum vo-

90 ciferans, ingemiscens vero is dixit ad suum magnum animum:

„Hei mihi! si quidem dereliquero arma pulcra, Patroclumque, qui iacet meum propter hic honorem; vereor, ne quis mihi Danaorum succenseat, qui viderit: si vero cum He-

95 ctore solus et Troianis pugnem prae - verecandia - fugae, metuo ne qua me circumue-

niant vnum multi; Troianos enim huc omnes adducit pugnam expedite - ciens Hector. Sed cur mihi haec meus secum - disserit animus? Quandocunque homo vult aduersus deum, cum viro pugnare, quem deus honorat, statim in
 100 eum magna clades deuoluitur. Ideo mihi nemo Danaorum succensebit, qui viderit, Hectori cedentem, quoniam deo - iubente pugnat. Sicuti vel Aiacem praelio sirenum audire, potuero, ambo tum reuerſi reminisceremur pugnae, etiam aduersus deum; si quo modo erig
 105 pere poterimus mortuum in gratiam Pelidae Achillis; inter mala sane melius esset."

Dum is haec versabat in mente et in animo: interea Troum ordines superuenerunt: praebat autem Hector. Hic vero retrocessit, reliquitque mortuum subinde - se - conuertens; ut
 110 leo bene - iubatus, quem canesque et viri e stabulo abigunt contis et clamore; eius autem in praecordiis forte cor cohorrescit, inuitusque is abit a caula: sic a Patroclo discessit flavus Menelaus. Constitit autem conuersus, post
 115 quam venit ad agmen sociorum, circumspicendo quaerens Aiacem magnum Telamonium filium; hunc autem perquam celeriter aduertit pugnae ad laeuam totius, confirmantem socios, et concitantem ad pugnam; diuinitus enim iis terrorem immiserat Phoebus Apollo; perrexit autem currere, et statim adstans verbum dixit:

120 „Ajax, huc, amice, de Patroclo mortuo pugnaturi festinemus, si forte cadauer saltem

Achilli referre possumus : nudum; armia enim habet expedite pugnam - ciens Hector. “

Sic dixit; Aiaci vero bellicoso animum com-
mouit; processitque *ille* per primos - pugna-
125 tores, simulque flauus Menelaus. Hector qui-
dem Patroclum, postquam inclytis armis exuerat,
trahebat, vt ab humeris caput abscinderet acuto
aere, et cadauer Troianis raptatum canibus
daret; Ajax autem prope venit, gestans scu-
tum, tanquam turrim. Hector vero retro in
130 turbam abiens recedebat sociorum; in currum
autem concito - nisu - ascendit; deditque ille ar-
ma pulcra Troianis ferenda ad urbem, magna
gloria vt - essent ipsi. Ajax vero Menoetii fi-
lio scuto lato obtento, constitit, tanquam leo
circumeundo - defensus suos natos, cui scy-
135 mnos ducenti occurrerint in sylua viri vena-
tores, hic autem prae robore truces - oculos
voluit, totumque supercilium deorsum trahit,
oculos tegens: sic Ajax Patroclum heroem cir-
cumiens - protegebat. Atrei filius autem ex -
altera - parte, bellicosus Menelaus, stabat ma-
gnum luctum in pectore augens.

140 Glaucus vero, Hippolochi filius, Lyciorum
ductor virorum, Hectorem torue intuitus gra-
vi obiurgauit sermone:

„Hector, forma praestantissime, a bellica sa-
ne virtute longe abes: certe te sine causa fa-
ma bona tenet, fugax cum - sis. Considera
nunc, quomodo ciuitatem et urbem seruare -
145 pollis solus cum populis, qui in Ilio nati sunt.
Non enim quisquam Lyciorum saltem pugnatu-

rus cum Danais ibit pro vrbe; quon
vtique gratia fuit pugnare hostibus
indefinenter vsque. Quomodo tu d
150 virum seruaueris in turba, improbe;
pedonem simul hospitem et socium
Argiuis capturam et praedam fieri, q
commodo fuit vrbique et ipsi tibi,
nunc vero non ab eo arcere canes su
Itaque nunc si quis mihi Lyciorum ob
155 virorum, *suadeo*, domum ire; Troi
manifesta - aderit grauis perniciēs.
nunc Troianis vis animosa inesset in
qualis viros subit, qui pro patria adue
siles laborem et certamen suscipiunt:
160 Patroclum traheremus in Ilium. Quo
ad urbem magnam Priami regis; asc
mortuus, et ipsum traxissemus e pugna:
certe Argiui Sarpedonis arma pulcra hu
tio redderent, et ipsum duceremus in
Eius enim famulus interfectus est viri, qui
165 fortissimus Argiuorum apud naues, et
ntus - pugnantes famuli. Sed tu Aiacer
gnanimum non sustinuisti stare contra,
intuitus hostium in pugna, neque ex - a
so pugnare; te nempe fortior est."

Hunc autem torue intuitus allocutus e
170 pedite pugnam - ciens Hector: „Glauce,
tu, talis cum sis, superbe locutus es? O
ce; putabam equidem te prudentia sup
caeteros eos, quotquot Lyciam glebosan
bitant: nunc vero tuam reprehendo om
mentem, dum ita dixisti; qui me ais Ai

175 ingentem non sustinuisse. Nequaquam ego
 horruī pugnam, neque strepitum equorum; sed
 semper Iouis validius consilium aegidem tenentis;
 qui et fortem virum in - fugam - vertit, et au-
 fert victoriam facile; alias et ipse excitat ad
 pugnam. Sed age huc adsis, amice, propè me
 180 sta, et adspice opus: num tota die ignauus
 ero, vt dicis; an aliquem etiam Danaorum,
 bellica licet virtute promptissimum, reprimam a
 defensione Patroeli mortui.“

Sic locutus, Troianos hortabatur altum cla-
 mans: „Troiani, et Lycii, et Dardani - co-
 185 minus - pugnantes, viri estote, amici, recor-
 daminique impetuosae fortitudinis; dum ego
 Achillis eximii arma induam, pulcra, quibus
 Patroelum fortem spoliaui interfectum.“

Sic quidem locutus abiit pugnam - expedi-
 te - ciens Hector ardenti e praelio; currens
 190 autem affectus est locios cito admodum, nec-
 dum longo - intervallo; pedibus velocibus inse-
 quutus, qui ad urbem portabant inclyta arma
 Pelidae. Stans vero seorsum a praelio lacry-
 moso, arma mutabat; ille quidem sua dedit,
 ferenda ad Ilium sacram, Troianis bellicosis,
 195 ipse vero immortalia arma induebat Pelidae
 Achillis, quae eius dii coelites patri caro de-
 derant; is autem suo filio praebuit iam senex;
 sed non filius in armis patris ad - senectutem -
 peruenit.

Illum vero vt seorsum vidit nubes - cogens
 200 Iupiter armis Pelei filii armari diuini, quas
 fians utique caput ad suum locutus est animus:

„Ah miser, haudquaquam tibi m-
mo est, quae iam te prope est; tu
mortalia arma induis viri fortissimi,
munt et alii. Huius iam socium
205 mitemque, fortemque; arma autem
liose a capiteque et humeris abstul-
runtamen tibi nunc saltem ingentem
dabo, eius compensationem, quod ti-
quaquam, e pugna reuerſo, excipiet
mache inclyta arma Pelei filii.“

Dixit, et nigris superciliis anſiuit S-
210 Hectori autem apta erant ad corpus; sub-
eum Mars horrendus bellicus; im-
funt ei membra intus vigoris et robos
inclytos autem socios iuit magno c-
Achilli vero similis - videbatur ipsis or-
215 armis resplendens magnanimi Pelei filii.
tabatur autem vnumquemque obiens
Mesthlemque, Glaucumque, Medontemque,
filochumque, Asteropaeumque, Disenor-
Hippothoumque, Phorcynque, Chro-
que, et Ennomum augurem. Hos ille in
verbis alatis allocutus est:

220 „Audite, innumerae copiae circum-
habitantium sociorum: Non enim ego
tudinem quaerens, neque egens ea,
vestris vrbibus exciui quemque; sed v-
Troianorum vxores et infantes liberos
tis - animis defenderetis bellicosis ab A-
225 haec in - animo - habens, donis - pra-
exhaurio et com meatu ciues, vestrum
iusque animum recreo. Idcirco aliqu-

recta conuersus, aut pereat, aut saluus sit;
 hoc enim belli commercium, Quicumque vero
 230 Patroclum, mortuum licet, tamen Troianos
 ad equum domitores pertraxerit, cesseritque ei
 Ajax; illi dimidium exuiiarum tribuam, di-
 midium vero ipse habebo ego; gloria autem
 ei erit, quanta vel mihi.

Sic dixit. Illi vero recta in Danaos magna -
 mole ferebantur, hastis eleuatis; admodum
 235 autem ipsis sperabat animus mortuum ab Aia-
 ce abstrahere Telamonio. Stulti; certe multis
 super ipso animam abstulit. Et tunc Ajax allo-
 cutus est pugna strenuum Menelaum:

„O amice, o Menelae, Iouis - alumne, haud
 iam nos spero vel ipsos redituros e praelio.
 240 Haudquaquam tantum de cadauere timeo Patro-
 cli, qui mox utique Troianorum saturabit ca-
 nes atque alites, quantum meo capiti metuo,
 ne quid *grauius* patiatur, et tuo; praelii enim
 nubes omnia contegit, Hector; nobis vero
 245 manifestus - imminet grauis interitus. Sed age,
 fortillimos Danaorum voca, si quis audierit.

Sic dixit; neque non obsecutus - est pugna
 strenuus Menelaus; vociferatus autem est alta -
 - voce Danaos inclamans:

„O amici, Argiuorum ductores, atque prin-
 cipes, qui iuxta Atrei filios Agamemnonem et
 250 Menelaum, publice - praebitum - *vinum* bi-
 bunt, et imperant singuli copiis; a Ioue au-
 tem honor et gloria sequitur. Difficile vero
 mihi est dispicere unumquemque ducum: tan-
 - tum enim certamen pugnae ardet. Sed aliquis

255 Ipſante veniat, indigneturque animo, Patro-
clum Troianis canibus ludibrium fieri,“.

Sic dixit: confeſſim autem exaudivit Oilei *ſilius*
velox Ajax; primusque obuius venit, currens
per praelium. Hunc vero poſt Idomeneus et
armiger Idomenei Meriones, par Marti homi-
260 cidæ. Caeterorum vero quisnam ſua mente
nomina dicere poſſet, quotquot iam poſtea
pugnam inſtaurarunt Achiuorum? Troiani ve-
ro priores *in* eos impetum - fecerunt conferti;
præibat autem Hector. Vt autem cum in oſtiis
a Ioue fluentis fluiui fremit ingens fluctus ad-
265 verſus *eius* fluentum, circumque extrema lit-
tora clamant, eructato mari extra: tantus vti-
que Troianorum clamor ortus eſt. At Achiui
ſtabant circum Menoetii ſilium, vnum animum
habentes, ſepti ſcutis aeratis. Illis autem
circum ſplendidas galeas Saturnius caliginem mul-
270 tam circumfudit; neque enim Menoetii ſilium
oderat vel antea, dum, viuus ſamulus erat
Aeaci filii; odioſum autem habebat vtiq̃ue, il-
lum hoſtium canibus prædam fieri Troianis;
ideoque eum vt - defenderent excitauit ſocia.
Mouerunt autem loco priores Troiani nigris -
275 oculis Achiuos. Mortuo vero hi derelicto tre-
pidi - fugerunt; neminem tamen eorum Tro-
iani magnanimi interfecerunt haſtis, cupidi licet,
ſed cadauer trahebant; haud diu vero ab illo ne-
que Achiui abſuturi erant: admodum enim il-
los celeriter conuertit Ajax, qui ſuperabat qui-
280 dem forma, ſuperabat et factis caeteros Da-
naos, poſt eximium Pelei ſilium. Recta autem

perripit per primos pugnatores, sui similis vi
 apro, qui in montibus canes florentesque - aeta-
 te iuvenes facile dissipat, se subito - impetu
 conuertens per fruticeta: sic filius Telamonis
 285 praeclari illustris Ajax, facile aggressus Troum
 dissipauit phalangas, quae Patroclum circum-
 dederant, sperabantque maxime urbem ad
 suam trahere, et gloriam reportare. Illum
 quidem, Lethi Pelasgi illustris filius, Hippo-
 290 thous pede trahebat per acrem pugnam, liga-
 tum loro ad malleolum circa tendines, He-
 ctori et Troianis gratificans; repente autem ipsi
 venit malum, quod ab eo nemo arcuit cupien-
 tium licet. Illum utique filius Telamonis, im-
 petu - facto per turbam, percussit cominus,
 295 galeam per aeneis - munitam - malis; scissa
 est autem equinis - fetis - densa galea transfixa
 hastae cuspide, percussa hastaque magna et
 manu robusta; cerebrum vero, per conum
 galeae profiliebat ex vulnere, cruentum; eius
 autem ibidem solutum est robur; e manibus ve-
 ro Patrocli pedem magnanimi remisit in ter-
 300 ram cadere; prope autem ipsam cecidit cer-
 nuus super mortuum, longe a Larissa glebo-
 sa; neque parentibus nutritia caris reddidit;
 brevis autem ei aetas fuit, Aiaceis magnanimi
 hasta domito. Hector vero in Aiaceis iacula-
 305 tus est hasta fulgenti: sed is quidem ex - ad-
 verso conspicatus enitauit aeream hastam pau-
 lulum; ille autem Schedium, magnanimum Iphi-
 ti filium, Phocensium longe fortissimum, qui
 in inelyto Panopeo domos habitabat, multis

viris imperans; hunc percussit sub
 310 medium; penitus autem extrema cul
 prope summum humerum exit; frag
 ro edidit cadens, sonitumque - dedere
 per ipso. Ajax autem Phorcynem be
 Phaenopis filium, Hippothoum defec
 medium ad ventrem percussit; rupit
 315 racis cavitatem, intestina autem aes
 trans - hausit; ille vero in puluerem lap
 hendit terram palma. Cesserunt autem
 primique pugnatores et illustres Hector.
 vi autem altum clamarunt, traxeruntque
 Phorcynque, Hippothoumque; soluebant
 ma ab humeris.

Tum vero prorsus Troiani, bellicosus
 320 Achivis, in Ilium ascendissent, igna
 victi; Argini autem victoriam retuliss
 iam praeter Iouis fatum, fortitudine
 re proprio: verum ipse Apollo Aeneas
 gavit, corpore Periphanti similis,
 325 Epyti filio, qui ei apud patrem senem
 conem - agens consenuerat, benevolis
 consiliis instructus; huic se - cum - affinis
 ipsum allocutus est Iouis filius Apollo:

„Aenea, quo pacto, etiam inuito de
 vare possitis Ilium excessam? ut iam
 ros alios fortitudinēque roboreque c
 330 virtuteque, multitudineque sua, et im
 pauore copias habentes (*id fecisse?*)
 vero Iupiter quidem potius annuit, qua
 nais, victoriam: sed ipsi fugitis - territi
 dum, neque pugnatī.

Sic dixit; Aeneas autem longe iaculantem Apollinem agnouit coram intuitus; magna autem voce Hectorem allocutus est clamans:

335 „Hectorque, et caeteri Troianorum ductores atque sociorum, dedecus quidem nunc hoc est, nos bellicosos actos ab Achiuis in Ithum ascendere per ignauiam victos. Verum enim et iam, aliquis ait deorum, mihi prope adstans, Iouem summum consiliarium in pugna auxiliator rem esse: ideo recta in Danaos eamus, neque illi quieti Patroclum nauibus admoerint mortuum..“

Sic dixit; et multo ante primos pugnatore - profiliens, stetit. Illi vero conuersi sunt, et aduersi steterunt Achiuis. Tum vero Aeneas 345 Leocritum vulnerauit hasta, filium Arisbantis, Lycomedis fortem socium. Hunc autem lapsum miseratus est bellicosus Lycomedes, stetitque admodum prope cum - accesserat, et iaculatus est hasta fulgenti, et percussit Hippasii filium Apisaonem, pastorem populorum, hepar 350 subter praecordia; statimque genua soluit: qui vtique a Paeonia glebosa venerat, et post Astero - ropaeum fortissime res gerebat in pugna. Hunc autem lapsum miseratus est Mauortius Asteropaeus, rectaque prorupit et hic promptus cum Danais pugnare: sed haudquaquam iam poterat; 535 scutis enim obsepti erant vndique, qui stabant circa Patroclum, hastasque praetendebant. Ajax enim valde omnes obibat, multis adhortans; nec quenquam vel retro - a mortuo, cedere sinebat, nec quenquam procurrere ad - pugnan-

dum Achiuos ante alios, sed stren-
circumeuntes - defendere, cominusque
360 Sic Ajax praecipiebat ingens; sanguine t-
ra rigabatur purpureo; illi vero alii
alios cadebant mortui simul Troian-
animosorum sociorum, et Danaorum
enim vel hi sine sanguine pugnabant;
res tamen multo peribant; recordaban-
365 perpetuo a se mutuo per turbam arc-
culum graue.

Sic hi quidem pugnabant instar ignis
prorsus dixisses aut solem omnino in
se, aut lunam: caligine enim occupat
praeflo, quotquot fortissimi stabant et
370 noetii filium mortuum. Alii vero Tr-
et bene ocreati Achiui, liberi pugna-
aëre - sereno: expansus autem erat
solis acutus, nubesque non exurgebat
campo; neque montibus; interquiescent
pugnabant, sua - inuicem evitantes
375 ctuosa, longe disiti; hi vero in medi-
res patiebantur caligine et pugna; ali-
turque saevo aere, quotquot fortissimi

Duo vero nondum viri audierant,
gloriosi, Thrasymedes, Antilochusque,
380 troclo mortuo eximio, sed adhuc putaba-
vum in primo tumultu cum Troianis
Hi autem intuentes caedem et trepidatio-
ciorum, seorsum pugnabant, quoniam
serat Nestor, hortatibus - impellens ad
nigris a nauibus. His autem per -
diem contentionis magnum certamen ort

385 grauis; defatigatione autem et sudore indefinenter assidue genuaque, tibiaeque, pedesque subtus vniuscuiusque, manusque, oculique, foedabantur pugnantium, circa strenuum famulum pedibus - velocis filii Aeaci. Vt vero

390 cum vir tauri bouis magni pellem populis dederit distendendam, ebriam pinguedine, acceptam autem hi seorsum - dispositi extendunt in orbem, statimque humor exiit, subitque adeps, multis trahentibus, tenditur autem tota vndique:

395 sic hi huc et illuc cadauer paruo in spatio trahabant vtrique; admodum enim ipsis sperabat animus, Troianis quidem, trahere ad Ilium, at Achivis, naues ad cauas; de ipso autem tumultus ortus erat atrox, neque omnino Mars copiarum - concitator, neque Minerva hunc conspiciata vituperasset, ne quidem si maxime ipse
400 iam ira cepisset: talem Iupiter super Patroclo virorumque et equorum die illo intendit exitialem laborem.

Nec dum quicquam sciebat Patroclum mortuum nobilis Achilles: longe enim seorsum - a navibus pugnant velocibus, muro sub Troianorum: quare illum nunquam existimabat
405 animo mortuum esse; sed viuum, ubi accessisset ad portas, reuersurum: neque enim hoc credebat omnino, euerfurum urbem sine se, sed neque secum. Saepe enim hoc ex matre didicerat, seorsum audiens, quae ei referebat
410 Iouis magni sententiam. Tum tamen non ei dixerat malum tantum, quantum acciderat,

mater, quod scilicet ei multo carissim
familiaris.

Illi vero assidue circa mortuum ac
tenentes, indefinenter concurrebant
alios interficiebant. Sic autem aliqui
Achiuorum aere - loricatum :

415 „O amici, non sane nobis honestum
ire naues ad cauas, sed hic te
omnibus dehiscat; hoc prorsus - nobis
multo satius esset, quam si hunc Tro
mittamus equum - domitoribus urbem
trahere, et gloriam referre.“

420 Sic autem aliquis Troianorum mag
rum dicebat: „O amici, etiam si si
iuxta virum hunc domari omnes simul
quam aliquis recedat a pugna.“

Sic utique aliquis dicebat, animosque
bat loci. Sic hi quidem pugnabant;

425 autem strepitus aereum ad coelum ib
atrem infructuosum (*vastum*).

Equi autem filii Aeaci, a pugna seorsu
tes, flebant, ut primum senserunt auriga
pulvere prostratum Hectoris vi homicidae;

430 Automedon quidem, Dioris fortis filius,
et scutica arguta vrgebat verberans, sa
blandis *verbis* alloquebatur, saepe et minis
li vero neque retro ad naues latum versu
lespontum volebant ire, neque in pu
ad Achiuos; sed veluti cippus manet fir
435 qui super tumulo viri stat mortui, aut
ris; sic manebant immote perpulcro
iuncti, solo admotis capitibus; lacryma

tem illis calidae de palpebris in - terram fluebant plorantibus, aurigae desiderio; floridaque foedabatur iuba, circulo profusa iuxta iugum ambobus. Plorantes autem illos conspiciatus, miseratus est Saturnius, motoque capite, ad suum dixit animum:

„Ah miseri, cur vos dedimus Peleo regi mortali, vos autem estis senii expertes, immortalesque! An ut aerumnosos inter homines dolores haberetis? Non enim quicquam alicubi est calamitosius homine omnium, quotquot super terram spirantque et mouentur. At non sane vobis tamen et curru artificiose - facto Hector Priamides vehetur; haud enim permittam. Annon satis, quod et arma habet, et gloriatur temere? Vobis autem in genua mittam robur et in animum, ut et Automedontem saluum euehatis e pugna naues ad cauas. Adhuc enim istis, (*Troianis*) gloriam praebebo, ut caedem - edant, usque - dum ad naues bonis - transtris - instructas peruenerint, occideritque sol, et tenebrae sacrae superuenerint.“

Sic locutus, equis inspirauit robur validum. Illi vero a iubis puluere in - solum excusso, velociter ferebant citum currum inter Troianos et Achiuos. His autem *vectus* Automedon pergnabat, dolens licet de socio, curru ruens, tanquam vultur in anseres. Facile enim et refugiebat e Troianorum tumultu, facile et iruebat confertam per turbam persequens. Sed non interficiebat viros, cum impetum fumebat ad persequendum; haudquaquam enim licuit,

465 solus cum esset sacra in sella, hasta impetum
facere, et inhibere veloces equos. Tandem
vero illum socius vir vidit oculis Alcimedon,
filius Laërcei Aemonis filii; stetit autem post
currum, et Automedontem allocutus est;

„Automedon, quisnam tibi deorum inutile
470 consilium pectori indidit, et abstulit mentem
sanam, quod ita in Troianos pugnas prima
in turba solus; tibi vero socius occisus est;
arma autem Hector ipse gerens humeris exsul-
tat filii Aeaci?“

Illum vero Automedon allocutus est, Dioris
475 filius: „Alcimedon, quisnam tibi Archiuorum
alius similis, equorum immortalium qui teneat
domituranque animosque, nisi Patroclus, diis
artifex par, dum viueret? nunc vero mors et
fatum occupat. Quin tu scuticam et habenas
480 miro - artificio - factas accipe, ego vero de
equis decedam, vt pugnem.“

Sic dixit. Alcimedon autem celerem - prælio
currum vt - conscendit, statim scuticam et
habeas cepit manibus; Automedon vero de-
siliit. Animaduertit autem illustris Hector, sta-
timque Aeneam allocutus est prope adstantem:

485 „Aenea, Troianorum princeps aere - lorica-
torum, equos hos animaduerti velocis filii
Aeaci in pugnam progressos, cum atrigis im-
bellibus: ideo sperauerim me capturum, si
modo tu animo tuo velis; neque enim irruen-
490 tes vtique nos sustinuerint contra stantes pu-
gnare Marte.“

Sic dixit: neque non - obsecutus est fortis
 filius Anchisae. Hi autem recta ibant, tergori-
 bus boum tecti humeros, aridis, solidis; mul-
 tiplex vero super inductum erat aes. Cum his
 autem Chromiusque, et Aretus diuina - forma -
 495 praeditus, ibant ambo; admodum vero is
 sperabat animus ipsosque interficere, abigere-
 que arduos - ceruicibus equos; stulti, neque
 enim erant sine - sanguine utique reuersuri re-
 tro ab Automedonte; ille autem, precatus Iouem
 patrem, fortitudine et robore repletus est
 500 praecordia circumfusa - caligine; statim vero
 Alcimedontem affatus est fidum socium:

„Alcimedon, ne iam a me longe tene equos,
 sed proxime inspirantes in tergum: haud enim
 ego Hectorem Priami filium a robore tempera-
 turum puto, antequam Achillis pulcre iuba-
 505 tos conscenderit equos, nobis interfectis, fu-
 gaueritque ordines virorum Argiuorum, vel
 ipse inter primos captus fuerit.“

Sic fatus, Aiaces vocauit, et Menelaum:
 „Aiaces, Argiuorum ductores, et Menelae,
 mortui quidem curam committite iis, quotquot
 510 fortissimi, ut eum circumeantes defendant, et
 propellent ordines virorum; a nobis vero vi-
 vis propullate crudelem diem. Hac enim in-
 gruunt pugnam per lacrymosam Hector Aene-
 asque, qui Troianorum sunt fortissimi. Sed
 haec quidem deorum in genibus posita sunt;
 515 iaculabor enim et ego: haec autem Ioui omnis
 curae erunt.“

Dixit, et vibratam emisit praelongam hastam,
et intorsit Areti in clypeum vndique aequalem;
is vero non hastam inhibuit, penitus autem trans-
iit aes, immumque in ventrem per balteum

520 traiecit. Vt vero cum acutam tenens securim
iuuenis vir, ictu incusso post cornua bouis

agrestis, neruum perscindit totum; hic autem
saltu dato cadit: sic utique et ille saltu dato

cecidit supinus; ei autem hasta in visceribus

525 perquam acuta vibrata soluit membra. Hector

vero in Automedontem iaculatus est hasta ful-
genti: sed is quidem ex aduerso conspicatus

euitauit aeream hastam; in anteriorem enim

partem proclinauit; a tergo vero hasta longa

solo infixam est, supraque pars posterior quassaba-

tur. hastae; tum vero deinde remisit impetum

530 suum valida hasta. Et omnino tunc ensibus

cominus concurrissent, si non ipsos Aiacem di-

remissent ardentes, qui adueniebant per tur-

bam, socio vocante; hos autem subueriti ces-

serunt rursus retro Hector, Aeneasque, atque

535 Chromius diuina - forma - praeditus; Aretum

vero ibidem dereliquerunt, vulneratum cor-

de, iacentem; Automedon autem, veloci par

Marti, armisque spoliauit, et glorians verbum

dixit:

„Profecto iam paululum saltem de Menoe-
tiade mortuo cor dolore leuavi, deteriorem
licet interfecerim.“

540 Sic factus, in currum summas exuias cruen-
tas posuit, ipseque - conscendebat, pedes et

manus superne sanguinolentus, tanquam leo
taurum depastus.

Rurſus autem ſuper Patroclo intendebatur
aſpera pugna, grauis, lacrymoſa: excitabat
545 nempe certamen Minerua, e - coelo delapſa;
miſerat enim late - ſonans Iupiter vt concita-
ret Danaos; iam enim animus conuerſus erat
eius.

Vekuti cum purpuream irin mortalibus
extendit Iupiter coelitus, quae portendat vel
pugnam vel etiam tempeſtatem frigidam; quae

550 continuo ab operibus homines ceſſare - facit
ſuper - terram, pecudesque contriſtat: ſic
haec, caerulea nube quum contexerat ſe, in-
greſſa eſt Achiuorum gentem; excitabatque virum
quemque.

Primum vero Atrei filium incitans
allocuta eſt, fortem Menelaum, hic enim eam
555 prope erat, poſtquam - ſemet - aſſimulauerat
Phoenici corpore et indefeſſa voce:

„Tibi certe iam, Menelae, pudor et oppro-
brium erit, ſi quidem Achillis illuſtris fidum
locium muro ſub Troianorum veloces canes
diſcerperint; ſed capeſſe pugnam ſtrenue,
adhortareque aciem omnem.“

560 Hanc autem viciffim aſſatus eſt pugna ſtre-
nuus Menelaus: „Phoenix, pater, ſenex olim
nate, vtinam Minerua daret robur mihi, te-
lorumque auerteret impetum: ita equidem vel-
lem adeſſe et auxilium ferre Patroclo; graui-
ter enim mihi mortuus deſiderio - percuſſit ani-
565 mum. Sed Hector ignis horrendam habet vim,
neque ceſſat aere naedem - edere; ei enim
Iupiter, gloriam praebet.“

Sic dixit. Gaussa est autem oculi
Minerva, quod se ante deos praet
omnes; vim autem humeris et gen
570 dit, et ei muscae audaciam pectus
misit, quae licet abacta crebro a co
mano, appetit mordere, dulcisque i
hominis est. tali eum audacia repl
cordia circumfusa - caligine. Accessit
575 Patrochum, et iaculatus est hasta fulgenti
autem in Troianis Podas, filius Eetionis
vesque, fortisque; maxime vero eum h
Hector inter populares; sibi enim fo
carus coniunctus: hunc ad balneum per
vus Menelaus, ruentem in fugam;
580 que aes adegit; fragorem vero edidit
at Atrides Menelaus mortuum a Troia
trahebat ad agmen sociorum. Hector
tem prope stans hortans - excitabat
Phaenopi Asii filio, similis, qui illi
hospitum carissimus erat, in Abydo ac
585 bitans; huic sese cum assimulasset, im
tus est longe - iaculans Apollo:

„Hector, quis omnino te amplius ali
vorum formidauerit? Quando ita ni
nelaum territus fugis, qui tamen antehac
lis bellator, nunc vero abiit solus subla
ferens mortuum e Troianis; tuum au
590 terfecit fidum socium, strenuum, ir
mos - pugnatores, Podas, filium Eetionis

Sic dixit. Illum vero doloris nubes
nigra; processit autem per primos - i
res armatus corusco aere. Tum ver

nus sumsit aegidem fimbriatam, splendentem,
 595 Idamque nubibus cooperuit, fulguribusque
 emissis, admodum grande intorruit; eamque con-
 cussit; victoriam autem Troianis dedit, in-
 que - fugam - vertit Achiuos.

Primus Penelaus Boeotus fuit dux sagae:
 percussus enim fuerat in humerum hasta, cum
 facie in - hostem - esset vsque versa, sum-
 mum leuiter; perstrinxit nempe ei ad os vsque
 600 cuspis Polydamantis; is enim percusserat prope
 accedens. Leïtum deinde Hector cominus per-
 cussit in manum ad carpum, filium Alectryo-
 nis magnanimi; cessare autem iecit a pugna;
 trepidusque is fugit circumspectans; haud enim
 amplius sperabat animo hastam tenentem ma-
 605 nu se pugnaturum cum Troianis. Hectorem
 vero Idomeneus in Leïtum irruentem percul-
 sit thoracem ad pectus iuxta papillam; ad
 cuspidis autem iuncturam fracta est longa hasta;
 et clamauerunt Troiani. Hic autem in Idome-
 neum iaculatus est Deucali filium in curru stan-
 610 tem; ab eo quidem paululum aberrauit; cae-
 terum hic Merionis armigerumque aurigamque,
 Goeranum, qui e Lycto bene - habitata comita-
 batur eum: (pedes enim primo, relictis navi-
 bus vtrinque - remis - actis, venerat, et omnino
 Troianis magnam victoriam praebuisset: nisi
 Coeranus confestim celeres adduxisset equos;
 615 et huic quidem salus venit, arcuitque saeuum
 diem; ipse autem perdidit animam Hectoris
 vi homicidae.) Hunc percussit sub malam et
 aurem; dentes autem excussit hasta extrema,

linguamque percidit mediam. Ceci
620 e curru, habenasque effudit in terram;
las Meriones cepit manibus suis in
a solo, et Idomeneum allocutus est:

„Vrge nunc scutica equos, vsque d
ces ad naues perueneris; sentis enim
quod non amplius victoria est Achiuorum

Sic dixit. Idomeneus autem scutica
625 bat pulcros iubis equos naues versi
iam enim timor inciderat animo. Neq
Aiaçem magnanimum et Menelaum
quum iam Troianis dabat alternantem vi
hiace autem sermonem orsus est magnus
nius Ajax:

„Eheu, iam quidem, etiam qui ac
630 stultus est, senserit, quod Troianis pat
ter gloriam praebet. Illorum enim
tela assequuntur, quicunque emittat,
bellis, seu strenuus; Iupiter nempe omni
nia dirigit; nobis vero incassum omni
ta cadunt in terram. Sed agite, per

635 men excogitemus consilium optimum,
pacto et mortuum extrahamus, et ipsi
dilectis sociis simus reuerſi; qui huc
respicientes tristantur, neque iam putant
toris homicidae robur et manus inuictas
tenturos nos, sed in nauibus nigris ir
640 esse. Vtinam vero esset socius, qui nu
citissime Pelidae: non enim illum opi
audiſſe quidem tristem nuntium, qu
carus periit socius. Atqui nondum
conſpicari talem inter Achiuos: caligine

645 occupati sunt simul ipsique et equi. Iupiter
 pater, quin tu libera a caligine filios Achiuorum,
 facque serenitatem, daque oculis videre; in
 luce vero vel perde; quandoquidem tibi pla-
 cuit ita."

Sic dixit. Eam autem pater miseratus est la-
 crymantem; statim autem caliginem quidem
 650 dissipavit, et amovit nebulam; sol vero afful-
 sit, aciesque tota illustrata est. Et tunc Aiax
 allocutus est pugna strenuum Menelaum:

„Circumspice nunc, Menelae Iouis - alumne,
 si quo modo videre possis vinum adhuc Anti-
 lochum; magnanimum Nestoris filium; hor-
 tare vero, ut Achilli bellicoso ocyus profectus
 655 nuntiet, quod quidem ei multo carissimus periit
 familiaris."

Sic dixit; neque non - obsecutus - est pugna
 strenuus Menelaus. Perrexit autem ire, tan-
 quam leo a caula, qui postquam fatigatus uti-
 que fuerit canesque virosque laceffens, qui
 660 ipsum non sinunt boum adipem exsugere; to-
 tam - noctem vigilantes; ille autem carniurn cu-
 pidus, recta - irruit, sed nihil proficit: crebra
 enim iacula aduersa volant audacibus a mani-
 bus, incensaeque faces: quas quidem hor-
 rens - recedit incitatus licet; mane autem se-
 665 orsum discedit moesto animo: sic a Patroclo
 pugna strenuus Menelaus abibat perquam in-
 vitus: admodum enim timebat, ne ipsum Achiui
 graui prae metu praedam hostibus relinquerent.
 Multis autem Merionique et Aiacibus manda-
 bat:

„Aiaces, Argiuorum ductores, M
 670 nunc aliquis mansuetudinis Patrocli m
 cordetur; omnibus enim norat mitis e
 vineret; nunc vero mors et fatum occu

Sic fatus abiit flauus Menelaus,
 versum circumspiciens, veluti aquila, q
 675 acutissime cernere inter aërias volucres,
 licet in alto pedibus velox non latet. lo
 busto sub late - comanti iacens; sed in
 impetum facit, eique ocleriter raptu d
 mam. Sic tunc tibi, Menelae Iouis.

680 oculi lucidi quaquaversum versabant
 torum per agmen sociorum, sicut
 filium adhuc viuentem videre posses.
 vero citissime animaduertit, pugnae ad
 totius, confirmantem socios, et con
 ad pugnandum; prope vero adstans
 est flauus Menelaus:

685 „Antiloche, eia age huc ades, Iouis
 ne, vt audias tristem rem - nuntianda
 non debuit euenire. Iam quidem t
 ipsum opinor inspicientem sentire, c
 dem deus Danais aduoluit, victor
 Troianorum; occisus est nempe fortissim
 690 vorum Patroclus, magnumque deside
 nais contigit. Sed tu cito Achilli, c
 naues Achiuorum, nuntia, si quo
 lerrime cadauer ad nauem integrum - au
 tuerit nudum; arma enim habet
 expedite - ciens Hector.

Sic dixit. Antilochus autem horro
 695 reptus est, sermone audito; diu ver

opia vocis tenuit; eique oculi lacrymis im-
 pleti sunt, liquidaque ei haesit vox. Sed ne-
 sic quidem Menelai mandatum neglexit. Per-
 rexit autem currere, armaque eximio dedit socio
 Laodoco, qui eum prope flectebat solidos - vn-
 700 gulis equos. Hunc quidem, lacrymas - fun-
 dentem pedes ferebant e praelio, Pelei filio
 Achilli tristem nuntium, nuntiaturum,

Naque sane tibi, Menelae Iouis - alumne,
 voluit animus laborantibus fociis auxiliari,
 vnde discefferat Antilochus, magnum autem
 705 desiderium Pyliis factum erat; sed ille his ut
 auxiliaretur Thralymedem nobilem excitavit;
 ipse vero rursus ad Patroclum heroem profectus
 est; constitit autem, ut ad Aiaces venit, et
 statim allocutus est:

„Illum quidem iam ad naues misi celeres
 ut - eat ad Achillem pedibus velocem; neque ta-
 710 men illum puto nunc venturum, vehementer
 licet iratum Hectori nobili; nullo enim modo
 inermis cum - Troianis pugnauerit; nos au-
 tem etiam per - nos excogitemus consilium opti-
 mum; quo - pacto et mortuum extrahamus,
 et ipsi Troianorum e pugna mortem et fatum
 effugiamus.“

715 Huic autem respondit deinde ingens Telamo-
 nius Ajax: „Omnia recte dixisti, admodum -
 inclyte o Menelae; sed tu quidem, et Merio-
 nes, subeuntes valde cito, mortuum sublatum
 ferte e praelio; a - tergo autem nos pugna-
 720 bimus cum Troianisque et Hectore nobili, pa-
 rem animum habentes, cognomines, qui et antea

fastinebamus acrem Martem prope inui-
nentes. “

Sic dixit: Illi vero mortuum a terri
sustulerunt: alter admodum strenue; ac
autem exercitus retro Troianus, vt
725 cadauer tollentes Achiuos; recta ve-
runt, canibus similes, qui in aprum
sum, impetum - faciunt ante iuuenes ve-
aliquantisper etenim currunt, dilacerare
sed, cum iam in illos conuertitur, robore
continuo retroceduntque, diffugiuntque
730 alio alius: sic Troiani, aliquantisper
cateruatim assidue sequebantur, ferien-
busque et hastis vtrique acutis; at
Aiaces conuersi contra ipsos constitissi-
rum vtiq; mutabatur color; neque quis
bat impetu in aduersum facto, de-
pugnare.

735 Sic hi vtiq; alacres cadauer effere-
praelio naues versus cauas; pugna ver-
bat ipsis atrox, velut ignis, qui ingru-
bem hominum concitatus ex - impro-
cendit, pereuntque aedes in flamma
740 eamque fremebunda agit vis venti: S-
dem hos equorumque et virorum bellico
horrifonus tumultus insequabatur abeuntes
vero tanquam muli, validum robur induti,
hunt, ex monte per asperam viam, vel
vel lignum ingens nauale, in *ipsis* vero
745 mus affligitur simul laboreque et sudore
pere - contendentibus: sic illi alacres
ferebant; at a tergo Aiaces arcebant

nos, sicut agger arcet aquam syluosus cam-
 pum per totum porrectus; qui vel rapidorum
 750 fluminum violentos cursus reprimat, et conti-
 nuo omnibus fluxum in campum dirigit repel-
 lens, haudquaquam enim eum vi perturbant
 fluentes: . . . sic usque Aiaces aciem reprimebant
 retro Troianorum; illi tamen simul sequeban-
 tur, duoque in iis maxime, Aeneasque An-
 755 chisae filius, et illustris Hector. . . . Ut vero sicut
 sturnorum nubes aufugit, vel graculorum, acu-
 tum vociferantium, cum vident ingruentem
 circum, qui parvis caedem infert avibus: sic
 utique acti vi Aeneaeque et Hectoris filii Achi-
 vorum acutum vociferantes abibant, obliuif-
 760 cebanturque pugnae. . . . Multa vero arma pul-
 cra ceciderunt inque circumque fossam, fu-
 gientium Danaorum; pugnae autem non erat
 cessatio.

I L I A D I

L I B E R X V I I I .

Sic illi quidem pugnabant instar ignis.
Antilochus vero Achilli pedibus celer
nit. Illum autem inuenit ante naues
excelsas, ea cogitantem animo, quae
- 5 acta erant. Ingemiscens autem deum
suum magnum animum:

„Hei mihi, quid est, quod rursus
Achiui, ad naues fugati - aguntur
per campum? *Metuo*, ne iam mihi pe-
dum tristes sollicitudines animo, vt o
10 mater narrauit, et mihi dixit, Myr-
fortissimum, adhuc viuentem me, man-
sum Troianorum deserturum esse luce.
Certe omnino iam mortuus est Menoe-
filius, miserandus! certe iusseram eum
so - hostili igne, ad naues redire, ne
Hectore magno - animo pugnare.“

15 Dum is haec versabat in mente et
interea ad eum prope accessit illustris
filius, lacrymas calidas fundens,
nuntium grauem:

„Hei mihi, Pelei fili bellicosi, pro-
quam tristem audies rem nuntiatam:

20 non debuit euenire. Iacet Patroclus; de cadauere autem iam pugnant nudo; arma enim habet pugnam - expedite - ciens Hector.

Sic dixit. Illum vero doloris nubes obtexit nigra. Ambabus autem manibus, subleuatos cines fudit super caput, venustamque deturpa-
 25 bat faciem; diuinaeque tunicae niger vndique - adhaesit cinis. Ipse vero in puluere ingens ingenti - spatio porrectus iacebat, suisque manibus comam deturpabat sciudens. Ancillae autem, quas Achilles in - praeda - ceperat, Patroclusque, animo tristatae altum eiulabant,
 30 et foras procurrebant circa Achillem bellicosum; manibus vero omnes pectora plangebant, resolutaque sunt membra cuiusque. Antilochus autem ex altera - parte lugebat, lacrymas fundens, manus tenens Achillis; hic vero suspirabat generoso corde; timebat enim An-
 35 tilochus, ne iugulum discinderet ferro. Horrendum vero eiulabat Achilles: audiuit autem veneranda mater, sedens in fundo maris, apud patrem senem; tum protinus vlulauit. Deae autem circa ipsam congregabantur omnes, quotquot in fundo maris Nereides erant. Illic quidem erat Glaucque, Thaliaque, Cymodoceque,
 40 Nefaea, Spioque, Thoque, Haliaque magnis oculis decora, Cymothoëque, et Actaea, et Limnorea, et Melita, et Iaea, et Amphithoë, et Agaue, Dotoque, Protoque, Pherusaque, Dynameneque, Dexameneque, et Amphinome,
 45 et Callianira, Doris, et Panope, et inclyta Galatea, Nemertesque, et Apseudes, et Cal-

- Ianassa: illic erat et Clymene, Ian
 Ianassa, Maera, et Orithyia, et co
 cra Amatheia; aliaeque, quae in fu
 50 Nereïdes erant. Istitis vero splendidus
 tur specus: hae autem simul omnes
 plangebant; Thetis vero exorsa est luctu
 „Audite, sorores Nereïdes, ut be
 sciatis audientes, quanti meo infuit dol
 mo. Hei mihi miserae, hei mihi in
 55 fortissimum enixae, quae postquam p
 filium eximiumque fortemque, prae
 mum heroum, isque succreuerat plantae
 hunc quidem ego educatum, tanquam pla
 secundo - loco agri, nauibus mihi rec
 Jlium, contra Troianos pugnaturum
 60 autem non receptura sum rursus dom
 versum, intra aedes Peleïas. Sed et q
 mihi viuit et videt lumen solis, tristat
 que quod ei possum auxiliari profecta.
 proficiscar, ut visamque dilectum filium,
 diam, quinam ipsum inuaserit luctus,
 a pugna manentem.“
 65 Sic locuta reliquit specum; illae ve
 ipsa lacrymabundae ibant; circum ipsa
 vnda maris scindebatur. Hae autem
 ad Troiam-glebosam venerant, littus c
 derunt ordine, ubi frequentes Myrm
 subductae - erant naues velocem circum
 70 lem. Huic autem grauiter - suspiranti
 veneranda mater, acuto autem edito -
 caput prehendit filii sui; et lugens
 alatis allocuta est:

„Fili, quid fles? quisnam tuam mentem in-
 vasit dolor? Eloquere, ne cela. Illa quidem
 75 iam tibi perfecta sunt a Ioue, vt iam antea
 precatus - es, manibus fublatis, omnes ad
 puppes cogi filios. Achiuorum, tui indigentes,
 patique indignas res.“

Illam autem grauiter - fufpirans allocutus est
 pedibus velox Achilles: „Mater mea, haec qui-
 80 dem mihi Olympius perfecit; sed quae mihi
 ex his voluptas, dum carus periit amicus, Pa-
 troclus? Quem ego fupra omnes honorabam ami-
 cos aequae ac meum caput, hunc perdidi; ar-
 ma vero Hector, poftquam - trucidauerat,
 exiit ingentia, mirabilia vifu, pulcra; quae
 quidem Peleo dii dederunt, fplendida dona,
 85 die illo, quando te mortalis viri collocarunt in
 thoro. Vtinam tu quidem ibidem inter immor-
 tales marinas habitaffes, Peleusque mortalem
 duxiffet vxorem! Nunc vero *mortali nupifti*,
 vt et tibi luctus in animo immenfus effet de
 90 filio interfecto; quem non recipies rursus do-
 mum reuerfum; neque enim me animus iubet
 viuere, neque hominibus intereffe, nifi Hector
 primus mea hafta percuffus animam perdiderit,
 Patroclumque ob - interfectum - poenas Menoe-
 tii filium dederit.“

Illum vero viciffim affata est Thetis lacry-
 95 mas fundens: „Cito - moriturus certe mihi,
 fili, es, cum ita dicis; illico enim tibi deinde
 poft Hectorem fatum imminet.“

Illam vero grauiter ingemifcens allocutus est
 pedibus velox Achilles: „Illico moriar; cum

in fatis non fuit me amico dum - i
 tur auxiliari. Ille quidem valde procu
 900 interit; me vero defideravit, malum qu
 : farem. Nunc autem, quoniam non
 vtiq̃ue caram in patriam terram,
 . . . lam Patroclo attuli salutem, neque socij
 teris, qui iam multi domiti sunt ab He
 bili: sed sedes apud naues inutile poi
 905 rae, talis cum sim qualis nullus Ae
 aere - loricatorum in pugna; conc
 meliores sunt et alij. Vtinam contenti
 et ab hominibus pereat; et Ira, quae
 etiam admodum - prudentem saevire;
 110 que multo dulcior melle stillante hom
 pectoribus augescit, tanquam fumus:
 me nunc irasci - fecit rex virorum Agan
 Sed haec quidem ante - acta - esse sinam
 lentes licet, animo in pectore domito
 tate. Nunc vero ibo, vt cari capitjs
 115 rem inueniam Hectorem; mortem aut
 tunc accipiam, quandocunque deum
 voluerit euentum adducere, atq̃ue immort
 caeteri. Neque enim ne vis quidem I
 effugit mortem, qui tamen carissim
 Ioui Saturnio regi; sed eum fatum do
 120 grauis ira Iunonis. Ita et ego, si iam
 mile fatum est, iacebo, vbi mortuus
 nunc autem gloriam bonam auferam;
 quam Troadam et Dardanidum profundo
 nus - habentiam, ambabus matibus
 teneris lacrymas abstergentem crebro su
 125 cogam. Sentiant autem, quod iamdiu

— pugna cessant. Neque me prohibe a praelio,
diligens licet; neque enim mihi persuadebis.

Hinc autem respondit deinde dea Thetis pe-
des - argentea: „Sane iam hoc, fili, verum;
non malum est, laborantibus sociis arcere gra-
130. vem perniciem: sed tibi arma pulcra inter
Troianos detinentur, aerea; coruscantia; illa
quidem pugnam expedite: ciens Hector: ipse
ferens humeris exultat: neque tamen ipsum puta
diu exultaturum esse, caedes enim prope eum.
Sed tu quidem nequiquam ingrediere pugnam
135 Martis, antequam me huc profectam oculis
videris. Mane enim reuertar, simul ac sol
ortus erit, arma pulcra ferens a Vulcano
rege.”

Sic fata, retro se vertit a filio suo, et
conuersa, inter marinas sorores dixit:
140 „Vos quidem nunc subite maris latum finem,
visurae senemque marinum et aedes patris, et
ei omnia dicite; ego vero ad excelsum Olym-
pum vado ad Vulcanum arte fabrilis - clarum,
si velit filio meo dare incluta arma collu-
centia.”

145 Sic dixit. Illae autem vndam maris statim
subierunt. Ad Olympum vero dea Thetis pe-
des - argentea abiit, ut dilecto filio incluta
arma afferret. Illam quidem ad Olympum pe-
des ferebant.

At Achiui immenso cum fremitu acti vi
150 Hectoris homicidae fugientes, ad nauesque et
Hellespontum venerant. Nec tamen Patroclum
bene - ocreati Achiui extra tela extraxerant

mortuum; famulum Achillis; rursus enim iam
 illum affectus fuerant peditesque et currus;
 Hectorque, Priami filius, flammæ simulis vi-
 155 Ter quidem illum retro pedibusprehendit illu-
 stris Hector, abstrahere cupiens, magnaque
 voce Troianos inclamabat: ter autem duo Aia-
 ces, impetuofam induti fortitudinem, a mor-
 tuo vi repulerunt; ille vero, *Hector*, constan-
 ter robore fretus, interdum impetum facie-
 160 bat per tumultum, interdum vero consistebat
 alta voce clamitans; retro autem non cedebat
 omnino. Vt vero a corpore haudquaquam leo-
 nem fulvum possunt pastores in agro per-
 noctantes valde esurientem summovere: sic
 utique non poterant duo Aiaces armis acres
 165 Hectorem Priamidem a mortuo absterrere. Et
 iam prorsus abstraxissetque, et immensam retulisset
 gloriam, nisi Pelei filio pedibus ventosa
 yelox Iris nuntia venisset currens ab Olympo
 ut prodiret in pugnam, clam Ioue, aliis-
 que diis; miserat enim eam Iuno; prope qu-
 tem stans verbis alatis allocuta est:
 170 „Surge, Pelei fili, omnium terribilissime vi-
 rorum: Patroclo auxiliare; cuius gratia certa-
 men graue stat ante naues; illi vero se in-
 vicem perdunt, hi quidem, pugnantes cada-
 vere pro mortuo; ut autem trahant ad Ilium
 175 ventosam Troiani recta irruunt; maxime ve-
 ro illustris Hector, abstrahere cupit; caput-
 que ipsum animus iubet infigere palo, abscis-
 sum tenera a ceruice. Sed surge, nec amplius
 iaceto; pudorque tuum animum tangat, Pa-

180 trochum Troianis canibus ludibrium fieri; tibi
contumelia, si quid cadauer indigne - acceptum
venerit."

Huic autem respondit deinde pedibus - celer
nobilis Achilles: „Iri dea, quisnam te deo-
rum mihi nuntiam misit?"

Illum vero vicissim allocuta est pedibus ven-
tosa velox Iris: „Iuno me misit, Iouis glo-
185 riosa coniux; neque scit Saturnius in - alto -
sedens, neque quis alius immortalium, qui
Olympum valde niuosum habitant."

Hanc autem respondens allocutus est pedibus
celer Achilles: „Et quomodo ire possum ad
pugnam? habent enim arma isti; mater autem
190 me cara prius vetuit armari, quam ipsam re-
versam oculis viderem; pollicita enim est, a
Vulcano allaturam se arma pulcra. Alterius
autem non vilius scio, cuius inclyta arma indue-
re possim, nisi Aiakis utique scutum Telamo-
nii; sed et ipse hic, spero, inter primos ver-
195 satur, hasta caedem - edens Patrocli gratia
mortui."

Illum vero vicissim allocuta - est pedibus -
ventosa velox Iris: „Bene quidem et nos sci-
mus, quod inclyta arma detinentur; sed sic
ad fossam profectus, Troianis da - te - in - con-
spectum, si forte te veriti abstinuerint pugna
200 Troiani, respirauerintque Mauortii filii Achivo-
rum afflicti iam; exigua autem et respiratio a
praelio."

Illa quidem sic locuta abijt pedibus velox Iris.
At Achilles surrexit Ioui casus; Minerua vero

humeris validis circumposuit aegidem
 205 caput autem ei nube cinctum - orna-
 sima dearum. aurea, eque ipsa ac-
 mam collescentem. Vt vero cum fur-
 dens ex vrbe ad aetherem affurgit
 infula, quam hostes oppugnant,
 210 die, horrendo discernunt Marte. vi-
 rentes ex sua; vt vero soli occiderit,
 et faces - in - speculis ardeant densae,
 tum splendor emicat, firmiti: vt
 si forte cum nauibus Martis propulsato-
 velint: sic ab Achillis capite splendor
 215 rem perueniebat. Stetit autem ad fe-
 cectus extra murum, nec tamen Achillis
 cebat: matris enim prudens reuerebatur
 tum. Ibi stans clamauit; seorsum autem
 Minerua vociferata est; et inter Troi-
 mensum excitauit tumultum. Vt vero
 modum - luculenta vox sit, quando elar-
 220 vrbein cingentes hostes per exitiales:
 admodum - luculenta vox erat Aeacidae
 vero vt audierunt vocem aeream
 omnibus commotus - est animus; pulci-
 iubis equi retro currus vertebant; p-
 225 bant enim clades animo. Aurigae aut-
 culsi sunt, vbi viderunt indefessum ignem
 rendum super caput magnanimi Pelidae
 dentem: illum nempe accendebat dea
 caelia Minerua. Ter quidem super
 magna - voce clamauit nobilis Achilles;
 230 vero turbati sunt Troiani inclytique socii
 dem autem etiam tunc perierunt duode-

fortissimi impediti et confixi suis curribus et
 hastis: at Achiui alacriter Patroclum extra
 tela extractum, deposuerunt in lecto; cari au-
 tem circumstabant loci ingentes; atque eos
 235 pedibus - velox sequebatur Achilles, lacrymas
 calidas fundens, postquam adspexit fidum socium
 iacentem in feretro, laceratum acuto aerea
 quem quidem miserat cum equis et curribus
 in praelium, neque rursus recepit reuersum.

Solem autem indefessum oculis - magnis de-
 240 cora veneranda Iuno - misit ad Oceani fluentia
 iunium redire. Sol quidem occidit, finemque
 fecerunt nobiles Achiui certaminis asperi et
 omnibus - aequae - grauis pugnae. Troiani
 vero ex - altera - parte ex aspero praelio vt
 excesserant, soluerunt a curribus veloces equos.
 245 Ad concionem autem congregabantur, antequam
 coenam curarent. Erectis autem stantibus con-
 cio habita est, neque quis sustinuit sedere;
 omnes enim tenebat tremor, eo quod Achilles
 in - conspectum - se - dederat; diu enim pugna
 abstinnerat tristi. Illis autem Polydamas pru-
 250 dens coepit concionari Panthoi filius; hic
 enim solus videbat futura et praeterita; Hecto-
 ri autem erat sodalis, eademque nocte nati erant;
 sed hic quidem verbis, ille vero hasta multum su-
 perabat. Qui inter eos sapiens concionatus
 est et dixit:

„In - utramque - partem diligenter delibe-
 255 rate amici; hortor enim ego in - urbem nunc
 ire, neque expectare auroram pulchram in
 campo prope naues; procul enim a muro sumus.

Quamdiu quidem hic vir Agamemnon
 tur nobili, tamdiu minus graues
 erant Achiui. Gaudebam enim ego
 260 loces iuxta naves pernoctans, spera
 ves utique capturos vtrinque remi
 Nunc vero grauitur timeo velocem Pe
 qualis illius animus violentus, non vol
 nere in campo, in quo Troiani
 in medio vtrique vim Martia contine
 265 riuntur; sed de vrbeque pugnabit, a
 ribus. Itaque eamus ad urbem, ob
 mihi, sic enim erit. Nunc quidem n
 nere - fecit velocem Peleſ filium,
 autem nos offenderit hic manentes
 gressus cum armis, probe tunc aliqu
 270 agnoscat: libenter enim peruenit ad J
 cram, quicumque effugerit, multos ve
 et vultures comedent Troianorum.
 sane mihi omnino inauditum tate quid si
 vero meis verbis obsecati fuerimus, tristes
 per - noctem quidem in foro robur reli
 275 urbem autem turres excelsaeque port
 bulaeque ad has aptatae longae, bene
 tae, coagmentatae, tutabuntur; mane
 sub aurora armis instructi stabimus sup
 ribus; huic autem grauius fuerit, si vo
 profectus a nauibus, circa murum nobiscum
 280 nare. Retro iterum ibit ad naves, pol
 arduos cervicibus equos vario cursu fatia
 urbem vagans. Intus vero nec ipsum sua
 panimitas irruere sinet, nec unquam va
 prius ipsum canes veloces edent.

Illum vero torpae intuitus allocutus - est pug-
 285 nam - expedite - ciens Hector: Polydama,
 tu quidem non amplius mihi grata haec dicis,
 qui hortaris in urbem nos cogi reuerfos. An
 pondum satiati - estis clausi - manendo intra tur-
 res? Antea epim Priami urbem articulate - lo-
 quentes homines: omnes praedicabant diui-
 290 tem - auri, diuitem - aeris; nunc vero iam
 perierunt ex aedibus - pretiosae - res - reconditae
 pulchrae; multae autem iam in Phrygiam et
 Maeoniam amabilem opes venum - auctae
 abiire, postquam magnus iratus fuit Iupiter.
 Nunc vero cum mihi dedit Saturni filius versuti
 gloriam retulisse apud naues, marique conclu-
 295 sisse Achiuos, stulte, ne iam haec consilia
 ostende inter ciues; non enim quis Troiano-
 rum obtemperabit; neque enim sinam. Sed
 agite, sicut ego dixerò, pareamus omnes. Nunc
 quidem coenam sumite per exercitum turmatim,
 et excubiarum mementote, et vigilate quisque;
 300 Troum vero quicunque de - opibus *periclitanti-*
*b*us admodum sollicitus est, collectas - in -
 ynum copiis det publice - absumendas, quo-
 rum aliquem melius est, *illis* frui, quam Achi-
 vos. Mane vero, sub aurora armis instructi,
 305 naues iuxta canas excitemus acre praelium. Sin
 reuera apud naues surrexit - ad - certamen no-
 bilis Achilles, grauius, si voluerit, ei erit;
 non illum ego sane fugiam e pugna horrido-
 na, sed omnino contra stabo, seu referat ma-
 gnā victoriam, seu referam. Communis Mars,
 et occiforem saepe occidit.

- 310 Sic Hector concionatus est; Troia
acclamarunt; recordes; eorum enim
eriperat Pallas Minerva; Hectori enim
sunt pernicioſa conſilia danti, Po
vero nullus, qui bonum protulerat
Coenam deinde ſuſerunt per exerci
- 315 Achivi. tota - nocte Patroclum edel
mitus lugentes. Illis autem Pelei fi
ſam - ſuſpiriis exorſus eſt luctum,
homicidis impoſitis pectori ſodalis, et
modum edens - gemitus. Sicut leo heu
batus, cui nempe catulos venaticus ſi
- 320 vir ſylva ex denſa; ille vero triſtatur
aduenerit; multas autem continuo
obit, viri veſtigia indagans, ſicubi
perquam enim acris ira corrigit: ſic
ter - ſuſpirans dixit inter Myrmidones;
„Papae! irritum prorſus verbum e
- 325 illo, bono - animo - eſſe - iubens
Menoetium in aedibus! Dicebam ex
Opuntem inclytum filium reducturam,
vbi euallaſſet, nactusque fuerit praeda
nem. Sed non Iupiter hominibus
omnia perficit; ambos enim fato -
- 330 eandem terram rubefacturos hic i
neque enim me reuerſum excipiet in
ſenex equum agitator Peleus, neque
mater, ſed hic terra tenebit. Nunc ve
doquidem, Patrocle, te poſterior ſubec
non tibi ante iuſta - faciam, quam Hec
- 335 attulero. arma et caput magnanimi
ſectoris. Duodecim autem ante rogu

ces - abscindam Troianorum praeclaris fi-
 liis, de te interfecto iratus, Interea vero mi-
 hi apud naues recuruas iacebis sic; circumque
 te Troianae et Dardaniides profundos - sinus -
 340 habentes plorabunt, noctesque et dies lacry-
 mas - fundentes: quas ipsi acquisiimus, vi-
 que hastaque longa, opulentas euascentes ci-
 vitates articulate - loquentium - hominum."

Sic fatus, socios iussit nobilis Achilles igne
 circumdare positum tripodem magnum, vt celer-
 345 rime a Patroclo abluerent tabum cruentum.
 Illi vero aptum - ad - lauacra tripodem statue-
 runt in ignem ardentem; aquam autem infu-
 derunt, sabsusque ligna accenderunt allata.
 Ventrem quidem tripodis ignis ambibat, calefie-
 batque aqua; vt vero seruesfacta est aqua in
 350 sonoro aere, tum statim laueruntque, et vn-
 xerunt pingui oleo; vulnera autem repleue-
 runt vnguento nouetini; in lectis vero posi-
 tum, tenui linteo texerunt ad pedes a capite;
 desuper autem, palla candida. Tota - nocte
 quidem deinde pedibus - celerem circa Achillem
 355 Myrmidones Patroclum gemitus - edebant lu-
 gentes.

Iupiter autem Iunonem allocutus est sororem,
 coniugemque:

„Et perfecisti opus tandem, magnis - oculis -
 decora veneranda Iuno, excitato *scilicet* Achille
 pedibus celeri; te nimirum ex ipsa nati sunt
 comantes Achini."

360 Ei vero respondit deinde magnis - oculis -
 decora, veneranda Iuno: „Saeuissime Saturnie,

quam orationem habuisti? Vel:
 homo homini *talae* perfecit, qui ta
 talisque est, neque tot consilia nouit:
 modo ergo ego, quae aio dearum me
 365 stantissimam, vtrumque, genereque,
 tua vxor vocor, tu vero omnibus
 bus imperas, non debui Troianis ira
 fa mala machinata - esse? Sic illi quae
 lia inter se loquebantur,

Vulcani autem peruenit ad domum
 370 pedes - argentea immortalem, fulgent
 signem inter immortales, aeream, quae
 dem ipse fecerat Claudus. Illum vero
 sudantem, versantem se circa solles, stantem
 agentem; tripodas enim viginti omnes sal
 tur, qui - starent ad parietem bene f
 375 domus, Aureas autem ipsis rotas vi
 fundo subdiderat, ut ei sponte - sua
 ingrederentur confessum, ac rursus don
 dirent, mirabile visu. Illi autem in tantum
 dem perfecti erant, aures vero nondum
 ficiofae additae - erant, quas quidem app
 380 oudebatque clauos. Dum is haec con
 peritis praecordiis, interea ad eum pro
 cessit dea Thetis pedes - argentea. Il
 tem vidit progressa Charis vittis elegant
 tida pulcra, quam vxorem duxerat
 Vulcanus; inque eius haesit manu, v
 385 fecit, dixitque: „Quam - ob - rem,
 nuoso - peplo - induta, venis ad nostrum
 mum, verandaque dilecta? antea

nequaquam saepe - veniebas. Sed sequere vltorius; vt tibi hospitales - epulas apponam."

Sic locuta, vltorius ducebat augustissima deorum; hanc quidem deinde sedere - fecit in
390 sede argenteis - clauis - distincta, pulcra, vario - artificio - facta; scabellum vero pedibus suberat: vocauit autem Vulcanum inclytum - artificem, dixitque sermonem:

„Vulcane, prodi huc, Thetis aliqua vtique in re tui indiget.“ Huic vero respondit deinde inclytus Vulcanus:

„Profecto mihi omnino colendaque et vene-
395 randa dea intus, quae me seruauit, quando me dolor occupauit prolapsus longe, matris meae propter consilium impudentis, quae me volebat occultasse, claudus cum essem; tum sane passus forem dolorem animo, nisi me Eurynomeque, Thetisque excepisset sinu; Eury-
400 me, filia refluui Oceani. Has apud, per nouennium fabricari artificiosa multa, fibulasque, tortilesque armillas, fistulasque, et torques, in specu concaua; circum autem fluentum Oceani spuma murmurans fluebat immensum; neque quis alius norat neque deorum, neque mortalium
405 hominum, sed Thetisque et Eurynome aderant, quae me seruauerunt. Haec nunc nostram ad domum venit; ideo me admodum decet omnia Thetidi comas - pulchrae praemia - vitae seruatae soluere. Sed tu quidem nunc ei apponito epulas - hospitales lautas, dum ego folles reponam, instrumentaque omnia.“

- 410 Dixit, et ab incudis - stipite vasto
deus surrexit claudicans; subtus aut
 multo molimine - ferebantur imbecillae.
 les quidem seposuit ab igne, instruit
 omnia arcam in argenteam collecta
 vit, quibus opus - faciebat; spongi
 415 undiquaque ora et ambas manus absterxit,
 vicemque validam et pectus hirsutum;
 vero tantam; accepitque sceptrum cras
 exit foras claudicans; ancillae ve
 dis - ibant - passibus sustentantes regem
 reae; viris adolescentulis similes.
 quidem mens inest in praecordiis, inest
 420 et vis, ab immortalibus autem diis opera
 sunt. Hae quidem, a latere regis
 ibant; ille vero aegre - gradiens; pro
 Thetis, in throno confedit fulgido, in
 haesit manu, verbaque fecit, dixitque:
 „Quam - ob - rem; Theti sinuoso -
 425 peplo; venis nostram ad domum, veni
 que, dilecta? Antea quidem haud
 saepe veniebas. Eloquere, quod haec
 animo; perficere autem me animus iubet
 possum utique perficere, et si perfici poterim
 Huic autem respondit deinde Thetis
 mas - defundens: „Vulcane, an omni
 430 vlla, quotquot deae sunt in Olympo,
 mente sua pertulit moerores graues, qui
 hi prae omnibus Saturnius Iupiter dolores
 Vnam quidem me ex aliis marinis homini
 gem - subiecit, Aeaci filio Peleo, et
 hominis amplexum, admodum inuita;

- 435 dem iam senio graui iacet in aedibus con-
fectus; alios vero mihi nunc *dolores dedit Iupi-*
ter. Filium postquam mihi dedit vt parerem
enutriramque, praestantissimum heroum, is au-
tem succreuerat plantae similis; eum quidem
ego educatum, tanquam plantam in fecundo =
loco agri, manibus mihi recuruis ad Ilium,
440 contra Troianos pugnaturum: hunc autem non =
recipiam rursus domum reuersum, in aedes
Peleias. Sed et, quamdiu mihi uiuit et videt
lumen solis, tristatur, neque quid ei possum
auxiliari profecta. Puellam quam quidem ei
praenium = electum = dederant filii Achiuorum,
445 hanc rursus e manibus abstulit rex Agamemnon.
Is sane huius gratia moerens, praecordiis tabesce-
bat: at Achiuos Troiani ad puppes actos =
concluserunt, neque foras sinebant exire;
hunc autem precati = sunt primores Arguo-
rum, et multa iaclyta dona recensita = pollice-
450 bantur. Ibi ipse quidem deinceps abiuit exi-
tium arcere; sed ille Patroclum suis armis in-
duit, misitque eum in pugnam, multasque
vna copias praebuit. Toto vero die pugnarunt
ad Scaean portas; et omnino eo ipso die vr-
455 bem expugnassent, nisi Apollo, magnam cla-
dem cum = iam = fecerat, Menoetii fortem fi-
lium occidisset inter primos pugnatore, et
Hectori gloriam dedisset. Huius gratia nunc
ad tua genua accedo, si volueris filio meo
breui = morituro dare clypeum et galeam, et
460 pulcras oereas fibulis apte = iunctas, et thora-
cem; quicquid enim ei erat *armorum*, perdidit

fidus sodalis, a Troianis domitus; hic vero iacet - super terram animo dolens."

Huic vero respondit deinde inclytus Vulcanus: „Bono - sis animo, ne tibi haec menti tuae sollicitudini - sint. Vtinam enim ipsum a
465 morte horrifona sic possem seorsum abscon-
dere, quando eum fatum graue adierit, vt ei arma pulcra aderunt, qualia quilibet certe ho-
minum multorum admirabitur, qui quidem vi-
derit."

Sic locutus, illam quidem reliquit illic, abiit-
que ad folles; illos autem recta contra ignem
470 vertit, iussitque operari. Folles autem in for-
nacibus viginti omnes spirabant, omnigenum
facilem - inflatu spiritum emittentes; nunc
quidem opus vrgenti vt inferuissent, nunc vero
contra, quemadmodum Vulcanusque vellet et
opus perfici posset. Aes autem in igne posuit
475 indomitum, stannumque, et aurum pretiosum,
et argentum; deinde vero posuit in stipite
magnam incudem; sumsitque manu, malleum
grauem, alteraque sumsit forcipem.

Fecit autem primum Scutum magnumque so-
lidumque, vndiquaque artificio - vario exor-
nans, orbemque extimum circumdedit fulgidum,
480 triplicem, candentem, et ab eo nexuit argenteum
lorum. Quinque autem ipsius erant scuti pli-
cae; et in eo fecit artificiosa multa peritis
praecordiis.

In eo quidem terram finxit et coelum, finxit
et mare, solemque indefessum, lunamque ple-
485 nam. Finxit et sidera omnia, quibus coelum

redimitum - ornatur, Pleiadesque, Hyadesque,
 roburque Orionis, Vrsamque, quam et Plau-
 strum vulgo vocant, quae ibidem vertitur, et
 Orionem obseruat; sola autem exfors est lau-
 crorum Oceani.

490 Fecit in eo et duas vrbes articulate - loquen-
 tium hominum pulcras: in vna quidem nup-
 tiaeque erant, conuiuiaque - solennia; spon-
 sas autem ex thalamis, taedis sublucentibus,
 ducebant per urbem, crebroque hymenaeus exci-
 tabatur; adolescentes autem saltatores in or-

495 bem - agebant se, interque eos tibiae citha-
 raeque sonum edebant; mulieres vero stantes
 admirabantur in vestibulis vtriusque. Homi-
 nes autem in foro erant frequentes; ibi nempe

contentio orta erat: duo enim viri contende-
 bant gratia mulctae, propter virum interfec-
 tum; alter quidem affirmabat, omnia reddidisse,
 500 populo declarans; alter vero negabat, quicquam
 accepisse. Ambo itaque cupiebant testibus -

datis litem ad exitum perducere. Cives autem
 vtrisque acclamabant, hinc - inde fautores;
 praecones vero populum sedabant; at seniores
 sedebant super politos lapides, sacro in circulo.

505 Sceptra vero praeconum in manibus habebant
 vocibus - aërem - replentium, et cum his de-
 inde exurgebant, et alternatim causam dicebant.
 Iacebant autem in medio duo auri talenta, ei
 danda qui inter hos causam rectissime egisset.

Alteram vero urbem dno exercitus obsidebant
 510 copiarum, armis fulgentes; bifariam autem ip-
 sis placebat consilium, aut euertere, aut in -

duas - partes omnia diuidere, op
 quantas oppidum amoenum intus conti
 vero, *oppidani* nondum parebant, ad i
 tem clam se - armabant, murum qu
 515 iugesque dilectae et parui liberi cu
 supra - stantes, interque eos viri, quos t
 nectus. Ipsi vero profecti sunt; praeil
 iis Mars et Pallas - Minerva, am
 aureasque vestes induti erant, pulcri
 cum armis, sicut dii scilicet, vtrinque
 520 signes; populi autem humiliores erant.
 tem cum iam eo peruenerant, vbi illis v
 insidiari, apud fluvium, vbi et aqua
 omni pecori, ibi hi confederunt, tecti
 aere; his vero deinde seorsum duo sp
 res sedebant a copiis, obseruantes, si
 525 oues viderent et camuros boues. Illi v
 obsidebant, statim progrediebantur, duos
 sequebantur pastores, oblectantes - se
 insidias enim neutiquam praesenserant.
 dem in insidiis sedentes his prospectis in
 runt, et continuo praedantes abducebant
 armenta et greges pulcros candidarum
 530 interficiebant autem insuper pastores. Illi
 obsidentes vt audierunt magnum tumultum
 boues, pro concione sedentes, confestim
 conscendentes pedes - in - altum - attollent
 secuti sunt; moxque peruenerunt. Con
 tes vero pugnabant pugnam fluuii propter
 535 feriebantque inuicem se aeratis hastis.
 eos autem Discordia, et Tumultus versabat
 et exitiale Fatum, alium viuum tenen

cens - vulneratum, alium illaefum; alium interfectum per praelium trahebat pedibus. Vestem autem habebat circum humeros admodum - cruentatam sanguine humano; versabantur vero, tanquam viui homines, atque pugnabant,
 540 cadaueraque suorum - inuicem trahebant interemta.

Posuit in eo et nauale molle, pingue aruum, latum, tertiatum: multi autem aratores in ipso iuga conuertentes agebant huc et illuc. Si autem quoties reuersi peruenirent ad finem arui,
 545 iis tunc in manus poculum praedulcis vini dabat vir obiens; illi autem conuertebant se ad suos quisque sulcos, cupidi noualis profundi ad terminum perueniendi. Ipsum autem novale nigricabat a - tergo, versoque - aratris simile - erat, aureum licet esset; hoc sane ingens miraculum effectum erat.

550 Posuit in eo et separatum agrum profundae segetis; in quo operarii metebant, acutas falces in manibus tenentes; manipuli autem alii recta serie densi cadebant in - terram, alios vero manipulorum - ligatores vinculis constringebant. Tres autem manipulorum - ligatores se-
 555 quentes instabant; at pone pueri manipulos - colligentes in vlnis ferentes, usque porrigebant. Rex vero inter hos silentio sceptrum tenens stabat apud fulcum laetus corde. Praecones autem seorsum sub quercu conuiuium apparabant; bouem nempe mactatum magnum
 560 hinc - inde curabant; mulieresque coenam operariis, albas farinas multas immiscebant.

Fecit in eo et vuis admodum g
neam, pulcram, auream; nigriq
racemi erant; stabatque innixa -
ordine argenteis; circum autem feci
565 fossam, circum et septum duxit
autem sola semita erat ad eam, qua
iuli, quando vindemiarent vineam.
lae autem et adolescentuli, teneris anin
tilibus in qualis portabant praedulcem
570 His vero in medijs puer cithara arguta
ter personabat; chordaque eleganter
tenella voce: hi autem ferientes - terr
cum cantuque sibiloque, pedibus tripudi
quebantur.

In eo et armentum fecit boum cap
te - ferentium; boues autem ex auro
573 erant, stannoque, cumque mugitu
ruebant ad - pascua praeter fluuium
tem, admodum rapidum, capnis - abun
Aurei autem pastores vna ibant cum
quatuor, nouemque illos canes pedibus
sequebantur. Terribiles vero leones du
580 primas boues taurum graues - gemitus
tem tenebant; isque, alte mugiens
tur, eumque canes recepturi - sequebantur
venes. Illi quidem discerpta bouis
pelle, viscera et nigrum sanguinem hauri
pastores vero frustra insequabantur, v
585 canes hortatibus incitantes. Illi enim mo
quidem recusant leones, stantes autem
modum prope latrabant, et curabant.

Fecit in eo et pascuum inclytus Vulcanus,
amoeno in saltu, magnum ouium candidarum,
stabulaque, tuguriaque, tectaue ouilia.

590 In eo et chorum vario - effinxit - artificio
inclytus Vulcanus, ei similem, qualem olim in
Cnosso lata Daedalus concinnauit comas -
pulcræ Ariadnae. Ibi quidem adolescentes et
virgines formosae tripudiabant, alter alterius

595 ad carpum manus tenentes; horum autem il-
lae quidem tenues linteas - vestes habebant; illi
vero tunicas induti erant bene - textas, leni-
ter nitentes oleo. Et hae quidem pulcras co-
ronas gerebant, illi vero gladios habebant au-
reos pendentes ab argenteis balteis. Hi vero
quandoque quidem *in orbem* discurrebant doctis

600 pedibus leuiter admodum, veluti cum aliquis
rotam aptatam manibus fedens figulus tenta-
verit, si currat; quandoque autem rursus dis-
currebant per ordines inuicem. Multa vero
pulcram choream circumstabat turba oblectan-
tes - se. Duo autem saltantes - in - caput inter
605 ipsos cantum exordientes agebant - se per
medios.

Posuit in eo et fluuii magnum robur Ocea-
ni, orbem propter extremum scuti affabre
facti.

At postquam fabricatus erat Scutum magnum-
que solidumque, fecit ei Thoracem fulgentio-
610 rem ignis splendore: fecit ei et Cassidem va-
lidam, temporibus quadrantem, pulcram, mul-

to - exornatam - artificio; aureamque
superimpofuit; fecit ei et Ocreas
ftanno.

At poftquam omnia arma elaborarat
Vulcanus, coram matre Achillis po
615 lata. Illa vero, accipiter tanquam, d
Olympo niuofa, arma corufcantia a
ferens.

I L I A D I S
LIBER XIX.

Aurora quidem croceo - peplo - induta ab
Oceanī fluentis exoriebatur, vt immortalibus
lucem ferret et mortalibus: illa vero ad na-
ves peruenit a deo dona ferens. Inuenit autem
5 Patroclo circumfufum fratrem carum filium, ei-
lantem acute; multi autem circum ipfum focii
lamentabantur; inter hos vero adftitit anguftiffi-
ma dearum, inque eius haefit manu, verba-
que fecit, dixitque:
„Fili mi, hunc quidem finamus, dolentes li-
cet, iacere, quandoquidem primum deorum
10 confilio interfectus eft: tu vero a Vulcano al-
lata inclyta arma accipe, pulcra admodum,
qualia nondum quisquam vir humeris geltauit.“
Sic fane locuta dea arma depofuit ante
Achillem; illa vero fonitum - edidere facta - ar-
tificiofe omnia. Myrmidones vero omnes ce-
15 pit tremor, neque quis fufiinuit contra adfpi-
cere, fed territi - diffugerunt. At Achilles vt
vidit, ftatim ipfum magis fubiit ira; intus autem
ei oculi terribiliter fub palpebris, tanquam
flamma, micuerunt. Oblectabatur autem in
manibus tenens dei fplendida dona. At, poft-

quam mente sua delectatus erat artific
20 ciens, continuo matrem suam verbi
locutus est:

„Mater mea, haec quidem arma d
qualia par est, opera esse immortalis
mortalem virum perfecisse; nunc vero
dem me armabo; sed perquam grauit
25 ne mihi interea Menoetii fortem filium
subeuntes per aere - inflicta vulnera
intus generent, deturpentque cadauer;
nempe adempta est;) inque corpore o
trefcant.“

Ei autem respondit deinde dea T
des - argentea: „Fili, ne tibi haec
30 tuo sint - curae; ab hoc quidem ego
arcere improba examina muscas, q
viros pugna - interfectos comedunt: d
iaceat vel integrum in annum: vsqu
corpus incorruptum, aut etiam melius.
tu, ad concionem vocatis heroibus
35 ira renuntiata Agamemnoni, pastori pop
continuo prorsus ad pugnam armator, i
fortitudinem.“

Sic quidem fata, animum audentissim
milit; Patrodo vero ambrosiam et ne
brum instillauit per nares, vt ei cor
corruptum esset.

40 Ibat autem praeter littus maris nobili
les, horrendum vociferans, excitabat
reas Achiuos; et quicumque etiam an
vium in coetu solebant manere, quic
bernatores, et tenebant clauos nauium,

promi - condi apud naues erant, cibi dispensa-
 45 tores; et hi tunc sane ad concionem ibant,
 quod Achilles in conspectum: - se - dederat;
 diu enim pugna abstinuerat tristi. At duo
 claudicantes ibant Martis famuli, Tydidesque
 bellicosus, et nobilis Vlysses, hastae inniten-
 50 tes; adhuc enim habebant vulnera grauia; in
 prima autem concione confederunt profecti. At
 ultimus venit Rex virorum Agamemnon, vul-
 nus habens: etenim illum in aspera pugna... vul-
 nerauerat Coon Antenorides aerata hasta. Ve-
 rum postquam omnes congregati sunt Achiui,
 55 inter eos exurgens locutus est pedibus, celer
 Achilles:

„Atride, sane aliquantum hoc vtrique vti-
 lius erat tibi et mihi (haec non euenisse); quan-
 do nos quidem dolentes corde, - animum - ro-
 dente contentione exarsimus, - gratia puellae.
 Hanc debebat in nauibus occidere Diana sagitta,
 60 die illo, quo ego cepi Lyrnessum populatus!
 Tum, sane non tot Achiui mordicus prehensissent
 immensum solum, - hostium manibus - strati,
 me iram - fouente. Hec tori, quidem et Tro-
 ianis hoc utilius; at Achiuos - diu meae et
 65 tuae contentionis, memores - fore puto. Sed
 ea quidem ante - acta - esse, sinemus, - dolentes
 licet, - animo in pectoribus nostro domito ne-
 cessitate. Nunc vero ego sane impono - finem
 irae, neque omnino me par est - pertinaciter
 vsque irasci. Sed age ocyus - hortatibus - con-
 70 cita ad praelium comantes Achiuos, - vt adhuc
 etiam Troum periculum - faciam obuius profec-

tus, num velint apud naues permo
aliquem puto libenter ipforum gen
esse, qui quidem effugerit ardent
fugatus ab hasta nostra. "

Sic dixit: Laetati autem sunt ben
75 Achiui, irae cum renuntiasset magna
lides.

Inter hos autem locutus est et re
Agamemnon, ex eo ipso loco, a
que in medios prodiens stabat:

„O amici, heroës Danai, famu
stantem quidem decet vos audire, nequ
80 nit interpellare: molestum enim est,
lari, peritus licet quis sit. Virorum
magno tumultu quomodo quis audiri
vel dicere? Impeditur autem, canorus l
cionator. Ad Pelidem quidem ego ora
dirigam: sed vos caeteri intelligite,
sermonemque diligenter cognoscite

85 Saepe iam mihi hunc Achiui sermonem
et mihi conuitiari - soliti - sunt; ego au
in - causa sum, sed Iupiter, et Fatum,
tenebras - vagans Erinny's, qui mihi
eione menti iniecerunt saevam noxam,

90 lo, quo Achillis praemium ipse abstuli.
quid faciam? numen omnia perficit:

da nempe Iouis filia Ate, [Noxa] quae
noxa - afficit, perniciofa: huius quide
les pedes; non enim ad solum approp
enimvero illa per virorum capita incedit,
dens homines; alium igitur quoque, non

95 nos, malo illa irretiuit. Etenim iam

venit laetit, quem tamen potentissimum hominum et deorum dicunt esse; sed sane etiam hunc Iuno, femina licet, dolis decepit, die illo, quo erat vim Herculeam Alcmena paritura abo pulcris - cincta muris in Thebe. Ille sane glorians dixerat inter omnes deos: “

„Auscultate mihi, omnesque dii, omnesque deae, ut dicam, quae me animus in pectore iubet: Hodie virum in - lucem partuum - doloris - praefes JIithyia edet, qui omnibus finis
105 timis imperabit, eorum hominum, ex genere qui et sanguine meo sunt. “

Hunc vero dolos - meditans allocuta est veneranda Iuno: „Falles, neque posthaec effectum sermoni impones. Eia autem age, nunc mihi iura, Olympie, firmum iusiurandum, re-
110 vera cum omnibus finitimis imperaturum, quisquis die hoc ceciderit intra pedes mulieris eorum hominum, qui tui ex sanguine sunt generis. “

„Sic dixit. Iupiter autem neutiquam fraudem sensit, sed iuravit magnum iurementum; deinde vero magnum malum - accepit. Iuno enim impetu - facto reliquit verticem Olympi,
115 statimque pervenit Argos Achaicum, ubi utique morat generosam uxorem Stheneli Persei filii. Ea vero gestabat - utero - earum filium, septimo ineunte mense; eduxit autem Iuno in - lucem, nondum licet affecatum iustum - mensum - numerum; Alcmenae vero inhibuit partum, re-
120 pressitque JIithyias; ipsa autem renanciatura factum, Iouem Saturnium allocuta est: “

„Iupiter pater, rutilum fulmen iaculans, rem
quandam tibi in mentem ponam: Iamiam vir
natus est nobilis, qui Argiuis imperabit, Eu-
rystheus, Stheneli filius Perseïdae, tuum ge-
nus; non ei indignum est imperare Argiuis.“

125 „Sic dixit. Eum vero dolor acutus in men-
te ferit profunda. Illico autem corripuit Aten
capite nitentibus - capillis - ornato, iratus
animo suo, et iuravit firmum iuramentum,
nunquam in Olympumque et coelum stellatum
redituram Aten, quae omnibus noxam - infert.“

130 „Sic fatus, proiecit a coelo stellato ma-
nu circumrotatam; statim autem peruenit ea ad
opera hominum. Huius opera semper ingemif-
cebat is, quando suum carum filium videret,
opus indignum sustinentem, sub Eurysthei labo-
ribus.“

„Sic et ego, quando nempe ingens pugnam -
135 expedite - ciens Hector Arguios perdebat ad
puppem navium, non poteram obliuisci noxae,
qua semel laesus fueram. At postquam noxam -
accepi, et meam mentem eripuit Iupiter, iterum
volo placare, dareque infinita dona. At exsur-

140 ge ad pugnam et caeteras excita copias. Do-
na autem ego ipse omnia praebebo, quaecumque
tibi profectus hesternus in tentoriis promisit
nobilis Vlysses. Sin vis, expecta, festinans li-
cet ad certamen; dona autem tibi ministri,
mea ex nave sumpta, ferent, ut videas, quot
tibi animam - placantia dabo.“

145 Hunc autem respondens allocutus est pedi-
bus velox Achilles: „Atride gloriosissime, rex

virorum, Agamemnon, dona quidem si vis
 praebere, ut aequum est, vel retinere, in tua
 potestate est; nunc vero recordemur praelii sta-
 tim prorsus; non enim decet verbis - tempus -
 150 terere hic manentes, neque moras - trahere.
 Adhuc enim magnum opus infectum: ut ali-
 quis utique rursus Achillem inter primos videat
 hasta aerea Troianorum perdentem phalangeas.
 Sic vero et aliquis vestrum memor cum viro
 pugnet, “

Huac autem respondens allocutus est abun-
 155 dans - consiliis Vlysses: „Ne tamen sic, stre-
 nuus licet sis, deo - similis Achille, ieiunos
 impelle ad Iliam filios Achiuorum cum Troia-
 nis pugnaturos: quia non in exiguum tempus
 erit certamen, postquam primum congressae -
 fuerint phalanges virorum, deusque inspiraue-
 160 rit animos vtrisque. Sed vesci iube velocibus
 in navibus Achiuos cibo et vino; hoc enim,
 robur est et vis. Neque enim vir totum diem
 usque ad solem occidentem expers cibi pote-
 rit contra *hostem* pugnare. Tametsi etenim
 165 animo utique prompto - sit ad pugnandum: ta-
 men sensim membra grauantur, et incessunt
 sitisque et fames, debilitantur genua eunti. Qui
 vero vir, vini satur et cibi, cum viris hosti-
 bus totam diem pugnat: audens omnino ei
 animus in praecordiis, neque quisquam membra
 170 prius defatigantur, quam omnes recedant a
 pugna. Sed age, populum quidem dimitte, et
 ientaculum iube instrui; dona autem rex viro-
 rum Agamemnon ferat in mediam concionem,

ut omnes Achiui oculis videant, tu
175 tuo laeteris. iuret autem tibi, iusiura-
ter Argiuos surgens, nunquam hi
ascendisse *se*, vel congressum esse,
est, rex, et virorum et mulierum. Q
ipfi animus in praecordiis placidus sit.
180 inde te conuiuio in tentoriis recreet,
ut ne quid quod pro satisfactione
potest, desit. Atride, tu vero deind
et in alium aris; haudquaquam eni
ferendum, regem virum placare, qu
prior iniuria accepta indignetur.“

Illum vero vicissim allocutus est rex
185 Agamemnon: „Gaudeo tuo, Laërtiade,
mone audito: recte enim et ordine or-
disti et enumerasti. Haec sane ego vol-
iubetque me animus, neque peierabo,
um; sed Achilles maneat hic eousque
190 festinans licet ad certamen; manete
omnes congregati, donec dona e tent-
nerint, et foedera fida serierimus. T
ipfi hoc ego praecipio, et iniungo, o-
delectis iuuenibus primoribus vniuersorum
vorum, dona mea a naue afferto, quot
195 heri polliciti sumus nos daturos esse, ac-
que mulieres. Talhybius autem mihi
per castra lata Achiuorum aprum quae
apparet mactandum Iouique, Solique.“

Hunc autem respondens allocutus est
bus velox Achilles: „Atride, gloriosissim
200 virorum, Agamemnon, alio quidem tu
potius debetis haec procurare, quando

cessatio a pugna postea fuerit, et martius ar-
 dor non tantus sit in praecordiis meis; nunc
 vero illi quidem iacent confossi, quos domuit
 Hector Priami filius, quando ei Iupiter victoriam
 205 praebuit; vos autem ad cibum *Achivos* con-
 vocate; ego sane omnino nunc quidemhortar-
 rer pugnam - inire filios Achivorum ieiunos,
 impastos; ubi vero sol occiderit, parare ma-
 gnā coenam, postquam vlti essemus contume-
 liam. Ante vero nequaquam mihi quidem me-
 210 um per guttur demittetur nec potus, neque
 cibus, sodale mortuo, qui mihi in tentorio
 confossus acuto aere iacet, in vestibulum
pedibus conuersis; circum autem focī lu-
 gent. Ideo mihi neutiquam in mente haec curae
 sunt, sed caedesque, et sanguis, et grauis ge-
 mitus virorum. "

215 Illū vero respondens allocutus est abun-
 dans. - consiliis Vlysses: „O Achille, Pelei fili,
 longa fortissime Achivorum, praestantior es
 me et fortior non parum quidem *hasta*; ego
 vero te prudentia utique superauero multum;
 220 prior etenim natus sum, et plura cognoui: ita-
 que tibi acquiescat animus verbis meis. Statim
 pressus pugnae sit satietas hominibus, cuius
 plurimam quidem stipulam in terram aes fudit;
 mellis autem est perexigua, quando inclinet lan-
 ces Iupiter, qui hominum arbiter pugnae est.
 225 Ventre vero haudquaquam licet mortuum lugere
 Achivos. Admodum enim multi et crebri die-
 bus omnibus cadunt; quando igitur quis re-
 spirare poterit a dolore? sed oportet eam qui-

dem sepeſire, quicunque
 tem animum habentes, pe
 230 quotquot vero pugnae l
 meminiffe potus et cibi,
 viris *cum* hoſtibus pugnem
 indati corpus aere indon
 235 copiarum cohortatione exp
 enim cohortatio male ei c
 tus fuerit apud naues A
 ſimul *caſtris* - egreſſi
 domitores excitemus acre p
 Dixit, et Neſtoris filio
 gloria ſublimis, Phylei fili
 240 Thoan̄temque, Merionemque
 lium Lycomedem, et Melar
 autem ire ad tentorium A
 Statim deinde ſimul verbu
 eſt opus. Septem quider
 ferebant, quos ei pollicitus
 245 que lebetes viginti, duodecim
 xerunt conſeſtim et mulier
 operum ſcientes, ſeptem
 filiam genas - pulcram.
 Vlyſſes decem omnia talenta
 ſimulque alii dona ferebant
 Et ea quidem in media conc
 250 Agamemnon ſurrexit; Ta
 ſimilis voce, aprum tene
 paſtori populorum. Atrei
 manibus cultro, qui ei iun
 ginam ſemper pendebat,
 255 ſiis abſciſſis, Ioni manibus ſul

li vero omnes ibidem sedebant tacite Argi-
vi, vt par erat, auscultantes regi. Conceptis
autem precibus dixit, suspiciens in coelum la-
tum:

„Testis — sit nunc Iupiter primum, deorum
summus et optimus, Terraque, et Sol, et Fu-
260 riae, quae sub terram homines puniunt, qui-
cunque periurium iuravit: Nequaquam ego
puellae Brisis filiae manum intuli, neque con-
cubitus causa indigens *ipsa*, neque alicuius alte-
rius *rei*: sed mansit intacta in tentoriis meis.
Si vero quid horum periurium *est*, mihi dii
265 aerumnas dent multas admodum, quot dant
ei, qui in eos peccarit iurando.“

Dixit, et iugulum apri abscidit faeuo aere:
hunc quidem Talthybii cani maris in magnum
aequor proiecit circumrotatum, escam pisci-
bus. At Achilles assurgens inter Argiuos bel-
licosos locutus est:

270 „Iupiter pater, magnas calamitates omnino
mortalibus infers; neque enim vnquam ani-
mum in praecordiis meis Atrides commouisset
prorsus, neque puellam vtique abduxisset, me
inuito, mala — struens; at nimirum Iupiter: vo-
275 luit Achivis mortem multis contingere. Nunc
vero abite ad ientaculum, vt committamus prae-
lium.“

Sic dixit. Soluitque concionem celerem.
Illi quidem dispergebantur suam ad nauem quis-
que: dona vero Myrmidones magnanimi pro-
curabant. Iuerunt autem ad nauem ferentes
280 Achillis diuini; et ea quidem in tentoriis po-

fuerunt, collocaveruntque
res; equos vero ad arn
præclari. Tum vero Br
Veneri, vt vidit Patro
aere, ipsi circumfusa, st
285 latum, manibusque laniabat
teneram cernicem, atque pu
tem flens mulier, similis de

„Patrocle, mihi miser
vium quidem te reliqui ego
nunc vero te mortuum inue
290 lorum reuerfa. Vt me es
semper! Virum quidem
pater et veneranda mater,
confossum acuto aere; t
mihi eadem peperit mater,
295 omnes exitialem diem obierun
tamen me sinebas, quando
Achilles interfecit, euer
Mynetis, flere; sed me dic
puellarem vxorem te facturum
que in nauibus in Phthia
300 epulas - nuptiales inter Myrm
indefinenter fleo mortuum, et
fuetum.“

Sic dixit flens: adgembat
de Patroclo, specie; de suis
rum malis singulae. Ipsum v
lem seniores Achiuorum congr
cantes, vt ientaculum lumeret.
gemebundus:

Hom. Il. Vol. III.

H

305 „Obsecro, siquís omnino mihi carorum obsequatur sociorum, ne me ante cibo iubete, neque potu, satiare meum animum; dolor enim me grauis inuadit; ad occidentem autem solem expectabo, et durabo *sine cibo* prorsus.“

310 Sic fatus, alios quidem dimisit reges; duo autem Atridae manebant et nobilis Vlysses, Nestor, Idomeneusque, senexque equum - agitator Phoenix, oblectantes assidue tristem; neque quicquam animo oblectabatur, antequam praelii aciem subiret sanguinolenti. Recordatus vero crebros ex - imo - pectore - trahebat - gemitus, dixitque:

315 „Certe mihi olim et tu, infelix, carissime sodalium, ipse in tentorio lautum ientaculum apponebas propere et diligenter, quando festinarent Achiui Troianis equum - domitoribus inferre lacrymosum Martem. Nunc vero

320 tu quidem iaces confossus; sed meum cor expers potus et cibi, *ex iis*, quae in domo sunt, tui desiderio. Neque enim quicquam peius aliud paterer, ne quidem si vel patrem mortuum audirem, qui fortasse nunc in Phthia molles lacrymas effundit, desiderio talis filii; ipse ve-

325 ro alienigeno in populo propter inuisam Helenam contra Troianos bellum - gero; vel, *si mortuum audirem*, illum, qui in Scyro mihi nutritur carus filius, si quidem adhuc viuit, Neoptolemus diuina - forma - praeditus. Nam antea quidem mihi animus in praecordiis sperabat, solum me moriturum esse, longe ab Ar-

330 go apto - equis, hic in Troia; te vero ad

Phthiam reditulum - esse,
 loci cum naue nigra
 ei ostenderes singula, p
 vosque, et altum - tectum
 domum. Nunc enim P
 335 prorsus interisse, vel
 triftari, senioque inuiso
 tem semper tristem nu
 , fectum audiat. “

Sic dixit flens; adgemel
 recordati quae quisque in
 340 Lugentes vero hos intuitus,
 nius. Confestimque Miner
 locutus est:

„Filia mea, iam prorsus
 num. An vtique tibi haud
 mo curae est Achilles? En
 345 pibus - excelfas, sedet p
 rum; alii vero iam abierun
 autem ieiunus et impastus est.
 nectarque et ambrosiam amabi
 pectus, vt ne ipsum fames occ

Sic locutus, impulit ante
 350 Mineruam: Illa vero, harpa
 tulae, vocem argutae, e
 aetherem. At Achiui iam
 per castra; illa vero Achilli
 et ambrosiam amabilem infi
 355 fames peracerba genua occupari
 ad patris praepotentis solidam d
 illi autem seorsum a nauibus fu
 bus. Vt vero, cum densae ni

- lant, gelidae impetu - actae serenitatem - inducentis Boreae: sic tunc crebrae galeae, lucidum renidentes, e nauibus ferebantur, et clypei vmbonibus - muniti, thōratesque concauis - firmi, et fraxineae hastae. Fulgor autem ad - coelum - vsque ascendebat, renidebatque omnis circum terra aeris prae fulgure: strepitusque ciebatur sub pedibus virorum. In
- 365 mediis vero armabatur nobilis Achilles; cui et dentes quidem frendebant, oculique splendebant, velut ignis flamma; eique cor penitus subiit dolor intolerabilis. Ille quidem Troianis irascens, induit dona dei, quae ei Vulcanus elaborauerat fabricans. Ocreas quidem primum
- 370 circa tibias posuit pulcras, argenteis fibulis apte - iunctas; tum postea, thoracem circa pectora induebat; circum humeros autem posuit ensē argenteis - clavis - distinctum, aereum: deinde autem scutum magnumque, solidumque, sumsit; eius autem in longinquum fulgor
- 375 ibat tanquam lunae. Vt vero, cum e ponto flamma nautis relucet ardentis ignis, is autem ardet in altum in montibus, loco in solitario; eos vero inuitos procellae ponto super piscosum seorsum ab amicis ferunt: sic ab Achillis scuto
- 380 splendor ad aethera ibat pulcro, affabre - facto. Galeam vero sublatam in altum capiti imposuit validam; haec autem stella tanquam, refulgebat setis - equinis - comans galea; quasabantur autem comae aureae, quas Vulcanus fuderat conum circum densas. Experiebatur
- 385 autem seipsum in armis nobilis Achilles, an

sibi apta - essent, et faciles - in - iis - moueren-
tur pulsari artus: ei vero tanquam alae erant,
attollebantque pastorem populorum. E theca
vero paternam extraxit hastam, grauem, mag-
nam, validam; quam quidem non poterat alius
Achinorum vibrare, sed ipsam solus norat vi-
390 brare Achilles, Peliadem fraxinum, quam pa-
tri eius reciderat Chiron Pelii ex vertice, cae-
dis - auctorem futuram heroibus. Equos au-
tem Antomedonque et Alcimus adornantes iun-
gebant, pulcra - autem lora - iugalia circumpo-
sita erant; frenosque maxillis immiserunt, ha-
395 benasque extenderunt retro glutino - com-
pactam ad fellam; scuticam autem splendidam
manu capiensabilem, in currum insiliit Au-
tomedon; retro vero ad - pugnam - paratus
conscendebat Achilles, armis collucens, tan-
quam fulgidus sol. Terribiliter autem equis
imperitabat patris sui:

400 „Xantheque, et Balie, inclyta soboles Po-
darges, alio iam modo deliberate saluum - re-
ferre aurigam retro Danaorum in agmen, vbi
satiati - fuerimus pugna; neque, vt Patro-
clum, relinquire illic mortuum.“

Hunc autem sub iugo allocutus est pedibus
405 celer equus Xanthus; statim enim inclinavit ca-
put; totaque iuba, circulo profusa iuxta iu-
gum, ad terram peruenit; vocalem vero red-
didit dea vlnas - candida Iuno:

„Et certe te etiam nunc saltem saluum refe-
remus, fortis Achille: sed tibi prope dies
410 exitialis, neque quicquam nos in culpa, sed

deusque magnus et fatum violentum. Neque
 enim nostra tarditateque segnitieque Troiani
 ab humeris Patrocli arma detraxerunt; sed
 deorum fortissimus, quem comas - pulcra peperit
 Latona, interfecit inter primos - pugnatores,
 415 et Hectori gloriam dedit; nos vero vel flatum
 Zephyri cursu aequaremus, quem tamen velo-
 cissimum dicunt esse; quin et tibi ipsi fatale
 est, a deoque et viro vi domari."

Sic sane locuti Erinnyes inhibuerunt vocem.
 Hunc autem valde indignatus allocutus est pedi-
 bus velox Achilles:

420 „Xanthe, quid mihi mortem vaticinaris? ne-
 que quid te oportet *hoc facere*. Bene iam
 noui et ipse, quod mihi fatum hic perire, pro-
 cul a dilecto patre et matre; attamen non
 cessabo, antequam Troës abunde satiauerint - se
 pugna."

Dixit, et inter primos clamans dirigebat so-
 lidos - vngulis equos.

I L I A D I S

LIBER XX.

Sic hi quidem apud naues recuruas armabantur
circum te, Pelei fili, pugnae insatiabilem Achiui.
Troiani vero ex - altera - parte in loco - edi-
tiore campi. Iupiter autem Themidem iussit
5 deos ad - concionem vocare vertice ab Olym-
pi multas - conualles - habentis; illa autem qua-
quauerfum incedens iussit Iouis ad domum ire.
Neque quis igitur fluuiorum aberat, praeter
Oceanum, neque Nympharum, quae nemora
pulcra habitant, et fontes fluuiorum, et prata
10 herbosa. Cum venerant autem ad domum Iou-
vis nubes - cogentis, politis sedilibus - colum-
nis - distinctis confederunt, quae Ioui patri
Vulcanus fecerat peritis praecordiis. Sic hi
quidem in aedibus congregabantur. Neque Nep-
tunus non - paruit deae, sed e mari venit ad
15 illos. Sedit autem in mediis, Iouisque exqui-
rebat consilium:

„Cur rursus, rutili - fulminis - missor, deos
ad consilium vocasti? Num quid de Troianis
et Achiuis deliberas? Horum enim iam prox-
ime est vt pugna praeliumque ardeat.“

Hunc autem respondens allocutus est nu-
 20 bes - cogens Iupiter: „Nosti, Neptune, meum
 in praecordiis consilium, quorum gratia con-
 gregavi: Curae - sunt mihi, pereuntes licet;
 sed ego sane manebo in cacumine Olympi se-
 dens, ibi spectans mentem oblectabo; at iam vos
 caeteri abite, ut perveniatis ad Troianos et
 25 Achiuos; utrisque vero auxilium ferte, prout
 animus, fect cuiusque. Si enim Achilles so-
 lus contra Troianos pugnet, ne paulisper
 quidem sustinebunt velocem Pelidem. Etenim
 ipsum etiam antea territi - fugiebant tantum
 aspicientes: nunc vero, quum iam et animo
 30 ob - locum irascitur graviter, vereor, ne et
 muram praeter fatum euertat.“

Sic dixit Saturnius, certamenque pertinacissi-
 mum excitavit. Perrexerunt autem ire ad -
 pugnam dii, discordibus animis. Iuno quidem
 ad stationem navium et Pallas Minerua, atque
 Neptunus terram - cingens, et utilitatum - auc-
 35 tor Mercurius, qui mente prudenti ornatus
 erat; Vulcanus item cum his ibat, virtute in-
 citata fremens; claudicans; subtus autem ti-
 biae multo molimine - ferebantur imbecillae.
 Ad Troianos vero Mars pugnam - expedite -
 ciens; cumque ipso Phoebus intonsus, et Dia-
 40 na sagittis - gaudens, Latonaque, Xanthusque,
 amansque - risum Venus. Quamdiu quidem
 seorsum dii a mortalibus erant viris, tamdiu
 Achiui sane magnopere se - efferebant, quod
 Achilles in - conspectum - se - dederat, diu
 enim pugna abstinuerat tristi: Troianos vero

- 45 tremor grauis subiit membris
 quod videbant pedibus -
 armis splendentem, hominem
 Marti. Sed postquam a-
 nerant virorum, orta -
 puli concitatrix; exclamabat
 interdum quidem ad fossam
 50 murum, interdum super
 tum vociferabatur; clama-
 parte, obscuro turbini simil
 vrbe Troianos adhortans;
 Simoëntem currens super C
 55 vtrosque beati dii excitantes
 terque eos contentionem iri-
 vem. Horrendum autem
 numque deûmque ex al-
 nus concussit terram immo
 excelsos vertices. Omnes
 60 radices riguae fontibus Idæ,
 ianorumque vrbs, et naues
 vero subtus rex inferorum
 folio exiliit, et exclamauit,
 perne terram rescinderet
 terrae, domusque mortal
 65 panderentur visu - terr
 quas horrent dii ipsi:
 oriebatur, diis certamine con-
 contra Neptunum quidem re-
 lo Phoebus, ferens sagittas p
 70 Martem vero dea caesia - oc-
 nonem autem contra stabat a-
 nis tumultum - venaticorum

lagittis gaudens, soror Longe - iaculantis; Latonam autem contra stabat potens, vtilitatum - auctor Mercurius: contra autem et Vulcanum magnus fluuius vorticibus - profundus, quem Xanthum vocant dii, homines vero Scamandrum.

75 Sic quidem dii contra deos ibant. At Achilles Hectorem contra maxime cupiebat penetrare per turbam Priami filium: huius enim potissimum animus iubebat Tanguine satiare Martem, inuictum bellatorem. Aeneam autem
80 recta copiarum - concitator mouit Apollo contra Pelei filium, immisitque ei animum fortem; filio autem Priami, Lycaoni, assimilaui - se voce. Huic se cum - assimilasset, eum allocutus est Iouis filius Apollo:

„Aenea, Troianorum princeps, vbi tibi minae, quas Troianorum ducibus promisti con-
85 viuans, Pelei filium Achillem contra pugnare?“

Illum vero Aeneas respondens allocutus est:
„Priami fili, cur me haec licet inuitum iubes, contra Pelei filium supra - modum animosum - pugnare? Non enim sane iam primum pedi-
90 bus - velocem contra Achillem stetero, sed dudum me et alias hasta fugauit, ex Ida, quando boxes inuasit nostras; euertitque Lyrnessum et Pedasum: sed me Iupiter seruauit, qui mihi excitauit robur velociaeque genua. Certe omnino domitus fuisset sub manibus Achillis et
95 Minervae, quae ante eum vadens dabat victoriam, atque hortabatur hasta aerea Leleges et

Troianos interficere. Ideo non potest contra
Achillem vir *mortalis* pugnare: semper enim
adeſt vnus ſaltem deorum, qui perniciem auertat.
Tum alias ipſius vtique recta telum volat, neque
100 definit, antequam corpus humanum transade-
gerit. Si vero deus ipſe aequalem traheret
lancem victoriæ, non me valde facile vince-
ret, ne quidem ſi totus - aereus glorietur eſſe.“

Hunc autem rurfus allocutus eſt rex, Iouis
filius, Apollo: „Heros, quin et tu deos ſem-
105 piternos precare; nam te aiunt Iouis filia Ve-
nere ſatum eſſe; ille autem inferiore ex dea
eſt; illa etenim ex Ioue eſt; hæc vero ex ma-
rino ſene. Sed recta infer aes indomitum, ne-
que te omnino ſæuis verbis auertat et mi-
nis.“

110 Sic fatuus, inſpirauit animum magnum paſto-
ri populorum. Proceſſit autem per primos -
pugnatores, armatus coruſco aere. Nec la-
tuit Anchifæ filius candidam - vlnas Iunonem,
contra Pelei filium vadens, per turmas virorum.
Illa autem in - vnum vocatos inter deos verbum

115 dixit: „Conſiderate iam vos, Neptune, et Mi-
nerua in mentibus veſtris, quomodo ſe - ha-
bitura - ſint hæc res. Aeneas ille iuit, armatus
coruſco aere contra Pelei filium: impulit nem-
pe Phoebus Apollo. Sed agite, nos tamen eum

120 auertamus retro illinc; aut aliquis vtique etiam
noſtrum Achilli adſtet, detque robur magnum,
neque quid animo egeat; vt ſciat, ipſum dili-
gere potentiſſimos immortalium; hi vero ina-
nes, qui hactenus vtique Troianis defendere -

125 conantur praelium et caedem. Omnes autem
 de caelo descendimus interfuturi. huic pugnae;
 ut ne quid inter Troianos patiatur hodie: in-
 posterum vero ea patietur, quaecunque ei Parca
 nascenti nemit lino, quando ipsum peperit mater.
 Si vero Achilles non haec deorum didicerit ex
 130 voce, timebit utique, quando quis contra de-
 us venerit in praelio: terribiles nempe dii,
 quum apparent manifesti.“

Huic autem respondit deinde Neptunus ter-
 rae - quasiator: „Iuno, ne saevi temere: ne-
 que enim omnino te decet. Non ego sane ve-
 135 lim deos ad certamen committere nos alios,
 quoniam multo fortiores sumus. Sed nos qui-
 dem iam confideamus profecti ex via in spe-
 culam; praelium vero mortalibus curae - erit.
 Sin Mars incipiat pugnam, aut Phoebus Apollo,
 vel Achillem inhibeant, et non sinant pugnare:
 140 tum confestim et nobis e vestigio certamen orie-
 tur conflictus; perquam autem celeriter de-
 creto eos praelio puto redituros ad Olympum,
 deorum ad coetum caeterorum, nostrarum vir-
 tute manuum necessitate violenter domitos.“

Sic quidem locutus praeibat Caeruleus - cri-
 145 nes ad murum aggere - factum Herçulis diui-
 ni, altum, quem quidem ei Troiani et Pallas
 Minerva condidere, ut Cetum fugiens evita-
 ret, quando illud ipsum persequens - egerat
 a littore ad planitiem; Illic Neptunus quidem
 150 confedit et dii caeteri, nesciamque scindi nu-
 bem humeris circumdederunt. Ii vero ex - al-
 tera - parte sedebant in iugis Gallicolones, cir-

eum te, arcitenens Phoebe, et Martem vrbium -
 vastatorem. Sic hi quidem vtrunque sedebant
 consultantes consilia; incipere autem grauem
 155 pugnam pigrabantur vtrique; Iupiter autem,
 sedens alte, instigabat.

Illis vero totus impletus erat campus, et ful-
 gebat aere virorum et equorum; resonabatque
 tremens terra pedibus concurrentium simul.
 Duo autem viri longe fortissimi in medium
 vtrorumque congregiebantur, ardentes in pug-
 160 nam, Aeneasque Anchisae filius, et nobilis
 Achilles. Aeneas autem primum minabundus
 processit nutans casside valida, clypeumque
 cum - impetu - versatile praetendebat pecto-
 ri, vibrabatque aeream hastam. Pelei filius ve-
 ro ex - altera - parte contra ruebat, leo veluti
 165 exitialis, quem viri interficere animis - ardent,
 congregati, totus pagus; is vero, primum quidem
 contemnens, incedit; sed quando quis prae-
 lio - impigrorum iuuenum hasta ferierit, con-
 torquetque se hians, circumque spuma dentes
 oritur, inque ei corde gemit generosus animus;
 170 cauda vero lateraque et femora vtrunque ver-
 berat, seque ipsum excitat ad pugnam; tor-
 vumque - contuens fertur furore; si quem occi-
 dere - possit virorum, vel ipse perit prima in
 turba: sic Achillem incitabat robur et animus
 175 magnus contra ire magnanimum Aeneam.
 Illi vero quando iam prope erant alter in alte-
 rum vadentes, hunc prior allocutus est pedi-
 bus - valens nobilis Achilles;

„Aenea, cur tu, tantum agminum spatium
 permenſus, conſtituisti? an te utique animus
 180 mecum pugnare iubet, sperantem Troianis te
 imperaturum equum - domitoribus dignitate,
 qua Priamus? Sed, si me interfeceris, non ti-
 bi propterea Priamus eam tanquam praemium in
 manus ponet: sunt enim ei filii; ipse autem
 grauis *vir*, neque mente - levis. An vero tibi
 Troiani nemus tribuerunt, egregium prae aliis,
 185 amoenum et vitiferum, et arabile, quod colas,
 si me interfeceris? difficulter autem te spero hoc
 facturum. Iam enim te, autumo, et alias ha-
 sta fugavi. An non recordaris, quando te a
 bobus, solus cum - esses, agitari de Idaeis
 190 montibus velocibus pedibus celeriter? tunc
 vero nequaquam te conuertebas fugiens; inde
 autem in Lyrnessum euasisti: verum ego hanc
 euerti, aggressus cum Minerva et Ioue patre;
 captiuas autem mulieres, libero die erepto ab-
 195 duxi; at te Iupiter seruauit et dii caeteri. Sed
 non nunc te seruatuſ ſ puto, ut in animum
 inducis: verum te ego sane regressum hortor
 in multitudinem ire, neque aduersus ſtes mihi,
 antequam quid mali paſſus fueris; iam factum ve-
 ro et ſtultus ſentit.“

200 Huic vero Aeneas reſpondit, dixitque: „Pe-
 lide, ne iam me verbis, puerulum tanquam,
 ſperes te territurum; facile enim poſſum et ipſe,
 et conuiſia, et opprobria, proloqui. Scimus
 autem alter - alterius genus, ſcimus et parentes;
 iam - olim - dicta audientes verba mortalium ho-
 205 minum: viſu vero certe neque tu meos noſti,

neque ego tuos. Aiunt te quidem Pelei eximii prolem esse, matre vero ex Thetide, comas - pulcra marina nympha: at ego me filium magnanimo Anchisa profiteor prognatum

210 esse, mater autem mihi est Venus. Horum iam nunc alterutri saltem carum filium plorabunt hodie; non enim puto verbis omnino puerilibus sic diremtos, a pugna redituros esse. Quod si

vis et haec doceri, vt bene scias nostrum genus, (multi autem ipsam homines norunt;)

215 Dardanum quidem primum genuit nubes - cogens Iupiter; condidit autem is Dardaniam, quippe nondum Ilios sacra in campo aedificata erat, vrbs articulate - loquentium hominum; sed adhuc radices habitabant irriguae - fontibus Idae. Dardanus vero genuit filium Erichthonium re-

220 gem, qui tum opulentissimus erat mortalium hominum: huius ter mille equae per palustria pascebantur feminae, pullis exultantes teneris: harum aliquas et ipse Boreas adamauit pascendum, equoque se - cum - assimulasset concu-

225 buit cyaneis - iubis - ornato: illae vero grauidae factae pepererunt duodecim equulas; istae autem quandocunque saltu - lasciuirent super alma terra, summum super spicarum fructum currebant, neque frangebant; at quum saltu - lasciuirent super latis dorsis maris, in superficie super collisos - fluctus salis cani currebant.

230 Troem autem Erichthonius genuit Troianis regem; ex Troë vero tres filii eximii geniti sunt, Ilusque, Assaracusque, et forma - deo - par Ganymedes, qui sane pulcerrimus erat morta-

lium hominum; quem et rapuerunt - in -
 235 coelum dii, Ioui ut pocillator - esset, pulcri-
 tudinem ob ipsius, ut immortalibus interesset.
 At Ilus genuit filium eximium Laomedontem;
 Laomedon autem Tithonum genuit, Priamumque,
 Lampumque, Clytiumque, Hicetaonemque, ra-
 mum Martis: Assaracus vero Capyn: is autem
 240 Anchisem genuit filium; et me Anchises; Pri-
 amus vero genuit Hectorem nobilem. Ex hoc
 quidem genereque et sanguine profiteor esse me.
 At Iupiter virtutem viris augetque minuitque,
 prout voluerit; ille enim potentissimus omnium.
 Sed age ne amplius haec disseramus, pueruli
 245 tanquam, stantes in media acie praelii. Li-
 cet enim ambobus opprobria proloqui multa
 admodum: ne naui quidem centiremibus onus fer-
 ret. Volubilis enim lingua est hominum, multi-
 que insunt sermones, omnigeni; verborum
 250 autem latus campus hinc atque inde. Quale-
 cunque dixeris verbum, tale et audieris. Sed
 quid iurgiis et rixis nobis opus est altercari
 inter nos, tanquam mulieres, quae iratae per
 contentionem animarum - rodentem probra iac-
 tant altera - in - alteram mediam in viam pro-
 255 deuntes, multa veraque et non: ira nempe et
 ista inbet. A virtute vero non me verbis auer-
 tes animosum, priusquam aere pugnes contra.
 Quin. age, ocyus experiamur alter - alterum
 aeratis hastis: "

Dixit utique, et in terribile scutum intorfit
 260 aeream hastam, visu - horrendum; ingensque
 scutum mugit hastae cuspide. Pelei filius vero

scutum, quidem a se procul manu robusta te-
 nuit percussus; credebat enim praelongam hastam
 facile penetraturam esse magnanimi Aeneae:
 imprudens, neque enim cogitabat in mente et in
 265 animo, quod non facile deorum inclyta dona
 a viris mortalibus laeduntur, neque eis cedunt.
 Neque tunc Aeneae bellioſi rapida hasta per-
 rupit scutum; aurum enim inhibuit, donum dei:
 sed duas quidem transiit per laminas *super in-*
 270 *ductas scuto*; tres vero supererant: quinque
 enim laminas superinduxerat Vulcanus, duas
 aereas, duasque interiores stanni, unam vero,
 auream; qua demum detenta est aerea hasta.
 Secundus vero Achilles emisit praelongam hastam,
 et percussit Aeneae ad clypeum undique aequa-
 275 lem, oram ad summam, vbi tenuissimum cur-
 rebat aes; tenuissimum etiam inductum erat
 corium bouis; penitus autem Peliaca prorupit
 fraxinus; crepuit vero clypeus ex eius ictu.
 Aeneas autem corpore - contracto - subleuit, et
 a se procul scutum sustulit territus; hasta au-
 280 tem supra dorsum in terra stetit *ulterius* -
 pergendi - cupida; utrosque autem diruperat or-
 bes clypei ingentis; is vero euitata hasta lon-
 ga, constitit (trepidatio autem cum dolore ei
 offusa - est immensa oculis) percussus, quod
 prope se fixum erat telum. Verum Achilles
 animo - concitatissimo irruit, stricto ense acuto,
 285 terribilem edens - clamorem. At saxum sumsit
 manu Aeneas, vastum pondus, quod na duo
 quidem viri ferrent, quales nunc homines sunt;
 is, verò ipsum facile agitabat et solus. Tum

certe Aeneas quidem irruentem percussisset faxo,
 vel galeam, vel scutum, quod ab eo defecisset
 290 tristem mortem: illum vero Pelei filius comi-
 nus ense anima priuasset: nisi celeriter ani-
 maduertisset Neptunus quassator - terrae; sta-
 tim autem inter immortales deos verbum dixit:

„O dii, certe mihi dolor de magnanimo
 Aenea, qui cito a Pelei filio domitus ad or-
 295 cum descendet, permotus verbis Apollinis lon-
 ge - iaculantis, demens: neque enim is ab eo
 omnino propullabit triste exitium. Sed cur
 nunc hic infons mala patitur, immerito ob de-
 bitos - aliis dolores? grata autem semper mu-
 nera diis exhibet, qui coelum latum habitant.
 300 Sed agite, nos ipsi eum e morte subducamus,
 ne forte et Saturnius irascatur, si Achilles
 hunc interimat. Fatale vero ei est effugere, ut
 ne sine prole genus et prorsus - extinctum per-
 reat Dárdani, quem Saturnius prae omnibus
 305 dilexit liberis, qui ex se nati sunt, mulieribus-
 que mortalibus. Dudum enim Priami genus
 odit Saturnius. Nunc vero utique Aeneae vis
 Troianis imperabit, et filii filiorum, qui in -
 posterum nati fuerint.“

Huic autem respondit deinde bubulis -
 310 oculis - decora veneranda Iuno: „Terrae
 quassator, ipse tu mente tua consule de Aenea,
 utrum eum e periculo extrahas, an relinquas
 a Pelei filio Achille domandum, optimus licet -
 sit. Nam sane nos multa iurauimus iuramenta
 315 omnes inter deos, ego et Pallas Minerva, nun-
 quam a Troianis nos depulsuras - ope - allata

malum diem, ne quidem cum Troia exitiali
igne tota cremabitur incensa, incenderint au-
tem Mauortii filii Achiuorum. “

Vt vero hoc audiuit Neptunus quassator ter-
rae, perrexit ire perque pugnam et per stri-
320 dorem hastarum, peruenitque, vbi Aeneas, at-
que inclytus erat Achilles. Confestim huic qui-
dem deinde ob oculos fudit caliginem, Pelei
filio nempe Achilli; ipseque hastam aere - soli-
do - praefixam clypeo extraxit magnanimi
Aeneae; et eam quidem ante pedes Achillis
325 posuit; Aeneam vero vi - impulsam - egit a
terra in - altum sublatam; multos autem or-
dines heroum, multos et equorum Aeneas su-
perarat saltu, dei a manu impetu - sumto: per-
venit vero ad extremam - partem impetuosi prae-
lii; ibi autem Caucones ad pugnam armaban-
330 tur. Eum vero admodum prope accessit Nep-
tunus quassator terrae, et ipsam edita - voce
verbis alatis allocutus est:

„Aenea, quis te sic deorum praecordia - lae-
sum instigat contra Achillem praeliari et pug-
nare, qui te simul fortior, et carior immorta-
335 libus? Sed recede, quandocunque obtuius -
fueris - factus illi, ne et praeter fatum domum
Orci peruenias. At postquam Achilles mortem
et fatum affecutus fuerit, audacter deinceps
inter primos pugna: non enim aliquis te alius
Achiuorum interficiet. “

340 Sic fatus, reliquit illic; postquam praecepe-
rat omnia. Tunc confestim Achillis ab oculis
disperisit caliginem densam; is vero continuo

clare vidit oculis. Ingemiscens autem dixit ad
suum magnum animum:

„Papae, certe magnum miraculum hoc ocu-
345 lis video. Hasta quidem haec iacet in terra,
neque omnino virum video, in quem immisi,
interficere cupiens. Certe et Aeneas igitur ca-
rus immortalibus diis erat; sed ipsum putabam
frustra sic gloriari. Valeat: non ei animus me
350 amplius experiri erit, qui et nunc fugit lu-
bens ex morte. Sed agedum, Danaos bellico-
sos adhortatus, alios Troianos aggrediar ob-
vius, profectus.“

Dixit, et ordines accessit, adhortabaturque
virum quemque: „Ne amplius nunc a Troia-
355 nis procul stete, nobiles Achiui, sed age, vir
contra virum eat, animoque praesenti capeffat
pugnam. Difficile autem mihi est, etiam for-
tis licet sim, tot homines insequi, et cum om-
nibus pugnare. Neque enim vel Mars, qui ta-
men deus immortalis, neque Minerva, tantae
aciei persequens - obire - possit aduersos - ordi-
360 nes, et impigre - agere. Sed quantum quidem
ego valeo manibusque, pedibusque, et animo,
me iam nego contentionem - remissurum ne mi-
nimum quidem; Sed omnino per ordines ibo
penitus, neque quenquam puto Troiam ga-
visurum esse, qui prope hastam venerit.“

Sic dixit incitans. Troianos vero illustris
365 Hector hortabatur increpitans, affirmabatque
se iturum contra Achillem:

„Troiani magnanimi, ne timete Pelei filium.
Et sane ego verbis vel cum immortalibus pugna-

re - possem, hasta vero *pugnare cum illis* ar-
duum; longe enim potentiores sunt. Neque
Achilles omnibus finem sermonibus imponet,
370 sed aliud quidem perficiet, aliud vero in - ime-
dio - conatu imperfectum - relinquet. Illi au-
tem ego obuius iho, etiam si igni manuum - vi-
similis sit, si, *inquam*, igni manuum - vi-simi-
lis sit, animoque rutilo ferro.

Sic dixit incitans. Aduersi verò hastas tolle-
bant. Troës; eorumque in - vnum congressa
375 est vis, ortusque est clamor. Et tunc quidem
Hectorem allocutus est adstans Phoebus Apollo:
„Hector, ne iam omnino eum Achille con-
grediaris - ante - aciem, sed in agmineque et
ex turba excipe, ne qua te vel missili - feriat,
vel cominus ense percutiat.

Sic dixit; Hector vero rursus immerfit - se in
380 agmen densum virorum, percussus, vt audiuit
dei vocem locuti. At Achilles in Troianos in-
filiit, præcordia indutus robur, horrende vo-
ciferans. Primum autem interfecit Iphitionem
strenuum, Otryntei filium, magnarum ductorem
copiarum, quem nympa peperit Naïs Otryn-
385 tao vrbi - euerfori, Tmolo sub ninoso, Hy-
dae in opulenta ciuitate. Hunc quidem recta
animose irruentem percussit hasta nobilis Achil-
les, medio capite; illud vero in duas - partes
totum diffusum est: fragorem autem edidit ca-
dens; super eum vero gloriabatur Achilles:

„Iaces, Otryntei fili, omnium terribilissime
390 virorum! Hic tibi mors; genus autem tibi est
ad lacum Gygaëum, vbi tibi ager paternus

est, Hyllum ad pilcolum, et Herimum vorticolum.

Sic dixit super eum glorians; illum autem caligo oculos obtexit. Hanc quidem Achinorum
 395 equi canthis - rotarum lacerarunt prima in
 - acie: ille vero post hanc Demoleontem, strenuum
 propulsatorem pugnae, Antenoris filium,
 percussit ad tempus per galeam aeneis - munitam - malis. Nec sane aerea galea prohibuit,
 sed per ipsam cuspis pergendi - cupida rupit
 400 os; cerebrum vero intus totum quassatum est; domuit vero illum ardentem. Hippodamantem
 autem deinde a curru desilientem, ante se fugientem,
 in dorso percussit hasta; et is animum exhalabat et mugiebat, ut cum taurus mugit
 405 vi tractus Heliconium - circum regem, adolescentibus trahentibus; gaudet autem his Neptunus:
 sic utique huius mugientis reliquit ossa animus ferax. At ille iuxta cum hasta in deoparem Polydorum Priami filium. Eum vero
 nunti quam pater fuerat pugnare, quod sibi in-
 410 ter omnes minimus erat natu, et sibi carissimus erat, pedibusque omnes vincebat: tum
 vero iuuenili - stultitia, pedum virtutem ostentans,
 ruebat per primos - pugnatore, donec suam perdidit animam. Hunc percussit medium
 415 staculo pedibus - valens nobilis Achilles, terga praetercurrentis, ubi baltei annuli aurei con-
 stringebant, et duplex occurrebat thorax; in
 aduersam vero partem perrupit ad umbilicum hae-
 stae cuspis. In - genua autem procidit eiulatu
 edito; nubesque ipsum obtexit nigra, ad se

vero collegit intestina manibus inclinatæ, Hec-
 420 tor vero vt vidit fratrem Polydorum, viscera
 manibus tenentem, aduolutum terræ: conti-
 nuo eius oculis offusa est caligo, neque amplius
 sustinuit diu procul versari, sed obuius venit
 Achilli, acutam hastam vibrans, flammæ simi-
 lis, At Achilles vt vidit, vt exiliit, et iacta-
 bandus verbum dixit:

425 „Prope vir, qui meum quidem maxime ex-
 sperauit animum, qui mihi sodalem interfecit
 carissimum; neque sane diutius alter alterum
 trepidi - fugiamus per aciei semitas.“

Dixit, et torue intuitus allocutus est Hecto-
 rem nobilem: „Propius accede, vt ocyus ad
 mortis metas peruenias.“

430 Illum vero interritus allocutus est pugnam -
 expedite - ciens Hector: „Petei fili, ne iam
 me verbis quidem, puerulum tanquam, speres
 te perterrefacturum; facile enim possum et ip-
 se et conuicia, et opprobria proloqui. Scio
 autem, quod tu quidem strenuus, ego vero te
 435 multo inferior. Sed hæc quidem deorum in
 genibus posita sunt, an tibi, inferior licet sim,
 animum exemero, hasta percusso; nam et me-
 um telum acutum cuspide.“

Dixit vtique, et vibratam emisit hastam; et
 eam quidem Minerua flatu ab Achille retro
 440 auertit glorioso, leniter admodum afflatam;
 illa autem rediit ad Hectorem nobilem, ipsius-
 que ante pedes cecidit. Verum Achilles ani-
 mo - paratissimo irruit, occidere cupiens, hor-
 rendum vociferans: illum vero eripuit Apollo

facile admodum, vtpote deus, operuitque caligi-
 445 ne multa. Ter quidem, deinde irruit pedibus
 valens nobilis Achilles hasta aerea, terque ca-
 liginem percussit profundam: sed quando iam
 quarto irruerat, deo par, minaciter tum vero
 increpitans verbis alatis allocutus est:

„Rursus nunc effugisti mortem, canis; certe
 450 tibi prope venerat malum; nunc te eripuit
 Phoebus Apollo, cui scilicet vota facis, cum
 proficisceris in stridorem iaculorum. At certe
 te conficiam omnino et posthac obuius factus,
 si forte aliquis et mihi deorum adiutor est.
 Nunc vero alios Troianorum persequar, quem-
 cunque deprehendere potuero,“

455 Sic locutus, Dryopem percussit ad cervicem
 mediam iaculo; cecidit autem is ei ante pe-
 des. Ille autem hunc quidem reliquit; De-
 muchum vero Philetoris filium strenuumque mag-
 numque ad genu hasta percussum detinuit;
 huic quidem deinde, feriens ense magno, ex-
 460 mit animam. Porro ille Laogonum et Darda-
 num, filios Biantis, ambos cum impetu -
 adortus ex curru depulit in terram, alterum
 hasta percussum - eminus, alterum vero cominus
 ense. Troem etiam Alastoris filium: hic qui-
 dem obuius venerat, genibus, si quo modo
 sibi parceret, prehensis, et viuum dimitteret,
 465 neque interficeret, aequalem - aetatem miseratus:
 demens, neque hoc sciebat, quod non persuasu-
 rus erat! Haudquaquam enim Achilles ani-
 mo - mitis vir erat, neque lenis, sed valde fe-
 rox. Hic quidem ceperat manibus genua, cu-

piens precari; ille autem ense percussit ad hepar;
 470 eius autem hepar excidit; et ater sanguis ex ip-
 so sinum implevit, cumque tenebras oculos
 contexere, anima cassum. Achilles vero Mu-
 lium percussit prope adstantem hasta ad aurem;
 moxque per aurem intus alteramque cuspis aerea,
 475 Ille vero Agenoris filium Echechum medium
 ad caput ense ferit capulum magnum habente;
 totus autem incaluit ensis sanguine; hunc vero
 oculos occupavit purpurea mors et fatum vio-
 lentum. Dencalionem autem deinde, ubi con-
 nectuntur nervi cubiti, hac illum per manum
 480 transfixit cuspis aerea; is vero illum expecta-
 vit manu grauatus, prae se videns mortem;
 ille autem gladio ceruice percussa, procul cum
 ipsa galea caput excussit; medulla vero verte-
 bris exiliit; hic autem in terra iacuit extensus.
 At ille perrexit ire in eximium Pirei filium,
 485 Rhigum, qui e Thracia glebosa venerat; hunc
 percussit medium telo, fixumque est in ventre
 aes; decidit autem e curru. Ille autem Arei-
 thum famulum, retro equos conuertentem,
 in dorsum acuta hasta ferit, curruque detur-
 490 bavit: turbati sunt autem eius equi. Vt vero
 fertur - furens, per profundas conualles imma-
 ne - ardens ignis montis aridi; profunda au-
 tem crematur sylva, et quaquaversus agitans
 ventus flammam contorquet: sic ille quaqua-
 versus furibundus ferebatur cum hasta, deo par,
 occidendos insequens; fluebat autem sanguine
 495 terra nigra. Vt vero cum quis iunxerit boues

mares latis - frontibus, ut triturent hordeum
 album aequali in arena, facile protinus com-
 minuantur boum sub pedibus vehementer mu-
 gientium. Sic ab Achille acti magnanimo so-
 lidi - vngulis equi calcabant simul cadauera-
 500 que et elypeos; sanguine autem axis subtus
 totus foedatus erat, et ambitus qui erant circa
 fessam - currus, quos utique ab equinis vngu-
 lis guttae aspergebant, atque a canthis; cupie-
 bat vero gloriam referre. Pelei filius, cruore
 autem et sudore puluerulento foedabatur ma-
 nus iniquitas.

I L I A D I S

LIBER XXI.

Sed, ubi iam ad meatum peruenierant pulere -
fluentis fluminis Xanthi vorticosi, quem immortalis genuit Iupiter, ibi tum divisos, hos quidem campum versus inlequebatur ad urbem,
5 qua Achaui turbati fugerant, die superiori, quando furebat illustris Hector; illac hi quidem profundeabantur trepida - fuga; caliginem autem Iuno expandit ante densam, ut - inhi-beret; dimidiis vero (altera pars) in fluvium voluebantur profunde - fluentem, vorticibus - argenteum; incideruntque magno strepitu: sonitumque dedere alta fluentia, ripaeque circumcirca graviter gemuesce illi vero cum clamore innatabant huc et illuc, agitati per vortices. Vt vero cum exactae impetu ignis locustae euolant ut fugiant ad - fluvium, ardet autem indefessus ignis excitatus derepente; illae
15 vero metu - percussae - cadunt in aquam: sic Achille fugante Xanthi vorticibus - profundo implebatur fluvium velans mixtim equisque et viris. At ille nobilissimus (Achilles) hastam quidem reliquit illic in ripis acclinatam myricis; ipse autem insiliit, deo par, gladium solum

habens, exitialiaque animo meditabatur facta,
 20 et feriebat quaqueuersum: eorum vero gemitus
 excitabatur foedus ense dum - caedebantur;
 rubescebatque sanguine aqua. Vt vero metu
 delphinis ingentis pisces alii fugientes implent
 recessus portus stationibus - tuti, formidantes;
 omnino enim deuorat, quemcunque ceperit:
 25 sic Troiani fluuii per impetuosum fluentem abde-
 bant - se - perculsi sub crepidinibus. Ille vero
 ut lassatus erat manus caedendo, viuos e fluuiio
 duodecim legit iuuenes, satisfactionem pro Pa-
 troclo Menoetii filio mortuo. Hos eduxit e flu-
 30 vio metu - stupentes, tanquam hinnulos; li-
 gavitque a tergo manus scite - sectis loris,
 quae ipsi ferebant innexa tortilibus - annulis tu-
 nicis; tradiditque focis, deducendos cauas
 ad naues. At ipse iterum irruit, interficere cu-
 piens. Illic filio Priami obuius factus - est a
 35 Dardano oriundi, e fluuiio fugienti, Lycaoni;
 quem olim ipsemet abduxerat, captum ex pa-
 tris agro inuitum, nocturnus progressus; is
 vero capriscei acuto aere incidebat nouellos
 ramos, ut currus ambitus essent; ei autem im-
 40 prouisum malum superuenit nobilis Achilles. Et
 tunc quidem ipsum in Lemnaum bene - habitatum
 vendidit, nauibus abductum; filius autem Ia-
 sonis pretium dedit. Illinc vero hospes ipsum
 redemit, multaue dedit, Imbrius Eetion, mi-
 sitque ad praeclaram Arisben; unde clam -
 45 arrepta - fuga, paternam venit in domum. Un-
 decim autem dies animum oblectabat cum suis
 amicis, reuersus ex Lemno; duodecima vero

ipsum rursus :manibus Achilles dens iniecit,
 qui ipsum erat missurus ad Oream, etiam no-
 lentem ire. Hunc autem vt advertit pedibus -

50 valens nobilis Achilles nudum sine galeaque
 et clypeo; neque habebat hastam; namque ea
 quidem omnia in terram abiecerat; conficiebat
 enim sudor fugientem e fluvio, delassatioque
 genua subtus domabat; indignatus utique dixit
 apud suum magnum animum:

„Papae, ingens sane miraculum hoc oculis
 55 video; iam nimirum Troiani magnanimi, quos
 interfeci, rursus resurgent ex infernis tenebris
 caliginosis; vt iam et hic reuersus est, post-
 quam effugit saeuum diem, Lemnum in sa-
 cram licet venundatus; neque ipsum tenuit
 Pontus sali cani, qui multos inuitos coërcet.
 60 Sed agedum et hastae cuspidem nostrae gusta-
 bit, vt videam in mente et edocear, an simi-
 liter et illinc reuersurus sit, an ipsum coërcitura
 terra alma, quae, et fortem licet, coërcet.“

Haec animo versabat manens. Is vero pro-
 65 pe eum venit animo - consternatus, genua
 tangere cupiens; valde enim exoptabat animo
 effugere mortemque exitialem et fatum nigrum.
 At quidem hastam longam sustulit nobilis Achil-
 les, percutere paratus; is autem currens subiit
 et prehendit genua pronus; hasta vero super
 70 dorsum in terra stetit, cupiens corpore satiari
 humano. Caeterum hic altera manu quidem
 prehenso supplicabat genibus; altera vero te-
 nebat hastam acutam, neque dimittebat; et
 eum supplicans verbis alatis allocutus est:

„Genua - amplexus te oro, Achille; tu au-
 75 tem me respice, meique miserere: loco tibi
 sum supplicis, Iouis - alumnæ, reuerendi. Apud
 te enim primum gustavi Cereris fruges, die
 illo, quando me cepisti bene - culto in agro,
 et me vendidisti, procul abductum a patreque,
 amicisque, Lemnaum in sacram; centum autem
 80 bonum pretium tibi peperit: nunc vero redem-
 tus - fuero ter tantis datis; aurora autem mihi
 est hæc duodecima, postquam in Ilium per-
 veni, multa perpeffus; nunc demum me tuis
 in manibus posuit fatum exitiale. Odio nimi-
 rum sum Ioui patri, qui me tibi rursus tradi-
 85 dit. Brevis autem æui me mater peperit
 Laothœ, filia Altae senis, Altae, qui Lelegi-
 bus bellicosis imperat, Pedasum excellam obti-
 nens prope Satnioëntem. Huius autem habuit
 filiam Priamus, multas etiam et alias; ex-
 hæ duo nati sumus; tu vero ambos obtruncaue-
 90 ris. Illum quidem prius inter pedites do-
 muisti, deo - parem Polydorum, postquam
 percussisti acuta hasta; nunc vero hic mihi
 malum erit; non enim puto tuas manus me
 effugiturum, postquam adduxit deus. Aliud au-
 tem tibi dicam, tu vero in mente reconde tua;
 95 ne me interlice, non enim vterinus - frater Hec-
 toris sum, qui tibi sodalem interemit matrem-
 que, fortemque.“

Sic utique eum Priami allocutus est illustris
 filius, supplicans verbis; immitem autem vo-
 cem audivit.

Stulte, ne mihi pretia — redemptionis memo-
 100 ra, neque narra. Antequam enim Patroclus
 affecutus esset fatalem diem, interea aliquan-
 tum mihi parcere in animo gratum erat Tro-
 ianis; et multos viuos cepi, et vendidi; nunc
 vero non est, qui mortem effugiat, quemcunque
 vtique deus Ilium ante meas in manus conie-
 105 cerit, vniuerforam Troianorum, praecipue au-
 tem Priami filiorum. Sed, amice, morere et
 tu; cur lamentaris frustra? Occubuit et Patro-
 clus, qui tamen te multo praestantior. Nonne
 vides, qualis et ego, pulcerque, magnusque;
 quin et patre natus sum eximio, deaque me pa-
 110 perit mater: et mihi tamen vtique mors et
 fatum violentum aderit, seu aurota fuerit,
 seu crepusculum, seu meridies; quando quis et
 mihi aers animum auferet, siue is hasta per-
 cusserit, siue a neruo sagitta.

Sic dixit; illius vero ibi soluta sunt genna et
 115 cor; hastam quidem dimisit, conseditque ma-
 nibus pallis ambabus; Achilles vero stricto
 ense acuto percussit ad clauiculam prope cer-
 vicem; totus autem ei intro subiit ensis an-
 ceptus: ille vero pronus in terra iacebat exten-
 sus; sanguisque ater effluebat, rigabatque terram.
 120 Illum vero Achilles in fluuium, prehensum pede,
 misit ferendum, et super eum glorians verba
 alata profatus est:

„Istic nunc iace inter pisces, qui tibi vulne-
 ris sanguinem delambent; secum; neque te
 125 mater inpositum lectis desabit, sed Scaman-

125 der feret vortioqus in maris latum sinum.
 Subfiliens quis per vndam, nigram horrescen-
 tem - superficiem subibit piscis, ut comedat
 Lycaonis albam pinguedinem. Peréatis, donec
 vrbe potiamur Ilii sacrae, vos quidem, fugien-
 130 tes, ego vero at tango contrucidans. Neque
 vobis ipse fluuius late - fluens vorticibus - argen-
 teus proderit, cui iam diu (antiquo ritu)
 multos sacrificatis tauros, viuosque in vortices
 demittitis solidos - vngulis equos. Sed et sic
 peribitis dira morte, veque dum omnes lue-
 ritis Patrocli caedem, et interitam Achinorum,
 135 quos ad naues veloces interfecistis, absente me.

Sic utique dixit. Fluuius autem iram - con-
 cepit penitus in corde; agitabatque animo,
 quomodo cessare faceret a labore bellico no-
 bilem Achillem, et a Troianis pestem auerteret.
 Interea autem Pelei filius, tenens praelongam ha-
 140 stam, Asteropaeo insiliit, interficere cupiens.
 Filio Pelegonis: illum autem Axius fluentis - la-
 tus genuit, et Periboea, Acellameni filiarum
 natu - maxima; cum hac enim congressus est
 Fluuius vorticibus - profundus. In hunc uti-
 que Achilles impetum fecit; hic autem aduersus
 145 e fluuio *prodiens* constitit tenens duas hastas;
 animum autem ei praecordiis indidit Xanthus;
 indignabatur enim de caesis - pugna - iuuenibus,
 quos Achilles ceciderat per fluentum, neque mi-
 seratus erat. Hi vero quando iam prope erant
 alter in alterum vadentes, illum prior allocu-
 tus est pedibus - valent nobilis Achilles:

150 „Quis, vade, es virorum, qui mihi ausus es
obuius venire? Infelicium utique filii meo ro-
bori occurrunt.“

Hunc vero Pelegonis allocutus est illustris fi-
lius: „Pelei fili, magnanime, cur genus inter-
rogas? Sum ex Paeonia glehosa, longe sita,
155 Paeones viros ducens longis — hastis — armatos;
haec autem mihi nunc aurora undecima, post-
quam in Ithum veni. At mihi genus ex Axio
late fluente, Axio, qui pulcerrimam aquam
per terram fundit, qui genuit Pelegonem in-
160 elytum hasta; hunc me aiunt genuisse; nunc
vero pugnemus, illustris Achille.“

Sic dixit minitans. At sustulit nobilis Achil-
les Peliacam fraxinum; simulque hastis utrin-
que heros Ateropaeus, ambidexter enim erat;
atque altera quidem hasta scutum percussit, ne-
165 que pectus percussit scutum; aurum enim
prohibuit, donec deus altera vestrum eum ad cu-
bitum strictim percussit manus dextrae; exiliis
autem sanguis ater; ipsa vero super eum ter-
rae infixae est, cupiens corpore satiari se. Se-
cundus vero Achilles hastam recta — volentem
170 in Ateropaeum immisit, occidere cupiens; et
ab hoc quidem aberravit; at altam percussit ri-
pam; medio — tenuis autem, impegit ripae fra-
xineam hastam. Pelei vero filius, ense acuto
extracto a femore, salit in aera ardenti — ani-
175 mo; at ille fraxinum Achillis non poterat e
crepidine euellere manu robusta, ter quidem
ipsam concussit, extrahere cupiens; ter vero
deseruit vi; at quarto, parabat animo frange-

re incuruatam hastam fraxineam Aescidae; sed
 ante Achilles cominus ense animam abstulit;
 180 ventrem enim ei percussit ad umbilicum; omnia
 autem effusa sunt in terram intestina; et eum
 continuo tenebrae oculos contexere, expiran-
 tem. Achilles vero, in pectus irruens, arma-
 que detraxit, et glorians verbum dixit:
 „Iaceto sic: arduum tibi praepotentis Satur-
 185 ni cum filijs contendere, et Fluvio licet ge-
 nito. Diceshas tu quidem Fluvii genus esse
 late fluentis: at ego gentis magni Iovis glo-
 rior esse. Genuit me vir, multis imperans
 Myrmidonibus, Peleus Aescides; ipse vero
 190 Aescus ex Iove erat; ideo potentior quidem
 Jupiter Fluvij in mare fluentibus; potentius
 itidem Iovis genus, quam Fluvij est. Etenim
 tibi Fluvius utique adest magnus, si potest quid
 prodesse; sed non licet cum Iove Saturnio pug-
 nare. Ideo, ne rex quidem Acheloius equi-
 195 parat se neque profundae fluentis ingens vis
 Oceani, ex quo tamen omnes fluvij, et omne
 mare, et omnes fontes, et putei alti fluunt;
 attamen et is metuit Iovis magni fulmen, hor-
 rendumque tonitru, quando e coelo fragorem
 dederit.
 200 Dixit utique, et e crepidine evulsit aeream
 hastam; illum vero ibidem reliquit, postquam
 eam animam abstulerat, iacentem in arenis;
 alluebat autem ipsum nigra aqua. Illum qui-
 dem anguillaeque et pisces circum occupati-
 erant, pinguedinem comedentes renibus ob-
 205 ductam carpendo. At ille perrexit ire ad Paeo-

pice bellatores, et superest, qui utique iam iux-
 ta fluvium in fugam conuersi erant vorticos-
 sum, non viderunt illum fortissimum in aspera
 repugnare manibus Pelei filii, et ense fortiter do-
 nec interfecti Therfiochumque, My-
 aro donemque, Altypydumque, Maelumque, Thra-
 siamque, et Aenium, atque Ophelestem: et
 comminatio adhuc plures interemisset Paeones velox
 Achilles, nisi iratus abscutis salisset Fluvius
 vorticibus profundus, viro se postquam alli-
 gularat, e profundo autem vocem edidit vortice:
 „O Achille, aliis quidem fortitudine supe-
 raris, superior et indigne factis, hominibus:
 semper enim tibi auxiliantur dii ipsi. Si tibi
 Troianos dedit Saturni filius omnes perdere,
 me saltem cum exegeris per campum, ardua
 patrato: reserta enim iam sunt mihi cadaueri-
 bus amœna fluente; neque prorsus aliquo pos-
 seo, sum effunderet undas in mare vastum, angu-
 stas cadaueribus; tu autem interficis omnes pe-
 nitus. Quin agedum et desiste; stupor me te-
 net, princeps populorum.“

Hunc autem respondens allocutus est pedi-
 bus celer Achilles: „Erunt haec, Scamander
 Iouis - alumnus, ut tu iubes; Troianos tamen
 non ante desinam foedifragos interficere, quam
 concludero in urbem, et Hectorem periculum -
 fecero aduersus, an utique me domabit, an
 ego ipsum.“

Sic fatus, in Troianos irruit, deo - par.
 Et tunc Apollinem allocutus est Fluvius profun-
 dus - vorticibus:

Proh, malum, argenteo tarcus insignis,
 230 Iouis fili, non tu sane monita observasti Sa-
 turni, quæ tibi multa ierant admodum manda-
 vit. Troiana adesse et opam ferre, neque
 dum veniret, sed sol vespertinus feror occidens,
 obumbraretque glebosa arva.

Dixit, et Achilles quidem hasta inelytus in-
 filit medio, crepidine ruens: ille vero con-
 235 citus - ingruit, tædibus - fluctibus furæ, om-
 nia autem commouit fluenta turbida, impulit-
 que mortuos multos, qui per eum affati-
 erant, quos occiderat Achilles: hos eiecit fo-
 res, iugiens, tanquam taurus, in terram; vos
 autem servavit in pulcris fluentis, occul-
 240 tans in vorticibus profundis ingentibus. Hor-
 rendenda vero circum Achillem tushila confixit vi-
 da, virgebatque fonte incumbens fluctus, ne-
 que pedibus poterat festabilire; at ille vimum
 prehendit manibus, feliciter warescentem, cin-
 gentem: ea autem radicitus prociens, crepidi-
 nem totam disiecit, repressitque pulcra fluenta
 245 ramis densis; iunxitque tanquam ponte nullum
 ipsum intus tota prolapsa; ille vero e vora-
 gine profiliens festinauit per campum pedibus
 rapidis volare, perculsus. Needum destitit
 magnus dens, sed surrexit ruiturus in illum
 in summo nigricans, ut eum cessare faceret a
 250 pugna. nobilem Achillem, Troianisque exi-
 tium auerteret. Pelei filius vero saltu - dato
 refugit, quantum est hastæ actus, aquilæ im-
 petus habens, nigrae, venatricis, quæ simul
 fortissimæque est et celerrima voluerum: huic

255 similis ruit; circa pectus autem aes- horren-
 dum resonabat; oblique vero ab illo declinans
 consuebat, isque a tergo suum sequebatur mag-
 no sonitu. Vt vero cum vir aquilex a fonte
 aquis nigris per plantas et hortos aquae ri-
 vum deduxit, manibus ligonem tenens, et co-
 260 malis obices faciens, et huc quidem proficiente
 subtus calcitantes agitante, haec autem
 265 cunctis defluens immurmurat loco in declivi,
 praecurritque etiam ipsum dactylois sic per-
 petuo Achillem afferebatur fluctus fluvii, ve-
 locem licet; est enim potentiores sunt mortali-
 270 bus. Quoties vero conaretur pedibus valens
 nobilis Achilles stare contra, et cognoscere,
 an ipsam omnes immortales fugam ag-
 275 rant; quae coelum latum tenent, toties ipsi
 magnus fluvius a Iove fluentis fluvii allue-
 bat humeros desuper; is autem alte pedibus salie-
 280 bat, animo moestus; fluvius enim subter ge-
 nus demabat rapidus, oblique fluens; pulve-
 remque subtrahat pedibus. Pelos filius autem
 violavit, intuitus in coelum latum;
 „Iupiter pater, ut nullus me deorum misera-
 285 bilem sustinet ex fluvio eripere; in posterum
 vero vel quidam patiar. Alius autem nullus
 nisi tantum in culpa coelestium, quantum
 mea mater, quae me mendaciis lactavit; quae
 290 me dicebat Troianorum sub muro armatorum
 velocibus peritaram esse Apollinis iaculis. Vti-
 nam me Hector occidisset, qui hic nutritus est
 295 fortissimus puerum quidem occidisset, et
 ipse fortis oculum spoliasset; nunc autem me

ingloria + morte fatale - est corripitur; concludunt in magno fluio, tanquam ferulum subulcum, quem torrens obrutus - perdit pluvio - tempore transeuntem."

Sic dixit; Hunc autem valde cito Neptunus 285 et Minerva steterunt prope accedentes, corpore autem hominibus similes, facti erant; manumque manum prehendentem confirmarunt verbis. Inter hos autem sermonem orsus est Neptunus, sacrosque assessoris:

"Polanski, neque iam valde trepida, neque tumbare; tales enim tibi nos ex diis auxiliato-ego res sumus, Ioue approbante, ego et Pallas Minerva; quoniam haud tibi a statio utique domari fatale est; sed hic quidem cito desinet, tu autem videbis ipse; at tibi prudens fuggeremus consilium, si modo parueris; ne prius abstineas manus ab omnibus, neque gravi 295 pugna, quam in Ilii inclytos viros populum conculseris. Troianum, quicumque effugere poterit; tu vero Hectori animam erepta, ad naues redito; damus nempe tibi, gloriam referre."

Hi sane sic loquuti, ad immortales abierant; et ille iuit, (scilicet enim deorum impellebat eum 300 praeceptum.) A in campum. Hic vero totus inundabatur aqua effusa; multaque arma pulcra praedio caesorum iuvenum fluitabant, et cadauera illius autem in altum genus exiebant aduersus cursu fluentis recta; neque enim tenuit late fluens, fluvius; magnum torrens irobus immiserat Minerva, neque Saramander remisit fiam 305 vim, sed adhuc magis miscebatur. Pelei filio.

tumefaciebatque undam fluenti, in altum sub-
latus; Simoëntem vero hortabatur vociferans:

„Care frater; robur viri ambo saltem co-
hibeamus; mox enim urbem magnam Priami re-
510gis euertes; Troiani vero in pugna eum non
manebunt. Sed auxilium affer celerrime, et
imple fluenta: aqua ex fontibus, omnesque
concita riuos; atque erige magnam undam,
multamque turbam excita: trantorum et lapi-
315dum, ut compescamus immanem virum, qui
iamdudum victor grassatur, animoque agit paria
diis. Aio enim neque vim illa profuturam,
neque omino formam, neque illa arma pul-
cra, quae alicubi in imo fundo voraginis ia-
cebunt sub limo tecta; quin et ipsum inuol-
320vam arenis, sabulo affatim circumfuso immen-
so; neque eius ossa poterunt Achivi colligere:
taptam ei colluviem desuper obtendam; ibi-
dem ei et sepulcrum erit, neque omino ei
opus erit humatione, dum ei exsequias fa-
ciant Achivi.“

Dixit, et ingruit in Achillem turbidus in-
325tum furens, murmurans spumaeque et sangui-
ne et cadaueribus. Purgura vero continuo
unda a Ioue fluentis fluit. Stabat eleuata,
occupabatque Pelei filium. Iuno autem alte
clamauit, admodum timens Achilli, ne ip-
sum abriperet magnus fluuius vorticibus pro-
330fundus; statimque Vulcanum allocuta est
suum dilectum filium:

„Exurge ad certamen, Vulcane, mi fili:
contra te enim stantem Xanthum vorticosum

in pugna conliciscas parém efflap. Quia opem
 fer citissime; et ostenta flammam multam; ego
 335 vero Zephyri et veloris Notis rübo: e mari gra-
 vem excitatus prodeham; 19. 70 quae Troianorum
 capita et arma comburat; 11. incendium exitiale
 ferens: tu vero Xanthi praeter ripas .. arbores
 vire, ipsasque immitte igni; neque te omnino
 340 blandis verbis auertat, aut minis; neque ante
 cohibeas tuam vim, quam ubi .. signum .. dede-
 ro clamore; tunc compesce indefessum ignem."

Sic dixit; Vulcanus autem iaculabatur imma-
 ne .. ardentem ignem. .. Primum quidem in
 campo ignis accendebatur, .. crenebatque mortuos
 multos, qui in eo affati .. erant; .. quos intersece-
 345 rat Achilles; .. aptus vero siccatus est campus,
 .. coërcitaque est limpida aqua. .. Vt vero, cum
 .. autumnalis Boreas recens .. irrigatum .. hortum
 statim exsiccaverit, gaudet verno, ipsum quisque
 de .. more .. colit: .. sic exsiccatus est campus
 .. tectus, atque mortuos .. exulit; .. et is in fluvium
 350 vertit flammam collucentem. .. Vrebantur vimi-
 que et felices, atque myricag; .. vrebatur etiam
 lotusque, et vicia, atque cyperus, .. quae circum
 pulcra fluenta affatim fluvii nascebantur; .. la-
 borabant anguillaeque, et pisces, qui per vorti-
 ces, .. qui per pulcra fluenta .. vinabantur huc
 355 illuc, .. spiritu laborantes variis artificia Vulca-
 ni; .. vrebatur et vis Fluvii, verbaque fecit, di-
 xitque:

„Vulcane, nullus tibi certe deorum potest ad-
 versari; .. neque omnino ego tibi sic igne ar-
 denti pugnauero. Desine a certamine; Troia-

360 nos vero vel statim nobilis Achilles urbe expellat: quid mihi cum contentione et auxilio?"

„Blas igne ardens; ebulliebant autem pulcra fluenta. Vt vero lebes feruet intus, dum verge-
tur igne multo, adipem liquefaciens liginati
porci, vidique eruptans; subitis nempe ligna

365 sicca facient: sic huius pulcra fluenta igne ar-
debant, bulliebatque aqua; nec poterat pro-
fluere, sed inhibebatur; infestabat autem vapor,
per vim Vulcani multifici. At ille Iunonem,
multis supplicans, verbis alatis allocutus est:

„Iuno, cur tuus filius in meum fluentum fu-
370 renter - incubuit, ut infestaret prae caeteris?
non sane tibi ego tantum in culpa sum, quan-
tum caeteri omnes *dii*, quotquot Troianis auxi-
liatores. Sed certe quidem ego desistam, si tu
iubes; desistat autem et hic; ego vero insuper
et hoc iuro, nunquam a Troianis me depul-

375 surum - ope - allata malum diem, ne quidem
cum Troia exitiali igne tota cremabitur in-
censa, incenderint autem Mauortii filii Achiuo-
rum.“

Vt vero hoc audierat dea vlnas - candida
Iuno, confestim Vulcanum allocuta est suum
dilectum filium:

„Vulcane, abstine, fili inclyte; haud eni-
380 par est, immortalem deum ita mortalium gra-
tia affligere.“

Sic dixit: Vulcanus autem extinxit flammam -
ardentem ignem; et resera contingit vnda de-
iexit se in pulcros amnes. At postquam Xanthi

domita est vis, hi quidem postea o quiescerunt:
Iuno enim coëscuit irata licet.

385 Caeteris vero diis pugna incubuit gravis, im-
portuna: in diversa nempe iis in praecordiis ani-
mus ferebatur: concurrerunt autem ingenti
tumultu, remugitque lata tellus, circumque
clangorem - reddidit magnum coelum. Audiuit
autem Iupiter sedens in Olympo; risitque ei
390 suum cor laetitia, ut vidit deos certamine con-
gradientes. Tum ii non amplius diu seorsum
stetere: incepit enim Mars clypeorum - per-
forator, et primus in Mineruam irruit, aeream
hastam tenens; et probrosa dixit verba:

„Cur vero iam, o impudentissima, deos ad
395 certamen committis, audacia immensa praedi-
ta? Magnus autem te animus exstimulavit. An-
non recordaris, quando Tydei filium Diomedem
impulisti, ut me percuteret? ipsaque fulgida
hastā sumpta, recta in me adegisti, corpusque
pulcrum dilacerasti? Ideo te vicissim nunc pu-
to luituram esse, quaecumque in me fecisti.“

400 Sic fatus, ferit aegidem simbriatam, hor-
rendam, quam ne Iouis quidem domuerit ful-
men; in hac eam Mars percussit caede - in-
quinatus hasta longa. Illa vero retro - cedens
saxumprehendit manu robusta, iacens in cam-
405 po, nigrum, asperumque, magnumque, quod
homines prius possiderant, ut esset terminis arui:
hoc percussit impetuosum Martem ad cernicem,
soluitque membra. Superstis autem is occupa-
vit iugera strata, sedavitque pulvere orines;
atque circum sonitus - dedit. Risit vero

Pallas Minerva, et super eum glorians verbis
alatis allocuta est:

410 „Stulte, ne adhuc quidem sensit, quanto
fortior gloriator ego esse, quod mihi vires op-
ponis? Sic sane tuæ matris Furias luas, quæ
tibi irata mala machinatur, quod Achivos de-
servisti, ac Troianis foedifragis auxiliaris.“

415 Sic quidem loquuta, avertit oculos lucidos;
hunc vero abduxit manu prehensum Iouis filia
Venus, crebro admodum suspirantem: aegre
autem is collegit animum. Hanc vero ut ad-
vertit, dea vlnas - candida Iuno, statim Miner-
vam verbis alatis allocuta est:

420 „Proh mirum, Aegiochi Iouis filia indomita,
en rursus illa impudentissima abducit hominum -
perniciem Martem ardenti e praelio per tu-
multum; at insequere.“

Sic dixit. Minerva autem ibidem concito -
gradu - persequabatur, gaudebatque animo; et
impetu in eam facto, ad pectora manu robusta
425 eam percussit; eius autem ibidem soluta sunt
genua, et carum cor. Isti itaque ambo iacebant
in terra alma; illa vero super eos glorians
verba alata dixit:

„Tales nunc omnes, quotquot Troianis au-
xiliiatores sint, quando cum Argiis pugnant
430 armatis, et anque audaces et tolerantes, ac
Venus venit Marti auxiliatrix, meo robori oc-
currens! Tum profus iam olim nos destitisse-
mus pugna, Ilii cuncta hanc - edificata vrbe.“

Sic dixit. Subiit autem deo vltimo candi-
 435 da Iuno. At Apollinem allocutus est rex Ter-
 rae - quallator:

„Phoebe, cur iam nos seorsum - stamus?
 Neque enim par est, cum coeperint alii. Hoc
 quidem turpe, si sine pugna redierimus in
 Olympum, Iouis ad aere - fundatam domum.
 Incipe; tu enim natu iunior. Non enim mihi
 440 quidem honestum; quippe qui prior natus
 sum, et plura cognoui. Stulte, cum ita men-
 te - cassum cor habes! Neque prorsus eorum sal-
 tem recordaris, quot iam passi sumus mala
 Ilium circa, soli nos deorum, cum superbo
 Laomedonti a Ioue profecti operam locau-
 445 mus in annum, mercede conducti; is autem
 praecipiens mandata dabat? Ego quidem Tro-
 ianis urbem et muros aedificaui latosque et
 admodum pulcros, ut inexpugnabilis vrbs esset;
 Phoebe, tu vero flexipedes camuros boues pasce-
 bas. Idae in saltibus multas - conualles - ha-
 450 bentis syluosae. Sed cum iam mercedis termi-
 num gratissimae Horae attulerunt, tunc nos
 vi - fraudauit mercede tota Laomedon vio-
 lentus, minatusque dimisit. Tibi quidem is mi-
 nabatur pedes et manus desuper se Regatrum,
 455 et venditarum insulas in longinquo; affirm-
 batque idem vtriusque se abscessurum munus aere.
 Nos vero continuo reuertebamur, isto animo,
 ob mercedem indignantes, quam pollicitus non
 persoluit. Propter hoc iam hunc populum gra-
 tificari neque nobiscum tentas, ut Troiani

460 foedifragi pereant, fructibus male, cum filijs et
pudicis virgibus?

Illum vero vicissim allocutus est, rursus longe -
iaculans Apollo: Neptune, haudquaquam
me prudentem dixeris esse, si iam tecum
mortalium gratia, dimicem, miserorum, qui
465 foliis similes, interdum quidem admodum ve-
geti sunt, terrae fructu velcentes, interdum
vero contra pereunt, exanimis. Sed citissime
desistamus a pugna; illi vero ipsi praelientur.

Sic utique locutus retro se vertit, verebatur
470 enim, cum patruo conferre manus. Hunc
autem soror vehementer obiurgavit, domina fe-
raram Diana agrestis, et probrosa dixit verba:
Fugis iam, Longe - iaculans? Neptunoque
victoriam totam concessisti? impuneque ei
gloriam dedisti? Inulte, cur omnino arcum ge-
475 litas inutilem frustra? Non te nunc amplius
patris in aedibus audiam gloriantem; sicut
antea inter immortales deos, contra Neptu-
num aduersis - viribus te pugnaturum.

Sic dixit; eam vero nequiquam allocutus est
longe - iaculans Apollo. Sed irata Iouis gene-
480 randa vxor, increpuit Sagittis - genitricem
deam contumeliosis verbis:

Quomodo vero tu nunc sustines, tanta au-
dax, contra me stare? difficilis tibi ego, cui
vires opponas, sagittifera licet sis, te nempe
leonem inter mulieres. Iupiter consistat, et
485 dedit interficere quamcumque velis. Certe sa-
lius est per montes ferae interficere, agrestes,
que ceruas, quam cum valentioribus fortiter

pugnare. Sed si vis pugnæ periculum - face-
re, fac; ut bene scias, quanto fortior sim,
quando mihi vires opponis.

Dixit, et ambas ad carpum manus prehendit
430 sinistra; dextra autem ab humeris detrahit sagittas
isque verberabat eam ad aures subridens huc
illuc se versantem; veloces autem excidebant sa-
gittae. Lacrymabunda vero deinde dea fugit,
veluti columba, quæ nempe metu accipitris
445 cauam volat in petram; in latebram: (neque
enim illi capi fatale erat:) Sic illa lacryma-
bunda fugit, reliquitque illic pharetram. La-
toniam autem allocutus est internuntius Argicida:

„Latona, ego vero tecum haudquaquam
pugnabo; arduum enim configere cum vxori-
500 bus Iouis nubes - cogentis; sed promissima
inter immortales deos gloriator, te me vicisse
alpera vi.“

Sic utique dixit. Latona vero collegit incur-
vos arcus et sagittas, quæ ceciderant alio
aliae in vertigine pulueris. Haec quidem sa-
gittandi - instrumentis sumtis secuta est filiam
505 suam. Illa vero ad Olympum peruenerat, Io-
vis ad aere - fundatam domum; lacrymabun-
daque patris insedit genibus filia, circumque
diuinum pepulum tremebat. Hanc vero ad se
recepit pater Saturnius, et interrogauit, suauiter
ridens:

„Quisnam tibi talia fecit, cara filia, coe-
510 lestium temere, ac si quid sagittæ patralles
palam?“

Illas vero vicissim allocuta est: parere - co-
 roborare: Tumultuum - venaticorum amante, "Tua
 me condux male - excepit, pater, vinas - candida
 lano, a qua immortalibus contentio et lis im-
 mittitur."

Sic hi quidem tanta inter se loquebantur.
 515 At Apollo Phœbus sublimi Jlium fecerat; cu-
 ras, et ædificata bene aedificata vr-
 biaque, ne Danaei existerent præter fatum die
 illud. At caeteri ad Olympum redierunt sem-
 piterni, alii quidem irati, alii vero, admodum
 520 dum gloria exultantes, affeceruntque patri
 stras - nubes togenti. At Achilles pro Troianos
 simul ipsosque perdebant et solidosque angulis
 equos. Vt vero cum festus ascendens ad coe-
 lum latum pervenit, vrbe ardente; deorum
 nempe eum ira excitat; omnibus autem affert
 525 laborem, multisque mala immittit: sic Achilles
 Troianis laborem et mala attulit.

Stabat autem senex Priamus sacra in turri,
 animaduertisque Achillem ingentem: at sub illo
 Troiani facile turbabantur trepida - fuga, neque
 vlla vis erat. Ille autem ciulatu edito a turri
 530 descendit in terram, mandata - daturus ad
 murum inclytis portarum custodibus:

Apertas in manibus portas tectete, vsque
 dum copiae venerint ad urbem trepida - fu-
 ga. Certe enim Achilles prope hic est pertur-
 bens; nunc existimo exitia futura. Sed, post-
 535 quam intra murum respicauerint concludi, rur-
 lus oblerate tabulas porte - aptatas, in metu
 enim, ne exitialis vir in murum irrumperet."

Sic dixit. Illi autem aperueruntque portas,
 et retraherunt obices; — hae autem apertae pe-
 peserunt salutem. At Apollo obuius exiit,
 540 ad Troianis: ut perniciem narceret. Iram autem
 recta ad urbem et murum altum, sita aridi,
 pulvere obfusa, ex omni fugiebant. Ille ve-
 ro vehementer insequabatur hasta; rabies nempe
 ei nodos continentes tendebat violenta, iraque
 percitus cupiebat gloriam referre. Tuta certe
 altam portis Troiam besipient filia Achivorum,
 545 nisi Apollo Phoeus Agenorem nobilem excitaf-
 set, pro viram, Antenoris filium, reprimique
 fortemque. Eius quidem cordi audaciam immi-
 sit, eique ipse adfudit, ut mortis graues manus
 attonet; — ille sage totus, coopertus autem erat
 550 caligine multa. At ille, ut aduertit Achillem
 urbium vastatorem, constitit; multaque ei cor
 volebat — aestuans manenti; — ingemiscensque
 dixit ad suum magnam animus:
 Hei mihi, siquidem metu violenti Achillis
 555 fugero, quae et alii turbati fugantur: — capiet
 me etiam sic, et imbellem obruncabit. Si ve-
 ro ego hos quidem turbati finem a Pelei filio
 Achille, peribique a muro alio fugero per
 campum Iliacum, donec peruenero. Idaeque
 560 ad saltus, senticetaque ingrediar; vespertinus
 autem deinde cum me lauro in fluuiis, a su-
 dere refrigeratus, ad Ilium reuertetur: — Sed
 cur mihi haec mentis fecum — disarit: animus?
 Ne me abeuntem ab urbe ad campum aduertat,
 et me rapide persequens consequatur velocibus
 565 pedibus: — ita non amplius deinde licebit mor-

rem et fatum effugere. Valde enim fortis supra omnes est mortales. Si tamen ipsi ante urbem obuiam venero! — Etenim huic certe vulnerabile corpus acuto aere, inestque una anima, mortalemque ipsum dicunt homines
 570 esse; atqui ei Saturnius Iupiter gloriam praeber.

Sic fatus, Achillem conuersus expectabat; intusque ei cor forte gestiebat praeliari atque pugnare. Veluti panthera prodit alto ex fruticeto virum venatorem contra, neque quicquam animo percellitur; neque in fugam vertitur, latratu audito; etsi enim prior eam cominus percusserit, aut eminus, tamen vel hasta transfixa non desistit a strenua pugna, antequam vel cominus congrediatur, vel dometur: sic Antenor's filius praeclari, nobilis Agenor,
 580 nolebat fugere, antequam periculum faceret Achilles; sed clypeum quidem sibi praetendit vndique aequalem, hasta autem in eum collimabat, et atum clamabat:

„Certe iam omnino sperabas apud animum, illustis Achille, die hoc urbem te euersurum
 535 Troum glorioforum; stulte, certe adhuc multae existent aerumnae propter eam; in ea enim multique et fortes viri sumus, qui utique propugnantes claris parentibus, vxoribusque, et liberis, Ilium tutemur: tu vero fatum hic consequeris, tam terribilis licet sis et audax belator.“

590 Dixit utique, et acutum telum graui manu emisit; et percussit tibiam sub genu, neque

aberravit; circaque ipsam ocrea recens et elabo-
 borati stanni horrendum resonuit; aes tamen
 refiliit a percusso, neque penetrauit; dei enim
 595 prohibuere dona. Pelei filius vero impetum -
 fecit in Agenorem deo - param secundus; at
 non fuit Apollo gloriam referre, sed ipsam
 eripuit, textitque caligine multa, quietumque
 ipsum e praelio misit ut abiret.

At hic Pelei filium dolo auertit a pugnan-
 600 tium turba: ipsi enim longe - iaculans Age-
 nori omnia cum se assimularat, stetit ante pe-
 des; ille vero festinabat pedibus persequi. Dum
 ille hunc per campum persequabatur tritici - fe-
 racem, conuersus praeter fluvium voracibus -
 profundum Scamandrum, paruo intervallo
 praecurrentem; dolo etenim lactabat Apollo,
 605 ut semper speraret se affecuturum pedibus suis:
 interim caeteri Troiani fugati venerunt conferti
 laeti ad urbem; urbs vero implebatur conuersis.
 Neque enim illi sustinebant urbem et murum ex-
 tra exspectare iam se - inuicem, et cognosce-
 610 re et quis effugisset, et quis occubuisset in
 pugna; sed cupide infundebantur in urbem,
 quemcunque eorum pedes et genua incolumem -
 retulerant.

I L I A D I S

L I B E R XXII.

Sic hi quidem per urbem trepida fuga - dissipati, velut hinnuli, a sudore se refrigerabant, bibebantque, medebanturque siti, acclinati pulcris propugnaculis. At Achiui ad murum prope accedebant, scuta humeris inclinantes.
5 Hectorem vero ibi manere exitiale Fatum tanquam - compede - vinctum - coëgit, Ilium ante, portasque Scaeas. At Pelei filium allocutus est Phoebus Apollo:

„Cur me, Pelei fili, pedibus velocibus persequeris, ipse mortalis cum sis, deum immortalem? nec dum omnino me agnouisti, quod
10 deus sum; tu autem indefinenter furis. Tibi nimirum nihil curae est contra Troas labor - bellicus, quos fugasti, qui iam in urbem conclusi sunt, tu vero huc deuertisti. Neque vero me interficies, quoniam haud mortalis sum.“

Hunc autem grauiter indignatus allocutus est
15 pedibus velox Achilles: „Laefisti me, longe - iaculans, deorum perniciosissime omnium, qui huc nunc auertisti a muro. Certe adhuc multi terram mordicus prehendissent, antequam in Ilium peruenissent. Nunc vero mihi quidem magnam

gloriam eripuisti, illosque seruasti facile; non enim vltionem vllam veritus es in posterum;
 20 nam profecto te vlciscerer, si mihi facultas vtique adesset. “

Sic fatus, ad urbem magnis elatus animis abiit, ruens, velut equus certamine - victor, cum curru, qui celeriter currit magno nisu contendens per campum. Sic Achilles celeriter pedes et genua mouebat.

25 Hunc vero senex Priamus primus vidit oculis, collucentem tanquam stellam, ruentem per campum, quae scilicet autumnus oritur: perillustres autem eius radii lucent multa inter astra nocte intempesta; quam canem Orionis vulgo vo-
 30 cant: Splendidissima quidem haec est, at exitiale signum est; atque emittit magnum aestum miseris mortalibus: sic huius aes splendebat circa pectora currentis. Eiulabat vero senex, caputque pullabat manibus in altum sublati,
 35 magnoque edito eiulatu clamabat supplex orans dilectum filium. Is autem ante portas stabat, vehementer animis ardens cum Achille pugnare; eum itaque senex miserabiliter allocutus est, manus extendens:

„Hector, ne mihi expecta, dilecte fili, virum hunc solus, sine aliis; vt ne mox mor-
 40 tem assequaris, a Pelei filio domitus; longe enim viribus praestat. Crudelis, vtinam diis carus tantum esset, quantum mihi! cito prorsus eum canes et vultures vorarent iacentem; sic certe mihi grauis ex praecordiis dolor abiret. Iste me filiis multisque et strenuis orbem fecit.

45 interficiens, et deportatos - vendens insulas in
 longinquas. Quin et nunc duos filios, Lycao-
 nem et Polydorum, non possum videre, Tro-
 ianis in urbem conclusis, quos mihi Laothoë
 peperit praezellens mulieribus. At si quidem
 50 viuunt in castris, certe postmodum aereque
 auroque redimemus; est enim domi: multa
 enim dedit filiae senex fama - inclytus Altes.
 Si vero iam mortui sunt, et in Orci domo, do-
 lor meo animo et matri, qui genuimus. Po-
 55 pulo autem reliquo breuior dolor erit, modo
 non et tu moriaris, ab Achille domitus. Sed
 ingredi murum, mi fili, ut serues Troianos
 et Troianas, neque magnam gloriam praebeas
 Pelei filio, ipseque dilecta vita priueris. Prae-
 terea et mei infelicis adhuc mentis - compotis
 60 miserere, calamitosi, quem pater Saturnius in
 senectutis limine fortuna in acerba perdet,
 mala multa conspdatum, filiosque interentos,
 raptatasque filias, et thalamos direptos, et in-
 fantes liberos allisos terrae, in graui caede,
 65 tractasque nurus perniciosis manibus Achiuorum.
 Ipsum verò forsitan extremum me canes in pri-
 mis foribus cruda - vorantes raptabunt, post-
 quam aliquis acuto aere cominus vel eminus
 feriens ex artubus animam eripuerit, quos
 nutriui in aedibus, mensae affeclas ianitores,
 70 qui meo sanguine hausto, rabie acti animis, ia-
 cebunt in vestibulis. Luueni autem omnino de-
 corum - est pugna caelo, lacerato acuto aere,
 iacere; omnia nempe honesta etiam mortuo quic-
 quid apparuerit: sed, quam iam canumque

75 caput, canamque barbam, pudendaque detur-
pent canes occisi senis, hoc utique miseri-
mum accidit miseris mortalibus.“

Dixit quidem senex, canosque capillos extra-
hebat manibus, vellens e capite; neque ta-
men Hectori animum flectebat. Mater vero
deinceps ex - alia parte lamentabatur lacrymas -
80 fundens sinum denudans, altera autem manu
mamillam exseruit, et illum lacrymas - fun-
dens verbis alatis allocuta est:

„Hector, fili mi, et haec reuerere, et mei
miserere ipsius, si vnquam tibi vagitus - se-
dantem mammam praebui, horum reminiscere,
85 care fili; arceque infestum virum moenia in-
gressus; neque prostes pugnator aduersus ipsum;
praeferox: si enim te interemerit, haudquaquam
ne ego deslebo in lectis, carum germen,
quem peperit ipsa, neque vxor magnifice - do-
tata; seorsum autem te longe a nobis Argiuo-
rum apud naues canes veloces comedent.“

90 Sic hi lugentes alloquebantur dilectum filium,
multis supplicantes. Neque tamen Hectori ani-
mum flectebant; sed is expectabat Achillem
ingentem propius accedentem. Vt vero draco
ad lustrum ferus virum expectat, pastus mala
95 venena; subit autem et ipsum ira grauis, hor-
rendumque tuetur, conuoluens se circa latibu-
lum: sic Hector, inextinguibili praeditus ani-
morum - vi, non recedebat, turrin ad pro-
minentem fulgido clypeo - acclinato; indigna-
bundus vero dixit ad suum magnum animum:

„Hei mihi, si quidem portas et moenia in-
 100 gressus fuero, Polydamas me primus probris
 onerabit, qui me hortatus est Troianos ad
 urbem ducere, nocte ista exitiali, quando fur-
 rexit ad certamen nobilis Achilles, at ego
 non parui; certe multo vtilius fuisset; nunc
 vero postquam perdidit populum, damnosa per-
 105 tinacia mea, vereor Troianos et Troianas
 longa peplorum firmata trahentes, ne
 quando quis dicat deterior alius me: Hector
 suis viribus fretus perdidit copias. Sic dicent:
 mihi vero tunc, multo satius esset, contra
 110 *pugnando*, aut Achille interfecto, redire, aut
 ab ipso interfici gloriose pro urbe. Quod si
 clypeum quidem deposuero umbonibus munitum,
 et cassidem validam, hastaque ad murum eccli-
 nata, ipse profectus Achilli eximio obuius ve-
 nero, et ei pollicear Helenam, et opes cum
 115 ipsa omnes prorsus, quascunque Alexander
 cauis in nauibus duxit ad Troiam, quas fuit
 certaminis origo, datum Atreo natis abdu-
 cendas, simulque separatim Achillis alias dis-
 tributurum, quascunque urbs haec abditas ha-
 bet; a Troianis vero deinde honorabile ius su-
 120 randum exigam, nihil occultaturos, sed bifa-
 riam omnia diuisuros, facultates quascunque
 urbs amabilis intus continet: — Sed cur mihi
 haec meus secum disserit animus? *Vereor*,
 ne ei ego quidem supplicem profectus; is autem
 mea non misereatur, neque omnino me reue-
 125 reatur, interficiat vero me, inermem, temere,
 tanquam mulierem, postquam arma exuero.

Non sane prorsus nunc licet a quercu neque a
 petra ; cum hoc confabulari, ceu virgo iuue-
 nisque, virgo iuuenisque confabulantur inter
 se. Satiùs vero certamine congregi; quam co-
 130 lerrime videamus, vtti Olympius gloriàm
 praebitatus sit.

Haec animo versabat manens. At prope
 ad eum accessit Achilles, par Marti galeam -
 quassanti bellatori, vibrans Peliaeam hastam ad
 dextrum humerum terribilem; circum vero aes
 135 splendebat simile fulgori : vel ignis ardentis,
 vel solis orientis. Hectorem vero, ut eum vi-
 dit, cepit tremor, neque amplius sustinuit illic
 manere, a tergo autem portas reliquit, abiitque
 perterritus. Pelei filius vero irruit, pedibus
 rapidis fretus; veluti circus in montibus, ve-
 140 locissimus voluorum, facile impetum - dat in
 pauidam columbam: haec autem oblique fu-
 git; iste vero in - proximo acutum - edens -
 clangorem; crebros faciens impetus, insequi-
 tur, capereque illam animus iubet: sic utique
 ille ardens recta volabat; trepidus autem argebat
 Hector mæro sub Troianorum, velocitæque ge-
 145 nua mouebat. Hi vero præter speculam et
 caprificum ventosam murum usque subter per
 viam - publicam rapido cursu - ferebantur; ad
 scaturigines autem perueniunt pulcre - fluentes,
 ubi nempe fontes duo erumpant Seamandri
 vorticosi. Alter quidem aqua calida fluit; cir-
 150 cunque fumus oritur ex ipso; velut ab igne
 ardenti; alter vero aestate profluit, similis
 grandini, vel nivi frigidae, vel ex aqua con-

cretae glaciei. Illic autem ad ipsos labra - ad -
 lauandum lata prope sunt, pulcra, lapidea, vbi
 155 vestes speciosas : lauabant Troianorum vxores,
 pulcraeque filias, olim tempore pacis, prius-
 quam venissent filii Achiuorum. Hac vtique
 praetercurrerunt, *alter* fugiens, *alterque* a tergo
 persequens; ante quidem fortis fugiebat, per-
 sequebatur vero ipsum multo fortior rapide.
 Neque enim victimam, neque bubulam pellem
 160 adipisci - conabantur, qualia pedibus praemia
 sunt virorum: sed de anima *certantes* curre-
 bant Hectoris equum - domitoris. Vt vero
 cum afflucti - vincere circa metas solidis - vngu-
 lis equi celeriter admodum currunt; magnum
 enim propositum est praemium, vel tripas,
 165 vel mulier, *in honorem* viri defuncti: sic hi
 ter Priami urbem gyro - circum - acti sunt ra-
 pidis pedibus; dii vero omnes spectabant. In-
 ter hos autem sermonem orsus est pater homi-
 numque deumque:

„Proh malum, profecto dilectum virum agi-
 tari circa murum oculis video; meum autem
 170 dolet cor de Hectore, qui mihi multa bouum
 femora adoleuit, Idae in verticibus multas con-
 valles - habentis; interdum etiam in vrbe
 summa: nunc vero eam nobilis Achilles vr-
 bem circa Priami pedibus velocibus insequitur.
 175 Sed agite, deliberate, dii, et consultate, an
 eum e morte fataum eripiemus, an eum iam
 sub Pelei filio Achille domabimus, bonum li-
 cet.

Hunc vero allocuta est dea oculis - caesia Mi-
nerua: „O pater, rutili - fulminis - missor,
atras - nubes - cogens, quid dixisti? Virum
180 mortalem, iam olim destinatum fato, iam vis
a morte tristi liberare? Fac; at non tibi om-
nes assentimur dii caeteri.“

Hanc autem respondens allocutus est nubes -
cogens Iupiter: „Bono esto animo, Tritonia,
dilecta filia: nequiquam animo serio loquor,
185 volo autem tibi mitis esse: fac, prout tibi ani-
mus est, neque quid cessa.“

Sic locutus, impulit antea paratam animam Mi-
neruam; descendit autem ea ab Olympi ver-
ticibus impetu - facto. Hectorem vero indefi-
nenter vrgens sequebatur celer Achilles. Vt
vero quum hinnulum ceruae in montibus, canis
190 insequitur, excitatum e cubili, perque conual-
les et per fruticeta; eum autem, etiam si la-
teat metu percussus sub arbusco, tamen vesti-
gia - legens currit perpetuo, donec inueniat:
sic Hector non latebat pedibus - velocem Pelei
filium. Quoties vero impetum - sumeret ad
195 portas Dardanias recta ruere bene, aedifica-
tas versus turres, si quo modo ei desuper auxi-
liarentur telis: toties eum auertebat praeuer-
tens in campum; ipse autem prope urbem vo-
labat semper. Vt vero in somno non potest
200 fugientem consequi, neque alter alterum potest
effugere, neque alter consequi: sic hic illum
non poterat allequi pedibus, neque ille effugere.
Quo vero pacto Hector fata effugere iam nunc
potuisset mortis, nisi ei postremumque et vlti-

mum occurrisset Apollo prope, qui ei excita-
 205 vit robur velocitaeque genua! Copiis autem re-
 nuebat capite nobilis Achilles, neque sinebat
 mittere in Hectorem amara tela; ne quis glo-
 riam auferret percutiens, ipseque secundus veni-
 ret. Sed, quando iam quantum ad scaturigines
 peruenerant, tum vero aureas pater attollebat
 210 lances, impofuitque duo fata longum - som-
 num - adferentis mortis, hoc quidem, Achil-
 lis, illud vero, Hectoris equum - domitoris,
 fufcinuitque medias prehenfas: inclinata autem eft
 Hectoris fatalis dies, defcenditque ad orcum;
 reliquitque illum Phoebus Apollo. At ad Pe-
 lei filium accellit dea caefia - oculis Minerua,
 215 et prope ftans verbis alatis allocuta eft:

„Nunc demum nos utique fpero; Ioui di-
 lecte, illuftris Achille, relaturos magnam glo-
 riam Achivis ad naues, Hectore caefo; pugnae
 infatiabilis licet fit; non ei nunc amplius certe
 220 licet nos effugere, ne quidem fi perquam mul-
 tum laboret longe - iaculans Apollo, aduol-
 vens fe pedibus patris Iouis Aegiochi. Sed tu
 quidem nunc fta et refpira; huic vero ego tecum
 accedens perfuadebo aduerfis - viribus pugnare.“

Sic dixit Minerua; ille vero paruit ganifus-
 225 que eft animo; fletit autem fraxineae haftae
 aere - praefixae innixus. Haec vero hunc qui-
 dem reliquit, affecutaque eft Hectorem nobilem,
 Deiphobo cum fe affimulaffet corpore et indefeffa
 voce. Prope autem ftans verbis alatis allocu-
 ta eft:

„Venerandè frater, profecto admodum iam
 230 te vrget celer Achilles, vrbem circa Priami
 pedibus velocibus persequens: sed age iam
 stemus, et propulsemus manentes.“

Hanc autem vicissim allocutus est ingens pug-
 nam - expedite ciens Hector: „Deïphobe,
 profecto quidem mihi antea multo carissimus eras
 fratrum, quos Hecuba atque Priamus genuit fi-
 235 lios: nunc vero adhuc etiam magis habeo in
 animo honorare, cum sustinuisti mei gratia,
 vt vidisti oculis, moenibus egredi, caeteri ve-
 ro ihtus manent.“

Hunc autem rursus allocuta est dea caesia -
 oculis Minerva: „Venerande frater, profecto
 240 quidem multum pater et veneranda mater sup-
 plicabant, deinceps genua - amplectentes, cir-
 cum et sodales, vt illic manerem; (adeo enim
 metu tremunt omnes;) sed meus intus ani-
 mus conficiebatur dolore graui. Nunc vero
 aduersi praesentibus - animis pugnemus, neque
 iam hastarum sit parsimonia, (*hastis utamur*)
 245 vt videamus an Achilles, nobis interfectis,
 spolia sanguinolenta referat naues ad cauas,
 an tua hasta dometur.“

Sic locuta, continuo astu praeiuit Minerva.
 Illi vero cum iam prope erant alter in alterum
 vadentes, hunc prior allocutus est ingens
 pugnam - expedite - ciens Hector:

250 „Non te amplius, Pelei fili, fugiam, vt an-
 tea; ter circa vrbem magnam Priami fugi, nec
 vnquam sustinui expectare te ingruentem;
 nunc vero me animus impulit stare contra te:

interimam certe, vel interīmar. Sed agendum
 255 deos testes - faciamus; hi enim optimi testes
 erunt et custodes pactorum: Non ego te im-
 maniter deturpabo, si mihi Iupiter dederit vic-
 toriam, tuamque animam abstulero; et post-
 quam tibi detraxero pulcra arma, Achille, ca-
 daver Achiuis reddam: sic et tu facito.

260 Illum vero torue intuitus allocutus est pedi-
 bus - velox Achilles: „Hector, ne mihi, acer-
 bissime, pacta memora. Vt non sunt leonibus
 et hominibus foedera fida, neque lupi et agni
 concordem animum habent, sed hostili animo
 265 sunt perpetuo sibi - inuicem: sic non fas est
 me et te, amicitiam contrahere, neque prorsus
 nobis foedera erunt, antequam utique alter
 stratus sanguine satiarit. Martem inuictum bel-
 latorem. Omnigenae virtutis recordare; nunc
 te admodum oportet, hastaque acerrimum esse
 270 et audacem bellatorem. Non tibi est amplius
 effugium; statim enim te Pallas Minerua hasta
 mea domat; nunc vero simul omnes lues do-
 lores meorum sociorum, quos interfecisti hasta
 furens.“

Dixit quidem, et vibratam emisit praelongam
 hastam; et hanc quidem ex aduerso conspicua-
 275 tus euitavit illustris Hector; subsedit enim
 praeuidens, superuolauit autem aerea hasta,
 terraeque infixae est; euulsiit vero eam Pallas Mi-
 nerua, Achillique reddidit, latuitque Hecto-
 rem, pastorem populorum. Hector vero allo-
 cutus est eximium Pelei filium:

„Aberrasti, nec dum utique, diis similis
280 Achille, ex Ioue noras meum fatum; atqui
dicebas utique; sed quidem loquax et subdolu
es verbis, ut te metuens animorum virtutisque
obliuiscerer. Haud tamen mihi fugienti dorso
hastam infiges, sed recta - ruenti animis -
285 praesentibus per pectus adige, si tibi dedit
deus. Nunc vicissim meam hastam euita aere
am; utinam iam tuo in corpore totam recipias.
Tum certe leuius bellum Troianis esset, te
interfecto: tu enim ipsis perniciēs maxima.“

Dixit, et vibratam emisit praelongam hastam,
290 et percussit Pelidae medium scutum, neque aber
rauit; longe tamen excussa est scuto hasta.
Iratu autem est Hector; quod sibi telum ve
lox irritum euolasset e manu; stetitque vul
tu - deiecto, neque enim aliam habebat fraxine
am hastam; Deiphobum vero vocabat albo -
295 clypeo - insignem, alto clamore, poscebat
eum hastam longam; is vero nequiquam illum
prope erat. Hector autem sensit suo in animo,
dixitque:

„Eheu, profecto omnino iam me dii ad
mortem vocarunt: Deiphobum enim ego pu
tabam heroem adesse; sed ille quidem in mu
300 ro, me vero decepit Minerva. Nunc autem
prope mihi mors exitialis, nec iam longe; ne
que effugium; certe enim olim hoc gratum erat
Iouique, et Iouis filio longe - iaculanti; qui me
antea quidem propenso animo e periculis eri
puerunt; nunc vero me fatum assequitur. Haud
305 tamen ignauiter saltem et inglorie periero, sed

magnifico aliquo facinore edito et
diendo."

- Sic fatus, strinxit ensem acutum,
ad latus pendebat magnusque, validus
petum autem dedit conuersus, velut
volans, quae descendit in campum
310 obscuras, raptura vel agnam ter
pavidum leporem: sic Hector imp
vibrans ensem acutum. Irruit et A
que sibi impleuit animum atroci; si
pectori praetendit pulcrum, artificie
315 galea autem nutabat fulgida, quae
nos - habente; pulcræque motabantur
comae aureae; quas Vulcanus fudit
circum densas. Qualis vero stella p
ter stellas nocte intempesta Helpe
pulcerrima in coelo posita est stella:
cuspide *fulgor* emicabat peracuta, qu
320 les vibrabat dextera, struens malum
nobili, rimans - oculis corpus pul
acciperet vulnus facillime. Huius aut
ad caeteras quidem partes, tegebant
aerea arma, pulcra, quibus Patrocli
rat occisi; apparebat autem *ea pars*.
325 viculae ab humeris ceruicem dirimunt,
turis, vbi animae citissima perniciēs:
eum ardenti - animo - latus ferit hast
Achilles; e regione autem teneram p
cem abiit cuspis; nec tamen arteriam
abscidit aere grauis, vt aliquid ipsum
330 retur respondens verbis. Cecidit autem
vere; et super *eum* gloriatus est nobilis

„Hector, at aliquando putabas, Patroclum
interfectum spolians, salutem te fore; me au-
tem nihil veritus es ultorem abientem; stulte,
huius enim seorsum ultor longe - fortior na-
335 vibus in cauis ego post relictus eram, qui tibi
genua solui. Te quidem canes et alites lace-
rabunt turpiter, illi vero exsequias - facient
Achiui.“

Illum vero languens allocutus est pugnam -
expedite - ciens Hector: „Supplex - oro, per
animam, et genua, tuosque parentes, ne me
finas apud naues canes dilaniatum - vorare Achi-
340 vorum; sed tu quidem aesque abunde, au-
rumque accipe, dona, quae tibi dabunt pa-
ter et veneranda mater, corpus autem domum
meum reddito, vt rogi me Troiani et Troia-
norum vxores participem - faciant mortuum.“

Hunc autem torue intuitus allocutus est pe-
345 dibus velox Achilles: „Ne me, canis, per ge-
nua supplex - precare, neque per parentes.
Vtinam enim villo - pacto ipsum me furor et ani-
mus stimulet, crudas dissecantem tuas car-
nes comedere, quandoquidem talia in me fe-
cisti: adeo non est, qui tuo vtique canes ca-
pite arceat; ne quidem si deciesque et vicies
350 tanta dona appenderint huc adducentes, pro-
miserint etiam et alia; nec si te ipsum auro
compenfare velit Dardanides Priamus; nè sic
quidem te vtique veneranda mater impositum
lectis deslebit, quem peperit ipsa; sed canes-
que et alites totum discerpent.“

355. Illum verò iam - moriens allocut
nam expedite - ciens Hector: „
probe noscens praesens, neque sanè e
suafurus; certe enim tibi quidem fe
animus. Considera nunc, ne tibi
rum irae causa sim die illo, quan
360 et Phoebus Apollo, strenuum licet,
in Scaeis portis.“

Sic quidem ipsum locutum finis mor
ruit; anima vero ex artubus volans
descendit, suam sortem lugens, reli
et iuuenta. Hunc etiam mortuum
est nobilis Achilles:

365. „Tu morere: fatum verò ego tunc
quandocunque Iupiter voluerit perfi
que immortales dii caeteri.“

Dixit, et e mortuo euulsiit aeream
et hanc quidem seorsum posuit, ab hur
tem arma detrahebat sanguinolenta.
autem accurrentes circumfusi sunt filii Acl
370 qui et admirabundi - contemplati sunt
corporis et speciem mirabilem Hector
que ei quis sine - vulnere - inflicto
Sic vero aliquis dicebat intuitus in pr
alium:

„Papae, certe longe iam mollior
Hector, quam quando naues incendit i
denti.“

375. Sic quidem aliquis dicebat, et vul
adstans. Hunc autem ubi spoliarat pedil
lens nobilis Achilles, stans inter Achiv
ba alata dixit:

„O amici, Argiuorum ductores, atque principes, postquam hunc virum vt necarem, dii
 380 dederunt, qui mala multa patrauit, quot non
 vniuersi caeteri: eia agite, circa urbem cum
 armis experiamur, vt cognoscamus Troiano-
 rum mentem, quamnam habeant: num deser-
 turi - sint urbem summam, hoc strato, an ma-
 nere aulint, etiam Hectore non iam existente.
 385 Sed cur mihi haec meus secum disserit animus?
 lacet ad naues mortuus indefletus, inhumatus,
 Patroclus; huius autem non obliuiscar, quoad
 ego viuus interero, et mihi mea genua moue-
 antur: quod si mortuorum obliuio subit in
 390 Orco; tamen ego etiam illic dilecti memor
 ero sodalis. Nunc autem age canentes Pae-
 na, iuuenes Achiuorum, naues ad cauas re-
 deamus, et hunc ducamus: Retulimus magnam
 gloriam: interfecimus Hectorem nobilem, cui
 Troiani per urbem, velut deo, vota faciebant.“
 395 Dixit, et in Hectorem nobilem indigna mo-
 liebatur opera: amborum retro pedum perfo-
 rauit tendines ad talum vsque a calce, bubu-
 laque innexuit lora, de curruque ligauit; ca-
 put vero trahi fuit; curruque conscenso, et
 400 inclytis armis in eum eleuatis, scutica percul-
 sit equos, vt inirent - cursum; ii autem non in-
 viti volabant: ab illo vero oriebatur inter tra-
 hendum puluis; at circum comae cyanae
 terrae admoueabantur, caputque totum in pul-
 vere iacebat, ante venustum; tunc vero Iupi-
 ter hostibus dederat deturpandum, ipse in
 patria terra.

405 Sic huius quidem pulvere foeda
 totum: tum vero mater euellebat
 tidumque abiecit velum procul;
 edidit admodum altum, filium intuita.
 tabatur miserabiliter et pater dilectus,
 populi eiulatuque tenebantur, et la
 410 urbem. Huic autem (rerum adspe
 me erat simile, ac si tota Ilios
 cremaretur a culmine. Populi quic
 vix tenebant dolore - indignantem,
 cupientem portis Dardaniis. Om
 415 supplex - orabat; prouolutus in luto,
 natum compellans virum quemque:

„Abstinete, amici, et me solum fir
 citi licet, egressum vrbe ire ad naue
 rum. Supplicabo viro huic pernicioso
 tia - effraeni, si forte aetatem reuera
 420 que misereatur senectutis; etenim et
 ter talis est Peleus, qui ipsum genu
 truit, perniciem futurum Troianis;
 autem mihi prae-omnibus dolores fecit:
 enim mihi filios interemit aetate florente
 quibus omnibus non tantum lugeo, trif
 425 quantum vno, de quo me dolor veheme
 ceptus deferet ad Orcum, Hectore.
 obiisset inter manus meas! sic eni
 fuisset flentesque, lugentesque, ma
 quae eum peperit infelix, atque ego ipse.

Sic dixit fletu, adgemebant autem cie
 430 Inter Troades vero Hecuba densum
 exorsa est fluctum.

„Fili, ego misera carnem vivo, grauiam passa,
 te mortuo? qui mihi noctesque et dies glo-
 ria per urbem eras, omnibusque emolumentum
 Troianisque et Troadibus per urbem, qui te de-
 435 um tanquam excipiebant. Certe enim ipsis
 admodum magna gloria eras viuis; nunc ve-
 ro mors et fatum occupat.“

Sic dixit flens. Vxor autem nondum aliquid
 audierat de Hectore; non enim ei aliquis cer-
 tus nuntius profectus nuntiarat, quod ei ma-
 440 ritus extra mansisset portas; sed illa telam
 texebat, in secessu domus altae, duplicem
 splendidam *vestem*, operaque picta varia spar-
 sim intexebat. Iusserat autem ancillas comis-
 pulcras per domum igne circumdare positum
 tripodem magnum, ut essent Hectori calida
 445 lauacra e pugna reuerso; demens, neque
 enim sciebat, quod ipsum admodum procul a la-
 vacris manibus Achillis domuerat oculis - cae-
 sia Minerua. Eiulatum autem exaudiit et la-
 menta a turri; eiusque continuo succulsi sunt
 artus, inque terram ei excidit radius; ipsaque
 statim inter ancillas comis - pulcras locuta est:

450 „Adeste, duae me sequimini, ut videam,
 quatenus res agantur: Venerandae socrus vo-
 cem audiui, mihi que ipsi in pectoribus saliens
 vibratur cor sursum ad os, subtusque genua
 glaciata torpent; prope certe aliquod malum
 Priami filiis. Vtinam vero procul ab aure sit
 455 mea dictum! sed perquam grauius timeo, ne
 iam mihi audacem Hectorem, nobilis Achilles

solum interclusum ab vrbe, in camp
et iam eum cessare - faciat *ab* auda
quae ipsum tenebat: quippe nunqua
manebat virorum; sed longe procu
animi vi nulli cedens."

- 460 Sic locuta, per domum ruit, lyr
milis, vehementer palpitans corde; si
cillae ibant cum ipsa. At postquam
que et hominum peruenerat turbam,
circumspiciens in muro, illumque adue
tatum ante urbem; celeres autem
465 raptabant immaniter cauas ad naues A
llam vero oculos obscura nox cooperu
lapsaque est retro, animamque efflauit.
cul vero a capite fudit redimicula a
470 vittas, reticulumque, atque textile crin
lumque, quod ei dedit aurea Venus,
quo ipsam pugnam - expedite - ciens dux
ex domo Eetionis, postquam dederat in
na sponsalia. Circum vero ipsam glo
fratrae frequentes stabant, quae ips
se tenebant prae - dolore - cupidam
475 Ea vero ut ad se rediit, et in praecore
collecta est, crebris gemitibus plorans
Troades dixit:

„Hector, ego infelix! eodem igitur
mus fato ambo, tu quidem in Troi
in domo, ego autem Thebis, Hypor
480 vosa in domo Eetionis, qui me enutu
vula cum essem, infelix infelicem: uti
gepuisset! Nunc vero tu quidem in

mos, sub latebris terrae, abis, et me grauiissi-
 mo in luctu relinquis. viduam in aedibus. At
 485 filius adhuc infans prorsus est, quem genui-
 mus, tuque egoque calamitosi; neque tu huic
 eris, Hector, emolumento; quippe occubuisse;
 neque tibi hic; nam, etsi bellum quidem effu-
 gerit lacrymosum Achiuorum, semper tamen
 ei labor et mala in posterum erunt: alii enim
 490 ei terminis - mutatis - adiment arua: dies
 enim pupillaris omnibus - aequalibus - destitutum
 puerum reddit; semper vero deiecto - est -
 vultu, lacrymisque madidae sunt genae; egens
 autem vadit puer ad patris sodales, alium
 quidem chlaena prensans, alium vero tunica;
 horum autem miserantium pocillum aliquis tantil-
 495 lum admouet, labraque quidem rigat, pala-
 tum vero non rigat. Hunc et aliquis, vtro-
 que - parente - viuo florens, e conuiuio extur-
 bat, manibus verberans, et probris infectans:
 abi in malam rem sic; non tuus utique pater
 conuiuatur nobiscum; lacrymabundus autem
 500 redit puer ad matrem viduam, Astyanax, qui
 ante quidem sui super genibus patris medul-
 lam tantum comedebat, et ouium pinguem adi-
 pem; at quando somnus occuparet, desisset-
 que pueriliter - lustrare, dormiebat in lectis,
 in vlnis nutricis, cubili in molli, deliciis
 505 repletus corde; nunc vero multa patietur,
 caro patre priuatus, Astyanax, quem Troes
 cognomine vocant: solus enim ipsis, o Hector,
 defendebas portas et muros altos. Nunc vero
 te quidem ad naues recuruas, procul a parenti-

bus, mobiles vermes edent, post
510 se fatiauerint, nudum; at tibi vest
bus iacent, tenuesque et venustae,
nibus mulierum. Verum enimvero
nia comburam igne ardenti, nil
que, vltui *future*, neque enim iacebi
sed coram Troianis et Troadibus
funt. “

515 Sic dixit flens; adgemuerunt a
lieres.

I L I A D I S

LIBER XXIII.

Sic hi quidem ingemiscebant per urbem; at
Achiui postquam ad nauesque et Hellespon-
tum peruenerant, alii quidem dispersi-
bant suam ad nauem quisque: Myrmidonas vero
5 non sinebat dispersos - abire Achilles, sed is
inter socios bellicosos dixit:

„Myrmidones, pernices - equites, mei cari
socii, ne iam a curribus soluamus solidos -
vngulis - equos, sed cum ipsis equis et curri-
bus propius accedentes, Patroclum desileamus:
10 hic enim honor est mortuorum. At postquam
tristi satiati - fuerimus luctu, equis solutis
coenabimus hic omnes,“

Sic dixit; illi autem lamentabantur frequen-
tes; praeibat vero Achilles. Hi itaque ter cir-
ca mortuum pulcre - iubatos egerunt equos
lugentes; interque ipsos Thetis luctus desiderium
15 excitauit. Rigabantur arenae, rigabantur et
arma virorum lacrymis; talem enim desidera-
bant artificem fugandi *hostes*. Illis autem Pe-
lei filius densum - suspiriis exorsus est luctum,
manibus homicidis impositis pectori sodalis:

„Salve mihi, o Patrocle, etiam ir
20 bus: Omnia enim iam tibi perf
antea pollicitus sum, Hectorem l
datum canibus, crudum ut discerpa
decim autem ante pyram ceruices
Troianorum claris filiis, de te inte
tus.“

Dixit quidem, et in Hectorem n
25 digna machinabatur facta, pronu
trum Menoetiadae extendens in pu
vero arma exuebant quisque aerea,
tia; soluebantque altisonos equos.
runt autem iuxta nauem pedibus - vel
nepotis frequentissimi; at is eis epu
30 bre lautum praebebāt. Multi quic
candidi humi - extendebantur vi ferri,
gulandum, multae etiam oues et balant
multi et albis dentibus sues, florante
dine, torrendi extendebantur per
Vulcani; undique autem circum oed
35 tus fluebat sanguis. At regem quidem
celerem Pelei filium ad Agamemnonem
ducebant reges Achiuorum, aegre p
de sodali iratum corde. Illi vero cur
tentorium Agamemnonis venissent eunte
40 tim is praeconibus canoris imperauit,
circumdare positum tripodem magnum
persuadere possent Pelei filio, ut abl
bum cruentum. At ille recusabat co
insuper et iuramentum iurauit:

„Non per Iouem, qui deorum sum
optimus, non fas est lauacra ad capi

45 accedere, antequam Patroclum imposuero
igni, tumulumque aggesta - terra fecero, to-
tonderoque comam; haud enim mihi posthac
iterum sic inuadet dolor cor, quamdiu uiuis
interero. At tamen nunc inuiso pareamus
epulo; mane vero iube - adhortans, rex viro-
50 rum Agamemnon, lignaque comportent, ap-
ponantque; vti par est mortuum habentem
subire tenebras obscuras: ut hunc quidem com-
burat indefessus ignis ocyus ab oculis, copiae-
que ad munia reuertantur."

Sic dixit; illi autem ei maxime ausculti-
65 atque paruerunt: Sedulo vero coena parata
singuli conuiuabantur; neque quicquam ani-
mus indigebat epuli aequalis. Sed postquam
potus et cibi desiderium exemerant, alii qui-
dem decubaturi iuerunt ad tentorium quisque:
Pelei filius vero in littore multo - strepitu - re-
60 sonantis maris iacebat grauiter - gemens mul-
tos inter Myrmidonas, in loco puto, ubi fluc-
tus litus alluebant: quando eum somnus ce-
pit, soluens curas animi, suauis circumfusus:
valde enim lassatus - erat pulcris membris,
65 Hectorem persequendo ad Ilium ventosam. Su-
peruenit vero animā Patrocli miseri, omnia
ipfi magnitudineque et oculis pulcris similis,
et voce; et tales corpori vestes induta erat.
Constitit autem super capite, et eum sermone
allocuta est:

70 „Dormis, et mei oblitus es, Achille? Non
quidem viuentem negligebas, sed mortuum ne-
gligis: sepeli me quam citissime, portas Orci

et intrem. Procul me arcant animae, simula-
 era defunctorum, neque me omnino misceri
 trans flumen sinunt; sed temere erro circum
 75 portis - amplam Orci domum. Et mihi da
 tuam manum, obtestor: non enim amplius post-
 hac redibo ex Orco, postquam ~~me~~ ignis par-
 ticipem feceritis. Haudquaquam etenim viui
 dilectis seorsum a lociis, consilia sedentes con-
 sultabimus; sed me quidem Fatum absorbit
 inuisum, quod sortito obuenit etiam nascenti.
 80 Quin et tibi ipsi fatum, diis similis Achille,
 muro sub Troianorum nobilium perire. Aliud
 autem tibi dicam et mandabo, si obsequi velis:
 Ne mea a tuis seorsum condas ossa, Achille;
 sed, simul sicut nutriti fuimus in vestris aedibus,
 85 quando me tum paruulum Menoetius ex Opunte
 duxit ad vestram domum, homicidium propter
 triste, die illo, quando filium interfeci Am-
 phidamantis, imprudens, inuitus, de talis ira-
 tus; quum me exceptum in aedibus eques
 90 Peleus nutriuitque diligenter, et tuum famu-
 lum nominauit: sic et ossa nobis idem locu-
 lus contegat, aurea amphora, quam tibi dedit
 veneranda mater. " Illum vero respondens al-
 locutus est pedibus velox Achilles:

„Cur mihi, venerandum caput, huc venisti,
 95 et mihi haec singula mandas? Atqui ego tibi
 omnia diligenter perficiam, et obsequar, vt tu
 iubes. Sed me propius sta: paululum saltem
 complexi nos inuicem, tristi satiemur luctu."

Sic fatus, captauit protensis manibus suis,
 100 neque prehendit; anima enim sub terram, tan-

quam fumus, abiit stridens. Attonitus autem
exsurrexit Achilles, manibusque complofit,
verbumque lugubre dixit:

„Papae! certe igitur aliqua est et in Orca
aedibus anima et simulacrum, sed praecordia
105 non insunt omnino; pernox enim mihi Patrocli
miseri anima superstitit ploransque, lugensque,
et mihi singula praecepit: similis autem erat mi-
rum - in - modum ipsi.“

Sic dixit; illis vero omnibus desiderium exci-
tauit luctus. Lugentibus autem illis apparuit
110 rosea - digitis Aurora circa mortuum miseran-
dum. At rex Agamemnon malosque exciuit
et viros, qui conueherent ligna, undique a
tentoriis; et ad hoc vir strenuus exortus est
Meriones, famulus virtutem - amantis Idomenei.
Hi vero ibant aptas - materiae - caedendae secu-
115 res in manibus ferentes, funesque bene tor-
tos; muli autem praeibant ipsis. Multa vero
ardua, decliua, accliuiaque, transuersaque, trans-
ierunt. Sed, cum iam ad saltus venerunt irri-
guae - fontibus Idae, protinus quidem quer-
cus alte - comantes longa - acie - munito aere
caedebant festinantes; eae vero magnum sonitum
120 edentes cadebant; eas quidem deinde diffin-
dentes Achiui, alligabant mulis, haeque ter-
ram pedibus carpebant, cupientes peruenire -
ad campum, per senticeta densa. Omnes au-
tem lignatores stipites ferebant; sic enim iusserat
Meriones, famulus amantis virtutem Idomenei;
125 atque in litus deiecerunt ordine, vbi Achilles

designauerat Patroclō magnum sepul-
sibi ipsi.

- At postquam vndique apposuerant
materiem, confidebant ibidem mi-
ferti: at Achilles confestim. M.
130 bellicosus iussit aere cingi, iun-
curribus quemque equos; illi vero
rexerunt, et arma induerunt. Co-
autem currus propugnatores, aurigae
te quidem curribus - vecti, pone ver-
quebatur peditum, frequentissimi;
135 autem ferebant Patroclum socii. C-
tetum mortuum tegebant, quos
tondentes; pone autem caput manib;
nobilis Achilles moestus; sodalen-
tium pompa - funebri - mittebat ad-
Illi vero quando ad locum peruen-
ipsis indicauerat Achilles, deposueru-
140 que ei affatim accumularunt materiam
porro aliud animo - designauit pedib;
nobilis Achilles: stans seorsum a p-
abscidit comam, quam sane Sper-
alebant, florecentem; ingemiscens a
conuersis - oculis in nigrum pontum:
„Sperchie, frustra tibi utique pater
145 leus, illuc me reuersum, dilectam
terram, tibiue comam abscissurum
rumque sacram hecatomben; quinqu-
super masculas ibidem oues sacrificaturi
fontes, vbi tibi ager - sacer altareque
Sic vouit senex, tu vero ei votum non
150 Nunc autem quoniam haudquaquam:

lectam in patriam terram, Patroclo heroi comam dabo secum ferendam."

Sic fatus, in manibus comam dilecti sodalis posuit; his autem omnibus desiderium exsternit luctus. Et omnino lamentantibus occidisset lumen solis, nisi Achilles statim Agamemnoni dixisset adstans:

„Atrei fili, (tibi enim maxime certe populus Achivorum parebunt dictis,) luctu quidem licet etiam *alias* satiari. Nunc autem a pyra mitte, et coenam iube parare: haec vero curabimus, quibus maxime cura iustorum pertinet mortui; duces vero nobiscum maneant."

Vt vero hoc audiuit rex virorum Agamemnon, confestim populum quidem dimisit per naues aequales; funeratores autem ibidem manserunt, et accumularunt ligna. Struxerunt vero pyram centum pedum quaquaversus; et in pyra summa cadauer posuerunt dolentes corde. Multas vero pingues oves et flexipedes camuros boues ante pyram excoarunt et curarunt; at ex omnibus adipe summa obtexit cadauer magnanimus Achilles ad pedes a capite, circumque excoarata corpora accumulabat; imposuit et mellis et olei amphoras, ad fere-trum aeclinans; quatuor et arduos ceruicibus equos festinanter iniecit pyrae, magnos ciens-gamitus. Nouem huic regi mensarii canes erant; horum etiam iniecit pyrae duos ob-truncatos; duodecim et Troium magnanimum filios strenuos; aere caedens; mala enim mente struebat opera. Immisit et ignis vim in-

victam, vt depalceret; eiulauitque deinde,
earumque nomine — ciebat sodalem:

„Salve mihi, o Patrocle, etiam in Orci do-
180 mo; omnia enim iam tibi perficio, quae an-
tea pollicitus sum. Duodecim quidem Troia-
norum magnanimorum filios strenuos, hos vna
tecum omnes ignis absumit; Hectorem autem
neutiquam dabo Priami filium igni vorandum,
sed canibus.“

Sic dixit minitans. Circa illum vero canes
185 non occupabantur: sed canes quidem arcebat
Iouis filia Venus dies et noctes; rosaceoque
vixit oleo, diuino, vt ne ipsum laceraret
raptans; ei porro cyaneam nubem induxit
Phoebus Apollo a coelo vsque ad terram,
190 textitque locum totum, quantum obtinebat ca-
daver, ne prius vis solis siccaret circum circa
corpus neruis, atque artubus.

Necdum pyra Patrocli ardebat mortui. Ibi
rursus alia animo excogitauit pedibus valens
nobilis Achilles: Stans — scorsum a pyra, duo-
195 bus vota fecit Ventis, Boreae et Zephyro, et
pollicitus est sacra pulcra; multis etiam libans
aureo poculo, supplicauit, vt venirent, quo
citissime igne comburerent cadaver, lignaque
propere arderent; velox autem Iris vota ex-
200 audiens internuntia venit ad Ventos. Illi qui-
dem Zephyri grauiter — spirantis frequentes in
domo conuiuium celebrabant; currens autem
Iris superstitit limine lapideo; illi vero vt vi-
derunt oculis, omnes propere surrexerunt,

vocabantque eam ad se quisque; haec vero
sedere quidem recusavit, dixit autem sermonem:
205 „Non est sedendi tempus: vado enim rursus
super Oceani fluentis, Aethiopum ad terram,
vbi sacrificant hecatombas immortalibus, vt
iam et ego particeps sim sacrificiorum; sed
Achilles Boream et Zephyrum sonorum veni-
210 re orat, et pollicetur sacra pulcra, vt pyram
suscitetis, vt ardeat, in qua iacet Patroclus,
quem omnes gemunt Achiui.“

Haec quidem sic loquuta abiit; illi vero ire -
properabant sonitu immenso, nubes vi - agen-
tes prae se. Confestim vero ad pontum vene-
215 runt flando; excitatus autem est fluctus flatus
vi sibilantis; Troiam vero ad glebosam peruene-
runt, rogoque incubuerunt, magnumque so-
nitum edidit immane - ardens ignis. Tota au-
tem nocte hi pyrae simul flammam iactabant,
flantes stridule. Tota - nocte autem velox Achil-
lea aureo ex cratere, tenens poculum rotun-
220 dum, vinum hauriens in humum fundebat, ri-
gabatque terram, animam vocans Patrocli mi-
seri. Vt vero pater sui filii lamentatur ossa
cremans desponsi, qui morte miseros dolore -
affecit parentes: sic Achilles sodalis lamenta-
225 batur ossa cremans, reptans propter pyram,
crebro ingemiscens. Quando vero Lucifer ve-
nit, luminis nuntius super terram, post quem
croceo - peplo - induta super mare spargitur
Aurora, tunc pyra elanguit, cessauitque flam-
ma. Venti autem rursus abierunt domum - vt -
230 redirent Thracium per pontum; hic vero

gemebat, tumidis fluctibus furens. At Pelides
 a pyra in - aliam - partem separatus, procu-
 buit fessus, dulcisque somnus ei cito supervenit.
 Illi vero (Achiui) circa Atrei filium frequentes
 congregabantur; quorum ipsum adeuntium tu-
 235 multus et strepitus excitavit. Refedit vero
 erectus, et ipsos sermone allocutus est:

„Atreique fili, et caeteri principes vniuerso-
 rum Achiuorum, primum quidem pyram extin-
 guite rubro vino totam, quantum occupavit
 ignis vis; at deinde ossa Patrocli Menoetii
 240 filii legamus, bene discernentes; cognitu - fa-
 cilia enim sunt; in media namque iacebat py-
 ra, alii vero seorsum in extrema - ora crema-
 bantur promiscue equique et viri; et ea qui-
 dem in aurea phiala et duplici adipe ponamus,
 donec ipse ego inferorum domo condar;
 245 tumulum autem non admodum magnum ego fieri
 volo, sed mediocrem quendam; postmodum
 vero et hunc Achiui latumque altumque faci-
 te, qui quidem me posteriores in nauibus
 multa - transita - habentibus relinquentini.“

Sic dixit; illi vero obsecuti sunt pedibus -
 250 veloci Pelei filio. Primum quidem pyram ex-
 tinxerunt rubro vino, quantum flamma per-
 valerat, profundusque corruit cinis. Flentes
 vero locii mitis ossa alba collegerunt in aure-
 am phialam, et duplicem adipem; in tentorio-
 255 que posita tenui linteo texerunt; in orbem au-
 tem designarunt tumulum, fundamentaque iecerunt
 circa pyram; et statim affusam terram
 aggrefferunt: aggesto vero tumulo, redierunt.

At Achilles ibidem populum detinuit, et se-
dere - fecit lato - ambitu spectatores; e na-
vibus autem extulit praemia, lebetesque, tripodes-
260 que, equosque, mulosque, boumque robusta
capita, et foeminas eleganter cinctas, splendi-
dumque ferrum. Aurigis quidem primum velo-
cibus praeclara praemia posuit, mulierem ab-
ducendam, eximiam - forma, operum scientem,
et tripodem anatum, duarum et viginti - menfu-
265 rarum, primo; secundo autem deinde equam
posuit, sexennem, indomitam, foetum mulum
vtero - gestantem; at tertio igni - nunquam -
admotum deposuit lebetem, pulcrum, qua-
tuor mensuras capientem, album etiamnum
ita; quarto vero posuit duo auri talenta;
270 quinto autem duplicem phialam ignem - non -
expertam posuit. Surrexit vero, et verba inter
Argiuos fecit:

„Atrei fili, et caeteri, bene - ocreati Achiui,
aurigas haec praemia expectantia iacent in circo.
Si quidem iam alterius gratia certaremus Achiui,
275 tum certe ego prima accepta ad tentorium fer-
rem. Scitis enim, quantum mei virtute supe-
rant equi; nam et immortales sunt, Neptunus
autem dedit ipsos patri meo Peleo, is vero
vicissim mihi tradidit. Sed certe quidem ego
280 quiescam, et solidi - vngulis equi; talis enim
vim eximiam amiserunt aurigae benigni, qui
ipsis admodum saepe humidum oleum iubis
superfundeat, quum lauisset aqua limpida;
eum hi stantes lugent, soloque ipsis iu-
bae profusae sunt, ipsique stant dolentes corde.

285 Vos vero caeteri accingimini per exercitum, quicunque Achiuorum equisque fudit et curribus bene - compactis."

Sic dixit Pelei filius; celeres autem aurigae surrexerunt. Surrexit multo primus quidem

290 rex virorum Eumelus, Admeti dilectus filius, qui aurigandi - peritia ornatus erat; post hunc autem Tydei filius surrexit fortis Diomedes, equosque Troios duxit sub iugum, quos quondam abstulit Aeneae; at ipsum e media morte eripuit Apollo; post hunc autem Atrei filius surrexit flauus Menelaus, nobilissimus,

295 subque iugum duxit veloces equos, Aethen Agamemnoniam, suumque Podargum: illam Agamemnoni dedit Anchisi filius Echepolus dona, ut ne ipsum sequeretur ad Ilium ventotam, sed ibidem deliciis - frueretur manens; magnas enim ei dederat Iupiter opes; habita-

300 bat autem hic in spatiosa Sicyone: hanc iste sub iugum duxit admodum cursus cupidam. Antilochus autem quartus pulcris - comantes - iuvibus instruxit equos Nestoris praeclarus filius magnanimi regis Nelei filii; Pylo autem nati ei equi pedibus veloces agebant currum. Pater vero ipsi prope adstans dixit, in bonum monens intelligentem etiam per se:

„Antiloché, certe quidem te, iuuenem licet, dilexerunt Iupiterque Neptunusque, et aurigandi - artes docuerunt omnigenas: ideo te docere nequaquam multum opus est. Nosti enim recte circa metas equos flectere; sed tibi

310 equi tardissimi cursu, ideoque puto damnosa

- euentura; horum contra equi quidem sunt
 perniciores, nec tamen ipsi plura sciunt te
 ipso solerter - machinari. Sed agendum tu, di-
 lecte, consilium reconde animo omnigenum,
 315 ne quo te casu fugiant praemia. Arte sane fa-
 ber - lignarius longe praestantior, quam viribus:
 arte vero et gubernator in nigro ponto na-
 vem celerem dirigit iactatam ventis; arte et
 auriga superat aurigam. Sed qui equis et cur-
 320 ribus suis fretus est, imprudenter late flectit
 huc et illuc; equique vagantur per stadium,
 neque eos continet; qui vero peritus fuerit,
 agens deteriores equos, semper metam spec-
 tans, flectit prope, neque eum latet, quo
 325 pacto primum adducat bubulis loris: sed con-
 tinet perpetuo, et praecedentem obseruat. Me-
 tam autem tibi indicabo admodum cognitu - fa-
 cilem, neque te latebit: Stat lignum aridum,
 quantum vlna, supra terram, vel quercus, vel
 laricis, quod quidem non putrescit imbre; la-
 pides vero eius ex - vtraque parte positi sunt
 330 duo albi, in angustiis viae; planum autem cur-
 riculum equorum hinc inde. Seu alicuius mo-
 numentum hominis iam pridem defuncti, siue
 hoc meta fuit tempore priscorum hominum, et
 nunc pro termino esse voluit pedibus - valens
 nobilis Achilles: huic tu proxime admotos
 335 agito iuxta currum et equos; sed et ipse in-
 clinator eleganter - concinnata in sella pau-
 lulum ad sinistram eorum; et dextrum equum
 stimula minaci clamore - increpitans, concedeque
 ei habenas manibus; ad metam autem tibi

equus sinister admoueatur, ita vt tibi modio-
340 lus vtique summum videatur strinxisse rotae
affabre - factae; in lapidem vero vites impingere,
ne forte equosque vulneres, currusque confrin-
gas; gaudium nempe aliis, opprobriumque ti-
bi ipsi erit. Sed, dilecte, si sapis, cautus
esto: si enim ad metam praeteruectus fueris
345 vrgens, non erit, qui te allequatur perneciter
insecutus, neque praetereat; ne quidem si a
tergo Arionem diuinum ageret, Adraffi velo-
cem equum, qui ex deo genere erat, aut illos
Laomedontis, qui hic nutriti sunt eximii."

Sic locutus Nestor, Nelei filius, iterum in
350 loco resedit, postquam suo filio vnus cuius-
que - rei summam dixerat.

Meriones autem quintus pulcris comantes -
iubis instruxit equos.

Ascenderunt vero in sellas, fortesque iniece-
runt *galeae*: concutiebat Achilles, et fors
exiliit Nestoris filii Antilochi; post hunc forti-
355 tus est rex Eumelus; post illum autem Atrei
filius, inclitus hasta Menelaus; post eum vero
Meriones fortitus est agere; at postremus Ty-
dei filius, longe fortissimus, fortitus est agere
equos. Steterunt autem ordine; monstrauit-
que metas Achilles, procul in plano campo;
360 et iuxta speculatorem collocauit deo - parem
Phoenicem, armigerum patris sui, vt memo-
ri - animo - contemplaretur cursum, et verita-
tem referret.

Illi vero simul omnes super equos scuticas
sustulerunt, percusseruntque loris, exhortati-

que sunt verbis, magno - ardore. Ii. tum
 365 ocyus percurrerant campum, procul a navi-
 bus, celeriter; sub pectoribus vero pulvis sta-
 bat excitatus, tanquam nubes, vel procella; iu-
 baeque agitabantur flatibus venti; currus ve-
 ro interdum quidem terrae appropinquabant al-
 mae, interdum autem subsultabant sublimes;
 370 at aurigae stabant curru, palpitabatque ani-
 mus cuiusque victoriae cupidorum; et horta-
 batur suos quisque equos; ii vero volabant
 puluerem excitantes per campum. Sed quum
 iam extremum peragerent cursum veloces equi
 retro mare versus canum, tum demum virtus
 375 vtique cuiusque apparuit; statimque equis in-
 tendebatur cursus. Celeriter autem ita Phe-
 retis nepotis (*Eumeli*) pedibus - veloces ante -
 caeteros - efferebant *currum* equae; post eas
 autem ante - alios - efferebant *currum* Diomedis
 masculi equi Troii; neque ita multum aberant,
 sed admodum prope; semper enim *currum*
 380 ascensuris similes - erant. Flatu vero *Eumeli*
 dorsum, latique humeri, calefiebant: super ip-
 sum enim capitibus repositis volabant. Et cer-
 te vel praeuertisset, vel dubiam *victoriam* fecis-
 set; nisi Tydei filio iratus fuisset Phoebus
 Apollo, qui ei e manibus excussit scuticam
 385 splendidam. Eius vero ex oculis effusae - sunt
 lacrymae indignantis, quod illas quidem vide-
 ret iam etiam multo celerius euntes, sui vero
 diuinitus - affigerentur, sine stimulo currentes.
 Nec sane Mineruam fraude - laedens latuit Apol-
 lo Tydei filium, sed valde celeriter affecta

390 est pastorem populorum, et reddidit ei scuti-
cam, vimque equis immisit; ipsa vero ad Ad-
meti filium indignata accessit, equinumque ei
fregit dea iugum; ei adeo equae vtrunque ex-
tra - viam currebant, temoque in terram deuo-
lutus est; ipse vero e sella iuxta rotam pro-

395 volutus est, cubitosque circumcirca - lacera-
tus - est, osque naresque; collisaeque est frons
ad supercilia; oculi autem ei lacrymis imple-
ti - sunt, liquidaque ei haesit vox. Tydei ve-
ro filius praeuertens dirigebat solidos - vngulis
equos, longe prae aliis emicans; Minerva

400 enim equis immisit vim, et ei gloriam parauit.
Post illum autem Atrei filius agebat equos flauus
Menelaus. Antilochus vero equos adhortabatur
patris sui:

„Incumbite, et vos intendite quam - celerri-
me. Cum - illis quidem contendere haud iu-

405 beo Tydei filii equis bellicosi, quibus Miner-
va nunc praebuit celeritatem, et ipsi gloriam
parauit: sed equos Atrei filii assequimini, ne-
que relinquimini, rapide; ne vobis dedecus
offundat Aethe, foemina cum - sit. Cur defi-

410 citis, praestantissimi? Sic enim denuntio, et
certe perfectum erit: Non *amplius* vobis cu-
ratio - benigna apud Nestorem pastorem populo-
rum erit, statim autem vos interficiet acuto
aere, si remissi referamus vilius praemium.
Sed insequimini, et festinate quam - citissime:

415 haec autem ego ipse machinabor, atque dispi-
ciam, angusta in via astu - praeterire; neque
me fallat.“

Sic dixit; illi vero, domini veriti minas,
acrius cucurrerunt exiguo tempore; statimque
deinde angustiam viae cauae vidit Antilochus
420 bellicosus. Scissura erat terrae, qua hyemalis
collecta aqua ruperat viae partem, profun-
dumque fecerat locum totum: hac dirigebat
Menelaus, rotarum - concursum vitans. Anti-
lochus autem deflectens impellebat solidos - v-
gulis equos extra viam, parumperque auer-
425 tens insequabatur. Atrei filius vero extimuit,
et Antilocho inclamauit:

„Antiloche, temere equos - agis; sed conti-
ne equos: angusta enim via; mox vero latio-
re praeterages: ne - forte utrosque laedas,
curru curru impacto.“

Sic dixit: Antilochus autem adhuc etiam
430 multo magis agebat, stimulo adurgens, tan-
quam non audienti similis. Quantus vero disci-
iactus de - humero - vibrati est, quem iuue-
nis emiserit vir, periculum - faciens iuuenilis -
vigoris, tantum cursu - emicarunt; equae vero
cesserunt retro Atrei filii; ipse enim sponte
435 remisit agitare; ne - forte colliderentur in
via solidi - vngulis equi, currusque euerterent
elegantem - compactos; ipsi autem in pulueres
deciderent, festino - cursu - contententes de
victoria. Hunc et obiurgans allocutus est fla-
vus Menelaus:

„Antiloche, nemo te mortalium perniciosior
440 alius. Pereas, neque enim te vere omnino di-
cebamus sapere Achiui. Enimuero certe ne
sic quidem sine iuramento auferes praemium.“

Sic locutus, equos en
„Ne mihi inhibemini, ne
445 ante istis pedes et genua
vobis; ambo enim priuati

Sic dixit: illi vero,
acrius cucurrerunt, et si
sunt.

Argiui vero in circ
equos; illi autem volaban
450 per - campum. Primus
tum dux, visos - agnouit
extra circum sublimis in f
procul licet - esset, equos
diit, agnouit; et vidit
euntem, qui quidem ca
455 dix erat, at in fronte
tunda, tanquam luna.

ba inter Argiuos dixit:

„O amici, Argiuorum
cipes; Solusne ego equ
460 Alii mihi videntur priores
auriga videtur; illae vero
sunt in campo, quae eous
res erant. Profecto et

metam circumflexisse;
possum videre; vndique au
465 cum per campum lustrant
aurigam fugerunt habenae,
continere circa metam, et
illic eum excidisse reor,
ipsaeque extra viam - cucu
ror occupauit animum.

470 surgentes; non enim ego sane cernens - dig-
nosco; videtur autem mihi esse vir Aetolus
genere, interque Argiuos imperat, Tydei
equum - domitoris filius, fortis Diomedes."

Hunc autem probrosis - verbis obiurgavit Oi-
lei *filius* velox Ajax: „Idomeneu, cur conti-
475 nuo garris? Illae vero procul equae pedes -
in - altum - attollentes amplum per campum cur-
runt. Neque minias - natus es inter Argi-
vos tantum, neque tibi acutissime ex capite
prospiciunt oculi; sed semper verbis garris:
nec tamen omnino te decet loquacem esse:
480 adsunt enim et praestantiores alii. Equae vero
sunt priores, quae et antea, Eumeli, ipseque
tenens lora vehitur."

Hunc autem iratus Cretum dux contra allo-
cutus est: „Ajax, rixa optime, maledice, in-
que caeteris omnibus inferior es Argiis, tibi
485 quippe mens est insolens; age vel tripode -
deposito certemus, vel lebete; arbitrum au-
tem Atrei filium Agamemnonem faciamus ambo,
vtrae anteriores equae; ut sentias persolvens."

Sic dixit. Surrexit vero protinus Oilei *filius*
velox Ajax, iratus, asperis ut exciperet eum
490 verbis. Et omnino iam ulterius adhuc conten-
tio progressa - esset vtrisque, si non Achilles
ipse surrexisset, et dixisset:

„Ne amplius nunc asperis altercemini verbis,
Ajax, Idomeneuque, mahs; neque enim par est;
quin et alii succenseretis, quicumque talia faceret.
495 Sed vos in circo sedentes spectate equos; ii
autem cito ipsi festino - cursu - contententes de

victoria huc venient; tum vero
singuli equos Arginorum, qui secun-
priorēs. “

Sic dixit: Tydei filius autem valde
500 nit. vrgens. Scutica vero assidue feri-
humeros; ei autem equi in altum t-
cito conficientes viam. Assidue ver-
pulueris guttae percutiebant: curi
auro accurate elaborati stannoque po-
505 veloces currebant; neque profunda fi-
thorum orbita retro in tenui puluere
pe festinantes volabant. Stetit autem
circo, multusque exiliebat sudor
eque ceruicibus et a pectore in - terram
510 vero e sella in terram defiliit collucente,
nauitque scuticam ad iugum. Neque se-
fortis Sthenelus, sed propere accepit pi-
deditque abducendam fociis magnanimi
rem, et tripodem ansatum absportand-
vero soluit equos.

Post eum autem Antilochus Neleï fi-
515 bat equos, dolis, haud quidem c-
praeueniens Menelaum; sed et sic l-
agebat prope veloces equos. Quantur-
rota equus distat, qui quidem dominum
hit per campum nisu - contento cum c-
huius quidem attingunt canthum pili
520 caudae, is autem prope admodum currit
prorsus magnum spatium in medio,
plum campum corrente: tantum ian-
laus eximio Antilocho posterior erat
quam prius etiam ad disci - iactum relict

sed et ipsum statim affecutus est; augebatur enim
 525 vis valida. equae Agamemnoniae iubis - pul-
 crae Aethes. Quod si adhuc ulterius fuisset
 cursus ambobus, eo certe eum praeteriisset,
 neque dubiam *victoriam* reliquisset. Sed Me-
 riones, famulus strenuus Idomenei, posterior-
 530 erat inclyto Menelao hastae iactu. Tardissimi
 enim ei erant pulcri - iubis equi, minime -
 peritus erat et ipse agendi currum in certamine.
 Filius vero Admeti omnium ultimus venit, tra-
 hens currus puleros, agens ante equos. Hunc
 autem ut vidit miseratus est pedibus - valens no-
 535 bilis Achilles; stans autem inter Argivos ver-
 ba alata dixit:

„Ultimus vir praestantissimus agit solidos -
 vngulis equos; sed agendum ei demus praemia,
 ut par est, secunda; at prima ferat Tydei
 filius.“

Sic dixit. Illi autem omnes comprobarunt,
 540 sicut iubebat: et ei sane dedisset equam,
 (comprobarunt enim Achiui;) si non Antilo-
 chus, magnanimi Nestoris filius, Pelidae Achilli
 iure respondisset surgens:

„O Achille, valde tibi irascar, si perfeceris
 hoc verbum; ablaturus enim es *mihi* praemium,
 545 his motus, quod ei laesi sunt currus et veloces
 equae, ipse peritus licet esset; sed debuit im-
 mortalibus vota facere, tum nequaquam vlti-
 mus omnium venisset *equos* vrgens. Si vero
 eius misereris, et tibi gratum est animo: est
 550 tibi in tentorio aurum multum, est et aes, et
 pecora, sunt et tibi ancillae, et solidi vngulis

equi: ex his ipsi postea sumtum da
praemium, siue etiam iam nunc,
dent Achiui. Hanc vero ego no
ipsa autem periculum - faciat viros
que velit mecum manibus pugnare.“

555 Sic dixit; subrisit autem pedibus
bilis Achilles, delectatus Antilocho,
dilectus erat sodalis, et eum respo
bis alatis allocutus est:

„Antiloche, si quidem iam me
mo aliud Eumelo dare, ego vero
560 ficiam: dabo ei thoracem, quem
abstuli, aereum, quem circum
stanni funditur: multo autem *pre*
mandus erit.“

Dixit, et Automedontem dilectum
lem ferre e tentorio. Is vero al
565 eum attulit; Eumelo autem in mani
at is accepit gaudens.

Inter hos autem et Menelaus surre
dolens, Antilocho immensum irat
vero in manibus sceptrum posuit,
instit Argiuos. At is deinde inte
par - deo vir:

570 „Antiloche, antehac prudens, qu
Dedecorasti quidem meam virtutem, la
mihi equos, tuis ante actis, qui
riores erant. Sed agite, Argiuorum
et principes, in medium vtrisque
575 neque in gratiam: ne quando quis
vorum aere loricarum, Antilocho
oppresso, Menelaus abiit equam du

et longe deteriores erant equi, ipse vero melior armisque, viribusque. Eia vero age ego
580 ipse diiudicabo, et me nullum puto alium increpaturum Danaorum: rectum enim erit *iudicium*: Antiloche, age huc ades, Iouis alumne, ut fas est, stans ante equos et currum, et flagellum manibus tenens argutum, quo antea agitabas, equos tangens, terram cingentem
585 Neptunum iurato, te non volentem quidem meum dolo currum impediuisse."

Eum vero Antilochus prudens contra allocutus est: „Subsiste nunc; multo enim ego iunior sum te, rex Menelaë, tu autem natu maior et praestantior. Nosti, qualia iuuenis
590 errata sint; velocior etenim mens, tenue autem consilium. Ideo tibi toleret cor (*residat animus*); equam vero tibi ipse dabo, quam accepi. Sed et, si e meis aliud maius postula-veris, promte omnino iam - statim dare mallem, quam tibi utique, Iouis - alumne, in dies
595 omnes animo excidere, et diis esse exosus."

Dixit sane, et equam ducens magnanimi Nestoris filius in manus tradidit Menelai; huius autem animus recreatus est, velut circa spicas ros *recreat* segetis crescentis, quando horrea rescant arua: sic et tibi, Menelaë, in praecordiis animus recreatus est; et ipsum edita voce verbis alatis allocutus est:

„Antiloche, nunc quidem tibi ego cedam ipse, iratus; quoniam non mente vagus, neque letis, eras antea, nunc vero mentem
605 cit iuventus. Satius autem *fucri*t, cauere,

praestantiores decipere. Non enim
cito alius quisquam flexisset Achiuori
rum tu iam multa passus es, et n
tuusque pater bonus, et frater,
Ideo tibi supplicanti obsequar; sed
610 dabo, mea licet sit, vt sentiant et hi,
meus nunquam animus superbus et in

Dixit vtique, et Antilochi Noëmon
cio equam abducendam; ipse vero
betem accepit collucentem. Meri
615 sustulit duo auri talenta quartus, c
ne egerat *currum*. Quintum vero re
praemium, duplex phiala, quam N
Achilles, Argiuorum per confessum
dixit adstans:

„Accipe nunc; et tibi hoc, senex,
condatur, Patrocli sepulturae moni
620 fit; non enim amplius illum videbis
giuos. Do autem tibi hoc praemium
neque enim caestibus pinnino pugnab
luctaberis, neque iaculorum - certar
neque pedibus curre: iam enim
nectus vrget.“

Sic fatus, in manibus posuit; ille
625 pit gaudens, et ipsum edita voce ve
allocutus est:

„Certe iam haec quidem omnia,
dixisti. Non enim amplius firma
amice, (neque) pedes, neque manus
meris vtrinque celeri impetu mouenti
Vtinam sic pubescerem; roburque mili
630 esset, vt, quando regem Amarynceus

runt Epeï in Buprasio, filiique posuerunt re-
 gis praemia! Illic nullus mihi similis vir erat,
 neque Epeorum, neque ipsorum Pyliorum,
 neque Aetolorum magnanimorum. Caestu qui-
 635 dem vici Clytomedem Enopis filium; Ancaeum
 vero lucta Pleuronium, qui in me surrexit;
 Iphicium autem pedibus praetercurri, praestan-
 tem licet; hasta vero mittenda superavi Phy-
 leumque, et Polydorum. Solis me equis prae-
 teregerunt Actoris filii duo, numero superan-
 640 tes, invidentes mihi victoriam, quod nempe
 maxima illi *certamini* relictæ erant præmia. Hi
 vero erant sane gemini: alter quidem *constanter*
 equos - regebat, *constanter* equos - regebat,
 alter vero scutica incitabat. Sic olim eram,
 nunc vicissim iuniores obeant res eiusmodi:
 645 me oportet senectæ tristi parere; tum vero
 exercebam inter heroes. Sed abi, et tuo sodali
 certaminibus iusta facito. Hoc autem ego lu-
 bens accipio, gaudetque mihi cor, quod ita
 mei semper memor es beneuoli, neque a te post
 habeor, in honore quo me par est honorari
 650 inter Achiuos. Tibi autem dii pro his gratiam
 referant.

Sic dixit: Pelides vero ingentem per coetum
 Achiuorum abiit, postquam omnem laudatio-
 nem audierat Nelei filii, atque ille pugnae -
 caestu decernentium duræ posuit præmia; mu-
 lam laborum - patientem ducens ligauit in circo
 655 sexennem, indomitam, quæ difficillima domitu;
 at victo posuit poculum rotundum, Stetit au-
 tem, et verba inter Argiuos fecit:

„Atrei filii, et caeteri bene. - oc
viros duos de his iubemus, qui p
660 *sunt*, pugnis alte elatis ferire: cui
dederit victoriam, agnouerintque on
mulam laborum - patientem ducens
rium eat; at victus poculum au
dum. “

Sic dixit: surrexit autem statim vi
665 magnusque, peritus caestus - pug
Panopei Epëus: . . . manu autem pre
lam laborum - patientem, dixitque:

„Prope veniat, quicumque pocul
rotundum, mulam autem non pu
abducturum alium Achiuorum; . . . m
victo: profiteor enim *me* esse praeſta
670 An non satis, quod in praelio inferior
que enim vlllo modo licet . . . in omn
peritum virum euadere. . . . Sic enim
quod et perfectum erit, . . . penitus
disrumpam, ossaque confringam *eius*;

675 rii autem ei hic frequentes porro mane
ipsum efferent, mearum vi manuum do

Sic dixit: illi vero omnes obmutuer
tio. . . Euryalus autem eum contra solu
deo - par vir, Mecistei filius; Talaï
pos, . . . qui quondam Thebas profectus
680 functi tunc Oedipi . . . ad ludos - fun
ibi omnes vicit Cadmeos. . . . Hunc qui
dei filius hasta - inclytus *ad pugnam* as
confirmans verbis; multum enim ei cupi
toriam; . . . cingulum autem ei primum
et deinde . . . dedit lora scite - secta bo
Hom. Il. Vol. III. O o

685 flis. Hi autem, cum se accinxissent, prodie-
runt in medium circum; ex aduerso vero ele-
vatis manibus robustis simul ambo continuo
congressi sunt, ipsisque graues manus confertae
sunt. Vehemens autem crepitus maxillarum or-
tus est, fluebatque sudor vndique ex membris.

690 Irruit vero nobilis Epëus, percussitque circum-
spectantem ad genam, neque iam is diutius ste-
tit: eius enim succiderunt pulcra membra. Vt
vero cum sub primo - impetu Boreae exiliit piscis
littus versus algosum, nigerque continuo ipsum
fluctus operit: sic percussus exiliit. At magna-

695 nimus Epëus manibus prehensum erexit; di-
lecti autem circumsteterunt focii, qui ipsum
duxerunt per circum pedibus labantibus, cruo-
rem crassum exspuentem, caput iactantem in -
alteram - partem; mente autem alienatum in-
ter se collocarunt ducentes; iplique euntes
absportarunt poculum rotundum.

700 Pelei filius vero statim alia tertia deposuit
praemia, ostentans Danais, luctae durae;
victori quidem, magnum tripodem igni - aptum,
eum autem duodecim boum - pretio inter se
aestimabant Achiui: viro autem victo mulie-

705 rem in medio posuit; multorum autem perita -
erat operum; aestimabantque ipsam quatuor bo-
um - pretio. Stetit autem rectus, et verba in-
ter Argiuos fecit:

„Surgite, qui et huius certaminis periculum
facietis!“ Sic dixit. Surrexit vero ingens Te-
lamonis filius Ajax; surrexit et Vlysses abun-
710 dans - consiliis, dolis instructus; accincti au-

tem hî prodierunt in medium circum, com-
plexuque se inuicem corripuerunt manibus robu-
stis; vt, cum tigna - culminis, *mutuo sibi*
inferuntur, quae inclytus aptat faber, domus
altae, impetus ventorum auertens. Stridebant

715 autem dorſa, validis a manibus attracta forti-
ter; humidusque defluebat sudor, densaeque
vibices per lateraque et humeros sanguine ru-
bentes extabant. Illi autem admodum vsque
victoriam cupiebant, tripodem ob affabre - fac-
tum. Neque Vlyſſes poterat ſupplantare, ſolo-
720 que affligere; neque Ajax poterat; valida enim
prohibebat vis Vlyſſis. Sed, cum iam taedio -
afficerentur bene - ocreati Achiui, tunc ipſum
allocutus eſt ingens Telamonius Ajax:

„Nobiliffime Laërtiade, ſolertia - pollens
Vlyſſe, aut me tolle, aut ego te; haec vero
Ioui omnia curae - erunt.“

725 Sic faſus, ſuſtulit. Doli autem non oblitus
eſt Vlyſſes; percuffit pone poplitis - flexum
aſſecutus, ſoluitque membra; deiecitque ſu-
pinum; in pectus quoque Vlyſſes decedit; ho-
mines autem admirabundi - ſpectabant, ſtupebant-
que. Secundus viciffim tollebat laborioſus no-
730 bilis Vlyſſes; mouit autem paululum a terra,
neque leuauit; genu vero inflexit; et in ter-
ram ceciderunt ambo prope inuicem, foeda-
banturque puluere. Et ſane iam tertio rursus
ſurgentes luctati fuiſſent, niſi Achilles ipſe ſur-
rexiffet, et cohibuiſſet:

735 „Ne amplius lucta - obnitimini, neque con-
terimini malis: (plagis) victoria autem vtris-

que: praemiis vero aequalibus ablatis abite,
vt et alii certent Achiui. “

Sic dixit; illi autem ei maxime quidem auscultarunt, atque obsecuti sunt; et absterfo puluere, induerunt vestes.

740 Pelei vero filius statim alia posuit velocitatis praemia, argenteum craterem elaborate factum; sex autem mensuras capiebat, et pulcritudine excelebat omnem per terram multum, Sidones enim ingeniosi scite elaborarant, Phoenices autem vexerant viri super nigrum pontum, 745 collocarantque in portubus, Thoantique dono dederant: pro filio autem Priami Lycaone pretium dedit Patroclo heroi Iasonis filius Euneus. Et hunc Achilles posuit praemium, de quo certaret in *honorem* sui socii, quicun- 750 que leuissimus pedibus velocibus esset; secundo autem bouem posuit magnum et pinguem adipe; semitalentum vero auri ultimo posuit. Surrexit autem, et verba inter Argiuos fecit: „Surgite, qui et huius certaminis periculum facietis.“

Sic dixit. Surrexit autem statim Oilei filius 755 velox Ajax: surrexit et Vlysses abundans consiliis; deinde autem Nestoris filius Antilochus; hic enim iuuenes pedibus omnes vincebat. Steterunt autem ordine; ostenditque metas Achilles. Illis autem a carceribus extendebatur cursus: tum vero celeriter emicuit Oiliades; concito autem cursu sequebatur nobilis Vlysses 760 prope admodum, vt quum aliquis mulieris eleganter - cinctae prope pectus est radius, quem

scite admodum manibus proiecit
stamen extrahens ad licium, prop
pectus; sic Vlysses currebat prope; a
go vestigia premebat *Aiacis* pedi
765 quam pulvis spargeretur circum;
caput fundebat halitum nobilis Vlysses
cito currens. Acclamabant vero om
victoriae cupido, magnoque adpitent
hortabantur. Sed quum iam extremu
rent cursum, confestim Vlysses p
Mineruam oculis - caesiam suo in anim
770 „Exaudi, dea, propitia mihi auxil
pedibus.“

Sic dixit precans: illum autem exau
las Minerua; membraque reddidit l
des, et manus superne. Sed quum ia
volaturi erant in praemium, tunc Aia
775 lapsus est in cursu, (laesit enim Minerua
boum fufum erat sterco interfectorum
mugientium, quos super Patroclum
pedibus velox Achilles: stercore autem
impletus est osque, naresque. Crate
sustulit laboriosus nobilis Vlysses, vt ve
780 currens; at bouem accepit illustris Aiax.
autem cornu manibus tenens bouis
sterco exspuens, interque Argiuos dixit:
„Proh malum, certe mihi laesit de
quae et olim, mater tanquam, Vly
atque auxilio - est.“

Sic dixit; illi autem omnes super ip
785 ter riferunt. Antilochus vero extrem

dem abstulit praemium, subridens, et verba
inter Argiuos fecit:

„Scientibus vobis dicam omnibus, amici,
quod adhuc etiam nunc immortales honorant
aetate - prouectiores homines: Ajax enim me
790 paulo natu - grandior est; iste vero *Plysses*,
prioris seculi, priorumque hominum; crudae
autem senectae ipsum dicunt esse: difficile vero
est. pedibus *cum* eo contendere Achius, ex-
cepto Achille.“

Sic dixit: laudeque exultit pedibus - velocem
Pelei filium. Eum vero Achilles verbis allocu-
tus est:

795 „Antiloche, non quidem tibi inanis dicta
erit laus, sed tibi semitalentum ego auri ad-
dam.“

Sic fatus, in manibus posuit: is autem acce-
pit gaudens. At Pelei filius quidem praelon-
gam hastam deposuit in circo ferens, depo-
800 suit et clypeum et galeam, arma Sarpedonis,
quae ei Patroclus abstulerat: surrexit autem et
verba inter Argiuos fecit:

„Viros duos de his iubemus, qui fortissimi,
armis indutis, acuto aere sumto, alterum alte-
805 rius ante confessum facere periculum: vter
autem prior percusserit corpus pulorum, atti-
geritque intus membra, perque arma et nigrum
sanguinem: huic quidem ego dabo hunc es-
sem argenteis - clavis - distinctum, pulcrum,
Thracium, quem quidem Asteropaeo abstuli;
810 arma autem vtrique communia haec ferant, et
eis conuiuium lautum apponam in tentorio.“

Sic dixit: Surrexit autem deinde
Iamoni filius Ajax, surrexit et
fortis Diomedes. Illi vero postqua
seorsum a turba armati erant, in m
815 congregiebantur prompti pugnare,
obutu; stupor autem tenebat omne
Sed quum iam prope erant alter in
dentes, ter quidem irruerunt, terq
impetum - fecerunt. Tum vero A
per clypeum vndique aequalem *Diome*
cussit, neque ad corpus peruenit; tuta
820 intus thorax. At Tydei filius dei
scutum magnum, vsque cervicem ad
batur fulgidae hastae cuspide. Et t
Aiaci metuentes Achivi, sine imp
runt praemia paria referre. At Tyd
825 dit magnum enssem heros, cum vagi
ferens, et scite - secto balteo.

Caeterum Pelei filius posuit discu
ce - rudem, quem prius quidem m
gens robur Eetionis; verum enim
interfecerat pedibus - valens nobilis
eumque aduexerat in navibus cum aliis
830 bus, (rebus quas praedatus erat): si
tem et verba inter Argiuos fecit:

„Surgite, qui et huius certamini
lum - facietis: etsi ei etiam perqua
qui pingues agri *sunt*. habebit ipsi
quinque voluentes in annos opus ha
835 ro; nec vero ei omnino, indigens ferro
stor, vel arator, ibit in urbem, sed a
hebit.“

Sic dixit. Surrexit autem deinde bellator
pertinax Polypoetes, surrexit et Laontei vali-
dum robur deo - paris, surrexit et Ajax Tela-
monis filius, et nobilis Epëus. Ordine autem
steterunt: orbem veroprehendit nobilis Epeus,
846 misitque rotatum; riserunt autem omnes Achiui.
Secundus vero emisit Leonteus, furculus Martis;
tertio vero proiecit ingens Telamonis filius Ajax
manu e robusta, et iecit vltra signa omnia; sed
quum iam orbemprehendit bellator - fortis Po-
845 lypoetes, quantum quis proiecit pedum bubul-
cus, id autem rotatum volat per boues ar-
mentales, tantum per totum spatium iactu -
superavit. Illi vero exclamarunt. Surgentes
autem socii Polypoetae fortis naues ad caus
retulerunt regis praemium.

850 At ille sagittariis posuit spiculis - conficien-
dis - aptum ferrum, deposuit quidem decem
bipennes, decemque securiculas; malumque
erexit nanis prora - caeruleae procul in are-
na; indeque pauidam columbam, tenui funi-
855 culo ligavit pedem, in quam iussit sagittari: qui
quidem percusserit pauidam columbam, omnes
sublatas bipennes ad tentorium ferat; qui ve-
ro funiculum attigerit, ab aue aberrans, (in-
ferior etenim is) ille ferat securiculas.

Sic dixit. Surrexit autem deinde vis Teucris
860 regis; surrexit et Meriones, famulus strenuus
Idomenei: fortes autem in galea aerea con-
cussere sumtas. Teucer vero primus sorte
fortitus est; statim autem sagittam misit vi
valida, neque vouit regi agnorum primigenio-

rum sacrificaturum *se*
 865 Ab aue quidem aberrauit
 Apollo; sed is funicu-
 quo ligata erat auis;
 abscidit amara sagitta.
 euolans fugit ad coelum;
 culus terram versus; et n-
 870 derunt Achiui. Festin-
 traxit manu *Teucri*
 tenebat dudum, vt direxe-
 vit longe - iaculanti Apo-
 geniorum sacrificaturum
 Alte vero sub nubibus
 875 columbam; hanc is in-
 tem sub ala percussit me-
 transiit telum; id quidem
 te Merionis fixum est pec-
 insidens naui's prora - cae-
 pendit, simul et alae c-
 880 velox autem ex membris
 que ab illo *malo* decidi-
 bundi - spectabant, stupe-
 ita bipennes decem omne-
 vero securiculas portauit c-

At Pelei filius deposuit
 885 hastam, deposuit et leb-
 admotum bouis - pretio -
 varium in circo ferens
 res viri surrexerunt.
 filius, late - dominans Aga-
 et Meriones, famulus Ite-

ter eos autem ipse dixit pedibus - valens nobilis
Achilles :

890 „Atrei fili, scimus enim, quantum antecel-
lis omnibus, et quantum viribusque et iacula-
tionibus es praestantissimus: quare tu quidem
hoc praenitium habens. cauas ad naues vade;
at hastam Merioni heroi demus, si tu vtique
tuo animo velis; hortor quidem ego.“

895 Sic dixit; neque non obsecutus est rex vi-
rorum Agamemnon; deditque Achilles Me-
rioni hastam aeream: hic autem heros (Aga-
memnon) Talthybio praeconi dedit perpul-
crum praemium.

I L I A

LIBER

Solutus autem est spectatusque
pulique celeres ad naues
tur ituri. Illi quidem co-
seque somno dulci ut
flebat, cari sodalis mem-
5 capiebat cuncta - domans
illuc Patrocli deside-
rum magnum; et qu-
et passus fuerat labores,
periculososque fluctus em-
10 dans, vberes lacrymas de-
in latera iacens, interdum
terdum autem pronus; et
oberrabat moesto - animo
neque ipsam aurora
marique littoribusque;
15 xerat sub curribus veloces
trahendum ligabat post e-
cum raptarat circa sepulc-
tui, rursus in tentori-
relinquebat in pulvere
eius Apollo omnem
20 corpore, virum miserantem

aegideque totum contegebat aurea, vt ne
ipsum laceraret raptans.

Sic ille quidem Hectorem nobilem indigne -
tractabat iratus. Eum autem miserabantur bea-
ti dii inspicientes, furtoque surripere horta-
25 bantur speculatorem Argicidam. Caeteris qui-
dem omnibus placuit, nequaquam tamen Iunoni,
neque Neptuno, neque oculis - caesiae virgini;
sed perstabant, sicut ipsis primum inuisa - reddi-
ta est Ilios sacra, et Priamus, et populus,
Alexandri propter iniuriam; qui contumelio-
se - damnavit deas, quando eius ad tugurium
30 venerunt, eamque sententia - comprobavit,
quae ei praebuit libidinem damnosam. Sed
quando iam exinde duodecima orta erat aurora,
tum quidem inter immortales dixit Phoebus
Apollo:

„Crudeles estis, dii, noxii: nonne quondam
vobis Hector femora adplevit boum capra-
35 rumque lectarum? eum nunc non sustinuitis,
vel mortuum eripere, suaeque vxori videndum,
et matri; et filio suo, et patri Priamo, po-
puloque; qui eum celeriter igne comburerent,
et iusta persoluerent; sed pernicioso Achilli,
40 dii, vultis fauere, qui neque mens est aequa,
neque animus flexibilis in praecordiis; sed,
leo tanquam, ferus est, qui magnisque viribus,
et feroci animo obsecutus, vadit ad pecudes
hominum, vt dapes accipiat: sic Achilles mi-
sericordiam quidem perdidit, neque ei pudor
45 est, qui viros valde laedit, atque iuuat. Ali-
quis enim vtiq; etiam cariorum alium perdidit,

fratrem vterinum, frue etiam filium, et
tamen, postquam defleuit, statim luctum remittit;
patientem enim Fata animum indiderunt homini-
50 bus. Sed hic Hectorem nobilem, postquam
eum cara vita priuauit, a curru religans, cir-
cum sepulcrum sodalis dilecti trahit: haud ta-
men ei hoc honestum, neque vtile, *verendum*
ei est, ne, forti licet, succenseamus ei nos: in-
sensilem enim iam terram contumelia - afficit
furens. "

55 Hunc autem irata allocuta est vnas - can-
dida Iuno: „Sit sane et hoc tuum verbum, ar-
genteo - arcu - insignis, si quidem parem
Achilli et Hectori constituetis honorem. Hec-
tor quidem mortalisque, mulierisque fuxit mam-
mam: at Achilles est deae proles, quam ego
60 ipsa nutriuique, et educaui, et viro dedi vxo-
rem Peleo, qui ex animo carus fuit immorta-
libus: omnes autem interfuistis, dii, nuptiis,
interque tu hos epulabaris, tenens citharam,
o malorum sodalis, semper perfide."

Illam vero respondens allocutus est nubés -
65 cogens Iupiter: „Iuno, ne iam omnino irasca-
ris diis. Haud etenim honor idem erit: sed et
Hector carissimus erat diis hominum, qui in
Ilio sunt; sic enim mihi quidem: quia nun-
quam iucunda praetermittebat munera. Non
enim mihi vnquam ara caruit dape aequali,
70 libamineque, nidoreque: hunc enim sortiti sumus
honorem nos. Sed tamen farto quidem surri-
pere omittamus (neque vilo modo licet clam
Achille) audacem Hectorem: certe enim ei assi-

due mater adest simul noctesque et dies.
75 Sed si quis vocet deorum Thetis ad me, ut
quoddam ei dicam prudens consilium, ut Achil-
les dona a Priamo accipiat, atque Hectorem
redemptum - reddat."

Sic dixit. Surrexit autem Iris cursu - procel-
las - aequans nuntiatura. Inter itaque Sa-
mumque, et Imbrum asperam insiliit nigro
80 ponto, ingemuitque mare. Ipsa autem gland-
ulae - plumbeae similis, in imum delapsa est,
quae, in agrestis bouis cornu, demissa descen-
dit truda - vorantibus piscibus mortem ferens.
Inuenit autem in specu caua Thetis, circum au-
tem et aliae sedebant frequentes marinae deae,
85 ipsa vero in mediis flebat fatum sui filii exi-
mii, qui ei erat periturus in Troia glebosa,
longe a patria. Prope autem stans allocuta est
pedibus velox Iris.

"Surge, Theti, vocat Iupiter aeternis consi-
liis pollens." Huic autem respondit deinde
dea Thetis pedes - argentea:

90 "Cur nam me ille iubet venire magnus deus?
vereor autem misceri immortalibus; habeo
enim dolores innumeros animo. Ibo tamen;
neque irritum verbum erit, quodcumque di-
xerit."

Sic fata, velum accepit augustissima dearum
atrum, eoque nullum nigrius erat vestimentum.
95 Perrexit autem ire, pedibusque ventosa velox Iris
praeibat; et circum ipsas diducebatur vnda maris.
Littus vero ut conscenderant, in coelum se - pro-
ripuerunt. Inuenerunt autem lato sonantem

Saturnium, circumque caeteri omnes
 100 bant frequentes beati dii immortales
 tem Ioui patri assedit, cessitque Min
 no vero aureum pulcrum poculum
 fuit; et consolabatur verbis; T
 reddidit, postquam bibisset. Int
 sermonem orsus est pater hominumque
 „Venisti ad Olympum, dea Th
 105 licet, luctum non obliuiscendur
 praecordiis; noui et ipse; sed e
 cuius te gratia huc vocauit: nouen
 contentio inter immortales orta est
 de cadauere, et Achille vrbium
 furto autem surripere hortabantur f
 110 Argicidam; at ego hanc gloriam
 buo, reuerentiam in te et amicitia
 rum seruans: ocyus ad castra de
 filio tuo praecipe, irasci ei dic de
 supra omnes immortales indige
 115 quod animo furenti Hectorem d
 naues recuruas, neque redemptum
 si quo pacto meque vereatur, Hector
 dentum - reddat. Caeterum ego a
 magnanimum Irim mittam, vt redim
 filium, profectus ad naues Achiuorum
 que Achilli ferat, quae animum placent
 120 Sic dixit; neque non - obsecuta ei
 tis pedes - argentea. Descendit vero
 pi verticibus impetu - facto, et peru
 tentorium sui filii, intusque illum
 bros effundentem gemitus; dilecti aut
 ipsum feci propere curabant, et

125 prandium; illis vero ouis villosa magna in
tentorio mactata erat. Admodum autem pro-
pe ipsum confedit veneranda mater, manumque
ipsum demulsit, verbaque fecit, dixitque:

„Fili mi, quousque lugens et moerens
130 tuum edes cor, memor neque cibi omnino,
neque cubilis? bonum vero, mulieri in amore
misceri; non enim mihi diu viues, sed tibi iam
prope adest mors et fatum violentum. Sed
mihi ausculta ocyus; Iouis enim tibi nuntia sum;
135 irasci tibi ait deos, seque supra omnes im-
mortales indignatum esse, quod animo furenti
Hectorem detines apud naues recuruas, neque
redimi - passus es. Sed agendum redemptum -
redde, mortuique accipe pretia.“

Hanc vero respondens allocutus est pedibus -
velox Achilles: „Huc adsit, qui pretium fe-
140 rat, et cadauer absportet, si quidem serio ani-
mo Olympius ipse iubet.“

Sic hi quidem in nauium coetu materque et
filius multa inter se verba alata dicebant.
Irin autem impulit Saturnius ad Jlium sacram:

„Vade age, Iri velox, relicta sede Olympi,
145 nuntia Priamo magnanimo, ad Jlium, ut - re-
dimat carum filium, profectus ad naues Achiuo-
rum; donaque Achilli ferat, quae animum
placent, solus, neque quis alius vna Troiano-
rum eat vir. Praeco aliquis eum comitetur se-
150 nior, qui dirigat mulas et rhedam volubilem,
atque retro mortuum absportet ad urbem,
quem interfecit nobilis Achilles. Neque omni-
no ei mors obuersetur animo, neque omnino

terror: talem enim ei ducem - viae dabimus
 Argicidam, qui ducet, vsquedum ducendo
 155 prope Achillem constituerit. At postquam eum
 duxerit intra tentorium Achillis, neque ipse
 eum Achilles interficiet, aliosque omnes prohi-
 bebitor: neque enim est imprudens, neque te-
 merarius, neque officii - negligens, sed per-
 quam humane supplici parcat viro."

Sic dixit. Surrexit autem Iris cursu - pro-
 160 cellas - aequans nuntiatura, pervenitque in
 Priami domum; inuenit vero clamoremque, luc-
 tumque. Filii quidem, patrem circumsedentes
 in aula, lacrymis vestimenta perfundebant;
 ipse vero in mediis senex obvoluta chlaena
 tectus, circumque multus finus affusus erat,
 165 capitique et ceruici senis, quem quidem voluta-
 tus affatim - iniecerat manibus suis. Filiae ve-
 ro per aedes, et nurus, lamentabantur, illo-
 rum recordantes, qui iam multique et strenui
 manibus sub Argivorum iacebant, vita priuati.
 Stetit autem iuxta Priamum Iouis nuntia, atque
 170 allocuta est, summissa voce, (illum autem tre-
 mor occupabat artus:)

„Confide, Dardani soboles Priame, animo,
 neque omnino formida; non enim tibi ego
 malum vaticinatura huc venio, sed beneuolo
 animo; Iouis autem tibi nuntia sum, qui tui,
 procul licet sit, magnam curam habet, et mise-
 175 retur. Redimere te iubet Olympius Hectorem
 nobilem, donaque Achilli ferre, quae animum

placent; solum, neque quis alius vna Troia-
 norum est vir. Praeco aliquis te comitetur
 senior, qui regat mulas et rhedam volubilem,
 180 atque retro mortuum absportet ad urbem,
 quem interfecit nobilis Achilles. Neque omni-
 no tibi mors obuerfetur animo, neque omnino
 terror: talis enim te dux - viae comitabitur
 Argicida, qui te ducet, vsquedum ducendo
 prope Achillem constituerit; at postquam du-
 185 xerit intra tentorium Achillis, neque hic ipse
 interficiet, aliosque omnes prohibebit: neque
 enim est imprudens, neque temerarius, neque
 officii - negligens; sed perquam humane sup-
 plici parcat viro."

Illa quidem sic locuta abiit pedibus velox Iris.
 190 Sed is filios rhedam volubilem mulinam ap-
 parare iussit, arcamque ligare super ipsa; ipse
 autem in thalamum descendit odoratum, cedri-
 num, tecto - excelfo, qui pretiosa multa conti-
 nebat, introque vxorem Hecubam vocauit,
 dixitque:

„O bona, a Ioue mihi Olympia nuntia ve-
 195 nit, vt - redimerem dilectum filium, profectus
 ad naues Achinorum, donaue Achilli ferrem,
 quae animum placent. Sed age mihi hoc dic,
 quid tibi in praecordiis videtur esse? Valde
 enim me ipsam quidem animus et mens iubet
 illuc ire, ad naues in castra lata Achivorum."

200 Sic dixit; eiulauit autem vxor, et respondit
 verbis: „Hei mihi, quo iam tibi prudentia abiit.

qua antehac quidem celeberrimas per h
 nes exteros, atque quibus imperas?
 pacto vis ad naues Achiuorum ire solus,
 in conspectum, qui tibi multosque et fort
 205 filios interfecit? ferreum certe tibi cor.
 enim te capiet et inspiciet oculis
 infidus vir iste, non tui miserebitur, crudelis et
 omnino te reueretur. Nunc vero desleamus
 seorsum sedentes in aedibus; huic autem sic
 210 olim Fatum violentum nascenti neuit lino,
 quando eum peperit ipsa, pedibus - celeres
 canes vt satiare, seorsum a parentibus, virum
 apud violentum; cuius ego medium hepar vtinam
 tenerem comedendum adhaerens: tunc re-
 pensa quae fecit essent filio meo; laud enim
 215 ipsum ignaue - se - gerentem occidit, sed
 pro Troianis et Troadibus profundos - sinus -
 habentibus stantem, neque fugae memorem,
 neque tergiversationis.
 Eam vero rursus allocutus est senex Priamus
 diis - similis: „Ne me volentem ire retine,
 neque mihi ipsa aus in aedibus mala sis!
 220 neque enim mihi persuadebis. Nam si alius
 quidem me aliquis terrestrium iussisset, seu
 qui vates sunt, auspices, et auerlaremur ma-
 dacium certe crederemus, et non irritus sermo
 225 nunc vero, (ipse enim audiui deum, et
 adspexi coram,) ibo, et non mori apud na-
 ves Achiuorum aere - loricatorum: volo.
 Statim enim me interfecerit Achilles, vlnis
 P p 4

complexum meum filium, postquam luctus desiderium exemero. “

Dixit; et arcarum opercula pulcra aperuit.
Inde duodecim quidem perpulcros exemit peplos,
230 duodecimque simplices chlaenas, totidemque tapetes,
totidemque pallia pulcra, totidem ad haec tunicas. Auri etiam appensa extulit decem omnia talenta. Extulit et duos splendidos tripodes, quatuorque lebetas, extulit et poculum perpulcrum, quod ei Thraces dederant viri
235 in legationem profecto, magnum donum: nec tamen ei pepercit in aedibus senex; summe enim cupiebat animo redimere dilectum filium.

Interea ille Troianos quidem omnes a porticu arcebat, verbis contumeliosis increpans:

„Abite, perdit, probris - digni; non vique et vobis domi inest luctus, quod me venistis moerore affecturi? An parui - penditis, quod mihi Saturnius Iupiter dolores dedit, filium ut perderem fortissimum? Sed sentietis et ipsi: faciliores enim multo Achiivis iam eritis.
245 illo mortuo, occisu. At ego certe, antequam direptamque urbem, vastatamque, oculis videro, descendero in domum Orci.“

Dixit, et scipione persequens - abigebat viros; illi autem exibant, vrgente sene. Is vero filios suos intrepabat obiurgans, Helenumque,
250 Parinque, Agathonemque nobilem, Pammonemque, Antiphonumque, pugnaque strenuum

Politem, Deiphobumque, et Hippothoum, et
nobilem Dium, Nouem his senex increpans
mandabat:

„Festinate mihi, ignaui filii, probrosi; vti-
nam simul omnes pro Hectore velocēs ad
255 naues interfecti fuissetis? hei mihi infelicissimo!
genui enim filios fortissimos Troia in lata,
quorum nullum aio reliquum esse: Mestorem-
que diuinum, et Troilum ex - curru - pugna-
cem, Hectoremque, qui deus erat inter viros,
neque videbatur viri vtique mortalis filius esse,
260 sed dei: hos quidem perdidit Mars, haec ve-
ro probra mera supersunt, mendaces, saltato-
resque, choreis praestantissimi, agnorum atque
hoedorum publici raptores. Non tandem mihi
rhedam apparaueritis celerrime, haecque om-
nia impoueritis, vt perficiamus iter?“

265 Sic dixit: hi vero patris veriti increpationem,
rhedam quidem extulerunt volubilem
mulinam, pulcrā, recens compactam; ar-
camque ligarunt super ipsa, atque a paxillo
iugum detraxerunt mulinum, buxeum, et vm-
270 bilico - ornatum, scite annulis aptatum, extu-
lerunt et lorum iugale vna cum iugo nouem - cu-
bitorum; et hoc quidem bene accommoda-
runt eleganter polito temoni, parte in extr-
ma, annulumque clauo - temonis superposuerunt
ter vero vtrinque ligarunt ad vmbilicum; et
inde simplici serie alligarunt, subque an-
275 flexum innexuerunt. Ex thalamo autem f

tes eleganter politam in rhedam, accumula-
 runt Hectorei capitis infinita pretia, iunxerunt-
 que mulos vngulis validos, iugales; quos olim
 Priamo Myfi dederant splendida dona; equos
 autem Priamo duxerunt sub iugum, quos senex
 280 ipse curans alebat politum ad praeſepe; hos
 quidem iungebant in aedibus altis praeco et
 Priamus, prudentia mentibus conſilia tenentes.
 Prope autem ipſos acceſſit Hecuba moeſto ani-
 mo, vinum tenens in manu ſuaue dextra,
 285 aureo in poculo, vt libatione - facta abirent;
 ſtetit vero ante equos, verbaque fecit, dixitque:

„Accipe, liba Ioui patri, et ſupplica, do-
 mum vt peruenias redux ex hoſtibus; ſiqui-
 dem te animus impellit ad naues, me qui-
 290 dem non volente. Sed ſupplica tu iam atraſ -
 nubés - cogenti Sätürnio Idaeo, qui Troiam
 omnem deſpicit; pete autem alitem velocem
 nuntium, qui ipſi gratiſſimus alitum, et cuius
 robur eſt maximum, dextrum, vt eum ipſe
 295 oculis conſpicatus, eo fretus ad naues-eas Dä-
 naorum perniciuſ rectorum equeſtrium. Quod
 ſi tibi non dabit ſuum nuntium late - ſonans Iu-
 piter, non ego omnino te tum impellens hor-
 tarer naues ad Argiuorum ire, admodum li-
 cet cupidum.“

Illam vero reſpondens allocutus eſt Priamus
 300 deo - ſimilis: „O vxor, haud ſane tibi hoc
 praecipienti negabo; bonum enim, Ioui ma-
 nus eleuare, ſi forte miſereatur.“

Dixit quidem, et ancillam dispensatricem iussit senex manibus aquam infundere puram; additit vero, peluim ancilla gutturniumque
305 simul manibus tenens. At postquam se lauerat, poculum accepit suae vxoris; precabatur deinde stans medio in septo; libauitque vinum, coelum suspiciens, et edita voce dixit:

„Iupiter pater, qui inde ab Ida imperas, gloriosissime, maxime, da me ad Achillis tentorium gratum venire, atque miserandum! mitte autem alitem velocem nuntium, qui tibi ipsi gratissimus alitum, et cuius robur est maximum, dextrum: vt eum ipse oculis conspiciatus, eo fretus, ad naues eam Danaorum perniciem - currus agitatorum.“

Sic dixit precans. Eum vero exaudiit pro-
315 vidus Iupiter, statimque aquilam misit certissimum - augurium facientem ex volucris, Morphnon, venatricem, quam et Percnon vocant; quanta autem excelsi ianua thalami est viri opulenti obserata, affabre - aptata: tantae huius vtrunque erant alae. Visa autem est
320 ipsis dextera ruens supra urbem; illi vero conspicati gauisi sunt, et omnibus in praecordiis animus laetitia - perfusus - est.

Festinas autem senex politum conscendit currum: egitque e vestibulo et porticu resonanti. Ante quidem muli trahebant quatuor -
325 rotarum rhedam, quas Idaeus agebat prudens; sed postea equi, quos senex vgens flagello

hortabatur celeriter per urbem; amici autem
 simul omnes sequebantur, multum lugentes,
 tanquam ad mortem proficiscentem. Postquam
 vero ex vrbe descenderant, ad campumque per-
 330 venerant, hi quidem retro ad Jlium redierunt,
 filii et generi; illi autem non latuerunt late-
 nantem Iouem, in campum progressi. Conspi-
 catus vero *Iupiter* misertus est lenis, et con-
 festim Mercurium, filium dilectum, coram allo-
 cutus est:

„Mercuri, (tibi enim prae aliis gratissimum
 335 est homini te comitem - adiungere, et exau-
 dis, quemcunque volueris;) vade agè, et
 Priamum cautas ad naues Achiuorum sic du-
 cito, vt neque aliquis videat, neque animaduer-
 tat aliorum Danaorum, antequam ad Pelei fi-
 lium peruenierit.“

Sic dixit: Neque non - obsecutus est inter-
 340 nuntius Argicida: Statim deinde sub pedibus
 ligauit pulcra talaria, ambrosia, aurea, quae
 ipsum ferebant et supra mare, et supra im-
 mensam terram, pariter cum flatibus venti; ce-
 pit et virgam, qua virorum oculos demulcet,
 quorum vult, alios vero et dormientes excitat;
 345 hanc manibus tenens volabat potens Argicida.
 Confestim autem Troiamque et Hellespontum per-
 venit; perrexit vero ire iuueni - regio similis,
 primum pubescenti, cuius venustissima iuuenta.
 Illi vero postquam praeter magnum sepulcrum Jli
 350 egerant, inhibuerunt mulasque et equos, vt

biberent in fluuio;
 venerat super terram;
 catus animaduertit praec
 mum allocutus est, dixi

„Confidera, Dard
 355 animi res est: viru
 perditurum existimo.
 equis; vel ipsum iam
 mus, si forte misereatur

Sic dixit. Seni au
 timuitque grauiter;
 360 runt in flexilibus memb
 tus; ipse autem M
 manu senis prehensa,
 est:

„Quo, pater, sic
 noctem per dulcem, q
 ceteri? Neque tu
 365 Achiuos, qui tibi ho
 Quorum si quis te vide
 nigram, tot opes
 mens esset? Neque
 te hic comitatur,
 370 quis prior infestari:
 malo, imo et alium
 enim te patri comparo.

Huic autem respon
 deo - similis: „Sic
 lectè fili, vt dicis:
 375 deorum protegit manu,

viae comitem obuium fieri, faustum, qualis
iam tu corpore et specie admirabilis, prudens-
que es animo, beatisque prognatus es paren-
tibus.“

Eum vero vicissim allocutus est internuntius
Argicida: „Nae iam haec omnia, senex, recte
380 dixisti; sed age mihi hoc dic et vere narra,
num aliquo mittis thesauros multos et pretiosos
viros ad alienigenas, ut saltem hi tibi salui ma-
neant? An iam omnes deseritis Ilium sacram
metu percussi? talis enim vir fortissimus ille per-
385 iit tuus filius; nec enim quidquam pugna in-
ferior - erat Achivis.“

Hic autem respondit deinde senex Priamus
deo similis: „Quis vero tu es, optime, qui-
busque prognatus es parentibus, qui mihi
commode interitum infelicis filii memorasti?“

Illum vero vicissim allocutus est internuntius
390 Argicida: „Tentas me, senex, et interrogas
super Hectore nobili. Hunc quidem ego per-
quam saepe pugna in gloriosa oculis vidi, et
quando ad naues actos Argiuos interficiebat,
caedens acuto aere; nos vero stantes miraba-
395 mur; non enim Achilles sinebat pugnare, ira-
tus Atridae: huius enim ego famulus, eadem-
que aduexit naus affabre - facta; ex Myrmi-
donibus autem sum, pater vero mihi est Polyc-
tor; diues quidem is est, senexque iam, sicut
tu; sex autem ei filii sunt, egoque tibi septi-
400 mus sum: inter has, facta sortitione, mihi

fore obtigit huc *Achillem* comitari;
 ro veni in campum a nauibus;
 edeat circa urbem pugnam nigris -
 Aegre - ferunt enim illi desidentes,
 sunt continere cupidos praelii
 rum."

405 Huius autem respondit deinde I
 deo - similis: „Si quidem fai
 Achillis es, agendum mihi omn
 dic, an adhuc apud naues meus
 sum iam suis catibus membra
 obiecit Achilles?"

410 Illum vero vicissim allocutus est
 Argicida: „O senex, nondun
 ederunt, neque alites; sed ad
 Achillis apud nauem neglectim
 duodecimtus autem ei dies iacen
 men omnino ei corpus putrescit, ne
 415 mes edunt, qui sane viros pra
 comedunt. Certe quidem ipsur
 erum sui sodalis dilecti raptat in
 rora quando pulcra apparet; i
 sum deturpat. Admirareris certe
 ipse cum accoesseris, vt roscidus i
 420 que sanguis ablutus est, neque v
 datus; vulnera autem omnia clausa
 quot inflicta fuerant; multi enim i
 gerunt: adeo tibi curam gerunt
 tui, mortui licet; ipsis enim ca
 erat."

Sic dixit; gaulsus est autem senex, et respon-
 425 dit verbis: „O fili, certe bonum etiam, de-
 bita dona dare immortalibus: neque enim vn-
 quam meus filius, siquidem fuit, oblitus est in
 aedibus deorum, qui Olympum tenent; ideo
 illius recordati sunt etiam in ipso mortis fato.
 Sed agedum, hoc accipe a me pulcrum poculum,
 430 ipsumque me tutare, et deduc me, fauentibus
 utique diis, vsque dum intenterium Pelei fi-
 lii peruenero.“

Illum vero vicissim allocutus est internuntius
 Argicida: „Téntas me, senex, iuniorem, nec
 tamen mihi persuadebis; qui me iubes tua do-
 435 na clam Achille accipere; eum quidem ego
 timeo, et vereor ex animo spoliare, ne mihi
 aliquod malum in - posterum *inde* fiat. Tibi
 vero viae - dux vel ad inclytúm Argos proficisce-
 rer, sedulo in naui veloci, aut via - terrestri
 comitans; non sane aliquis tecum duce con-
 temto pugnaverit.“

440 Dixit, et saltu - dato Mercurius in currum
 et equos, statim scuticam et habenas prehen-
 dit manibus; inspirauit autem equis et mula-
 bus animos validos. Sed cum iam ad turres-
 que nauium et fossam peruenerint: (custodes
 tum vero primum circa coenam occupati erant;)
 445 iis somnum infudit internuntius Argicida om-
 nibus; statimque aperuit portas, et retrulit vec-
 tes, introque duxit Priamumque et splendida
 dona in rheda, sed quando iam ad tentorium

Pelei filii peruenerant
 450 dones fecerant regi
 desuper texerant;
 prato demetendo:
 septum facerant regi
 tem tenebat vnus obex
 455 quidem obdebant Achiu
 ingens claustrum forium,
 ro obdebat etiam solus)
 rius utilitatum - auctor
 duxit inclyta dona pec
 e curruque descendit in

460 „O senex, ego qui
 ni Mercurius; tibi
 mitarer ducem - viae p
 dem redibo, neque Acl
 veniam: indignum enin
 465 deum sic mortales fouer
 gressus prehendere genua
 patrem et matrem coma
 ora, et filium: vt ei ani

Sic quidem fatus ab
 Mercurius; Priamus ver
 470 ram, Idaeumque ib
 nebat continens ec
 tem recta iuit per domu
 bat, Ioui carus; intusqu
 socii vero seorsum fedel
 heros Automedonque,
 475 tis, ministrabant adst

terat a cibo, postquam ederat et biberat; ad-
 huc etiam aderat mensa. Hos autem latuit
 ingressus Priamus magnus; prope vero flans,
 manibus Achillis prehendit genua, et osculatus
 est manus terribiles, homicidas, quae ei mul-
 480 tōs interfecerant filios. Vt vero cum virum
 malum magnum cepit, qui in patria homine
 interfecto, ad aliam peruenit ciuitatem, viri
 ad diuitis domum, stupor autem tenet adspicien-
 tes; sic Achilles obstupuit, conspicatus Pria-
 mum deo similem, obstupuerunt et ceteri,
 485 alterque in alterum intuebatur. Hunc etiam
 supplicans Priamus verbis his allocutus est:

„Recordare patris tui, diis similis Achille,
 eiusdem aetatis, qua et ego, graui in senectutis
 limine. Et illum quidem fortasse vicini cir-
 cumstantes premunt, neque quis est, qui
 490 malum et perniciem arceat; et tamen ille
 quidem, te viuere audiens, gaudetque in ani-
 mo, speratque dies omnes visurum dilectum
 filium, a Troia reuersum; sed ego, infelicissi-
 mus, genui filios fortissimos Troia in lata,
 eorumque neminem autumo relictum esse.
 495 Quinquaginta mihi erant, quando venerunt filii
 Achiuorum; vadeuiginti quidem vno ex vtero
 erant, ceteros autem mihi pepererunt in aedi-
 bus mulieres. Ex his plerorumque quidem
 impetuofus Mars genua soluit; qui vero mihi
 vnicus erat, tutabaturque urbem et ipsos,
 500 hunc tu nuper interfecisti, pugnantem pro pa-
 tria, Hectorem: cuius nunc gratia venio ad

naues Achiuorum, redempturus
 infinita dona. Sed reuerere
 meique ipsius miserere, recorde

505 ego autem adhuc miserabilior;
 qualia nequaquam aliquis super te
 alius, viri filiorum - interfectori
 admouere. "

Sic dixit; ei autem de patre de
 tavit luctus, prehensaque manu,
 leniter senem. Hi vero recordat

510 Hectoris homicidae, flebat cri
 ante pedes Achillis pronolutus;
 flebat suum patrem, interdumque
 trochum; eorumque gemitus per a
 tur. At postquam luctu satiat
 Achilles, et ei e praecordiis abi

515 atque ex artubus, protinus e
 senemque manu *prehensum* erexit,
 canumque caput, canumque mentu
 sum edita - voce verbis alatis alloc

„Ah miser, certe iam multa
 tuo in animo. Quomodo sustin

520 Achiuorum venire solus, viri in
 qui tibi multosque et strenuos si
 Ferreum certe tibi cor. Sed ag
 in sede; dolores autem prorsus
 dere sinamus, dolentes licet: nul

525 fectus est tristis luctus. Sic en
 burunt dii miseris mortalibus, ut
 ipsi vero sine - curis sunt. Duo

iacent in Iouis limine donorum, quae dat,
alterum malorum; alterum vero, bonorum:
 cui quidem miscens dederit Iupiter fulmine -
 530 gaudens, interdum quidem in malum ille in-
 cidit, interdum et in bonum; cui vero ex ma-
 lis dederit, *eum* iniuriis obnoxium facit; et
 illum exitialis dira calamitas super terram alma
 exercet, vagaturque nec diis honoratus, ne-
 que mortalibus. Sic quidem et Peleo dii de-
 535 derunt illustria dona a natalibus: omnes enim
 inter homines *eminenter* ornatus erat opibus-
 que, diuitiisque, imperabat vero Myrmidonibus,
 et ei mortali licet deam fecerunt uxorem; sed
 et huic imposuit deus malum, quod ei nequa-
 quam filiorum in aedibus soboles nata - est
 540 regno - successurorum, sed vnum filium genuit
 immatura - morte - periturum: nec tamen nunc
 iam senem foueo: valde enim procul a patria
 sedeo in Troia, teque contristans, atque tuos li-
 beros. Et te, senex, olim quidem audimus
 opibus floruisse: quantas Lesbos *supra* Maca-
 545 ris sedes intus continet, et Phrygia desuper,
 et Hellespontus immensus: inter hos, te, se-
 nex, diuitiisque et filiis aiunt ornatum - excel-
 luisse; at, postquam tibi cladem hanc intule-
 runt coelites, assidue tibi circa urbem, prae-
 liaque caedesque virorum. Perfer *tamen*, nec
 550 perpetuo moere tuo in animo: nihil enim
 proficies, tristatus de filio tuo, neque ipsum
 resurgere facies, prius etiam malum aliud passus
 fueris.

Ei vero respondit deinde se
 deo - similis: „Ne me dum in
 Iouis alumne, quamdiu Hector
 555 toriis insepultus; sed pitissime
 redde, vt oculis videam: tu vero
 multa, quae tibi afferimus: tu autem
utinam, et peruenias tuam iram,
 postquam me primum fuisti
 vereque et aspicere lumen solis.“

Hunc autem torue intuitus allē
 560 dibus velox Achilles: „Ne amp
 irrita senex; habeo enim in an
 Hectorem tibi redemptum - reddere;
 mihi nuntia venit mater, quae
 filia marini senis: sed et te sen
 animo, neque me lates, quod de
 565 te duxit celeres ad naues Achiuorum
 enimaufus esset *mortalis* vllus intra
 quidem admodum florens in c
 enim custodes latuisset, neque obice
 referasset portarum nostrarum. I
 mihi magis doloribus animum commo
 te, senex, ne ipsum quidem in tent
 570 *mem* sinam, quantumuis supplicem
 tem violem mandata.“

Sic dixit; timuit autem senex, et
 moni. Pelei filius vero e domo
 quam, profiliit foras; non solus;
 duo famuli comitabantur, heros
 575 que et Alcimus, quos quidem maxim
Hom. Il. Vol. III. Q q

rabat Achilles ex sociis, post Patroclum utique
 mortuum; hi tunc a iugo soluerunt equos
 mulasque, introque duxerunt praeconem vo-
 calem Ienis, et in sedili collocarunt; elegan-
 ter - polita autem de rheda detraxerunt Hec-
 580 torei capitis infinita - pretia; at reliquerunt
 duo pallia, textamque bene tunicam, ut ca-
 dauer contactum redderet domum absportan-
 dum. Ancillas autem euocatas lauare Ius iussit
 circumque ungere, leorsum auferentes ut ne
 Priamus videret filium: ne is quidem do-
 585 lenti corde iram non contineret, filium con-
 spicatus, Achilli autem commoueretur carum
 cor, et ipsum interficeret, Iouisque violaret
 mandata. Illud vero postquam ancillae laue-
 rant et unxerant oleo, circumque ipsum pal-
 lium pulcrum iecerant, atque tunicam, ipse
 590 illud Achilles lectis imposuit sublatum, simul-
 que socii eleuarunt eleganter - politam in rhe-
 dam. Ingemuit autem deinde, dilectumque
 nomine ciebat sodalem:

„Ne mihi, Patrocle irascaris, si forte audi-
 veris, in Orco licet, me Hectorem nobilem
 redemptum - reddidisse patri eius; haud enim
 595 mihi indecora dedit dona; tibi vero ego ex
 his etiam impertiam, quantum par - est.“

Dixit, et in tentorium rediit nobilis Achil-
 les, reseditque in sella affabre - facta. Unde
 surrexerat, pariete ex aduerso, Priamumque al-
 locutus est sermone:

„Filius quidem iam tibi rede
 600 vt iussisti; iacet autem in lectis
 ra apparente videbis ipse abdu
 ro memores simus coenae. I
 pulcra Niobe memor - fuit cibi,
 duodecim liberi in aedibus peri
 605 quidem filiae, sex autem filii pube
 quidem Apollo interfecit ab
 iratus Niobae, illas autem Dian
 dens, quoniam Latonae se ac
 nas - pulchrae; dixit *illam* duc
 vero peperisse multos; illi vero
 610 licet - essent, omnes perdiderunt.
 dem nouem - dies iacebant in
 quis erat, qui sepeliret; populo
 fecerat Saturnius; eos autem
 pelierunt dii coelites. Et haec
 memor fuit, postquam fatigata erat
 dens. Nunc vero alicubi in petri
 615 bus desertis, in Sipylo, vbi aiunt
 cubilia Nympharum, quae ci
 choreas ducunt, illic, lapis lice
 a diis dolores concoquit. Sed a
 curam - geramus, nobilis senex,
 620 vero dilectum filium desleas,
 tum; multis autem lacrymis - prof
 erit.“

Dixit, et propere - surgens ou
 velox Achilles mactauit; socii
 runtque et curarunt scite et decore
 tim dein secuerunt perite, et veru

runt, affaruntque accurate, detraxeruntque
 625 omnia. Automedon autem panem sumtum dis-
 tribuit in mensa pulcris in canistris: at car-
 nes distribuit Achilles; ii vero ad cibos pa-
 ratos appositos manus porrigebant. At post-
 quam potus et cibi amorem exemerant, Dar-
 danides quidem Priamus admirabatur Achillem,
 630 quantus erat, qualisque: diis enim visu similis
 erat. At Dardani progeniem Priamum admira-
 batur Achilles, adspiciens vultusque egregios,
 et sermonem audiens. At postquam satiati
 sunt alter alterius adpectu, illum prior allo-
 cutus est senex Priamus deo - similis:

635 „Mitte nunc cubitum me quam primum,
 Iouis alumne, ut iam somno dulci oblectemur
 cubantes: nondum enim clausi sunt oculi sub
 palpebris meis, ex quo tuis sub manibus
 meus filius amisit animam: sed assidue inge-
 misco et dolores innumerabiles concoquo,
 640 aulae in septis volutatus in fimo. Nunc tan-
 dem etiam cibum gustavi, et nigricans vinum
 per guttur demisi: antea sane nequaquam gusta-
 veram.“

Dixit; Achilles vero socios et ancillas iussit,
 lectos sub porticu ponere, et stragula pulcra
 645 purpurea iniicere, sternereque desuper tapetes,
 chlaenasque imponere villosas superne obducen-
 das. Illae vero exierunt domo, facem in
 manibus tenentes, statimque straverunt duos
 lectos festinantes. Hunc autem falso -

metu - ludens allocutus est pedibul
les:

650 „Extra quidem iam cuba, fen
quis Achiuorum huc adueniat co
mecum assidue consilia consult
vt mos est: horum si quis te v
per noctem nigram, continuo
655 memnoni pastori populorum, et
redemptionis cadaueris fieret. Ve
hoc dic, et accurate narra, qu
pis iusta - facere Hectori nobili,
ipseque quiescam, et copias contine

illi autem respondit senex Pr
660 similis: „Siquidem iam me vis
nus Hectori nobili, sic certe
Achille, grata feceris. Scis enim,
bem concludimur, longaque lignum
hendum ex monte; admodum vero
tuunt. Nouem dies quidem ipsi
665 iugeamus, decima autem sepeli
turque populus; undecima aut
super ipso faciamus; duodecima
bimus, si quidem necesse erit.“

Eum autem rursus allocutus est
lens - nobilis Achilles: „Erunt
670 senex Priame, vt tu iubes; in
tanto pugnam tempore, quanto iube

Sic utique locutus, ad carpum
prehendit dexteram, ne forte time

mo. Illi quidem in vestibulo domus illic dormierunt, praeco et Priamus, prudentia mentibus consilia tenentes: at Achilles dormiit in recessu tentorii bene compacti; ei autem Briseis accubuit genas pulcra.

Alii quidem diique et mortales bellatores - equos curribus iunctos regentes dormiebant totam per noctem molli domiti somno; sed non Mercurium vtilitatum - auctorem somnus
680 cepit, versantem - animo, quomodo Priamum regem e nauium - coetu educeret, clam sacris portarum - custodibus: Stetit autem supra caput, et eum sermone allocutus est:

„O senex, non vtique tibi curae - est malum; cum ita adhuc dormis viros inter hostes, postquam te intactum - fuit Achilles.
685 Et nunc quidem dilectum filium redemisti, multaue dedisti: pro te autem vno vel ter tot dederint dona filii qui sunt relictī, si Agamemnon rescierit de te Atrides, rescierintque omnes Achiui.“

Sic dixit; timuit autem senex, praeconemque
690 excitauit; iis autem Mercurius iunxit equos mulasque, citoque ipse egit per castra, neque vllus sensit.

Sed, cum iam ad meatum peruenissent pulchre - fluentis fluminis Xanthi vorticosi, quem immortalis genuit Iupiter, Mercurius quidem
695 tum abiit ad excelsum Olympum, Aurora au-

tem croceo - induta peplo sparge
 per terram; ii vero ad urbem
 tisque gemituque equos, mi
 ver ferebant; neque quis alius
 virorum aut eleganter - cincta
 700 sed Cassandra, similis aureae Vene
 mo consensu dilectum patrem co
 tem in curru, praëconemque voca
 vero *Hectorem* super mulabus vi
 lectis; tum vero eiulavit, cla
 per urbem:

„Visite, Trôës, et Troades;
 705 gressi, si quando et viuo e
 gausi estis: magnum enim gaudium
 totique populo.“

Sic dixit; neque aliquis illic i
 est vir, neque mulier; omnes e
 dus inuasit luctus; prope au
 710 currerunt cadauer aduehenti.
 hoc vxorque dilecta et veneranda
 lebant - crines ad rhedam volu
 tangentes eius caput; flënsque cir
 ba. Et certe totum diem vsque
 sum *Hectorem* lacrymas - fund
 715 tati - fuissent ante portas, si
 nex populum allocutus fuisset:

„Cedite mihi *via*, vt mulabus
 deinde satiabitur vos fletu, postqu
 mum.“

Sic dixit; hi autem diducti - sunt, et cesserunt *via* rhedae. Illi vero postquam vexerant
 720 in inclytas aedes, eum quidem deinde torna-
 to in lecto posuerunt, iuxtaque collocarunt can-
 tores, qui naenias auspicarentur; qui quidem
 gemitibus mistum cantum lugubre canebant,
 adgemebantque mulieres. Illis autem Andro-
 mache vlnas - candida exorsa - est luctum,
 Hectoris homicidae caput inter manus tenens:

725 „Mi vir, vita iuuenis excidisti, meque vi-
 duam deseris in aedibus; filius autem infans
 adeo, quem genuimus tuque egoque calami-
 tosi, neque ipsum puto ad pubertatem per-
 venturum; prius enim vrbs haec a culmine
 euertetur; utique enim periisti custos, qui illam
 730 ipsam seruabas, tuebarisque vxores veneran-
 das, et infantes liberos: quae iam cito nau-
 bus auhentur cauis, et sane ego inter has;
 tu vero, fili, vel me ipsam comitaberis illuc,
 vbi certe indignis laboribus exerceberis, la-
 horans pro domino immitti; vel aliquis Achino-
 735 rum proiciet, manu correptum, a turri,
 tristem ad interitum, iratus; cui forte fra-
 trem interfecit Hector, aut patrem, vel et
 filium: perquam enim multi Achiuorum Hec-
 toris manibus mordicus prehenderunt immensum
 solum. Non enim mitis erat pater tuus in
 740 pugna tristi: ideo et illum ciues quidem lu-
 gent per urbem. Infandum autem parentibus
 luctum et moerorem attulisti, Hector, mihi
 vero praecipue relictis sunt dolores graues.

Non enim mihi moriens e lectis n
neque aliquod mihi dixisti pruden
745 vtique perpetuo recorderer ne
lacrymas fundens.“

Sic dixit flens; adgemebant :
Illis vero et Hecuba vehement
luctum :

„Hector, meo animo omnium
me filiorum, certe mihi etiam
750 carus eras diis. Illi enim tui c
etiam in ipso mortis fato; alie
meos pedibus velox Achilles ve
cunque caperet, trans mare infruc
Samum, inque Imbrum, et Lemn
sam : tibi vero postquam eripui
755 ga - acie - munito aere, saep
circa sepulcrum socii, Patrocli,
ceras : excitauit tamen illum ne
nuno autem mihi roscidus et rece
iaces, illi similis quem argenteo -
Apollo suis mitibus telis super
fecit.“

760 Sic dixit flens, luctumque veh
tauit. Illis vero deinde Helen
est luctum :

„Hector, meo animo leuiorū l
omnium; namque mihi maritus
diuina - forma - praeditus, qu
765 Troiam; vtinam antea perissem!
nunc mihi hic vigesima annus est,

huc veni, et a mea decessi patria; nunquam
 tamen a te audiui malum dictum, neque igno-
 miniosum; verum si quis me etiam alius in
 aedibus increparet leuirum, vel glorum, vel
 770 fratriarum elegantibus - peplis - indutarum, vel
 focrus, (socer enim, pater tanquam, mitis sem-
 per;) tu contra illum verbis admonens cohi-
 bebas, tuaque humanitate et tuis lenibus ver-
 bis. Quocirca te simul fleo et me infelicem,
 dolens corde; non enim quisquam mihi iam
 775 alius in Troia lata benignus, neque amicus;
 sed omnes me abominantur."

Sic dixit flens; adgemuit autem plebs immen-
 sa. Apud populum vero senex Priamus verba
 dixit:

„Conuehite nunc, Troiani, ligna ad urbem,
 neque quicquam animo timeatis Argiuorum
 780 densas infidias; nam Achilles dimittens me sic
 pollicitus - est nigris a nauibus, non prius se
 infestaturum, quam duodecima venisset Aurora."

Sic dixit; illi vero sub rhedis boues mulos-
 que iunxerunt; statimque deinde ante urbem
 congregati sunt. Nouem dies quidem hi addu-
 785 cebant immensam materiam; at cum iam de-
 cima apparuit lucem - mortalibus - afferens Au-
 rora, tam vero extulerunt audacem Hectorem
 lacrymas fundentes; in pyra autem summa
 cadauer posuerunt, inieceruntque ignem.

Quando autem mane genita apparuit rosea -
 790 digitos Aurora, tum quidam circa pyram in-

790 clyti Hectoris congregatus est po
 postquam congregati sunt, freque
 primum quidem pyram extinx
 vino totam, quantum occupat
 deinde ossa alba legerunt frat
 lugentes; vberes autem defunde
 795 per genas; et ea aureum in
 runt excepta purpureis peplo
 bus; mox autem in cauam fo
 et superne densis lapidibus str
 Cito vero tumulum aggrefferunt;
 800 culatores sedebant quaquauerfus,
 gruerent bene ocreati Achiui.
 tumulo, redierunt, et deinde
 gregati, epulati sunt splendidum -
 bus in Priami Iouis - alumni reg
 ytique curauerunt funus Hectori
 mitoris.

543056



